

ATH 200.

1

SC 1917

LIBRARY OF THE
Massachusetts
Bible Society

Catalog No. ATH 200.1 / Sc 1917

Family ATHAPASCAN

~~Sub Family~~ Southern Division

Branch

Group

Language NAVAHO (NAVAJO)

Dialect

Locality

Contents SCRIPTURES

Version

Translator Rev. L. P. Brink

Published by A. B. S.

Place

NY

Date

1917

Accession No. 338

Accession Date JAN 16 1930

Price

0-

0.34

GOD BÎZAD

AMERICAN BIBLE SOCIETY
NEW YORK

[Navaho, 12mo.]

1917

GOD BÎZAD DIYÎ'NI

bits'ańdo la' bido'ni'li

	PAGE
Ĥode'ziz.....	3
C'izninah, wolfa'i 20, 3-17.....	106
Sin 1, 23, 32, 51, 139.....	108
Hoyań'go Haidzi'hi, wolfa'i 2.....	113
Aize'ah, wolfa'i 52, 13-53, 12, ado 55.....	115
Jonah.....	118
Matthew, wolfa'i 6, 9-13.....	123
Mark.....	124
Luke, wolfa'i 1, 2, 14:28-35, 15, ado 16.....	169
Jan.....	181
Daladi A'dadzai, wolfa'i 1 ado 2.....	235
Romgi Kédahat'ini, wolfa'i 1-8.....	241
Ahodoni'li Bě'hozi'ni, wolfa'i 20, 21, ado 22.....	257

		DĪNEH	ENGLISH
š	as	in sugar.....ših	= I, me, my, mine
š̄	"	".....bēatōis	= whip
t	"	top.....tseh	= rock
t̄	"	".....tē'li	= burro
t'	"	".....t'aat'eh	= all
u	"	fury.....t'oahayu'i	= much, many
v	"	foreign words only	
w	"	wood.....wo'yahdi	= below, down
x	"	foreign words only	
y	"	you.....yō	= beads
z	"	zone.....azat'i'i	= bridle
ž	"	azure.....šize'ē	= my father

a'	glottal stop as in.....	la'	= { one, some, another used also with e' i' o' n'
c'	interruption	" ".....c'ah	= hat
dl	"	" ".....dloñ	= prairie dog
dz	"	" ".....dzil	= mountain
hw	"	" ".....hwih siliñ'	= satisfied
tl	"	" ".....ditlè	= wet
tl'	"	" ".....tl'oh	= hay, grass
ts	"	" ".....tseh	= rock
ts'	"	" ".....ts'in	= bone
ai	"	" ".....nagai'	= that one
aõ	"	" ".....daõlyeh	= their name
èi	"	" ".....sèih	= sand
Rising inflection.....		šinín	= my nostrils
Falling inflection.....		šinìn	= my face
Accent.....		Hak'go	= Come

NOTE—à occurs only three times, the syllable of which it forms a part is sounded in the throat with the lips open. ñ is used as the initial letter in such words as ñit'en, ñidih, etc.; in all such words the ì is almost silent. ñ when used in such words as ayoayo'ñih indicates a sound which is made in the throat and nasal passages.

MOZES BÎ NALTSOS ALTSEH'IGI

HODE'ZIZ

YOLYEH'IGI

WOLTA'I 1.

1 Hodéyadañ God ya'dilhiñ in'dah nahasdzañ a'yilah.

2 Ado nahasdzañ do al'yah yēngi at'é' dah silin', ado t'ado bikā silāhi dah; bikāgi t'aat'é-nit'en cahalhēl. Ado God bi Nilc'ih Diyin'i toh bikāgo nahale'.

3 Ado God, Adindin' le', di'nid; t'a a'ko adindin silin'.

4 Ado God adindin'igi yinel'in'go ei ya'at'eh; ado God ei adindin'igi cahalhēl yil alts'a-yinil.

5 Ado God adindin'igi ei Jinh yidi'nid, cahalhēl'igi ei Tl'e yidi'nid. Ako i'āni in'dah abin'i ei t'aalāh ts'ide altseh' la' ajinh azlin'.

6 ¶ Ado God anādo'nid, Toh bifa'gi haz'anh' wole', ako toh t'a alc'ijih dolēl.

7 Ado haz'an'igi ei God a'yilah, ado haz'an'igi biyādi toh'igi, ado haz'an'igi bikāgi toh'igi ei di'igi alts'a-yinil; ei t'a akot'eh silin'.

8 Ado God ei haz'an'igi Yah yidi'nid. Ako i'āni in-

dah abin'i bilgo naki jinh azlin'.

9 ¶ Ado God anādo'nid, Yah biyādi toh'igi ei t'alāh'ajin' ahan naho'gye, ado ni' yiltsēi'igi yit'in le': ako ei t'a akot'eh silin'.

10 Ado God ni' yiltsēi'igi ei Nahasdzañ yidi'nid; ado toh ahan-nahezgo'igi ei To'-nītēl yidi'nid: ako ei God yinel'in'go, ya'at'eh.

11 Ado God anādo'nid, Nahasdzañ bits'añdo tl'oh in'dah c'il bilastsi daholon'igi, ado tsin t'a alāñ adat'é'li, binest'añ daholon'igi, ei binest'añ biy'idi bilastsi daholon'igi nahasdzañ bikāgi hāhinot'inl le': ei t'a akot'eh silin'.

12 Ako nahasdzañ tl'oh in'dah c'il alāñ adat'é'li, bilastsi daho'lon'igi, ado tsin t'a alāñ adat'é'li, binest'añ daho'lo'ni, ei binest'añ biy'idi bilastsi daho'lon'igi hayinilt'ānh: ako ei God yinel'in'go, ya'at'eh.

13 Ado i'āni in'dah abin'i bilgo tagi jinh azlin'.

14 ¶ Ado God anādo'nid, Ya'dilhił biyi'di da'dindin' le' ako ei jini in'dah tl'ei alts'a-nē'nil dolèt; ei'di beh-eho'zini at'è dolèt, ei'di bik'ehgo nina'hañah dolèt, ado nina'ha'siñh dolèt, ado niyilkah dolèt, in'dah ahēhwidāh dolèt.

15 Ado ya'dilhił biyi'den da'dindin' le', ako nahasdzañ bikāgi adindin' do: ei t'a akot'eh siliñ'.

16 Ado God, beh-adindi'ni naki'go ayoat'é'go a'yilah; alāhgo beh-adindin'igi ei jin'go beh-boholnih do, ado a'oh'go beh-adindin'igi ei tl'ego beh-boholnih do: ado soñ'aldo' a'yilah.

17 Ado God ya'dilhił biyi'di niyiznil nahasdzañ bikāgi beh adindin' dolēlgo biniyeh.

18 Ado ei jin'i beh-boholnih dolēlgo biniyeh, tl'ei aldo', ado adindin'igi cahalhēl yil alts'a-nē'nil dolèt: ako ei God yinel'in'go, ya'at'eh.

19 Ado i'i'ani in'dah abin'i bilgo din'i jih azliñ'.

20 ¶ Ado God anādo'nid, Tayi' nīdaldé'hi dahanan'igi t'oahayui wole', ado nīdat'a'i ei nahasdzañ bikāgi wo'dah-di naldéh' dolèt.

21 Ado God tayi' nīdaldéh'igi ayoadaniłdi'li a'yilah, tayi' nīdaldéh'igi t'oahayui t'a al'añ adat'é'li a'yilah, ado

nīdat'a'igi al'añ adat'é'li ayilah: ako ei God yinel'in'go, ya'at'eh.

22 Ado God ei yik'i sodolzin'go anih, Nihiya'zi nīdahodlēt le', ado k'eañna'hinot'inł le', ado to'-ñifēl bi ha'dadohbin, ado nīdat'a'i nahasdzañ bikāgi k'eañna'hinot'inł le'.

23 Ado i'i'ani in'dah abin'i bilgo asdla' ajiñh azliñ'.

24 ¶ Ado God anādo'nid, Nahasdzañ bikāgi dahanāni al'añ adat'é'li daho'le', nīdaldlōsi, ado nahasdzañ bikā nīdaldé'hi, ado lēyi' nīdaldé'hi in'dah al'añ adat'é'li: ei t'a akot'eh siliñ'.

25 Ado God ei lēyi' nīdaldé'hi al'añ adat'é'li in'dah nīdaldlōsigi al'añ adat'é'li, in'dah nihokā nīdaldé'hi al'añ adat'é'li a'yilah: ako God yinel'in'go, ya'at'eh.

26 Ado God anādo'nid, K'adt dīneh a'dadilnił t'a nihi nał't'é'go, ado adanilnin'igi at'é'go: ako to'-ñifēl biyi'di lōigi, ado nīdat'a'i wo'dahdi nīdaldéh'igi, ado nīdaldlōsigi, ado nahasdzañ t'aat'è-ñit'eh, in'dah nihokā nīdaldé'hi, ei di'igi t'aaltso beh-bi'daholnih' doiēt.

27 Ako God, dīneh t'a bih nał't'é'go a'yilah, t'a God bīznolningo a'holah; bikañ'in in'dah ba'adi a'yilah.

28 Ado God yik'i sodolziñd

ako God hac'in' hadzigo anih, Niha'alcini na'hodlél dolél, ado k'ean-nidol'zís dolél, ado nahasdzañ t'aat'è bikāgi ha'dadohbin, ado nahasdzañ bik'eh-dadidohdlél: ado lō tō-nítél yi naldé'hi, ado nidat'a'i wo'dahdi nidaldéh'igi, ado nahasdzañ bikāgi t'aaltso dahanāgo nīdaha'nāhigi éi'di beh-nīhida-holnih' dolél.

29 Ado God anādo'nid, Jo'akon, nanise' bilastsi daholon'igi a'āñ adat'é'hi nīhadi'nīāñh, ado tsin a'āñ adat'é'hi, binest'añ' biyī'di bilastsi daholon'igi aldo' éi nīhi c'iyāñ' dolél.

30 Ado nahasdzañ bikāgi nidaldlōsi t'aaltso, ado nidat'a'i wo'dahdi nidaldéh'igi t'aaltso, ado léyī' nidaldé'hi t'aaltso, in'dah dahanāni t'aaltso, éi'di c'il daditlé'i bi c'iyāñ' dolél: éi t'a akot'eh' síliñ'.

31 Ako God, a'yilāigi t'aaltso yīnel'in'go, éi jo'akon, t'ai'yisi ya'at'eh lañh'; ako i'i-āni in'dah abin'i bilgo hastañ jinh azliñ'.

WOLTA'I 2.

1 Kot'é'go ya'dilhiñ in'dah nahasdzañ ado t'aaltso biyī'di daho'lon'igi altso al'yah.

2 Ado tsosts'it jinh azliñ'go God bi nānīs altso a'yilah, éi'bañh tsosts'it jinh az-

lin'go biyī', ha nānīs t'aaltso aji'lāigi bits'āndo hajolyiñ.

3 Ado tsosts'it jinh'igi éi God yik'i sodolziñd ado at-s'é-iniañh, hālah, éi bijindañ God bi nānīs altso a'yilāgo éi yits'āndo hanalyiñ, éi'bañh.

4 ¶ Kot'é'go ya'dilhiñ in'dah nahasdzañ hazliñ, t'a éi bijindañ Jiho'vah God nahasdzañ in'dah ya'dilhiñ yil a'yilah.

5 Ado k'élyé' t'aaltso t'ahdo k'idilyé'dañ, ado c'il dadāni t'ahdo hadani'sé'dañ: Jiho'vah God nahasdzañ bikāgi t'ahdo nahañtin'go iléh'dañ éi'bañh, in'dah dīneh da'ak'eh yent'in' dolél'igi éi at'din dañ.

6 Nīdih nahasdzañ bits'āndo a'hi dāhdadildoh' ado lēz t'aat'è-nit'eñ beh nastlé.

7 Ako Jiho'vah God lēz bits'āndo dīneh a'yilah ado hanīñ go'ne' beh-na'didzi'hi beh-ināni yeh i'yol, ako dīneh hwi yiziñi beh-hīnāni hazliñ'.

8 Ado Jiho'vah God da'ak'eh ha'a'āhjigoh I'den biyī'gi k'izdilāh, ado a'kwi dīneh aji'lāigi nīzniltiñh.

9 Ado Jiho'vah God nī'deñ tsin a'āñ adat'é'hi hainiñ't'añh, tsin ya'at'ehgo danil'i'ni, in'dah tsin ya'at'ehgo bañh dadāni; da'ak'eh a'ni'gi inah'-tsin aldo, ado tsin,

ya'at'é'hi in'dah bañhigiat'-
èi' beh bé'hodoziñ'li ałdo'.

10 Ado I'denden tòn da'ak'-
ehgi beh nina'haltloh; ado
diñ'go alts'a-dazliñh' siliñ'.

11 Atseh'igi Paيسان wosye',
èi ké'yah Ha'vilah hol-
yeh'igi t'aat'eh bi naz'liñh,
akwe'e o'lah holoñ:

12 Èi ké'yah biyi' o'lahigi
ya'at'eh: t'a akwe'e tseh bi-
de'liam in'dah a'nix yolyeh'-
igi holoñ.

13 Ado t'a akégoigi èi
Gai'han wosye', èi ké'yah
Kuš holyeh'igi t'aat'eh bi
naz'liñh.

14 Ado tòn taigi èi Hi'dikel
wosye', èi Asi'ria bi'gahgo
ha'a'ah bic'in'jin' c'iniliñh.
Ado tòn diñ'igi èi Ufré'tiz
wosye'.

15 Ako Jiho'vah God, di-
neh'igi da'ak'eh I'dendi hoł
ni'azgo a'kwe'e niho'niltiñh',
a'kwe'e niñilniš ado baaho-
jilyañ doléłgo biniyeh.

16 Ako Jiho'vah God èi di-
neh adoni'li beh ba'nihozni'-
año ajiniñ, Tsini'igi t'aaltso
binest' an' t'a ni ni'zingo ni-
yañ doléł:

17 Nidih tsin, ya'at'é'hi in'-
dah bañhigiat'èi' beh bé'hodoziñ'li,
èi t'é'yah do bañh
adiyiñ' dah: hálah, bañh
iniyañ bijin'jin' èi t'aani da-
di'tsał, èi'bañh.

18 ¶ Ado Jiho'vah God anā-
do'nid, Dineh t'asa'ha nağā-

go èi do ya'at'eh dah, haka-
anal'wo' dolé'li ha' adeslił.

19 Ado Jiho'vah God lež
bits'añden nihokā nidaldé'hi
a'yilah, ado nidat'a'i ałdo'
a'yilah; ado dineh'igi bajiz-
ežgo ha'at'é'go yi'zi' a'deido-
lił dzini'ziñ'go: ado dahan-
ah' nina'nél'anjin' t'a yeh
yiyi'zihigi t'a èi dabi'zi'.

20 Ado E'dam èi t'aaltso
da'liñ'igi yi'zi' ya a'dayilah,
nidat'a'i ałdo', nihokā nidaldé'
hi ałdo' yi'zi' ya a'da-
yilah; nidih E'dam haka-
anal'wo' dolé'li èi t'ahdo šo-
it'eh' dah.

21 Ado Jiho'vah God èi E'-
dam yiilhāž, ako ajilhāž, ado
hatsañ la' hayitaño hatsiñ'
yeni' a'c'in, anāyidlah.

22 Ako Jiho'vah God èi E'-
dam bitsañ hayitañ yeni' èi
asdza'ni a'yilah, ado E'dam
bic'in' hoł jini'az.

23 Ako E'dam adi'nid,
K'adt di sits'inigi bits'año
ts'in, ado sitsiñ' bits'año
atsiñ' at'eh, ako Asdza'ni
yolyé' do, hálah, Dineh bits'-
año a'hodilyah, èi'bañh.

24 Èi'bañh dineh, haže'e
indah hamah do', bits'añ
hiždigāhgo hwè asdzañ t'é-
yah bił jinā do, ako èi t'ala'i
atsiñ' ji'leh'.

25 Ado t'aji'lah t'a-ats'e-
at'din, dineh in'dah bè as-
dza n biłgo, ako do bayaz-
ni'zin dah ni'teñ.

WOLTA'I 3.

1 Ako r'dañ tl'is t'èyah agā-go nítse'akosi at'eh, nihokā nidaldé'hi Jiho'vah God a'yilahigi t'aaltso bilāhgo: ako asdza'nī ayidī'nid, Da' t'aš-āni God anihidi'nid, Da'ak'ehgi tsin'igi t'aaltso t'ado bañh o'sa'ni nihihnih'?

2 Ado asdza'nī anih tl'is yic'in', Da'ak'ehgi tsin'igi binest'añ' yidañh' biniyeh nihadēt'añh':

3 Ako God a'nihihnih, Da'ak'eh alni'gi tsin binest'añ' do do'siñl' dah, do nīdih bīdidołcił' dah, akoh'dzago dīnohnēł sa'sin.

4 Ado tl'is hadzi'go anih asdza'nī yic'in', Do t'aani dīnohnēł dah.

5 Hālah, God bił bēho'zīn di woyañ bijinñ' nihinā añ adonił ado God nahono'lin do, ya'at'é'hi in'dah bañhigi-at'ei' ei nihil bēho'zīn dolēł, ei'bañh.

6 Ado asdza'nī yiyiltsaño tsin'igi c'iyañ ya'at'eh in'dah t'ai'yisi hoł ya'at'é'go bik'iz na'gal ado beh hojiyañ dolēł, ako ei binest'añ' nīzdiāngo jiyañ, ado ha hastin aldo' bažniāngo yiyi'yāñ.

7 Ado t'ajil'ah hanā añ a'dzago do-hazdīt'é'go naji-āšigi hoł bē'hiziñd, ado tsin-fig bit'añ ahī'daždilkadtgo tl'a'-kał a'jilah.

8 Ado Jiho'vah God jin'go

dē'yolgo da'ak'ehgi yigał'go dzidizts'añ, ako E'dam hwē asdzañ bił Jiho'vah God bit-s'añ naz'dest'in da'ak'ehgi tsin'igi bitahgi.

9 ¶ Ado Jiho'vah God ei E'dam yic'in' adi'nid, Hādi-sañ nih'?

10 Ado azdi'nid, Da'ak'ehgi nīzih dīsets'año na'sisdzid, hālah, do hadinist'é' dah, ei'bañh na'dest'in'.

11 Ado adi'nid, Hai'sañ' t'a hinci'i nihnih, da' tsin'is bañh iniyañ, do bañh adiyiñl' dah, nīdišnih yēni'?

12 Ado dīneh azdi'nid, Asdza'nī sēniłtiñ'go bił naš'ās-igi ei sa'niłtsōd ako yiyāñ.

13 Ado Jiho'vah God ei asdza'nī ayidī'nid, Ha'at'i banisi'niyah? Ako asdza'nī adi'nid, Tl'is ašihni'go yiyāñ.

14 Ado Jiho'vah God ei tl'is ayidī'nid, Di banisi'niyah'igi binina nīdaldloši bilāhgo ado nihokā nīdaldé'hi bilāhgo an'didolnił, nībīdt beh nani-nā do, lēz t'èyah nīldēł'go hīnināgo niyołkał dolēł.

15 Ado nih in'dah asdza'nī ei bił ahijindlāgo adeših, na', alcini in'dah ei ba'alcini yił daahijodlā dolēł; ako ei nītsits'in yiłjiz' do, ado ni t'èyah hake'tal niłjiz' dolēł.

16 Ado asdza'nī do' ayidī-nid, Nī t'èyah i'niłtsānhgo t'ai'yisi nīc'in' nahwi'nāgo adeših; ac'in-nahwi'nah bi-

yí'jin' nihliicil' do; ado ní hastin t'eyah bídinílin' do, ado éi bo'honiłnih' dolét.

17 Ado E'dam do' ayidi'nid, Né asdzañ anin'igi yinilt's ańgo, tsin do bañh adiyinł dah, nidešnín' éni, bañh i'niyañ éi'bañh nih ninina ní' do-ya'asón-dah siliń'; níc'in' nahwi'nāgo ní nānis éi bits'ańdo iyāńgo niyołkał-do ní inildińd'jin'.

18 Tsín dadéni'ni in'dah c'il dadéni'ni ałdo' níc'in' hadi-not'inł, da'ak'ehgo c'il t'eyah niyañ dolét.

19 Éi binina ní țasil na'hodlétgo in'dah iyañ do, lė-yí'jin' nasinidlin'jin'; lėz bits'ańdo an'dilyah: éi'bañh lėz ni'lińh ako lėz nididlét.

20 Ado E'dam éi hwé asdzañ bí'zi' Iv baajilah, hálah, ts'ide t'aaltso bimah dzizliń, éi'bañh.

21 Ado Jiho'vah God éi E'dam in'dah bé asdzañ ałdo' aka'gi ē ba ajilah, ado beh haždilah.

22 ¶ Ado Jiho'vah God adi'nid, Jo'akon, dıneh t'a nihét-t'é siliń', ya'at'é'hi in'dah bańhigiat'éi' éi bíł bė'hozińd: ako k'adt yanits'ondgo inah-tsin'igi binest'ań' né'didoalgo yiy'yańgo hol'ago hınā dolét do'óshłh'.

23 Éi' binina Jiho'vah God da'ak'eh, I'den bits'ańdo c'ihonił'a, lėz bits'ańdo a'ho-

dilyāgi ho nānis do bini-yeh.

24 Ako dıneh c'iznınilcāń; ado da'ak'eh I'den ha'a'ah bic'in'go diyin āa'dahalyāni in'dah dıltlıs bits'a'-hodina'i t'aaltsogo nėiyolt'ėł, tsin-beh-ināni bic'in' aťin yāa'dahalyāńgo biniyeh.

WOLTA'I 4.

1 Ado E'dam, bé asdzañ Iv bíł bė'hozın, ako Iv iznil-tsāńd ado Kén jıscıńh', ako adi'nid, Jiho'vah bits'ańdo dıneh sė hazliń'.

2 Ado nābik'ijiń' bitsı'li É'bel jıscıńh', ako É'bel éi dı-be yaahalyāni siliń', nıdih Kén t'eyah da'ak'ehgi nalni'si siliń'.

3 Ado baholziź'go Kén ní-deń danest'āni Jiho'vah bí-c'in' na'hızdolıńh biniyeh jı-nijā.

4 Ado Ébel ałdo' dıbe ał-tseh descın'igi indah bik'ah t'a bíł jı'nijā, Ako Jiho'vah éi É'bel bíł yı'lińd, nāyis-niń'igi ałdo'.

5 Nıdih Kén nāyisnıń'igi éi do bíł yı'lińd dah, ako Kén t'ai'yisi do-bıl-hozoń-dah siliń', ado hanın ał'c'in' desdoh'.

6 Ado Jiho'vah éi Kén ayıdınid, Ha'at'é'gośań' do-nıł-hozoń'-dah? ado ha'at'é'gośań' nıniń ał'c'in' desdoh'?

7 Da' ya'atėh'go in'dzagós

do šil' nī'lin' dah do? Ado do ya'at'èh'go in'dza dahgo, banhigiat'è bik'eh nāhanin'hi èi nī c'èidañ'gi sītinh', ako èi nī'diniliñ' do; ado beh-niholnih' dolèl.

8 Ado Kèn hatsi'li È'bel bil' al'c'in' yajil'ti'; ado ako'dzago da'ak'eh biyi'gi Kèn, bitsi'li È'bel yic'in' na'didzāgo yiyishiñh'.

9 ¶ Ado Jiho'vah èi Kèn ayidi'nid, Hājīn'saṅ' È'bel nitsi'li? ako azdi'nid, Do šil' bēho'zin dah, da' šī'is sītsi'li yāahalyani nišinh'?

10 Ado adi'nid, Hā'saṅ' yin't'ind? nitsi'li bi dīl' bīzih' nī' bits'añdeñ' šic'in' anih.

11 Ado k'adt nī' èi bīzē aṅ' aho'lah nī'lak'edeñ' nitsi'li bi dīl' yidodliñh' bīniyeh, ako nī' èi nī jo'lā dolèl.

12 Da'ak'ehgi nanilnišgo èi kodo do lēdol't'e' go na'nilt'añ' dah do; nī' bikāgo naniće' do, in'dah t'aa'lajīn' naninā dolèl.

13 Ado Kèn anih Jiho'vah yic'in', Di aṭisīnī'lāigi t'ai'yīsi do bīneš'añ dah.

14 Jo'akon, k'adt nī' bīniñ' bits'añjīn' ašinini'yod, ado nīniñ' bits'añ' nešt'īñl' do, ako ado nanīće' do, ado nī' bikājīn' t'aa'lajīn' na'sā do, t'a šik'i-niyāhīgi šī di-yoñhèl'.

15 Ado Jiho'vah ahodi'nid, Èi' binina t'a Kèn yiyishiñh'.

igi tsosts'itdi tina'hwiždo'nih, ako Jiho'vah èi Kèn bik'i adzizoh, ako dīneh' la' dah hak'i-niyāgo do hodiyoñhèl' dah bīniyeh.

16 ¶ Ado Kèn èi Jiho'vah ho'lo'ni bits'añdo c'izniyah, ako la' ké'yah Nad holyeh'igi kē'hojīt'īñh, ha'a'āh bīc'īñ'go I'dendo.

17 Ado Kèn bē asdzañ bil' bē'hozīn' ako i'niltsañd' ado I'nak yišciñh', ako kīn-hal-āgo a'jilah, haye' bī'zī'igi I'nak beh jī'zī'.

18 Ado I'nak ba yīzci'ni èi Ai'rad yolyeh'; ado Ai'rad ba yīzci'ni èi Mehu'jīel; ado Mehu'jīel ba yīzci'ni èi Methu'ziel, in'dah Methu'ziel ba yīzci'ni èi Lē'mek.

19 Ado Lē'mek naki' ba-akēi a'yilah, ako la' È'dah yolyeh', nānala'igi èi Zil'lah yolyeh'.

20 Ado È'dah yišci'ni èi Jē'bel, èi nīp'bal yiyi' kē'dahat'in'igi in'dah bī bēgaši daholo'ni dabīze'e dzizliñ'.

21 Ado hatsi'li èi Ju'bal yolyeh', tsin-adit'āh in'dah bī dīlnih' daholon'igi èi dabīze'e dzizliñ'.

22 Ado Zil'lah yišci'ni èi Tu'bal-Kèn, ado èi bēs-licī'i in'dah bēs-dotl'i'zi dah bīts'añdo ha'at'i'hi-dah adēil'in'igi èi bī' nažnīl'tin: ado Tu'bal-Kèn bīdēzi èi Nē'amah yolyeh'.

23 Ado Lè'mek ha'akèi bi-
c'in' hadzodzi'go ajinih:

E'dah ado Zil'lah sızad
y'nołts'añ;

Lè'mek ba'akèi no'lin'igi
hašne'igi y'nołts'añ;

Dineh la' šijizgišgo ei-
bañh ho diyeshèl';

În'dah tsılken' la' a'da-
sizdesnih'go ei'bañh ho
diyeshèl'.

24 Is'jañh la' dah Kèn bini-
na tsosts'itdi tihwiždo-
nih'go, jo'akon,

Lè'mek ei t'aani binina
tsosts'it-din do'ba'añ
tsosts'itdi tina'hwizdo-
nih'.

25 ¶ Ado E'dam ei bè as-
dzañ yèna'ho'siñd; ako ha-
yaž jišcin'go ei Seth beh ji-
zi', ako ajinih, God šiyaž la'
ša nè'niltiñh', E'bel sızin nē-
gi biniyeh, hálah, ei Kèn
hwishiñ, ei'bañh.

26 Ado Seth aldo' haye' ha'
yizciñh ei I'nas beh jizi'.
Ado in'dah dineh Jiho'vah
dajozi'go bic'in' sodazdılzın'-
go hodidesziž.

WOLTA'I 5.

1 Di di'igi E'dam ba'alcini
nās da'ahilcih'igi beh bik'e-
ašciñh; God, dineh a'yilah
bijiñ'dañ, God t'a binolnín'-
go a'yilah.

2 Bikañ'in in'dah ba'adi
yilgo a'yilah ado yik'i so-
dolzın, ako a'hodilya bijiñ'-

dañ E'dam ha'zi' hah a'dayi-
lah.

3 Ado E'dam jināgo nez-
na'din do'ba'añ ta'din ho
na'hai ako haye' ha' yizciñh,
t'a honolnín'go, in'dah t'a
hwelt'è'go, ako ei Seth beh
jizi'.

4 Ado E'dam biyolkāli Seth
ba' yizciñ do'bik'ijiñ' tsē-
bi'di nezna'din bi na'hai,
ako ei biyi' dabiye' in'dah
dabitsi' ba' nihežciñh'.

5 Ado E'dam bidiskañ bi-
jiñ'do nahast'ei'di nezna'din
do'ba'añ ta'din bi na'hai ako
dadziztsañh.

6 ¶ Ado Seth nezna'din
do'ba'añ ašdla' bi na'haigo
I'nas ba' yizciñh'.

7 Ado Seth jināgo tsēbi'di
nezna'din do'ba'añ tsosts'it
bi na'hai I'nas ba' yizciñ do'-
bik'ijiñ', ado ei biyi' dabiye'
in'dah bitsi'dah ba' nihež-
ciñh'.

8 Ado Seth bidiskañdo na-
hast'ei'di nezna'din do'ba'añ
nakits'adah bi na'hai ako
dadziztsañh.

9 ¶ Ado I'nas nahast'ei'din
bi na'haigo Kè'nan ba' yiz-
ciñh.

10 Ado I'nas tsēbi'di nez-
na'din do'ba'añ ašdla'adah bi
na'hai Kè'nan ba' yizciñ
do'bik'ijiñ' ako ei biyi' dabi-
ye' in'dah bitsi'dah ba' ni-
hežciñh.

11 Ado bidiskañdo nahast'-

èi'di nezna'din do'ba'añ ašdla' bì na'hai ako dadziztsaňh'.

12 ¶ Ado Ké'nan tsosts'itdin bì na'haigo Maha'lilil ba' yízciňh'.

13 Ado Ké'nan tsébi'di nezna'din do'ba'añ dízdin bì na'hai Maha'lilil ba'yízciň do'bík'ijjĩ, ako èi biyi' dabiye' in'dah bitsí'dah ba' nihezciňh'.

14 Ado Ké'nan bidiskaň'do nahast'èi'di nezna'din do'ba'añ nezna' bì na'hai ako dadziztsaňh'.

15 ¶ Ado Maha'lilil hasťaň'din do'ba'añ ašdla' bì na'haigo Jé'ređ ba' yízciňh'.

16 Ado Maha'lilil tsébi'di nezna'din do'ba'añ řa'din bì na'hai Jé'ređ ba' yízciň' do'bík'ijjĩ, ako èi biyi' dabiye' in'dah bitsí'dah ba' nihezciňh'.

17 Ado Maha'lilil bidiskaň'do tsébi'di nezna'din do'ba'añ nahast'èi'din do'ba'añ ašdla' bì na'hai ako dadziztsaňh'.

18 ¶ Ado Jé'ređ nezna'din do'ba'añ hasťaň'din do'ba'añ naki' bì na'haigo I'nak ba' yízciňh'.

19 Ado Jé'ređ tsébi'di nezna'din bì na'hai I'nak ba' yízciň do'bík'ijjĩ, ako èi biyi' dabiye' in'dah bitsí'dah ba' nehezciňh'.

20 Ado Jé'ređ bidiskaň'do

nahast'èi'di nezna'din do'ba'añ hasťaň'din do'ba'añ naki' bì na'haigo ako dadziztsaňh'.

21 ¶ Ado I'nak hasťaň'din do'ba'añ ašdla' bì na'haigo Methu'sila ba' yízciňh'.

22 Ado I'nak èi God bìł joaš' Methu'sila ba' yízciň do'bík'ijjĩ, řadi nezna'din na'hai, ako èi biyi' dabiye' in'dah bitsí'dah ba' nihezciňh'.

23 Ado I'nak bidiskaň'do řadi nezna'din do'ba'añ hasťaň'din do'ba'añ ašdla' bì na'hai.

24 Ado I'nak t'a God bìł joaš'jĩň' ajit'din, God na'holditĩňh', èi'baňh.

25 ¶ Ado Methu'sila nezna'din do'ba'añ tsébi'din do'ba'añ tsosts'it bì na'haigo Lé'mek ba' yízciňh.

26 Ado Methu'sila tsosts'itdi nezna'din do'ba'añ tsébi'din do'ba'añ naki' bì na'hai Lé'mek ba' yízciň do'bík'ijjĩ, ado èi biyi' dabiye' in'dah bistí'dah ba' nihezciňh'.

27 Ado Methu'sila bidiskaň'do nahast'èi'di nezna'din do'ba'añ hasťaň'din do'ba'añ nahast'èi' bì na'haigo, ako dadziztsaňh'.

28 ¶ Ado Lé'mek nezna'din do'ba'añ tsébi'din do'ba'añ naki' bì na'haigo biye' ba' yízciňh'.

29 Ako No'ah beh ji'zi' ako

aždi'nid, Di t'a èi hanih-i'doĥnih' ñidèl'nišgo, nihi'la' beh ñidèl'nišgo, Jiho'vah bik'ehgo ni' do-ya'ašoň'-dah siliň', èi'baňh.

30 Ado Lé'mek ašdla di nezna'din do'ba'aň nahas-t'èi'din do'ba'aň ašdla' bi na'hai No'ah ba' yižciň do'-bik'ijiň', ako èi biyi' dabiye' in'dah bitsi'dah ba neže-ciňh'.

31 Ado Lé'mek bidiskaň'do tsosts'itdi nezna'din do'ba'aň tsosts'itdin do'ba'aň tsosts'it bi na'haigo ako dadziz-tsaňh'.

32 ¶ Ado No'ah ašdla di nezna'din bi na'hai, ako Šem ado Hem in'dah Jè'fet èi'di No'ah ba' nižežciňh'.

WOLTA'I 6.

1 Ado ako'dzago nahasdzaň bikāgi dīneh t'oahayui siliň'-go ako dabitsi' bandahaž-ciňh'.

2 Ado God dabiye' dīneh dabitsi' dayiltsaňgo bił danizo'ni, ako t'a hoh dazni'zini gi hwè asdzaň a'dajilah.

3 Ado Jiho'vah adi'nid, Ši Niłciň Diyini do t'aa'łajiň' dīneh na'yokaňh dah do: èi aldo' atsiň' ji'liňh', èi'baňh; akot'è ñidih hwidiskaň'do nezna'din do'ba'aň nadin hwè dohāh.

4 I'daň yolkał yèni' biyi' yèitso dīne'e nahasdzaň bi-

kāgi hazliň'; ado bik'ijiň' ałdo' God dabiye' dīneh dabitsi' yił aħadahaskai'go ba'ałcini dahazliň'go, di di'igi ałk'idaň dīneh ts'ide ayoadat'è daji'liňh', dīneh daa'łanjīň'igi dan'i'liňh'.

5 ¶ Ado God èi dīneh nahasdzaň bikāgi baňhigi adajoni'go in'dah hajèih biyi'di beh niłsi'dadzikesigi t'aal-tso t'aa'łajiň' baňhigi adat'è'go yiyiltsaňh'.

6 Ado èi Jiho'vah baňh-bi'ni' dīneh nahasdzaň bikāgi a'ji'łāigi, in'dah hajèih biyi'di baňh-ho'ni'.

7 Ado Jiho'vah adi'nid, Dīneh ašłāigi t'aal-tso nahasdzaň bikāgi a'dešdiňl, dīneh dah, ñidaldlōši dah, niħokā ñida'na'i dah, in'dah ñidat'a'i dah a'dašłāigi baňh-ši'ni', èi'baňh.

8 Ñidih No'ah t'èyah Jiho'vah beh-ajoba'i bił bè'hozind.

9 ¶ Di di'igi No'ah ba'alcini naš dahilcih'igi: No'ah èi dīneh a'at'e'-baňh-at'dini in'dah t'ai'yisi ya'at'èh'go hi-nāni; ako No'ah èi God yił naš.

10 Ado No'ah biye' řa ba' yižciňh'; Šem ado Hem in'dah Jè'fet.

11 Ado Nahasdzaň èi God binał yi'coň' ado t'aat'è-ñit'eň adi'łāh beh bi hadé'bind.

12 Ado God èi nahasdzaň

yínel'in'go, jo'akon, yi'con' lañh'; hálah, bitsín' daholo'ni nína'nél'ánjín' nahasdzan' bikāgi bañhigiat'é'go dades-de, éi'bañh.

13 ¶ Ado God éi No'ah ayí-di'nid, Bitsín' daholon'igi nína'nél'ánjín' sínał k'adt nint'i' dolél: hálah, éi'di nahasdzan' asohodlih' bī ha'daž-deł'bind, éi'bañh; ako k'adt nahasdzan' t'a bił a'desdiñł.

14 Go'fer tsin éi' beh tsin-nael' adi'lił, tsin-nael' éi' biyí-di dahogan'go adi'lił; biyí-deñ in'dah biká'deñ éi' jeh beh di'jah.

15 Ado di bik'ehgo adi'lił, nasé din'di nezna'din do'ba'añ asdla'dindi ades'éz do; nani'go t'éyah tsosts'itdin do'ba'añ asdla di ades'éz do, in'dah de'go éi' diz'din do'ba'añ asdla di ades'éz dolél.

16 In'dah tse'son' la' t'aal-tso go t'a'lah'adi ades'éz do ałni'go adi'lił; tsin-nael' bi dādilkał bōšk'iz ałni'deñ adi'lił; ayāigi ado aťa'gi ado ade'giigi biyí' dahogan'go adi'lił.

17 Ado jo'akon, Ših, t'a ših šik'ehgo toh naho'dołkah, nahasdzan' bikāgi bitsín' daholo'ni nidadidzi'hi nína'nél' ánjín' yah biyāgi a'des-diñł, éi' biniyeh; ako nahasdzan' bikāgi ts'ide t'aal-tso dadí'nonel'.

18 Nídił nih t'éyah ts'ide

bidzil'go nił ałhadidešt'ał, ako nih tsin-nael' bih dinał, nih, nē asdzan' do', daniye'igi do', daniye' bidaasdzan'igi ałdo' éi' bił yah adi'kał.

19 Ado bitsín' daholon'igi dahināni a'añ adat'é'li naki' ni'lāgo tsin-nael' bih hidi'nił, ako bāaholyāngo bił hininā do, bikañ'in in'dah ba'adi dolél.

20 Ado nídāt'a'i a'añ adat'é'li, ado nídaldlōsi a'añ adat'é'li, in'dah nihokā nida'na'i a'añ adat'é'li; di di'igi naki' ni'lāgo na hidoās, ako dahināgo in'isín dolél.

21 C'iyāñ dadāni t'aaltso a'la-adi'lił, ado yah ahidí'yel', ako éi' ní c'iyāñ' dolél, ado dabí c'iyāñ' dolél.

22 Kot'é'go No'ah a'dzidza, God t'a ahodí'nidigi bik'ehgo éi' t'aaltso ajit'ind.

WOLTA'I 7.

1 Ado Jiho'vah éi' No'ah ayí-di'nid, Nih ado niġan'do t'aanołtso hak'go, k'adt tsin-nael' biyí' go'ne' yah ohkał; nih t'éyah dineh ké'dahat'in'igi bitahgi a'at'e'-nañh-at'dingo nē'hasin.

2 Nídaldlōsi dadāni tsosts'it ni'jāgo bih hidi'nił, bikañ'in in'dah ba'adi do': nídaldlōsi do-dadānigi éi' naki' ni'lāgo bih hidi'nił, bikañ'in in'dah ba'adi do'.

3 Nídāt'a'i ałdo' tsosts'it

níjago bih hidi'níl, bikañ'in in'dah ba'adi do', nahasdzañ bikāgi t'aat'è-nít'èn dahināni dahilcih' dolèlgo yísda'di'níl.

4 Ako tsosts'it yískañ'go sizad k'ehgo ahodi'noñtiñ, diz'din जिह ado diz'din tl'è; ako t'aaltso dahanāni aš'lā-igi nahasdzañ bikāgi a'deš-diñ.

5 Ado No'ah t'eyah t'a Jiho'vah ahodi'nidigo bik'ehgo aji't'ind.

6 ¶ Ako No'ah hasñandi nezna'din bi na'haigo i'dañ nahasdzañ bikāgi toh-nahwes'kai.

7 Ado No'ah in'dah biye'keh in'dah hwé asdzañ, in'dah biye'keh bidaasdzañ'igi, èi t'aadzil'tso tsin-nael biyi' go'ne' yah ajokai, hálah, toh deg adi'nes'andgo binina.

8 Nídaldlōsi dadānigi ado nídaldlōsi do-dadānigi, in'dah nídāt'a'i do', ado nihokā nída'na'i t'aaltso bits'ando.

9 Di di'igi No'ah yic'in' tsin-nael biyi' go'ne' yah aheskai, naki' nílāgo, bikañ'in in'dah ba'adi biñ, God t'a adi'nidigi at'é'go No'ah a'dzah.

10 Ado ako'dza tsosts'it yískañ do'bik'ijin' nahasdzañ bikāgi toh ho'deskai.

11 Ako No'ah hasñandi nezna'din bi na'haigo, ado naki' nídizid biyi', tsosts'i-

ts'adah'igi yolka'go ts'ide èi bijin'dañ nahasdzañ biyi'deñ toh hadazna', ado yah añ a'dalyah.

12 Ado diz'din जिह in'dah diz'din tl'è nahasdzañ bikāgi naholñañ.

13 ¶ Ts'ide t'a èi bijin'h' No'ah, ado Šem, ado Hem in'dah Jéfet, No'ah biye'keh, ado No'ah bé asdzañ, ado haye'keh bidaasdzañ taigi tsin-nael bih jokai.

14 T'aadzil'tso in'dah nídaldlōsi a'añ adat'é'li, in'dah aliñ dani'li'ni a'añ adat'é'li, in'dah nihokā nída'na'i a'añ adat'é'li, in'dah nídāt'a'i a'añ adat'é'li.

15 Ado tsin-nael biyi' go'ne' No'ah bic'in' bitsin' daholo'ni nina'nél'anjin' dahinan'igi nídadidzi'hi, naki' nílāgo yàh aheskai.

16 Ado yah aheskai'igi èi bitsin' daholo'ni a'añ adat'é'li t'aaltso, bikañ'in in'dah ba'adi biñ yah aheskai, God ahodi'nidigi at'é'go: ako Jiho'vah ha da'dinikāl.

17 Ako diz'din जिह toh deg anol'āñlgo; ado toh t'oahayui silin', tsin-nael dahdiel, nahasdzañ bikādo dahdiel.

18 Ako toh èi nahasdzañ yik'eh-desdlin', ado t'a bilāhgo nānasdlin', ado tsin-nael toh bikāgi dahnael'.

19 Ako toh nahasdzañ yik'eh-desdlin', ado āga nol'āñ,

ado dzil' a'ga daz'ah yēnī' tōh bik'ī-dadilkoñ' yah t'aat'ē biyāgi.

20 Ado nadin naki'di ades'ēz do alniñ bilāhgo de'go tōh nes'and, ado dzil' altso tōh bik'ī-dadilkoñ'.

21 Ako nahasdzañ bikāgi ñidaha'nani, bitsin' daholo'ni t'aaltso daneznah'; ñidat'a'i dah, a'liñ danī'li'ni dah, ñidaldlösi dah, nihokā nida'na'i dah, ado dineh aldo' ts'ide t'aaltso.

22 T'aaltso binindeñ yeh ñidadidziñ'go dahināni t'aaltso ni' bikāgi daneznah'.

23 Ado ni' bikāgi dahināni t'aaltso as'dind; dineh, ado ñidaldlösi dah, ñida'na'i dah, ñidat'a'i dah, ei'di nahasdzañ bits'ando nahwez'dind: ako No'ah t'eyah yidziñ; ado tsin-naeñ biyī' go'ne' nahāz-tan'igi aldo'.

24 Ako tōh ei nahasdzañ t'a yik'eh-didliñ'go nezna'din do'ba'an' asdla'din yiskañ.

WOLTA'I 8.

1 Ako in'dah God ei No'ah yēnāl'ni, in'dah dahina'ni t'aaltso, in'dah a'liñ danī'li'ni t'aaltso tsin-naeñ biyī'di bil dahoji'lo'ni: ako God nahasdzañ bikāgi ni'yolgo a'yilah, ako tōh a'hodilzē.

2 Ado nahasdzañ biyī'deñ tōh ha'dazna' yēnī' in'dah

[Navaho] 2

yah biyī'deñ yēnī', a'c'īñ'-a'dalyah, ado wo'dahdeñ nahaltin yēnī' a'hodilzē.

3 Ado tōh nahasdzañ bikāgo yēnī' altso yo'ahezgo', nezna'din do'ba'an' asdla'din yiskañ'go tōh t'a alc'indi nasdliñ'.

4 Ako tsosts'it ni'dezitgo ado tsosts'its'adah yiskañ bijiñh' tsin-naeñ ni' ñina'niēl, dzil' Arrarat bikāgi.

5 Ako tōh t'a ya na'nolan'go nezna ni'dezit: nezna ni'dezitgo ado la' ajiñh biyī' dzil' bila'tahi dat'inh silin'.

6 ¶ Ako'dzago diz'din yiskañ'go No'ah ei tsin-naeñ bi tse'son' a'jila yēnī' an' a'jilah.

7 Ado gāgi c'iznil'a', ako t'aat'ē-ñit'eñ nanāt'ah dolēl'go ni' nal'tsejiñ'.

8 Ado hasbi'di aldo' c'ināznil'a' ni' bikāgi tōh alc'indi dats'i nasdliñ beh hoñ bē'hodoziñlgo biniyeh.

9 Ñidih hasbi'di t'ado jino-dāhi dahgo, ako No'ah yic'in' anāt'a' tsin-naeñ biyī'jin'; nahasdzañ bikāgo t'aat'ē-ñit'eñ tōh, ei'banh; ako tsin-naeñ biyī'deñ c'izdēlni'go yah anjiñtinh.

10 Ado tsosts'it nanēskañgo in'dah tsin-naeñ biyī'do hasbi'di c'ināznil'a';

11 Ako in'dah i'i'āngo hasbi'di, a'liv bit'an' k'elgāzgo bizē silāgo hoñ yah' anāt'a'; a'kohgo No'ah bil' bē'hoziñd

ni' bīkāgi toh ałc'indi nas-
dliñ' lañh'.

12 Ado tsosts'it nānēskañh
tsin-naeł t'a yiyi' sidāgo ako
in'dah hasbi'di c'ināznī'a, ei
t'ado anat'a' dah.

13 ¶ Ei ako'dzago hasťandi
nezna'din do'ba'an t'ala'i
na'hai ado ałtsed nīdizi'di
biyi' in'dah nīdizi'di beh la'
ajinh' azliñ'i biyi' ni' bīkāgi
toh ana'sogiz; ako No'ah
tsin-naeł bikādeñigi añ a'ji-
lah, ado jīdeñ ako jo'akon, ni'
ałtso bikā na'holtsēi lañh'.

14 Ado naki nī'dezit biyi',
nadin tsosts'it yiskañ bijinh'
ni' nal'tsēi.

15 Ako God hadzi' No'ah
yic'in' ako anih,

16 Tsin-naeł biyi'deñ c'i-
nohkāh, nih in'dah nē as-
dzañ, in'dah niye'keh, in'dah
bi daasdzañ ei' bil.

17 Ts'ide t'aaltso dahināni
c'idziznil, t'aaltso bitsiñ' da-
holo'ni, ado nīdat'a'i, in'dah
a'liñ dani'li'ni dah, t'aaltso
nihokā nīda'na'igi dah; ako
nās dahilcih' dolēł ni' bīkā-
go, in'dah binest'añ' daholoñ'
do, ado k'eañ-nī'dadolziš na-
hasdzañ bikāgo.

18 Ako No'ah in'dah bē as-
dzañ, in'dah biye'keh, in'dah
biye'keh bi daasdzañ'igi dah
bil c'ijikai.

19 Nīdaldlōsi t'aaltso, ado
nīda'na'i t'aaltso, ado nīdat'-
a'i t'aaltso, nahasdzañ bikā-

gi nīdaha'nan'igi ał'añ adat'-
ē'li t'aaltso tsin-naeł biyi'-
deñ c'ēheskai.

20 ¶ Ako No'ah bīk'i-nā-
ininh'hi a'jilah, Jiho'vah bic'-
in', ado a'liñ dani'li'ni dadāni
la', ado nīdat'a'i dadāni la' ei
dilit'go nāhani bīk'i-nā ininh'-
hi bīkādo nāyisnīh.

21 Ako Jiho'vah hīka'ni yīs-
cañ: ako Jiho'vah hajēih bi-
yi'di azdi'nid, Dineh binina
nahasdzañ do nadešoñł
dah; hālah, dīneh, ałci'ni,
jiliñ'dañ hajēih do-ya'ašoñ'-
dah, ei'bañh; do nīdih, da-
hīnāni anādešdiñł dah asdzā-
igi giat'ē'go.

22 Ado nahasdzañ t'a ho-
loñ'go bīkāgi k'elyēh banā-
hwiđāh, in'dah danest'āni
andal'inh', ado hak'az, in'dah
ha'do; siñh in'dah haih; jinh'
in'dah tl'ē; ei'di do nint'i'
dah dolēł.

WOLŤA'I 9.

1 Ado God ei yik'i sodol-
zin'go, ako No'ah in'dah bi-
ye'keh do' yic'in' hadzi'go
anih, Nāsgo nīha'ałcini na'-
hodlēł do, ado k'eañna'dol-
ziš' do, in'dah nahasdzañ t'a-
at'ē bīkāgi hadohbīn.

2 Ado nahasdzañ bīkāgi nī-
daldlōsi t'aaltso, ado nīdat'-
a'i t'aaltso, ei'di nīhē'daldzīt
do, in'dah nīhik'ē bīdahoyē'
do; ako nahasdzañ bikā nī-
daldē'hi t'aaltso, ado ťayí'

nídaldé'hi t'aaltso éi'di beh-níhidaholnih' dolél.

3 Dahinago nídaldé'hi t'aaltso éi níhi c'iyañ' do; nanise' dadáni níhadí'niañ yēngi at'égo níhadí'niañh.

4 Nídiñ díł, atsin' yeh hí-nāni éi do da'sañ dah dolél.

5 Ado níhi díł beh dahinoh-nāni t'aani níha na'dídesdlél', nídaldlōsi t'aaltso bits'ando na'dídesdlél', díneh ní-díh, bíł hajijé nídiñ beh jí-nāni ha na'dídesdlél'.

6 T'a-hai'-dah díneh bí díł dzídestl'id'go éi ałdo' díneh bits'ando ha díł dotl'il; há-lah, God t'a bínolnín'go a'yilah, éi'bañh.

7 Ado níhi níha'alcini ní'dahodlél le', ako k'éañna'dotłzís le', ín'dah nahasdzañ bíkāgi bílah náhdlél' dolél.

8 ¶ Ako God hadzī No'ah yíc'in' ín'dah dabiye' bíłgo ako aníh,

9 Ado síh, jo'akon, dzil lé aña'dét'ah níhił adešlil, níhíkeden níhada'alcini ałdo' bíł:

10 Ado hínani nína'nél'ānjín', nídát'a'i dah, a'lin dani-lí'ni dah, ín'dah níhokā nídaldé'hi dah t'aaltso, tsín-naél bíyí'deñ c'éheskai'igi t'aaltso, ín'dah nahasdzañ bíkā nídaldé'hi t'aaltso.

11 Ako t'ai'yisi bídzil'go aña'dét'ah níhił adešlil: bitsín' daholo'ni t'aaltso éi do

foh beh anādoldinł dah, ado do nídiñ nahasdzañ bíkāgi foñ nahonādotkāh dah.

12 Ado God adí'nid, Dí'di hol'ago beh-ého'zin do, dí dí'igi beh níhił ałhadadíniš-t'añh, ado dahinani nína'nélānjín' ałdo' bíł dahíninan'igi, t'aa'łajín' dahílcíh' dolél.

13 Ado síh, nats'í'lit k'os bíyí'di dase'lah, beh adíníāni at'é do, ako dí dí'igi síh ín'dah nahasdzañ do' bíł níhi-ł'a'gi beh-ého'zin dolél.

14 Ako is'janñ kot'é'do éi'di nahasdzañ bíkāgi k'os anaš-inñ'go, bíyí'di nats'í'lit nēłtséh' dolél.

15 Ado naníhonian'igi bēnaš'ni do níhił'a'gi, síh ín'dah ní do' níhił'a'gi, ín'dah dahínāni t'aaltso bitsín' daholo'ni ałdo'; ako do foñ na'níhinādotkāh dah; bitsín' daholo'ni éi do anādoldinł dah.

16 Ado k'os bíyí'di nats'í'lit holoñ' do; ako nanís'inñ'go God yeh-níhoniāni do-nint'í'i nahasdzañ bíkāgi dahínāni t'aaltso ín'dah bitsín' daholo'ni bíł, éi' bēnaš'ni dolél.

17 Ado God éi No'ah ana-ido'nid, Dí'di beh-ého'zin do, nahasdzañ bíkāgi bitsín' daholo'ni t'aaltso bíł, ín'dah síh do' níhił'a'gi bēhaz'āni aš'ł'a-igi.

18 ¶ Ako No'ah dabiye' tsín-naél bíyí'deñ c'ekai yē-

ni' èi Šem, ado Hem in'dah Jé'fet; ado Hem èi Ké'nan biže'e jilinh'.

19 Di'di tago No'ah dabiye' dani'linh'; di'di hats'ańdo nahasdzan bikāgo t'aat'ē-nit'ēn dīneh k'ēāndeziž.

20 ¶ Ado No'ah k'ēdidlé'hi dzizlin', ako c'il-naatl'oi k'iz-dilah.

21 Ako c'il-naatl'oi-bi-fo jodlan'go èi tsí'hodi'sā lañh'; ako ho níp'bal biyi' go'ne' ha ē t'agēd dziztiñh'.

22 Ado Hem èi Ké'nan biže'e jilinh, èi haže'e bi ē t'agēd siti'go dziltsañh, ako tl'odi hak'iso bil hojolne'.

23 Ado Šem in'dah Jé'fet ha bēdlā'di hawosgi dasibal'go t'añjin' yah ajiāž, ako haže'e bi-ē-t'agēd-sitiñh yēni' bik'idzisti', ako bits'añjin' hanīngo haže'e bi-ē-tagēd-siti'igi t'ado dziltsañ' dah.

24 Ako tsí'deya yēni' bil e'nahosdziñd, ako haye' ake'deñigi aho'ind'igi bil bēho'zin.

25 Ako azdi'nid,

Ké'nan do aji'lin' dah do, hak'iso bina'nīl bi nalte' jilinh' dolēl.

26 Ado anaz'do'nid,

Ayoat'è èi Šem bi Jiho'vah God, ado ha'ní'di Ké'nan ha nalte' do.

27 Ayoat'è idoli'li èi Jé'fet, ako Šem bi níp'bal biyi' kē'hojit'in' do,

Ako Ké'nan èi ha nalte' dolēl.

28 ¶ Ako No'ah toh-nahwes'kai do'bik'ijin' tadi nezna'din do'ba'an aśdla'din bi na'hai.

29 Ako No'ah bidiskan'do nahast'ei'di nezna'din bi na'hai ako daztsañh'.

WOLTA'I 10.

1 Ako di'di dabiye', Šem ado Hem in'dah Jé'fet, èi'di bits'ańdo nās oci'li; ako toh-nahwes'kai do'bik'ijin' biye'keh ba'ndahazciñh.

2 ¶ Jé'fet biye'keh èi Go'mer, ado Mē'gag, ado Medē'ai, ado Jé'van, ado Mi'sek, in'dah Tai'ras.

3 Ado Go'mer biye'keh t'e'yah Aške'naz, ado Rifath, in'dah Togar'mah.

4 Ado Jé'van biye'keh t'e'yah Ílai'sah, ado Tar'sis, ado Kit'tim, in'dah Doda'nim.

5 Èi'di kot'é'go a'āñ dadi-ne'e bina'ie'li bikāgi kē'yah aštadzisdzo, t'a daji'lin'go; ado hazad bik'eh, in'dah t'a ahidalt'eh'igi alk'ehgo.

6 ¶ Ado Hem biye'keh èi'di Kuš, ado Mizrēm, ado Fut, in'dah Ké'nan.

7 Ado Kuš biye'keh t'eyah Ši'bah, ado Ha'vilah, ado Sab'tah, ado Ré'mah in'dah Sabti'kah; ado Ré'mah biye'keh èi di', Ši'bah in'dah Di'dan.

8 Ado Kuş ba' yizci'ni ei Nim'rad, ei'di nahasdzan bikagi dineh ayoat'ei' didezlin'.

9 Ei'di Jiho'vah binal ayoat'eh nalze'hi dzizlin'; ei'banh Nim'rad nahalin Jiho'vah binal ayoat'e nalze'hi jilinh', daha'nih.

10 Ako ts'ide atseh beh holni'hi ei Be'bel, ado I'rek, ado Ak'kad in'dah Kal'neh, ei'di ke'yah Sai'nar holyeh'igi biyi'di.

11 Ei ke'yahdo As'sur holye'jin' ajiyago kin-hal'ago a'jilah, Ni'niveh holyeh'igi, ado Ri'hoboth kin-hal'ago anajidlah, ado Ke'lah.

12 Ado Ri'sen, ei Ni'niveh ado Ke'lah bitagi sinil', ei ayoat'e kin-hal'ah.

13 Ado Mizrem ba' yizci'ni ei Lu'dim, ado A'namim, ado Le'habim, ado Naf'tuhim,

14 Ado Pathru'sim, in'dah Caslu'him, (ado Filis'tin dine'e c'izninah,) in'dah Kaf-to'rim.

15 ¶ In'dah Ke'nan ts'ide atseh ba' yizci'ni ei Sai'don, in'dah Heth;

16 Ado Ji'bus dine'e, ado E'mor dine'e, ado Gir'gas dine'e,

17 Ado Hi'va dine'e, ado Ar'ka dine'e, ado Sin dine'e,

18 Ado Ar'va dine'e, ado Ze'mar dine'e, in'dah He'math dine'e: kot'e'go di'di

t'aaltso Ke'nan ba' nehezciinh', ado ko'dzago do'bik'ijin' Ke'nan dine'e yeni' ei a'an dahideznah.

19 Ako Ke'nan dine'e bi na'hasdzo nidanes'anjin' ei Sai'dan in'dah Ge'rar bik'anhgo Ge'zadi, ado Sa'damdi, ado Gama'rahdi, ado Ad'mahdi, ado Zibo'amdi, in'dah Le'sadi.

20 Di'di t'aaltso Hem ba'alci'ni danilinh'; ba'alci'ni bil dahizd'its'a'igi bil dahadzildē, ako kot'e'go bi ke'yah dahazlin'; ado kot'e'go a'an dadine'e dahazlin'.

21 ¶ Ako Sem ei bits'ando I'ber dine'e dahodzizlin', ei'di Je'fet alanjin' ni'li'ni bitsi'li aldo' ba'alci'ni ba' nihezciinh'.

22 Sem ba'alci'ni ei di', I'lem, ado As'sur, ado Arpax'ad, ado Lud, in'dah E'ram.

23 Ado E'ram ba'alci'ni ei di', Uz, ado Hul, ado Gi'ther, in'dah Mes.

24 Ado Arpax'ad ba' yizci'ni ei Se'lah, ado Se'lah ba' yizci'ni ei I'bir.

25 Ako I'ber naki' biye' ba' yizciinh'; la' Pi'leg yolyeh'; t'ah nijigah yen'dan nahasdzan alca'-dahasdzoh'; ado bitsi'li ei Jok'tan yolyeh'.

26 Ako Jok'tan ba' nihezci'ni ei Almo'dad, ado Si'lah, ado Hezarmeveth, ado Ji'reh,

27 Ado Hado'ram, ado U'zal,
ado Dik'lah,

28 Ado O'bal, ado Abi'méel,
ado Ši'bah,

29 Ado O'fir, ado Ha'vilah,
in'dah Jo'bab; di'di t'aaltso
Jok'tan biye'keh dani'linh'.

30 Ako Mi'sah holyé'do in'-
dah Si'fer holyé'jin' ké'da-
hat'inh, Si'fer éi dzil at'eh
ha'a'ah bic'in'go.

31 Di'di t'aaltso Šem biye'-
keh ba'ndahazciñh', dabizad
in'dah dabi ké'dayah, in'dah
dabi dine'e bik'ehgo.

32 ¶ Di'di éi No'ah biye'-
keh ba'da'alcí'ni nās dahil-
ci'hi adat'eh, bi dine'e bik'-
ehgo hane': toh-nahwes'kai
do'bik'ijin' di'di t'aadzil'tso
a'an dadine'e a'dahodilyah
nahasdzañ bikāgi.

WOLTA'I 11.

1 Ako nahasdzañ bikāgi
t'aat'é-nit'eñ t'ala'i sad, in'-
dah ts'ide t'ala'i beh ahèl-
t'é'go ya'dajil'ti'.

2 Ado ako'dzago ha'a'ah bic'-
in'go jonel', ké'yah Šai'nar
holyé'gi ho-nitel' bik'iznināh,
ako a'kwi ké'dahojit'inh'.

3 Ado a'dahizdo'nid, Hak'-
go šin, bis a'dadilnił, t'ai'yisi
hazo'ogo dadilt'is, ako tse
dolèł yēngi joh, bis dah; ako
hašt'is al'yai éi' dodah, ako
joh, hašt'is t'a bi'ni a'la'jin'
dijé'go hañiniyeñ'si dah bil
dadzizt'in.

4 Ado anādaždo'nid, Hak'-
go šin, kin-hal'āgo a'dadil-
nił, ado kin de'go ayoat'é ni-
nez'go a'dadilnił', bilaťah éi
ya'dilhił biniāgo; ado nihi'zi'
ayoat'é'go a'dadilnił, ako na-
hasdzañ bikāgi do t'aat'é-
nit'eñ di'difah dah.

5 Ako Jiho'vah ha'dayah/
dineh ba'alcí'ni kin-hal'āgo
in'dah kin de'go ayoat'é ni-
nez'go a'dayilāgi jidi'noł-
in' biniyeh.

6 Ado Jiho'vah adi'nid, Jo'-
akon, dineh éi t'ala'i dani-
linh', ado t'a ahèlt'é'go ya'-
dajil'ti', di di'igi yandikai ako
ha'at'i'hi-dah do yits'anjin'
a'didalnā dah do.

7 Hak'go šin, biťahjin' ha'-
dadikāh ako bizad alťa ni'-
dadidzil, ako do daahidits'a'
dah dolèł.

8 Ako Jiho'vah řahonōskād
nahasdzañ bikāgi t'aat'é-
nit'eñ ako kin-hal'āgo a'daji-
lèh yēni' t'ado a'dajila dah.

9 Ako Bè'bel hosye', hālāh,
a'kwi Jiho'vah, hazad a'an-
at'é'go a'yilah éi'bañh; ado
Jiho'vah nahasdzañ bikāgo
t'aat'é-nit'eñ řahonōskād.

10 ¶ Di di'igi Šem ba'alcí'ni
dahilcih'igi; Šem nezna'din
bi na'haigo Arpax'ad yolyeh
ba'yizciñh', toh-nahwes'kai-
do naki na'haigo.

11 Ado Arpax'ad ba'yiz-
ciñ do'bik'ijin' Šem ašdla'di
nezna'din bi na'hai, éi' biyí'

dabiye' in'dah bitsi'dah ba' nihezcih'.

12 ¶ Ado Arpax'ad ta'din do'ba'an asdla' bi na'haigo Si'lah ba' yizcih'.

13 Ako Arpax'ad hina'go din'di nezna'din do'ba'an ta bi na'hai Si'lah ba' yizcih' do'bik'ijin', ako ei biyi' dabiye' in'dah bitsi'dah ba' nihezcih'.

14 ¶ Ado Si'lah ta'din bi na'haigo I'bir ba' yizcih'.

15 Ako Si'lah hina'go din'di nezna'din do'ba'an ta bi na'hai I'bir ba' yizcih' do'bik'ijin', ako ei biyi' dabiye' in'dah bitsi'dah ba' nihezcih'.

16 ¶ Ado I'bir ta'din do'ba'an din bi na'haigo Pi'leg ba' yizcih'.

17 Ako I'bir hina'go din'di nezna'din do'ba'an ta'din bi na'hai Pi'leg ba' yizcih' do'bik'ijin', ako ei biyi' dabiye' in'dah bitsi'dah ba' nihezcih'.

18 ¶ Ado Pi'leg ta'din bi na'haigo Ri'u ba' yizcih'.

19 Ako Pi'leg hina'go naki'di nezna'din do'ba'an nahast'ei bi na'hai Ri'u ba' yizcih' do'bik'ijin', ako ei biyi' dabiye' in'dah bitsi'dah ba' nihezcih'.

20 ¶ Ako Ri'u ta'din do'ba'an naki' bi na'haigo Si'rug ba' yizcih'.

21 Ado Ri'u hina'go naki'di nezna'din do'ba'an tsosts'it

bi na'hai Si'rug ba' yizcih' do'bik'ijin', ako ei biyi' dabiye' in'dah bitsi'dah ba' nihezcih'.

22 ¶ Ado Si'rug ta'din bi na'haigo Ne'hor ba' yizcih'.

23 Ado Si'rug hina'go naki'di nezna'din bi na'hai Ne'hor ba' yizcih' do'bik'ijin', ako ei biyi' dabiye' in'dah bitsi'dah ba' nihezcih'.

24 ¶ Ado Ne'hor nadin do'ba'an nahast'ei bi na'haigo Ti'rah ba' yizcih'.

25 Ado Ne'hor hina'go nezna'din do'ba'an nahast'eits'adah bi na'hai Ti'rah ba' yizcih' do'bik'ijin', ako ei biyi' dabiye' in'dah bitsi'dah ba' nihezcih'.

26 ¶ Ado Ti'rah hina'go tsosts'itdin bi na'haigo E'bram ado Ne'hor, in'dah He'ran ba' nihezcih'.

27 ¶ Ako di di'igi Ti'rah ba'alci'ni dahilci'hi at'eh: Ti'rah ba' yizci'ni ei E'bram ado Ne'hor, in'dah He'ran; ado He'ran ba' yizci'ni ei Lat.

28 Ako He'ran ei haze'e Ti'rah t'a bitseh' dadziztsanh, t'a hoh ha ke'yahdi, Ur holyeh'igi, ako ei Kal'di dine'e bi ke'yahgi.

29 Ado E'bram in'dah Ne'hor t'aji'lah hwé asdzan hazlin': E'bram be asdzan ei Se'rai yolyeh; in'dah Ne-

hor bê asdzañ èi Mil'kah yolyeh, èi biže'e Hé'ran yolyeh, t'a èi Is'kah yolyeh'igi biže'e nit'en aldo'.

30 Nidih Se'rai do atci' dah, ako ba'alci'ni at'din.

31 Ako Ti'rah èi haye' E'bram in'dah hana'li Lat, Hé'ran biye', ado haža'ad Se'rai, haye' E'bram bê asdzañ, èi'di hoł dašdikai, Ur holyeh'ido, Kaldi dine'e bi ké'yahdo, ké'yah Ké'nan holyeh'ijin' dašdikai; ako Hé'rangi jinināgo a'kwi ké'dahojit'inh'.

32 Ako Ti'rah bidiskan'do naki'di nezna'din do'ba'an ašdla' bi na'hai: ako Ti'rah Hé'rangi dadziztsaňh.

WOLTA'I 12.

1 Ako Jiho'vah èi, E'bram ayidi'nd yēni, Ni ké'yahdo, in'dah nik'èi bits'aňdo, in'dah nize'e bik'èi èi t'aaltso bits'aň jin' dahdināh, akwe'e ké'yah nididesni'li bic'in'.

2 Ado la' dine'e ayoat'èi an'dešlił; ado nik'ijišdli do, in'dah ni'zi' ayoat'é'go a'dešlił; ado nih ak'ijidli dolèł.

3 Ado, K'e, dano'nin'igi èi'di Ših aldo', K'e, wošni' do, ado nik'è-dinih'igi èi Ših aldo' bik'è-dinišnih' do; ado nits'aňdo nahasdzañ bikāgi a'aň dadine'e t'aaltso bik'è-dahojidli dolèł.

4 Ako E'bram dašdiyah t'a

Jiho'vah hac'in' hadzi yēni' bik'ehgo, in'dah Lat èi hoł iāž; ako E'bram èi tsosts'it-din do'ba'aň ašdla' bi na'hai-go Hé'rando dahdiyah.

5 Ado E'bram in'dah hwé asdzañ Se'rai, in'dah hatsi'li biye' Lat, in'dah Hé'rando dajit'in'igi, in'dah ha nānil t'aaltso bił, ké'yah Ké'nan holyé'go dašdināh; ako ké'yah Ké'nan holyé'di jinināh.

6 Ako E'bram ké'yah bi-ťahgo jinināh, Sai'kem holyeh'igo c'iznināh, ado ce'c'il sikad, Mo'reh holyeh'igo, ado r'daň Ké'nan dine'e èi ké'yahgi ké'dahat'inh'.

7 Ako Jiho'vah èi E'bram yic'in' niyāgo adi'nid, Na'alci'ni nās not'in'igo èi di ké'yah badides'ał. Ako a'kwi bikādo-nā'inin'hi a'jilah, ha niyāhigi, Jiho'vah bic'in'.

8 Ako ado dašdināh Be'thel holyé'do ha'a'āh bic'in'go dzil'igi ba jinināh, a'kwi èi ha nip'bal nižninil, e'eāhjin'go kin-sinil'igi èi Be'thel holyeh, ha'a'āhjin'go kin-sinil'igi èi E'ai holyeh: ado a'kwi bikādo-nā'inin'hi Jiho'vah bic'in' anājidlah, ado Jiho'vah bi'zi' bic'in' sozdolzin.

9 Ako E'bram nāji'nah wo'zoň šadiāh bic'in'go.

10 ¶ Ako ké'yahgi hodicin hazlin'; ako E'bram ké'yah I'jipt holyé'go jinināh, a'kwi

hani'zähjîn' dah kè'hojit'in dolèl'go biniyeh; kè'yahgi t'aat'é-nit'en hodi'cind èi' binina.

11 Ako ako'dzago k'adèni I'jiptgi jinèh'go hwè asdzañ Se'rai abizdi'nid, Šil bëho'zingo k'adt, jo'akon, nih, asdza'ni ayoianolnin'go nil'i'ni ni'linh.

12 Ako èi' binina ko'hodonil, I'jipt dine'e daniłtsaño, Di hwè asdzañ lañ' dadidonil', ako ših t'é'yah dašidiyoł-hèl' nìdih nih t'é'yah nìdan-dìdol'fèl.

13 Ako na'noškānh, Hadēzi nišlinh', dīni' dolèl, ako ni'nilt'ah šadajoba' do, in'dah ni'nilt'ah šiyi'-sizi'ni hīnā do.

14 Ako ako'dzago È'bram èi I'jiptgi jinināgo I'jipt dine'e hwè asdzañ dayiłtsaño go t'ai'yisi bil jizo'ni.

15 Ako Fero bikèden nīdant'āhigi dahołtsaño, Fero, Asdza'ni nizo'ni le', dani'go yildahol'ne'; ako asdza'ni yēni' Fero bi kin go'ne' hoł yah' akai.

16 Ako honilt'ah È'bram bik'ihojidliħ', ako dibe hwè holon in'dah bëgaši dah, ado te'li bikan'in' dah, ado dine nānil dah, in'dah asdza'ni nānil dah, ado te'li ba'adi dah, in'dah liñ-bigañ-daask'-itigi dah, di'di jīt'inħ'.

17 Ako Jiho'vah èi nałniñh

bidzi'li Fero yeh aīyilah, in'dah dabik'ei'igi aldo', hālah, Se'rai èi È'bram bè asdzañ'igi binina.

18 Ako Fero azdi'nid, È'bram bic'in Hak'go, bizdi'nidgo haniyah, Di'saň' hašini-la? Ha'at'é'gošaň' t'ado šiłhwiniłne' dah, di'di ni asdzañ at'é le'?

19 Ha'at'é'gošaň', Ši dēzi at'é dīni'go, binina sè asdzañ da' ašla do nit'en? k'adt ni asdzañ bil dahdiāšgo no'wehjiň' yō'aninèh.

20 Ako Fero ho dine'e beh abizdi'nidgo: ako È'bram in'dah hwè asdzañ, in'dah jīt'in'igi bil yo'adahozneskād.

WOLTA'I 13.

1 Ako È'bram, kè'yah, I'jipt holyeh'ido c'izninah, hoh in'dah hwè asdzañ, in'dah Lat aldo', ado t'aaltso bil dašdinah, kè'yah Šadiāh holyeh'-igo.

2 Ako È'bram èi t'ai'yisi ajit'inħ', bëgaši beh, ado bès-łigai' dah, in'dah o'lah dah.

3 Ado jonèl, kè'yah Šadiāh holyeh'igi bits'año, Be'thel holyè'jin', atseh ho nip'bal sinil yēngi, Be'thel holyeh'-igi ado È'ai holyeh'igi biťa'gi.

4 Atseh bikādo-nā'inin'hi a'jila yēngi; ado a'kwi È'-

bram sozdolzin Jiho'vah jo-
zi'go bic'in'.

5 Ako Lat aldo' E'bram bił
nijikai'igi, bi dibe holoñ ado
biliñ dah, in'dah bi nip'bal
dah.

6 Ako ké'yah ei do ho'gah
dah, t'a'la' ké'dahojit'in'go,
t'oahayu'i dajit'in'h' ei' bini-
na; do t'a'la' ké'dahojit'in'
le' at'é dah.

7 Ako E'bram ba'nda'ník-
kadi ado Lat ba'nda'nílkadi
aldo' ahinádijah; ado Ké'nan
dine'e in'dah Pi'rez dine'e ei
ké'yahigi yiyi' ké'dahat'in'h'
nit'eñ.

8 Ado E'bram ei Lat ayi-
di'nid, T'ado ahinádiltli'i do-
lél, ado niha nida'nílkadi al-
do' t'ado ahinádadiltli'i dolél,
ako na'noškāñh, t'a'la' dani-
dlin'h', ei' beh at'eh.

9 Joh, ké'yah adahwis'ago
ni' nił'in'h', sits'a-ninēh, t'a
nih ni' nízinjih dahdineh,
na'noškāñh, nišnājih dah-
dinināgo, śih ništ'ajih dah-
dideśněl; nih ništ'ajih dah-
dinināgo, śih nišnājih dahdi-
deśněl'.

10 Ako Lat aji'galgo Jor'-
dan ho-nítelgi t'aat'è toh
holoñgo dziltsañh, Jiho'vah
t'ahdo Sa'dam in'dah Ga-
mar'rah ił'diñd dah yeñdañ,
Jiho'vah bi da'ak'eh nahalin,
ké'yah I'jipt nahalin, Zo'ar
holyeh'igi bic'in' joğa'ti gi-
at'é'go.

11 Ako Lat ho-nítelgi Jor'-
dan bic'in'go a'daždét'an'h':
ado Lat ha'a'ahjiñ' daśdi-
nah; ako ako'dzago alts'až-
nināh.

12 Ado E'bram ei ké'yah
Ké'nan holyeh'igi ké'hoji-
t'in'h', Lat ei ho-nítelgi kin-
hal'ahigi ké'hojit'in'h', ado
Sa'dam bic'in'go ho nip'bal
nižninil.

13 Nidih Sa'dam dine'e t'è-
yah Jiho'vah binal bañhigi
adajit'eh, in'dah t'ai'yisi bañ-
higi adani'ti daji'lin'h'.

14 ¶ Ako Jiho'vah ei E'-
bram ayidi'nid, Lat hats'añ
dahdinā do'bik'ijiñ', Kodo
di'gal na'hokōñsjihgo diniñ',
in'dah śadiājhigo, in'dah
ha'a'ahjihgo, in'dah e'e'ah-
jihgo:

15 Ké'yah t'aat'è yiniñ'igi
ei nadides'āl, na'alci'ni holā-
go nās dahilci'hi aldo' dabih
dolél.

16 Ako na'alci'ni nās dahil-
ci'hi ni' biléz nahalingo
adeślił, ako dineh hai'-dah
ni' biléz yiyił'ta'go, ako aldo'
na'alci'ni nās dahilci'hi yi-
dol'lah.

17 Dahdināh, ako ké'yah
nasé'go ha'dināh, ado nani'-
go aldo' ha'dināh, di ké'yah
na'dides'āl, ei'bañh.

18 Ako ado E'bram ho
nip'bal niždinil'go daśdinah
ho-nítel Mam'ri holyeh'igi
ké'hojit'in'h', ce'c'il holon'igi

biyí'; ako a'kwi Jího'vah bí-c'in' bikádo-ná'inín'hi anā-jidlah.

WOLŤA'I 14.

1 Ado ako'dzago t'aadzil'tso t'ah dajinā yendañ, Am'rifel èi Šai'nar dīne'e binant'a'i, ado E'riok èi Ellé'sar dīne'e binant'a'i, ado Cederlé'omer èi I'lam binant'a'i, in'dah Tai'dal èi Go'yim dīne'e binant'a'i.

2 Di'di bíl alk'ijijē; B'rah èi Sa'dam binant'a'i, ado Bir'sah èi Gamar'rah binant'a'i, ado Šai'nab èi Ad'mah binant'a'i, ado Šimí'bir èi Zibo'im binant'a'i, in'dah B'ilah binant'a'i, èi k'adt Zo'ar holyeh.

3 Di'di t'aaltso Sid'dim ho-nítelgi ahídiznāh ado alc'odadzistní', ako a'kwi k'adt A'sinh Be'ek'ídt holyeh'.

4 Nakits'adah na'haijin' Cederlé'omer bik'eh dahojit'in'go niholziž; ako fats'adah na'hai èi' biyí' do bik'eh dahojit'in' dah dzizlin'.

5 Ado dints'adah na'haigo ako Cederlé'omer in'dah la'anant'a'i dajil'ini bíl dažnibā, ako Ri'fēm dīne'e, Aš'teroth-Karné'im holyé'gi, ado Zu'zim dīne'e Hem holyé'gi, in'dah I'mim dīne'e Šé'veh-Kí'riathēm holyé'gi, èi t'aaltso yik'eh-dadesdlin'.

6 Ado Hor dīne'e bíl dził Si'er yolyeh'igi èi bañh yik'eh-nādadesdlin', El-Pé'ranjin', èi'di ké'yah bí do-nadah'igi bibañh'gi.

7 Ado nat'ān' En-Miš'patjin' (a'kwi Ké'des aldo' holyeh,) nādažnibāgo A'milek dīne'e bí ké'yah yik'eh-nādadesdlin', ado A'mor dīne'e, Ha'zazon-Té'mar holyeh ké'dahojit'ini yik'eh-nādadesdlin'.

8 Ado Sa'dam binant'a'i, ado Gamar'rah binant'a'i, ado Ad'mah binant'a'i, ado Sibo'im binant'a'i, in'dah B'ilah (èi Zo'ar aldo' holyeh) binant'a'i, di'di t'aadzil'tso hac'in' nídadibā, ako Sid'dim ho-nítelgi alk'ijijē.

9 Cederlé'omer, I'lam binant'a'i, ado Go'yim binant'a'i Tai'dal, ado Šai'nar dīne'e binant'a'i Am'rifel, in'dah Ellé'sar binant'a'i E'riok, di'di t'aaltso bílgo; lahdeñ binant'a'i diñ, in'dah lahdeñ binant'a'i ašdla'go bíl alk'ijijē.

10 Ako Sid'dim ho-nítelgi lē'jin-dijé'igi beh nahodits'on' t'oahayui, ako Sa'dam dīne'e binant'a'i, in'dah Gamar'rah dīne'e binant'a'i dažnécēh'go a'kwi naažnīdē; nídahasdzi'igi èi dziłgo yo'ahēžjē.

11 Ako Sa'dam in'dah Gamar'rah dajit'in' yēni', ado

dahac'yañ' yēni' ałtso dēis-
nah ako ana'nah.

12 Ako Ē'bram bitsi'li yē-
ni' biye' Lat ēi ałdo' Sa-
damgi kē'hojit'in' nīt'eñ, hoh
ado jit'in'igi t'a yil dahas-
nāh.

13 ¶ Ako la' yisda'-jiyāgo,
Ē'bram, Hi'bru dīneh jil'in'-
igi ba jil'wodtgo ado bil ho-
jolne'; ēi Mam're holyeh'igi,
bi ce'c'il nazkādiggi kē'hoji-
t'in'go, ēi A'mor dīne'e jiliñh,
Eš'kal bi'nai, ado Ēner bi'-
nai, di'di kojilt'eh'igi ēi Ē'-
bram dahac'o'ni a'jilah.

14 Ako Ē'bram hatsi'li yē-
ni' biye' bi'disnāgo jī'nigo
ha na'nil dez'la yēdaho'sin-
igi, hağan'gi danēyañh'igi,
ēi'di tadi nezna'din do'ba'añ
tsēbits'adah yilt'e'go c'iz-
niēz, ako Dan holyeh'idi bīz-
niñh.

15 Ako tl'ēgo ha na'nil'igi
ałts'añjin' ałts'ajinah', ako
bik'iznibāgo bil alk'ijijē;
ako bik'eh-dazdesdlin'; in-
dah la' Ho'bah holyeh'igi
a'dazneskād, ēi Damas'kus-
do ništ'l'a'jigo.

16 Ako nalye'hi t'aałtso
ni'dadzišgin', ado hatsi'li yē-
ni' biye' Lat ałdo', bi nalye'-
hi do', ado asdza'ni do', in-
dah dīneh do'.

17 ¶ Cederlē'omer nat'ani
yil nakai yēni' yiyi'gānhden
nijodał'go do'bik'ijin', Sa-
dam binant'a'i hadah niyah,

Sē'veh ho'-niñelgi, ēi nat'ani
bi ho'-niñel holyeh.

18 Ako Sē'lem binant'a'i,
Melki'zidek bāh in'dah c'il-
naatl'oī-bi-fo yil dē'inlah;
ako ēi God alāhgo ayoat'ēi'
yic'in' nā'ilniñ'hi jil'linh'.

19 Ado yik'i sodolzin'go
adi'nid, God a'lahgo ayoat'ēi',
ya'dilhil in'dah nahasdzañ
bi' ni'linigi Ē'bram bik'i so-
dil'zin.

20 Ako God a'lahgo ayoat'-
ēi' beh baha'ni' do, nē ena'i
ni'lak'e yi'nilgo bañh. Ako
yisnan'igi la' haini'nil.

21 Ado Sa'dam binant'a'i
Ē'bram ayidi'nid, Yisnah'igi
šaninił' in'dah nalye'hi ēi t'a
ni dolēl.

22 Ako Ē'bram ēi Sa'dam
binant'a'i ayidi'nid, Jiho'vah
God alāhgo ayoat'ēi' ya'dil-
hil in'dah nahasdzañ bi' ni-
lin'igi bic'in' de'go dahdidiš-
ni'.

23 Beh-na'alca'di in'dah ke'-
tl'oł ado ha'at'i dah nih'-
igi do nits'añ ni'došlēl at'e'
dah, hālah, Ē'bram ajit'in'go
a'hošlah, didi'nił, ēi'bañh.

24 Tsilkēi dayiyañ'igi t'ē-
yah, ado dīneh šil naskai'igi
dēisnah'igi do', Ē'ner in'dah
Eš'kal, in'dah Mam're; ēi
dabi'ni t'a bih ni'dayilah'.

WOLTA'I 15.

1 Di'di bik'ijin' Jiho'vah
bizad Ē'bram bil a'dza, ako

anih, T'ado nihoye'i E'bram: Sih, ni nage' nishlinh', in'dah sih t'ai'yisi alahgo naahalyani nishlinh.

2 Ako E'bram azdi'nid, Bo'honishi'hi Jiho'vah ha'at'isha' sadilel? si ni nishin'go sa'alci'ni at'din, ako di Elli'zer Damas'kusdo'igi ei sagan' t'aat'e bi dolé'li at'eh.

3 Ado E'bram adi'nid, Jo'akon, alci'ni t'ado seni'nildah: ado jo'akon, sagan'gi yizcin'igi ei se-holo'ni bi dolé'.

4 Ado jo'akon, Jiho'vah bizad ha nanadza'go anadi'nih, Di'di do bi' dah do; la' niyido hadoga'li ei bi dolé'.

5 Ado hol' c'ina'azgo ahalnih, Ya'dilhil' biyi' de'go k'adt diniin' ado son' yinifta' bininil'ango yinifta'dan: akot'é'go na'alci'ni nas dahilcih'go ako'ne'lan' dolé'.

6 Ako Jiho'vah jodlanh'; ako banhigiat'e-hanh-at'din-go hac'in' yiyil'ta'.

7 Ako ahodi'nid, Sih, Jiho'vah ast'inh, Ur.ei Kal'di dine'e bi ké'yahden c'inilhiniez, di ké'yahigi na'dides'al'go ni' dolé' biniyeh.

8 Ado azdi'nid, Bo'honishi'hi Jiho'vah, ha'at'é'gošan' di si dolé'li sil' beho'zin do?

9 Ako ana'hodo'nid, Begasib'adi ta bina'haiigi, in'dah t'izi ba'adi ta bina'haiigi do, de'nasts'a ta bina'haiigi do,

hasbi'di do, hasbi'di-lgai bi ya'zi do sandidi'nil.

10 Ado di di'igi t'aaltso hazniez, ako alni'den alts'ayizgiz ado alts'anjin' niyiznil; tsidiigi t'é'yah t'ado alts'a-yizgiz' dah.

11 Ako nidat'a'i atsin' siniljin' anajahgo, E'bram yo' anenilka'.

12 ¶ Ako jo'honaai k'aden igahgo E'bram t'ai'yisi ho'dilgaz; ako t'o baha'dzitgo hak'i cahohel'.

13 Ako E'bram ahozdi'nid, K'adt nil beho'zin ei na'alci'ni nas dahilcih'igi do e'dahosingi, ké'yah do dabi'h'igi biyi'di dineh bandajilnis' do; ado din'di nezna'din na'haijin' t'a daha'zakah ba'ndajilnis' dolé'.

14 Ako ei dine'e bi na'nildajilinh' dolé'igi ei sih ban'dest'inl: ado bik'ijin' t'ai'yisi dajit'in'go c'ihizdonel'.

15 Ako hozon'go danita yeni' bic'in' dinał, ako ya'at'eh'go hasintihgo leh ni'di-dolél.

16 Nidih din'di sanaogan'go kwe'e nina'hidokah: halah, A'mor dine'e bi banhigiat'e t'ahdo hadebinhdañ, ei'banh.

17 Ado ako'dzago jo'honaai iyago ako cahohel, ado jo'akon, kon'-bi-lit ado honoyel' diltli' atsin' alts'anjin' sinil'igi bita' go'ne' eldoh'.

18 T'a èi bijındañ Jiho'vah aha'nihot'ah È'bram yil' a'yilah, ako anih, Na'alcini nās dahilcih'igi di k'éyah badi'nianh, I'jpt tōh-ni'liñ'do Ufré'tiz tōh-ni'liñ'jin'.

19 Ké'ni dine'e, ado Ké'niz dine'e. Ado Kad'mon dine'e,

20 Ado Heth dine'e, ado Pe'riz dine'e, ado Ri'feim dine'e,

21 Ado A'mor dine'e, ado Ké'nan dine'e, ado Gir'gās dine'e in'dah Ji'bas dine'e, di t'aaltso dabí k'éyah.

WOLTA'I 16.

1 Ako È'bram bè asdzañ Se'rai do alci' dah : ako I'jptdeñ asdza'ni ho nala'i èi Hé'gar yolyeh'.

2 Ako Serai èi È'bram ayidi'nid, Jo'akon, Jiho'vah do ašci'go ašo'sin : na'noškañh, ší nala'i bil' na'niās do, ako dats'i ša'alcini hodolél. Ako È'bram èi Serai bizad k'eh-go a'dzidzah.

3 Ado È'bram èi Ké'nan k'éyah biyí' k'é'hojit'in'go neznā na'hai, ado bik'ijin' È'bram bè asdzañ Serai bi nala'i Hé'gar, I'jpt dineh, ha hastin È'bram bažniłtiñh bè asdzañ dogo.

4 Ako Hé'gar bažniyah, ako Hé'gar i'niłtsānd : ado izniłtsānd'go ha' aždél'in'go ako ho nant'a'i do hoł ni'liñ' dah.

5 Ado Serai èi È'bram ayidi'nid, Šic'in' nahwi'nan'igi ba'ninadi'tliš : ší nala'i na'niłtiñh; ako i'niłtsāndgo ha adél'in' ako do bil' niłtiñ' dah se'liñ : Jiho'vah èi niłita'gi bēhaz'ani ya'n'dot'inł.

6 Nidih È'bram èi Serai ayidi'nid, Jo'akon, ni nala'i ni'lak'egi holoñ ; t'a nih ni nízini'gi ahodi'lił. Ako Serai ałihał'in'go bits'añ yo'ajolwodt.

7 ¶ Ako Jiho'vah bi diyin-nala'i halgai donaadah'igi, tōh-ha'lin'igih hak'i-niyah, Surgo ałin bi'gahgi.

8 Ako ahodi'nid, Serai bi nala'i Hé'gar hādešāñ naninah, ado hagošāñ dé'yah ni nízín? ako aždí'nid, Serai šinant'a'i bits'añ yo'is-wodt.

9 Ako Jiho'vah bi diyin nala'i ahodi'nid, Ninant'a'i bic'in' nídídāh, bi nala'i nāndlěh;

10 Ako Jiho'vah bi diyin-nala'i ahodi'nid, Na'alcini nās dahilci'hi t'oahayui adesilł, do joł'ta' aně'lañ' dah dolěl.

11 Ado Jiho'vah bi diyin-nala'i ahodi'nid, Jo'akon, yiniłtsañh' ako aški dilcił, ako Ís'měl beh yidi'ził ; hālah, nic'in' nahwi'nan'igi èi Jiho'vah bil' bēho'zin, èi'bañh.

12 Ado țeli alcingo nağai' nahalingo yiłagā do ; dineh

t'aaltso beh ena'i do, ado di-
neh t'aaltso yeh ena'i ni'lin'
do; ako hak'iso bitahgo ke'-
hojit'in' dolèl.

13 Ako Jiho'vah hac'in'
hadzi yēni', God o'i'ni bizdi-
nid, hálah, azdi'nid, Da' so'i-
nigis' shih aldo' kwe'e bic'in'
des'in'?

14 E'i'banh toh ha'lin' yēni'
ei Bir-lahé'ai-roi wosye'; ako
ei Ké'des' ado Bi'rad bi-
ta'gi.

15 ¶ Ado E'bram biye',
Hé'gar ha' yiscin'h; ako
E'bram biye' Hé'gar yiscin'
yēni' bi'zi' Ís'mél yeh yi'zi'.

16 Ako E'bram ei tsébi'din
do'ba'an hastan' bi na'haigo,
Hé'gar, Ís'mél, E'bram ya'
yizcin' yendañ.

WOLTA'I 17.

1 Ako E'bram nahast'ei'din
do'ba'an nahast'ei' bi na'hai-
go Jiho'vah niyah E'bram
yic'in' ado adi'nid, God-T'aal-
tso-Yinél'ani ei nislin'h'; si-
nañ naninah ado le'dol'te'
go ant'eh.

2 Ado Shih alhadet'ah nil
adeslil, ako t'ai'yisi toaho-
nohyu'igo k'éandolzis.

3 Ako E'bram ni'jin' tsi'ya
ji'nesjol: ado God hac'in'
yal'ti' ako anih,

4 Joh, Shih t'eyah alhadet'ah
ni' nil as'lah, ako t'oahayui
alañ dadine'e bize'e ni'lin'
dolèl.

5 Ado aldo' E'bram ei do
na'inilye' dah do, ako E'bra-
ham yinilye' do; hálah, t'o-
ahayui alañ dadine'e bize'e
a'nislah, ei' beh at'eh.

6 Ako na'alcini nās dahil-
cih'igi t'oahayuigo adeslil,
ado nits'ando alañ dadine'e
adeslil, ado nidant'a'i nits'an-
do hodolèl.

7 Ado t'ai'yisi bidzilgo al-
hadet'ah adeslil, Shih, ni do'
nihita'gi, ado nik'ijin' na'al-
cini nās dahilcih'igi aldo' bil,
alhadet'añh hol'ago i'ti' do,
nih, ni God nislin' do, ado
nik'ijin' na'alcini nās dahil-
cih'igi aldo'.

8 Ado ké'yah, de'eyo'ni ni-
lin'go biyi' ké'hot'in'igi na'-
dides'al, Ké'nan ké'yah t'a-
at'é-nit'en, ado nik'ijin' na'-
alcini nās dahilcih'igi hol-
ago dabi do, ado bi God nis-
lin' dolèl.

9 ¶ Ako God ei E'braham
ayidi'nid, Di'banh na'nihoni-
āni bik'ehgo naninah, nih
ado nik'ijin' na'alcini nās
dahilci'hi.

10 Di'di Shih beh na'nihoni-
āni ei nihita'gi as'lai at'eh,
ako nih baaholya' do, ado
nik'ijin' na'alcini nās dahil-
cih'igi; nihitahgi asikeh t'a-
altso banh ni'dahinolgis do-
lèl.

11 Nihi akai'gi banh a'ah
ni'dahinolgis dolèl; ako ni-
ha'nihonian'igi ei beh beho'-

zîn do, nihiŧa'gi, Ših in'dah niŧ do'.

12 Ako nihiŧahgi hodižcin' do tsébi yiskan'go bañh na' hinilgîš do, dîneh t'aaltso bada'alcini nâs dahîlcih'go, akot'êdo nihiġan biyî' yîžcin'igi do, nâna ado de'eyo'ni do nihi'nîlcin'igi, bêso bik'eh nihi'nîlîgi ałdo'.

13 Naġan biyî' yîžcin'igi ado ni bêso bik'eh nihi nî'nîlîgi ałdo', di'di t'ai'yîsi bañh ni'dahînołgîš do: ako niha'nihonîan'igi nihiŧsin' biyî'di êi hol'ago nihonîani at'ê dolêl.

14 Ado dîneh biye' la' dohañh-na'hînešgîž'igi, hakai'gi do-hañh-na'hînešgîž'igi, êi dîneh bi dîne'e biŧs'ańdo dazdotsał; beh-a'nihonîan'igi k'îžnîniž, êi' bînina.

15 ¶ Ako God êi Ê'braham ayidi'nid, Joh, Serai nê asdzañ do Serai beh na'hwidîjîl dah, ako k'adt ha'zi' êi Sarah dolêl.

16 Hak'ijîsdli' do ado niye' na'idolcił: aou, t'aani hak'ijîsdli' do ado ał'añ dadi'ne'e bîmah jîdolêl; dîneh bindant'a'i hats'ańdo hodo-lêl.

17 Ako Ê'braham jî'nešjolgo anjîdlôh, ado t'a hayi'idi aždî'nid, Da' nezna'din ho na'haigôs awê ha'docił? Da' Sarahîš êi nahast'êi'din bi na'haigo adolcił?

18 Ado Ê'braham êi God ayidi'nid, Îs'mêl êi nînał hiñalânah nî'sin.

19 Ako God adi'nid, T'aani Sarah nê asdzañ êi niye' na'idolcił; ado êi Ai'zik beh yidi'zil: ako êi bižzil'go ba'nîhodes'ał, êi'di hol'ago ha'nîhonîani at'ê' do, ado hak'ijîñ' ha'alcini nâs dahîlci'hi ałdo'.

20 Ado Îs'mêl t'eyah ba'nîdise'ts'añ; Jo'akon, hak'î sodeszîn', ado nâs dahîlcihgo adešlił, ado êi biŧs'ańdo k'ê-ańdolžîš; t'a ake'ego niđant'a'igi nakits'adahgo ba' docil, ado ayoat'êi' dîne'e a'hodešlił.

21 Niđih Ai'zik t'eyah bił aha'nîhodes't'ał, êi kodo la' na'haigo Sarah na'idolcił.

22 ¶ Ako ał'cîñ' yajîł'ti'yenî' adzi'sińd, ado God de'go dah'n'didzah Ê'braham biŧs'añ.

23 Ako God ahodi'nidgo t'a êi bijiñh Ê'braham aji't'ind; haye' Îs'mêl niž'diłtiñh, ado t'aaltso haġan biyî' niđahažcin'igi, ado ha bêso bik'ê nižnî'nîlîgi, ado t'aaltso Ê'braham bi dîne'e; di t'aaltso dabikai'gi bañh ni'dahînešgîž.

24 Ako i'dañ Ê'braham nahast'êi'din do'ba'añ nahast'êi bi na'haigo hakai'gi hañh na'hînešgîž.

25 Ako haye' Îs'mêl t'eyah

tats'adah bí na'haigo hakai'-gi hañh na'hínesgíz.

26 T'a éi bijíndañ É'braham hañh na'hínesgíz, ado haye' Ís'mèl aldo'.

27 Ado bí dínèh t'aaltso, hağan biyí' ní'dahažcín'ígi dah, ado lahden bésò bik'e nídzizníl'ígi, éi'di t'aaltso hoł bañh ní'dahínesgíz.

WOLTA'I 18.

1 Ako Jiho'vah ha niyah Mamri ho'-nífélgi, ce'c'il biyāgi, jin'go, ts'ide honigai'go, ho níp'bal bí c'eaťingí dzízdāgo.

2 Ado dašd'ígal, ní'teñ, jo'akon, dínèh řago hwi'gahgi na'ziñh: ado dziltsañ'go níp'bal bí c'eaťindo dašdilwodt, ako bídaš-niyāgo ní'jin' ya a'dzidzah.

3 Ado azdí'nid, Bo'honíšni'hi, níł níšlín'go, na'noškañh, t'ado níhi nal'a'i bits'añ dahokāhi:

4 Toh la' dokał dats'i níhike beh řadadohgís biníyeh, na'noškañh, ado di ce'c'il biyāgi hādałyíñh'.

5 Ado c'iyāñ la' níha ní'di-deškał, danihijéih beh bídzil' do; a'kohgo ín'dah dahnādi-dohkāh: di' biníyeh ní nal'a'i ba nohkai. Lan'añ, t'a adínih'ígo ant'íñh dahodí'nid.

6 Ado É'braham ho níp'bal biyí' go'ne' Sarah bíc'íñ' yah ajalwodt ako abízdí'nid, T'a

hah'go ak'an řadi hanakāh-go tāonih' ado nanískadi anlèh.

7 Ado É'braham ha bēgaši nakaigo jilwodt, ako bēgaši yaž ya'at'èhgo dit'o'diigi nažníłtíñh ako éi tsíłkeñh yéniłtíñh; ado t'ahhāgo néis'ah.

8 Ado apbe'nísk'íñh ado apbe' ado bēgaši yaž nadzísah yéni' bíc'íñ' nídzizkañh, ado bí'gahgi dziziñ'go tsín biyāgi da'jin'yāñ.

9 ¶ Ako adahodí'nid, Hājin'sañ' Sarah né asdzañ? ako azdí'nid, Joh, níp'bal biyí' go'ne'.

10 Ako anādo'nid, Ba'hol-zižgo t'aani na na'dešdał; jo'akon, né asdzañ a'kohgo aški yidołcił'. Ako éi Sarah hane'jin', níp'bal bí c'eaťindeñ yídizts'añ.

11 Ako É'braham ín'dah Sarah t'aji'lah t'a hažo'o ho'níťih, ako Sarah éi asdza'ní nídadlèh'ígi do níjidlèh' dah dzízlín'.

12 Éi'bañh Sarah t'a hayí'idi bajodlòh ako ajínih, Da'sih hasístih do'bík'íjin' síł na'honé'ni do, řa hastin, ři mant'a'i aldo' hastihgo?

13 Ako Jiho'vah éi É'braham ayídi'nid, Hā'at'ísañ' Sarah yéidlòh ado ajínih, Da' t'aani hasístihgòš awé řé hodolèł?

14 Da' ha'at'i-dāhís Jiho'-

vah c'è il'inh'? Akwe'e ni'-holzižgo na na'dešdał ako Sarah biyaž hodolèł.

15 Ako Sarah, Do yišdlöh dah, jidi'nid, ako nažnił'in; Hálah, nidzil'dzit, ei'banh. Ako adi'nid, Dodah, t'aani yi'dlöh.

16 ¶ Ako dñeh nidijé'go Sa'dam yic'in'go dadéin': ako E'braham t'a ayidiji' bil niji'kai.

17 Ako Jiho'vah adi'nid, da' bandisdzāigis E'braham bits'añ ni'dideš'inł'?

18 Joh, E'braham t'aani ayoat'ei ado t'ai'yisi bidzi'li dñe'e dolèł, ado nahasdzañ bikāgi a'añ dadine'e t'aaltso hañh bil dahožon' dolèł.

19 Hwé'hasin ba'alcini yinotiñł' do, ado hak'ijiñ' hağan biyi' kédahat'indoh'igi t'aaltso, ado Jiho'vah yik'ehgo dadokāh, ado k'ehéz'dongo bandajit'in' do; a'kohgo Jiho'vah yeidinian yēni' E'braham ya' idolil.

20 Ado Jiho'vah adi'nid, Sa'dam in'dah Gamar'rah bicah' t'ai'yisi dits'a', ado t'ai'yisi bañhigi adajit'é ei'banh,

21 K'adt akwi'ya de'sał in'dah di'neš'inł, t'a dats'i cah disets'añ'igi at'é'go adāt'ind; doda'go t'éyah ako ei sil bé'hodoziñł.

22 ¶ Ako dñeh hats'añjin' naz'yizgo Sa'dam yic'in'go

iāž; ako E'braham t'éyah Jiho'vah t'ahdi nidih yic'in' siziñh';

23 Ako E'braham aha'ni-jin' hac'in' niniyāgo adi'nid, Da' a'at'e'-banh-a'dadinigis bañhigi adat'eh'igi t'a bil adil'diñł?

24 Di kin-hal'ahigi biyi'gi ašdla'din dñeh a'at'e'-banh-a'dadin'igi holoñdañsañ, t'a dats'i bil adil'diñł, ado ašdla'din dñeh a'at'e'-banh-a'dadin'igi dats'i binina do adil'diñł dah?

25 A'at'e'-banh-a'dadin'igi bañhigi adat'eh'igi bil adil'diñł dodah, do akonèh at'é dah; ado a'at'e'-banh-a'dadin'igi bañhigi adat'eh'igi t'a bil a'hèł't'é'go a'bididolnił dodah, do akonèh at'é dah, Nahasdzañ bikāgi t'aat'è-nit'en a'nahwiāhi da' doš k'ehéz'don a'donił dah?

26 Ado Jiho'vah adi'nid, Sa'dam kin-hal'ahigi biyi'gi ašdla'dingo a'at'e'-banh-a'dadin'igi bik'i-niyāgo kin-hal'ahigi do a'dešdiñł dah ei da-binina.

27 Ako E'braham hac'in' hadzižgo ahodi'nid, Jo'akon, k'adt t'a sih si'nik'ehgo Bohonišni'hi bic'in' hahasdzī, a'zañ lēž in'dah lēs-c'i t'éyah nišlin' nidih.

28 Ašdla'din a'at'e'-banh-a'dadin'igi dolèł'jin', ašdla' at'dingoñsañ: Da' ašdla' at'din-

gōs kin-hal'āhigi t'aat'è adil'-
diñł? Ako aźdi'nid, Diz'din
do'ba'añ aśdla' bik'i-niyāgo
lañh' do kin-hal'āhigi a'deś-
diñł danih.

29 Ado hac'in' hadzigo anā-
hodo'nid, Diz'din bik'i-niyā-
gośaň'? Ako ahodi'nid, Diz'-
dingo binina do a'deśdiñł
dah.

30 Ako anābızdo'nid, T'a-
šoň'di, ho'n'idi Bo'holni'hi
t'ado do bił hald'ni, ako ha-
nādesdzih: Tā'din bik'i-niyā-
gośaň'? Ako anāhodo'nid,
Tā'din bik'i-niyāgo do oś'-
diñł at'è dah.

31 Ako aźdi'nid, Jo'akon,
k'adt t'a śih śi'nik'ehgo Bo'-
holni'hi bic'in' hahasdzı: na-
din'go bik'i-niyāgośaň'? Ako
anādo'nid, Nadin'go binina
do oś'diñł at'è dah.

32 Ado anaźdo'nid, T'ašoň'-
di ho'n'idi Bo'holni'hi t'ado
do bił hald'ni ako t'alah'adi
hanadesdzih: akwe'e neznā-
go bik'i-niyāgośaň': ako ana-
do'nid, Neznāgo binina do
oś'diñł at'è dah.

33 Ado E'braham alsto' bił
aħił nahodzisne'go Jiho'vah
dahn'didzah: ado E'braham
bağan'di dahn'didzah.

WOLŤA'I 19.

1 Ado i'i'āngo diyin-nal'a'i
Sa'damgi ni'āz; ako Sa'dam
bi na'astl'in bi c'eaťingı Lat
dzıdzah: ako Lat yiyiłtsaňh

ado nādi'na'go yidah-niyah,
ako ni'jin' haniñ beh ya a'-
dzıdzah.

2 Ado aźdi'nid, Jo'akon, Bo'-
honiśni'hi, na'nihośkaňh, ni-
hi nal'a'i bağan go'ne yah
oh'ās niħikē řadohgıs, ado
ř'a a'kwi niħidołkał, ako yis-
kaňgo ř'ai'yisi abındaň ni'-
didoht'aś, ako in'dah dahnā-
didoht'aś. Ako t'ala' anih,
Dodah, t'l'è bi'gah kin-řahgo
nēt'aś dolël.

3 Ako ř'ai'yisi na'dzoskan-
go in'dah hağan go'ne' hac'-
in' yah iāz; ako adadzi'siñd
in'dah bāh di'k'oňś-t'a-at'-
din-alya'igi ba ajilah, ako yi-
yi'yaň.

4 Nidih t'ahdo jıntěsgo Sa'-
dam kin-řahdeň dıneh ha-
dasťihigi in'dah a'nid-nıda-
ka'i'igi aldo' t'aaltso da'nılc'-
iśıdeň kin bināgi a'la-siliñ' :

5 Ako Lat, Hak'go, dęyidi'-
nid ado a'dahaniñh, Hādiśaň'
dıneh k'adt hi'linjin'go nā-
naāzigi, niħic'in' c'iniěś ako
bė'dahodilziñł biniyeh.

6 Ako Lat c'eaťinjin' yic'in'
c'iniyāgo akēdeň da'di'nił-
kalgo,

7 Ako aźdi'nid, Sik'iso, ni'-
danihośkaňh, t'ado akot'ė'go
baňhigi a'dahni'li.

8 K'adt Jo'akon, naki' siťsi'
t'ahdo dıneh ye'ho'siñd dah;
na'nihośkaňh, śi'ni' niħic'in'
c'ıdes'is, ado t'a niħi dano-
sın'igi a'dadolił: ako di di-

neh'igi èi t'ado a'dadoli'li dah; hálah, šagan go'ne' yah iáz, èi' beh at'eh.

9 Ako adadi'nid, T'andi sinizih, ado adahido'nid, Di dineh t'o kogaŋan'dijih' kèhat'in biniyeh niyah yèni' a'nahwiāhi i'dilyah: a'dahwilneh nit'en yèni' k'adt bilāhgo a'dandilnił. Ado dineh èi Lat yic'in' dahdijè, ako dādilkał yik'ijiñ' dahašjiz, ako k'asdañ dādilkał k'i-dèzti'.

10 A'kohgo dineh naki c'idelni'go Lat a'c'in' kin go'ne' yah iyil'han, ado da'dinilkał.

11 Ako dineh kin c'èaŋingi jil'ah yèni', a'nid-nidakai'igi in'dah hadas̄ihigi aldo' hanā a'dèisdiñd; ako dādilkał c'èh yikā a'dāt'ind.

12 ¶ Ako dineh yèni' èi Lat ayidi'nid, Da' la'is̄ kwe'e nik'èi holoñ? nadāni in'dah niye'keh dah, ado nitsi'keh dah, in'dah t'a nè holon'igi di kin-hal'āhigi biy'igi, di haz'an'ido no'wehjin' altsoko'nileh:

13 Di haz'an'igi a'dildiñł, hálah, dahacah ayoat'é'go dits'a' Jiho'vah t'a biniñ'jin', èi'bañh Jiho'vah nihiñil'a, a'dildiñł biniyeh.

14 Ako Lat c'izniyāgo hatsi' beh hādāni bic'in' hadzodziz' ako azdi'nid, Ni'doht'aš, di haz'an'igi bits'anoh'ās, Ji-

ho'vah di kin-hal'āhigi i'dol-diñł. Ako hādānih t'o ajinih ho'nih.

15 Ado hayilkañ'go diyin-nala'i Lat ya'ni'āz ako ahañnih, Tsini'go na'didah, nè asdzañ ado nitsi' naki'igi bil nahintan'igi dahdiēs; dodadāñ bañhigi adani'li biñah a'nihididoldiñł.

16 Ako na'ahozdilzid'go dineh yèni' ha'la' yiyiltsod ado hwè asdzañ do', hatsi' naki'igi aldo'; Jiho'vah hajoba'go, èi'bañh: ado kin-hal'āgo bina'astlin'igi binikadi c'ihoniēz.

17 Ado ako'dzago c'ihoniēzgo ahodi'nid, Yisda'-nilyèd beh-hinināni bah, t'ado nat'āñ ni'din'in'i, halgai'gi niđih t'ado na'ahodilzi'di, nilah dził bil'yèd, dodadāñ èi ni di'yolyèł.

18 Ako Lat èi abizdi'nid, Yātsi'k'e Bo'honišni'hi.

19 Jo'akon, ni nala'i baji'naba, ni ajoba'i ayoat'é'go šic'in' inilāgo yisdah' šiniłtiñh; ako dził do bo'sah at'è dah, šic'in' bañhigi a'hodonilgo dadestsal ša'sin.

20 Jo'akon, di kin-sinil'igi bic'in' nazdolyèd'igi at'eh, ahan'di, ado ahołts'isi: šini' akōñ dišyèd, (da' dōš alts'isi dah?) a'kohgo ši sizi'ni hiñā dolèł.

21 Ako ahodi'nid, Jo'akon, t'a ši dinin'igo aldo' adešnił,

di kîn-sinil'igi ba na'sinikañ yēni' do a'desdinl dah.

22 Dohodi'na akōn dil'yed, t'ahdo anilyedgo ha'at'ihidah do bandosdza' at'e' dah. E'i'bañh kîn-sinil'igi Zo'ar hosye'.

23 ¶ Nahasdzañ bikāden t'inhdigo jo'honaai dahdiya-go Lat e'i Zoardi jil'wodt.

24 A'kohgo Jiho'vah tse'koñ litso'go in'dah koñ' do Sa'dam in'dah Gamar'rah yik'ijin' niki'niñtañh, ya'dil-hil biyi'deñ, Jiho'vah bits'añdo.

25 Ado kîn-naznil yēni' ado halgai yēni' ado kîn-nazni'li biyi' kē'dahojit'inh yēni', ado a'kwi nanise' dane'sēh yēni' t'aat'eh is'dind.

26 Ako hwē asdzañ hakēden na'tañ nidēt'in lañh', t'a a'ko ajin' a'siñh tse'go dzizlin'.

27 Ako E'braham t'ai'yisi abindañ nazdi'na'go, Jiho'vah bil dziziniñ nit'en yeñ'jin' jiniyah:

28 Ado Sa'dam in'dah Gamar'rah ado halgai kē'yahjin' jidēin', a'kohgo jo'akon, kē'yah yēni' t'aat'e bits'añdo lit t'oahayui hahitinh'.

29 ¶ Ako'dzago God halgai'gi kîn-hadas'ah yēni' is'dind, ako God yēnal'ni'i e'i E'braham ado Lat yisda'hodoltinh', kîn-naznil kē'hojit'in yeñ'gi t'aat'e is'dind.

30 ¶ Ako Lat Zo'ardo hajinah, hatsikeh naki'igi bil, dzil bañh kē'dahojit'inh; Zo'argi kē'hojit'in nit'en bēdzisdzidgo: ako tse-ya-go'ne' kē'hojit'inh, hoh in'dah hatsi' naki'igi bil.

31 Ako atseh yizcin'igi akēden ni'lin'igi ayidi'nid, Nihiže'e e'i hastih, dīneh adat'in'igi giat'e'go nihadoyeh'igi nahasdzañ bikāgi t'ala'i nidiñ at'din.

32 Ako nihiže'e c'il-naatl'oi-bi-fo bi'diyildlinl, ado bil di'niñis ako nihiže'e bits'añdo aholci'li do a'dodiniñ dah.

33 Ako t'a e'i bi tl'ē bize'e c'il-naatl'oi-bi-fo yiyiyil'dlañ: ado atseh yizcin'igi bize'e yil yah iyāgo yil neztēz; ako hwi'gah neztīngo ado na'di'na'go t'ado hoł bē'hoziñd dah.

34 Ako'dzago e'i biska'ni alañjin' ni'lin'igi akēdenigi ayidi'nid, Šoh, tl'ēdañ šiže'e bil neztēz, ako di tl'ē c'il-naatl'oi-bi-fo na'hodiyildlinl; ako yah adinalgo bil dini'tis, nihiže'e bits'añdo hadoleil biniyeh.

35 Ako t'a e'i bitl'ē bize'e c'il-naatl'oi-bi-fo na'yiyil'dlañ: ado akēdenigi nazdi'na'go yil neztēz, ako hwi'gah neztīngo ado nadi'na'go t'ado hoł bē'hoziñd dah.

36 Ako'dzago Lat bitsi'keh t'ala', haže'e ba' izniltsañd.

37 Ako atseh nagāhīgi ēi hayaz jīscīnh', ado bī'zī' Mo'ab ba' ajilah: ēi t'a ēi Mo'ab dīnē'e dī'jīn'jīn' dahanan'īgi dabīze'e.

38 Ako akēden nī'lin'īgi ałdo hayaz jīscīnh', ado bī'zī', Ben-Am'mai ba' ajilah: ēi t'a ēi Am'man ba'alcīni dī'jīn'jīn' dahanan'īgi dabīze'e.

WOLTA'I 20.

1 Ako É'braham ādo šadaāh bic'īn'jīn'go jīnīnāh, ako Kē'des īn'dah Šur bīfa'gi kē'hojīt'īnh, ado Gī'rargi t'o konagan'dijīn' na'jīnāh.

2 Ado É'braham hwē asdzañ Sa'rah, Šidēzī at'eh, bīzdi'nid: ado Abī'melek, Gī'rar binant'a'ī anīl'a'go nē'dīltīnh.

3 Nīdīh Abī'melek t'ēgo God, bīl'-leh banyah ako abīdī'nid, Jo'akon, dīneh daztsan'īgi nahonī'lin, hālah, dī asdza'nī nīdīnīltīn'īgi bañh; ēi dīneh la' bē asdzañ at'eh, ēi'bañh.

4 Nīdīh Abī'melek t'ahdo hodēlcī' dah: ako azdī'nid, Bo'holnī'hi, da' a'at'e-bañh-a'dadī'ni dīnē'es la' āldo' nīdīl'tsīl'?

5 Da' dōs šidēzī at'eh šīzdi'nid dah? ado t'a hoh nī'dīh, Šī'nai at'eh jīdī'nid: do šīl' bēho'zingo ado do yīšnih'go lañh' ašt'īni.

6 Ako God bīl'-yeh ahodī'

nīd, T'aani šīl' bēho'zīn lañh', do nīl' bēho'zīngo īn't'īnd; ado Šīh āldo' bañhīgi šīc'īn' adī'nīl'īgi nīts'añ naniš'īn'go, ēi'bañh t'ado hodī'nīl'nī' dah.

7 Ēi'bañh k'adt dīneh bē asdzañ ba na'nīltēh; ahodoni'li-yahalne'e at'eh, ako na' sodīdolzīnł, ado hīnīna' do: do ba nēnīl'tīn'go ēi k'adt nīl' bē'hodozīnł t'aani dadī'tsał, nīh ado t'aanołtso dī'nohnēl.

8 ¶ Dī' bīnīna Abī'melek t'ai'yīsi abīndañ nīzdi'na' ako ha'ndala'ī t'aaltso hak'go bīzdi'nidgo dī t'aaltso beh bīl' hojolne', ako dīneh t'ai'yīsi nī'dasdzīd.

9 Ado Abī'melek ēi É'braham hak'go yīdī'nidgo ayīdī'nid, Hāsañ' nīhī'nīl'īnd? ado hāsañ nīšlāgo bañhīgi-at'ē ayoat'ēh'īgi bīh nīhī'nīnīl, ado šī dīnē'e āldo' bīk'ijīn'?' Ašīndlāīgi ēi do adīnīl' dah nīt'ēn.

10 Ado Abī'melek ēi É'braham ayīdī'nid, Ha'at'ī'sañ yīnīl'tsañ'go dī'dī banīsi'niyāh?

11 Ado É'braham azdī'nid, God bīk'ehgo dayīkāhīgi kwe'e at'dīn ša'sīn, ado sē asdzañ yīnīna dašīdīyołhēl' ša'sīn nī'sīngo lañh' bīnīna.

12 Ako nīdīh lañh' t'a šidēzī at'eh, šīze'e bītsī' jī'līnh, ako šīmāh ēi do bīc'e'e at'ē dah; ako sē asdzañ dzīzīl'nī'.

13 Ado ako'dzago God, Nī-

ze'e bağan bih haninah, sıl-ni'go, ako ahodi'nid, T'a dit'-aş'igo, Şi'nai at'eh, şidini' do, di beh şaji'naba'.

14 Ado Abi'melek dibe in'dah bęgaşı, ado dıneh nıdal-a'i in'dah asdza'ni nıdal'a'i, di t'aaltso E'braham ye'ninil, ado Sarah hwę asdzañ ałdo' ha ne'iniltiñh.

15 Ado Abi'melek adi'nid, Jo'akon, şi ke'yah t'a ni nizinigoh ke'hot'in' do.

16 Ado Abi'melek adi'nid, Jo'akon, ni'nai t'ala'i dimil bešo bāni'nıl: ako hoh nie'añh nağa'i ji'liñ' do, biñ nana kai'igi in'dah dıneh t'aaltso dabina bits'añdo: kot'e-go dıneh t'aaltso dabinañ hah k'ehez'doñd.

17 Ako E'braham sodolziñd God yi'e'in', ako God ei Abi'melek na'idi'sah, hwę asdzañ do', asdza'ni ha'ndal'a'i do'; ado ha'alcini nıdahwizliñ'.

18 Hālah, Jiho'vah ei asdzañ'igi t'aaltso Abi'melek bağan yi'yi' holon'igi dabiş-c'it al'e'in' a'yilah ni't'eñ E'braham be asdzañ Sarah binina.

WOLTA'I 21.

1 Ako Jiho'vah t'a adi'nid yeñgi Sarah yaniyah, ado Jiho'vah t'a hadzi yeñgi at'e-go Sarah ya a'yilah.

2 Ako Sarah i'nıltsañd ado E'braham biye' ya' yişcin'h,

hadzistihgo in'dah, t'a God hac'in' hadzi yeñgi niholziş-go.

3 Ado E'braham biye' ei Sarah ba' yişcin'igi Ai'zik beh ji'zi'.

4 Ako E'braham haye' Ai'zik tsębi bikañ'go bañh na'hıneşgiş, God t'a adinil hañ-nih yeñgi at'e-go.

5 Aço E'braham ei nezna'din bi na'haigo biye' Ai'zik ba' yişcin'h'.

6 Ako Sarah adi'nid, God yişdlöh'go a'silah, ado t'aaltso dadizts'añ'igi şil dādloh dolël.

7 Ado anaşdo'nid, Hai'sañ Sarah alcini yi'ilt'o' do, E'braham yididonil' ni't'eñ? Jo'akon, haştihgo in'dah ba-aşelcin'h.

8 ¶ Ado awę dıne'sañh ado idit'öd: ako t'a Ai'zik idi't'öd bijiñh E'braham ayoat'e-go ada'i sind.

9 Ako Sarah ei I'jıpt dıne'e asdza'ni He'gar biyaş, E'braham ba' jişcin'igi yeıdlöhgo dziłtsañh'.

10 Di'bañh E'braham abiz-di'nid, Di'di nalfeh asdza'ni biyaş t'a' biñ c'ininilcēh: di nalfeh asdza'ni biyaş'igi, şih şiyaş Ai'zik do yiñ boholni'hi ni'liñ' dah dolël.

11 Di'di binina E'braham t'ai'yisi biye' bañhbini.

12 Ado God ei E'braham ayidi'nid, Aşki in'dah nalfeh

asdza'nî binina t'ado yinîl ant'ê'hi; Sarah anîlnîh'igi t'aaltso yisînîlts'añ, Ai'zik ba'alcini êi nî' na'alcini yol-yé' do, êi'bañh.

13 Ado asdza'nî nalfehîgi aldo' biyaž dîne'e adešîlî, hâlah, êi niye' at'eh, êi'bañh.

14 Ako Ê'braham t'ai'yisi abin'igo naždi'na', ako bāh ado tošjêh toh beh nîždinilgo Hé'gar binéždénîl ado aški bił yo'aji'a', ako dašdiāž ké'yah do-bi-naadah'igo, êi Birsi'bah holyeh.

15 Ako toh tošjêh bih as'dindgo aški yēnî' c'îl nîtsa lē'i biyāgi nîžnîlîñh.

16 Ado dašdiyah adilt'oh bi'gah annî'zahgi dzînesdah: aški do šinał dadotsa' dah jini'go, êi'bañh, bits'ah hwinîāndi dzîzdāgo yé'go jîcāh.

17 Ako God êi aški yîca'go yîdizts'añ; ado God bî diyînnal'a'i ya'dîlîl biyî'dēñ Hé'gar yiyî'žî'go ayîdî'nid, Hé'gar, hāsañ' yîndzah? t'ado nîlhoye'e; God êi aški sîtiñ'do yîca'go yîdizts'añ.

18 Nîdidāhgo aški nî'la' beh na'nîlfeh: hālah, la' a'lañ dîne'e ayoat'ē a'hodešîlî, êi'bañh.

19 Ado God êi hanā añ a'yilah, ako toh hahasnîlgo dzîltsañh: ado akōñ jîniyāgo toh tošjêh haždēl'bind, ado aški toh bažnikañ'go yodlañ.

20 Ako God êi aški yāahal-

yañh; ado di'ne'sañh, ado ké'yah do-bi-naadah'igi ké'hat'îñh, ado k'a yeh adilt'o'hi sîliñ'.

21 Ado Pē'ran holyé'gi, êi ké'yah do-bi-naadah'igi ké'hat'îñh: ako hamah I'jîpt ké'yahdeñ hwē asdzañ dolé'igi hah yił nat'āž.

22 ¶ Ado ako'dza yeñdañ Abí'melek ado bî salāgo bî nant'a'i Fî'kal êi Ê'braham yîc'îñ' hahasdzî, ako anîh, Ha'at'i'hi-dah banādidāhgo t'aaltsogo God nił holoñ.

23 Dî'bañh k'adt God binał sic'îñ' handzih', ako t'ado šina'holđoñ'si, šîye' aldo' dodah, šina'li aldo' dodah: najošba'go anîš'îñ'igi at'é'go nih aldo' sic'îñ' t'a akont'é'do, ado ké'yah nîni'nan'igi aldo bic'îñ' akont'é' doléł.

24 Ado Ê'braham adî'nid, God binał a'dē hadesdzî.

25 Ado Ê'braham toh hahasnîl'igi binina Abí'melek yî'desfeh, hālah, Abí'melek bî na'nîl hağa'dēdest'añh, êi'binina.

26 Ado Abí'melek adî'nid, Do šîl bēho'zîñ dah, hai šîñ at'îñh: ado do šîl hwinîlne'dah, ado do yîšnih' dah, ako di'jîñh in'dah.

27 Ado Ê'braham dibe in'dah bēgaši dah Abí'melek yé'nîñîl; ado t'aji'la aha'nîhojît'añh.

28 Ako Ê'braham dibe-yazi

daba'ādigi tsosts'itgo t'asah-di yits'a-yini'nil.

29 Ado Abi'melek ei É'braham ayidi'nid, Ha'at'i'sañ biniyeh di dibe-ya'zi daba'ādigi ats'a'ini'nil?

30 Ako azdi'nid, Di dibe-ya'zi tsosts'it daba'ādigi si'lak'edo ni'didi'nil, ei di toh hahani'lgo beh sic'in' beho'zin dolél.

31 Di binina akwe'e Birsi'bah hosye'; hálah, akwe'e t'aji'lah God binał ał'c'in' hadzisdzi.

32 Ako akot'e'go Birsi'bagi ahazdét'añh: a'kohgo Abi'melek in'dah ho salāgo binant'a'i Fi'kal, Filis'tin dine'e bi ké'yahgo dahnaž'dit'az.

33 Ado É'braham ei Birsi'bahgi tsin k'izdilal, ado akwe'e Jiho'vah ei holāgo God bi'zi' jozi'go sozdolziind.

34 Ako É'braham ei Filis'tin dine'e bi ké'yahgi t'otséd ké'hojit'in'go lañ'i yis-kañh.

WOLTA'I 22.

1 Ado ako'dza do'bik'ijin' God ei É'braham y'neztañgo ayidi'nid, É'braham, ako azdi'nid, Jo'akon, kwe'e na'sah.

2 Ako ahodi'nid, T'aala'i niye'igi, Ai'zik, ayoiini'nin'igi bił dahdiās, ké'yah Morai'ahgo bił da'ās; adi isjañh, di'dzil bikāgi nídidesnił, akwe'e jidilitgo nāhodiyl'nih.

3 Ado É'braham t'ai'yisi abin'igo naž'di'na' ado ha teli bik'i'-dahadziznil ado ciž ahizdikal beh adilitgo-nādi'yoniñ biniyeh, ado hwé sikeh naki'go adiji'nil, ado haye' Ai'zik, ako dašdikai, God, dohkah halne' yeñgo.

4 Ado dašdikaido naki yis-kañ'go É'braham nās ajigal'go ako dzideskai'jin' ni-zago dziłtsañh.

5 Ako É'braham beh asikeh ayidi'nid, T'a kwe'e teli bi-sołkeh; siñ in'dah siye' bił niłahji deš'aš, adi sodidilziñ in'dah niha ni'dit'aš.

6 Ado É'braham ei ciž beh adilitgo nādi'yoniñ'igi haye' Ai'zik bik'i'-dahadziznil; ado koñ' in'dah beš bił dašdi'jā, ado t'aji'la akōñ jini'az.

7 Ado Ai'zik ei haže'e É'braham bic'in' hadzodziigo abizdi'nid, Siže'e, ado azdi'nid, Kōni yi'sał siye'. Ado azdi'nid, Jo'akon, kōni ciž koñ' bił: a'košan' dibe-yaži di'litgo-nāhidoniñ'igi ei hādi?

8 Ado É'braham adinid, Siye', God lañh' dibe-yaži di'litgo nāhidoniñ'igi t'a bił adané'didol'tél: ado t'aji'lah t'a'la' jina'az.

9 ¶ Ado God, kwe'e hodi'nid yeñgi jina'az; ado akwe'e É'braham bika-nāiniñhi dziz-tl'in, ado bikāgi ciž nižni'nil, ado haye' Ai'zik be'dziz-tl'onh, ado bikā-nāiniñhi ciž

bikā nīzniltin'go eiz bił dziz-tl'in.

10 Ako É'braham biye' yinlhiin'go bēs nēdiango yic'in' yil k'idezcit.

11 A'kohgo Jiho'vah bi diyin-nal'ai ya'dilhił biyi'deñ ho'zi'go ahałnih, É'braham, É'braham, ako azdi'nid, Kwe'e na'sah.

12 Ado adi'nid, T'ado aski bik'i'-dahdilni'hi, do nidił hāda dilił dah: k'adt sił bē-hozin' God bohoniłnih' lañh', niye', t'ala'i niye'igi nidił do sañh niin' dah lañh', ei'di bañh.

13 Ado É'braham aji'galgo jidein', a'kohgo hanijin'go denasts'a bidē yeh tsin yañh dahidiyā lañh'; ado É'braham denasts'a nē'idiltinł, ako haye' bi tsask'eh yeñgi dilitgo nādzisnił.

14 Ako É'braham akwe'e Jiho'vah-Jai'reh beh hoji'zi': di'igi at'ego di'jinjin' t'ahdi nidił adanił, Jiho'vah bi dził bağāngi yidoltsel.

15 Ako Jiho'vah bi diyin-nal'ai ya'dilhił biyi'deñ É'braham yiyi'zi', di bił naki'di azlił.

16 Ado adinid, T'a sił t'eyah anał adisnił', di Jiho'vah anił, Di banisi'nyah'igi binina niye', t'ala'i niye'igi nidił do sañh niin' dah lañh.

17 Di'bañh nāsgo t'a nik'i

sodeszingo nik'i sodidesziñł, ado k'eañna'dilzišgo ašli'li ei na'alcini k'eañyilzišgo adešlił, ya'dilhił biyi'di soñ'igi nahalingo ado to'-ñitēł bibañghi se'i'igi nahalingo; ado na'alcini nās dahilcih'igi bi'daana'i bi c'eañin behbidaholnih' dolēł.

18 Ado na'alcini nās dahilcih'igi beh a'añ dadine'e nahasdzañ bikāgi t'aaltso bik'idahojidli' do; hālah, adisnin'igi bik'eh-honił'inh' ei' beh at'eh.

19 Ako É'braham hwē sikeh bic'in' dahniz'dit'āz, ado t'a'la' Birs'i'bahgo dašdikai; ako É'braham ei Birs'i'bahgi kē'hojit'inh.

20 ¶ Ado di'di ko'dza do'bik'ijin' É'braham bił ho'ne', Joh, Mil'kah. ałdo' ni'nai Nē'har ya' ni'izciñ lañh, hodo'nid.

21 Huz atseh ha' yizciñh, ado bitsi'li Buz, ado Ke'muel yize'e ni'li'ni ei E'ram,

22 Ado Ci'sed, ado Hē'zo, ado Pil'daš, ado Jid'laf, ado Bethu'el.

23 Ado Bethu'el bayizci'ni ei Ribe'kah: di'di tsēbi'go Mil'kah niyizciñh, Nē'har bah É'braham bitsi'li.

24 Ado la' nā asdza'ni Ru'mah yolyeh, ei Ti'bah, ado Gēham, ado Thē'haš, ado Mē'akah, di diñ'go ałdo' ha' niyizciñh.

WOLTA'I 23.

1 Ako Sarah éi nezna'din do'ba'añ nadin-tsosts'it bi na'hai: kwi na'hai Sarah hi-nāgo.

2 A'kohgo Sarah daztsaňh, Kí'riath-arbagi, t'a akwe'e Hi'bran holyeh, Ké'nan ké'yah biy'igi: ako É'braham yinił jiniyāgo Sarah ba ji-cah.

3 Ado É'braham éi baňh da'aztsaňgo yits'ando na'didzah, ako Heth ba'alcini yic'in' hahasdzigo adi'nid,

4 De'eyoni nišlinh ado t'o-atséd nihiťah ké'hašt'inh: lēh-hodi'niłgi šahodi'noh'ah: saňh daztsan'igi niōhjin' adešlił biniyeh.

5 Ako Heth ba'alcini É'braham yic'in' hadasdzi'go a'dahanih,

6 Bidahonilni'hi nihi dits'inh: ayoat'ē nat'ani nihiťahgi ni'linh: nihe lēh-hodi'nił'igi t'a ni ni'zinigi na'hodiāh, naňh daztsan'igi bih dił'tel; nihi do la'dah nihi lēh-hodi'nił'igi nits'añ kwi doli'ti dah, naňh daztsan'igi bih niłteh.

7 Ako É'braham nazdidzāgo éi ké'yahgi dine'e Heth ba'alcini bic'in' ya a'dzidzah.

8 Ado bił al'c'in' yadajil'ti-go ajinih, Nihil t'a a'dako'go saňh daztsan'igi nioh'jin' adešlił, ako daši'nołts'añ ado

Zo'har biye' I'fran ša a'dabi-dohnih'.

9 Makpi'lah holye'gi tse'-ya bih'igi, bi ké'yah nihonel-an'igiigi; t'a baňh-iliň bi'gahgo še'didoal, ako éi šił nihiťahgi yo'ahodešlił biniyeh.

10 Ako I'fran ké'hat'in ni-t'en Heth ba'alcini biťahgi: ado I'fran, Heth dineh É'braham ayidinid, Heth ba'alcini bi kin-hal'ahigi bi c'eaťin go'ne' yah aheskai'igi niđih t'aatso dabinał, ako ajinih,

11 Bo'honišni'hi, dodah, ši dits'inh: ké'yah t'o na'dideš-ał, ado tse'-yā biy'igiigi t'o na'dideš'ał; ši dine'e ba'alcini dabinał na'dideš'ał: ako naňh daztsan'igi yo'anlēh.

12 Ado É'braham ya a'dzidzah ké'yah bikā ké'dahat'in'igi bic'in'.

13 Ado hadzi I'fran yic'in', ké'yah bikā ké'dahat'in'igi t'aatso dabinał, ako ajinih: T'o ša'hodidial' niđih na'noškaňh, šiniłts'añ, di ké'yah bik'eh bēso nadešnił; ado sits'ando nadinil' ako in'dah akwe'e saňh daztsan'igi yo'adešlił.

14 Ado I'fran hadzi É'braham yic'in' ako anih,

15 Bo'honišni'hi šiniłts'añ: ké'yahigi din'di nezna'din bēso baňh-i'linh'; di'saň ha-at'i' dolēł nihiťa'gi, šił in'dah

ní' do'? éi'banh nanh daz-
tsan'igi yo'anlèh.

16 Ado É'braham yídizts'an
I'fran hadzi'igi, ako É'bra-
ham bès-ligai I'fran yah'
dahidiyilo', éi Heth ba'alcini
dabinał beh hadzodzi yēni',
din'di nezna'din bēso, idań
dabēso yēni'.

17 ¶ Ado I'fran bi ké'yah
Makpi'lahgi, Mamri bic'in'-
gi, ké'yahigi ado biyí'gi tse'-
yāigi, ado tsin t'aaltso ké'-
yah biyí' go'ne' holon'igi,
in'dah bibanhgogi aldo'.

18 Heth ba'alcini, ado kin-
hal'ahigi bi c'eaťin go'ne'
yah aheskai'igi t'aaltso da-
binał É'braham badet'an'igi,
t'aani bi dolèlgo.

19 Ado bik'ijin' É'braham
hwé asdzań Sarah tse'-ya
yeńgi yo'ajilah: ako éi Mak-
pi'lah ké'yah go'ne', Mam'ri
bic'in'gi: t'a éi Hi'bran hol-
yeh, ké'yah Ké'nan biyí'.

20 Ado éi ké'yah in'dah
tse'-ya biyí'igi Heth ba'alci-
ni É'braham t'aani yadédez-
ańh, beh biholnih' dolèlgo,
lèh hodi'nił'igi dolèł biniyeh.

WOLTA'I 24.

1 Ado É'braham lań'i bi
na'hai, ako t'a hazo'o hasťih,
ako Jiho'vah t'aaltsoni É'-
braham yeh yik'ijidlih'.

2 Ado É'braham hańan'gi
ha' nala'i alańjin'igi in'dah
hwé holo'ni yāahalyan'igi

abizdi'nid, Na'noskańh ši
tsosk'it biyā adilnih':

3 Ako Jiho'vah, God ya'dil-
hił in'dah nahasdzań bih'igi
binał t'ai'yisi sa'di'naah, Ké'-
nan dine'e biťah ké'hasťin'-
igi bitsi'keh do la' šiye' bah
ńididil'ťel dah;

4 Nidih ši ké'yahgo, in'dah
sik'ei bic'in' dinał, adi in'dah
šiye' Ai'zik bē asdzań dolé'-
łigi bah ńididil'ťel.

5 Ako ha' nala'i ahodi'nid,
Asdza'ni do šikē bi'ńidań-
sań' di ké'yah bic'in': ako
yiniyah yeńgo niye' bił na'-
dešťas?

6 Ako É'braham ahodi'nid,
T'akah akōń šiye' bił doáš.

7 Jiho'vah, God ya'dilhił
biyí'deńigi, éi šiže'e bańan-
deń c'išinil'a', in'dah šik'ei bi
ké'yahdeń, ado éi šic'in' ha-
dzi, ado anał šahodi'naańh
ani'go, Na'alcini nās dahil-
cih'go di ké'yah badides'ał,
t'a éi bi diyin-nala'i nilań-
jin' yido'alał, ado šiye' bē as-
dzań dolèł'igi adeń bił nā-
di'tas.

8 Ako asdza'ni do níkē bi'-
ni dah ńidih do-nihodit'igo
c'idinał: t'a ako ńidih šiye'
t'eyah do akōń bił nādi'tas
dah.

9 Ako a'nala'i éi É'braham,
honant'a'i bi tsosk'it biyā
až'dolni ado God binał di'di
beh a'danihozdet'ańh.

10 ¶ Ado a'nala'i honant'a'i

bi bigañ-ask'idi neznāgo beh dašdiyah; honant'a'i bi nal-ye'i t'aaltso beh-hoholnih ei'-banh: in'dah ast'e'-izdilyāgo ado Mesopoté'miahgo dašdiyah, Né'har bi kīn-hal'āhigo.

11 Ado ei kīn-hal'ahidi bī-banghi tohahadlēh lē'igi iī-āngo jiniyah, akwe'e ha gañ-ask'idi nītsidadesgo'go a'jilah, ts'ide akoh'go asdza'nī toh hadayilēh biniyeh nīdakāh;

12 Ako azdi'nid, Jiho'vah nī'li'ni, sīnant'a'i Ē'braham bi God na'noškañh dī' jinh sīkā anilyēd, ado Ē'braham sī nant'a'i ba jinībah.

13 Jo'akon, dī tohahadlēh bī'gahgi se'zīnh; in'dah dīneh dabītsī'keh kīn-tāhden toh hadēikāh:

14 Ado bī'ni' ako'nēh, ei c'ikeñh abidīdešnił, Nī toš-jēh naniāh ako adešdliñł, na'noškañh; ako adidonīł, idlañh ado in'dah nī gañ-ask'idi aldo dadodliñł, ako isjañh ei' dolēł, nī nala'i Ai'zik bah nīdīnīłtin'igi, ako ei beh sī nant'a'i bajī'naba'go sīł bē'hodoziñł.

15 Ado ako'dza t'ahdo niyajiłtēhgo, jo'akon, Ē'braham bītsi'li Né'har bē asdzañ Mil'kah bīyaž Bethu'el ba' yīzci'ni Rebe'kah ei toš-jēh bīwos dasiāngo c'iniyah.

16 Ako c'ikeñh ei kañ'-at'dini jilīnh, t'ai'yisi jizo'ni

hodi'nīliñ'-go, ado dīneh t'ahdo hoł bē'hozīnd dah: ako tohahadlēh go'ya iyāgo tošjēh toh yi hēi a'yilah, ado hanadzah:

17 Ado a'nal'a'i hadāh yil-wodtgo ahodi'nid, Na'noškañh toh alē'indigo nī toš-jēh bīyi'dēñ yīsdlañh.

18 Ako azdi'nid, Sī nant'a'i idlañh: ado tšīnłgo ha tošjēh ha'lak'ējīñ' ya a'jilah, ako haznī'zid.

19 Ako ajodlañ do'bik'ijīñ' ahodi'nid, Nī gañ-ask'iti aldo' bah toh hahīdeštoh' altsodaodlañ'jīñ'.

20 Ado tšīnłgo hīñ yi-daa-dlāni bīyi'jīñ' toh yajiañh', ado tohahadlēhjīñ' dahnaž'dilwodt ako ha gañ-ask'iti t'aaltso bah toh hadzizlo'.

21 Ako dīneh t'o a'dił nītsi'dzīkesgo do yajił'ti' dah, Jiho'vah dats'i, biniyeh niya yēni' yī'ilah dzīnī'zīngo.

22 Ado ako'dzago gañ-ask'iti altsodaodlañ, ako dīneh yēni' o'la jaganaāhi in'dah o'la latsi'ni naki'go hah hayi'nīl;

23 Ado azdi'nid, Na'noškañh sīł hōl'ne', hai'saň' bītsi' nī'liñh? Da' nīze'e ba-gaň'is bīyi' nī'da'nījahgi t'a haz'añh'?

24 Ado c'ikeñh adi'nid, Bethu'el bītsi' nīšliñh, Mil'kah bīyaž, Né'har ba'yīscin'igi.

25 Ako ei anādo'nid, T'oh-

nadañ bikaz' in'dah lĩn bi c'yañ' t'a nihi nēlañh, ado di'nohjahgi t'a haz'añh'.

26 Ako dīneh hatsi-ts'in beh ya a'dzidzago Jiho'vah bic'in' na'hodzi'sah.

27 Ado azdi'nid, E'braham ši nant'a'i bi Jiho'vah God beh baha'nih' do, ei ši nant'a'i beh ajoba'i ado bi t'a-an'i'ni t'ado yeh yayoznah' dah: hont'i'go yi'sa'go Jiho'vah šilañjiñ niyah, si nant'a'i bik'iso bağanjiñ'.

28 ¶ Ado c'ikenh dahdil-wodtgo di'di bimah bik'ei yeh yil nahasne'.

29 Ako Rebe'kah bi'nai la'holon ei Lé'ban yolyeh: ado Lé'ban dīneh yēni' tohahadlēhjiñ' c'ijilwodt.

30 Ado ako'dzago jağanahī in'dah latsi'ni hadēzi bilatsinjiñ' dziłtsañh, ado hadēzi Rebe'kah bizad dzi-dizts'añgo, dīneh ko'siñih ni'go, kot'ē'go dīneh bažniyah; ado jo'akon, gañ-ask'iti yi'gahgi si'ziñh tohahadlēhgi.

31 Ako adi'nid, Yah anīnah, niñ, Jiho'vah niñ hozon'go a'ni'lahigi; Ha'at'i'sañ' biniyeh t'l'odi siniziñh? Kīn ašt'ē-hošlah in'dah gañ-ask'iti bah ašt'ē-hošlah.

32 Ado dīneh yēni' kīn go'ne' yah iyah: ado ha gañ-ask'iti yik'i na'iznil, ado t'l'oh bikaz' in'dah lĩn bi c'yañ'

bił gañ-ask'iti bājišjol, ado toh, beh hakē tasdogi'si, in'dah dīneh bił niñikai'igi dabikē aldo';

33 Ako hayā ni'ikañh azdoyiñ biniyeh, niđih azdi'nid, Do ade' sinl' dah, biniyeh niyāhigi bahwešne'go in'dah. Hak'gōn, hol'ni', hoždi'nid.

34 Ado azdi'nid, E'braham bi na'a'i nišlĩh.

35 Ado Jiho'vah ei ši nant'a'i ayoat'ē'go bił hozon'go a'yilah; ako ayoat'ē siliñ': ado dibe nažjē'igi bē'ninil, ado bēgaši dah, bēs-łigai dah, o'la dah, dīneh na'nil dah, asdza'ni na'nil dah, gañ-ask'iti dah in'dah țeli.

36 Ako ši nant'a'i bē asdzañ Sarah haštihgo, ši nant'a'i biyē' ya' yišciñh: ako t'a beh holon'igi t'aaltso yēidi'nianh.

37 Ši nant'a'i ei God binał hašiyil'dzi ako anih, Kē'nan dīne'e kē'yah biyi' kē'hašt'in'igi dabitsi'keh šiye' bē asdzañ dolēl'igi do la' bah niđidil'țel dah:

38 Šize'e bik'ei bi dīne'e bi-ťahgo dinał, aden šiye' bē asdzañ dolēl'igi bił niđi't'aš.

39 Ado ši nant'a'i abidi'nid, Asdza'ni do šikē bi'nidañ-sañ'?

40 Ako ašidi'nid, Jiho'vah, binał na'sāhigi bi diyin-nal-a'i nił yidoł'al, ei nika-adolwoł; ako šiye' bē asdzañ

dolél'igi nídídilfèl, sìze'e bik'èi bi dine'e bifahden:

41 Ako do nihodit'i'go c'ídinał, s'ík'èi bifahgo c'èh n'is'iniyāgo; ado do la' nadestiñ'go, ako in'dah do nihodit'i'go c'ídinal;

42 Ako di'jiñdan tohahadlèhgi niyah, ado adešnih, È'braham s'i nant'a'i bi Jiho'vah God ni'li'ni, biniyeh yi'sal'igi beh s'ika-anilyèd ako bini' akonèh':

43 Jo'akon tohahadlèh bi'gah se'ziñh; ako bi'ni' akonèh, kañ-at'dini toh haidoloh' yiniyeh c'ídogalgo, ako a'bididešnił, Na'noškañh toh alc'indigo ni tošjèh biy'ideñ sa'nizid;

44 Ado c'ikeñh a'sididonil, Ì'dlañh in'dah ni gañ-ask'iti aldo' bah toh hahidešloh: ako èi isjañh asdza'ni dolèl, Jiho'vah, s'i nant'a'i biye' ya'nèdiltin'igi.

45 Ako t'ahdo siy'idi a'dil niyanišfèhgo, Rebe'kah tošjèh hawosgi dasaango c'izniyah; ado tohahadlèh go'yah ajiyah toh haji'lo': ako a'hodešnih, Na'noškañh sa'nizid.

46 Ado tšinłgo ha tošjèh hawosdo nijiañh in'dah, ni gañ-ask'iti aldo' dadodlinł s'izdi'nid: ako esdlañ, ado gañ-ask'iti aldo' bah toh hadzizlo'.

47 Ado nahodiškítgo a'ho-

dešnih, Hai'sañ' bitsi' ni'linh? Ako azdi'nid, Nè'har biye' Bethu'el bitsi' nišlinh, èi Nè'har bè asdzañ Mil'kah ba' yišcin'igi: ako ja'ganaahi hajā bañh nini'tañh, ado latsi'ni hala'tsin ni'ninil.

48 Ado ya as'dzago Jiho'vah bic'in' nahose'sā, ado È'braham s'i nant'a'i bi Jiho'vah God bic'in' baahèh'ni'sin, èi ya'at'èh'go silañjin' niyah, s'i nant'a'i bitsili bitsi' bic'in' haye' bah'.

49 Ako k'adt t'aani s'i nant'a'i bił, k'eh, dahidohni' dogo, beh sił daho'ne'; in'dah doda'go aldo', beh sił daho'ne'; a'kohgo hājini' sin dahdide'sal, nišnājin' dats'i, ništl'ajini' dats'i.

50 ¶ A'kohgo Lè'ban in'dah Bethu'el bił hac'in' hadzi'go ahodi'nid, Di'di Jiho'vah bits'anden at'eh; ako ničoñgo in'dah ya'at'èh'go dah do nic'in' ha'daodzih at'è' dah.

51 Jo'akon, kōñ Rebe'kah, hoł niki'niās, ako ni nant'a'i biye' bè asdzañ jidolèl, Jiho'vah t'a hadzi'igi at'è'go.

52 Ako ako'dzago È'braham bi nal'a'i ha'zad yidizts'aango, ni'jin' ya a'dzago Jiho'vah yi'cin' naha'sā.

53 Ado a'nal'a'i bès-ligai nalyè'hi ado o'lah nalyè'hi, ado è dah hayini'go Rebe'kah yè'ninil; ako ha'nai

in'dah hamah aldo' nalye'hi dai'lin'igi yayiznil.

54 Ado dajiyán, dineh bil nijikai'igi aldo' in'dah t'a akwi jinezje, ado abinigo naz'dije ako azdi'nid, Si nant'ai bic'in' níki'sinola'h.

55 Ako c'ikenh ei binai in'dah bimah do' adi'nid, Bi'ni c'ikenh atséd t'a-dokwi eska'nijin' bil nah'ta'nh nezna yiskanjin' dah, ei bik'ijin' in'dah akon jidogał.

56 Ako adabizdi'nid, T'ado nidasinoh'ini, Jiho'vah sikaalwodt, ei'banh; níki'sinola'h ako si nant'ai bic'in' nidesdal.

57 Ako adadi'nid, C'ikenh, hak'go, dabididi'nił ako nidaididil'kil.

58 Ado Rebe'kah, hak'go deyi'di'nid, ako adeyi'di'nid, Di dineh dats'i bil níki'di'as? Ako azdi'nid, De'sal la'nh'.

59 Ado hadezi Rebe'kah dahdazdi'a' ado asdza'ni Rebe'kah bine'san'igi, in'dah E'braham bi nal'ai, dineh aldo'.

60 Ado Rebe'kah bah' so-dazdolzingo adabizdi'nid, Ni hidēzi ni'linh, t'oahayuidi mil bimah di'lél, ado na'al-cini nas dahilcih'igi dabijolahi gi bi c'ea'ngi beh-bi-daholnih' dolét.

61 ¶ Ado Rebe'kah ast'e-adilyago c'ikenh la' bilgo ga'ask'iti da'hodiyinh, di-

neh yeni' bika: ako a'nal'ai ei Rebe'kah nediltin'go níki-ni'az.

62 Ado Ai'zik ei Lah'eai-roi tohahadlėhden jiniyah; sadaah biyajin'go kehojitinh nit'en, ei'banh.

63 Ako Ai'zik i'iango da'ak'ehjin' c'izniyah sozdidolzinł biniyah: ako ado aji'gal, nit'en jo'akon, ga'ask'iti yeni' na'kahgo dziltsanh.

64 Ako Rebe'kah aldo' aji'gal, nit'en Ai'zik dziltsanh, ako ga'ask'iti bik'i-hadajiyah.

65 Ako t'a idan a'nal'ai abizdi'nid, Nilė'san' hai dineh sin at'inh da'ak'ehden nihidahjin' yihgal'igi? ako a'nal'ai adi'nid, Si nant'ai at'inh: a'kohgo c'ikenh yeni' ak'izisti'.

66 Ado a'nal'ai nahodis'a'goh ajit'indi ei Ai'zik t'aałtso beh bil hojolne'.

67 Ado Ai'zik ei c'ikenh yeni' yil dahdiaz, bimah yeni' Sarah bi nip'bal biyigo'ne' hoł yah iaz, ako be asdza' dzizlin; ado ayoayo'nił: ako Ai'zik haol'nił nasdlin bimah daztsan do'bik'ijin'.

WOLTA'I 25.

1 Ado E'braham be asdza' nahasdlin', ako ei Kitu'rah yolyeh'.

2 Ado Zim'ran, ado Jok'-

šan, ado Mi'dan, ado Mi'dian, ado Îs'bak in'dah Šu'ah, di'di Ê'braham ba' ñijis-cinîh.

3 Ado Jok'san ba' yizci'ni èi Ši'bah in'dah Di'dan. Ado Di'dan biye'keh èi Aššu'rim, ado Letu'sim in'dah Lèum'mim.

4 Ado Mi'dian biye'keh ei I'fah, ado I'fer, ado Hè'nak, ado Abi'dah, in'dah Eldé'ah, di'di t'aaltso Ketu'rah ba'alcini.

5 Ako Ê'braham beh holoñ yèni' t'aaltso Ai'zik baždi'nianh.

6 Ado Ê'braham la' bi nādaasza'nigi yèni' dabiyāz èi Ê'braham ya'iznil, ado haye' Ai'zik bits'añjin'adzis'a' t'ah jināgo, ha'a'ah biyājin' kè'yahgo.

7 Ako Ê'braham bidiskañdo hināgo nezna'din do'ba'añ tsosts'itdin do'ba'añ ašdla' bi na'hai.

8 A'kohgo Ê'braham niłc'ih hwi sizi'ni yèni' hwi hāl-wodt ako dadziztsaňh, di-neh ya'at'èh'go yè'go hasti-hi, ado lan'i bi na'hai; ako in'dah hak'èi yèni' ahikāhgo ajiyah.

9 Ako haye' Ai'zik in'dah Îs'mèl yo'aho'lah, Makpi'lah, tse'-ya go'ne', I'fran biye' Zo'har, Heth dine'e bi kè'yahgi, ako èi Mam'ri bi'gahgi;

10 Heth ba'alcini bi kè'yahgi Ê'braham nayisni yèni': a'kwi hwè asdzañ Sarah yèni' yo'abidilyah, in'dah t'a akwe'e Ê'braham yèni' yo'abidilyah.

11 Ado ako'dza Ê'braham daztsaň do'bik'ijin' God èi haye' Ai'zik yik'i sodolzin ado yaahalyaňh; ako Ai'zik Lahé'ai-roi tohaha'dlèh bi'gahgi kè'hojit'inh.

12 ¶ Ado di k'adt Ê'braham biye' Îs'mèl ba'alcini nās dahilcih'igi at'eh, èi Sarah bi nalte' Hè'gar, I'jipt dine'e Ê'braham ya' yizcinîh.

13 Ako Îs'mèl biye'keh ko'daolyeh t'a nās dahilcih'igi bik'ehgo: ts'ide atseh' yizcin'igi èi Nibè'jath; ado Ki'dar, ado Ad'bil in'dah Mib'sam,

14 Ado Miš'mah, ado Du'mah in'dah Mas'sah,

15 Ado Hè'daň, ado Ti'mah, ado Ji'tur, ado Nè'fiš in'dah Ke'dimah:

16 Di'di, Îs'mèl biye'keh, ado di dabi'zi' bi kin-naznil'igi bik'ehgo, ado tseh beh dabik'in'igi bik'ehgo; nakits'adahgo t'aake'ego nat'āni dabi' dine'e bik'ehgo.

17 Ako Îs'mèl hināgo nezna'din do'ba'añ ta'dintsosts'it bi na'hai, ako niłc'ih hwi sizi'ni yèni' hwi hāl-wodtgo dadziztsaňh; ado hak'èi yèni' ahikāhgo ajiyah.

18 Ado Ha'vilahdo in'dah Šurjin' kédahojit'inh, èi I'jipt bi'gahgi, Assi'riago hont'i'igi bi'gahgi: ako hak'iso t'aaltso binał dadzizt-saňh.

19 ¶ Ado di t'èyah È'braham biye' Ai'zik ba'alcini nās dahilcih'igi at'eh: È'braham ba' yizei'ni èi Ai'zik:

20 Ako Ai'zik dīz'din bi na'haigo Rebe'kah bè asdzaň a'yilah, Bethu'el bitsi' Pédan-A'ramdo, Sír'ia dine'e Lè'ban bidèzi, Sír'ia dine'e.

21 Ado Ai'zik hwè asdzaň do-alcī-dah binina Jiho'vah na'dzoskan: ako Jiho'vah hodizts'aňgo hwè asdzaň Rebe'kah i'niltsaňd.

22 Ako ha'alcini hatsaňdi na'ahe'gil; ako azdi'nid, Di dats'i t'aani, akošan' ha'at'è'go anist'eh? Ako dašdi-yago Jiho'vah nayizdel'kidt.

23 Ako Jiho'vah ahodi'nid, Naki aľaň dīne'e bi niltsaňh,

Ado naki dīne'e aľaň at'eh nits'aňdo hodolèt; Ako ła' dīne'e èi alāhgo bidzil do;

In'dah alāňjin' nī'lin'igi t'èyah akēden nī'li'ni yik'ehho'ih' dolël.

24 Ado azdolci'li bēnilkaňgo jo'akon, nakišcīň hwišc'īdt biyi' laňh'.

25 Ako atseh yizein'igi li-ci'go in'dah t'aat'è dītl'ōgo,

aka'gi ē nahalīn, ako èi I'saw beh dahoji'zi'.

26 Ado hakēden hatsi'li hananātliz, ako èi I'saw yike'tal yo'taňgo hātliž; ako èi Jè'kab dzosye': ako Ai'zik hasaň'din bi na'haigo Rebe'kah di'di yišcīňh.

27 Ado ašikeh dī'ne'saňh: ako I'saw ayoat'è'go nalžè'hi dzizliň; in'dah halgai'gi nađai' dīneh jilīňh; in'dah Jè'kab èi dīneh t'o nip'bal bi hagan'gi dzizliň.

28 Ado Ai'zik t'èyah I'saw ayoayo'ňih, bi biňh bitsiň' jīyaň'go, èi'baňh: nīdīh Rebe'kah t'èyah Jè'kab ayoayo'ňih.

29 Ado Jè'kab aťo jilbèž'go I'saw halgaidēň ha niyah, ako t'ai'yisi dīcin siliň' laňh':

30 Ado I'saw èi Jè'kab ayidi'nid, Na'noškaňh t'a-nīlè hīci'igi sa'niltsod, t'ai'yīsi dīcin šī'nīlhiň: èi binina ha'zi' I'dam siliň.

31 Ako Jè'kab adi'nid atšè yizcin'igi beh-boholni'hi dī-jīňh na nahašnih'.

32 Ado I'saw adi'nid, Jo'akon dadestsaljin' ba'holžiz: atšè yizcin'igi beh-boholni'hi èi'saň' ha'at'i bits'aňdo šè hodolèt?

33 Ako Jè'kab adi'nid, God binał di'jīňh šic'ih' handzih'; ako God binał bic'ih' hadzodzigo atšè yizcin'igi beh-bo-

holni'hi Jé'kab bic'in' nîdzisni'.

34 A'kohgo Jé'kab bāh, nao'li-bi-to bił I'saw bažnikāh; ako aji'yañ in'dah ajodlañ, ado naždi'na'go ana'dzodzah kot'é'go I'saw atse yîzcîn'igi beh-boholni'hi do bił ni'lin'go yo'idiañh.

WOLĀ'I 26.

1 Ado ei ké'yahgi hodi'ciñd, É'braham hīnādañ atseh hodi'ciñd yēni' ei nābik'ijiñ' ako Ai'zik dašdiyāh Abi'melek bic'in', Filistin dīne'e binant'a'i, Ge'rarjiñ'.

2 Ako Jiho'vah ha niyāgo ahodi'nid, Do I'jīpt go'yah dinał dah; ké'yah beh nił hodešnih'igi ei biyi' ké'hot'in dolēł.

3 Di kéyahigi biyi' ké'hot'in, ako nił naš'ās do, ado nik'i sodidesziñł, ado nił in'dah na'alcini nās dahilcih'igi di'di ké'dayah t'aaltso nihi-tadides'ał, ako É'braham niž'e t'a beh ba'nihoniañ' yēni' a'dešlił:

4 Ako na'alcini nās dahilcih'igi k'eañyilziš'go adešlił, ya'diłhił biyi'gi soñ'igi nahalin'go, ado na'alcini nās dahilcih'igi di ké'dayah t'aaltso badides'ał; in'dah na'alcini nās dahilcih'igi beh nahas-dzañ bikāgi a'añ dadine'e t'aaltso bik'idahojidli' doleł.

5 Hālah, É'braham sizad

yi'holnih nīt'eñ, ado badini-an'igi yanayah, ado si naha-t'a' behose'an'igi yanayah, ei'bañh.

6 Ako Ai'zik ei Ge'rargi ké'hojit'in.

7 Ado akwe'e dīneh ké'dahat'in'igi hwē asdzañ yī'nadahodeł'kid, ako aždī'nid, Šidēzi jīliñh: Sē asdzañ at'eh jīdidonil'igi bik'ē hoł hoyēgo binina; dīneh akwe'e ké'dahat'in'igi Rebe'kah binina dašdiyohēł' ša'sin dīni'zīngo, hālah, jīzo'nigo hodi'nīl'in ei' beh at'eh.

8 Ado ako'dza, akwe'e ké'hojit'in'go ni'zad niholziž'go, Abi'melek, Filistin dīne'e binant'a'i tse'soñ' yīnakāh dēin, nīt'eñ Ai'zik in'dah hwē asdzañ Rebe'kah bił naahijī'nīl'go hołtsañh.

9 Ado Abi'melek ei Ai'zik, Hak'go, yidi'nidgo anih, Jo'akon, t'aani nē asdzañ lañh', ako ha'at'egošañ', Ši dēzi jīliñh, dīnih? Ako Ai'zik aždī'nid, Honina dadestsāł ša'sin ni'singo ei' binina.

10 Ado Abi'melek adi'nid, Di'saň hānihi'nīl'ind? dīneh la'dah nē asdzañ nēidiltiñ'go, bañhigiat'ē yih nihi'nīl dolēł nīt'eñ.

11 Ado Abi'melek bi dīne'e hažo'ogo ayīdi'nid, Di dīneh in'dah bē asdzañ dah t'a biždēlcit'igi ei t'aani hodi'yolyēł.

12 ¶ Ako Ai'zik èi ké'yah-igi yikā k'idilah, ako t'a èi bigai' neznadindi ana'nè-laŋgo ha bilāh nasdliñ': ado Jiho'vah hak'ijidliħ.

13 Ado dìneh yēni' ayoat'eh in'dah nās not'inlgo in'dah t'a nās ani'lgo ayoat'è siliñ'.

14 Bi dìbe nažjé'igi ado bi bēgaši holoñ, in'dah bi na'nil t'oahayui: èi'bañħ Filistīn dīnē'e hak'ēdadeznih.

15 Di'bañħ tohaha'dlèħ È'braham, haže'e yēni' hīnādañ bi na'nil ha'dayiznil yēni', èi Filistīn dīnē'e lēž yeh hats'añ hadahodesbīn.

16 Ado Abi'melek èi Ai'zik ayidi'nid, Nihits'a'ninèħ: nihi'lāhgo a'nohdzil sinī'liñ, èi'bañħ.

17 Ado Ai'zik dahdināħ, ako Ge'rar ho'-nifēlgi ho nīp'bal nīž'nīnīl ado a'kwi ké'hojit'inħ.

18 ¶ Ako Ai'zik toh hanāyisnil, È'braham haže'e yēni' hīnādañ ha'dahasnil yēni', ako èi Filistīn dīnē'e hādahodesbīnd, È'braham daztsañ do'bik'ijiñ': ado haže'e yēni' tohaha'dlèħ yo'žih yēni' t'a èi beh nī'dajo'jī.

19 Ako Ai'zik bi na'nīl ho'-nifēlgi toh ha'liñ'go yik'idaazgēd.

20 Ado Ge'rardo nīda'nīkādī, Ai'zik binda'nīkādī bīt toh bañ dahidzēdzi'go, ako adaniħ, Toħ èi nihih', ako

tohaha'dlèħ yēni' I'sek beh hoji'žī'; hālah, bañ dahidzēdzi', èi'bañħ.

21 Ado toh la' hanādadzisnīl: ado èi Sītnah beh hoji'žī'.

22 Ako ādo dahnāzdi'nah ado toh la' hanādadzisnīl; èi indī'dah t'ado bañ dahidzēdzi' dah: ako Rīho'both beh hoji'žī'; ako aždi'nid, K'adt Jiho'vah haz'añ'go niħa a'yilah, ako ké'yah bikāgi k'ēañdī'nit'inl.

23 ¶ Ako ādo Birsi'bahgo nāji'nāħ.

24 Ako t'a èi bitl'è Jiho'vah ha niyāgo adi'nid, Nīže'e È'braham bi God ašt'inħ, t'ado niħoyē'i, nił naš'ās èi'bañħ, ado nīk'ijīšdli' do in'dah na'ałcīni nās dahīlcīh'go adešlił, È'braham šī nal'a'i yēni' bī'nit'āħ.

25 Ado akwe'e bikādo-nā-iniñ'hi a'jilah, ako Jiho'vah bi'žī' bic'in' sozdolzin, ado akwe'e ho nīp'bal nīž'nīnīl: ado Ai'zik bi na'nīl toh hanādayiznīl.

26 ¶ A'kohgo Abi'melek ha niyah Ge'rardeñ in'dah bik'is do' la' Ahuz'zath, ado bi salāgo bi nant'a'i Fī'kal do'.

27 Ado Ai'zik èi yic'in' adi'nid, Ha'at'i'sañ' bīniyeh šīnohkai, šañ, dašijjo'lah, ado niħits'añdo yo'adašinołcañ?

28 Ako adaždi'nid, T'aani

Jiho'vah nił naášgo ha'dan-dèl'in': ako a'dadi'nid, Bi'ni God binał sādigi nihița' nī-dolts'īl, nihi in'dah nih, di bił nihița'gi, ado hāšan' yī-t'eh ahandahodit'ał;

29 Ako do dāda nihidilił dah, t'ado ni dādèlcitigi giat'égo, ado nihi ya'at'eh'igi giat'égo t'eyah a'danil'in'h', ado k'e danidzīngo yo'adanisil'a': ako k'adt Jiho'vah bi-k'ijidi'hi sinilił.

30 Ako ba' adadzi'sindgo dai'yañ in'dah daodlāñ.

31 Ado abinigo nazdi'jē in'dah God binał a'c'in' hadadzisdzī: ako Ai'zik bits'añdo hozon'go dahna'hodilkai.

32 Ako ako'dza t'a èi bijinh Ai'zik bi na'nil yī'kaigo toh hadayiznił'igi yeh hoł daholne' ako adahodi'nid, Toh bi-k'ī'dasigēd.

33 Ado akwe'e Ši'bah yeh ho'zī: èi'banh èi kin-hal-ahigi di'jingo Birsī'bah hol-yeh.

34 ¶ Ako I'saw diz'din bi na'haigo Heth dine'e Bi'rah bitsi' Ju'dith hwè asdzañ a'jilah, ado Bašimath, I'lan bitsi', Heth dine'e.

35 Ako di'di Ai'zik in'dah Rebe'kah do bił ya'at'eh dah.

WOLTA'I 27.

1 Ado ako'dzago Ai'zik hadzistihgo ado hanā as-

dindgo do ajojn' dah dzizlił, ako haye' alaňjin' ni'lin'igi I'saw, Hak'go, bizdi'nidgo èi abizdi'nid, Siye'; ako ahodi'nid, Joh, kōn se'zinh.

2 Ako azdi'nid, Jo'akon, k'adt hasistih, a'kohgo dadestał èi do šil bēho'zin dah:

3 Èi'banh k'adt na'noš-kañ, ni dēni' ado ni k'ayēl' in'dah nē iłtin' bił dahdijah, in'dah halgai'go dinahgo, adeñ biñh bitsin' sañh nini'yēh;

4 Ako atsin' šil ya'at'eh'igi giat'égo ša adilił, ado sādikał ako de'šinił; ako ši sīzi'ni nik'i sodidolziñl t'ahdo dastsāhdañ.

5 ¶ Ako Ai'zik èi biye' I'saw yic'in' yał'ti'go Rebe'kah hodizts'añ. Ado I'saw halgaigo biñh ha'alzē, adeñ niždoyēl' biniyeh.

6 Ako Rebe'kah biyaž Jē-kab yic'in' hadzigo ayidi'nid, Jo'akon, niže'e ni'nai yic'in' yał'ti'go disets'añ ako ko'nih,

7 Biñh bitsin' sañh niđiyēl' in'dah ya'at'ehgo atsin' ša adilił ako ade'šinił, ado Jiho'vah binał nik'i sodidesziñl t'ahdo dastsāhdañ.

8 Èi'banh šiyaž k'adt t'a adešnin'igi adinił.

9 Na'nilkāgo dinah ako adeñ tl'izi yaži ya'at'eh'igi naki'go niđi'jih; ako niže'e

atsin' t'a bil ya'at'eh'igi giat'e'go ba' adeshil:

10 In'dah nize'e badikal'go yidoyinl, ado nik'i sodidolzinl t'ahdo datsahdan.

11 Ako Jé'kab éi bimah Rebe'kah ayidi'nid, Joh, sí'nai éi dineh ditl'oe at'eh, ako síh t'eyah dodah:

12 Síze'e bidishéh'go bil bého'zingo sík'i-didolnih' sa'sin; ako t'a síh a'c'in'-nahwi'nah a'k'i-desdoh, ak'ihojidlih éi' dodah.

13 Ako hamah éi ahodi'nid, Nic'in' na'hodiyo'nal'igi sí'go sík'i-doldoh síyaz: t'o sízad bohwinimih ako nilahden sa nanijáh.

14 Ado ajiyágo aden hamah ba naznjá: ako atsin' hazé'e bil ya'at'eh'igi giat'e'go hamah a'yilah.

15 Ado Rebe'kah wo'ne'den hayaz alanjin' n'lin'igi, I'saw bi e ya'ateh yéni' hayaz akeden n'lin'igi Jé'kab beh hazdilah.

16 Ado tl'izi yazi bikai'gi yéni' bí'la' bikaden bik'idzisti', ado bizé-nagán dilkoñ go'na do':

17 Ado atsin' ya'at'eh'igi ast'é-jilah yéni' in'dah bah bilgo hayaz Jé'kab bí'lak'é jikanh'.

18 ¶ Ado hazé'e bazniyágo azdi'nid, Síze'e: ako adi'nid, Kón se'dah; Hai'sañ' ant'inh síye'?

19 Ado Jé'kab bize'e yic'in' adi'nid, I'saw ast'inh, atseh nayizcin'igi; asidi'ninid yéni' t'a akón as'dzah: ní'didáh ako síndágo sí binh bitsin' niyahn' na'noškahn, ako ni sizi'ni sík'i sodidolzinl.

20 Ako Ai'zik haye' abizdi'nid, Ha'at'é'gošan' t'ahhago bik'i-niyah síye'? ako azdi'nid, Jiho'vah ní God síka-elwodtgo lañ'.

21 Ako Ai'zik éi Jé'kab ayidi'nid, Na'noškahn sí'gahgi ninináh ako ník'i dadidesnih', t'a dats'i áni síye' I'saw ant'inh, dodah dats'i.

22 Ako Jé'kab hazé'e Ai'zik bí'gah nízníyágo hak'i-dadesni ako adi'nid, Bizad éi Jé'kab bizad, nidih bí'la' éi I'saw bí'la' at'eh.

23 Ako t'ado bézdintañ dah, hálah, bí'la' ditl'oh éi binina, bí'nai I'saw bí'la' nahalíngo: ako bik'i sozdolzin.

24 Ado azdi'nid, Da' t'ásani síye' I'saw ant'inh? ako adi'nid, Sí la éi ast'ini.

25 Ado azdi'nid, Sí'gah nínikāh ako síye' bí binh bitsin' de'sinl, ako sí sizi'ni ník'i sodidolzinl. Ako hwi'gah nínikan'go ajiyāñ; in'dah c'il-naatl'oi-bi-to aldo hainikāngo jodlan.

26 Ado hazé'e Ai'zik ahodi'nid, Hak'go síye' sí'gah ninināgo síza'-nit'ah.

27 Ako bí'gah nízníyágo

bizaz-not'añh: ado ha ē hal-
ci'nigi yišcān ado hak'i so-
dolzingo anih,

Jo'akon, siye' da'ak'eh
halci'nigi giat'é'go hal-
cin,

Jiho'vah yik'ijidlih yēni':
28 É'ibanh God Ya'dilhil bi-
yi'dēn dahṭō na'ididoal,
Ado nahasdzañ bikāgi da-
nesk'āhigi,

Ado lañ'i nadāñ dah,
in'dah c'il-naatl'oi-bi-ṭo
dah:

29 Ako bí'ni' dīneh na'ndal'a'
Ado a'ñāñ dadine'e nic'in'
ya a'ndat'inh le':

Nik'iso ni'daholmi'do,
Ado nimah ba'alcini nic'-
in' ya a'ndat'inh do:

Ado ac'in'-nahwi'nah ník'-
i-doldoh dajinin'igi, t'a
dah'o'go hak'i-déidol-
doh,

Ado ník'idajidlih'igi ēi
bik'idahojidli' dolēl.

30 ¶ Ado ako'dzago Ai'zik
altso Jé'kab bík'i sozdolziñd-
go, ado Jé'kab haže'e Ai'zik
t'o bits'añ c'édzidzāhago ha'-
nai I'saw nalžehden nadzah.

31 Ako hoh aldo'atsin' ya-
at'eh'igi haže'e ba a'jilah
ado bāznikañh in'dah haže'e
abizdi'nid, Ní'didah šiže'e,
niye' bi biñh bitsin' niyañh,
ako niyi' sizi'ni šik'i sodidol-
ziñl.

32 Ako haže'e Ai'zik aho-
di'nid, Hai'sañ ant'inh? Ako

aždi'nid, Niye' atse' na' yiž-
cin'igi, I'saw ast'inh.

33 Ako Ai'zik t'ai'yisi hañah
hoditlit'go aždi'nid, Hai'?
Hāji'sañ biñh bitsin' šeni-
kāngo yiyañ yēni' t'ahdo
nandāh yeñdañ, ado bík'i so-
deszín? ako ēi t'aani bík'i-
hojidli' dolēl.

34 A'kohgo I'saw haže'e
bizad dzidizts'añgo, ako t'ai-
yisi yé'go baho'nigo haji'cah
ado haže'e abizdi'nid, Šiže'e
ni'li'ni šiñ aldo' šik'i sodil'-
zín.

35 Ado adi'nid, Nitsili ši-
dezlo'go beh ník'ihojidlih
dolēl yēni' nigāidēt'añh.

36 Ado anaždo'nid, Da' dōš
t'a a'kogo Jé'kab jolyé' dah?
Jo'akon, k'adt naki'di ši
tsask'eh šiğahojit'añh: at-
sé'dañ atseh yižci'ni beh-bo-
holni'hi šiğazdēt'añh; ado
jo'akon, k'adt nāna beh ak'i-
hojidli'hi šiğanaž'dēt'añh;
ado aždi'nid, Da' beh ak'ih-
ojidli'is t'ado la' ša añsi'ni-
siñd dah?

37 Ako Ai'zik anādo'nidgo
I'saw ayidi'nid, Jo'akon niñ
bik'ehoni'i'ni aš'lah, ado bi-
k'iso t'aaltso bí na'níl dolēlgo
badiniañh; ado nadāñ in'dah
c'il-naatl'oi-bi-ṭo bíñ badi-
niañh: ako k'adtsañ ha'at'i
na' bande'saš siye'?

38 Ako I'saw haže'e anā-
bizdo'nid, Da' t'ašla'i ni beh
ak'ihojidli'hi ni't'eñ šiže'e?

T'aşondi şize'e şih aldo' şik'i sodil'zin. Ako I'saw ye'go haji'cah.

39 Ako haže'e Ai'zik hac'in' hananadzigo ahodidid,

Jo'akon, nahasdzañ bika dahozon'igi

Ado wo'dahden dahō holon'igi biyi' ke'hotin dolē;

40 Ni diltliş beh hinina do, ado nitsi'li bohwinilnih' do;

In'dah ako'donitgo is'janh nat'ani boholni'hi sinilin'go,

Beh boholni'hi yēni' do bohwinilnih' dah dil'lel.

41 ¶ Ado I'saw t'ai'yisi Jēkab bik'ēzdinih, hālah, haže'e beh ak'ihojidli yēni' yeh yik'i sodolzīn'go ēi'bañh; ako I'saw t'a biyi'idi anih, Şize'e badajica'jin' aha'ni hadzih, ako Jēkab sīsi'li hodiyes-hēl.

42 Ako Rebe'kah hayaż alañjin' n'lin'igi bizad beh hoł ho'nego, hayaż akēden n'lin'igi bika'iji'a'go, Hak'go, bizdi'nid, ako abizdi'nid, Jo'akon, ni'nai I'saw kot'ēgo nantse'kesgo at'ē lañh', ni diyeshēl ni'zingo yeh haol'ni lañh'.

43 E'i' binina k'adt şiyaz şizad bohwinilnih, aşt'ē-adilnehgo Hē'rango şinai Lēban bic'in' dil'yēd;

44 Ako ādi dokwi'-dah bil

nidołkał, ni'nai bana'hojoñdjīn';

45 Ni'nai nic'in' bana'hojoñdgo in'dah, ado int'ind yēni' yayoznah'go in'dah nika adeş'al' ako aden ni'didal: Ha'at'ēgoş t'aano'lah t'aala' ajiñh biyi' sīts'an a'dohdinl'?

46 ¶ Ako Rebe'kah ēi Ai'zik ayidi'nid, Heth dīne'e bitsi'keh binina hinişnā yēni' do bi'nisdzil dah se'liñ: ako Jēkab k'adt Heth bitsi'keh la' di kē'yahigi biyi'gi bē asdzañ a'yilagoşañ sē ināhigi ha'at'i ya'at'eh şin dolē?

WOLTA'I 28.

1 Ado in'dah Ai'zik hadzigo Jēkab, Hak'go, yidi'nid, ako yik'i sodolzīn, ado hažo'ogo beh bil hojolne'go abizdi'nid, Kē'nan dīne'e bitsi'keh do la' nē asdzañ adilil dah.

2 Aşt'ē-adilneh'go Pē'dan-Ar'ango dinah, nimah bize'e Bethu'el bağan'go; ādi Lēban nimah bi'nai bitsi'keh la' nē asdzañ adilil.

3 Ako God T'aaltso-Yinēla'ni nik'ijidli' do, ado nās nit'inlgo an'dolil, ado k'ēañwolziş'go a'nihidolil, ako dīneh t'oahayui a'nihidolil;

4 Ado E'braham beh bik'i-hojidlih yēni' na'ididoal, nih in'dah na'alcini nās dahilcih'igi bil; ado de'eyo'ni bitahdi kē'yah biyi' nanināh-

igi èi God, È'braham yèidi'niañ yèni' beh-niholnih' dolèl.

5 Ako Ai'zik biye' Jè'kab dahidi'fa': ako Pèdan-Aramgo, Lè'ban bic'in' ajiyah, Bethu'el biye' Si'ria dine'e, Jè'kab ado I'saw bimah Re-be'kah bi'nai.

6 ¶ Ako I'saw yiyiltsāngo èi Ai'zik, Jè'kab yik'i sodolzingo Pèdan-Aramgo ayil'a', ado bè asdzañ né'didol'fèl biniyeh; ado bik'i sozdolzingo hažo'ogo ayidi'nid, Ké'nan dine'e bitsi'keh do la' nè asdzañ adili' dah;

7 Ako Jè'kab biže'e in'dah bimah do' yil' yik'ehol'in'go Pèdan-Aramgo iyah;

8 Ado I'saw hol' bè'hozín haze'e Ké'nan dine'e bitsi'keh do bil' ya'at'èh'go,

9 A'kohgo I'saw dašdiyāgo I's'mèl bažniyah, ako ādo bè asdzañ la' ninè'diltiñh, Ma'halath, I's'mèl bitsi', È'braham biye' Nibé'jath bidèzi'.

10 ¶ Ako Jè'kab Birsi'bado dašdiyāh, Hé'ran bic'in'go ajiyah.

11 Ado t'a la' haz'an'igi hwiskañh, hálah, i'i'añh, èi' binina; ado akwe'e tseh'igi la' naždiāngo ha tsiāl a'jilah, ado dzineztin'go ajilhāz.

12 Ako kot'égo ñidzizyèl, jo'akon, nahasdzañ bikādo haz'èi' ya'dilhi' biniāh: ado jo'akon, God bi diyin-ñidal-

a'i de'go in'dah aden yāgo yika aña'hakāhi.

13 Ado jo'akon, bilāhden èi Jiho'vah siziñ'go ako adi'nid, Jiho'vah, niže'e È'braham bi God ašt'inñh, ado Ai'zik bi God: ako kè'yah bikā sintin'igi na'dides'al, ado na'al-cini nās dahilcih'igi do'.

14 Ado nahasdzañ bikāgi lèz'igi giat'égo na'al-cini nās dahidolci', è'a'āhjīñ', ado ha'a'āhjīñ', ado na'hokoñs-jīñ', ado šadaāhjīñ' k'eandil'ziš: ako niñ in'dah na'al-cini nās dahilcih'igi niñokā dine'e t'aaltso beh bik'idahojidli' dolèl.

15 Ado jo'akon, niñ honiñ-loñh in'dah t'a dinah'ago naahašyañh, ado di kèyah'igih niñ ninā'dešt'ās, ado do niñt'añ dahdide'šal' dah, beh niñ'in' hasdzī yèni' t'a akos'lagō in'dah.

16 Ako Jè'kab ts'èdzidzītgo ažd'i'nid, T'aani kwe'e Jiho'vah holon' lè'i, èi do siñ bèho'zīn dah lañh'.

17 Ako ñidzildzītgo ažd'i'nid, Kwe'e ayoahot'é lañh, di do la'dahgo, God t'èyah ba-gan lañh', ako ya'dilhi' bi c'èa'fingi at'è lañh'.

18 ¶ Ako Jè'kab t'ai'yisi abin'igo naždi'na'go tseh ha tsial a'jilah yèni' naž'diañh ado lèh dzi'tsih, in'dah bila'tahgi tlah bik'i yadzidzid.

19 Ado akwe'e Be'thel beh

hoji'zi': bitsé'dañ t'éyah èi kin-hal'ähigi Luz holyé ni-t'en.

20 Ako Jé'kab t'a hoh a'da-nihozdét'añ'go azdi'nid, God síl naášdañ, ado na'sāgo šā-ahalyañdāñ in'dah ado bāh ša'iltsođgo ado ē ak'eneš-yèh'igi,

21 Ado šize'e bağandi ho-žoñ'go baninādešdał: ako Jiho'vah ši God nī'liñ' dolèt:

22 Ado tseh iāgo ašlāigi èi God bağan' do: ado t'aaktso šendlāhigi la' na nīdešdlèl.

WOLTA'I 29.

1 Ado Jé'kab dahnadidzā-go ha'a'āh biyādi dīneh bi ké'yahdi jīnyah.

2 Ado jīdèiñ, nīt'en jo'a-kon, halgai'gi tohaha'dlèhgo bi'ğahgi dibe tago šijè èi tohaha'dlèh'igi dibe daadlañ lañh, ako tohaha'dlèh èi tseh ayoaniltso bida'diniañh.

3 Akwe'e dibe t'aaktso ahan deiniłka'go tohaha'dlèh, tseh bida'diniañ yēni' èi nahgo a'ndèilmāsgo dibe daadlañ lañh, ado tseh t'a saañ nēgi nina'hat'āh lañh.

4 Ako Jé'kab adabizdi-nid, Hadeñšan' a'daht'iñh sik'iso? Ako adadi'nid, Hé-randen adèt'iñh.

5 Ako anādabizdo'nid, Da' nihi'is Né'har bina'li Lé'ban bē'dahono'sin? ako adadi-nid, Bē'dahonil'zin lañh.

6 Ado anaždo'nid, Da' ya-at'èh'goš ké'hat'iñh? ako adahodi'nid, Ya'at'èh'go lah ké'hat'i'ni: jo'akon, aden bitsi' Récel a'nołkał.

7 Ako azdi'nid, A'ko la't'ahdi ni'za az'añh' do nīdih dibe ahan dadī'nołkałgo t'ahdo ba'holziš dah, nihi, dibe daodlāngo in'dah nīlāh-go binī' da' alcož.

8 Ako adadi'nid, Dodah, t'aaktso ahan nīda'nilka'go in'dah tohaha'dlèh tseh bida'diniañ'igi nah'go a'ndèilmāsgo ako in'dah dibe nīda-adliñh.

9 Ako t'ahdi a'c'iñ' ya'da-jilfi'go Ré'cel, biže'e biliñ' yiniñi'kad, èi yaahalyaño.

10 Ado ako'dza Jé'kab hamah bi'nai Lé'ban bitsi' ado hamah bi'nai Lé'ban biliñ, in'dah Ré'cel dziłtsaño bi'ğahgi nižnyah, ako Jé'kab tohaha'dlèhgi tseh yēni' nah'go adziłmāz, ako hamah bi'nai Lé'ban biliñ da'odlāñ.

11 Ado Jé'kab yi'cago Ré'-cel yiza'-not'añh.

12 Ako Jé'kab hahojolne' Ré'cel bic'iñ, Niže'e èi šida'i at'eh, jini'go, Rebe'kah biyaž niš'iñh: ako ādo dašdilwodt-go haže'e bił hojohne'.

13 ¶ Ado ako'dza Lé'ban, bidēzi biyaž, Jé'kab at'iñh jīni'go, ado hadah jilwodt, ado hazè jiz'cidtgo ha'zaž-not'añh, ado hağan'go hoł

nijit'áz; Ako di'di t'aałtso Lé'ban beh bił hojohne'.

14 Ako Lé'ban ahodi'nid, Sits'is in'dah sitsiñ' ni'liñ lañh' t'aani. Ako t'a akwe'e bił dzizkëgo la' ni'dëzit.

15 Ado Lé'ban èi Jë'kab ayidi'nid, Da' t'òs s'ida' ni-lin'igi dah binina t'a ni'k'eh sa' nanilniš do? Šil hól'ne', dokwi'saň' bik'e' nanilniš?

16 Ado Lé'ban bitsi' naki holon: alañjin' ni'lin'igi èi Li'ah yolyeh', akëdenigi èi Ré'cel yolyeh.

17 Li'ah èi hanā do bidzil'dah, nidih Ré'cel èi t'ai'yisi ayoianolnin, ado t'aałtso yił ya'at'eh.

18 Ako Jë'kab t'ai'yisi Ré'cel ayoiajo'ñih ako adinid, Nitsi' Ré'cel a'nid nağāhigi tsosts'it na'haijin' bidënah na' nidesniš.

19 Ado Lé'ban adinid, Nahodeš'ehigi èi ya'at'eh, d'ineh nāna'la' èi dodah: šil si'nik'eh.

20 Ado Jë'kab nijil'a'go tsosts'it na'hai Ré'cel bik'eh; ako t'adokwi hwiskaň nahalin hoł siliñ, hālah, ayoiajo'ni'go, èi'baňh.

21 ¶ Ako Jë'kab èi Lé'ban ayidi'nid, Së asdzaň šanił'eh, k'adt bi'gah ni'niłkaňh, ako bic'in' dahdide'sał.

22 Ado Lé'ban d'ineh akwe'e këdahat'in'igi a'la-a'yi-lāgo a'dai'sind.

23 Ako'dzago hilijin'go bitsi' Li'ah yił hāni'áz; ado bił yah ajiyah.

24 Ado Lé'ban hatsi' Li'ah, Zil'pah ha' nala'i bažniłtiñh, asdzaň ba' nala'i do biniyeh.

25 Ado ako'dza jo'akon, abinigo nit'eñ Li'ah at'in lañh: ako Lé'ban abizdi'nid, Di'saň hāsi'nił'ind? Da'dòs Ré'cel bik'e' na'sa' dah nit'eñ? Ha'at'é'gošaň ako si'di'nilo'?

26 Ako Lé'ban adinid, Nihi ké'yah biyi'go do ako'dat'in' dah, a'nid nağāhigi do atseh d'ineh bayil'eh dah, ako atsë yizcin'igi èi atseh.

27 Ša' nanil'a'go tsosts'it ninādoħahgo in'dah hwi'gah adil'el, ako in'dah na ni'dahodil'el.

28 Ako Jë'kab t'a ako'dza hwi'gah nāasliñ': ako hatsi' Ré'cel aldo' banāžniłtiñh.

29 Ado Lé'ban ba' nala'i Bil'hah hatsi' Ré'cel bažniłtiñh, asdzaň ba' nala'i do biniyeh.

30 Ado Ré'cel bił yah anādzodzah, ado Ré'cel ayoiajo'ñih Li'ah bil'āhgo, ado tsosts'it ho ninana'hai nijil'a'go.

31 ¶ Ako ado Jiho'vah yiyiltsaňh Li'ah bijijodlāigi ako Jiho'vah joltsaňgo a'holah: ako Ré'cel do alci' dah.

32 Ako Li'ah iz'niłtsand ako aški jiscin'ih, ako èi aški

Ru'ben beh jí'zí: ado azdí'nid, T'aani Jiho'vah baňh-sí'ni yēn'í yinel'in'go ēi'baňh k'adt ša hasťin ayoašo'ni' dolēl.

33 Ado anāzniltsaňdgo aški nājíscinħ ako anāzdi'nih, Ši jįjodlāgo ēi Jiho'vah yidizts'aň, ēi' binina di aški ša nané'niltinħ: ako ēi aški Šimian beh jí'zí'.

34 Ado anāzniltsaňdgo aški nājíscinħ ako azdí'nid, K'adt laňh' in'dah ša hasťin biľ ħinišná do nĩh; hálah řadi haye' hašeľcinħ ēi'baňh; ako di'baňh aški Li'vai beh jí'zí'.

35 Ado anāzniltsaňdgo aški nājíscinħ ako anāzdo'nid, K'adt Jiho'vah bahašnih' do: di binina aški Ju'dah beh jí'zí'; ado do nājilei' dah.

WOLTA'I 30.

1 Ako ado Jé'kab do ba'ajilei'go Ré'cel, ha'di bídažnolnih', ako Jé'kab abizdi'nid, Alcini la' šaniniľ, doda'go ēi dadestsal.

2 Ako Jé'kab haho'cinď Ré'cel bic'in' ako azdí'nid, Da' ší'is God sizin'igi se-zinħ, ēi nišc'it binest'aň, t'aň ayo'sin'?

3 Ako Ré'cel adi'nid, Jo'akon, Bilhah ší nal'a'i biľ yah aninah, ako adolei'go honilt'a ša'alcini hodolēl.

4 Ado Bilhah ha' nal'a'i

hažniltinħ hwé asdzaň dolēlgo: ako Jé'kab hoľ yah iyah.

5 Ako Bilhah i'niltsaňd ako aški Jé'kab ya' yišcinħ.

6 Ado Ré'cel adi'nid, God šantsezķezgo ša'nihoniaňh, ado ší dizts'aňgo šiyaz šeniltinħ: di' binina aški Dan beh jí'zí'.

7 Ado Ré'cel bi nal'a'i Bilhah anāzniltsaňdgo aški Jé'kab ba nājíscinħ.

8 Ado Ré'cel adi'nid, Ayo-at'ē nahintah ša'di biľ aš'ľago bik'ehdešdliň: ako aški Naf'talai beh jí'zí'.

9 ¶ Ako Li'ah do najilei'go ha'izdēl'in, ako Zil'pah ha'nal'a'i Jé'kab bē asdzaň dolēlgo bažniltinħ.

10 Ado Li'ah ba' nal'a'i Zil'pah aški Jé'kab ya' yišcinħ.

11 Ako Li'ah adi'nid, T'ohayui hahakāh, ēi'baňh aški Ged beh jí'zí'.

12 Ako Li'ah ba' nal'a'i Zil'pah, aški, Jé'kab ba nājíscinħ.

13 Ado Li'ah adi'nid, Biľhožo'ni nišlinħ, dīneh dabiťsi', Bik'ihojidli, dašididonil: ako aški A'ser beh jí'zí'.

14 ¶ Ado Ru'ben t'oh-nadān a'dalne'gi nēnilkāngo halgai'go iyah, ako c'il-bic'in'-ni'icih' yik'i-niyago bimah Li'ah yic'in' nē'njā. A'kohgo Ré'cel ēi Li'ah ayi-

di'nid, Na'noškañh niyaž c'íl nènjaigi la' sánjäh.

15 Ako Li'ah ahodi'nid, Da' alts'isigös at'eh ši hastin sits'añ nidi'niltin'igi? Da' ši-yaž bi c'íl'is dahnädi'jih? Ako Ré'cel adi'nid, K'adt ditl'è nił diz'nočiš, niyaž bi c'íl ei sánjäh.

16 Ado i'ängo Jé'kab da-ak'ehden nadał'go, Li'ah dahdiyāgo hadah niyah ako adi'nid, T'aani šiyaž bi c'íl bik'eh šił yah adi'nał. Ako t'a ei bitl'è hoł jinežtēž.

17 Ako Li'ah azdi'nid yēni' God yidizts'añgo, ako iz'niltsañd ado aški Jé'kab ba nā-jiscinh, ei bił ašdla'di.

18 Ado Li'ah adi'nid, Ši nal-a'i sa hastin baniltin'go bi-nina God di šēniltinh: ako aški Ís'seker beh ji'zi'.

19 Ado Li'ah ina'niltsañdgo aški Jé'kab ba nājiscinh, ei bił hasañdi.

20 Ado Li'ah adi'nid, God ayoat'eh sa a'yilah, ako k'adt ši hastin šił sikē do, has-ťañ biye' ba' šekcinh, ei-bañh: ako aški Ze'bulan beh ji'zi'.

21 Ado bik'ijin' hac'e'e jis-cinh, ako ei at'ed Dai'nah beh ji'zi'.

22 Ako God ei Ré'cel yē-nal'ni, ako ādo God ho'dizts'añgo hwēš'it añ a'yilah.

23 Ako Ré'cel iz'niltsañdgo aški jisinh ado azdi'nid,

Do-ít-nišin'-dah yēni' God sits'añ ninē'dilāh:

24 Ako aški Jo'zef beh ji-zi'go azdi'nid, Jiho'vah šiyaž la' sa nē'doťtēł.

25 ¶ Ako ako'dzago Ré'cel hayaž Jo'zef jisinh'go, ako Jé'kab ei Lé'ban ayidi'nid, Nikišinl'āh ké'hašt'in nit'en yeñ'go, in'dah ši ké'yahgo ni'dešdal.

26 Saakēi in'dah sa'alcini šaninił', bidēna na naš'a', nit'en, ado ši'ni dahdidišneh: na nasisa'igi nił bé'hiziñd, ei'bañh.

27 Ako Lé'ban ei ahodi'nid, Ninā bił ya'anist'é'dañ t'a kwe'e sindah na'noškañh: ninit'āh Jiho'vah šik'ijidlih'igi šił bé'hiziñd.

28 Ado anādo'nid, Dokwi'gošañ' bik'e nanilniš ako na'dides'al.

29 Ako abizdi'nid, Na naša' nit'enigi, ado ni'lin' bāahaš-yañ nit'enigi ni' nił bého-zin.

30 T'ahdo na ni'sāh yeñdan nilin' alcin'di yē nit'en, ako k'adt t'oahayui siliñ'; na niyādo Jiho'vah nik'idzosdlid: hāh'gošañ' sa'alcini dabih dolēł'igi bantses'kes dolēł'?

31 Ako adi'nid, Ha'at'i'saň' nadešlēt? ako Jé'kab adi'nid, Do ha'at'i'hi-dah sa dilēł'dah: ko'sinlāgo ni'lin' na' nināniškād do, in'dah bāahašyañ dolēł.

32 Di'jin̄h n̄il̄iñ b̄ifah de'saḷ, ako aden̄ dastl'in̄igi ado dalki'z'igi ats'a'de'sniḷ, ado dibe b̄ifahden̄ dalc'i'igi t'aaltso, ado dalki'z'igi ado dastl'in̄igi t'l'izi b̄ifahden̄: e'i'di bik'eh na' na's'a' dolèḷ.

33 Ba'holzi'zgo yiniyāgo, si neheleh'igi e'i' beh sa'at'e' at'dini n̄il̄ bē'hodoziñḷ: t'aaltso do-dastl'in̄igi, ado do-dalki'z'igi t'l'izi b̄ifahden̄, in'dah dibe b̄ifahden̄ do-dalc'i'igi yī'dol'fahgo, e'i' la'dah s̄il̄iñ b̄ifahgo isjañh e'i' ni's'in̄h' dolèḷ.

34 Ado Lé'ban adi'nid, Jo'akon, t'a n̄izad bik'ehgo ako'doniḷ.

35 Ako t'a e'i' b̄ijinh̄ ats'a'z-ni'n̄il, t'l'izi-kañ' danodoñz'igi, ado dalki'z'igi, ado t'l'izi dalki'z'igi in'dah dastl'in̄igi daba'ādigi t'aaltso, ado dah dalgai'igi t'aaltso, ado dibe b̄ifahden̄ dalc'i'igi, ako e'i' haye'keh yāa'dahalyañ dolèḷgo bāzn̄in̄il.

36 Ado ḷagi jin̄h odaḷ bi'gahdi Jé'kab biḷ alts'a-jiz'āz, ako Lé'ban biliñ Jé'kab ba'yaahalyañh.

37 ¶ Ado Jé'kab tsin̄ daditlè'igi ḷago a'añ adat'e'i' nēdinil'go n̄idai'de'zgis', ḷiki'z'igo a'yilah.

38 Ako tsin̄ n̄idazde'zgisgo ḷiki'z'igo a'jila yēni' dibe yidaadlan'igi e'i' biyi'gi a'dadziztsih: ako daadlan'go

dēyineḷ'in'go a'da'di'noltsañ b̄iniyeh.

39 Ako dibe in'dah t'l'izi do'tsin̄ yēni' dēyineḷ'in'go a'da-niltsañ, biya'z̄i danodoñz'ado dastl'in̄ in'dah dalki'z'igo n̄idayi'scin̄h.

40 Ako Jé'kab dibe-yazi ats'eini'n̄il in'dah dibe n̄idanilkādigi, danodoñz'igi yik'i-jin̄'go dabiniñ'go a'yilah, ado t'aaltso Lé'ban biliñ b̄ifah dalc'i'igi aldo'; ako t'asah'di biliñ nēniḷkad, t'ado Lé'ban biliñ yītah yin̄inil' dah.

41 Ado ako'dza a'liñ alāhgo dabidzil'igi a'da'niltsañdgo Jé'kab tsin̄ yēni' dibe yidaadlan'igi yī ni'n̄inil, tsin̄ yēni' bi'gahgi a'da'di'noltsañ b̄iniyeh.

42 Ako dibe do-dabidzil'igi e'i' do tsin̄ ya' niyiniḷ dah; ako do-dabidzil'igi e'i' Lé'ban bih, dabidzil'igi t'ēyah Jé'kab bih.

43 Ako Jé'kab biliñ t'oahayui siliñ, ado asdza'ni na'n̄il, ado dine na'n̄il dah, ado gañ'ask'iti dah in'dah ḷeli dah.

WOLTA'I 31.

1 Ako Lé'ban biye'keh ya-dalḷi'go dzidizts'añ, Jé'kab nihi'ze'e bih yēni' t'aaltso yigā'idèt'añ lañh; ako nihi'ze'e bih n̄it'eñ yēni' yeh ayoat'ē siliñ.

2 Ado Jé'kab e'i' Lé'ban bi-

nñ yinef'in'go, jo'akon, do bitsé'dañ hac'in' at'eh yēngi at'é' dah.

3 Ako Jiho'vah èi Jè'kab ayidi'nid, Dani'fa yēni' bi kè'yahgo nìdìdāh, in'dah nik'èi bītahgo; ako nīl honi'šlōn' dolèl.

4 Ako Jè'kab halgai'gi na'nilkaddo, Ré'cel in'dah Li'ah do' yil, Hak'go yilni'go yika iil'a'

5 Ado ayidi'nid, K'adt šil bèho'zin nihiže'e binin do bitsé'dañ šic'in' at'eh yēngi at'é' dah, nìdih šize'e bi God šil holoñ.

6 Ado nihił bèho'zin t'a sidzil'igi beh nihiže'e ba' naš'a' niteñ.

7 Ado nihiže'e ši na'azlo', in'dah bahonišneh'igi nez-nādi ałtah anāyidlah; ako nìdih God šic'an' sizi'ngo t'ado dāda šiji'lā dah.

8 Dastl'inigi nih nehelèh' do jidi'nidgo; a'liñ t'aaltso dastl'ingo dèidešciñh: dano-doñz'igi nih nehelèh' do, jidi'nidgo; a'liñ t'aaltso dano-doñz'go na'daidešciñh.

9 Akot'é'go God nihiže'e biliñ nedinil'go šè'ninil.

10 Ado ako'dza akwe'e na'holziš yeñdañ a'liñ ada'nilt-saṅdo, jo'akon dēnasts'ā danodoñz'igi ado dastl'inigi ado aha'nigo dastl'inigi, èi t'eyah nida'niyōdgo banèyè'yèl.

11 Ado God bi diyingo-nal-a'i bil'-yeh šic'in' hadzi ako ašidi'nid, Jè'kab: ado adi'nid, Kwe'e honi'šlōnh.

12 Ado adi'nid, Dahdigał-go nīlè dē'nasts'ā danodoñz'igi ado dastl'inigi ado aha'nigo dastl'inigi nida'niyōdgo nī' nīl'in'h: hālah, Lè'ban ani'in'igi t'aaltso yiltsaṅh, èi'banh.

13 Ših, God ašt'in'h, Be'thel-do, tseh intsi'go tlah bik'i ye'nizid yēngi, ado šic'in' a'danihodint'añh yēngi: ako k'adt ašt'è-adilneh'go di kè'yahdo hānineñh, in'dah nik'èi bi kè'yahgo nìdìdāh.

14 Ado Ré'cel in'dah Li'ah do' hac'in' hanānadzi'go aho-di'nid, Da' nihiže'e bağan'diis t'a ha'at'i'hi-dah nihi' dolèl'igi t'ah yidzih?

15 Da' dōš de'eyo'nigo nihił oł'ta' dah? Šāñ na'nihidzisiñ', ado nihi bēso altso bik'ijoyah.

16 Nihiže'e yit'in'h yēni' God nēdi'lāgo èi nihi at'eh, in'dah niha'alcini do': ako k'adt God t'a a'nīlni'nigo ānineñh.

17 ¶ Ako Jè'kab ašt'è-azdil-yāgo haye'keh in'dah haakèi'gañ-ask'iti bika hadziznil.

18 Ado haliñ t'aaltso daš-dinilkād, ado ha nalyè'i hwè hazliñ'igi t'aaltso, Pèdan-A'ramgi hwè hazliñ'igi, ako haže'e A'izik bic'in', Ké'nan

dine'e bi kè'yahgo jidogał biniyeh.

19 Ado Lè'ban bilin' taidi-dogisgo iyah, in'dah Ré'cel haže'e bi dinešcin dzinezi'in'.

20 Ako Lè'ban Sí'ria dineh t'ado yini'hi ado t'ado yeh yił holne'e Jè'kab yo'anot'in'.

21 Ako ašt'è-azdilyāgo ha-at'i-dah hwè holon'igi bił dašd'nicān; ado tōh ha'na nizināgo, dził Gí'liad bic'in' nikiž'nināh.

22 ¶ Ado ta yiskaņgo in'dah Lè'ban bił ho'ne', ei Jè'kab yo'ināh, hodo'nid.

23 Ado hak'iso ad'ji'nil'go bike jonel'go, tsosts'it dahwiskaņh ako dził Gí'liaddi bižniłnāh.

24 Ako Lè'ban ei Sí'ria dineh tl'ēgo God bił'-yeh banyāgo abidi'nid, T'akāh dadant'i'ni dah, ya'at'ēh'go dah in'dah ničoņ'go dah Jè'kab bic'in' haodzih.

25 Ako Lè'ban ei Jè'kab bižniłnāh. Ako Jè'kab dził'igi bi níp'bal nideiznił.

26 Ado Lè'ban ei Jè'kab ayidi'nid, Hāsañ' yint'ind'go t'ado šil hwinilne'e yo'ininā lañh', ado sītsi'keh yisnañ', diltliš bic'in' dahitiñ' nahalingo bił ininā lañh.

27 Ha'at'ēgošañ' t'ado yint'ini yo'ininā lañh; ado t'ado šil hwinilne' dah? ako sīn ado dīlnih ałañ' adat'el'igi

adani'go in'dah niłil dahozōn'go sīts'an dahdonā dolēł niñeñ,

28 Ako t'ado sītsi'keh ado sītsokeh bizadanešt'a'ni? Kot'ēgo do i'lin'go in't'ind.

29 Dāda nidešil'igi bi'nešañh nidił tl'ēdañ nize'e bi God šic'in' hadzigo ašidi'nid, T'akāh dadant'i'ni dah, Jè'kab ya'at'ēh'go, doda'i ničoņ'go bic'in' haodzih.

30 Ado k'adt niki'dešneł' šize'e bağan'go t'ēyah ni n'iznił nidił ha'at'i'sañ' biniyeh ši dinešcin' ni'ni'in'?

31 Ako Jè'kab hanānadzigo Lè'ban ayidi'nid, Nas'dzītgo lañh', hālah, ad'i'nid: nišič'keh yē do' šiga'di'nil' yišlił' ni'singō.

32 Hai' šin' ni dinešcin' nēłtē'go bik'i-niya šin', ei bi'ni do hīnā dah do: niłik'ei binał sé holon'igi biłahgi ha'at'i'hi-dah nił'igi biñilkağō ni'dilēh. Ré'cel anez'in'igi do bił bého'zin dah, ei'bañh.

33 ¶ Ado Lè'ban dahdiyah Jè'kab bi níp'bal biyi' go'ne' yah' ajiyah, ado Li'ah bi níp'bal biyi' go'ne' aldo', in'dah asdza'ni naki' nal'a'igi bi níp'bal biyi' go'ne' aldo'; ako t'ado bik'izniya dah. Ado Li'ah bi níp'bal biyi'do c'ēdzidzāgo Ré'cel bi níp'bal biyi' go'ne' yah' ajiyah.

34 Ako Ré'cel dinešcin' yēni' nē'idiltiñ'go gañ'ask'iti

biyèl biyā go'ne' aji'nilgo bik'i' dzizdā lañh. Ako Lè'ban nìp'bal biyì' t'aat'eh c'èh najiz'c'ìdt ako t'ado bik'iz'nc'ìdt dah.

35 Ako haže'e abizdi'nid, Do nì'došnèh at'e dah'igi t'ado bik'e ní'ni saa'ni, bo'honišni'hi; hálah, asdza'nì nìdadlèh'igi se'liñ, èi'bañh. Ako na'jizc'ìdt nìdih t'ado bik'iznc'ìdt dah.

36 ¶ Ako Jè'kab do bìl hal-din'go Lè'ban yìc'a hoš'kèd: ako Jè'kab hadzì Lè'ban yìc'in' ako anih, Hāsañ' yisdza, in'dah ha'at'i'sañ' beh sa'at'è holoñ'go binina šikè na'hi-dāh?

37 Ako k'adt šì nalyè t'aaltso bì našinc'ìdt, ako ha'at'i'sañ' nağan biyìdeñ nì nalyè'hi nì'dinlah? Kwe'e nì'nile ako šik'èi in'dah nì nik'èi t'aa'nidlah nìhiṭa'gi yan'dado't'inh.

38 Di nadin na'hai t'a nìl naš'āsgo; nì dibe daba'adigi in'dah tl'izi daba'adigi dabiya'zì do bìtsañh ha'dahaz'èl dah, in'dah nì dè'nasts'ā do la' yisgāl dah.

39 Dabidot'al'igi èi do nahajā dah; èi bik'e nina'nisdlah; jin'go nest'in'igi in'dah tl'ègo nest'in'igi èi' beh sa nant'inh.

40 Kot'è'go aništ'è nìt'èñ, jin'go ha'do' bik'è ṭihošni nìt'èñ, in'dah tl'ègo t'èyah

šoh bik'eh; ako di c'èh bañ ištās leh.

41 Kot'è'go nağan'gi nadin šì na'hai; nitsi' naki'go bik'eh na' naš'a'go diñts'adah na'hai, in'dah nìliñ bik'e hastañ na'hai: ado aldo' neznādi na'honišnèh'igi a'ñ anè'indlah.

42 Ako šize'e bì God in'dah È'braham bì God, indah Ai'zìk yìl nìlin'igi do šìl naās dahgo ako t'aani t'agèd ašini'a' do nìt'èñ. Ako God ayoahot'è'jin' yistlišgo šìttsañh, ako šì nāniš binina tl'èdañ nidešteh.

43 ¶ Ako Lè'ban hadzì Jè'kab yìc'in' ako adi'nid, Di atsi'keh'igi èi sitsi'keh at'eh, in'dah di alc'ini'gi èi sa'al-cini a'dat'eh, in'dah di liñ'igi šìliñ' a'dat'eh, in'dah yin-iin'igi t'aaltso šì at'eh: ako k'adt di sitsi'keh dā'sañ' deš-ñ, in'dah ba'al-cini nìdayiš-cin'igi?

44 Èi'bañh k'adt hak'go, aña'-nìhodit'al, ših in'dah nìh do': ako èi nìhiṭa'gi beh-èho'zini dolèl.

45 Ako Jè'kab tseh la' nè-diaño yeidi'ni'sin.

46 Ako Jè'kab bik'iso ayi-di'nid, Tseh a'la-a'dalèh; ako tseh yēnì' nì'dayizlāgo yā-dayitsih: ako yana'āgo yì-kāgi dai'yañ.

47 Ako Lè'ban yì'zì' Ji'garsehadu'tha yeh ho'zì':

nídih Jé'kab èi Galid yeh ho'zí'.

48 Ado Lé'ban adi'nid, Di yanaāhigi, di'jin̄h nīhīta'gi beh-ého'zín do, èi' bīnina Galid hosye'.

49 In'dah Miz'pah aldo' di'ni, hálah, Jiho'vah nīhīta'gi yāahalyān do, haji'n̄ dah alts'an̄ nēt'a's'go, èi'banh.

50 Sitsi' dāda yini'lāgo, ado asdza'nī la' nīnā'dini'nīl'go sītsi' bilāhjin̄, ako dīneh nīhē at'dīn, jo'akon, God èi sīh in'dah nīh do' nīhīta'gi bīl bēho'zín.

51 Ako Lé'ban èi Jé'kab ayidi'nid, Jo'akon, di yanaāhigi, in'dah jo'akon, di tseh iāhigi, èi sīh nīhīta'go is'lah;

52 Di yanaāhigi beh-ého'zīni do, ako di tseh iāhigi aldo', di yanaāhigi do bītis nic'in̄ nī de'sal' dah, in'dah nīh aldo' di yanaāhigi in'dah di tseh iāhigi do bītis sic'in̄ nī dinał dah, banhigi ahi'dilnił bīniyeh.

53 É'braham bi God in'dah Né'har bi God, dabize'e bi God èi nīhīta'gi yandot'in̄. Ako Jé'kab, bīze'e Ai'zik yik'e-ho'in̄'go bi God binał hadzodzi.

54 Ako Jé'kab dził bigāndi nā'dzisni'n̄'go hak'iso, Hak'go dabizdi'nid ado bīl da'ji'yān: in'dah t'a dził bigāndi dahwiskan̄h.

55 Ako abinigo Lé'ban ast'è-az'dilyāgo haye'keh in'dah hatsi'keh bīza'-daznest'an̄'go, ado bik'i sozdolzin: ako Lé'ban hağan'go a'ndzodzah.

WOLTA'I 32.

1 Ado Jé'kab jogał'go dahnaz'didzāgo, God bi diyin-nīdal'a'i hadah yīkai.

2 Ako Jé'kab yiyiłtsan'go adi'nid, Di God bi diyin-nīdal'a'i a'dat'in̄h lañh: ako akwe'e haz'an'igi Méhané'im yeh ho'zí'.

3 ¶ Ako ado Jé'kab allānjīn̄ hane'-nīdēahi a'dzis'a' I'saw ha'nai bic'in̄, Si'er ké'yahjin̄, ké'yah I'dam holyé'di.

4 Ako adabizdi'nidgo hadzodzi, Kot'ēgo bo'honišni'hi I'saw bic'in̄ hadi'dzih; Nī na'a'i Jé'kab ko'nih, Lé'ban bīl našnē nīt'eñ, in'dah akwe'e sedāgo, k'adt in'dah:

5 Ako bēgaši ado feli ado dibe, ado dīneh na'nīl in'dah asdza'nī na'nīl dah sē holoñ: ako bo'honišni'hi bīl hodonih'go i'la'a, ya'at'ēh'go dah šantsi'nīkes do bīniyeh.

6 Ado hane'-nīdēahi na't'añ Jé'kab ba na'kaigo adanih, Nī'nai I'saw ba nikai', ako bih aldo' aden dīneh din'di nezna'dingo yīl nīdah'jin̄' deskai.

7 A'kohgo Jé'kab ayoat'ē'go nīdzisdzid ado ha'nī' lañh

siliñ': ako dineh bił jonel' yēni' ado dibe ado bēgasi in'dah gañ-daask'itigi, naki'go alts'a'-dadziznil;

8 Ako azdi'nid, I'saw t'a'la'hago naneh nēstsēd'go ako la' naneh yidzih'igi ei yo'adonēl'.

9 Ako Jē'kab adi'nid, Šiſa E'braham bi God ni'li'ni, in'dah šize'e Ai'zik bi God ni'li'ni, Jiho'vah, Ni kē'yahgo nīdidah, nīk'ei bic'in', ako ya'at'ē'go nantsis'kes do, ši-di'nini'digi:

10 Beh-ajoba'i t'aaltso in'dah t'aani'ni t'aaltso ni na'nīl bēhoni'sin'igi, ko'nīsai nīdih do bic'in' a'dahošdli' dah. Hālah, ši giš t'ēyah beh di Jor'dan tse'na nīniyah; ako k'adt yist'in'igi naki'go dah-yinēl siliñ'.

11 Na'noškañh yisdah'-šil'fēh, ši'nai bi'la' bits'añdo, I'saw bi'la' bits'añdo: šadoga'go dašidiyol'hēl', in'dah daamah ado alci'ni aldo', ei-bañh binas'dzit.

12 Ako adi'ninid ni', T'arani nīk'ijīsdli' do, in'dah na'alci'ni nās dahīlcih'igi to'-nītēl bibañhgi sēi'igi giat'ē'go, do wol'ta' anē'lañ' dah dolēl.

13 ¶ Ako t'a ei bit'l'ē akwe'e hwiskañh, ado t'a akōñ aha'nigoigi bi'nai I'saw ya' nē'i-dinil.

14 Tl'izi daba'adigi naki'di nezna'dingo, ado tl'izi-kañ'

nadin'go, ado dibe daba'adigi naki'di nezna'dingo, in'dah dēnasts'a' nadin'go.

15 Gañ-daask'itigi tsa'i ta'din, ei dabiya'zi t'a bił, bēgasi daba'adigi diz'dingo, in'dah do'lah nezna, ado teli tsa'i nadin'go, in'dah dabiya'zi nezna'go.

16 Ako bi na'nīl yī'lak'ē yiznil', ako bi na'nīl t'a da'nī'lañ dahnāzjāgo; ako bi na'nīl ayidi'nid, Šilāñjin' tse'nah nihohneh', nīhīta' nahaz'añgo danēl'kad.

17 Ako alāñjin'igi abīzdi'nid, Šinai I'saw nīdah niyāgo ado nandidi'l'kidtgo, Hai'sa'ñ' bi nī'liñh? in'dah Hāgoša'ñ' dīniyah? in'dah di nī'gahigiša'ñ' hai' bih? nīdañ,

18 A'kohgo adidi'nił, Ni nal'a'i Jē'kab bih; Yiholmi'hi I'saw yeidonil'go, ako jo'akon, bih aldo' nīhikēdeñ yigal'.

19 Akot'ē'go naakēdeñigi aldo' ayidi'nid, in'dah nābikēdeñigi, ado t'aaltso akē da'nēlkādigi adayidi'nid, I'saw bik'i'-nohkai'go kot'ēgo bic'in' hada'hidohdzih.

20 Ado aldo' hanādadohdzih, Jo'akon, ni nal'a'i Jē'kab nīhikēdeñ yigal', ako anih, Hānišlēh'igi šilāñjin' yīkahi-gi beh hoł ho'zoñ jīdolēl, ako bikēdeñ in'dah haniñ nēidestsēl'; bił dats'i nīšlīñ' dolēl.

21 A'kohgo ado'ní'igi ha-lánjín' danél'kad: ako hoh éi onél'igi t'a akwe'e bíl jí-nezjě.

22 ¶ Ado t'a éi bitl'ě níz'di-na'go hwě asdzañ t'a'la' daš-diěž, in'dah asdzañ a'nal'a'i t'aa'la', in'dah haye'keh lats'-ādahigi aldo', ado Jėkab ha-nan'dėtin go'na ha'na niji'-kai.

23 Ako dahidiěžgo bí'ni bik'ehgo tōh tse'na a'dahineskad, ado yit'in'igi t'aaltso tse'na a'yilah.

24 Ako Jėkab t'a ādi t'a-sa'hadi yida'; ako akwe'e hayilkānjín' dīneh bíl na'ahíz/neztañ.

25 Ako dīneh yēni' do hak'ehdo'dlě at'ěgo bíl bėho-zingo hak'ai' holdzis'igi yidėlcit: ako Jėkab hak'ai hāwodt, bíl na'ahíz/neztañgo.

26 Ado azdi'nid, Šidicít, hayilkañ éi'bañh. Ako ahodí'nid, Do nidōšcit at'ě dah, šik'i sodi'nilzingo in'dah.

27 Ako éi ahodí'nid, Hāšaň' yinilyeh? ako azdi'nid, Jėkab lañh'.

28 Ako aħamñih, Jėkab do nānėnilyě dah do, nidih Īz'-rel yinilyě' do: nat'āni t'a ake'egoigi nahalingo God bic'in' nidzil, in'dah dīneh do', ako bik'eh-didliñh.

29 Ako Jėkab nahodef'-kídtgo adí'nid, Ní'zi' beh šil

hol'ne', nānoškañh. Ako adí'nid, Ha'at'i'saň' biniyeh ší'zi' bí' naidil'kídt? Ako akwe'e hak'i sodolziñd.

30 Ako Jėkab akwe'e haz-a'nīgi Penai'el hodi'nid, God t'a bih bininjín' yiltsaňh nīdih sě inah t'a yidzih, éi'-bañh.

31 Ako Penu'el bítis jiyāgo jo'honai hayah', ako hak'ai beh adiz'neshodt.

32 Dī' binina Īz'el ba'alcini dī'jingo ak'ai holdzis'igi ats'it aħan nildo' igi do dēi-yaň' dah: hālah, Jėkab bik'ai holdzis'igi ats'it bízdėlcit'go aħan nildoh, éi'bañh.

WOLTA'I 33.

1 Ado Jėkab dašdiga'go jidėiñ', nit'en jo'akon, I'saw adėñ dīneh dī'ndi nezna'dingo yil yiněl'. Ako alcini yēni' alts'a-jj'nilgo Li'ah la' yē'ninil, in'dah Ré'cel la' yē'ninil, in'dah asdza'ni naki' a'nal'a'i yēni' aldo' la' yē'ninil.

2 Ako a'nal'a'i in'dah ba'da'alcini alaňjín' ni'ninil, in'dah Li'ah ado ba'alcini nabikē go'ne', ado Ré'cel in'dah Jo'zef éi ts'ide akėdeñ ni'ninil.

3 Ado bí'gah c'izniyāgo ha'nai bažniyājín' tsosts'itdi ni'jín' bic'in' ya a'dzidzah.

4 Ako I'saw dahdilwodtgo hadah niyah ado bízėjiz'cit,

ako bizaž-not'añh: ado t'a-
ajil'ah ji'cah.

5 Ado dašdigal'go asdza'ni
in'dah alcini dziltsa'go az-
di'nid, Ei'sa' hai a'dat'inh
bił yikāhigi? Ako azdi'nid,
Alcini ni nal'a'i God joba'e
bē'ininil'igi a'dat'inh.

6 A'kohgo asdza'ni nidala'i
ba'alcini yił aha'nijiñ' hac'in'
nikai'go ya a'dadzah.

7 Ado Li'ah aldo' ba'alcini
yił aha'nijiñ' hac'in' nikai'go
ya a'dadzah: ado bik'ijiñ'
Jo'zef in'dah Rē'cel aldo'
aha'nijiñ' hac'in' nini'āzgo
ya a'dzah.

8 Ako adi'nid, Ha'at'i'sa'ñ'
biniyeh ei t'oahayui sīdāh
dahineskad? Ado azdi'nid,
Di'di beh bo'honišni'hi ya-
at'eh'go šantse'kes dolēł bi-
niyeh.

9 Ako I'saw adi'nid, Še ho-
lon'igi t'a ako'digo ni'sin si-
tsili; ei di'igi bi'ni t'a ni' le'.

10 Ako Jē'kab azdi'nid, Do-
dah, na'noškañh, k'adt ya-
at'eh šantsi'nikesgo nik'i'ni-
yah, si'lak'edo nānlāhigi bi-
ni ni do: ninin yiłtsa' in-
dah God binin yiłtsa' sił
nahalin biniyeh, in'dah si-
c'in' nił ho'zon.

11 Na'noškañh, si beh-ak'-
ihojidli'go nadēt'anh'igi; hā-
lah, God šik'idzosdli' ei' bi-
nina, in'dah še holon'igo t'a
ako'digo ni'sin, ei'bañh. Ado
bēhozniltēgo in'dah dziniziñ.

12 Ako adi'nid, Tin' ni'da-
didi'nēł ako šił niłilāñjiñ'
yi'sa' dolēł.

13 Ako ei abizdi'nid, Bo'ho-
nišni'hi bił bēho'zin di alcini
dadit'o'di, in'dah a'lin dabi-
ya'zi daholon'go bił yišnēł:
ako t'a'la' ajinigo tšinlgo bił
di'neskādgo t'aat'e daninēh.

14 Na'noškañh bo'honišni'-
hi, bi'ni ni nal'a'i bilañjiñ'
ni'nināh: ako šilin in'dah
ša'alcini t'a bik'eh'igo hažo-
ogo yiš'is do, bo'honišni'hi
ba niyājiñ', Si'erdi.

15 Ako I'saw adi'nid, Ši'ni
sił nakai'igi la' nił ninišnił'.
Ako azdi'nid, Ha'at'i'sa'ñ' bi-
niyeh? t'ado biniye'hi dah,
nił t'o ant'eh, bi'ni bo'honiš-
ni'hi ya'at'eh'go šantse'kes.

16 Ako in'dah I'saw t'a ei
bijiñh dahnādi'nah Si'ergo.

17 Ako Jē'kab nānañh
Suk'kothjiñ', ako akwe'e bi
kin a'yilah, in'dah bilin ba-
gan ya' a'yilah: ei' binina
akwe'e Suk'koth hosye'.

18 ¶ Ado Jē'kab dahnādi-
nāgo Še'kem kin-hal'āhigi
hozon'go ninināh, kē'yah
Kē'nan biyi'gi Pē'da'ñ-A'-
ramdeñ na'nēł'go; ako kin-
hal'āhigi bi'gahgi bi nip'bal
nininil.

19 Ako kē'yah la' nidzisni
ha nip'bal nižninil yeñgi,
Hē'mar ba'alcini, Še'kem bi-
že'e ba'ndzisni, nezna'din
bēso bañh-azlin.

20 Ako akwe'e bikā-nā-
ini'hi a'yilah, ako El-elo'hi-
Iz' rel yidi'nid.

WOLTA'I 34.

1 Ado Li'ah bic'e'e Dai'nah,
Jé'kab ba' jiscin neh ké'yah-
go atsi'keh yitahgo iyah.

2 Ako Hi'vah dine'e Hé-
mar, ké'yah binant'a'i biye'
Še'kem, t'a aké'ego nat'ani
hołtsaňh ado nahodiltin'go
hoł neztéz, ako hoł'coň'.

3 Ako hayi'di Jé'kab bitsi'
Dai'nah do bizdocit at'é dah,
ako c'ikenh ayoajo'ni'go ha-
zo'o-go k'ezndzin'go bic'in'
yajil'ti'.

4 Ako Še'kem bize'e Hé-
mar yic'in' hadzigo adi'nid,
Di c'ikenh ša na'diltéh sé
asdzaň dolét.

5 Ado Jé'kab ei dineh ha-
tsi' Dai'nah yiyil'coň'go ji-
ni: ako biye'keh ei halgaidi
halin' nidéinilkād: ako Jé-
kab do yent'in' dah, ninahas-
kaigo in'dah.

6 Ado Še'kem bize'e Hé-
mar dahdiyāgo Jé'kab yic-
in' iyah yididoł'kiłgo.

7 Ado Jé'kab biye'keh da-
y'ni'go halgaiden ninahas-
kai: ako dineh yaňhdabi'ni
ado t'ai'yisi do bił dahaldin'
dah, Iz' rel dine'e bitahgi
baňhigi a'dzidzah, Jé'kab
bitsi' bił jineztéz laňh':
akot'é do a'donił dah nit'en.

8 Ako Hé'mar idel'kidtgo

adi'nid, Šiye' Še'kem biyi'di
nitsi' t'ai'yisi yeh yi'dini-
linh': na'nihoskaňh bānoł-
téh bé asdzaň dolét.

9 Nihiťahgi ho'ni' ni'daoh-
heh', nihitsi' nihadahohnil',
ako nihi ałdo' nihitsi' ni'da-
hido'lah.

10 Ako nihił ké'dahoht'in'
do, ado ké'yah bikā t'a nihi
dano'singo ké'dahoht'in' do,
in'dah ni'daiyołnih' do, ado
ké'yah la' beh-nihi-daholnih'
dolét.

11 Ado Še'kem ei haže'e
in'dah halakéi ayidi'nid, Ya-
at'ehgo šantsi'dakesgo ado
t'a a'dasidohnin'igi niha
deslét.

12 T'a a'dasidohnid'go
a'zaňh t'oahayuigo nidih t'a
akoh'go niha desnił, ako di
t'eyah c'ikenh šadadołtélgo
sé asdzaň dolét.

13 Ako Jé'kab dabiye' ei
Še'kem in'dah bize'e Hé'mar
yidadiléh'go adéyidi'nid, da-
bidézi' Dai'nah jil'coň'go bi-
nina.

14 Ado adayidi'nid, Di do
a'daolneh at'é dah, do-baňh-
na'hi nesgiz'igi nihidézi' do
bādaołtél at'é dah: ei beh
do da'nidlin'go a'dadidilnił'.

15 Nidih di t'eyah binina,
nihi adanit'eh'igi adanoht'-
é'go in'dah: dineh dano'in'-
igi t'aanoł'tso nihaňh ni'da-
hi nesgiz'go;

16 A'kohgo in'dah danih-

tsi'keh niha dahidi'nił, ado nihi aldo' danihitsi'keh ni-dahididlah', ako nihił kè-dahwit'in'go t'ala'i dine'e dadidlèł.

17 Nidih ako aňh-naɦinił-gis danihi di'nin'igi do danosingo, ako nihitsi' bil yo-ahidi'nèł.

18 ¶ Ako dabizadigi ei Hè-mar bil ya'at'eh, in'dah Hè-mar biye' Še'kem aldo'.

19 Ako tsilkeňh yèni' t'a a'ko bil ya'at'eh, Jè'kab bitsi' t'ai'yisi bil ya'at'ehgo ei' binina: ado haže'e ba'alcini bi-ťahgi t'a hoh t'eyah dineh k'ehez'don nađai' ji'linh.

20 Ako Hè'mar in'dah ha-ye' Še'kem bilgo dabi kin-hal'ahigi c'eaťingi nizniāž, ako bi kin-hal'ahigi dineh yił yandast'indgo azdi'nid,

21 Di dineh ya'adat'eh; ei' binina bini kè'yah biyi' kè-dahat'inh, in'dah biyi'gi ni-daiłnih; jo'akon, kè'yah t'a bilāh nel'anh; nihi'ni dabi-tsi'keh ni'dahididlahgo, nihe asdzaň dadolèł, in'dah nihi do' nihitsi'keh badahi'nił dolèł.

22 Di t'eyah binina nihił kè'dahat'in' do, ako t'ala'i dine'e dadidlèł, dineh danidli'ni t'aaniłtso nihaňh ni'dahi-nešgiz'go, bih adat'eh'igi at'e'go.

23 Da' bi bęgaši in'dah deit'in'igi, in'dah dabiliň t'aalt-

so, da' dōs danihi' dah do? Hā'isaň ako'dadi'nił ako nihił kè'dahat'in' dolèł.

24 Ako Hè'mar in'dah bi-ye' Še'kem di kin-hal'ahigi bi c'eaťingi alnāadat'in'igi t'a-altso dabidits'a'; in'dah dineh t'aaltso baňh ni'dahinešgiz, di kin-hal'ahigi bi c'eaťingi ama'adat'in'igi t'aaltso.

25 Ako'dzado ťa yiskāngo t'ah hā da'nezgai'go Sī'mian in'dah Li'vai, Jè'kab biye'keh, Dai'nah bi'nai, t'a a'añ bi diltliš' dahidiťango t'a na'nit'in nēh' kin-hal'ahidi ni'āžgo dineh yèni' t'aaltso nēstsēd.

26 Ado Hè'mar in'dah biye' Še'kem diltliš beh dayi'gaň, ako Še'kem bađan'do Dai'nah yił c'ňakai.

27 Ako naztsēd yèni' Jè'kab biye'keh yeikai'go, kin-hal'ahigi bi nalye'i yèni' deisnāh, dabideži' dajil'con-go ei' binina.

28 Ako dabi dibe yèni', ado dabi bęgaši, ado dabi řeli, in'dah kin-hal'ahigi biyi' holoň yèni', ado halgaigi daholoň yèni' ni'deyizlā.

29 In'dah bi bęso yèni' t'aaltso, ado bada'alcini yèni' t'aaltso, ado bidaasdzani yèni', na'nił biniyeh dahdeidiēž, in'dah kin biyi' holoň yèni' t'aaltso.

30 Ako Jè'kab adi'nid Si-

mian in'dah Li'vai yic'in', Šik'ijin' hołcin'go binina kē-yah bi kē'dahat'in'igi t'ai'yisi dašidzozlā, Kē'nan dīne'e in'dah Pi'rez dīne'e bīfahgi: ako t'a doko'nilt'ē'hi, ako bih t'ēyah nihič'in' a'la aħido-dli'go nī'daniħidołtšil; ako ših in'dah ša'alcini bił a'di-diñl.

31 Ako adadi'nid, Da' niħidēži kīn-yā-sizī'ni nahalingo a'jilāigis ya'at'eh?

WOLTA'I 35.

1 Ado God ēi Jē'kab ayidi'nid, Ašt'ē-adilnēhgo Be'thelgo dīnēh, ako ādi kēnahot'iñh: ako akwe'e God bic'in' bikā-nā'iniñ'hi adilił, ni'nai I'saw biłs'añ yo'inilwodtgo naniyah hañdañ.

2 A'kohgo Je'kab, ba'alcini in'dah yil nakai'igi t'aaltso ayidi'nid, Dīnešcin dagod niħiřahgi holon'igi yo'adahotł'id ado cīn niħañh a'dadīngo a'dadołne', in'dah danihi ē la' bih nī'dakai.

3 Ako řin' ašt'ē-adadidilnił'go Be'thel go'deg dī'nēł, ako ādi God bic'in' bikā-nā'iniñ'hi adešilł, šañhdahoa'dañ šic'in' hadzī yēni' in'dah t'a dī'sāhigo šāahalyāni.

4 Ako dīnešcin dagod nī-dajijāh yēni' t'aaltso Jē'kab badadziznił, in'dah jağana-āhi hajā biğadaz'āh yēni'; ako ēi Jē'kab ce'c'il biyāgi

noñh yizcīnh', ēi Še'kem bi'gahgi.

5 Ado dahnādaždi'nāh: ako ēi dahanāgo kīn-hadas'āhigi (God) biłdahoyē'go a'yilah, ako Jē'kab biye'keh t'ado yic'in' dadezbā dah.

6 Ako Jē'kab ēi Luzdi jīniyah, ēi Kē'nan kē'yah biyī' (t'a ēi Be'thel holyeh) hoh in'dah dīneh bił nījikai'igi t'aaltso.

7 Ako akwe'e bikā-nā'iniñ'hi a'jilah, ako ēi haz'an'igi El-Bethel yeh ho'zi', hālah, God akwe'e bik'i-ho'liñd'go ēi'bañh, ha'nai biłs'añ yo'ajolwodt yeñdañ.

8 Ako De'borah, ēi Rebe'kah bīne'sañh' yēni' daztsañh, ako Be'thel biya'igi ce'c'il biyāgi lēh biđolřiñh: ako akwe'e Al'len-bakuth hosye'.

9 ¶ Ako Jē'kab ēi Pēdan-a'ramdeñ c'ina'nāgo God bik'i-na'ho'liñd'go ado bik'i so-dolzin.

10 Ako God ahodi'nid, Jē'kab ēi ni'zi': Jē'kab do nā-nēnilyē' dah do, nīdih İz'rel yinilyē' do, ado İz'rel yeh ho'zi'.

11 Ako God ahodi'nid, God-T'aaltso-Yinēl'āni nišlīñh: nās dahinołcih in'dah k'ēañdolziš; la' dīne'e in'dah lañ'i a'āñ dadīne'e niłs'añdo hodołēł, in'dah niłs'añdo nīda-t'āni c'ihidokāh.

12 Ako kè'yah É'braham in'dah Aí'zik badíniān yēn' ēi nadídes'al, in'dah ník'jín' na'alcíni nās da'hílcih'ígi al'do' badídes'al.

13 Ako God hac'in' yafti' yendo de'go hats'an dahnādidzah.

14 Ado Jé'kab tseh ayi'tsih God bic'in' yafti' yēngi ako na'hani yídlan'ígi bik'i yadzizid', in'dah tlah bik'i yadzizid.

15 Ako haz'an'ígi, God bic'in' yafti' yēngi, Jé'kab ēi Bethel yeh ho'zi'.

16 ¶ Ado Betheldo dahnādadí'nah ako I'frath t'a ayídi hadzih'go Ré'cel awē bídi'na'go t'ai'yisi bic'in' nahwisnā.

17 Ado ako'dzago t'ai'yisi bic'in' nahwi'nāgo asdzan'í acih'-yaahalyāni ahodí'nid, T'ado níł hoye'e la' níyaz hazli'n'.

18 ¶ Ado ako'dzago beh jināni yēn' hwi halyēdgo yízih Beno'nai beh hoji'zi': ako bíze'e ēi Ben'jamin bídi'nid.

19 Ako Ré'cel daztsanh I'frathgo atinigi bí'gahgi lēh bídoltinh, t'a akwe'e Beth'lihem holyeh.

20 Ako Jé'kab jíscā bikāgi tseh yēidini'sin: ēi Ré'cel bí jíscā bí tseh-yadí'nilzin at'eh dí'jín'go.

21 Ado Íz'rel nāna'nāh ako

I'der, kin nine'zi bilāhdi ho níp'bal nízninil.

22 Ako ako'dza Íz'rel ēi kè'yah biyi'gi kè'hat'in yēndañ, Ru'ben dahdiyāgo Bíl'hah haz'e baaké' la' bíł jineztēz, ako ēi Íz'rel yiyi'ni. A'kohgo k'adt Jé'kab biye'keh nakits'adah.

23 Lí'ah biyāzkeh, Jé'kab atse' ba' yízci'ni ēi Ru'ben ado Sí'mian ado Lí'vai ado Ju'dah ado Ís'sakar in'dah Ze'bulan;

24 Ré'cel biyāzkeh ēi Jo'zef in'dah Ben'jamin;

25 Ado Ré'cel bí nal'a'i Bíl'hah biyāzkeh ēi Dan in'dah Naf'talai.

26 Ado Lí'ah bí nal'a'i Zil'pah biyāzkeh ēi Ged in'dah A'ser: dí'di Jé'kab biye'keh a'dat'eh, Pédan-a'ramgi ba' níhezcính.

27 Ako Jé'kab ei bíze'e Aí'zik yaniyah Mam'ridi, Ar'bah kin-hal'āhídi, t'a akwe'e Hí'bran holyeh', É'braham in'dah Aí'zik t'o atsed kè'hat'in ní't'eñ yēngi.

28 ¶ Ako Aí'zik bídiskan'do nezna'din do'ba'an tsé-bí'din bí na'hai.

29 Ako Aí'zik ho nílc'ih hwi siziñ yēn' hwi hālwodtgo dadziztsanh', ako hak'ēi yēn' ahíkāhgo ajiyah, lanh hwiskan'go hadzistih: ako haye' I'saw in'dah Jé'kab lēholtinh.

WOLTA'I 36.

1 Ako di'di I'saw ba'alci'ni nās dahilcih'igi a'dat'eh (t'a èi I'dam at'eh.)

2 I'saw èi Ké'nan dine'e bitsi'keh baakèi' a'yilah: Heth dine'e I'lan èi bitsi' È'dah, in'dah Oholibé'mah, È'nah bic'e'e, t'a èi Zi'bian bitsi' Hi'vi dine'e.

3 In'dah Ís'mèl bitsi' Ba'si-math, èi Nibé'ath bidézi'.

4 Ako È'dah yi'sci'ni èi E'li-faz, I'saw bah, in'dah Ba'si-math yi'sci'ni èi Ru'el;

5 In'dah Oholibé'mah ni-yi'sci'ni èi Ji'us ado Jè'lam ado Ko'rah: di'di I'saw bi-ye'keh a'dat'eh, Ké'nan ké-yah biyi' ba' nehežcih.

6 Ado I'saw baakèi' in'dah biye'keh, in'dah bitsi'keh, in'dah bił nįjikai'igi t'aaltso Ké'nan ké'yah biyi'di hwé hazliń'igi; ako hatsi'li Jé-kab bits'an nānała' ké'yahgo dašdināh.

7 Jit'inigi t'oahayuigo binina, t'a'la' ké'hojit'in' dolèl yèni' do bohonédzań'dah; ado ké'yah bi de'eyo'ni da-jilin'igi ha'liń do bi'gah dah èi binina.

8 Ako I'saw dzil Si'erdi ké'hat'inħ; I'saw t'a èi I'dam at'eh.

9 ¶ Di'di I'saw ba'alci'ni nās dahilcih'igi, I'dam dine'e bi-že'e, dzil Si'erdiigi:

10 Ako I'saw biye'keh ko-

daolyeh nít'en, E'lifaz, èi I'saw bè asdzań È'dah biyāž, Ru'el èi I'saw bè asdzań Ba'simath biyāž.

11 Ado E'lifaz biye'keh èi Ti'man ado O'mer ado Zi'foh ado Gè'tam ado Ki'naz.

12 Ako Tim'nah èi I'saw biye' E'lifaz baakèi' la' jilinh'; ako A'malek èi E'lifaz ba' yižcih: di'di È'dah bi-yāžkeh, I'saw bè asdzań.

13 Ako di'di Ru'el biye'keh, Nè'hath ado Zi'rah ado Šam'mah in'dah Miz'zah: di'di Ba'simath biyāžkeh, I'saw bè asdzań.

14 Ako di'di Oholibé'mah biyāžkeh, È'nah bic'e'e, Zi-bian bitsi' I'saw bè asdzań: Ji'us ado Jè'lam ado Ko'rah, di'di I'saw ba'nižcih'.

15 ¶ Di'di I'saw biye'keh nīdat'āni: I'saw atse ba' yiž-cin'igi ei E'lifaz biye'keh: nat'āni Ti'man ado Omer ado Zi'foh ado Ki'naz,

16 Ado Ko'rah ado Gè'tam in'dah A'malek: di'di nīdat'āni E'lifaz bits'āndo hazliń, ké'yah I'damdi, di'di È'dah biyāžkeh a'dat'eh.

17 In'dah di'di Ru'el biye'keh, I'saw biye': nat'āni Nè'hath ado Zi'rah ado Šam'mah ado Miz'zah: di'di nīdat'āni Ru'el bits'āndo hazliń, ké'yah I'damdi; di'di Ba'simath biyāžkeh I'saw bè asdzań.

18 In'dah ei Oholibé'mah biyāzkeh, I'saw bē asdzañ: nat'ani Ji'us ado Jé'lam in'dah Ko'rah: di'di nidat'ani Oholibé'mah bits'ando hazliñ, É'nah bic'e'e, I'saw bē asdzañ.

19 I'saw t'a ei I'dam, di'di biye'keh a'dat'inh in'dah bindat'ani.

20 ¶ Di'di Si'er ei Hor dine'e biye'keh, ké'yah yiyi'gi ké'dahat'in'igi: Lo'tan ado Šo'bal ado Zi'bian in'dah É'nah,

21 Ado Di'son ado I'zer in'dah Di'san: di'di nidat'ani Hor dine'e bits'ando hazliñ', Si'er ba'alci'ni, ké'yah I'damdi.

22 In'dah Lo'tan ba'alci'ni ei Ho'rai in'dah Hi'man; ado Lo'tan bilah' ei Tim'nah.

23 In'dah di'di ei Šo'bel ba'alci'ni: Al'ven ado Mané'hath ado I'bel ado Si'fu in'dah O'nam.

24 In'dah Zi'bian ei di'di ba'alci'ni, Ai'ah in'dah É'nah; di É'nah halgai do-naadah'igo biže'e Zi'bian bi teli nēnikad'go to'-sedoh ha'lin'go yik'iniyah yēni' at'inh.

25 In'dah É'nah ei di'di ba'alci'ni, Di'son in'dah Oholibé'mah, É'nah bitsi'.

26 In'dah Di'son ei di'di ba'alci'ni, Hem'dan ado Es'ban, ado Ith'ran in'dah Ci'ran.

27 In'dah I'zer ba'alci'ni ei di'di, Bil'han ado Zé'avan in'dah É'kan.

28 In'dah Di'san ba'alci'ni ei di, Uz in'dah É'ran.

29 Di'di nidat'ani Hor dine'e bits'ando hazliñ': nat'ani Lo'tan ado Šo'bal, ado Zi'bian, ado É'nah,

30 Ado Di'son, ado I'zer, ado Di'san: di'di nidat'ani Hor dine'e bits'ando hazliñ', bindant'a'i dabi'ahgi, Si'er ké'yahgi.

31 ¶ Ako di'di nat'ani nīdant'ah nīt'eñ, t'ahdo İz'rel ba'alci'ni binant'a'i halēh yēndañ.

32 In'dah Bi'or biye' Bi'lah ei I'damgi nant'ah nīt'eñ; in'dah bi kin-hal'a nīt'eñigi ei Dinhé'bah holyeh'.

33 Ako Bi'lah daztsañ'go Zi'rah biye' Jo'bab, Boz'rahdeñ dzizin nēgi ninānt'ah nīt'eñ.

34 Ako Jo'bab daztsañ'go Hu'sam, Ti'man dine'e bi ké'yahdo dzizin nēgi ninānt'ah nīt'eñ.

35 Ako Hu'sam daztsañ'go Bi'dad biye' Hé'dad, Mo'ab halgai'gi Mi'dian dine'e nēstsed yēni', dzizin nēgi ninānt'ah nīt'eñ: ako bi kin-hal'a nīt'eñigi ei É'vith hol-yeh'.

36 Ako Hé'dad daztsañ'go Mazri'kahdo Sam'lah dzizin nēgi ninānt'ah nīt'eñ.

37 Ako Sam'lah daztsaŋ'go Riho'both, tòh-ni'li'ni bi'gah-do, Šè'el, dzizin nēgi ninānt'āh nīt'eñ.

38 Ako Šè'el daztsaŋ'go Ak'bor biye' Bèlhè'nan dzizin nēgi ninānt'āh nīt'eñ.

39 Ako Ak'bor biye' Bèlhè'nan daztsaŋ'go Hé'dar dzizin nēgi ninānt'āh nīt'eñ: ako bi kīnhalā nīt'eñigi èi Pè'yu holyeh'; in'dah bè asdzañ Mehe'tabel yolyè nīt'eñ, Mè'tred bi c'e'e, Me'zī-hab bītsī'.

40 ¶ Ako nīdat'āni I'saw bīts'āndo hazliñ'ī èi dī'di dabī'zī' nīt'eñ, dabī'dīne'e bīk'ehgo, in'dah dabī kē'yah bīk'ehgo, in'dah dabī'zī' bīk'ehgo: èi nat'āni Tim'nah, ado Al'vah, ado Jī'theth,

41 Ado Oholibè'mah, ado I'lah, ado Pī'non,

42 Ado Kī'naz, ado Ti'man, ado Mib'sah,

43 Ado Mag'dil, ado Ai'ram: dī'di nat'āni danīliñ nīt'eñ, I'damgi kē'dahat'in'go, in'dah kē'yah beh bīdaholnih'go dabīk'ehgo. Di I'saw at'inh, I'dam dīne'e bīze'e.

WOLĀ'Ī 37.

1 Ako Jè'kab kē'yah biyī' kē'hojit'inīgi èi Kè'nan, t'a èi biyī' hazē'e de'eyo'ni nīliñ'go kē'hat'in' nīt'eñ.

2 Dī'di Jè'kab ba'alcīni nās

dahilcih'īgi ba hane'. Jo'zef tsosts'its'adah bi na'haigo bī'naikeh yīl nīda'nīkād, ako hazē'e baakēi Bil'ah in'dah Zil'pah biyāzkeh, aški jīliñ'go bīl řazdīkāh: ako bañhīgi adajit'in'go Jo'zef èi bīze'e yeh yīl halne'.

3 Ako İz'rel řa' ha'alcīniīgi bilāhgo Jo'zef t'ēyah ayo'ajo'ñih, hālah, hadzīstihgo ha' yīzciñh èi bīnina: ako ē ařañ adat'èl'go beh likīz'go ba' ajilah.

4 Ako ha'naikeh hazē'e ha'naikeh t'aaltso bilāhgo aho'ni'go bīl bē'dahozīn'go, ako dahodzostā, ado do ya'at'ehgo hac'in' hadaōdzih at'è' dah.

5 ¶ Ako Jo'zef nīdzizyèl'go ha'naikeh beh bīl hojol'ne': ako t'a yo'wehigo nādahodzostā.

6 Ako abīzdi'nid, Nī'danihoškañ dai'sořts'añ, beh nēsē'yèlīgi beh nīhīl hodes-nih:

7 Èi'di jo'akon, da'ak'ehden t'loh-nadāñ bīda'it'l'o'go, jo'akon, ři bēsēt'l'oñ yēnī' nīdī-zāgo iah; ako jo'akon, nīhi bīda'sot'l'oñ yēnī' bīnāgo nīheskai'go ři bēsēt'l'oñ yēnī' yic'in' ya' a'dadzā.

8 Ako ha'naikeh adahodī-nid, Da' t'āřāni nīhi nant'ā do? Ado da' t'āřāni nīhē a'dihwinīlnih' do? Ado ako nīdzizyèl'īgi in'dah ha'zādīgi

binina t'a yo'wehigo nāda-
hodzoslā.

9 Ako lahgo nīnādzizyèl'go
ha'naikēh beh bīl nāhojole-
ne'go hadzodzi, Jo'akon, la'
nīnānēisē'yèl; ado jo'akon,
jo'honaai in'dah tl'ēhonaai,
in'dah son' lats'ādahgo šic'in'
ya a'dadzā.

10 Ako haže'e in'dah ha'-
naikēh beh bīl hojole', ako
haže'e hodesfēhgo ahodī'nid,
Ha'at'i'saṅ' bīl šin bēna'ini-
yèl? Da' šī'is ado nīmah
in'dah nī'naikēh, da' t'āsāni
nic'in' nī'jin' ya a'ndēt'inh'
dolèl?

11 Ako di binina ha'naikēh
dahodzoslā; nīdih haže'e
t'ēyah t'o yantse'kes.

12 ¶ Ako ha'naikēh ha-
že'e bīlīn Še'kemgo a'dēnes-
kād;

13 Ako Īz'rel ēi Jo'zef ayi-
dī'nid, Da' dōs nī'naikēh Še'-
kemdi nīda'nīlkād dah?
Hak'go, ako bic'in' nīdēs'āl.
Ako adī'nid, Kwe'e se'zīnh.

14 Ako abīzdi'nid, Akoṅ
dīna' nī'naikēh dī'nīl'inh, ya-
at'ēgo dats'i nakai, in'dah
dībēh; ado adēn hane' san-
dī'al. A'kohgo Hī'bran ho-
nītēldo dahoždīl'a'go Še'-
kemdi jīniyah.

15 Ako dīneh lē'i hak'i-
niyāgo jo'akon, halgaigi c'eh
nažīntah: ako ahodī'nidgo
anīh, Ha'at'i'saṅ' han'tah?

16 Ado aždī'nid, Šī'naikēh

hanīštah, na'noškaṅh šīl hōl-
ne' hādi nīda'nīlkād?

17 Ako dīneh yēnī' adī'nid,
Kodo laṅh dahdadinānī';
ako Do'thango dī'nèl danigo
dīsē'ts'aṅ. Ado Jo'zef ha'-
naikēh bikē dahnaz'dīdzāgo
Do'thandi bik'iz-niyah.

18 ¶ Ako t'ah nī'zadeṅ da-
holtsaṅ'go, in'dah t'ahdo ba-
jīgāhgo, dahodiyilyèl', dani-
go ho dahodez'aṅh.

19 Ako adahīdo'nid, Jo'-
akon, adēn nayīyē'li yīgał.

20 Ako hak'go, k'adt da-
hodiyilyèl'go aṅṅ go'ya a'da-
hodiyilgaṅł', ako naldlōši
baṅhīgi adat'ēh'īgi la' holgal
laṅh', dadīdī'nīl: ado nīdziz-
yèl yēnī' nīhīl bē'dahodoziṅł
ha'at'i nīdodlèl.

21 Ako Ru'ben yīdizts'aṅgo
hac'aṅh iyāgo adī'nid, Do
dadiyilyèl' dah.

22 Ako Ru'ben adayīdī'nid,
Do bī dīl dadotl'īl dah; t'o
aṅṅ go'ya a'daholhan, kē'-
yah do-naadah'īdi, ako do
a'dadīdolnīł' dah: dabī'lak'-
ēdo yīsda'-deštēl in'dah bī-
že'e dah yanīna'dodał dzinī'-
zingo.

23 Ako ako'dzago Jo'zef
ha'naikēh bažniyāgo, Jo'zef
ha ē a'laṅ adat'ēlgo beh līkīz
yēnī' hādēidiltsoz.

24 Ako nīdahodīltīn'go aṅṅ
go'ya a'dahwishan, aṅṅ go'-
ya t'o at'dīngo.

25 ¶ Ako dī'nezbīngo a'da-

niyañ : ako hadadzizgal'go dazdein', nit'en jo'akon, Is'mel dine'e G'liadden yinel, bilin bigan-daask'itigi yeh likan-dahale'ni, ado aze, in'dah jeh (bic'in' do adildzit'igi dah) dayi'ye I'jiptgo.

26 Ako Judah ei bik'iso ayidi'nid, Nihitsi'li daseliyin'go in'dah bi dil ni'dadel'in'gošan' ha'at'i nihé dahodolél?

27 Hak'go ye, tin' Is'mel dine'e bic'in' ni'dahodiyilnih', ako t'ado hadah dadilnil' dah; nihitsi'li jilinh ei'banh, in'dah nihitsin' at'eh. Ako bik'iso bil t'a a'dakoh.

28 Ako Mi'dian dine'e nalye'hi nayilni'hi hwi'gahgo deznago Jo'zef aanden hadadzizlo', ako Is'mel dine'e bic'in' Jo'zef nahodiznigo beso nadin hanh-azlin'. Ako Jo'zef I'jiptdi bil na'inah.

29 ¶ Ako Ru'ben aandi nidzidzah ako jo'akon, Jo'zef yeni aan go'ne' at'din; ako ha e yeni ak'indzisdonz.

30 Ado hak'iso ba nadzidzago ayidi'nid, Aski yeni, at'din, ako si'san' haji desal?

31 Ako tl'izi-yazi dayishin'go Jo'zef bi e yeni tl'izi bi dil ye'deistsoz;

32 Ako e a'an adat'el'go beh likiz' yeni bize'e yadestsoz'go adanih, Di'di ni'dadiltsoz; k'adt nil bé'hazin'

niye' bi e yeni dats'i at'eh, doda dats'i?

33 Ako bil bé'hozingo adinid, Joh, siye' bi e yeni at'eh; naldloši banhigiat'eh'igi bol'gal sa'sin; t'aani Jo'zef yeni nibidisdonz lañh'.

34 Ako Jé'kab bi e yeni ak'iniyisdonz'go t'oh-yisbiž hat'ajin' bik'idzizti', ako haye' banho'nigo lañi yiskanh.

35 Ado haye'keh t'aaltso in'dah hatsi'keh t'aaltso hadahaskai hadahoilni' do biniyeh; ako hadabijolnih'igi doyinizingo adinid, Siye' banši'ni ako biki lé'yi go'ya de'sal; akot'é'go haze'e hayi'cah.

36 Ako Mi'dian dine'e I'jiptdi ni'dahwisni', Fero bi salago bi nant'a'i Pa'tifar bic'in'.

WOLTA'I 38.

1 Ado ako'dzago i'dan Judah, bik'iso yits'an dahdiyago, Adul'lam dine'e la' yanayah, Hai'rah yolye lé'i.

2 Ako Judah akwe'e Šu'ah, Ké'nan dineh lé'i bitsi' yiyiltsan; ako neidiltin'go yil yah' iyah.

3 Ako iniltsandgo aski yiscin; ako ei Er beh ji'zi'.

4 Ado ananiltsandgo aski nanéiscin, ako ei O'nan beh ji'zi'.

5 Ado ananiltsandgo aski nanéiscin, ako ei Ši'lah beh

ji'zi' : ako Ce'zibgi ba' ajis-cinh.

6 Ako Judah atse ba' yiz-cin'igi Té'mar yolyé lé'i bé asdzañ doléłgo ya né'diltiñh.

7 Ako Judah atse ba' yiz-cin'igi éi Er yolyeh'igi Jiho'-vah yinał banhigiat'eh, ako Jiho'-vah bishiñ.

8 Ako Judah éi O'nan ayidi'nid, Ni'nai bé asdzañ yēni' bil yah anināgo ba'iyēh, ako ni'nai yēni' ba'alcini hodolēł.

9 Ako O'nan alcini do ho'dah doléłigi hoł bēho'zingo, ako ako'dzago ha'nai yēni' bé asdzañ bil jiztēzgo t'a a'hodzajin' siliñ t'a akojineh'go ajit'iñh, ha'nai yēni' alcini ba' azdolił'igi do dzi-ni'zin dahgo binina.

10 Ako ajit'ind'igi Jiho'-vah do bil ya'at'ēh' dahgo binina aldo' nāhwishiñ'.

11 A'kohgo Judah biza'ad Té'mar ayidi'nid, Bi'ni ni hastin at'dingo nize'e ba-gan'di sindah, siye' Si'lah dīneh siliñ'jin'; éi šiñ hoh' dats'i aldo' dazdotsał, ha'nai-keh giat'ē'go dzini'zingo. Ako Té'mar haže'e ba-gan'di ké'hojit'iñh.

12 ¶ Ako nās holziš'go Šuah bitsi', Judah bé asdzañ daztsañh; ako Judah haosni'go Tim'nahdi, biliñ taidigēs'go iyah, bih in'dah bik'is Hai'-rah, Adul'lam dīneh.

13 Ako Té'mar bil ho'ne'go abido'nid, Jo'akon, biza'ad nili'ni Tim'nahgo biliñ taididogis' go dēiyah.

14 Ako a-hastin-datsahgo-ē'igi yēni' haždi'nil'go anin-bik'inaltīhigi hanin bik'i-dzisti', in'dah ē nāna'la' bih jiyah, ako Tim'nahgo ațin banhgi tl'odi dzinesdah; Si'lah nēyān'go t'ahdo ha' yil-tēhgo join'go binina ajit'iñh.

15 Ako Judah hołtsañ'go aljil'ni at'iñh ho'nih; hālah, hanin bik'eesi'go, éi'banh.

16 Ado ațin bigahgi dziz-dāgo hažniyāgo ako azdi'nid, Tiñ, na'noškañh nił yah ade'sał: haža'ad at'ē'go do hoł bēho'zindahgo azdi'nid. Ako Té'mar adi'nid, Ha'at'i'sañ' sa adilēł'go bik'eh šił yah adinał.

17 Ado azdi'nid, Na'nil k'adt aden tl'izi yaži nēdol-tēł. Ako Té'mar adi'nid, Ha'at'i'hi-dah šanilē éi šayil-tiñ'jin'?

18 Ako azdi'nid, Ha'at'i'sañ' nadešlēł? Ako adi'nid, Ni yostsañ', ado ni latsi'ni in'dah ni giš éi ni'lak'ē sitan'igi. Ako éi haininil, t'a ako hoł yah iyah, ako ba' iz'nil-tsañd.

19 Ado niždi'na'go dahniz'-didzah, ado haždija, ado ahastin-datsahgo-ē'igi bih ni'dzodzah.

20 Ako Judah tl'izi ya'zi ha'altiñh, hac'oni Adul'lam dineh ha'ayil'tiñh, ha' ni'do-nilgo: nit'eh t'ado bik'iz-niyā dah.

21 A'kohgo dineh akwe'e ké'dahat'in'igi naiždil'kidt, Hājin'saṅ' aljil'ni Iné'imdi, atin bañhgi sida yēni'? Ako adadi'nid, Kwe'e aljil'ni do nagā dah.

22 Ako Judah bandzidzāgo azdi'nid, C'eh hanētañ, ado dineh akwe'e ké'dahat'in'igi aldo', Kwe'e aljil'ni do nagā dah, danih.

23 Ado Judah adi'nid, Ho'ni' t'a hoh bajigāh ako do baya'danidzin dah do: jo'akon di tl'izi ya'zi c'eh nisi-niltiñh, ako t'ado bik'i-niyā dah.

24 ¶ Ako ako'dza do'bik'ijiñ' ta ni'dezitgo Judah beh bil ho'ne', Té'mar ni-za'ad aljil'ni siliñ yēni'; ado jo'akon, ajil' beh iz'niltsañd. Ako Judah adi'nid, Adeñ bil c'inohkāh ako azdido-k'añl.

25 Ako bil c'ijikaigo biža'ad jil'ni bic'in' ijl'a'go ajinih, Dineh ba inistsāndigi di ei bih: ado azdi'nid, Na'noš-kañh, ni' ni'iñh di yostsah in'dah latsi'ni in'dah giš hai'saṅ' bih?

26 Ako Judah ei ho'go hoł beho'zingo azdi'nid, Bih ši-gāhago ba'at'e' at'din; Siye'

Ši'lah t'ado baniltiñ dah ei-bañh. Ako t'ado hoł bēnā-hosdzin'dah.

27 Ado ako'dzago awē hodolēł ba'holzizgo, jo'akon, naki' hwišc'idt biyi'di lañh'.

28 Ado ako'dzago awē hwe'nāngo la' bi'la' y'e'hadolcīt: ako asdzañ acih-yā-ahalyāni ha'latsin go'na tl'oł hici'igi yeh ye'eztl'oñh, Di atse hātliž, ni'go.

29 Ado ako'dzago t'añ an'dolcītgo, jo'akon, bi'nai hātliž: ako azdi'nid, Ha'at'é'go-šaṅ' hāntliž? Di indzāigi nik'ijiñ' dolēł: ei' binina Ferez dzosye'.

30 Ado bik'ijiñ' ei hatsi'li hātliž, ako tl'oł hici'igi bi'latsin nazti' yēni': ado ei Za'ra yosye'.

WOLTA'I 39.

1 Ako Jo'zef ei I'jiptdi bil il'dē: ado Pa'tifar, Fero bi salāgo bi nant'a'i Is'mēł di-ne'e bi'lak'ēdo nahwisni, ei a'kwi hoł yi'kai.

2 Ako Jiho'vah ei Jo'zef yāahalyañh, ado do hac'in' nahwi'nā dah; ado binant'a'i I'jipt dineh baḡan go'ne' nagā nit'eh.

3 Ako Jiho'vah hoł naāšgo ha nant'a'i yiyiltsañh, ado at'in'igi t'aaltso ya'at'eh'go a'yolił.

4 Ako Jo'zef bil ya'ajit'eh-go banjil'a' nit'eh: ado ba-

gan bāahojilyāngo a'holah, in'dah yit'in'igi t'aaltso ha-lak'è yí'níl.

5 Ado ako'dzago bağan in'dah yit'in'igi t'aaltso bāahojilyāngo, ado Jo'zef binilt'āh Jiho'vah èi I'jīpt dīneh bağan bik'ihojīdlīh; bağan go'ne' holon'igi in'dah bi da'ak'ehgi holon'igi t'aaltso Jiho'vah yeh ak'ijīdlī'hi bañh holon.

6 Ako yit'in'igi t'aaltso halak'è yí'níl; ako yit'in'igi la'i nīdīh do yantse'kes dah, bāh yiyan'igi t'èyah. Ado Jo'zef dīneh bi'yīsi jilīnh in'dah ayo'āznolnīn.

7 ¶ Ako di'di ako'dadza do'bik'ijīn' Jo'zef, hanant'a'i bē asdzañ hada'nosne'; ado ahodī'nid, Šīl nītēs.

8 Ako do iz'nizīn dah, ako ha nant'a'i bē asdzañ abīzīdi'nid, Jo'akon, šī nant'a'i yit'in'igi kin go'ne' bāahašyan'igi do yantse'kes dah, ado yit'in'igi ts'ide t'aaltso šī'lak'è yí'níl;

9 Di kin biyī' do la' šī'lāhago at'è' dah, in'dah t'ado sañh i'īni dah, ako nih t'èyah, hālah, bē asdzañ nīlīnh, èi'bañh: ha'at'è'gošan' ako di ayoat'eh bañhīgi adešnīl, ado God bic'in' bañhīgi adešnīl'?

10 Ado ako'dzago t'aakwi jīnh Jo'zef bic'in' hadzīdzīh, nīdīh do hwīsts'an dah, hwī-

gahgo dīno'fēlgo ado bīl dzīz-kē dolēlgo.

11 I'dań ako'dzago Jo'zef kin go'ne' yah ajiyah, ha nānīš banzdogal'go bīniyeh, ako èi kindo dīneh do la' ako'ne' nağā dah.

12 Ako šīl nītēs hałni'go, ako ha ē yī'sīl, ado ha ē yēnī' bī hajolwodt ado t'a adi dah-yołtsos'go t'l'ogo c'ijilwodt.

13 Ado ako'dzago bi ē yēnī' ha'lak'è sīłtsoz'go dzīłtsańh ado t'l'ogo c'ēłwodtgo,

14 T'a a'ko ha kindo dīneh bic'in' jīdīl'gāzgo bic'in' hadzodzī, ako ajīnīh, Jo'akon, danofīnh' Hī'bru dīneh yīl nat'āz, t'o adīlē' bīniyeh, šīl dī'no'fīs bīniyeh šīl yah iyāgo; ako yē'go ha'dešgāz:

15 Ado ako'dzago hadešgāzgo yīdzīts'ańgo bi ē yēnī' šī'gahgi nayī'ahgo dahdīl-wodt ado c'ēłwodt.

16 Ako ha ē yēnī' bi'gahgo nī'nīłtsoz, ha nant'a'i nadza'jīn'.

17 Ado kot'ē'go yīc'in' hadzīgo ańīh, Hī'bru dīneh nalte'hīgi kwe'e bīl nēnt'āzīgi šīl yah iyah na adīlēh' bīniyeh:

18 Ado ako'dzago yē'go hadešgāzgo bi ē yēnī' šī'gahgi nayī'ahgo c'ēłwodt.

19 ¶ Ado ako'dzago ha nant'a'i, bē asdzañ bic'in' hadzīgo ańīn'igi, Nī nalteh ako'šīlah; di yīdzīts'ańgo

yik'è t'ai'yisi do bil hozon' dah.

20 Ako Jo'zef bi nant'a'i dahbidilöz ado awal'ya go'ne' yah ahoft'e', akwe'e nat'ani yah-ayinil'igi dahdahaztl'oñh: ako akwe'e awal'ya dzizdah.

21 Ako nidih Jiho'vah t'èyah Jo'zef yāahalyañh, ado hac'in' joba'; ado awal'ya yāahalyañ'igi bil jil'in'go a'yilah.

22 Ako awal'ya yāahalyañi awal'ya nazjé'igi t'aaltso Jo'zef yilak'è yinil; ado akwe'e adat'inigi t'aaltso èi bizad k'ehgo adanil.

23 Awal'ya yāahalyañi beh bohólnih'igi la'i nidih do yantse'kes dah; Jiho'vah bāahalyañh èi bañh, ado èi anil'igi Jiho'vah ya'at'èh'go a'yoli.

WOLTA'I 40.

1 Ado ako'dza do'bik'ijin', I'jipt bi nat'ani ba'n'jikāhigi, in'dah bi bāh il'ini ha nant'a'i bahojil'ciñdgo, I'jipt bi nat'ani.

2 Ako Fero do bil ho'zon' dah di naki'go bic'in, nidaakāhigi bi nant'a'i in'dah bāh adēl'in'igi bi nant'a'i bic'in.

3 Ado yah ayinil, salāgo bi nant'a'i bağangi, awal'ya go'ne, a'kwi Jo'zef sidah.

4 Ako salāgo bi nant'a'i,

Jo'zef, Hažo'ogo bāaholyañh, bizdi'nid, ako yāahalyañ niteñ; ado t'a hodi'na'jin' awal'ya go'ne dzizkē nit'èñ.

5 Ado t'aji'la nidzizyèl, t'ala'i tl'è biyi, t'a afañ nidzizyèl, t'a afañ akot'è' dolēl'igi giat'è'go nidzizyèl, I'jipt bi nat'ani bana'akāhigi in'dah bi bāh il'ini awal'ya dzizkēigi.

6 Ado Jo'zef abinigo ho' yah iyāgo hone'in', nit'èñ, joakon, yinil dzizkeh.

7 Ako Fero bi nala'i èi ha nant'a'i bağan go'ne' bil awal'ya jizjé'igi nabizdil'kitgo abizdi'nid, Ha'at'isan' bañh-nihini di'jin'h?

8 Ado ahodi'nid, Nēisigēl' nidih t'ado nihil è'ho'sin'i dah. Ako Jo'zef ahodi'nid, Da' il-è'ho'sin'h'igis do God beh-bohólnih' dah? na'nihōskañh, beh sil ho'ni.

9 ¶ Ako nidaakāhigi bi nant'a'i nidzizyèl'igi Jo'zef beh bil hojol'ne'go azdi'nid, Nēsēl'go jo'akon, c'il-naatl'oi šidāhgo la' holoñ;

10 Ado sikādigi bits'ando tago bits'a'niāh: ado bila'tah dahanezdēgo bila'ta yigai' nahalin siliñ; ado bañh hazliñ'go c'il-naatl'oi nest'añgo hazliñ.

11 Ado Fero bi beh-adla'ni dahyis'al, ado c'il-naatl'oi bañh n'dinilgo Fero beh-adla'ni biyi'jin' bi'fo. bañhse'

ni, ado beh-adla'ni Fero bi-lak'è kañh'.

12 Ako Jo'zef ahodi'nid, Ko'donił lañh, Ta bits'a'ni-ahigi èi ta yidolkał lañh:

13 Ta yiskaño Fero c'eni-dolt'èl lañh, ado ni tsask'eh yeñjiñ' anādidał: ado Fero bi beh-adla'ni bi'lak'è naniāh do, bana'ikāhgo ant'in yeñgi at'è'go.

14 Ako ya'at'èh'go na'as-dza'igi beh šantsinīkes do, ado šic'in' jiniba'do na'noš-kañh, ado Fero ša bił hodil-nih, ako di kin biyido c'è-dešdał:

15 Ako t'aani Hi'bru dīne'e bi k'e'yahdeñ šī dīnest'in': ado kwe'e do bañhigi ašt'in'dah nīdih awalya go'ne' adasist'e'.

16 ¶ Ako bāh adēl'ini bi nant'a'i hane' tsī'k'è at'è'go dzīdzits'año Jo'zef abīzdi'nid, Ših aldo' naisé'yelgo jo'akon, ts'izis łagai'igi łago šitsi-t'agi dasinil:

17 Ado ts'izis akāgi da-saan'igi biyī' c'iyāñ sit'èh'igi t'aaltso a'āñ adat'è'go, èi Fero bah: ako ts'izis šitsit'agi dasikañ yeñi' tsī'di dayi'yañ.

18 Ako Jo'zef hadzigo ahodi'nid, Di ako'donił lañh': ts'izis łāgi èi ta yidolkał:

19 Ta yiskaño Fero c'eni-dolt'èl, ado tsin sikad yañh dah-nī'didoloh'; ado tsī'di nitsin' deidolgal' lañh'.

20 Ako ako'dzago ado ta yiskaño èi Fero bidizcinh yeñi' bijinh'igi nina'holziz'go, ba'ndala'i t'aaltso ya a'dai'sind: ako nīdaakāhigi bi nant'a'i in'dah bāh adēl'ini bi nant'a'i awalyadeñ c'ine'nil, ha'ndala'i bitahjiñ'.

21 Ako nīdaakāhigi bi nant'a'i bi tsask'eh ha nē'idīni-ānh': ado bi beh-adla'ni yi-lak'è nēiāh:

22 Ako bāh adēl'ini bi nant'a'i èi dahyidiyilo', Jo'zef hoł holne' yeñgi at'è'go.

23 Ako nīdih nīdaakāhigi bi nant'a'i t'ado Jo'zef ye-nal'ni dah, ako hadziyoznāh.

WOLTA'I 41.

1 Ako'dzado ts'ide naki na'haigo Fero nīdzizyel, ako jo'akon, łoh-nī'lin'igi bibānh-gi dzī'zinh.

2 Ado jo'akon, łoh-nī'lin'igi biyī'deñ bēgaši tsosts'itgo haskai', danizon'igi in'dah danesk'āhigi; ako dah-na-haltso lē'igi da'alcož.

3 Ado jo'akon, nā aldo' bēgaši tsosts'itgo łoh-nī'lin'igi biyī'deñ bikēdeñ hanānas-kai, dancōngi in'dah dabīts'inīgi; ado łoh-nī'lin'igi bibānhgi la' bēgaši yeñi' bi-gahgo na'zinh'.

4 Ako dancōngi in'dah dabīts'inīgi, èi danizon'igi in'dah danesk'āhigi yeñi' dayol-dēl. T'a ako Fero ts'edzi'dzit.

5 Ado nājilhāz, ado akēden nīnādzizyél'go jo'akon, na-dān bikaz' t'ala'igo tsosts'it bīdiāgo, nītsāgo ado ya'at'ēh'go hani'saṅh'.

6 Ado jo'akon, bikēden tsosts'it bīdiāgo, adałts'oz'igi in'dah ha'a'āhden nī'yolīgi beh niłna'go hani'saṅh'.

7 Ako tsosts'itgo adałts'ozī bidadiāhīgi ēi tsosts'itgo dantsāzīgi in'dah ya'at'ēh'īgi a'dayisna'. Ako Fero ts'ē-nadzī'dzīt, ado jo'akon, bił at'ē laṅh'.

8 Ako ako'dzago abī'nigo niłc'ih hwi sīzi'ni bī'ni' yī-lānd; ako I'jīptgi danīłts'aṅden dest'in yanakai'īgi t'aaltso, in'dah dīneh alāhgo dahwiyan'īgi t'aaltso yika i'ila': ado Fero nīdzizyél yēni' beh bił hojohne'; ako la'dah nīdih do bił bēho'zīngo bīnina Fero t'ado yīł daholne' dah.

9 ¶ Ako nīdaakāhīgi bi nant'a'i Fero bic'in' hadzozīgo abijīnih, Baṅhīgi asdza yēni' di'jīnh bīnaš'niḥ:

10 Fero bandala'i bic'in' dobīłho'zon'-dahgo yah ašīł't'e, sałāgo bi nant'a'i baḡan go'ne, sīh in'dah bāh adēł'ni bi nant'a'i aldo':

11 Ako t'a la' atl'ē biyī t'aani'dlah neisigēł, sīh in'dah hoh aldo'; t'aani'dlah akot'ē dolēł'īgi giat'ē'go neisigēł.

12 I'daṅ dīneh lē'i bił nahātaṅh nīt'eṅ, Hi'bru dīneh jīlīn laṅh', sałāgo bi nant'a'i bi nalte'; ako beh bił hwil'ni'go neisigēł'īgi t'a bēhozi'nigo yeh niḥil holne', t'aani'dlah neisigēł'īgi bik'ehgo t'a bēhozi'nigo niḥil holne'.

13 Ado ako'dzago t'a niḥil holne' yēngi a'hodza; sīh sī tsask'eh sa nī'diniaṅh, ado hoh t'ēyah dahodidlo'.

14 ¶ T'a ako Fero i'ila' Jo'zef bikāh, ako t'ah-hāgo awal'yahden hoł c'idaskai: ako ha da'gā jī'sē'go ado ha ē la' beh hanāzdidzah, ako Fero bił yah ajiyah.

15 Ado Fero ēi Jo'zef ayī-di'nid, Nēsē'yēł nīdih ił-ē'hosiṅ'hi la' nīdih at'din: ako nih t'ēyah bił nił bēho'zīngo di'se'tsaṅ.

16 Ako Jo'zef ei Fero ayī-di'nid, Sīh do sīts'aṅden dah: God t'ēyah Fero ho'zon'go yeh yīł hodolnih.

17 Ado Fero ēi Jo'zef ayī-di'nid, Nēsēł'go jo'akon, tōh-nī'lin'īgi bibāṅhgi se'ziṅh laṅh':

18 Ado jo'akon, tōh-nī'lin'īgi biyī'den bēgaši tsosts'itgo danesk'āhīgi in'dah danī'zon'īgi hahaskai; ado haltso'gi da'łcoz':

19 Ado jo'akon, bēgaši tsosts'itgo bikēden hanānas-kai, t'o badahojoba'igo in'dah dabīts'ini, I'jīptgi t'aat'

è-nit'èñ t'ahdo akot'ègo ñi-cōngi yistsèh'igi dah:

20 Ako dabits'inigi in'dah ñicōngi tsosts'itgo atseh dānesk'ah yēni' dayoldèl:

21 Ako altso dayoldèl ñidih do da dayoldèl danolnīn dah: t'a a'ko ñidih c'osda'dañ a'dat'eh yēngi a'dat'eh. Ako ts'ènisdzit.

22 Ado nēsèl'go nānèltsañh, ako jo'akon, nadāñ bikaz't'ala'igo tsosts'it bidiāgo hanisañh, dantsāz in'dah ya'adat'èh:

23 Ado jo'akon, tsosts'it bidiāh danilma'go in'dah adałts'ozigo in'dah ha'a'āhden ni'yoligi dabi'zèzgo bikēden hanāni'sañh.

24 Ado adałts'ozī bīdadiāhigi tsosts'itgo ya'adat'eh yēni' a'dēsna': ako dest'in yanakai'igi beh bił hwes'ne'; ako la' ñidih do bił bēho'zingo t'ado yeh sił dahol'ne'dah.

25 ¶ Ako Jo'zef èi Fero ayidi'nid, Fero nēyizyèl'igi èi t'ala'i at'eh: ako èi God k'aden ahodonil'igi Fero yic'in' a'yilah.

26 Bēgasi tsosts'it ya'adat'èh'igi èi tsosts'it ni'dohah lañh; in'dah tsosts'it ya'at'eh bīdadiāhigi èi tsosts'it ni'dohah lañh: nēsiniyèl'igi èi t'ala'i at'eh.

27 Ado bēgasi tsosts'itgo dabits'inigi in'dah dancōngi

bikēden hanāhaskai'igi èi tsosts'it ni'dohah at'eh lañh'; ado aldo' tsosts'itgo bañh at'dingo bīdadiāhigi, in'dah ha'a'āhden ni'yol dabi'zèzigi èi hodicin'go tsosts'it ni'dohah lañh'.

28 Di'di Fero beh bic'in' hasdzi: God k'aden ahodoniligi Fero yic'in' a'yilah.

29 Jo'akon, tsosts'it ni'dohah biyi' ayoat'eh nīda'nt'inh' dolèl, I'jīptgi kēyah t'aat'è-nit'èñ biyi'.

30 Ado bik'ijin' in'dah hodicin'go tsosts'it ni'dohah; nīda'nest'añh yēni' altso bādēzdiyōnāh, I'jīpt kēyah biyi'; ako hodicin'igi èi kēyah yik'eh-didodlèl;

31 Ako kēyah biyi' nīda'nest'añh yēni' do bēho'zin dah do, bik'ijin' hodicin dolèl'igi binina; t'ai'yisi hodicin hodolèl èi'bañh.

32 Ako di binina Fero naki'di ñidzizyèl'; èi God bīni bik'ehgo t'ai'yisi t'aani, ako t'a hañ'hañ idolił lañh'.

33 Ako k'adt bīni'di Fero, dineh bīdzilgo nītse'kesi in'dah hwiyan'igi ha'idez'in', ako I'jīpt kēyahigi nat'āni idolił.

34 Bīni Fero ko'donił, ado kēyah bīdant'a'i a'dèidolił, ado tsosts'it ayoat'ègo nīda'nt'inh'go ni'dohah biyi, I'jīpt kēyah t'aat'è biyi'den hēl a'dèidolił.

35 Ako ya'at'eh ñidoḥah'igi biyi' b'i'nidi c'iyān t'aaltso na aḥa'ndéidiyoyèl, ako Fero beh bohólnih'go nadañ ašt'è-ñ'daḥizdoyèl, c'iyān biniyeh, ado b'i'ni yāadahalyān' dolèl.

36 Ako c'iyān'igi kè'yah bah ašt'è-dolnìl, I'jìpt kè'yah biy'igi hodicin'go tsosts'it ñidoḥah'igi biniyeh; ako kè'yah biyi' do dīcīn dabido-gāñl dah.

37 ¶ Ako Fero in'dah bi dīnē'e t'aaltso bil ya'adat'eh.

38 Ado Fero ha dīnē'e adabizdī'nid, Da' dīneh kot'èh'igīs t'a'la' ñ'dadidilèl, dīneh èi'di God bi Nilc'ih biyi' holo'ni at'eh?

39 Ako Fero èi Jo'zef ayidī'nid, Di'di God nic'in' a'yilah, èi'banh t'ado la' nèlt'è-go bīdzilgo ñitse'kēsī dah, in'dah honiyan'igi at'è dah.

40 Saḡan bi nant'a'i nī'liñ' do, in'dah nīzad k'ehgo šī dīnē'e t'aaltso yik'eh-dahoñ-in' do: ako ših t'èyah nīlah-go nat'āni nīšlīn' dolèl.

41 Ako Fero èi Jo'zef ayidī'nid, Jo'akon, nat'āni a'nīšlah, I'jìptgi kè'yah t'aat'è-ñit'èñ.

42 Ado Fero bi yostsah yēnī' ha'la' baždiāngo, Jo'zef bī'la' banh nīznīānh', in'dah è danīžo'ni dalgai'igi yeh ha'idilah, in'dah o'lah dahol-ža'go yōigi hazè nè'st'i';

43 Ado t'a akē'e go'ne' nat'āni bi tsinabānsigi hoł ñidzit'igo a'holah, ado hatsi'jīñ, Ya a'ndaht'inh, dani'go dadiliwoš: ako Ijìptgi kè'yah t'aat'è-ñit'èñ bi nant'a'i a'hodilyah.

44 Ako Fero èi Jo'zef ayidī'nid, Ših Fero ašt'inh, ako dīneh do la'dah ha'la' in'dah hakē dah do ha'at'i'hi dah beh banīzdogal' dah, I'jìptgi kè'yah t'aat'è-ñit'èñ, nī' nīzad k'ehgo t'èyah.

45 Ako Fero yī'zih Jo'zef bih dol'è'hi èi Nahasdzañ-bīkā-Yīsda'ini'li yeh yī'zī'; ako Asināth, Patifī'rah, An'gi nā-īlniñ'hi bitsī' hainīlitiñ hwe asdzañ do biniyeh. Ako Jo'zef dahdiyāgo I'jìpt kè'yah t'aat'è-ñit'èñ ta'diyah.

46 ¶ Ako Jo'zef ta'din bi na'haigo i'dañ Fero, I'jìpt bi nat'āni yaniyah. Ako Jo'zef c'īnadžago Fero bits'āndo, ako I'jìptgi kè'yah t'aat'è-ñit'èñ ta'diyah.

47 Ado tsosts'it na'haiigi biyi' ayoat'è ñida'nest'an'igi nahasdzañ bīka t'oahayui ñida'nest'anñ.

48 Ado tsosts'it na'haiigi biyi' I'jìpt kè'yahgi c'iyān t'aat'è aḥa'ñidziziñh, ado kīn-hadas'ā go'ne' c'iyān ñidadziziñh: kīn-hadas'āhigi bīnāgi da'da'ak'ehdeñ c'iyān yah a'dèyiziñh.

49 Ako Jo'zef sēi'igi anē-

laŋgo nadān aha'-niyiziñh, t'oahayui, c'eh yofa'; do beh joŋa ane'lañ dah, ei'bañh.

50 Ado t'ahdo hōdicin'go bayihāngo Jo'zef aŋikeh naki ba' yizcīñh, ei Asināth, Patif'rah, Angi nā'ilmiñ'hi bitsi' ha' yizcīñh.

51 Ako Jo'zef atsē yizcīn'igi Manas'seh beh ji'zi': ako azdi'nid, Hālah, śic'in' nahwi'na yēni' t'aaltso, in'dah šize'e ba'alcini t'aaltso God yašiyosnah, ei'bañh.

52 Ako akēdenigi ei I'frem beh ji'zi': kēyah biyi' śic'in' nahwi'na nit'ēnigi śik'ihojidlih, ei'di bañh.

53 Ako I'jīpt kē'yah biyi' tsosts'it na'haigo lañi nida'nest'an'igi bi'gah azliñ.

54 Hodicingo tsosts'it nido'hāhigi ba'holziz, Jo'zef t'a adī'nid yēngi at'é'go: ako kē'dayah t'aaltsogo hōdicin' dahazliñ'; ako nīdih I'jīpt kē'yahgi t'ēyah t'aat'é-nit'ēn c'iyāñ holoñ.

55 Ako I'jīpt kē'yahgi t'aat'é-nit'ēn dicin bik'e fidahojonih'go dīneh, Fero, bāh bi'dajo'kēd; ako Fero ei I'jīpt dīne'e t'aaltso ayidi'nid, Jo'zef bic'in' dahidohkāh; t'a a'nīhilmīn'igo a'daht'iñh.

56 Ako nahaszañ t'a-nit'ēl-nit'ēñ bikā dahōdicin' hazliñ': ako Jo'zef, kīn, nadāñ dabiyi'igi ašt'é-dalyah yēni' t'aaltso an' a'yilah, ado

I'jīpt dīne'e bā nī'dayisnī; ako I'jīpt kē'yahgi t'o-atsē-at'din hōdicin hazliñ'.

57 Ako t'aaltso kē'dayahdeñ I'jīptjīn' Jo'zef bic'in' alnadakāh nadān nī'dajilniñh bīniyeh; kē'dayah t'aaltsogo t'ai'yisi dahōdi'cīnd, ei'bañh.

WOLTA'I 42.

1 A'kohgo Jē'kab ei I'jīptdi nadāñ holoñ'go yiyi'nigo haye'keh abizdi'nid, Ha'at'é-goŋa' t'o dahino'ñh'?

2 Ado azdi'nid, Jo'akon, I'jīptdi nadāñ holoñ'go di-se'ts'an: akōñ dohkāh ako adeñ niñ'an'dadiyo'ñih' ako dahini'nādo, do dī'ni'nēl dah.

3 Ako Jo'zef bi'naikeh nez-nālt'é'go I'jīptgo nadāñ nī'dahizdo'ñih bīniyeh jī'kai.

4 Ako Jo'zef bitsi'li Ben'jamin ei Jē'kab t'ado bi'naikeh yītah yides'a' dah; dāda nādo'niñ śa'šīn jīni'go, ei'bañh.

5 Ako İz'rel biye'keh a'ah nadāñ nī'dahizdo'ñih' bīniyeh jī'kai: Kē'nan kē'yahdi hōdicin'go, ei'bañh.

6 Ako Jo'zef kē'yah bi nan-t'ai jī'iñh', ako kē'yahdo dīne'e t'aaltso hānda'ilniñ': ako Jo'zef bi'naikeh yī'kai, ako ni'jīn' dahanin'go bic'in' ya a'dadzidzah.

7 Ako Jo'zef ha'naikeh dziltsañh ado t'aaltso bēhodzī'sīn, nīdih bic'in' do

a'déhodzil'zín dah, ado do hoł hozon'go bic'in' hadzodzi, Haden'san' nohkai' bizdi'nid. Ako adadi'nid, Ké'nan ké'yahden c'iyān nī'dahidil'nī biniyeh.

8 Ako Jo'zef ha'naikeh bé'hodzi'sin, nidih bih' t'éyah do hwédaho'sin dah.

9 Ado Jo'zef bandzizyél yē-nī' bėjolnigo abizdi'nid, Nalcī' dano'liñh'; ké'yah do bañh holon'igo dano'liñh' biniyeh nohkai.

10 Ako a'dahodi'nid, Doda' bidahonilni'hi, t'o c'iyān nī'dahidil'nī biniyeh nī na'nīl yī'kai.

11 Nīhi dīneh t'ala'ī biye'keh danidliñh'; ado dīneh ba'at'e' a'dadi'nī danidliñh', nī na'nīl do nalcī' dani'liñh' dah.

12 Ako anābizdo'nid, Doda', ké'yah do bañh holon'igo dano'liñh' biniyeh nohkai.

13 Ado anādado'nid, Nī na'nīl nakits'adah alk'is dani'liñh', Ké'nandi dīneh t'ala'īigi biye'keh; ado jo'akon, ts'ide nihi'kēdenīgi ēi di'jinh' nihi'zē'e yīl sīkeh', ado la' t'éyah at'din.

14 Ako Jo'zef abizdi'nid, T'a a'nīhidešnin'igi, ēi t'aani, nalcī' dano'liñh':

15 Di giat'ē'go beh bého'zin do: Fero hīnan'igi at'ē'go, t'aani kodo do nīkī'doh-

kāh dah, nīhītsī'li kwe'e ni-yāgo in'dah.

16 La' akōn na'hīdol'ah, nīhītsī'li bił nī'doht'aš ako nīhi awal'ya šo'jē dolēt, ako nīhīzad beh bého'zin do, t'aani'ni nīhiyī' holoñ beh bé'hodoziñł: doda'go ēi Fero hīnan'igi at'ē'go t'aani nalcī' dano'liñh'.

17 Ako t'aadzil'tso ta dahwiskan'jīn' yah aho'nīl.

18 ¶ Ado ta yiskan'go Jo'zef ahodi'nid, Ko'dadohnił ako dahīnohnā do; God bīk'eh honīs'iñh', ēi'bañh:

19 Nīhi dīneh t'aani'igi dano'liñ'go, bī'ni nīhi'k'iso la' awalya šo'jē nīt'eñ go'ne' dahast'l'ōngo sītīn' do: nīhi t'é'yah nadāñ nīkī'dahidohēł' nīha'da'alcīni dīcin dan'lin'igi bah:

20 Ado nīhītsī'li akēdenīgi adeñ bił šadohkāh; ako danihīzādīgi t'aani'go šīł bé'hodoziñł, ako in'dah do dīnohnēł dah, ako ako'dadzi-dzah.

21 Ako a'dahīzdo'nid, T'aani nīhītsī'li bic'in' bañhīgi a'dēdza, t'ai'yīsi biłhoyē'go tīhoni'go dēiltsañh, i'dañ na'nīhokañh nidih do daisilts'añ dah nīt'eñ; ēi'di bañh di nīhi'c'in' nahwi'nah.

22 Ado Ruben hanānadzīgo ako adī'nid, Da' t'aš do nīhi'c'in' hasdzīgo a'nīhidešni dah, Aški t'ado bic'in' bañhi-

gi a'daht'i'ni; ako n'idih do dasidohts'a' dah? ei'di banh jo'akon, bi di'igi binina banhigi a'nihidilyah.

23 Ako Jo'zef hodits'a'go do hof bedaho'zin dah; adits'a'i la' hafa yaf'i'go ei'banh.

24 Ako bits'anjin' nijiyago jicah ado banadzidzah, ako bic'in' hanadzodzigo Simian bitahden c'iznilozgo t'a dabinal bedziztl'onh.

25 A'kohgo Jo'zef adi'nid, Bidaazis nadan bi hadadolbin, ado dineh t'a daalan beh daazis bi beso bi ni'dahidohnil'ado bist'e yikin na'kahd'igi ba' adidolil: ako ako'dajilah.

26 ¶ Ako bi teli nadan yil yik'i ni'daaztl'ongo dahn'dikai.

27 Ado nidakai'igi-ba'-kingi la' hwè azis dazdiah, ha teli bajijahgo, nit'en ha beso dziltsanh, jo'akon, hwè azis biyi' sinil lahn'.

28 Ako hak'iso abizdi'nid, Si beso sa na'nila'h, ado jo'akon, se azis biyi' sinil: ako bik'e bildahoye'go bitah dahoditlit'go a'dahido'nid, Di'san' ha'at'e'go God nihic'in' a'dzah?

29 Ako Ke'nan ke'yahgi dahaze'e banjikai'go ahodolind'igi beh bil dahojol'ne'go adajinih,

30 Dineh ke'yah bi nant'a'i le'i do bil hozon'go nihic'in'

hahasdzi ado nalci'i dano'linh, nihidi'nid.

31 Ako a'dabidi'nid, Dineh ya'at'e'hi danidlinh; do nalci'i danidlin' dah;

32 Ak'iso nakits'adah nil'teh, t'ala'i nihize'e; la' ei at'din, ako ts'ide akedenigi ei di'jinh Ke'nan ke'yahdi bize'e yil sikeh'.

33 Ako ei dineh ke'yah bi nant'a'i anihidi'nid, Di beh dineh ya'at'e'hi dano'lin'go beh sil behozin do; bi'ni nihik'iso la' sa'alk'eh sida do, ado nihada'alcini dicin dandin'igi bic'in' nadan niki'dahidohel'go niki'dohkah:

34 Ako nihitsi'li akedenigi aden bil sadohkah; ako do nalci'i dano'lin'go sil behozin do, ako dineh ya'at'e'hi dano'linh': ako'dzago nihik'is niha ni'destel'ado ke'yah biyi' ni'da'iyolnih' dolel.

35 ¶ Ado ako'dzago hwè daazis da'dzizgat'go jo'akon, dineh t'alaiž nitin'igo dahabeso bik'idadesdiz'go hwè daazis biyi' nastsoz lahn': ado hoh dahaze'e bil beso nastsoz dadziltsan'go ni'dadzisdzid.

36 Ado dahaze'e Je'kab a'dahodi'nid, Sih sa'alcini sig'a'dahiso'nil; Jo'zef ei at'din, in'dah Simian aldo'at'din, ako k'adt Ben'jamin bil dahnadidohkah: di'di t'aal'tso sik'ijin' at'eh.

37 Ado Ru'ben èi bize'e yic'in' hadzigo azdi'nid, Do bil naništ'azgo šiye' naki'igi di'gañt: ši'lak'e niłtèhgo ako bil nandest'as.

38 Ako adi'nid, Šiye' do ako'ya bil dohkāh dah: bi'nai daztsaňh, ako t'asa'hi nağāh èi'baňh: akōň bil di-sohkai'go dāda yidzāgo a'kohgo sītsi ligai'go ado yī-nih sishiň'go lèh' dašidołtèl.

WOLTA'I 43.

1 Ako kè'yahgi t'ai'yisi ho-dic'in'.

2 Ado ako'dzago I'jiptden nadāň nidadzizyinh yēni' t'aaltso dajiyāň'go dahaze'e anāhodo'nid, Nadohkāhgo c'iyāň nīnādaholnih'.

3 Ako Judah hac'in' hadzi-go anih, Dineh'igi t'ai'yisi bidzil'go nihič'in' hadzigo a'nihidi'nid, Šiniň do nāda-di'nołinł dah, nihitsi'li bil nohkai'go t'eyah.

4 Nihitsi'li nihiřah dīniřa'go t'eyah ako'ya dikāh in'dah c'iyāň na'ndahidil'ni:

5 Ako èi do dīniřa'go do akōň dikāh dah: dīneh'igi anihidi'nid, Šiniň do nāda-di'nołinł dah, nihitsi'li bil nohkai'go t'eyah.

6 Ako Iz'rel adi'nid, Ha-at'è'gošaň' do šadajino-hba'go ša nišohkai'go dīneh'igi, nihitsi'li holoň dabido-nid?

7 Ako adahodi'nid, Nihi in'dah nihič'èi yi' nanihi-dèl'kitgo anih, Da' nihiže'eis t'ah hīnah? da' nihiři'liis holoň? ako t'a a'nihimin'igo bik'ehgo bil dahwil'ne'. Ni-hiři'li bil nanohkāh nihidi-donił'go, Da' èis t'aani nihił bè'dahozin nit'en?

8 Ako Judah èi bize'e İz'-rel ayidi'nid, Aški bil šidiřah ako dahdidikah; ako dahi-ni'nā do, in'dah do di'ni'nèl dah, nihi in'dah nih, in'dah nihada'alcini adałts'isigi ał-do'.

9 Ših nah' baahašyāň do; ako bi našididil'kil: do bil na naništ'azgo, in'dah do ni-c'in' bil nini'azgo a'kohgo hol'ago šik'ihat'ah dolèl.

10 Do ni'da'ahodilzid'go t'aani k'adt naki'di na'nikai dolèl nit'en.

11 Ako haze'e İz'rel a'da-hodi'nid, T'aani akot'è t'eya-go ako'dahnih; kè'yah biyi'ya'at'è nidant'inh'igi binest'-aň' nihiyèl bil da'dohèh', ado èi dīneh'igi t'ani'k'eh ba' da-dolèl, c'oh-bi-jèh ał'indigo, in'dah tsesnah'-bi-tl'iz do' ał'indigo, in'dah jèh-hikan-halcin'igi, in'dah jèh-do-bic'-in'-adilzizit'igi, in'dah nešc'i ał'aň adat'è'li:

12 Ado bēso naki'di akona-nèlt'ègo dayi'nohjah; in'dah bēso nihi daazis biyi' sinil'go na'nohkai yēni' ałdo' nīda-

dohjäh ; do t'a akonéh'go a'daht'in' dah ša'sin.

13 Nihits'i'li a'do' bił dohkäh, ašt'è-a'dadolné'go dineh'igi bic'in' nādohkäh :

14 Ako God-T'aatso-Yinel-a'ni dineh'igi nihajoba'go idolil, ako nihik'iso la'igi in'dah Ben'jamin niha né'do-nil. Ako ših ša'alcini yo'ahišnil'go ei yo'ahišnil.

15 Ako dineh ei yadèidionil'igi dahdèidijā, ado bēso naki'di akona'danèlt'è'go dahdaždijā. Ben'jamin a'do' : ako dašdikai'go I'jipt go'ya j'ikaigo Jo'zef bic'in' nādadzidzin'.

16 ¶ Ako Ben'jamin a'ah yiyiltsan'go Jo'zef bi kin yahalyani ayidi'nid, Di dineh ši kin go'ne' yah aniēs, ado ha'at'i'hi-dah silhè'go ašt'è-ndlèh, hálah, di dineh ei alni'ian'go sil da'doyinł, ei'banh.

17 Ado dineh ei Jo'zef t'a ahamin'igi a'dzidzah, ako dineh ei Jo'zef bi kin go'ne' dineh yah ayi'èž.

18 Ako dineh ei ni'dadzidzid, Jo'zef bi kin go'ne' yah ahodot'èžgo ei'banh ; ako adadi'nid, Atsè'dan bēso nihè'azis dabiyi' naznil yēni' bini-na lañh' ko'ne' yah anih'i'èž ; nihi k'īdidoałgo biniyeh, ako nihil ni'dadodil'go bi na'nil a'nihidolilgo, in'dah nihi teli a'do'.

19 Ako Jo'zef bi kin yāahalyan'igi yic'in' nikai'go, c'èatingi yic'in' ya'dałti' nīt'èñ.

20 Ako adazdi'nid, Šoh, nihi nant'a'i, nihi atsè'dan c'iyān ni'dahidil'nī biniyeh nikai nīt'èñ.

21 Ado ako'dzago ni'dakai'igi-ba'-kingi nikai'go, i'dan nihè daazis an a'dèlyāgo jo'akoñ, dineh t'aadziltso t'a a'ān dabibēso bi daazis bi naznil lañh', nihi bēso t'aat'è, ako ei nāndanijā.

22 Ado c'iyān ni'dahidil'ni biniyeh bēso la' nādanijā : ako hai' šin nihi bēso nihè daazis yih dayiznil ei do nihił bédaho'zin dah.

23 Ako adi'nid, Nihil dahožongo, t'ado nidaldzi'ti: nihi God in'dah nihize'e bi God ei bēso nihits'añ nēnil'in'go nihè daazis yih yiyi'nil : ših nihi bēso našjah nīt'èñ. Ako hac'in' Šimian c'èinilt'e'.

24 Ako dineh'igi ei dineh Jo'zef bi kin go'ne' yah ayi'èžgo toh yadezkān, ako hakē tadadzizgiz ; ado dabi teli ya'njā.

25 Ako alni'niāngo Jo'zef nadzāgo t'a ni'k'eh badahizdonil'igi ašt'è-dajilah : a'kwi daždoyinł'go dazdizts'añgo ei'banh.

26 ¶ Ado Jo'zef nadzāgo t'a ni'k'eh badahizdonil'igi kin go'ne' bił yah adajizjā,

ado ni'jin' bic'in' ya a'dadzi-dzah.

27 Ako, Hāsañ' danoh't'eh jini'go nidaizdel'kit ado azdi'nid, Da' nihiže'eis ya'at'eh, hastin badahoñe' yēni', da't'āhiš hīnāh?

28 Ako anādabizdo'nid, Nihiže'e ni nal'ai t'a ya'at'eh'go hīnāh. Ako bic'in' ya anādadzidzah.

29 Ado bi'adzizgal'go hatsi'li Ben'jamin dziłtsaňh', hama biyaž, ado azdi'nid, Da'di'is nihišili akēdenigi ei badahoñe' yēni'? Ado azdi'nid, God najoba' le' šiye'.

30 Ako Jo'zef tšinił dzizliñ'; hatsi'li t'ai'yisi bi'dindzizliñ'go ei'baňh: hā'i dah descāh dzini'zingo jintēh go'ne' yah ajiyah ako akwe'e jī'cah.

31 Ako hanin' tadzizgiz'go adeñ c'ēdzidzah, ado a'di na'hodzisdō'go, C'iyāñ ni'da-hohkāh, jidi'nid.

32 Ako t'asah'di handaazkaňh', hoh aldo' t'asah'di, I'jīpt dine'e bił dajiya'ni aldo' t'asah'di: I'jīpt dine'e ei Hibru dine'e do yił daayāñ dah ei' binina; hālah, ei'di I'jīpt dine'e do bił ya'adašōñ dah.

33 Ako hadāhgi dahdi'nesbingo atsē yizcin'igi ho'dizcin'igi bik'ehgo, ako ts'ide akēdenigi aldo' ho'dizcin'igi bik'ehgo: ako dineh t'o al'c'in' bił adahayu'i.

34 Ako c'iyāñ hats'āden bic'in' adahazkaňh': ako Ben'jamin ei ašdla'di la'igi-igi ana'nelt'ē'go c'iyāñ bail'tsōd. Ako daodlāñ, ado hoł bił daho'zon nit'en.

WOLTA'I 44.

1 Ado bi kin yāahalyāni yic'in' hadzigo adi'nid, Dineh'igi bi daazis c'iyāñ bi hadadołbin, nideiyeh'igi nelt'ē'go, in'dah t'aaltso dabi bēso bi daazis bi na'hidi-ni'.

2 Ado sē beh-adla'ni, bēšligai beh-adlan'igi ei akēdeni'lin'igi beh azis bih dial, in'dah bi bēso aldo'. Ako Jo'zef bizad k'ehgo hac'in' hadzi yeñgi at'ē'go a'dzidzah.

3 Ako hos'ind'go t'a a'ko dineh'igi niki'dahodel'a' in'dah dabi teli bił.

4 Ako kin-hal'adeñ c'ijikai'go, t'a aha'nigo jokāhgo Jo'zef ha kin yāahalyāni abizdi'nid, Nilāh dineh'igi bikē dināh, ako binisāgo a'bididi'nił, Ha'at'ē'gošan' ya'at'eh'gi a'nihisłāgo bañhigi a'dašoiñh'?

5 Da' di'is do bohonišni'hi yeh-adlan'igi at'ē dah, ado dest'in yeh bił bēho'zinigi? ako ko'dadzaigi beh bañhigi a'dahdzah.

6 Ako bizni'sāgo di'di sad t'aaltso yeh yic'in' hadzi.

7 Ako adahodi'nid, Ha'at'é'gošan' bídahonilni'hi di sad yeh hadzi? Ní na'níl t'ai'yisi do ako'donéh at'é' dah:

8 Jo'akon, bēso ni'hē azís bī nídadi'níl'igi Ké'nan ké'yahdeñ ní'danijá nít'en: a'košan' ha'at'é'go bohwinilni'hi bağan biyí'deñ bēs-figai, o'lah dah dadí'nit'inl?

9 T'a-hai'-dah ní nal'a'i nēi-āhigi bí'nidi bídiyolyél', ado nihi ałdo' bídahonilni'hi bi na'níl dadidlél.

10 Ako adí'nid, K'adt nihi-zādigi t'a akot'é' do, ei nēi-āhigi si nalte' do, ako nihi t'éyah do nihi'ihat'āh dah dolél.

11 T'a ako tsiñlgo t'aadziltso ho daazis ha'dadēiyizyinh' ní'jin' ado t'aadziltso ho daazis da'dazdéz'āh.

12 Ako hazneztañgo atse nağāhigi bēhode'ziz in'dah akēdeñigi bēniholziz: ako beh-adlāni yēni' Ben'jamín beh azís bī saañ lañh'.

13 A'kohgo daha ē ní'dadzizōnz, ado t'aadziltso daha teli biyél bañh a'ndajidlāgo, kīn-hal'āhago na't'añ niji'-kai.

14 ¶ Ado Judah hak'iso bil, Jo'zef bağan'di nījikai; ako t'ah t'a akwe'e nağa lañh': ado bic'in' ní'jin' ya a'dadzidzah.

15 Ako Jo'zef ei adahodi'nid, Di'sañ dādōt'inđ'? Da-

dōs nihił bēdaho'zin dah di-neh ših giat'eh'igi dest'in bil bēho'zingo?

16 Ako Judah adí'nid, Ha'at'i'sañ' bohonišni'hi dabídi-dí'nił'? Ha'at'i'sañ' beh hadadidzih? Ha'at'é'gošan' do nihił'ídidoał dah? God ní na'níl bañhigi a'dadzāigi bil bē'hoziñd lañh'. Jo'akon, nihi bohonišni'hi bí na'níl dasidliñ, nihi in'dah hoh ałdo, ei beh-adla'ni bits'añ hanā-t'an'igi.

17 Ako adí'nid, T'ai'yisi do ošne at'é' dah: ako dīneh beh-adla'ni bits'añ hanāt'an'igi ei si nalte' j'i'liñ' do; ako nihi t'éyah nihiže'e bic'in' nihił dahōzoñ'go ní'dohkāh.

18 ¶ A'kohgo Judah hwi'gahgi niniyāgo adí'nid, Bohonišni'hi na'noškañh, bí'ni ni nalte' t'alah'ago nie'in' hadzih, ado t'ado ní nalte', bic'in' na'haciñ'i: Fero t'a bil ahinilt'é ei'bañh.

19 Bohonišni'hi bí na'níl nabizdil'kitgo ajinih, Da' nihiže'eis holoñ, da' nihitsi'liis holoñ?

20 Ako Bohonišni'hi adabidi'nid, Nihiže'e holoñ, hastin hastih, in'dah sañ aški ałts'isi yē; ado bí'nai ei daztsañh, ako ei bimah bits'añdeñ t'a ei t'éyah yidzih, ako bize'e ayoabo'ñih.

21 Ako ní na'níl, bil šanoh-

kāh ako di'neš'inl', bīdi'nī-
nid:

22 Ako bohonišni'hi a'dabi-
di'nid, Aški ēi bīze'e yīts'an-
do do hajīn-dah nagā dah:
bīze'e yīts'an dahdiyā'go bī-
ze'e dadotsal.

23 Ako nī na'nīl bīc'in'
hainīdzigo adīnih, Do nīhi-
tsī'li bīl na'nohkaigo, do si-
niñ nādadi'noh'inl' dah.

24 Ako ako'dzago nīhīze'e
nī nal'a'i ba nikai'go, boho-
nišnihi bīzad beh bīl da-
hwil'ne'.

25 Ado nīhīze'e anā'nīhido'-
nid, Nīhilāh nādohkāh, c'i-
yañ ałc'indīgo nīha nī'dahoł-
nih.

26 Ako a'dadi'nid, Do ako'ya
dokāh at'é' dah: nīhītsī'li
akēdeñ nī'līn'īgi bīl dēkai'go
t'éyah: ako ēi dīneh'īgi bī-
niñ do'nādadi'nīl'inl' dah, nī-
hītsī'li akēdeñīgi bīl nikai'-
go in'dah.

27 Ako nī nal'a'i nīhīze'e
a'nīhīdi'nid, Nīhil bēdaho'-
zīn, sē asdzañ ašikeh naki'
ša' yīzciñh.

28 Ako la' sīts'an' yo'iyah,
ako adī'nid, T'aani nībī'dis-
dlad lañh', ado t'ado nēłtsāñ
dah:

29 Ado didi ałdo' bīl dahnā-
dadohkai'go, ado dāda yī-
dzāgo, sītsi ligai'go yīnił lēh
dašidołtēl.

30 Ako di'bañh nī nal'a'i šī-
ze'e ba na'nesdzāgo, aški do

bīl na'nikai'go; t'a bīh hī-
nan'īgi at'é'go, ayoayo' nī'go
bīnina;

31 Ako'doniłgo aški do bīl
na'nikaigo dziłtsaigo dadot-
tsal; ako nī na'nīl nī nal'a'i
nīhīze'e bītsi ligai'go yīnił
lēh dēidołtēl.

32 Nī nalte' ēi aški bīze'e
ba' bāahašyañh, ado abīdi'-
nid, Do bīl na na'nīst'āzgo
hoł'ago šīze'e bīts'anđeñ šik'-
ēhat'āh dolēl.

33 Eī'bañh k'adt na'noš-
kañh, bī'ni nī nalte' aški bī
tsask'ehgi kwi sīdā do, bo-
honišni'hi bī nalteh nīšlīn'-
go; ado bī'ni aški bī'naikēh
yīl na'kāh.

34 Ha'at'é'gošañ' aški t'a-
gēd šīze'e bīc'in' nīdešdal?
Akot'é'dañ šīze'e bañhbī'ni-
go yīdestsēl ša'sin.

WOLTA'I 45.

1 A'kohgo Jo'zef nazin'īgi
bīnał nīdih do a'di-na'hoji-
yol'doh a'dzīdzago yē'go ha-
dzodzigo aždī'nid, T'aanołtso
c'inołhēh ako bī'gahgi nazin
nīt'eñīgi la'i nīdih at'dingo
Jo'zef bīk'iso yīc'in' adē'ho-
siñd.

2 Ako hodits'a'go jī'cah:
ako I'jīpt dīne'e in'dah Fero
ba'alcīni dadizts'an.

3 Ako Jo'zef bīk'iso ayīdi'-
nid, Ših, Jo'zef ašt'inh; da'
šīze'eis t'ah hīnāh? Ako
hak'iso do hac'in' ha'dodzī

a'dadzā dah; hak'è bildaho-yè'go èi'bañh.

4 Ako Jo'zef bik'iso ayidi'nid, Na'nihoskañh, si'gahgi ni'nohkāh. Ako hac'in' niji-kai. Ado adi'nid, Sih, Jo'zef ašt'inh, nihik'is èi I'jiptjin' nidahisolni nit'enigi.

5 Ako k'adt t'ado bañhdanihi'ni in'dah t'ado a'cin' do nihil dahožo'ni kwe'e ni'dasisiyołni'igi bañh: nihitsé'dañ God sini'a' dahinah'igi yisda'hidešnił biniyeh.

6 Di naki na'hai hodicingo kè'yah bikāgi, ado asdla' ninādoħah yidzih, èi biyi' do ni'dahojildlad' dah do, in'dah do dajiyiz dah dolèł.

7 Ako God nihitsé'dañ sini'a', nahasdzañ bikāgi niha'alcini la'dah naldèh' dolèłgo, yisda'-hil'tèh ayoat'èhi beh yisda'-nihidešnił biniyeh, ako dahinohnā dolèł.

8 Ako do nihikwe'e dasino'a' dah, God at'inh: ako Fero bize'e nahalin'go, in'dah bi dine'e bi nant'ai nišhinh, in'dah I'jipt kè'yah t'at'è-nit'en nat'ani nišlin'go a'silah.

9 Tsiñłgo siže'e bic'in' ni-dohkāhgo a'dabididohnił, Niye' Jo'zef kodinid, God, I'jipt t'at'è-nit'en boholni'hi a'silah, aden šadinał, t'ado na'ahodilzi'di:

10 Ado Go'sen kè'yahgi kè-hot'in do, ado aha'ni si'gah-

gi kè'hot'in do, nih in'dah na'alcini, in'dah na'alcini ba'da'alcini, in'dah ni dibe, in'dah ni bēgaši, in'dah nē holon'igi t'aaltso:

11 Ako niha na'astso'do, t'a hodicingo asdla' ninādoħah èi'bañh; ako nih in'dah na'alcini in'dah nē holon'igi t'aaltso do nihadahojoba'i dadolèł dah.

12 Ado jo'akon, nihinā beh dadoh'in', in'dah sisti'li Ben'jamin binā beh yoiñh', siħ siže beh nihic'in' hahasdzih.

13 Ako siže'e I'jiptgi ayonist'èh'igi in'dah daoltsan'igi t'aaltso beh bil dahodoł-nih; ado tsiñłgo kwe'e siže'e bil ni'dohkāh.

14 A'kohgo hatsi'li Ben'jamin bize jizeitgo ji'cah; Ben'jamin aldo' t'a akot'ego ji'cah.

15 İndi'dah ha'naikeh t'aaltso bizaž-not'añh, ado bize dajiz'citgo daji'cah: ado bik'ijin' hak'iso hac'in' ya'dałti' nit'en.

16 ¶ Ado Fero bi kin go'ne' ba hane'igi deidizts'añ, Jo'zef bik'iso ba yi'kai ha'ni'go: ako Fero in'dah bindala'i bañ bil daho'zoñ.

17 Ako Fero èi Jo'zef ayidi'nid, Nik'iso abididi'nił, Ko'dadohnił; nihiliñ biyel bil bik'i ni'daoht'oh, ado dahdokāhgo Ké'nan kè'yahgo ni'dohkāh,

18 Ako nihiže'e in'dah ni-hada'alcini aden bil sa dohnèl: ado I'jiptgi kè'yah ya-ahot'èh'igi nihadides'al, ado kè'yah biyi' dalkan'igi in'dah danesk'ahigi dahsan' dolèl.

19 K'adt a'nihidešn'n'igi a'dahneh; I'jipt kè'yahdo tsinabañs dadolbañs, niha'alcini in'dah nihi daasdzan'i biniyeh, ado nihiže'e bil aden dohnèl'.

20 Ado aldo' daht'in'igi t'ado ha'at'i' lañh' danohsi'ni: I'jipt kè'yahgi ya'adat'èh'igi t'aaltso danili, èi-bañh.

21 ¶ Ako Íz'rel biye'keh ako'dadzidzah: ako Fero adinidigi at'è'go Jo'zef tsinabañs hayiznil, ado hast'e' bikin ni'jokah dolèligi ha a'yilah.

22 Ado t'aadziltso t'a a'lañ beh hadazdit'èh'igi hataizni; nidih Ben'jamin èi fadi nez-na'din bès-ligai in'dah è ašdla'di beh hadit'è'go yè'ninil.

23 Ado biže'e di yic'in' a'yilah; Teli neznā I'jiptdo ya'adat'èh'igi bil bik'i-ndaastl'oŋgo, in'dah teli daba'adigi neznāgo, nadāñ in'dah bāh, in'dah bist'e' yil bik'i-na'astl'oñh, biže'e aden yikīn dogal biniyeh.

24 Ako hak'iso nikiz'nila'go niké'ikai: ako bic'in' ha-

dzodzigo abizdi'nid, Na'kah-go t'ado sad al'c'in' ni'da-hoahi.

25 Ado I'jipt kè'yahdo ni-kèji'kaigo, Ké'nan kè'yahdi haže'e banji'kai.

26 Ado bil dahojolne'go adajinih, Jo'zef t'ah hinā lañh', ako I'jipt kè'yah t'at'è-nit'eñ bi nant'a'i nīlinh. Ako do jodlan'go bik'e hoł hoye.

27 Ako Jo'zef bizadigi beh abizdi'nid yeŋgi at'è'go yeh yil daholne': ado tsinabañs èi hoł ni'dobañs biniyeh, Jo'zef hac'in' a'yila yenī' dziltsaŋ'go, dabize'e Jè'kab biyi' sizi'ni bil na'hojoñd:

28 Ako Íz'rel adinid, T'a ako'di, siye' Jo'zef t'ah hinā lañh', t'ahdo dastsahdan' bic'in' de'sa'go na'idestsèl.

WOLTA'I 46.

1 Ado Íz'rel beh holon'igi t'aaltso yil dahdinah, ado Birsi'bahgi ninināh, ado biže'e Ai'zik bi God yic'in' nāisniñ.

2 Ako tl'ègo God hadzi Jè'kab yic'in', bil'yeh yic'in' hadzigo adinid, Jè'kab, Jè'kab, ako azdi'nid, Kwe'e lañh' sih.

3 Ako adinid, Sih, God ašt'inñ, niže'e bi God: I'jipt-jin' yinèl'igi t'ado bik'e nił hoyèi, akwe'e la' ayoat'e a'lañ dīne'e a'ndeslił.

4 I'jptgo nıl desnél': ado aden ha'nihides'is : ado Jo'zef ní'nik'ègi dahdidolnih.

5 Ado Jé'kab Birsí'bahdo daşdināgo, İz'rel biye'keh dabıze'e Jé'kab, in'dah bada'alcini in'dah bi daasdzanh tsınabañs yıl denılbañs, èi Fero hoł nı'dobañs biniyeh hac'in' a'yilah yenı'.

6 Ado dabilin in'dah deit'inigi, Ké'nan ké'yahdi hwé dahazlı'n'igi yıl dahdināh, ado I'jptgi jinināh, Jé'kab in'dah ba'alcini t'aaltso bil:

7 Biye'keh in'dah bitsi'keh in'dah bina'likeh, in'dah ba'alci'ni t'aaltso I'jptdi yıl nināh.

8 ¶ Ado di'di İz'rel ba'alci'ni dabı'zi, èi I'jptgi nininan'igi, Jé'kab in'dah biye'keh : Ru'ben èi atseh' Jé'kab ba'yızcın'igi.

9 Ado Ru'ben biye'keh èi Ha'nok, ado Pal'lu, ado Hez'ran, in'dah Kar'mai.

10 Ado Şimian biye'keh èi Je'muel, ado Jé'min, ado O'had, ado Jé'kin, ado Zo'har, in'dah Şal èi Ké'nan dine'e asdza'ni biyāz.

11 Ado Li'vai biye'keh èi Ger'san, ado Ko'hath, in'dah Mere'rai.

12 Ado Judah biye'keh èi Er, ado O'nan, ado Şı'lah, ado Fe'rez, in'dah Za'ra: nıdih Er in'dah O'nan Ké'nandi neznāh, Ado Fe'rez

biye'keh, èi Hez'ran in'dah Ha'mil.

13 Ado İs'seker biye'keh èi To'lah, ado Pu'vah, ado Job, in'dah Şim'ron.

14 Ado Ze'bulan biye'keh èi Si'red, ado I'lan, in'dah Jah'lil.

15 Di'di Li'ah biyāzkeh Pèdan-E'ramdi Jé'kab ya' niyiscin'igi, bitsi' Dai'nah bil: di t'aaltso biye'keh, in'dah bitsi'keh ta'din-ta jilt'eh.

16 Ado Ged biye'keh èi Zı'fian, ado Heg'gi, ado Şu'ni, ado Ez'ban, ado E'ri, ado Ero'di, in'dah Ere'li.

17 Ado E'şer biye'keh èi İm'nah, ado İş'vah, ado İş'vi, ado Beri'ah, in'dah dabilāh Si'rah : ado Biri'ah biye'keh èi Hi'ber, in'dah Mal'kil.

18 Di'di Zil'pah biyāzkeh èi Lè'ban, bitsi' Li'ah yeniltin'igi, ako di'di hastañadah Jé'kab ya' ni yızcınh.

19 Jé'kab bè asdzañ Rè'cel biyāzkeh èi Jo'zef in'dah Ben'jamin.

20 Ado I'jpt ké'yahdi Jo'zef ba yızcı'ni Manas'seh in'dah I'frem, èi Asenath', Patifi'rah, An'gi na'ilnı'n'hi bitsi' ba' yızcınh'.

21 Ado Ben'jamin biye'keh èi Bil'hah, ado Be'cer, ado Aş'bel, ado Ge'rah, ado Né'aman, ado E'hi, ado Roş ado Mup'pim, ado Hup'pim, in'dah Ard.

22 Dí'di Ré'cel biyázkeh Jé'kab ya' nīyízcin'īgi: t'aaltsogo dint's'adah jilt'eh.

23 Ado Dan biye' èi Hu'sim.

24 Ado Naf'telai biye'keh èi Jah'zil, ado Guni, ado J'izer, in'dah Šil'lem.

25 Dí'di Bil'hah biyázkeh, èi Lé'ban, bitsi' Ré'cel yēniltin'īgi, dí'di Jé'kab ya' nīyízcin'h; t'aaltsogo tsosts'it jilt'eh.

26 T'aaltso Jé'kab èi I'jiptgi yil' ninan'īgi bits'ando dahazlin'īgi, Jé'kab dabíza'ad t'a bilgo, hastan'din do'ba'añ hastan'h;

27 Ado Jo'zef biye'keh I'jiptgi ba' nihezcin'īgi èi nakih': ako Jé'kab ba'alci'ni t'aaltso I'jiptgi ninan'īgi èi tsosts'itdin.

28 ¶ Ako alānjīn' Judah ajal'a' Jo'zef bic'in', Go'sengo hodois' binīyeh; ado Go'sen ké'yahdi jinīnāh.

29 Ako Jo'zef ha tsin'-nabañs ašt'è-jilāgo Go'sendi haz'e Iz'rel bidaš-doga'go dašdiyāh', ako bažnīyāgo bizē dziz'nigo jicago t'a nīzago hodi'na'.

30 Ako Iz'rel èi Jo'zef ayidinid, K'adt šī'ni dastsāh, hālah, ninīn nēltsāh t'ah hīnīnā lañh'.

31 Ako Jo'zef hak'iso in'dah haz'e ba'alci'ni t'aaltso abīzdi'nid, Fero bic'in' de'saš, ado bil' hodes'nigo a'bidīdešnil',

Sik'iso in'dah šize'e ba'alci'ni t'aaltso Ké'nan ké'yahdi ké-dahat'in' nīt'enīgi šanīnāh;

32 Ado nīda'nīlkādi danīlin'h, dabilin' yāa'dahalyān'go yī'danesdīn; ado dabī dibe in'dah dabī bēgaši, in'dah dēit'in'īgi t'aaltso yil' ninah.

33 Ako ako'doniš, Fero, Hak'go, nihididoniš, ado Ha'at'i'saň' nihi nīdānīs? nihididoniš'.

34 Alci'ni danidlin'do ni nīdal'a'i dabilin' nīdēnīlkād, k'adt nīdih, nihiže'e aldo' t'a akot'e nīt'en', da'bididohnil': ako Go'sen ké'yahdi ké-dahoht'in' dogo binīyeh; joh, nīda'nīlkādi t'aaltso I'jiptdine'e bil' danicoñ'i èi'banh.

WOLTA'I 47.

1 Ako Jo'zef dašdiyāgo Fero abīzdi'nid, Šize'e in'dah šik'iso, in'dah dabilin', in'dah dēit'in'īgi t'aaltso Ké'nan ké'yahdeñ ninīnāh; ado jo'akon, Go'sen ké'yahgi nīnīnah.

2 Ado hak'iso biťahdo ašdla'go bil' dašdikai'go Fero bic'in' bil' nījikai'.

3 Ako Fero èi hak'iso adēyidi'nid, Ha'at'i'saň' nihi nīdānīs? ako Fero a'dabīzdi'nid, ni nīdal'a'i nīda'nīlkādi danīlin'h', nihi in'dah danīhiže'e aldo'.

4 Ado Fero adabīzdi'nid, Ké'yah biyī' t'o-atsēd ké'

hwit'in' dogo biniyeh nini'nāh; Ké'nan kéyahgi t'ai'yisi hodicin'go c'il at'din nihili'n' bah: ako di'bañh nidanikañh, bí'ni ní ndal'a'i Go'sen ké'yah bí ké'dahat'in' dolèl.

5 Ako Fero hādzigo anih Jo'zef yic'in', Nize'e in'dah nik'iso nāninah:

6 Joh, I'jīpt ké'yahgi beh-niholnih', bí'nigi ké'yah agāgo biyis'igi biyi' nize'e in'dah nik'iso ké'dahat'in' do; bini-di Go'sen ké'yah biyi' ké'dahat'in'h: ado bi'ahgi dineh la' dahwiyān'igi behonisindañ, èi šili'n' binant'a'i ša adidi'lil.

7 Ako Jo'zef, èi bize'e Jé'kab, Fero yic'in' yah iāz: ado Jé'kab sodolzin Fero yik'ih.

8 Ako Fero èi Jé'kab ayidinid, Dokwi'sañ' ní na'hai?

9 Ako Jé'kab hādzigo Fero ayidinid, Šinilkāden t'a našné'go nezna'din do'ba'añ fa'din ši na'hai: šinilkan'igi t'adokwi in'dah šic'in' nahwi'nā nīt'en, dašize'e nidané'go dēnilkañ nīt'enigi do ako'danèlt'é' dah.

10 Ado Jé'kab sodolzin Fero yik'ih, ado Fero yits'an'dēn c'inadzah'.

11 Ako Jo'zef haže'e in'dah hak'iso I'jīpt ké'yahgi, ké'yah badazdez'añh', ké'yah agā'go biyis'igi, ké'yah Ra-

mi'siz holyeh'idi, Fero adi'nidigi at'é'go.

12 Ako Jo'zef haže'e in'dah hak'iso, in'dah haže'e ba'a'ci'ni t'aaltso, ba'a'ci'ni a'danèlt'é' igi bik'ehgo c'iyān beh bāahojilyān nīt'en.

13 ¶ Ado ké'yah t'aat'è-nīt'en biyi' c'iyān a'dasdiñd; t'ai'yisi hodicin'go èi'bañh, ako I'jīpt ké'yahgi, in'dah Ké'nan ké'yahgi bik'è t'ai'yisi bildahoyē.

14 Ako Jo'zef èi I'jīpt ké'yahgi, in'dah Ké'nan ké'yahgi bēso t'aat'è a'la a'yilah, nadāñ beh nidadzisni' yēni', ako Fero bí kīn go'ne' Jo'zef bēso yah' ajizjā.

15 Ako I'jīpt ké'yahgi, in'dah Ké'nan ké'yahgi bēso a'dasdiñdgo, I'jīpt dīn'e Jo'zef yahaskai'go a'dabiždi'nid, C'iyān nihi'taninih': ha'at'i'sañ' biniyeh t'a nina' di'ni'nèl? Hālah, nihi bēso a'dasdiñd èi' beh at'eh.

16 Ako Jo'zef adinid, Nihi bēso a'dasdiñdgo nihili'n' šadahohnil', ado nihil'n' bidēnah' niha' diyestso'.

17 Ako Jo'zef dahali'n' badadziznil': ako Jo'zef liñ in'dah dibe, in'dah bēgaši, in'dah teli bidēnah' c'iyān ha'daistsod: ako èi bigai' dahali'n' yēni' a'tso bidēnah' ha'daistsod.

18 Ako èi nīnana'haigo, bānādziskai'go a'dabiždi'nid,

Bí'dahonilni'hi do bits'an nidanil'in' dah do, nihi bēso t'aaltso ni'dahalni'; bí'dahonilni'hi nīhiliñ' t'aaltso bih si'lin'; bídahonilni'hi yoin'go t'ado yidzi'hi dah, danihits'is in'dah nihi ké'yah t'eyah.

19 Ha'at'i'sañ' biniyeh t'a ninañ nihi in'dah nihi kéyah a'dadidiñl: c'iyān bidénah nihi in'dah nihi ké'dayah Fero bi na'nīl dadidlél: ado k'élyéh' nihiñaninīh, dahini'nā dolégo, ako do dadini'nél dah, ako do ké'yah bikā do-nağahi-dah dolél.

20 ¶ Ako Jo'zef éi I'jīptgi ké'yah t'aat'é Fero ya' nayisni; I'jīpt dīnē'e bí da'da'ak'eh bandahazni, hodicin'igi bik'ehdesdlin éi'banh: ako'dzago ké'yah Fero bih silin'.

21 Ako dīneh I'jīpt biyí da'nīlts'anđen kīn-hadas'āhigi biyí ké'dahat'ingo a'jilah.

22 Nā'daiñniñ'hi bí ké'dayah t'eyah t'ado nīdzisni dah; nā'daiñniñ'hi éi Fero t'asah'di c'iyān ba' nininilgo; ako Fero bēniniligi éi dēiyañ nīt'eñ; éi'banh ha ké'dayah t'ado handahazni dah.

23 A'kohgo Jo'zef éi dīneh ayidi'nid, Jo'akon, di'jinñ nīli ké'yah biñ Fero bah na'nīhiyēñi: ako kwe'e k'élyéh nīlah, ako ké'yahgi k'idadidohlél.

24 Ako agiz ba'holzižgo ko'dadohnil, la' Fero ba'dahidohjih, ako din'di akonanēlt'égo éi danīhi' do, nihi da'da'ak'ehgi k'idadidohlél biniyeh, ado nihi in'dah nīhik'éi, in'dah nīhada'alcini bí c'iyāñ dolél.

25 Ako adadi'nid, Yisda'nīhi'ninil: Bí'nidi Bohoniñni'hi nīhadajoba'go, Fero bí na'nīl dadidlél.

26 Ako I'jīpt ké'yahgi t'aat'é-nīt'eñ Jo'zef di bēhaz'an'go a'yilah, di'jingo nīdih, éi Fero la' bí dogo; nā'daiñniñ'hi bí da'da'ak'ehgi t'eyah dodah, éi do Fero bih silin' dah.

27 ¶ Ako Íz'rel éi Go'sen ké'yah biyí ké'dahat'in nīt'eñ; akwe'e dēiit'inigi dahazlin, ado lañ'i dzizlin, ado ayoat'égo k'éañzde'ziz.

28 Ako Jé'kab éi I'jīpt ké'yahgi kéhat'ingo tsosts'its'ādah na'hai: ado Jé'kab bīnīlkāñđen nezna'din do'ba'an dīz'din do'ba'an tsosts'it bí na'hai.

29 Ako Íz'rel dadotsañjin' k'aden ba'holzižgo, haye' Jo'zef Hak'go, bīzdi'nidgo abījinīh, Nīñ niñlin'go na'noškañ si tsosk'it biya adilnīh, ado joba'i in'dah ya'at'égo šandi'nañ; na'noškañ do I'jīptgi lēh šidilél dah.

30 Dašīfa yēni' bīfahgi si-

tin' do ní'sin, ako I'jiptdo c'i-
šidiřtěl, ado léyi-šijé'igi leh
šidiřtěl. Ako azdi'nid, T'a
adi'ninidigi a'dešniř.

31 Ako azdi'nid, God binař
šic'in' handzih: ako God bi-
nař bic'in' hadzodzī, ako Íz'-
rel ha tsask'eh bikāgi ya
a'dzidzah.

WOLĀ'I 48.

1 Ako akodza do'bik'ijin'
la' Jo'zef yiř holne', Jo'akon,
niže'e datsah: ako haye' Ma-
nas'seh in'dah I'frem daš-
diěz.

2 Ako la' Jé'kab yiř holne'-
go adi'nid, Jo'akon, niye' Jo'-
zef nic'in' yigař': ako Íz'rel
dzil'dzil izdilyā'go tsask'eh
bika dasnesdah.

3 Ako Jé'kab ei Jo'zef ayi-
di'nid, God-T'aaltso-Yinél'a'-
ni Luz'di, Ké'nan ké'yah bi-
yi' ša niyāgo šik'i sodolzīn,

4 Ado ašidi'nid, Jo'akon,
k'éanyil'zišgo a'ndešliř, ado
na'alcini nās dahilcih'igi
t'oahayuigo adešliř, ado niřs'-
aādo dīneh t'oahayui k'éan-
dayil'ziš'go adešliř; ado di
ké'yah na'alcini nās dahil-
cih'igi badideš'ař hol'āgo da-
bi dolēgo.

5 Ako niye' t'aala', I'frem
in'dah Manas'seh, ei I'jipt
ké'yahgi na' yižcin'igi, t'ahdo
I'jiptgi nani'sah dah yeñdañ,
ei ših; Ru'ben in'dah Si'mian
sih'igi giat'é'go ših dolēl.

6 Ado na'alcini na nādociř'-
igi ei t'a ni do, ado bik'iso
bik'ehgo ké'dahat'in'gi dajo-
zi' dolēl.

7 Ako t'a ših Pé'danden
niya yeñdañ, Ré'cel ša'alk'-
ēh daztsaňh, Ké'nan ké'yah-
gi yi'nél'go, I'frath t'aayidi
hadzih'go i'daň: ado I'frath
t'ah bic'in' yi'nél'go leh hol-
tiňh', akwe'e Beth'lihem hol-
yeh.

8 ¶ Ako Íz'rel ei Jo'zef bi-
ye'keh dziřtsaň'go azdi'nid,
Di'saň' hai' at'in'h?

9 Ado Jo'zef haže'e abizdi'-
nid, Šiye'keh at'in'h, kwe'e
God šeninil'igi. Ako azdi'-
nid, Na'noškaňh, biř šanikāh
ako bik'i sodidesziňl.

10 Ako Íz'rel hařtiňgo bi-
nina bina do yeh oiň' dah
siliň'. Ako bi'gahgi nižniěz-
go yi'za-not'aňh, ado a'di-
holtsōd.

11 Ado Íz'rel ei Jo'zef ayi-
di'nid, Do ninin nēdestsēř'
dah ní'sin niť'eň, ako niđih
God na'alcini ađdo' šeiní'ěz.

12 Ako Jo'zef bigodt' yiřa'-
gi sižiňgo nahjin' ko'jilah,
ado hanin beh ni'jin' ya
a'dzidzah.

13 Ako Jo'zef t'aa'la' daš-
diěz, I'frem nišnājin' beh
Jé'kab niřti'ajin' bic'in' niž-
niltin'go, ado Manas'seh niř-
ti'ajin' beh Jé'kab nišnājin'
bic'in' nižniltin'go, ako bic'-
in' nižniěz.

14 Ado İz'rel nışnājīn' beh k'izdesnī'go I'frem bitsi bikā dasdesnī, ei akēden yış-cī'ni jilīnh, ado ništ'ājīn' beh Manas'seh bitsi bikā dasdesnī, ako hoł bēho'zīngo dasdesnī; Manas'seh ei atse yīzcin'īgi at'è ei'banh.

15 Ako Jo'zef bik'i sozdol-zīngo azdi'nid, God, ei šize'e Ē'braham, in'dah Ai'zik yi-gahgi naaş nīt'enīgi, ei God-īgi šinilkānden di'jinjin' ša-na'altso' nīt'en,

16 Diyin-nal'ai ei banhi-giat'eh'īgi yits'anden yisda-siltin'īgi, asikeh yik'i sodidolzin'; šī'zī' ado šize'e Ē'braham in'dah Ai'zik dabī'zī' beh dajozi' do; ado nahaszañ bikāgi t'ai'yisi t'oahayuigo k'eañdi'not'inl.

17 Ako Jo'zef haže'e ei I'frem yītsi yikā dahdesnī dziltsa'ngo, do hoł ani' dahgo, haže'e dah-bizdidilni'go, I'frem bitsi bits'añdo, Manas'seh bitsi bikāgi dahbizdidoñih biniyeh.

18 Ako Jo'zef haže'e abizdi'nid, Do akot'è dah šize'e: di atse yīzcin'īgi at'eh ei'banh; ni'la' nišnājīn' beh bitsi bikā dahdilnih'.

19 Ado haže'e do inī'zīngo adi'nid, Ših šil bēho'zin šīye', ših šil bēho'zin: ei aldo la' dīne'e dolèt, ei aldo' ayoat'è dolèt: ako nīdih t'aani bitsi'li bilāhgo ayoat'è' dolèt ado

ba'alcini nās dahilcih'īgi t'oahayui al'añ dadīne'e dadolèt.

20 Ado ei bijīnh yik'i sodol-zīngo adi'nid, İz'rel, ni'zī' yil a'k'i soda'didolzinlgo adani' do, God, ei I'frem in'dah Manas'seh giat'è'go a'nihidolil: ado I'frem ei Manas'seh yilāhgo at'è'go a'yilah.

21 Ako İz'rel ei Jo'zef ayidi'nid, Jo'akon, dadestsal: ako nīdih God nił naaş do, ado danize'e bi kē'yah yēh-go na'nihidois.

22 İndidah kē'yah la' nik'iso bilāhgo nadīniañh', ei'di A'mor dīne'e šī diltliš in'dah sē iltin' beh biga'dīnešt'añh.

WOLTA'I 49.

1 Ako Jē'kab haye'keh, Hak'go, bizdi'nidgo abijīnih, Aħah' ohnēh, ako nās yołka'go nihič'in' a'dahodonil'īgi beh nihił hodešnih.

2 Aħah' ohnēh'go, dai'solts'an, Jē'kab biye'keh; dano'lin'īgi; Nihiže'e İz'rel dai'solts'añ.

3 Ru'ben, ni atseh' ša yīzcin'īgi ni'līnh, sidzi'li, in'dah sidzi'li beh hode'zizigi ni'līnh;

Alāhgo ayoat'eh'īgi in'dah alāhgo adzi'li.

4 Toh yo'anolgāzi nahonī'lin binina do alāhgo ant'è' dah dolèt;

- Nize'e bi tsask'ehjin' ini-
yah', ei'banh;
I'dan banhigi in'dza: si
bika-dahan'tehi bikajin'
iniyah'.
5 Si'mian in'dah Li'vai' ei
alk'is nidlinh;
Bi diltilis ei bedadi'lah'igi
bi deni' a'dat'eh.
6 Si sizin nili'ni, bi nahat'-
ah in'dah a'la-naadlêh'-
igi t'ado bitah ninahi,
Se ayoat'ei' t'ado bil nili'-
ni:
Baho'cindgo dineh le'i yi-
yishin', ei'banh,
Ado a'k'ehalin'go begasi
bi tsa'tsit k'inigiz.
7 Bahacin'igi ei banhigi a'-
bididolnil, t'ai'yisi has-
ke'go, ei'banh;
Ado t'ai'yisi do joba'go
baha'cin' nit'eh:
Jekab dine'e bitahgi at-
ts'a'-desnil,
Ado Iz'rel bitahgi taido'-
jah'.
8 Judah, nih nik'iso na'da-
hanih' do:
Ne ena dabik'os yintan'-
do;
Nize'e biye'keh nic'in' ya-
a'ndat'inh' dolêl.
9 Judah ei Nasdo'i-tso bi-
ya'zi at'eh:
Nanitsed'igi bits'an dah-
n'dindzah siye':
Dahjisjind'go, nasdo'i-tso
nahalin'go dzizdah',
Ado nasdo'i-tso ba'adigi

- giat'e'go; hai'san' nabididol't'el?
10 Nat'a'-gis Judah do bi-
gadotin' dah,
Ado nat'ani-bi-gis bika
bita'den do hadotin'
dah,
Sai'loh niyajin;
Ado ei dineh bik'eh daho-
jil'in' dolêl.
11 Bi feli-ya'zi cil-naatl'oi-
sikadgo yanh dahna'-
yit'oh,
Cil-naatl'oi-sikad biyis'i-
gi nidih;
Cil-naatl'oi-bi-to biyi' bi
e' tanéz'giz,
Ado yehadit'eh'igi cil-na-
atl'oi bi dil biyi':
12 Binā cil-naatl'oi-bi-to beh
lici' do,
Ado bi gwo apbe' beh li-
gai' dolêl.
13 Ze'bulan ei to-nitel bi-
banh'gi, tsin-nael' ho-
lonigi kehatin' dolêl;
Ado tsin-nael' ba' nael'
do;
Ado bi ke'yah hodzo'igi ei
Zaidan bi'gah dolêl.
14 Is'seker ei feli bidzi'li at'-
eh,
Dibe dabagan' yita'gi si-
ti'ni:
15 Ako ha'alyinh ya'ahot'-
eh'igi hodziltsanh',
Ado keyah'igi hozo'ni
lanh';
Ado ha wos ya a'jilah da-
hazdidoyel'go,

- Ako a'nal'a'i siliñ'go nā-niś t'èyah yanagah'.
- 16 Dan èi bì dīne'e yent'in' dolèl,
Îz'rel la' dadīne'e nīlin'-go.
- 17 Dan èi hont'i'gi tliś sītin'-igi nīlin' do,
A'fingi tliśbikā-nīdzis-kai'igi,
Lin' biketaligi ahil'hās do,
Ako bik'i sidah'igi t'an-jin'go a'dahinidèh' dolèl.
- 18 Jiho'vah nīlī'ni, nī beh-yisda'ildè'hi bība' anīst'eh.
- 19 Ged, èi nīdabāhigi bik'idō'jah;
Ako nīdih dabike'tal yik'i didolta'.
- 20 A'ser bits'anden c'iyān' nesk'ahigi holoñ' do.
În'dah ādo nīdat'ani bì c'iyān' dalkan'igi nahadlèh' dolèl.
- 21 Naf'telai èi biñh ba'ād bidocit'igi at'eh:
Sad i'lin'igi yeh yafti'.
- 22 Jo'zef èi tsin bigān t'oahayu'i bañh naadlèh'-igi at'eh,
Tōh-ha'lin'igi bi'gahgo tsin bigān t'oahayu'i bañh naadlèh'igi;
Bigān tse nast'lin'igi bilāhgo adahezyiñh'.
- 23 Da'dilt'ōhi ha'nī' ha a'dayilah,
- Ado daholt'oh nīt'eñ, ado dahojola' nīt'eñ.
- 24 T'a a'ko' nīdih beh eltin' t'ah bidzil',
În'dah bī'la' bigān bil bidzil'go al'yah,
Jè'kab bì God-Ayoat'è-bidzi'li bī'la' beh;
(Kō'den na'nīkādigi èi Îz'rel ba tseh'igi at'eh.)
- 25 Nize'e bì God nīdih, èi nīkā anal'wo' dolèl'igi,
Ado T'aaltso-Yinè'a'ni beh, èi nīk'ihojidli' dolèl,
Ya'dilhil biyī'den ak'ihojidli'igi beh,
În'dah wo'yahden ak'ihojidli'igi beh,
În'dah daapbe'do ak'ihojidli'igi, in'dah dais-c'itdo ak'ihojidli'igi beh nīk'ijīsdli' dolèl.
- 26 Nize'e nīk'ihojidli'igi Èi daśita' yēni' beh-ak'ihojidli'igi bilah at'è-go
Hol'āgo dadzil'igi nīnt'i-jin' nīdih:
Èi'di Jo'zef bitsi bikāgi dolèl,
Ado bik'iso yīts'añ nahgah'igi bitsi-t'āgi.
- 27 Ben'jamin èi ma'in-tsoh nahalin'go al'gal do:
Abin'igo yīthīdīdèl'igi yīl-dèl' do,
Ado e'ēahgo niyisnān'-igi alfai'nih' dolèl.

28 Di'di t'aadzil'tso Íz'rel dadine'e nakits'adahgo dajilinh': ako di'di dabize'e yeh bic'in' hadzi' ado hak'idahodzisdli'; ado t'aadzil'tso t'alaz nitin'igo beh-ak'ihojidlih'igi bik'ehgo bik'i soz-dolzín.

29 Ako hazo'ogo bic'in' hadzodzi'go abizdi'nid, Si dine'e yeni' bil aha' adešnił: dašize'e yeni' bil yo'adašidolił, tse-bi-hodza'ni go'ne', ei Heth dine'e, I'fran bi da'ak'eh biy'igi.

30 Makpi'lah da'ak'ehgi tse-ya-go'ne'-ahodzan'igi, Mam're bic'in'gi, Ke'nan ke'yahdi, ei da'ak'eh leh dahodi'nil biniyeh, E'braham ei I'fran, Heth dine'e ya nayisni'igi.

31 Akwe'e E'braham leh destinh', in'dah be asdzañ Sa'rah do'; akwe'e Aizik leh destinh', in'dah be asdzañ Rebe'kah do'; ado akwe'e šiħ Li'ah leh yilinh'.

32 Ei da'ak'eh in'dah biy'igi tse-ya-go'ne'-hodzan'igi, ei Heth ba'alci'ni ba nihazni'.

33 Ako Je'kab biye'keh altso hazo'ogo yil daholne'go, ha tsask'eh bikajin' a'nzdol'ez-go, ha nilc'ih hayi'den halwodt, ako hak'ei yeni' ahikahgo ajiyah.

WOLTA'I 50.

1 Ako Jo'zef haze'e binin

bik'jin' ya a'dzidza'go jicah, ado bizaž-not'anh'.

2 Ado Jo'zef bindal'ai azedelin'igi, haze'e bik'idadi-dohdis', bizdi'nid: ako azedelin'igi Íz'rel yik'idadezdiz'go desgan'.

3 Ado diz'din jinħ bi'gah ban'dajit'inh; akot'e'go delgan'igi beh banjikai: ako I'jipt dine'e ha daca'go tsost'itdin yiskañh'.

4 ¶ Yolkałi biyi' acah yeni' bağa'hošziž'go, Jo'zef hadzi Fero bi kin go'ne' nidakai'igi bic'in', ako abizdi'nid, K'adt niħil nišlin'daň, na'nihoskañh, Fero bic'in' hadadodhziħ'go a'dadidohnił',

5 Šize'e, God t'a binał di beh sanaho'niānh, jidi'nid, Jo'akon, dadeštał', Ke'nan ke'yahgi leh sididol'tel biniyeh haho'gedigi, akwe'e leh sidil'tel. Ako k'adt Na'noškañh, šinidi akon de'sał'go ado šize'e leh deštel'go aden' na'dešdał'.

6 Ako Fero adi'nid, Nilah, akon dinahgo nize'e leh dil'tel, God t'a binał ba'nahwinian yen'gi at'e'go.

7 Ado Jo'zef, bize'e leh yil'tehgo dahadiež: ado Fero bindal'ai t'aaltso, in'dah ha kin go'ne' alanjin' nidakai'igi, in'dah I'jipt ke'yahgi alanjin' nidakai'igi t'aaltso bil akon jikai.

8 Ado Jo'zef bi kin go'ne'

ñidakai'igi t'aaltso, in'dah bik'iso, in'dah bize'e ba'alci'ni: ako ba'alci'ni adalts'isigi t'eyah, in'dah dabi dibe, in'dah dabi begasi ei t'a Go'sen ke'yahgi ni'dezni.

9 Ado nat'ani dabi tsin-nabañs, in'dah hiñ ñidabi-yeh'igi biñ jininah: t'oahoji-yu'igo.

10 Ado Jor'dan tse'nah, E'tad bi ho-dilkoñh'igi, t'oh-nadāñ-hadajilk'ahijin' jik'ai-go: akwe'e daji'cah, t'aiyisi ye'go daji'cah: ako Jo'zef bizad k'ehgo tsosts'it jinñ bi'gah haže'e ba daji'cah.

11 Ako ei ke'yahgi ke'da-hat'in'igi, Ke'nan dine'e E'tad bi ho-dilkoñh'igi dajica'go dahwiłtsañh, ako adadi'nid, Di Ijpt dine'e t'ai'yisi yiniñ a'dat'eh lañh': Di'bañh E'bel Miz'rēm hosye', Jor'dan tse'nadi.

12 Ako haye'keh t'a a'da-bizdi'nid yeñ'gi a'daho'lah:

13 Hálah haye'keh Ke'nan ke'yahgo dahoniltin'go, Mak-pi'lah, da'ak'ehgi, tse-yago'ne' yo-a'daho'lah, ei E'braham, I'fran, Heth dine'e ya nayisni', Mam're bic'in'gi, hwi'go biyi' yo-a'dahodilne' biniyeh.

14 Ado haže'e yo-a'daji'lah do'bik'ijin' Jo'zef in'dah hak'iso, in'dah t'aaltso haže'e yo-a'dajilehgo biñ jikai'igi, I'jptgo biñ niji'kai.

15 ¶ Ado Jo'zef bik'iso dabi-že'e daztsañ'go dadziltsañ'go, adazdi'nid, Jo'zef bañhigi bic'in' a'dédza yēni', t'aani bañh niñik'e'didoal sa'sin.

16 Ako Jo'zef bic'in' sād a'dajila, Niže'e t'ahdo datsāh yeñdañ hažo'o adi'nid, dajini'go.

17 Kot'ēgo Jo'zef bic'in' hadadodjih, Na'noškañh, nik'iso t'aadzago yanaskai'igi in'dah bañhigi a'dadzāigi bandiniāh: niñ'in' bañhigi a'dadza ei'bañh: ako k'adt niže'e bi God bindal'ai bi t'aadzago yanaskai'igi bandiniāh. Ako Jo'zef bic'in' ya'dajilti'go yi'cah.

18 Ako hak'iso ha yikai'go hac'in' daneşjol'go adadi'nid, Jo'akon, ni na'nil danidlinh.

19 Ado Jo'zef ei ahodi'nid, T'ado bik'e niñil dahoye'e, da' ši'is God sezin'igi se-zinh?

20 Ako niñi t'eyah bañhigi a'dašo'leh'go a'daht'in' nit'en, niñih God ei ya'at'eh' dolél'go yinaha'a nit'en, di-jinñ at'eh'igi at'e'go idolil biniyeh, dineh lañ'i yisda'hidokāhgo biniyeh.

21 Ako k'adt t'ado bik'e niñil dahoye'e; niñahaşyan' do in'dah niñada'alcini, ako biñah hoji'sondgo ado bajijoba'go bic'in' hadzisdzi.

22 ¶ Ako Jo'zef ei I'jptgi ke'hojit'in' nit'en, hoh, in'dah

haže'e ba'alcini do': ado Jo'-
zef nibiniłkan'igi nezna'din
do'ba'añ nezná na'hai.

23 Ako Jo'zef I'frem bina'li
ba'alcini yiyiltsaňh: Manas'-
seh biye' Mé'ker ba'alcini
aldo' Jo'zef bitsi'k'égi yiné-
saňh'.

24 Ako Jo'zef hak'iso abiz-
di'nid, Dadestsal laňh', ako
God t'aani niha nadāh do,
ado di ké'yahdo c'inihidois,
ké'yah, É'braham in'dah Ai-

zik in'dah Jé'kab yeh ya'ní-
honian'igi ei bic'in'.

25 Ako Jo'zef ei İz'reł ba'-
alcini God t'a binał ha'nda-
haz'aňgo abizdi'nidgo ajinih,
God t'aani niha nadāh do,
ado sits'in kodo dayinohjāh
doləl.

26 Ako Jo'zef daztsaňh,
nezna'din do'ba'añ neznāh
bi na'haigo: adobik'idazdez-
dizgo desgan'go I'jiptgi tsí-
ts'a bī hodoltiňh'.

MO'ZES BÎ NALTSOS NAKI'IGI
 C'ÎNÎNAH YOLYEH'IGI
 BÎK'EH-AHONI'LI NEZNĀH

WOLĀ'I 20: 3-17.

3 ¶ T'akah na'nala' dani god silānjin' holon'go iní'sin yi'la'.

4 ¶ Ha'at'ih'igi-dah bik'eascin'go be'elya'i do ada adilnil' dah, do nídih ha'at'ih'igidah ya'dilhil' biyi'di daholon'igi bi'dilil' dah, do nídih nahasdzañ bikāgi daholon'igi dah, ado do nídih toh biyi'di daholon'igi dah.

5 Ako ei bic'in' do ya anant'in' dah dolèl, do nídih bic'in' naho'la dah dolèl, hálah, síh, ei Jiho'vah ni God nišlín, ako God olc'indi nišlín ei'bañ, daa'a bañhigi a'dadzaigi ei bada'alcini tadi ado din'di alk'i-n'da'ašcính' nídih šik'édadin'igi ei aš'in' dolèl :

6 Nídih mil'go dalt'e'go ayodašo'nin'igi ado béhoš'ani yā'dahalyāni ei t'ēyah sē ajoba' beh bik'idajišdli' dolèl.

7 ¶ Jiho'vah ni God bi'zi' ei do-i'lin'go do bahadi'dzih dah: hálah, Jiho'vah bi'zi' t'a do-i'lin'go ba' hadzodzi šin,

ei ha'at'e' do hañh at'dingo aho'sin le' at'e' dah dolèl.

8 ¶ Haayinh-jinh ei diyin-go bāahayan' beh benil'nih, 9 Hasañ jinh ei' biyi' nanilniš do, ado ni nanis altso alil' dolèl :

10 Nídih tsosts'it jinh'igi ei Jiho'vah ni God bi haayinh-jinh at'eh : ako ei' biyi' do nanilniš dah dolèl, ni' dodah, niye' dodah, niš' dodah, dñeh na' nala'i dodah, asdza'ni na' nala'i dodah, ni bēgaši dodah, ni dñeh-dobēho'zingo nagāngi nida-kai'igi aldo' dodah :

11 Hálah, hasañ jinh'igi biyi' Jiho'vah ei ya'dilhil in'dah nahasdzañ a'yilah, to'nitèl in'dah ei biyi' daholo'ni t'aaltso, ado tsosts'it jinh azlin' biyi' ei hanalyin ; ei'bañ Jiho'vah ei haayinh-jinh yik'i sodolzín ado diyin'go a'yilah.

12 ¶ Nize'e in'dah nímah ei nil' ni'lin'go iní'sin : ako t'ēyah Jiho'vah ni God ni' bikāgo niyolkāli nēdinian'igi ei lan'i idolil.

13 ¶ Do adzilhè' dah.

14 ¶ Do aždilé' dah.

15 ¶ Do aźniinh' dah.

16 ¶ Bił kè'hot'i'ni t'ado
t'aadzago ba hōl'ne'e.

17 ¶ Bił kè'hot'i'ni bağan'
t'ado bida'ninilni'hi, bił kè'-

hot'i'ni bè asdzañ t'ado bi-
da'ninilni'hi, dīneh ba' nal'a'i
ñidih dodah, asdza'ni ba' na-
la'i ñidih dodah, bi bēgaši
ñidih dodah, bi teli ñidih do-
dah, ado bił kè'hot'i'ni bih'-
igi èi t'aaltso dodah.

SÎN

SÎN 1.

1 Dineh la' hoł hožò'ni èi do-God-k'ehgo a'ni'dahaai' bik'ehgo joga'li, do nìdih bañhigi adani'li bitah dzizi'ni, do nìdih a'ndahalt'i'i bitah dzizda'.

2 Nìdih bañh hoł hožò'ni èi Jiho'vah bizad-bik'eh-a'honi'li; in'dah t'a èi bizad-bik'eh-ahoni'li t'èyah bantsi'dziķes t'aakwi jinħ in'dah t'aakwi tl'è.

3 İndah to-ni'li'ni bibañh'gi tsin-bañh-anit'ani la' iah' nahoji'lin, ako bahwilziš'go ho nest'añ' hañh na'hodlèł do; hat'añ t'èyah do niłneh' dah do; in'dah ha'at'i-dah ajoli'li èi i'lin' dolèł.

4 Do-God-k'ehgo-adat'è' èi do akot'è' dah: nìdih èi t'èyah azòł bił yo'adahayoł'igi nìdahoji'lin.

5 Èi'bañh a'nahwit'ah-bè-niłkañgo èi do-God-k'ehgo-adat'è' do a'ah dadzo'zinħ at'è' dah, nā ałdo' bañhigi adani'li èi bañhigiat'è-bañh-a'dadini a'la-ni'dadlèł'gi do a'ah dadolèł dah.

6 Hálah, bañhigiat'è-bañh-a'dadini ba'dahont'i'i èi Jiho'vah bił bèho'zin: nìdih

do-God-k'ehgo-adat'è' ba'-hont'i'i èi ađinł dolèł.

SÎN 23.

1 Jiho'vah èi saahalyani at'eh; do bi'diniš'li'ni dah do.

2 Nanise' ałtas'èi' ya'at'è'hi dayitsò'gi na'hinoštèłgo ahsò'sin; toh daszè'i bibañhgo sa' nağah.

3 Si sızı'ni ya'at'èh'go sa anayodlił: bi'zi' bik'eh a'at'e-at'dini dabın'gingo sa' nağah.

4 Ado anonèł' bi ca'ha'oh bił bikòh go'ya c'èhi'sah nìdih bédahadzı'ti do bik'è sił hoyè' dah dolèł: niħ sił yias' èi'bañh; ado ni tsihał in'dah ni giš èi'di beh ha'òs-nih'.

5 Bikā-ada'ni t'a ał'dindgo sa' inı'sin si daana'i dabinał: ado sitsit'agi tlah bañh inı'sin; siħ beh-adla'ni nìdih wo'añliñh'.

6 T'aani ya'adat'è'hi in'dah ajoba'i èi ni' niłdind bijin'jin' sİKèdeñ holoñ' do: ado in'dah hoł'ago Jiho'vah bi kın biyi' kè'hašt'in' dolèł.

SÎN 32.

1 Hoł hožò'ni èi la' t'a ha-

za'kah a'dzidza yēnī' t'aaltso ha na'hidest'añh, in'dah bañhigi a'dzidza yēnī' t'aaltso hak'èolcoñ'.

2 Dineh la' hoł hožò'ni èi Jiho'vah do bañhigiat'è hac'in' nayil'fa' dah, in'dah ho niłc'ih t'èyah biyi' anót'ah at'din.

3 T'aakwi jinħ t'o bił aš-t'è'diništ'è'go sits'in šiyi'di dadī'yah nahalin siliñ', dinisñin'igi beh.

4 T'aakwi jinħ in'dah t'aakwi tl'è nī'la' šik'ijin' dahel'dās: beh dinīstlē yēnī' èi šiñ'go hazga'nī yic'in' nas-dliñ'.

5 Bañhigi as'dza yēnī' t'aanigo nič'in' aš'la in'dah t'a sī'za'käh as'dza yēnī' do naniš'in' dah. Ako adešniħ, Bèhaz'ani biläh nidiništal' yēnī' Jiho'vah bił bè'hodesiñl' in'dah nih bañhigiat'è beh t'a sī'za'käh as'dza yēnī' šandi'nianħ'.

6 T'a di' bañh God-k'eh-go adat'èi' t'aaltso nič'in' yikäh sodadilzin' dolèł, t'a nik'i'dahidokähdañ: ako t'aani toh ayoat'èh dilkōn'go nidih èi do aha'niden bic'in', nidaögèh' a'dat'è' dah dolèł.

7 Nih t'èyah bi na'hidišt'in'hi nī'liñh; ac'in'-nahwi-nāni do-šidelni'go ašini'sin do; yisdah-ildèh'go beh sin'igi šinadèl'āgo ašini'sin dolèł.

8 Beh yinał dolèli èi beh nandī'neštiñl' in'dah bohwidil'al: t'a šiħ šinā t'èyah beh nineštiñl' do.

9 Łiñ in'dah dzanez doak'īditiñh'igi at'è'go do ajit'è' dah, hālah, èi a'zat'i'i t'èyah beh wo'tañh, doda'go èi do nič'in' do'iya' at'è' dah.

10 Bañhigi adat'èi' èi bañhdabi'ni'i t'oahayui do; ni-dih Jiho'vah ba'dajoli ei ajoba'i ha na'dades'ā dolèł.

11 Èi'bañh Jiho'vah banihił dahožon' le', in'dah t'ai'yisi nihił dahožon' le', bañhigiat'è-niħañh-a'dadini: in'dah nihił dahožon'go yè'go a'dadohniħ, danihijèih k'èhez'dongo beh niłsi'dahkesi t'aanołtso.

SÎN 51.

1 God nī'li'ni, šajidi'bał, na'noškañh, ni ajoba' beh ayoi'i'ni'nin'igi bik'ehgo: in'dah ni ajoba' beh olza'ni t'oahayu'iigi bik'ehgo, šiħ bèhaz'ani - biläh - nidiniš tal yēnī' šah k'èil'coñh.

2 T'a-siza'käh-as'dza yēnī' ya'at'èh'go šañh nanil'èł, in'dah bañhigi asdza yēnī' šañh at'dingo ašilèh'.

3 T'aani bèhaz'ani-biläh-nidiništal'igi šił bèho'zin: in'dah bañhigi-as'dza yēnī' t'a-a'la'jin' bantsis'kes.

4 Nih nič'in', ni t'èyah nič'in' bañhigi as'dza, in'dah

ninal bañhigiat'è banisé'yah; ako bèh haĩndzi'igi beh t'aani s'ilin', in'dah beh anahas't'in'di beh bik'eh-dididlèl.

5 In'dah simah èi t'a bañhigi ajit'è'go sizniltsand, ado t'ado-ak'eh-ho'i'ni nišlin'go šidizcin'h'.

6 Jo'akon, ay'idi t'aani'ni holo'go ni n'zin, in'dah ay'idi do-hot'in'gi èi beh honisango asidilil.

7 Nanise' la' beh-ak'eel'tahi beh cin sañh at'dingo asilèh, ako in'dah cin sañh at'din dolèl: ado tasigis ako in'dah yas bilah at'è'go linisgai' dolèl;

8 Bañ-ıl-hozo'ni in'dah t'ai'yisi bañ-ıl-hozo'ni dist'a'go asilèh'; ako t'eyah ts'in dadi'yahgo i'nila yen' bil n'dahodojonl.

9 Bañhigi as'dzaigi ninin bits'an nanil'in, in'dah t'a siza'kah as'dzaigi sah k'eil'conh.

10 God nili'ni, šajidi'balgo, na'noškañh, ajèih bañhigiat'e bi at'dini siyi' ana'ndlèh, in'dah isizi'ni-nilc'ih ya'at'è'hi a'nidigo sah ana'ndlèh.

11 Honilon bits'ando t'ado yo'asidiahi; in'dah nih nilc'ih-diyi'ni do sits'a nididial'dah.

12 Beh-yisdah-iyil'fèhi bahozon'igi sa'andilil; in'dah

ni nilc'ih bandlèe beh šikā-ana'nilwo'.

13 Ako in'dah behaz'ani-yilāh-nidahidil'tali behosinil'ani beh nidaništ'in' dolèl; in'dah bañhigi adat'èh'igi èi na't'an na na'hidokāh.

14 God nili'ni šajidi'balgo, nih God yisdah-sinilti'ni, dineh dabidil beh šihodit'i dolèli beh šic'añh ant'eh: in'dah nih ya'at'èh'go in'dzaigi beh yè'go haštāl dolèl.

15 Nih Jiho'vah šidā an anlèh; ako sizè'den ant'è'hi beh naha'nih' dolèl.

16 Joh nahanin'hi do-bañnil-hozon'-dah; doda'go èi nic'in' adeshil: in'dah adil'itgo nahanin'hi èi do nil honel'ni dah.

17 God bic'in' nahanin'hi èi nilc'ih-isizi'ni bik'eh-hodesdlin'i at'eh: ajèih bik'eh-hodesdlin'i in'dah yinil at'è', nih, God nili'ni èi t'ado doni-ni'zini.

18 Zai'an bic'in' ya'at'èh'go ant'in'h t'a bañ-nil-hozon'igi at'è'go: Jiru'salem bi na'astlin'igi ya'at'èh'go nant'in.

19 Ako in'dah ya'at'èh'go o'o'nili beh nainin'hi in'dah adil'itgo nainin'hi, in'dah t'at'eh adil'itgo nainin'hi bañ nil hozon' dolèl: in'dah bika-nainin'hi bikado bēgaši nādajilnih' dolèl.

SĪN 139.

1 Jiho'vah nī'li'ni, nih ha-si'nisitgo, ado sehosi'nī'sind.

2 Nahīnosdā'li in'dah nahīdisda'hi nīl beho'zin, ado nī'zadeñ nīdih beh-nītsis'kesi nīl beho'zin.

3 Na'hīnosťē'li in'dah sa'nahazt'i'i ēi hanīsīd, ado t'aaltso ašni'li bi'hīnildīnīl.

4 Sād t'ala'i nīdih t'ahdo beh hasdzi'hi nīdih, nih Jiho'vah nī'li'ni t'aat'eh nīl beho'zin.

5 Nih šikēdeñ in'dah šilānjīn' naninah', in'dah nī'la' beh šikā dahīdīlnīh.

6 Akot'e'go beh-ēho'zini ēi alil'go šic'in' at'eh; wo'dahdeñ'i at'eh, ako do bī'neš'āñ dah.

7 Ni nīl'ih-diyi'ni-šan' hājih bīts'añ de'sa? honīlon'gišan' hājih bīts'añ adeswol?

8 Ya'dīlīl bih iyā nīdih akwe'e honīlonh': Ši'ol hol'yē'gi ne'tīn nīdih jo'akon, akwe'e honīlonh'.

9 Abīn'igo at'āh bīl nīdīdī'dla'i nahalingo ũo'-nīťēl nīdanes'āñdi beh kē'hašt'in nīdih;

10 Akwe'e nīdih nī'la' nasīloz do, in'dah nī'la' nīšnā-jīn'igi šo'ťaň dolēl.

11 Ado adīšni'go, T'aani cahalhēl šik'idoldoh; nīdih šīnāgo t'l'ēigi ēi hol'in' dolēl.

12 Aou, cahalhēl nīdih do

ha'at'i'hi-dah nīts'añ nēnīl-in' dah; ado t'l'ē'igi t'ēyah jīnh nahalingo adīndin' dolēl: hālah, cahalhēl in'dah hol'in'igi t'aa'lah nīl ahlē-t'eh;

13 Ts'ide agāgo beh ast'e'nītse'hakesi šī holo'ni ēi t'aaltso bēniholnīh': šīmah bīsc'it bīyī'di se'tīn yeñdañ šāaholyaň nīt'eñ.

14 Ēi'banh ant'ē'i beh nahāšnīh' do; bik'e ayē'go in'dah alī'lēgo a'šīdilyah: alī'li ēi alī'lē laňh', in'dah šī sīzi'ni t'aani ya'at'ēh'go bīl beho'zin.

15 Do-yit'in'go a'šīdilyah yeñdañ, sīts'is t'ado nīts'añ na'dest'īnd dah, indah nahasdzañ ts'ide atl'ahdīi bīyī'di ēi aľah-yī'c'aňgo a'šīdilyah.

16 T'a nī nīnā sīts'is t'ahdo altso alnēh yeñdañ yiyīl-tsaňh; ako ēi ānīl'go bīl hol-zīš in'dah nī naltsos bīyī'di t'ēyah ats'is behadīt'ē t'ahdo halē'hi t'aaltso bik'īnīhes'dzoh.

17 T'ai'yīsi i'lin laňh' nī beh nītsī'nīkesi aldo' šic'in', God nī'li'ni; t'ai'yīsi t'oahayui laňh' t'aaltsogo.

18 Bī' i'nīľta'go ēi t'aaltso se'i'igi bī'lah anē'laň' do: ako ts'ēhesdzid'go t'a nīl honīšlonh.

19 Nih, God nī'li'ni, t'aani banhīgi adat'ē nadīľtsīl: ēi-

banh dineh diŋ dano'si'nigi
sît-s'ah-hohkâh.

20 Banhigi-adat'é'go na ya'-
daŋi, in'dah nih daana'i ni-
zi' ba'ih'gò yeh ya'daŋi'.

21 Da' dōs dajoŋā dah t'a-
altso, nih Jihovah danijo-
la'i; in'dah da' dōs banhsi'ni
dah, t'aaltso nik'édadinih'igi
banh?

22 Danijo'la'i t'aaltso ya'a-

112

t'é'hi beh joŋlah: t'aaltso sè
ana'igo yiniŋta'.

23 Nih God ni'li'ni, ŋiyi'di
hani'sid, ako ŋijeih niŋ bē-
ho'zin: ŋiniŋahgo ako ŋin-
tse'kes niŋ bē'hodoziŋl:

24 Ado in'dah ŋiyi'di ban-
higiat'é holo'ni beh aniŋ-
t'é' ha'diniin', in'dah ho-
l'āgo hont'i'i biyi'gi ŋa yi-
naŋ.

HODZĀNGO HAIDZI'HI

WOLTA'I 2.

1 Šiye' sızad ni nízıngo, ako bik'eh-ahoni'li-béhosełani ašt'e'nihinił' dolèł;

2 Ako nıja beh beh-hódzà'ni bikah inıts'an do, in'dah nijèih beh bik'idiyitiñh'go inısın;

3 Aou, t'aani, beh-èho'zini bika' nıcah, in'dah beh-ak'ıditiñ'hi bic'in' nızih wo'dahgo inı'sın;

4 Bès-ğigai nahojı'lıngo hakā dıniin'go, in'dah da'ılı'ni nōni nahalıngo hakanfah;

5 Ako in'dah Jiho'vah beh-bıts'a-honiyé'ı bik'ıdidi'tiñł, in'dah God at'é'ı nił bə'ho-doziñł.

6 Beh-hódzàni èi Jiho'vah aidiāh: bıza-la'fahdo èi beh-èho'zini in'dah beh-ak'ıditiñ'hi nihwilèh.

7 Beh-hódzàni hadałt'e' ašt'e'-niyinił' èi a'at'e'-bañh-at'dini bah: ya'at'èh'go k'ehez'don nıdakai èi bı nage' jı'lıñh'.

8 Ya'at'èh'go beh-ahaz'ani ba'dahont'i'ı èi bāahojıyanh, in'dah dadiy'ni hoh'ıgi ba'dahont'i'ı do bida'hodełni'go adzo'sın.

9 Ako in'dah di bik'ıdidi'

tiñł: t'a-a'ko-giat'èhi, ado ya'at'èh'go beh-a'haz'ani in'dah ahèłt'é'go adit'ahi; aou, t'aani t'aaltso dahont'i'ı ya'at'é'hi.

10 Beh-hódzàni nijèih bı hazlın'go, in'dah beh-èho'zini ni sızı'ni yıł honèł'nigo;

11 Hodzañ'go nıtse'hakesi èi do nihodełni'go ano'sın dolèł, ado ak'ıditiñ'hi èi nāahalyañ' dolèł:

12 Dıneh ba'at'e' bañhıgi-at'é ba'honit'i'ı, in'dah dıneh ak'ehalıñ'go bızādi;

13 K'èhezdon dahont'i'ı yıts'a-hakāhi, ado cahalıhèł'go dahont'i'ı yih hikāhi;

14 Bañhıgi adanı'go bıł daho'so'ni, in'dah ba'at'e'-bañhıgi-adat'é ak'edahalıñ'go bıł daho'so'ni;

15 Nahonešt'lızgo ba'dahont'i'ı, in'dah ak'eh-dahalıñ'go dayikāhi bıts'ańdo yısdā'-niłtèh dolèł:

16 Asdza'ni do-bèho'zini in'dah tsı'nağai, t'a èi āno-t'ahgo hazo'ogo yałti'ı bıts'ańdo yısdā'-niłtèh dolèł;

17 T'a èi ałcını jılındañ nahoneztañ' yēni' yo'azdıañh, in'dah ha God ha'dı'ni'añh yēni' bajıyonèh'.

18 Ha kin t'eyah anineh yic'in'go at'eh, in'dah danez-nāni ei bic'in' ha'aho't'i'.

19 In'dah ha na'ho'jā'hi do la' na't'añ nadāh dah, do ñidih inah ba'hont'i'i ñi'da-dyiltsod dah.

20 A'at'e'-bañh-at'dini ba'-dahont'i'i yintān'go t'eyah, dineh ya'at'é'hi ba'hont'i'go yinal dolél.

21 Èi'bañh k'ehez'dongo adat'è ei ké'yah yikā ké'dahat'in' do, in'dah do bañh dahnahaz'āni t'eyah t'aa-lajin' yiyi' ké'dahat'in' dolél.

22 Ñidih ba'da'at'e' bañhigi adat'è ei nahasdzañ bikādo az'dodinl, in'dah behaz'āni-yilāh-ñidahidil'tali ei biyi'do altso naho'dodinl.

AIZÉ'AH

AHODONI'LI-YAHALNE'Í BÎ NALTSOS

WOLŦA'Í 52.

13 ¶ Jo'akon, sí nalte' èi hoyāngo hazo'ogo nagā do, ayoat'è abídidolnī, in'dah haha'nih' do, in'dah t'ai'yisi alāhdi ní'lin' dolèl.

14 T'a a'nè'laŋgi ník'è t'o-bil-adahoyui yeŋgi at'é'go; hanin ahéltlíz lañh', èi dìneh t'ahdo akonèh'dah nít'en, in'dah hats'is'igi èi dìneh dabiye'igi do ako'dat'è' dah nít'en.

15 T'a akot'é'go lañ'i a'ān dadine'e yik'i'doŋah; nīdat'āni èi hak'è da'da'do'sa' dolèl: hālah, t'ahdo beh hoŋ dahane' yēnī' èi dēzdoltsél'; in'dah t'ahdo dazdits'inñh yēnī' èi bantsí'dazdokos èi-bañh.

WOLŦA'Í 53.

1 ¶ Hāi'sañ' badahwilne'igi dayosdlānd? in'dah hāi'sañ' bic'in' Jihō'vah bigañ bē'ho-zind?

2 Ado biñh èi nanise' dit'odi nahalingo hanaŋ dí'noyèl, in'dah aket'l'ol ní' hazganden hani'sañh nahalingo: bits'is at'é' èi do ayoianolnīn dah; a'kohgo níhi dahwiltsāngo

beh-aznolnī'ni èi do dani'dzin dah dolèl.

3 Dìneh dahojolā nít'en in'dah do dahonī'zīn dah nít'en; dìneh yīnīl at'é', in'dah yīni saañh yīl ahī'nes-dī'ni: in'dah níhi daniñinīn' hats'añ nī'danil'in'; ado hodijodlāgo níhi aŋdo' do níhīl jī'lin' dah nít'en.

4 ¶ T'aani yīni saañh níha biŋ jogal', ado yīnīl èi níha joyèl: nīdīh a'dēnidzīngo èi aŋihodilya'igi in'dah hac'in' nahwisnāigi èi God bits'añ-dēn.

5 Nīdīh bēhaz'āni-bilāh-nīdahidīŋtaŋgi èi' bīk'eh hā'aolzīz, ado a'dazdeznīh'igi t'éyah t'a níhiza'kāh-bañhīgi-adē'nī'li bīk'eh: aŋihodilya'igi èi bīk'eh níhīŋtaŋgo dahozōñ' dolèlgo; in'dah hak'inadzisk'añh silīn'igi èi bīk'eh nahīdī'jē.

6 T'aanīltsō dībe nahalingo yo'ahīkāh; ado t'ala'ī nītin'igo t'a níhi dani'dzīngo ahīkāh; in'dah t'a níhiza'dākāh-bañhīgi-adē'nī'igi èi t'aat'eh níhah Jihō'vah yīk'idiañh.

7 ¶ Ak'ihodit'āh beh hac'in'

nahwi'nāgo a'dahojohsin nī-
t'eñ, in'dah t'ai'yisi hac'in'
nahwisnād, t'a a'ko nīdih
t'ado hadzodzi' dah: na'a-
tsédjin' dibe-ya'zi niké-
dziñs'igi a'hodilyah, ado ta-
digé'si binał dibe nahalīngo
do ajini' dah, ako t'ado nī-
dih bizē añ a'ho'lā dah.

8 Ak'ihodit'ah beh anaho-
t'ah ya'at'é'hi bits'ańdo hoł
c'idaskai: hai'sañ i'dañ ho
dine'e yēni' biťahgi yantsi'-
dakes, dahanāni bi k'é'yah
biyí'do hodisyin'igi si dine'e
bēhaz'ani - yilāh - nīdahaskai
bininā: ako t'a ei aťidabidi-
dolnīł nīt'eñ.

9 In'dah ado bañhigi ada-
nił'igi yil yo'adahol'ah, nīdih
dadziztsañ'go ei la' at'ini
nahalīngo hah hodilyah; há-
lah, do hwe'edi'lah' dah nī-
t'eñ, do nīdih na'adlo'-sad
hazé holoń' dah nīt'eñ.

10 ¶ Nīdih adazdeznih'igi
ei Jiho'vah bił nīlin'go
a'dzah; ado yī'ni saa'ni yī-
hoł't'e: ako hah'godah hwi
sizi'ni bañhigiat'é binina nā-
hīnīlnīn'go, t'a ei dahilci'hi
yīzdołtsēł, ado hwiyołkāhi
nīnezgo idolił, in'dah Jiho'-
vah bił hošo'ni ha'lak'edo
k'ēanna'dilziš dolēł.

11 Ado yīzdołtsē'hi ei hwi
sizi'ni tihonih'go bits'ańdo
hazliñ'i in'dah hwih'go hoł
ya'at'éh' do: in'dah ajit'é'
hwé'dahosińgo šił nalte'

ba'at'e'-at'dini lañ'i ya'at'éh'-
go-ašt'é'-idolił; ado t'a biza'-
dakāh-bañhigi-adani'li ba'
dahodidolt'ēł ei'bañh.

12 Di'bañh ayoat'é'i bił bi
dolēł'igi badiniš'ah, ado hoh
in'dah dabīdzil'igi bił das-
nan'igi yil ałts'a'dido'nił; há-
lah, hwi sizi'ni beh jinā yē-
ni' anine'jin' azdiāñh; ado
bēhaz'ani-yilāh - nīdadesta'li
bił hodēłta'; in'dah lañ'i
bañhigi adat'é bah bił daho-
dilt'e, ado bēhaz'ani-yilāh-
nīdadesta'li bah' sozdolzin.

WOLTA'I 55.

1 ¶ Šoh, t'a dibā dasolin'
siñ hak'go, tojin' nī'hohkāh,
in'dah nīhi bēso a'dadinigi;
hak'go, nī'daiyołnih'go da'o-
sañh'; aou, t'aani, bēso t'agēd
in'dah t'ado bañh-i'lin'igo
c'il-naatł'oi-bi-fo in'dah ap-
be' biłgo nī'daholnih.

2 Ha'at'é'gošań' do bah at'-
ē'i ei bēso bik'é nīdahoh-
nił'? in'dah do beh hwih
adlē'hi bik'eh nīdalniš? ha-
zo'ogo dasinołts'ańgo ado
ya'at'é'hi dahsańgo, in'dah
ha'nī'di nīhi' nazi'ni danil-
k'ahgo a'dil daholzoń' dolēł.

3 Sic'in'go dai'sołts'ańgo
ado šahohkāh: dahidołts'-
iñh'gō ako nīhi nazi'ni da-
hanā dolēł; ado hoł'ago a'dē-
t'ah-do-nint'i'i nīhił adešlił,
Dé'vid t'aani beh-ajoba'igi
nīdih.

4 Jo'akon, a'añ dadine'e t'aaltso yeh yil halne' do biniyeh baniltinh, èi di dineh yanagai, in'dah bizad-k'eh ahoni'li at'e' dolèt.

5 Jo'akon, a'añ dadine'e la' do behoni'sinigi yidi'kil, ado a'añ dadine'e la' do nédahosinigi èi nahidokāh, Jiho'vah ni God binina, ado in'dah Iz'rel bi diyini binina; hálah, èi ayoat'e' a'nihilah, èi'banh.

6 ¶ Jiho'vah bè'dahonosiñh' bik'idadohkāh t'a bihonédza'dañ, t'ah nihi'gāhgi holondañ bic'in' a'dadohniñ':

7 Ako ha'nidi banhigiat'e'i ba'ate' ba' hont'i'i yo'idiāh, ado ak'e-hali'ni dineh bintsi'kes yo'idiāh: in'dah ha'nidi Jiho'vah bandzo'dza', ako in'dah beh-ajoba'i hoh'dolèt; in'dah nihi God bic'in', hálah, èi t'oahayui yan'didoal, èi'banh.

8 Sintse'kes èi do ni nintse'kes dah, do nidih na' dahont'i'igi sñh sa' dahont'i' dah, di Jiho'vah anih.

9 In'dah t'a ya'dilhil nahasdzañ de'go bilāh anizad'igi at'e'go, aldo' sa' dahont'i'igi nih na' dahont'i'igi bilāhgo at'eh, in'dah sintse'

kesigi èi nih nintse'kes bilāhdi at'eh.

10 Ado t'a, niłtsañh' in'dah yas do' ya'dilhil biyi'deñ nahaltin'igi do na't'añ nina'hadlèl' dah, nidih nahasdzañ nètlèh do, ado biyi'do nani'se' binā añ a'dane'go anayodlił do, ako k'édidlè'hi nani'se' binā beh na'hodlèl' do, ado da'anyāni t'eyah c'iyāñ beh ni'dahodlèl' dolèt:

11 T'a akot'ego sizad sizèdo beh hahasdzih'go do na't'añ la' ayila'i t'agèd si ni'dodlèl' dah, nidih t'a sñh ni'sinigi la' yolił' do, in'dah t'a bic'in' il'a' sñh k'eañna'dilzi's dolèt.

12 Ako t'ai'yisi nihił daho'zoñ'go c'ihidokāh, in'dah nāsgo bik'eh hozō'ni beh nihidot'is do: dadził in'dah dahdask'idti èi nihidāhgi añ a'dane'go dahatał do, ado tsin bil' k'èdaya'hi èi t'aaltso ahidakat dolèt.

13 C'il dadeni'ni hadadi'nosèl yeñgi èi joh, c'o' dah hadadi'nosèl, ado cōnh hadi'nosèl lēngi joh, Mir'tel dah hadi'nosèl: ado di a'dzai t'eyah Jiho'vah bic'in' yi'zi' dolèt, in'dah t'ado k'ege'si hol'ago beh-èho'zini at'e' dolèt.

JO'NAH

WOLTA'I 1.

1 ¶ Ado ako Amít'téai biye' Jo'nah èi Jiho'vah bizad yidizts'an ako abilmih,

2 Ašt'é-adilnéhgo Ní'niveh èi ayoat'é kín-hal'ahago dināh, ako èi yè'go bic'in' yadi'tih; hálah šinał t'ai'yisi bañhigi adanił dazliñ', èi-bañh.

3 Nidih Jo'nah èi joh, Tar'sišgo dah yo'ajolwodt Jiho'vah holoni bits'ando, ado Jappa holyè go'yah jiniyah; akwe'e tsin-nael Tar'sišgo dez'el lé'i dziłtsānh ako èi bik'e-nizni'лаго bih jiyah, ado èi bił Tar'sišgo Jiho'vah holo'ni bits'ando jidogał biniyeh.

4 ¶ Nidih Jiho'vah èi to-nitel bikāgo ayoat'é'go ni-yolgo a'yilah, ako to-nitel bikāgo t'o-baha'dzitgo de-yol èi'bañh tsin-nael yēni' t'onihidoltoñ' nahalín silin'.

5 Ako nidał'é'li èi ni'dasdzid, ado t'ala'i nitin'igo dabi god yic'in' hadadesgāz, ado tsin-nael aszo'li dolēł biniyeh nalye'hi ye'ni' fah dazist'lid. Nidih Jo'nah èi tsin-nael wi'yahdi bih jiyā-

go; adi dzineztinh, ado t'ai'yisi ajilhāz.

6 Ko'dzago bik'eh-na'aé'li haniyah ado hac'in' hadzigo anih, Ha'at'é'gošan' nitsi'nikes alho'si ni'li'ni? ni'didāh, ni God né'nikānh, ako dats'i God, do-a'didinłgoh nihañh-tsi'dokos.

7 Ado èi t'aaltso alc'in' hadasdzi'go a'danih, Hak'go šiñ, binina bañhigi a'nihidili'ni beh-bé'hodoziñ'li a'dadilnił. Ako beh-é'hodoziñli a'dayilah, ado nit'en Jo'nah bik'udit'an,

8 Ado èi adahodi'nid, Nidanikañh nihił hōl'ne' hai'saň' binina di'di bañhigiat'é' nihił'ijin' silin'; Ha'at'i'saň' ni nanis? hādeňsaň' nanināh? hādi'saň' ni kē'yah? ado ha'at'i'saň' dineh šiñ ni'liñh?

9 Ado adabizdi'nid, Ših, Hi'brew dine'e nišliñh'; Bohonišni'hi èi Jiho'vah, èi God ya'dilhił biyi'diigi, ako t'a èi to-nitel in'dah ni' a'yilah.

10 A'kohgo èi dineh t'ai'yisi ni'dasdzidgo adahodi'nid, Ha'at'i'saň' biniyeh in'dzah? Hálah, dineh èi Jiho'vah holo'ni bits'ando yo'ajolwodt-

go bił bė'dahozin, hálah èi beh bił hojolne' èi'bañh.

11 ¶ Ako adahodí'nid, Hã-šan' dandilnił'go di to'-niłèl niłah ana'hodidolził: hálah to'-niłèl t'o-baha'dzitgo yil-k'oł siłin', èi'bañh.

12 Ado adabizdi'nid, Na'si-dolteħgo to'-niłèl biyi' go'ne' ašiyolhan; a'kohgo to'-niłèl niłah ana'hodidolził: hálah šiħ' šinina di ayoat'é'go ni-ħic'in' dèyoligi èi šił beħo'-zin, èi' beh at'eh.

13 T'a a'ko niłih èi diñeh c'eh tsits'a' ni'dadil'oł daz-ni'zin; niłih c'eh adaji't'ind: hálah to'-niłèl'igi èi ni'yol binina hadāħjiñ' t'aiyisi yil-k'oł, èi'bañh.

14 Èi'bañh èi Jiħo'vah yi-c'in' hadadesgāzgo adanił, Ni'danikāñh, nił Jiħo'vah ni'li'ni, ni'danikāñh, di diñeh yeh-ħināni binina do niħi'-nigi a'didiñł dah, ado dił do-bo'hodit'i'i beh do niħik'i-hodidi'āl dah: hálah nił, Jiħo'vah ni'li'ni, t'a nił ya'-at'eh'igi in'dza, èi'bañh.

15 Ako'dzago èi Jo'nah ni-dèdiłtiñ'go to'-niłèl biyi' go'ne' adayišan: ado to'niłèl baha'ciñ' ye'ni' a'hodilzē.

16 Ako diñeh èi Jiħo'vah bik'e t'ai'yisi niđadzisdzidgo badahojinĩł, ado Jiħo'vah bic'in' nāđadzisniñ'go beh-adidot'āli beh niđahodziz-āñh.

17 ¶ Ako Jiħo'vah èi lō la' ayoat'è lè'i, Jo'nah idolnah biniyeh, a'kwi yinił'a'. Ado Jo'nah èi lō ayoat'è ye'ni' bibidt biyi'di dziztiñ'go ĩagi jiñh ado ĩagi tl'è azliñ'.

WOLTA'I 2.

1 Ado Jo'nah èi Jiħo'vah ha God bic'in' lō bibidt biyi'-deñ sozdolziñgo, ajiñih,

2 Tiħošniħ'igi binina èi Jiħo'vah bic'in' sodeszín, Ado èi sidizts'añ; Hè'diz holyé' bibidt biyi'-deñ hadešgāzgo Ako šižih' disints'añ.

3 Hálah nił, di ayoani'zad go'yah ašiyi'niłhan, to'-niłèl ałni go'ne'; Ado šināgo t'aat'è-nit'en to'-dilkōñ:

To dalk'ołigi in'dah to bigān èi ałtso šił'i' hol-k'oł.

4 Ado adišniħ', T'a ninał c'isidiyēłgan'; Niłih ni bi-sohodizín-kin bic'in'go nāđides-t'inił.

5 Toħ èi šinal'k'oł, ši sizi'ni niłih ałdo':

Toħ èi šił'idi ayoidētāñ, Tayi'di tl'oh'igi èi ši tsi-ts'in bik'idadesdiz.

6 Yāgo dzil niđanes'āñjin' niniyah;

Nahasdzañ èi bi dadil'-jah biłgo hol'āgo šił'i'-dasinił:

Nídiĥ Jiĥo'vah ní'li'ni, sí God aān bít's'āndēn ní-c'ĥ-beĥ-hīnīšnāni hai-níltīnh'.

7 Hálah sí sízi'ni síyi'di do níldzil' dah sílin'go éi Jiĥo'vah bínaś'ni:

Ado sí sodiziniĥi ní bí-soĥodizin-kín biyi'di dí-sín'ts'añ.

8 T'aadzil'tso ada'hononini anoāhi ĥoĥ danī'lin'igi éi t'a dahoh ajoba' hā-dahīdīt'āh ye'ní' bít's'añjīn' ajikāh.

9 Nídiĥ sízad beh-ālēĥ-nī-sīn'igi éi ní'c'īn' nāhī-deśnīh;

Adeśnīl'go beh ní'c'īn'ĥ hasdzīgi éi adeśnīl.

Yísda'ildé'ĥi éi Jiĥo'vah t'é'yah bít's'āndo.

10 Ado Jiĥo'vah éi lō yíc'īn'ĥ hadzi, ado éi Jo'nah ĥa-bañĥgi ní' yil'tsēi bíkājīn' ĥo'deskwih.

WOLTA'I 3.

1 Ado Jo'nah éi Jiĥo'vah bízad néidizts'añ ako aĥal-nīh,

2 Aśt'é-adilneh'go Ní'niveĥ éi ayoat'é kín-hal'āgo dínah, ado beh bí'c'īn' ya-dīl'tīh nídiśnīh ye'ní' beh ya-dīl'tīh.

3 Ako Jo'nah aśt'é-a'dilyāgo, ado Ní'niveĥgoh níyāh, Jiĥo'vah bízad k'ehgo. Ako Ní'niveĥ éi ĥagi jīnh biyi'

odaĥ bí'gāĥgo t'ai'yísi ayo-at'é' kín-hal'āh.

4 Ado Jo'nah éi kín-hal'āh-igi biyi' go'ne' la' ajīnh odaĥ bí'gāĥgo níznīyāgo ĥāzdol-gāz, ado ajīnīh', Díz'din jīnh t'ah ĥadzīh', a'kohgo Ní'niveĥ kín-hal'āhigi a'dodīnīl.

5 ¶ Ako díneh Ní'niveĥgi ké'daĥat'īn'igi éi God dayos-dlānd, ado éi t'aat'é-nīt'ēn t'ado daosa'ni, ado t'l'oh-yísbíz ak'īdaĥtīh, éi beh ĥa'nī-hot'añĥ alāĥgo adaajt'é'i īn'dah a'oh'go adaajt'é'i éi alsto aĥēlt'é'go a'hodo'nid.

6 Hálah (Jo'nah) bízādīgi éi Ní'niveĥdo alāĥgo-nat'āni yídizts'añ éi'bañĥ, ado éi bík'īdahasda'ĥi-bíkādo-naha-t'ai' bík'ī ĥadajī'yah ado bēldla'di-ē ĥāzdī'nīl, ado t'l'oh-yísbíz ak'īdzīstī'go lēs-c'ĥīh yahikāĥdi éi biyi' dzī-nezdah,

7 Ado éi alāĥgo-nat'āni īn'dah bíkēden-danī'lin'go-yīl-nīdahaāhīgi éi beh-nī-hot'āni Ní'niveĥ biyi'gi t'aat'é-nīt'ēn badaha'ne'go a'dayilah, ako a'danīh, Bí'nīdi díneh ado dabīlīn' nídiĥ, ado bēgaśi nídiĥ, ado díbe nídiĥ t'ado ĥa'at'ī'ĥi-dah dē-ido'lin'ĥ dah: bí'nīdi t'ado da'alcōzi, īn'dah t'ado daa-dla'ni:

8 Nídiĥ bí'nīdi díneh īn'dah a'lin' t'aatso t'l'oh-yísbíz ak'ī'dēl'tīh, ado ye'go soda-

dilzin'go God nî'dayokānh : aou, ado bî'nidi èi t'aaltso bañhigi adajonil' ye'nî' yo'adazdîāh, ado adilāh bil' adajit'eh ye'nî' yo'adazdidoā.

9 Hai'sañ' bil' bêho'zin èi God t'ān an'doñ'ni'l'go ado lah'go tsî'nîdokōsigi, ado ayoat'é'go do-bil'-ho'zōnd ye'nî' yîts'ānjîn' ko'ndo'ni'li, ako do a'didinl' dah'igi ?

10 Ako God èi a'dadzāigi in'dah bañhigiat'é yîts'ānjîn' a'dadzāigi yiyiltsānh ; ado God èi bañhigiat'é'go a'nîhideslil' bidi'nid ye'nî' èi lahgo yañh-tsi'nideskez, ako t'ado a'dzādah.

WOLTA'I 4.

1 Nîdih èi a'hodzāigi Jo'nah t'ai'yisi do bil' ya'at'èh' dah, ako t'ai'yisi do bil' ho'zōnd dah.

2 Ado Jiho'vah bic'in' soz-dolzin'go ajînih, Jiho'vah nîli'ni na'noškānh, da' dōs ko-t'é'go adî'nid dah, t'ah si k'é'yahdi na'sādan? Èi'bañh atseh Tar'sisgo yo'iswodt : hálah nih èi God joba'i ado an'diāhi, ado do-hañh ba'haciñ'hi nî'liñh, ado nî joba' ayoat'é in'dah bañhigi adilil' ye'nî' bañh-nî'ni, èi'bañh.

3 Ako k'adt, Jiho'vah nîli'ni, na'noškānh, nîlc'ih-beh-hînišnāni sîts'ān na'dilèh' ; hálah dadestsāligi èi ya'a-

t'eh, hînišnā dolèl'igi èi do ya'at'èh' dah, èi'bañh.

4 Ado Jiho'vah adî'nid, Da'naha'ciñ'igîs èi ya'at'eh ?

5 A'kohgo Jo'nah èi kin-hal'ādo c'izniyah, ado ha'a'āh bic'in'go kin-hal'ādo, ādi ca'ha'oh a'jilāgo, biyāgi dzinezdah, ado kin-hal'āhigi dats'i a'dodinl'go yidestsel' dzinî'zingo.

6 ¶ Ado Jiho'vah God èi adē la' haini'sānh, Jo'nah beh bik'i ca'ha'oh' dolèl'go, ado èi beh hoł na'hodojoñl' bîniyeh. Ako Jo'nah èi t'ai'yisi bil' ho'zōnd, adēigi bañh.

7 Nîdih God èi c'os a'kwi yinî'a, ado èi biska'ni abin'igo adē ye'nî' k'îniñhāz, ako èi niñna'.

8 Ado èi ako'dzāgo, jo'honnaai dahdiyāgo, God èi ha'a'āh biyāden t'ai'yisi ni'yolgo a'yilah ; ado jo'honnaai bits'ādo Jo'nah bitsi-ts'in bih yil'do'igo bik'e ha'nî'-as-diñd, ado t'a hayi'idi dades-tsał dzinî'ziñ', ako azdî'nid, Dadestsāligi èi ya'at'eh, hînišnā dolèl'igi èi' dodah.

9 Ado God èi Jo'nah ayîdi'nid, Da' nahaciñ' gōs èi ya'at'eh, di adē binina? ako azdî'nid, Ya'at'eh lañh' sa'haciñ'igi, dadestsāligi nîdih.

10 Ado Jiho'vah adî'nid, Adē t'é'yah bah aī nî ni'zin,

t'ado biniyé nîs'înilnîs dah | din do'ba'an nadindi mil da-
 nîdih, do nîdih nosêl'go i'ni- | hanan'igi la' dabi'la' nîsnâjih
 lâ dah nîdih; ako êi t'a'la' | in'dah dabi'la' nîstl'a'jihigi
 tl'ê biyi' hani'sânh, ado t'a'la' | nîdih do bił bédaho'zin dah'-
 tl'ê biyi' as'dind; | igi, ado a'liñ aldo' t'oahayu'-

11 Ado di Ní'niveh, ayoat'ê | igi, da' êis do bañh hañhdi'-
 kîn-hal'âhigi, biyi'gi nezna- | ne'siñ dah.

MATTHEW BĪK'EHGO HANE'- YA'AT'Ē'HI

BOHOLNI'HI BĪ SODĪZĪN.

WOLĀ'I 6: 9-13.

9 Nihifa ya'dilhił biyi'di honilo'ni, Ni'zi' diyin'go ol-zini.

10 Alāhgo - beh - niholni'hi k'eañyilziš le'. Beh inini'zini ei nahasdzañ bikāgi adonił, t'a ya'dilhił biyi'di anil'igi at'e'go.

11 C'iyañ t'aakwi jiñh ni-ha' iyil'tsōdigi ei di'jiñh ni-ha nādiniāh.

12 Ado bañhigi adē'nił'igi niha-nāhidiāh, t'a nihič'in' bañhigi adani'ti ban'dahidit'ahigi at'e'go.

13 Ado nihi hodi'nořahjin' t'ado anihieši, niđih bañhigiat'e bits'ańdo yisdah'-nihiyinił: hālah, alāhgo-beh-oholni'hi ei nił, ado beh-adzili, ado beh-ayoiat'e, ei hol'ago nił, ei'bañh. Ei t'a akot'e' le'.

MARK BĪK'EHGO HANE'-YA'- AT'ĒHI

WOLTA'I 1.

1 Hane'-ya'at'ē'hi bēdezt'i'i
Jesus Christ, God biye' bih'-
igi;

2 ¶ Ahodonili-yadahalne'i
t'a yeh ak'ēdaascīnh' yēngi
at'ē'go:

Jo'akon, sī nala'i nī'lanjīn'
adeš'al,

Ako ēi nī'lanjīn' ašt'ē-ho-
dolil' bīniyeh.

3 T'a la'dah kē'yah-bī-do-
naadahigi hazīh beh
nazdilgāzīgi at'ē'go,

Boholni'hi biba' ašt'ē-da-
ho'lēh,

Ado ba' hont'i'i k'ezdongo
a'da'le'.

4 Jan ēi kē'yah-bī-do-na-
adahigi nahadlāgo taagīs
nīt'ēn, ado nahadlāgo taagīs,
banhigi ēi at'ē bahyī'nigo
beh ana'hīdit'āhi ēi yaholnē'.

5 Ado Judi'ah kē'yahdo
t'aat'ē-nīt'ēn hac'in' aheskai,
ado ēi Jiru'salemdo t'aaltso;
in'dah ēi t'aaltso hats'aŋdo
tòh Jordan biyī' nahadlāgo
tadabīdīsgīz, banhigi adanīl
yēnī' yadaholne'go.

6 Ado Jan ēi gaŋ-ask'iti
bigā ha ē, ado akał ēi ho

nazt'i'; ado wi'nesc'in'di in'-
dah tsist-nah-nīdaldzīt'igi-
bitl'iz yiyaŋ nīt'ēn.

7 Ado God yahalne'go
anih, Ēi la' sīkēdeŋ yigal'igi
ēi sīlāhgo at'eh; ya a'deš-
nīlgo bī kē-tl'ol k'edeš'al nī-
dih do banh nīslīn' dah.

8 Sīh t'aani nahadlāgo tōh
biyī' tanihise'gīz nīdih ēi
t'eyah Nīl'c'ih-Diyī'ni biyī'
tanihidogīs.

9 ¶ Ado r'daŋ dayīlkāhi bi-
yī' ēi Galilī'di kīn-hal'ahigi
Nazereth holyē'do Jesus ni-
yah; ako Jan tōh Jordan
biyī' nahadlāgo tabīzgīz.

10 Ado t'ahhāgo tōh biyī'-
do hājīdāhgo, ya'dīlhlīl aŋ
a'dzago dzīltsaŋh, ado Nīl-
c'ih-Diyī'ni ēi hasbī'di la' na-
halīngo hak'ijīn' hadaho'le'.

11 Ado a'kwī ya'dīlhlīl bī-
yī'deŋ azīh dists'aŋgo anih,
Nīh t'eyah sīye' ayoiošnī'ni
nī'līnh, ado ya'at'ēh'go na
ahēh-nī'sīn.

12 ¶ Ado t'ahhāgo ēi Nīl-
c'ih-Diyī'ni kē'yah-bī-do-na-
adah'ago ahoyī'sah.

13 Ado akwe'e nījīgāgo
dīz'dīn jīnh azlīh; ako Ak'ī-

hodiāhi éi c'eh ha' nahaz-
ānh; ado nīdaldlōsi nīdal-
dzid'īgi bił nījildēh nīt'en;
ado God bindal'a'i ha has-
kaigo ha'ndas'a.

14 ¶ Ado Jan yah-abidolt'e'
do'bik'ijīn' Jesus éi Galilidi
niyah, God alāhgo-beh-bo-
holni'hi ya'at'ēh'go-ba-hane-
īgi yeh yahalne'go.

15 Ado ani'go, Holzīs'īgi éi
boholyāh ado God alāhgo-
beh-boholni'hi éi baho'ni-
yah; bañhigi at'ei bits'an-
jīn' a'ndahnēh ado hane-
ya'at'ē'hi dāohdlañh.

16 ¶ Ako be'ek'idt Galili
yolyēh'īgi bibañhgi jogaigo,
Saiman in'dah bitsi'li An-
drew, lō beh-hahaltso'si ſah
yiyi'āhgo dziłtsañh; hālah,
éi lō yilnehedé'li nīliñh, éi-
bañh.

17 Ado Jesus éi ayidi'nid,
Hak'go, sīkē wohas, ako
dineh yīsdayini'fi a'nīhides-
li.

18 Ado t'ahhāgo ha lō beh-
hahaltso'si yēni' bits'an
dašdiāz, ado bikē jini'āz.

19 Ado t'a ayi'dijīn' nīzni-
yāgo éi Zebedi biye' Jēms
in'dah bitsi'li Jan na'dzil-
tsañh, ako aldo' tsin-naēł
biyi' lō beh-hahaltso'si ašt'ē-
jidlēh'go dzizkeh'.

20 Ado éi t'aa'la' t'ahhāgo
ji'zi'; ado éi t'aa'la' biže'e
Zebedi in'dah bandalniš'īgi
t'a akwe'ego t'a tsinnaēł bi-

yidigo bits'an dašdiāz, ako
ado bikē jini'āz.

21 ¶ Ako t'aadziltso Kaper-
nēamgi jīkai; ado haa-
yinh'-jinh' azliñ' bijinh' a'la-
na'adlē-ba'-kin go'ne' t'ah-
hāgo yah ajiyāgo ado ya-
jil'ti'.

22 Ado éi t'aaltso nažntin'-
īgi binina t'o-bił-adahayu'i;
hālah, la' boholni'hi nahoji'-
lingo bic'in' yajil'ti', ado do
ak'idaalc'i nahalingo dah,
éi bañh.

23 Ado akwe'e a'la-na'a-
dlēh-ba'-kin go'ne' dineh la'
niłc'ih-beh-ini'zini biyi' sīziñ
lė'i sīda lah', ado éi haždol-
gāžgo ajiniñ,

24 T'ado niha nant'i'ni; ni-
hi'sañ' hādandilni', Nih, Je-
sus nīli'ni Na'zerethdoh'īgi?
Da' a'nīhidił'diñlgōs niñaini-
yah? Šił bēho'zin ant'i'ni éi
God bits'año t'ala'i diyin'-
īgi.

25 Ado Jesus hodesťehgo
aniñ, Nih t'ado adini'ni, ado
hayiden hanināh.

26 Ado éi niłc'ih-beh-ini'zi-
ni yēni' hodisnāgo, ado yē'go
haždolgāžgo hayiden hal-
wodt.

27 Ado éi t'aaltso t'o-hoł-
adahayu'i, ako nīdahidilkid-
go a'daniñ. Ha'at'i'sañ' di
at'eh? beh-na'nti'nisan' di
ha'at'i a'nidi sīñ at'eh? hā-
lah, beh-iholni'hi beh niłc'ih-
beh-adēini'zini nīdih yic'in'

hadzī, ado ei bik'eh-dahoł-inh'.

28 Ado t'ahhāgo beh baha-ni'hi t'aat'ē-nit'ēn Galili bi-nāgo a'dadezdład.

29 ¶ Ado t'a a'ko a'la-na'-adlėh-ba'-kin biy'i'dėn c'ė-jikai'go, t'aaltso Saiman in'dah bitsi'li Andrew bi kin go'ne, Jėms in'dah bitsi'li Jan ei bił yah' ajokai.

30 Nidih Saiman bė as-dzañ bimah ei tah-honigāh yik'ė datsāhgo sitiñ lañh'; ado ei t'a a'ko yeh hoł da-hol'ne'.

31 Ado akwe'e niyāgo ha-la' yiyiltsōd, ado deg a'holah, ado t'ahhāgo tah-honigāh yēni' hats'al'dohgo t'a a'ko ei t'aaltso ba'ndzis'a'.

32 ¶ Ado ei i'i'āngo, jo'honnaai iyāgo, bandahañnih'igi in'dah nilc'ih-beh-adėini'zini biyi' nazi'ni ei t'aaltso hac'in' alhan ni'dayizjā.

33 Ado t'a kin-hal'ā nit'ēn, dādilkālgi a'la si'liñ'.

34 Ado ei t'oahayui nałni a'lañ adat'ė'li yik'ė daninė nė'idiyiljė; ado nilc'ih-beh-ini'zini yēni' t'oahayui dahay'i'dėn hainiskād; ado nilc'ih-beh-ini'zini yēni' t'ado hadahdzi'hi, yidi'nid; hālah, ei t'aaltso hwė' dahosin, ei-bañh.

35 ¶ Ado t'a ei baa'bini t'ahdo hah-hos'ind'go naž'-di'na' ado c'izniyah do-naa-

dāh haz'āngo jiniyah ako a'kwi sozdolzin.

36 Ado Saiman in'dah nā-nala' hoł nakai'igi ei hake dahdikai,

37 Ado ei hak'ekai'go adahodi'nid, Dineh t'aaltso nikā dadėz'in'.

38 Ado abizdi'nid, Tiñ', kin la' nīnādasnił'igo dikāh, ako a'kwi aldo' God ba' hodeš-nih, hālah, ei' biniyeh adėn niyah.

39 Ado Galili t'aat'ē-nit'ēn a'la-nīdaadlėl-bada-kin dabih'igi biyi' God ya' holne', ado nilc'ih-beh-adėini'zini dahay'i'dėn hainiskād.

40 ¶ Ado a'kwi la' lod-ats'is-yilgāli bañh holoñ lė'i ha niyah na'hokañhgo, ado hac'in' nitsidine'go'go ahañ-nih, Nil t'a a'kodan našidi-di'lałgo at'eh.

41 Ado Jesus hañh-bi'nigo bi'la' yeh k'idešcidt ado hodełcidt'go ahodi'nid, A'dėš-nił lañh', lōd nao'dinh.

42 Ado t'a hadzodzi'go t'ahhāgo lōd-ats'is-yilgāli hañh holoñ yēni' hats'al'doh ako naz'didzah;

43 Ado t'a a'ko hazo'ogo nahoznežtañ, ado t'ahhāgo dahozdi'a';

44 Ado abizdi'nid, Joh, t'akāh dineh la'dah bił hol'ne', nidih dahdināhgo nālniñ'hi bic'in' a'dėhonil'ziñh, ado t'a Mozes yeh niħoniāñ yēngi

at'ego naayil'nin, ei nant'il-zah'igi, ei'banh; ako ei beh bic'in' beh-eho'zin dolel.

45 Nidih ado c'izniyago ei baahoznilne', ado da'nilt'san-go a'hodzāigi beh ahozdi'ldad; ei binina Jesus do t'a yit'i'ni kin-hal'ahigi jigāh dah, nidih do-naada'go haz-an'igi nijigāh, ado ei t'aaltso t'a da'nilt'sanden hac'in' niheskai.

WOLTA'I 2.

1 Ado t'a-dokwi-dah yiskāngo Kaper'nēamgi nadzidzah, ado kin go'ne' nadzisdah ha'ni'go t'aat'e-nit'en dahodidezdlad.

2 Ado t'ahhāgo t'oahayui a'la-dzizlin', ako ei binina do ha haz'an dah hazlin', t'a c'ea'ingi nidih dodah; ado bic'in' God bizad ba' hojolne'.

3 Ado la' ha'ah-do-nahwi'nā-dah dzizlin'go dadzitsah lé'i ei din-jilt'é'go dahojil'tehgo ha yi'kai.

4 Ako hac'an' jil'āgo do bic'in' ajokāh at'é'go, ei'banh kin bikāden an-dazdeznil'go ako'ne'e Jesus bic'in' ei ha'ah-do-nahwi'nā-dah'igi tsask'eh bikā dziztin'go ha'da dahazlo'.

5 Ako Jesus dabodlan'go yiyilt'san'go, ei ha'ah-donahwi'nādah'igi ahodi'nid, Siye', banhigi anil yēni nan'det'an'.

6 Nidih ak'idaale'i la' a'kwi nidahāztañh, ako dabijēih biyi'di nitsi'dakes:

7 Di dinehsan' ha'at'é'go ba'ih'go God ya ya'li? Hai'san' banhigiat'é ané'diāh? God lañh' t'é'yah ni.

8 Ado t'ahhāgo Jesus ei nilc'ih-hwi-sizi'ni beh ho' bē'hozin'go ei'di dahayi'di bantsi'dadzikesgo ahodi'nid, Ha'at'é'go'san' danihijēih biyi'di ahodzāigi akot'é'go bantsi'dahkes?

9 Hai di'igisañ' do nidzil'dah, bitah-do-nahwi'nā-go datsāhigi bic'in'—Banhigi anil yēni nan'det'an' beh haodzi'igi dats'i? Ni'didāh-go, ni tsas'k'eh ni'dinil'go bil dahdināh, ha'ni'go haodzi'igi dats'i?

10 Nidih nihil bē'dahodozin', Dineh Bayizci'ni nahsdzañ bikāgi beh-boholnih'go banhigiat'é ané'diāh (bitah-do-nahwi'nā-dah silin'go datsah'igi ahimih:)

11 A'ndišnih, Ni'didāh ado ni tsask'eh nidinil', ado na'gan'go nididāh.

12 Ado t'ahhāgo naz'didzah, ado tsask'eh naz'dinil, ado ei t'aaltso dabina' dašdiyah; ei' binina t'aadziltso t'o-ho'adahayu'i, ado God bil sodazdolzin'go a'danih, T'ahdo akonēh'go dēltsēh'igidah.

13 ¶ Ado be'ek'itd bibañh'

go anādzodzah, ado dīneh t'aat'ē-nīt'ēn ha a'la-siliñ', ado t'aaltso nazneztañ.

14 Ado akōñ joga'go Alfi'as biye', Li'vai yolyeh'igi, na'ilyeh'igi dzisdāgo ho dziltsañh'; ado, Šikē yīnaļ, hozdī'nid, Ado nīzdidzāgo hakē dašdiyah.

15 ¶ Ado ako'dzago ēi ba-gan' go'ne' Jesus ajiyāngo dzizdah, ado bic'in'-nīdail-yeh'igi ado bañhigi adanī-gi ēi t'oahayuigo aldo' Jesus ado ho'daho'āhigi t'a'la'yil nahāztañh'; hālah, t'o-ahojiyu'i ēibañh, ado ēi hakē dēyī'kai.

16 Ado ak'īdaalcī'i in'dah Ferisiz ēi bic'in'-nīdail-yeh'igi ado bañhigi adanī'gi biļ da'jiyāngo daholtsañh', ako ho'daho'āhigi adēyidi'nid, Ha'at'ē'gošan' bic'in'-nīdail-yeh'igi in'dah bañhigi adanī'gi biļ da'jiyañh ado biļ dajidlanh'?

17 Ako ēi Jesus yidizts'an-go ahodi'nid, Do-adat'ēh'igi ēi'di do azē-il'ī'ni dēinī'zin dah, nīdih dadīnih'igi t'ē-yah; bañhigiat'ē-bañh-a'dadīni ēi'di, bañhigiat'ē bits'anjīñ' a'ndāhñēh, do bīdī-dešniļ' bīniyeh niyā dah, nīdih bañhigi adanī'li ēi t'ē-yah bīniyē niyah.

18 ¶ Ado Jan bidaho'āhi in'dah Ferisiz bidaho'āhi do da'jiyāñ dah; ado hahas-

kai'go adahañih, Ha'at'ē'go-šan' Jan bidaho'āhi in'dah Ferisiz bidaho'āhi do da'ayañ dah, nīdih nih nīdaho'āhi ēi do ako'dat'īñ dah?

19 Ado Jesus ahodi'nid, Igēh'gi nehekāhigi da' ē'is do da'ayañ dah? Azyē'hi t'a biļ nījikai'go, azyē'hi t'a biļ nījikai nī'holzīzjīñ' t'a da'jiyāngo bahaz'āñh'.

20 Nīdih bīk'inīlkāngo ēi azyē'hi bits'a' nīdolēļ, ado a'kohgo in'dah do da'jiyāñ dah dolēļ.

21 Dīneh aldo' do la'dah ē-al'ī'ni a'nidigi nānala' ē has'ihī yidiļkād dah, ako'dzah ēi ē a'nīdi i'dilkadt yēni' has'ihīgi haidozoñs', ako atse'dañ yēni' bilāhgo adodlaļ.

22 Dīneh aldo' do la'dah to-abīdt has'ihī c'il-naatl'oi-bi-to a'nidigi yih idokaļ dah; ako'dzago ēi c'il-naatl'oi-bi-to a'nidigi yēni' to-abīdt has'ihīgi yidoļdoh, ado c'ilnaatl'oi-bi-to in'dah to-abīdt yēni' t'aadzai dolēļ; nīdih c'il-naatl'oi-bi-to a'nīdigi ēi to-abīdt a'nidigi bih yikāh.

23 ¶ Ado ako'dzago ha-ayiñh-jīñh azliñ'go t'oh-nadāñ biļ da'ak'eh biyī' go'ne' c'ijikai, ako hodaho'āigi ēi yikāhgo t'oh-nadāñ bīnes-t'añ' dayīznīz.

24 Ado Ferisiz adahodi'nid,

Jo'akon, ha'at'é'gošan' ha-ayinh'-jinh' biyí' do-béhazi-ā-ni banjikai.

25 Ado abizdi'nid, Da' t'ahas do Dé'vid a'dza yēni' nihił bė'dahozinh' dah? šān hoh in'dah hoł nakai'igi dīcīn dazliñ' yēni'?

26 Ēi at'é'go God bī kin go'ne' yah ajiyah yēni', ako Abai'athar, ēi ts'ide alāhgo nāilniñ'hi ni'liñ yeñdañ, ado bāh, God bic'in' nāhanin'hi jī'yañ, do akot'ēgo béhazi-āñ dah nīdih, ako ēi nāilniñ'hi t'ēyah dēiyañ nīt'eñ; ako ēi ado hoł yī'kaiigi aldo' la' ba'il'tsod.

27 Ado abizdi'nid, Haayinh'-jinh' ēi dīneh ba al'yah, ako dīneh ēi do haayinh'jinh' ba' ahodilyā dah.

28 Ēi' binina Dīneh Bayizci'ni ēi aldo' haayinh'-jinh' beh boholni'hi at'eh.

WOLŦA'I 3.

1 Ado a'la-naadlėh-ba-kin go'ne' yah anādzodzah, ado dīneh lė'i bī'la' niłna' lė'i akwe'e lañ'.

2 Ado ēi t'aaltso ha'dahasīd, haayinh'-jinh' biyí' dats'i na'hozdido'łal dani'zingo; ako ēi beh hak'i'-dahozdido-āl biniyeh.

3 Ado aźdi'nid, dīneh bī'la' niłna'igi bic'in', Kwe'e yizinh.

4 Ado ēi t'aaltso abizdi'nid,

Da' béhazi-āngōš haayinh'-jinh' alėh'go biyí'gi do ya'at'ėh'go ahodonil' dah? bañhigi dats'i ahodonil'? Ła' hīnāni yisda'-dol'łel dats'i? Doda'i, diyolyeł' dats'i? nīdih t'ado ha'at'i'-dah daźdi'nid.

5 Ado do-hoł-hoźon'go bī-łah dzīdezgal', dabijėih dant'izgo ēi bik'ė do-hoł-hoźon'-dah, ako dīneh abizdi'nid, Nī'la' beh k'idilcīd, ako k'iz-deścīdt, ado ha'la' ha'dalt'e' nasdliñ', t'a laji'igi nahalingo.

6 Ado Ferisiz c'ėikai, ado t'ahhāgo Herod dabīc'oni bīł hondahazi-āñ', ha'at'é'go dahodiyol'łel'igi biniyeh.

7 ¶ Nīdih Jesus ēi hodahoł-āhīgi bīł dašdikai, be'ek'īdt-jin', ado t'oahojīyu'i Galīliden in'dah Judi'ahdo bikė dayi'kai.

8 Ado Jeru'salemdeñ, ado Aidumi'adeñ, ado Jordan bīlāhdeñ, ado Tair binādeñ, ado Saido'nadeñ t'oahayui hahaskai, ayodat'e' la' jolił'igi dayi'nigo.

9 Ado hodahoł-āhīgi bic'in' hadzodzi'go ajinīh, Tsīn-nael alts'isīgi kwe'e ša ninol'el, hālah t'oahaojīyu'i toh bīk'i-jin' ho daźniłjizgo' ēi'bañh.

10 Ako lañ'i nādabizdi'sāh ēi'bañh. Ako ēi binina hac'in' dahiljiz ho dadīdīlcił dani'zingo t'a nałni bañh daholon'igi.

11 Ado nilc'ih-beh-adéini'-zini éi t'aaltso daholtsan'go candahalé'go hayajin' nitsidahidez'go, Nih God biye' ní'liñh lañh', dahalni'go.

12 Ado, T'ai'yisi t'ado ša daholne'e, biždi'nid.

13 ¶ Ado hoh dzil bağaŋgo hajiyah, ado t'a hoh dzini'-zinigi, Hak'go, biždi'nid: ako éi ha haskai.

14 Ado nakits'adah dineh ařah dziz'lā, éi bil nįjikai' dolél biniyeh, ado God bizad yadahalnego ahizdořař biniyeh.

15 Ado danineh'igi nādėyi-diljėh dolėlgo in'dah nilc'ih-beh-adéini'-zini bi nazi'ni biyideñ ha'dahiznilcėh dolél biniyeh beh-i'holni'hi hahidest'anħ.

16 Saiman éi ha'zi' Pi'ter ha bik'i'-dahnast'anħ';

17 Ado Zebedi biye' Jėms in'dah bits'li Jan, ado éi t'aji'tah ha'zi' Boaner'jiz ha bik'i'-dahnast'anħ', ako éi'di Adin'ih' biye' olyeh;

18 Ado Andrew, ado Fi'lip, ado Bartha'limew, ado Mat'thew, ado Ta'mas, ado Alfi'as biye' Jėms, ado Tha'dias, ado Šaiman, Kė'nadeñ,

19 In'dah Judas Īska'riat, éi nahwisni'igi, ¶ ado kin go'ne' yah ajokai.

20 ¶ Ako t'oahojiyu'i ahināhizdikai, ako do ajuyan a'hodza dah.

21 Ado hak'iso dėidizts'an-go hoř ni'dadodilgo dahdikai; hālah, adadi'nid, Bi'ni' bil c'a silin', éi'bañh.

22 Ado ak'idaalci'i éi Jeru'salemdeñ yikai'igi adadi'nid, Biel'zibub hayi' siziñ lañh'; ado ini'zin-boholni'hi éi beh nilc'ih-beh-adéini'-zini bi nazi'ni hahiznilcėh.

23 Ado a'c'in', Hak'go, biždi'nidgo abijiniħ, Hane'-beh-ė'dėtin'hi beh: Ha'at'ė'go-šan' Ak'ihodiāhi éi Ak'ihodiāhi haidi'nořcėl?

24 Ado t'ala'i dine'e éi t'a bih alc'in' alts'a'hi'nilgo, éi t'ala'i dine'e do ni'zago bėhodidonař dah.

25 Ado t'ala' hağa'ni t'a dahoh alc'in' alts'a'-hiji'nilgo éi t'ala' hağa'ni do hwėhodidonař dah.

26 Ado Ak'ihodiāhi t'a hoh a'c'in' nař'di'na'go ado alts'an jiliñ'go do hwėhodidonař dah, niđih ajin' ha' ni-honti'.

27 Dineh aldo' do la' dineh bidzi'li bağan go'ne' yah adogař dah, ako adėñ bi nalye'i c'idiyojih dah; dineh bidzil'igi atseh bėdziztl'oŋgo in'dah bi nalye'i c'ihizdojih.

28 T'aani a'nihidišniħ, dineh ba'alcini t'aaltso bañhi-giat'ė éi banāhidit'ah dolėl, ado éi t'aaltso baiħ'go God ya yařti'i éi bana'hidit'ah dolėl.

29 Nīdih t'a-hai'-dah Nīl-c'ih-Diyi'ni ba ih'go ba yijil'ti' ei t'ai'yisi do han'didot'al dah, nīdih ei hol'āgo bañhi-giat'ē biniyeh a'dzidzah.

30 Hālah, nīlc'ih-beh-ini'zini hwē holoñ lañh', daždi-nid, ei'bañh.

31 ¶ Ado hamah in'dah hatsi'likeh akwe'e yi'kai, ado t'lodi naziñ'go hac'in'adaas'a', Hak'go, dahalni'go.

32 Ado ei a'la-dzizliñ'igi ho nas'āgo adahodi'nid, Jo'akon, nīmah in'dah nītsi'likeh t'lodi nī'kadantah.

33 Ado anādabizdo'nidgo ajinih, Hai'sañ' simah in'dah si'tsi'likeh?

34 Ado ei'di hanāgo nīdahāztan'igi bitah jīdēiñ' ado azdi'nid, Jo'akon, simah in'dah si'tsi'likeh danol'iñh'.

35 Hālah, t'a-hai'-dah God bi nahat'a' yik'eh-ho'iñ' siñ t'a ei'di si'tsi'li ado silah' in'dah simah at'eh.

WOLTA'I 4.

1 Ado be'ek'idt bibañghi na'ntin ba ninaz'didzah; ado akwe'e t'oahayui hac'in' niheskai, ako tsin-nael bih jiyah, be'ek'idt biyi'di hol saañh'; ako t'aateh a'kwi ta-bañhgo jil'ah.

2 Ado hane'-beh-édētiñ'hi lañ'i beh yajil'ti'; ado ho na'ntin'igi beh hadzodzi'go ajinih,

3 Da'isots'añ, jo'akon, k'ēdidlē'hi la' k'ididolēl'go c'niyah.

4 Ado ako'dzago k'ēlyēih' niki'jilkādgo la' a'tinjin' ahinezdē, ako ei nīdat'a'i nihes-t'a' go dayi'yañ.

5 Ado ei'di la' tseh'-tahjin' adahinezdē, a'kwi lēz do ho'zoñ holoñ' dah; ado ei t'ahhāgo hadane'sañh', hālah, ei lēz do ba dītañ' dah, ei'bañh.

6 Nīdih dozoñ'go dahidiān-go ei yiyi'zēz; hālah, ei'di bike'tl'ol at'din, ei'bañh, ako altso niñā'.

7 Ado la' c'il-dadēni'ni bitahgo ahinezdē; ado ei'di c'il-dadēni'ni dadī'ne'sañh, ako altso bi'gāñh, ako t'ado binest'añ' hazliñ' dah.

8 Ado la' lēz ya'at'ē'hi biyi'go'ne' ahinezdē; ado dadī'ne'sañh, ado nītsā siliñ'; ado binest'añ' hazliñ', ako la' ta'dingo, ado la' has'tan'dingo, in'dah la' nezna'dingo bilah nī'dasdliñ.

9 Ado abizdi'nid, Dineh t'a-hai'-dah bija holoñ'go beh azdits'a siñ ha'ni'di azdits'iñh.

10 ¶ Ado t'asa'ha dzizliñ-go, t'a akoñ' hanāgo nakits'adah'igi yil nīdahāztan'igi ei hane'-beh-édētiñ'hi olyē'i yi'ndahode'l'kidt.

11 Ado abizdi'nid, Nīhi t'ēyah God beh-boholni'hi na-

nil'in'go beh-na'nti'ni ei'di nihił bė'da hodoziņłgo niha-dėt'aņh, niđih t'a bi'nidi ni-dakai'igi ei t'aaltso hane'-beh-ė'dėtiņ'hi beh bi'ėiņ' ha'idził.

12 Ako dėzdołtsėł niđih laņh', t'a a'ko niđih do hoł bė'dahodoziņł dah; ado dazdidots'iņł niđih laņh', t'a a'ko niđih do bė'dazdidotiņł' dah; ako do na't'aņ andaž-do'nił dah, ado baņhiđi ada-joni'hi do han'dahididot'ał dah.

13 Ako ei abizdi'nid, Da' di hane'-beh-ė'dėtiņ'higiš do nihił bėdaho'zin dah? A'ko-šaņ' ha'at'ė'go hane'-beh-ė'dėtiņ'higi t'aaltso nihił bė-dahodoziņł?

14 K'ėdidlė'hi ei God bizad k'idilėh;

15 Ado di'di ei sad k'izdilā yeņdaņ aņiņiņ' aņinezdėigi at'eh, niđih t'a dazdits'iņh'go t'ahhāgo Ak'ihodiāhi dahdi-ğāhgo, ado ei sad dahajėih biyi'dėiņ k'idolyā yeņi' yił dahdilwo'.

16 Ado di'di ei t'a akot'ė'go tseh-ťahgo adahinezdė yeņi' at'eh; ako ei'gi sad dėidits'iņh'go t'ahhāgo baņh bił daho'zoņ nehelėh'igi.

17 Ado ei'di bi ke'-tl'ol a'dadingo, ako t'o konagan-jiņ' bėdahodinah. Ado bik'i-jiņ' ei sādigi binina baņhiđi a'hot'iņhgo, in'dah ak'ėdiniņ'

jiłėh'go t'a a'ko t'ahhāgo bik'ė jidigoh.

18 Ado di'di ei la' c'il-dadė-ni'ni bifahgo k'idolyāhigi at'eh; ei'di sad dėidits'iņ'hi,

19 Ado nahasdzaņ bikāgi beh-ināni yantse'kesi in'dah bina'adlo'go daati'ni, ado nānałā' bida'hononi'ni t'aal-tso, ei di di'igi dabijėih biyi'go'ne' nehele, ado ei sad ye-ni' niđėłtsėd, ako dabines-t'aņ' do dahalėh' dah.

20 Ako di'di ei lėz ya'at'ėh'-igi k'idolyah'igi at'eh; ei'di sad dėidits'iņhgo dayodla'nėgi, ado ei'di dabinešt'aņ' ni-dahwilėh, la' řadingo, ado la' hasťaņ'dingo, in'dah la' nez-na'dingo bilāh ni'dadlėh.

21 ¶ Ado ei abizdi'nid, Da' a'k'a-koņ' yah it'iņh'gōš tsits'a biyā go'ne' adotiņł biniyeh, tsask'eh biyā go'ne' dats'i adotiņł' biniyeh? Ado a'k'a-koņ' ana'tsigih dats'i do adotsih' dah?

22 Hālah, akwe'ė niđaznił-in'igi ei'di t'aaltso bė'hodoziņł, ei'baņh; ako t'aaltso nanil'in ni't'eņigi ei'di t'a-at'eh do'nił.

23 Dineh t'a hai'-dah bija holon'igi beh azdits'a' šiņ ha'ni' azdits'iņh.

24 Ado ei abizdi'nid, Dadohts'a'i ei hažo'o dayi'sołts'aņ. T'a dineh ba ina'nėł-āņhiđi ei t'a akohgo ni'ėiņ' bina'nėł'aņh' dolėł; ado nihi

dadohts'a'igi. èi bi'lāhgo niha adolnīl.

25 Hālah, èi hwè holon'igi, èi hoh hādolyèl; ado èi do hwè holon'igi èi'di hoh'igi nīdih haġa'dolyèl.

26 ¶ Ado aẓdi'nid, God alāhgo-beh-boholni'hi èi dineh la' alastsi lēiyi' go'ne' k'idilah nahalin.

27 Ado nījilwoš ado naẓ'di'nah, t'ègo in'dah jin'go; ado alastsi yēni' dinisēh ado hanisēh, ako èi do hoł bēho'zin dah.

28 Hālah, nahasdzañ èi t'a bih binest'añ' ha'inisēh, bit'añ atseh, ado binest'añ' ado bik'ijīn' bilastsi t'aat'eh binest'añ' biyi'digo halèh.

29 Nīdih anest'añ'igi nī-t'inh'go èi t'ahhāgo beh-ige'si beh yiyigēs' lèh, hālah, agiz ba'holziz, èi'banh.

30 ¶ Ako aẓdi'nid, Hāsañ' yit'è'go God alāhgo-beh-boholni'hi? ado ha'at'i'sañ' bił ahi'nolnin šiñ bił ahèlt'è'go adadilnīl?

31 Èi c'il la' binā a'ohgo aniltso'i nahalin, èi anāigi k'idolyāgo èi ts'ide anā t'aaltso bo'ohgo aniltso.

32 Nīdih k'idilyèh'go ado dinisēh, ado c'il t'aaltso bilāhgo at'eh yilèh, ado bigan ayoadat'è yilèh, ako bi caha'ohgo nīdat'a'i kè'dahat'inh.

33 ¶ Ado lañ'i hane'-beh-

è'dètiñh èi beh bic'in' God bizad beh hadzisdzi, t'a akot'è'go èi t'a bidaznèl'an'igo dazdzizts'añ.

34 Nīdih hane'-beh-è'dètiñh t'agèdgo t'èyah do bic'in' yajil'ti'dah; ako èi t'asaha dzizlin'go t'ai'yisi hažo'ogo hodahol'āhigi t'aaltso t'a bēho'zingo beh bił hojolne'.

35 ¶ Ado t'a èi bijinh', i'i-āngo èi abizdi'nid, Tin' be'ek'idt yonan'igo dikāh.

36 Ado t'oahojiyu'i yēni' altso hats'añjin' dahdabizdilka'igo ado t'akojit'èh'igo dahdazdil'èl'go jī'kai.

37 Ako ayoat'è'go dè'yol, ako tsin-nael toh bih dahalk'ołgo ako k'aden hadebin.

38 Ado hoh t'èyah tsin-nael bikèdigo tsial bik'ijīn' ajilhoš, ado ts'edahodzisitgo adahodi'nid, Na'nti'ni da' ha'ni'di a'didinliš ni nī'zin?

39 Ado nīzdi'na'go ni'yol yēni', Hazo'ogo, bizdi'nid; ado toh t'èyah, Hozon'go ašt'edi't'eh, bizdi'nid. Ako ni'yol yēni' ašt'edi't'e' ado t'ai'yisi hodiyeł.

40 Ado èi abizdi'nid, Ha'ati'sañ' biniyeh ayoat'ègo nī'daldzit, ado ha'at'è'gošan' do da'ohdlañ' dah?

41 Ako èi t'ai'yisi bè'dadzisdzid ado a'dahizdo'nid, Ha'at'i lañh dineh šiñ at'eh,

nī'yol nīdih ado toh nīdih bik'eh dahol'inh'?

WOLĀ'I 5.

1 Ado be'ek'idt yona'nidi j'kai la' kē'yah Gadāra hol-yē'di.

2 Ado tsin-nael biyī'den hajiyāgo t'ahhāgo jīdaścā bifahden dīneh lē'i la' nīl-c'ih-beh-i-nī'zini bī sīzin lē'i hadah niyah.

3 Ako jīdaścā bifahgo kē-hat'ih lañh'; ado dīneh do la' beh otl'ol at'ē dah, bēs-dahol-za'igi nīdih dodah.

4 Hālah, ala'tsin nīna'nī'li ado bēs-daholza'igi nīdih t'ahañh beh bēetl'oh, nīdih bēs-daholza'igi t'ēyah yiyīl-dlād, ado ala'tsin nīna'nī'li t'ēyah niyīt'ih; ado dīneh nīdih do la' ast'ē bo'le' at'ē dah.

5 Ado t'aa'lajīn' jīn'go ado tl'ēgo nīdih dzil biyī'go na-gāh, in'dah jīdaścāgo na-gāh, dilwošgo in'dah tseh yeh nī'idilgēs.

6 Nīdih nī'zajīn' Jesus yiyītsañ'go yīc'ih' nī'dilwodt ado hayājīn' nītsīdīne'go'go nahoskan.

7 Ado yē'go hadolgāzgo adī'nid, Hāsañ' nīdes'ih, nih, Jesus agāgo ayoat'ē God bi-ye' God bīnal a'ndēs'ih, do tīhos'ih'go ašīdī'lil dah.

8 Hālah, dīneh biyī'den hanīnāh, nih nīlc'ih-beh-inī'

zini nī'li'ni, bīzdi'nid, ēi'-bañh.

9 Ado, Hāsañ' yīnilyeh, hozdī'nid. Ado anaždo'nidgo ajīnīh, Lañ'i yīnīsyeh, hālah, t'oahoni'yu'i ēi'bañh.

10 Ado t'ai'yīsi Jesus na'yoskan: kē'yah t'akā bīts'anjīn' anīhino'kād, yīlnī'go.

11 Ako a'kwi dzil bī'gahgi biso'di t'oahayui da'ayañ'go nanīlkād.

12 Ado ēi nīlc'ih-beh-adēi-nī'zini yēnī' t'aaltso nī'dahokāñhgo adanīh, Bīso'di biyī'go'ne' adanīhīl'ah, ako ēi'di bīh hīdikāh.

13 Ado t'a a'ko Jesus badi-nīañh'. Ado nīlc'ih-beh-adēi-nī'zini hayī'den hahazjē, ado bīso'di yih dahaswodt; ado nanīlkad yēnī' t'a inīdzī'li beh bīdah go'yah na'dijē ado be'ek'idt biyī' go'ne' aheswodt, ako toh abīs'dīnd.

14 Ado ēi'di t'aaltso bīso'di nīdažnīlkād yēnī' a'kohgo yo'adziswodt, ako kin-hal'agi badahojolne', ado bīnāgo kē'yah aldo'. Ado ēi t'aaltso c'ēhezjē, halā-hodza lah danī'zīngo.

15 Ako Jesus yahaskai; ado a'kwi nīlc'ih-beh-inī'zini bī sīzin yēnī' do-at'ēh'igo, ado bīntse'kes k'ezdongo, ado hadīt'ē'go sīdāgo dadzīl-tsañh; ako t'aadzīl'tso nīda-dzīsdzīd.

16 Ako dīneh dabinal'īgi ēi yeh hoł daholne' ēi'di dīneh nīlc'ih-beh-ini'zini bī siziñ yēni' haidzāigi 'ado biso'di a'dzāigi yadaholne'.

17 Ado t'ai'yisi ni'dahokañh, Nihi ké'yah bits'anjiñ nandlèh, dahalni'go.

18 Ado ako tsin-nael bih iyāgo, ēi'di nīlc'ih-beh-ini'zini hwi siziñ nīt'en yēni' na'hokañh, Nil honiston' dolèt, halni'go.

19 Akot'é' nīdih Jesus, Dodah, hodi'nid, nīdih nağan'go nīdidāhgo ako Boholni'hi ayot'é sah a'yilah ado ša joba' dīni'go nik'iso beh bīl daholne'.

20 Ado dašdiyah; ako Dika'polis kin-hadas'āhigi bitahdi t'aat'é-nīt'en Jesus ayoat'é yeh ast'é-hodla'īgi ēi' ba hojilne'. Ako dīneh t'aadziltso t'o-hoł-adahayu'i.

21 ¶ Ado Jesus tsin-nael beh tse'na nādzīdzāgo, ako dīneh lañi' ha a'la nānasdliñ'; ado be'ek'idt bibaňh'gi nādzīdzah.

22 Ado nīt'en jo'akon, a'la-naadlèh-ba'-kin beh-boholni'hi la' ha niyah, Jairus yolyeh'īgi, ako ho dziłtsaňgo hake'tsinjiñ' nītsidīne'go.

23 Ado t'ai'yisi na'hodzokan, ako anih, Sitsi' alts'i'siyē k'adēni' bī'nitsaňh': ako na'hoskan, Hak'go, ādi ni'la'

beh bik'i didil'ni, nādīdodał ado hīnā dolèt biniyeh.

24 Ako Jesus bīl dašdiāz; ado dīneh lañi' hakē yikai'go ho naš'ziz.

25 ¶ Ako asdza'ni lēi' la' dīl biga'dīnestał laňh', ako ēi' t'a akojit'é'go nakits'adah na'hai laňh'.

26 Ako lañi' azē adēi'ni bik'é lañi'di tīhodzozni, ako ha nalye'i yēni' alts'o badziz nīl, ado t'ado nāzdidzā dah nīdih t'o yo'weh dah a'dzīdzah.

27 Ako nīt'en Jesus bahojī'ni, ako ahēnalai' bīne'dēngo jīniyah, ako bī ē bizdēlcit.

28 Hālah, bī ē t'éyah t'o bīdīnīscit nīdih hadalt'eh anāsidodlił, jīni'go, ēi'baňh.

29 Ado t'ahhāgo ha dīl hāliñ yēni' as'diñd; ako t'a dziziñ nīt'en nałni'hi bits'añdo hařah ya'hot'eh dzizliñ'go hoł bē'hoziñd.

30 Ako Jesus t'ahhāgo biyī'di bīl bēhozīn ēi diyīn biyī'dēñ hayāgo, honas'āhigi bic'in' nīdzizyiz; ado adī'nid, Hai'saň' šī ē yidēlcit?

31 Ado ho'daho'āhigi adahodi'nid, Joh nīndzis'āh, ha'at'é'gošaň' ako adīnih, Hai'saň' šīdēlcit?

32 Ado dīneh bīřah dzīdezgal, ado a'dzīdzāigi hwiłdolałtsēlgo.

33 Nīdih ēi asdza'ni nas-

dzid ado bīfah hoditlit, a'ho-dilyāigi hoł bēho'zingo, ako biyājīn' nītsizdine'go'go do-woc'idgo altso beh bił hojole-ne'.

34 Ado asdza'ni abizdi'nid, Sitsi' yinidla'ni ei'di hadat-te' ana'nidlā, nił hozon'go nanināh, ado nałni yenī' bits'ańdo hadanił'té'go.

35 ¶ Eī t'a yajil'ti'go dīneh la' a'la-naadlėh-ba'-kin beh-boholni'hi ei bağanden yī-kaigo ei adadi'nid, Nitsi' yē-ni' daztsańh; na'nilė'is Na-nti'ni banant'inh.

36 Eī t'ahhāgo Jesus, ei sad beh haodzi'igi yidizts'ań nī-dih a'la-naadlėh-ba'-kin beh-boholni'igi ayidi'nid, T'ado nił hoye'i nīdih t'o indlańh.

37 Ako dīneh hai'-dah akōn doda'go yeh hoł'a, Piter, ado Jėms, ado Jėms bitsi'li Jan, ei t'ėyah bił dađdikai.

38 Ado a'la-naadlėh-ba'-kin beh-boholni'hi bağan'di jīniyah, nił'eń ha'hoāgo dzidizts'ań, la' andacah, ado la' ayoits'a'go dacāh.

39 Ako yah ajiyāgo ei abizdi'nid, Ha'at'i'sań' bīniyeh ha'hoł'āh ado dahcāh? Di at'ėd ei do daztsań' dah, nī-dih t'o' alhoś.

40 Ado ei do il-ilińh yeh hādādlōh. Nidih t'aadziltso c'ihozniniłkādgo at'ėd bīze'e in'dah bīmah ado bił niji-

kai'igi, ei'di t'ėyah at'ėd si-tiń go'ne' bił yah ajokai.

41 Ado at'ėd bi'la' dziltsod-go abijinih, Talitha, kumi, ako ei, At'ėd a'ndišnih nīdi-dāh, jini'go olyeh.

42 Ado t'ahhāgo at'ėd nī-didzah ado dėyah, hālah, ei nakits'adah bi na'hai, ei-bańh. Ado t'aadziltso t'ai'yisi ayoat'ė'go t'o-hoł-adaha-yu'i.

43 Ado ei t'aadziltso t'ai'yisi hažo'ogo abizdi'nid, T'akah dīneh la'dah bił dahol-ne' yi'la, ado at'ėd ha'at'i dah ba'nołtsod, hođdi'nid.

WOLTA'I 6.

1 Ado ei bits'ańdo dahnz'-didzah; ado t'a hoh ha kė-yahgo anādzodzah; ado hodahol'ahīgi ei t'a hakē yi'kai.

2 Ado haayinh-jinh azliń'-go, a'la-naadlėh-ba'-kin biyi'go'ne' nināzdīnitań, ado lańi dahozdizts'ańgo ei t'o-bil-adahoyuigo adanih, Ha'at'i bits'ańdośań' di dīneh t'a-altso bił bēho'zin? Ado bayilyah'igi lańh' ha'at'i beh-hódzāni siń at'eh? ado di ahoni'li ayoat'ė'i nīdih la'yoli'go yanāğah?

3 Da' di'is do ni'izi'hi at'in'dah, Meri biyaz, Jėms ado Joses ado Judah ado Simian bi'nai? ado dabidėziis do bił nekai dah? ado ei t'aaltso do bił ji'lind' dah.

4 Nídiĥ Jesus ěi adahodi'nid, Ahodoni'li-yahalne'ĩ ěi beh-ĩl-ĩli'ni do beh at'din dah, nídiĥ t'a ha k'e'yahdi ado dahak'ėigi ado bił haji-j'e'igi ěidi t'ėyah do bił jili'n' dah.

5 Ado a'kwi ahoniĥi ayoida-t'e'ĩ do banjigã dah, nídiĥ t'adokwi danineh'igi ěi t'ėyah biki' daždilnih'go na'hiždiljė.

6 Ado t'o-hoł-ahoyui, hálah, do da'odlan' dah, ěi'banĥ.

¶ Ado binãgi kin-nazni'ligo naznitin'go řazdiyah.

7 ¶ Ado ěi nakits'adah'igi, Hak'go, bizdi'nid ; ado naki nilãgo adzis'a, ado adzilgo beh-oholni'hi nilc'ih-bėadėini'zini i'nazi'ni beh ha'hi-nilc'e'hi ěi t'aatso bah hiz-dėz'añĥ.

8 Ako a'dadoni'li beh bic'in' hadzodzigo ajiniĥ, Ha'a-t'ih'igi dah t'ado dayinołe'hi, nídiĥ giš t'ėyah, dahna'ayizi ěi dodah, bãĥ nídiĥ dodah, niĥė azis biyi' go'ne' beso nídiĥ dodah:

9 Ako keh biki'giz-haaz-t'i'igi t'ėyah bi ni'dasoėzgo, ado e-tsoĥ naki'go aldo' do-dah.

10 Ado adabizdi'nid, T'a kingi dahkãĥgi t'a a'kwi ni'dasodah, ĥãjin'dah nãdadoh-kãĥgo in'dah dahdahidoh-kãĥ dolėł.

11 Ado t'a-ĥai'-dah do da-

nihĩ ni'zinigi ado do t'a'k'adt danihĩ dizts'añ'igi ěi bits'añ-jin' dahdadohkãĥgo, niĥike biyi' řez ha'danołdėĥ dolėł, ako ěi beh-ėho'zini biniyeh. T'aanigo a'niĥidišnih, bana-hat'in' bijin'go Sadam in'dah Gamarrah ěi'gi bi'łãĥgo ři-dahwiždonih.

12 Ako c'idadziskai, ado God bizad yadaholne', ěi dinėĥ banĥigi adajoni'li banĥ-daho'ni'go yo'adahizdidoał biniyeh.

13 Ako lan'i nilc'ih-behadėini'zini ha c'idadĥzjė ; ado lan'i daninehigi tlah ho dadziztlė'go na'dahoždiljė.

14 ¶ Ado alãĥgo-nat'ani Herod ěi haho'ni, hálah, t'a-at'e-nit'en ĥa'zi' ba ĥane'go aĥidezdlad ěi'banĥ ; ado ěi ad'i'nid, Jan nahadlãgo-řa-agisi yėni' ěi'di daztsa'den nãdi'na' řa'sin, ěi' binina di ayoadat'e'ĩ yanãĥ.

15 Nãnał' ěi adaniĥ, Elai-jah at'iñĥ ; ado nãnał' ěi adaniĥ, ahodoni'li-yahalne'ĩ at'iñĥ, doda'i ěi la' at'iñĥ.

16 Nídiĥ Herod ěi yiyi'nigo ad'i'nid, Jan, bitsi-ts'in k'ini-giz yėni' at'iñĥ, ěi daztsa'den nãdi'na' lanĥ'.

17 Hálah, Herod t'a hoh Jan bika ijila'go ako yah ajił't'e', hálah, Herodias yol-yėĥ'igi binina, ěi Herod ĥatsi'li Fi'lip bė asdzañgo ; ado ěi badziz'yeh ěi'banĥ.

18 Hálah, Jan èi Herod ayí-di'nid, Bík'eh-ahoni'li bik'eh-go nítisi'li bé asdzan'igi né asdzango do béhaz'án dah;

19 Èi'banh Hero'dias yol-yèh'igi hac'in' do-bíl-hozon'dah, ako hodiyes'hèl ní'zín nít'en, nídih t'a' dodah.

20 Hálah, Herod èi Jan bíl ní'linh, díneh banhigiat'è-banh-at'dini ado díneh diyí'ni nilin'go hoł bého'zín, èi'banh yaahalyan nít'en; ado hozdizts'ango lan'igo a'dzah; ado bíl hozon'go ho dizts'an.

21 Ado bihonédzan'jin' ayil'kango Herod bidízein-yèni'-bi-jinh banāholzizgo, t'a ake'ego nidant'ahigi ado alāhgo-silāgo - bindant'ahigi, ado Galiligi díneh daat'ini, èi' bah lan'i c'iyān a'yilāgo hats'an dai'yañ.

22 Ado Hero'dias bic'e'e yah iyāgo dabinał olziz; ako Herod in'dah t'aaltso yil nahāztan'igi èi'di bíl ya'adat'eh. Ado alāhgo-nat'āni èi ayidi'nid, T'a ní ní'zínigi si níkédgo èi nadeslèl.

23 Ado èi at'éd bic'in' God binał a'dé hadzodzi: T'a ní ní'zínigi si níkédgo èi nadeslèl, alāhgo-beh-síholnih'igi nídih alni'do.

24 Ado at'éd c'inadzāgo bimah ayidi'nid, Ha'at'i'san' yí'deskił? Ado bimah adi'nid, Jan nahadlāgo-ŋaagi'si bí tsi-ts'in lan'h'.

25 Ado at'éd t'ahāgo alāhgo-nat'āni yil yah anal'wodt, ako yiyikédgo ajinih, T'a k'adt lèts'a biyi' Jan nahadlāgo-ŋaagisi bí tsi-ts'in èi sadiāl.

26 Ako alāhgo-nat'āni t'ai'yisi banhbi'ni, nídih a'dé hadzodzi'igi in'dah bíl nídiztan'igi binina do lahgo anjo'dle' a'dza dah.

27 Ado t'ahāgo alāhgo-nat'āni salāgo la' ayil'a, ado, Bí tsi-ts'in naniāh, bízdi'nid; ado akōn jīniyāgo yah-i'i'nił go'ne' ha tsi-ts'in k'iznigiz.

28 Ado ha tsi-ts'in yèni' lèts'a beh naznikañh, ako èi at'éd baznikañh, ado at'éd èi bimah yènikañh.

29 Ado hodaho'ah yèni' dayi'nigo haži'i yèni' nideiditi'nigo ado yo'adayilah.

30 ¶ Ado èi'di dal'adi yèni' t'aadziltso Jesus ba'alk'eh ahan ninādziskai, ado adaji'tindi in'dah beh nīdazneztan'i èi'di t'aaltso beh bíl dahojolne'.

31 Ako adabizdi'nid, Hak'go, nihi t'èyah t'asa'ha kè'yah-do-naadah'igo dikāh, hani'zahjidah hādadilyinh biniyeh.

32 Ado èi t'asa'ha do-naadah'igo tsin-nael beh ajokai.

33 Ako díneh lan'i daškił'igo daholtsañh, ado lan'i hwé daho'sind, ako kin-adasaden la' t'a'ni' t'ala' daji'-

jēhgo t'a hoh atseh a di nī-
jizjē ado hac'in' niheskai.

34 Ado Jesus a'kwi hajiyā-
go dineh t'oahayui yil'āgo
dziltsaṅh, ado t'o baa'āha
dzinizin; hālah, dibe na'nīl-
kādi beh at'din nahalingo,
ēi'baṅh; ako laṅi beh nī-
naž'dinitaṅ.

35 Ado dožoṅgo yaadez'ān-
go hodaho'āhigi ha yī'kaigo
ado adadi'nid, Di do-naa-
dah'igi at'eh laṅh', ako k'adt
dožoṅ'go hi'c'in':

36 No'wehjin' ahokāh, bi-
dinih, kin-da'laṅ'go ado bi-
nāgo dahogaṅ'go, ako'ni c'i-
yan nī'dēidiyoṅnih, hālah,
t'ado dayoiaṅi dah, ēi'baṅh.

37 Ako hoh anābizdo'nid,
Nihī ba'da'noṭtsōd. Ado
adahodi'nid, Da' naki'di nez-
na'din yal bi'gahgōs bāh nī-
dahidil'nih, ako ēi nihi'tsaṅ
dēidoyiṅ?

38 Ado abijinih, Dokwi'saṅ'
bāh nī'dahjāh? nihi'lah da-
no'inh. Ado ho' bēdaho-
zind'go adazdi'nid, Bāh aṅ-
dla' laṅh', ado lō t'ēyah naki'.

39 Ado a'dadonih beh bi-
c'in' hadzodzi: Ako a'ṅaṅ
no'jāgo t'oh bikā di'nohbiṅh
dabizdi'nid.

40 Ado ēi t'aaltso nezna'din
in'dah aṅdla'din danēlt'e'go
a'ṅaṅ nihezti'go dadinezbīn.

41 Ako bāh aṅdla'yēni' in'-
dah lō naki'yēni' daṅdi'jāgo
de'go ya'dilhi' bic'in'go dzi-

dežgal ado sozdolzin, ado
bāh nīdzizti'go hodaho'āhigi
badzizni' ado ēi yadayizni',
ado lō naki'yēni' alts'a'dziz-
ni'go aldo' altso bi'fa-dzizni'.

42 Ado ēi t'aadzil'tso da'ji-
yāṅgo t'ai'yisi hwih dadziz-
liṅ'.

43 Ako ēi nīdahastī'igi nī-
dadzizlāgo ts'izis nakits'ā-
dah bī hadē'biṅd, in'dah lō
aldo'.

44 Ako bāh dajiyān'igi
t'aadzil'tso aṅdla'di mil di-
neh jilt'ē laṅh'.

45 ¶ Ado t'ahāgo hodaho'ā-
higi bic'in' hadzodzi: Tsin-
naēl bih hokāhgo be'ek'itd
yo'nanigo šiba' Bethsē'dahgo
wohkāh, šī t'ēyah t'a di di-
neh t'aaltso yo'wehjin' bīdi-
deṅni'.

46 Ado ēi t'aaltso yo'weh-
jin' bizdi'nidgo dzi' bih ji-
yah, ādi sozdidolziṅ bīniyeh.

47 Ako i'āṅgo tsin-naēl
ēi be'ek'itd aṅni'di yioṅ, ado
hoh t'ēyah t'asa'ha nī'di nī-
jigāh.

48 Ado hac'in' nīdahwi'nā-
go dajil'ēlgo hodziltsaṅh,
hālah, hadahdeṅ nī'yolgo,
ēi'baṅh, ado yikaih' t'ah'jin'-
go bandzidzah toh bikādeṅ
joga'go; ado t'o hwi'gah
daṅdigah nīt'eṅ.

49 Nīdih toh bikāgi jo-
ga'go dahodziltsaṅh nīl'ih
at'inh daznī'zīngo bik'ē ha-
dazdeṅgāz.

50 Hálah, éi t'aaltso dahol'tsaŋgo hak'é bildahoyé. Ako t'ahāgo bic'in' yajilti'go abizdi'nid, Nihil daho'zon'go, di'di shi ast'inh, t'ado nidaldzi'ti.

51 Ado bic'in' tsin-nael bih jiyah, ado ni'yol yeni' a'holdilze: ako t'aaltso t'ai'yisi t'o-hol-adaho'yui, ado do bo'honeango bantsi'dadzizkez.

52 Hálah, bah bil nahayah'yeni' t'ado bantsi'dadzizkez dah, hálah, dabijeh ei dat'is ei'banh.

53 ¶ Ado t'aadziltso tse'na nijikai'go ako ke'yah Gene'seret holye'jin' jik'ai, ado tsin-nael dahdadziztl'onh.

54 Ado tsin-nael biyiden hajokai'go t'a a'ko dineh hwé'daho'sind.

55 Ako ei ke'yahigi t'at'e-nit'en ta'dazdijego daninehigi tsask'eh bikagi naztin'go niki'dazdijā akwe'e t'a hoh hoho'ni'go.

56 Ado t'a nijigahigo kinhadasa'go, ado kin t'a adalc'indi dah, ado binagi dah kin'igi dah, ako ei kin-tah nidahazt'igo daninehigi nidajizjā, ako ni'dahokanh, ha e t'eyah bibanh'gi nidih yidadidolcili dajini'go; ado t'a azne'lango hodadescid'igi ei t'aaltso hadalt'e nidasdlin'.

WOLTA'I 7.

1 Ado Ferisiz hac'in' ne-

heskai ado ak'edaalci'i aldo'la' Jeru'salemdeñ niheskai.

2 Ado ei hodahol'ahigi la'bila' t'a dacingo, ei do behaz'ani k'ehgo taa'dadesgi'zi yil daayaŋgo dayiltsanh.

3 Hálah, ei Ferisiz in'dah Juz dine'e t'aaltso ha'la' do hazo'o tadadzigisgo do da'jiyañ dah, alk'idañ behaz'an yeni' t'ah nidih t'a ako'dajil-inh.

4 Ado na'inih bahaz'anden nidakahgo, do taa'dadzigisgo do da'jiyañ dah; ado lan'igo beh nidahodi'nestañ, a'sā, ado lets'ā, ado bes-asā-litso'igi in'dah bika-ada'ni ei tadadzigis.

5 Ado ei Ferisiz in'dah ak'edaalci'i nidahodil'kidt, Ha'at'é'gošan nidahol'ahigi alk'idañ behaz'an'igi do bik'ehgo dajina dah, ado bila' do tadegisgo t'eyah daayañh?

6 Ado anabizdo'nidgo abijinih, T'aanigo Aize'ah niha halne, Nihi i'dahol'in'igi, t'a be-ak'éascinh yengi at'é'go, Di dineh t'a biza dabanh'do t'eyah beh bil danishlinh, nidih dabijeh t'eyah do beh bil danishlin' dah.

7 T'a a'ko nidih na'nle'i sic'in' nidaha'la, dineh yehas'ani yeh nida'nti'ni, ei'banh.

8 Hálah, God yehas'an'igi ei yo'adahidohāh, ei'banh, ado dineh yeh niha nida-

has'an'igi éi dayinohtañ, éi'di lét's'a in'dah beh-adla-ni tanagisi: ado lan'i ako-dat'eh'igi a'daht'inñ.

9 Ado abizdi'nid, God yéhas'an'igi yo'adahott'id lañh', t'a nihi bèn'dahosoł-an'igi t'éyah dayi'nohtañ.

10 Hálah, Mozes adi'nid, Nize'e in'dah nimah nił ni-liñh, ado t'a-hai'-dah la' sad nicõngo beh bize'e in'dah bimah ya yał'ti' siñ éi'di t'ai'yisi dadotsal.

11 Nidih a'dadohnih, Dineh la'dah bize'e in'dah bimah a'yididonił, T'a ha'at'i'hi dah sé holo'ni nihika-adolwoł'igi éi Karban at'eh, (ako éi God badét'añh, olyeh,) éi'di ako do hohoditi' dah.

12 Ado bize'e in'dah bimah dah yika-adolwoł yēni' bic'in' badanohciñ.

13 Ako nihi bèn'dahosoł'ani éi beh God bizad nidaltséd, ado ako-dat'eh lan'i banah-kai.

14 Ado dineh t'oahojiyu'iigi, Hak'go, bizdi'nidgo abijinih, T'aanołtso da'si'nołts'añ ado nihił bé'daho'zin le'.

15 Ha'at'i-dah dineh bikāden bih dogal'go cingo a'bidoli'ti éi at'din; nidih dineh biyi'deñ hadoga'ti éi t'éyah cingo a'bidolił.

16 Dineh t'a-hai'-dah bija holo'ngo beh azdits'a' siñ, ha'ni'di azdits'inñ.

17 Ado dineh yil'ahigi bi-ts'anjin' kin go'ne' yah aji-yāgo, hodahoł'ahigi hane'-beh-é'detinh yi'ndahodeł'-kidt.

18 Ado abizdi'nid, Da' nihiis' aldo' do nihił bédaho'zin dah? Da' doš dah'in' dah, t'a ha'at'i'hi dah dineh bikāden biyi' gone' ahwilèh' éi do hañh cingo ahalèh' dah.

19 Hálah, éi hajèih do yih halèh' dah, nidih habidt t'éyah yih halèh'go hağah ha'lèh, c'iyān éi t'aaltso do bañh cin dah a'dèle'.

20 Ado azdi'nid, Dineh biğahwilè'hi éi hañh cingo ahoł'inñ'.

21 Hálah, dineh biyi'deñ ado bijèih biyi'deñ nico'ngo niłsi'hakesi hahwilèh, éi adilyeh, na'ageh', adiyolyeł,

22 Aniiñ', ada'hononi'ni, bañhigiat'è, na'adlo', ba'da'i'hi, ak'édinih, azaho'ciñ', a'daha'ni'hi, a'hodigis:

23 Di'di bañhigi adat'è t'aaltso dineh biyi'deñ hahwilèh, éi'di dineh ba ihgo a'yil'inñ'.

24 ¶ Ako nizdidzago dašdi-yah Tair in'dah Saidan kè-yah bibañhdi jiniyah. Ado ādi kin go'ne' yah ajiyah, ado dineh, T'aka la'dah yonih' yi'la' jini'go, nidih do nizdot'inñ at'è dah.

25 Hálah, asdza'ni lè'i la' bic'e'e alts'isi-yē niłc'ih-beh-

iní'zini bī siziñ'go ha ho'nī lañh', ado ēi niyāgo hayājīn' nītsidine'go'.

26 Ako di asdza'nī ēi Grik dīne'e at'eh, Sairo-Fīnī'sa dīne'e ēi bīts'añdo jilīnh. Ako na'hokañhgo, nīlc'ih-beh-iní'zini í'sizi'ni šic'e'e bīy'ideñ hanīlcéh, jidi'nid.

27 Nīdih Jesus ahodī'nid, Bī'nī' ałcīni atseh hwih dālēh; hālah, ałcīni bī c'īyañ lēcañ'ī bic'in' ahīlt'id'go ēi do ānī' dah.

28 Ako asdza'nī hanānādzīgo ahodī'nid, Boholnī'hi, lēcañ'ī nīdih bīkā-ada'ni bīyāgo ałcīni bīlak'ē hadandēh'īgi ēi dēīyañh.

29 Ado asdza'nī anābīzdo'nid, Kot'ēgo haindzi'īgi ēi'bañh nīdīdāh, nīlc'ih-beh-iní'zini ēi nīc'e'e k'adt yiy'ideñ hayah.

30 Ado ha kīngo nīdzidzāgo, hac'e'e tsask'eh bīkāgo dasitīn'go dziltsañh, nīlc'ih-beh-iní'zini yēnī' hay'ideñ haya lañh'.

31 ¶ Ado bīk'ījīn' Tair in'dah Saidan kē'yah bībañhdo dahnaz'didzah, ado Dika'polis kē'yah bīyī' go'ne' c'īznīyāgo Galīli be'ēk'idīgi jīniyah.

32 Ado ēi la' haj'ēkałgo in'dah do hats'id yajīltī'dahgo ēi bīl na'dadziskai, ako, Bīk'ī'dilnīh', dahojinī'go nī'dahojokañh.

33 Ako jil'adi bīts'añdo t'a-sa'ha hoł dašdiaž, ado ādi hajēyī' go'ne' aždolnī', ado haždīzēgo hatso bīzdełcīt.

34 Ado ya'dīlīl bic'in'go dzīdez'in'go a'dīl hadzodzol' ako ahoždi'nid, Effa'tha, ēi An ant'eh olyeh.

35 Ado t'ahāgo haja an at'ē siliñ', in'dah hatso do at'ē'hi dah anal'yah, ako t'a bēho'zīnīgo yajīl'tī' dzizliñ'.

36 Ako t'ai'yisi, t'akah dīneh la'dah bīl daholne', hoždi'nid: nīdih t'a yo'wehīgo yadaholne'.

37 ¶ Ako t'ai'yisi t'oholadaho'yuigo adajīnīh, T'aaltso ya'at'ēh'go yanayah; bījē'kałigi nīdih adits'a'go a'yilah, ado do yałtī'ī nīdih yałtī'go a'yilah.

WOLTA'I 8.

1 T'a a'kwī nēka' yeñdañ t'oahayui a'la-nadzis-dlīngo ha'at'ih'īgi-dah dodajīyañgo, ako Jesus bīdahol'āhīgi, Hak'go, yidi'nidgo adabīzdi'nid,

2 Di jil'āhīgi hañhšī'ni, hālah, ša'alk'eh ta dabiskan ado ha'at'ih'īgi-dah t'ahdo dēīyañ dah;

3 T'ado daaya'ni nī'dadoh-kāh bīdi'nidgo dabağan yañh nīdadi'nołnā ša'sīn; ado la'nī'zadeñ nīdakai.

4 Ako hodahol'āhīgi hac'in' hadasdzī: Di do-naadah'īgi-

šan' ha'at'é'den bāh hodolēl-go di dīneh yeh hwih dadolēl?

5 Ado nayizdel'kidt: Dokwi'san' bāh nidahjāh? Ado adadi'nid, Tsosts'it lañh'.

6 Ado jil'ahigi, Ni'gi di'nohbin, bizdi'nid. Ado bāh tsosts'it yēni' nīz'dinilgo sozdolzin, ado nidzizti'go hodaho'ahigi badziznil, ado ei dīneh yadayiznil.

7 Ado lō aldo' t'adokwi nidajijāh lañh'; ei'di aldo' bīl sozdolzingo, Dīneh bīfahnih hozdi'nid.

8 Akot'é'go da'jiyañ ado hwih dadzizliñ': ako bāh nihesti' yēni' nidadzizlāgo ts'izis tsosts'it bi hadadē'bind.

9 Ado dajiyañ'igi ei din-di mil jilt'é'go lañh', ako ei t'aaltso ana'dzis'a'.

10 Ako t'ahāgo hodaho'ahigi bīl tsin-nael' bih ni'jokai; ado Dalmanu'tha ké'yah bi'gahgi jī'kai.

11 ¶ Ako Ferisiz ei c'ehes-kai'go nidahodil'kidt, ako yeh hodantahgo, ya'dilhiñ' biyi'den beh-ehozini dadi'nin'inh' dahodi'nid.

12 Ado yē'go a'dil hadzodzol hwi sizi'ni beh ako ajinih, Ha'at'i'san' biniyeh di k'adt dīneh'igi, beh-ehozini nādanil'inh' dašilnih? T'anigo a'nihidishnih, Di dīneh'igi bic'in' beh-ehozini do ba adolnif' dah.

[Navaho] 10

13 Ado ako bits'an' dašdi-yāgo, tsin-nael' bih nādzo-dzah ado yona'ni bic'in'go anājokai.

14 ¶ Ako ei i'daho'ahigi bāh yadayoznah lañh', bāh t'ala'i ei t'eyah tsinnael' biyi'go'ne' daja'ah lañh'.

15 Ako hazo'ogo abizdi'nid, ako ajinih, Ferisiz bi beh-anilyo'li in'dah Herod bi beh-anilyo'li ei hazo'ogo t'a bāa'daho'yañh.

16 Ado ei ba yadajil'ti' ako adajinih, Hālah, nihi bāh at'din, ei'bañh.

17 Ado ei Jesus bīl behozingo ahodi'nid, Ha'at'i'san' biniyeh, Hālah, nihi bāh at'din, ei'bañh, dahidohñih? Da' t'a'hasin do nihiñ' beda-ho'zin dah, ado doš dah'in' dah? Da' nihijēihis da'tl'is?

18 Nihiñā daholon' nidih eis do beh daoh'in' dah? ado nihiñā daholon' nidih eis do beh dadoh'ts'a' dah? ado da' doš é'dalni' dah?

19 Bāh ašdla' nihe'ti'go ei ašdla'di mil dīneh ba' nihe'ti' ei'di nihesti'igi dokwi'san' ts'izis hadezbingo ni'dahisolā? Ako adahodi'nid, Nakits'adah lañh'.

20 Ado tsosts'it bāh nihe'ti' ei din'di mil dīneh ba yēni' ei'san' dokwi ts'izis hadezbingo ni'dahisolā? Ako adadi'nid, Tsosts'it lañh'.

21 Ado abizdi'nid, Ha'at'é'-

gošan' do bik'í'dadohtinh' dah?

22 ¶ Ado Bethsédah kin-hal'ahigi jí'kai; ako díneh binā at'dín lé'i bíl ha da-dzízkaí, ado, Bídídl'cíl, dahojíní'go nídahojokanh.

23 Ako éi díneh binā at'dín yēní ha'la' jo'tango kíndo c'íhozníloz. Ado ádi haní'k'ēz dízé'go hak'íz-dílní'go nahózdél'kídt, Ha'at'ih'ígí-dás do yíníin' dah?

24 Ako dašdígal'go azdí'nid, Díneh t'éyah, tsín nídakái nahalíngo yís'ính'.

25 Ado bík'íjín' hanā ha bík'í naž'dílni, ado de'go dzí-dez'ín'go a'hojilah: ako k'e-hez'don ajoín'go anāhojídlah, ako díneh t'aaltso t'a yít'in'igo dzíltšanh.

26 Ako t'a hoh hačan'go anāhojíl'a', ako a'hojínih, T'akah kin hal'ahigi wo'ya', ado t'a-hai'-dah akwe'e bíl holné.

27 ¶ Ado Jesus ín'dah hoda-hoľ'ahígi aldo' Sezerí'ah Fílipai bināgo kínhadas'ahígo dašdíkaí. Akōn jókahgo hoda-hoľ'ahígi nayízdel'kídt, Dínehšan' hai at'ính dašílnih?

28 Ado adadí'nid, Jan nahadlágo-taagísi; ín'dah la'ílai'jah daníh; ado nānalá' éi ahodóní'hi-yahalné'í la' at'ính, daníh.

29 Ado anābízdó'nid, Níhí'san' éi hai' at'ính dašínoh-

níh? Ado Pí'ter ahodí'nid, Christ ní'lính.

30 Ado t'ai'yísi hazó'ogo beh abízdi'nid, Éi t'aka díneh lá'dah, éi at'ính, dašídohne' yí'la'.

31 ¶ Ako nazntín'ígi ín'dah beh bíl ahožnílne': Díneh Bayízci'ni éi lan'í yík'é tíh-wídonih, ako alánjín' nazi'ni ado alánjín' nádáilnínhi, ado ak'édaalci' éi t'aaltso do dahodí'no'zínł dah, ado dahodiyóľhél, ado tagi jính azlí'n'go nāzdidodał.

32 Ado éi t'ado naníl'íni beh hadzisdzi: ado Pí'ter hac'in' níniyāgo hodí'tehgo yan'dídzah.

33 Nídih níjijyāgo hodahoľ'ahígi bítah dzídezgal'go Pí'ter bízdesteh, ako ajínih, Ak'íhodiāhi, síne'jí anínah, hálah, God ín'zínigi éi do bantsí'níkes dah, nídih díneh adé nízínigi éi t'éyah bantsí'níkes.

34 Ako jíľ'ahígi ín'dah hoda-hoľ'ahígi aldo', Hak'go, bíz-dí'nidgo abíjínih, T'a-hai'-dah síkēden yígal dolé'li éi do a'dantse'kes dah dolél, ado tsín-alna'ószít nízdídótín'go síkēden jógal dolél.

35 Hálah, t'a-hai'-dah yís-da'-adídestél dzíní'zíní éi'di dazdotsał; nídih t'a-hai'-dah síh sínina ado hane'-ya' at'é'hi binina daztsáni éi yísdaa'dídoľtél.

36 Akošan' dineh la' nahasdzan' t'aat'ē-nit'en' beh-boholnih siliŋ'go ado daztsan'go da'san' nē-laŋ ha binē-dodil'?

37 Ado ha'at'i'san' dineh yeh-hināni bik'eh hadolyēl'?

38 T'a-hai'-dah ēi' binina sih in'dah sizad yaya'nizini di dadilēi in'dah baŋhigi adani'li dahilci'hi dabinał, Dineh Bayizci'ni aldo ha ya'dinoziŋł, haže'e beh bits'a' dinli'di-gi bežniyāgo, ado diyin nidal'a'i bił jokāhgo.

WOLTA'I 9.

1 Ako ēi abizdi'nid, T'aanigo nihič'in' hasdzih, Ła' kōŋ nida'zin'igi anineh nidił t'ado bił bē'dahodoziŋł dah, God alāhgo - beh - boholni'hi ayoat'ēi yił niyāgo dadziłtsan'go in'dah.

2 ¶ Ado hastaŋ yiskanh do'-bik'ijin' Jesus ēi Piter ado Jēms in'dah Jan bił dađdikai, dził bila'łahgo t'asa'ha hadziskai, ado t'a dabinał diyin beh łahgo až'nolningo a'hodilyah.

3 Ado ha ē t'eyah bits'a'-dinlid siliŋ', t'ai'yisi yas bilāh at'ēgo ligai, t'ado akot'ē'-go nahasdzan' bikāgi ligaigo ayolei' dah.

4 Ado a'kwi İlai'jah ado Mozes bił bic'in' niniāž; ado ēi Jesus yił atc'in' ya'dal'ti'.

5 Ado Piter ēi hadziġo Je-

sus ayidi'nid, Na'nti'ni kwe'e nikai'igi ēi ya'at'eh; ado nihi'ni' di ca'ha'oh łago a'dadilnił, la' ni nah', ado la' Mozes bah, in'dah la' İlai'jah bah dolēl.

6 Hālah, ha'at'i-dah jidido-nił yēni' do hoł bēho'zin dah, t'ai'yisi bik'ē hoł dahoyē ēi'-baŋh.

7 Ado akwe'e k'os hazliŋ'go dahak'i caho'oh, ado k'os biyi'den sad dists'an' ako anih, Di'di šiye' alāhgo ošni'ni at'eh, dayi'sołts'an.

8 Ado t'ahāgo dahanāgo nidadzizġal, nit'en' dineh yēni' do naġa'hi dah, Jesus t'eyah in'dah hoh do'.

9 ¶ Ako dzildeŋ bidah ni-jokāhgo hažo'ogo bic'in' ya-jil'ti': Daoltsan'igi t'akā dineh la' dah bił daholne' yi-la', Dineh Bayizci'ni daztsan'den nādidzāgo in'dah.

10 Ado di'di t'aaltso ha'isdzi'igi t'a bē'dajilnih; ako nidadhizdil'kidt, Ha'at'i la aš yilnih, daztsan'den nādidodał, nih'igi?

11 Ako nidadhodel'kidtgo a'danił, Ha'at'i'san' biniyeh ak'edaalci'i, İlai'jah atseh nādodał, danih'?

12 Ado bic'in' hadzodzġo bił hojolne', T'aani İlai'jah atse dogal, ado t'aaltso t'a akōŋ ninē'diyo'nił; ado t'a Dineh Bayizci'ni beh bik'ē-ašci'ni laŋ'i bik'ē tiłhwizdo-

nih, ado do bīl dajilīn' dah dolēt.

13 Nīdih a'nīhidīšnih, Īlai'-jah ēi t'aani niya lañh', ako t'a bih danī'zīngo a'daho'lah, ts'ide t'a bīk'ēašcīnh yēngi at'ēgo.

14 ¶ Ado hodaho'āhīgi bandzīdzāgo t'oahayui ho nas'āgo dziltsaṅh, ado ak'edaalci'i nīdahodil'kīdt.

15 Ado t'ahāgo ēi dīneh t'aaltso daholtsaṅgo t'o-bīl-adaho'yui, ado k'e daho'nī'go hadah hežjē.

16 Ado ak'edaalci'i nayīz-deł'kīdt, Ha'at'i'saṅ' bīndahī-dol'kīdt ?

17 Ado ēi jil'āhīgi la' hadzodzīgo ajīnih, Na'ntīni šīye' bīl naniāz, ēi nīlc'ih-beh-inī'zini do yałtī'i ī-sīzi'ni hwi holoṅ.

18 Ako t'a bohohnih'go hwē nīdzilhał, hažē hağāh, ado hawō ahīzdīlk'aš le', ako t'ai'yīsi hots'ini: di nīdahoh'āhīgi, Hanołcēh, bīdī'nid, nīdih do adajo'le' at'ē dah.

19 Ado ēi ahozdī'nid, Dodaohdlan'īgi dahīlci'hi dīne'e ha nī'zagošaṅ' nīhīł naškai' dolēt? hani'zagošaṅ' ha'ī'nīš-nī'go a'dašīnoh'sīn dolēt? Nīlāhdeñ hoł šanoħkāh.

20 Ado bīl nī'dadzīskai; ado ho dziltsaṅ'go t'ahāgo nīlc'ih-beh-inī'zini yēnī' t'ai'yīsi digīs yihoyīł'han, ado nī-jiyolğāłgo hažē hayah.

21 Ado ēi bīze'e nayīzdeł'-kīdt, Hani'zagošaṅ' nī'holzīz a'dzīdzado? Ado ajīnih, T'a ałcīni jilīn'daṅ.

22 Ado lañ'idi koñ' bīyi' go'ne' ahoł'go, ado toh bīyi' go'ne' ałdo, t'a hodiyołhēł'go: nīdih bīnīnīl'āngo ado nīhanhni'nī'go ako nīhika-anilyēd.

23 Ado Jesus ahodī'nid, T'a nīh bīnīnīl'ānh, t'a-hai'-dah odlañ šīh ēi t'aaltsoni t'a ba adolnīł.

24 Ado t'ahāgo aški bīze'e hadolğaz ado t'a ca'yī', Bohonīšni'hi, šīh ośdlañh, jīdī'nid; ado do-ośdlan'īgi beh šīka-anilyēd.

25 Ado Jesus ēi dīneh aħa'-ni hežjēīgi yiyiltsaṅ'go, nīlc'ih-beh-inī'zini yēnī' yīdes-teh: Nih, nīlc'ih-beh-inī'zini do-yałtī'i in'dah do-adīts'a'ī bih hanīnāh, nī dīšnih, t'akā bih nano'dza' yī'la'.

26 Ado nīlc'ih-beh-inī'zini yēnī' haždolğāzgo ado hodis-nā, ako hayī'deñ hayah; ado aški yēnī' ēi la' daztsaṅ' nahoji'lin dzīzliñ, ako ēi'bañh jī'lañ'i, Dadzīztsaṅh, dadi'nid.

27 Nīdih Jesus ha'la' yiyīłtsodgo na'hodidzīñz, ado naz'dīdzah.

28 Ako kīn go'ne' yah aji-yāgo, hodaho'āhīgi t'asa'ha nīdahodil'kīdt, Ha'at'ē'gošaṅ' nīhī t'ado hadanīlcāñ dah?

29 Ado abizdi'nid, Kot'eh'igi t'ado at'eh'igo do hanilcēh' dah, sodizin in'dah do adanh' ei t'eyah beh.

30 ¶ Ado dašdikaigo Galili kē'yah go'ne' c'ijikai; ado t'ado dineh la'dah yidonih' dah dzini'zingo.

31 Hálah, hodahol'ahigi nazntin'go abijinih, Dineh Bayizci'ni dineh bahodeltinh', t'a bih danizingo a'dahodolil, ado dahodiyohlél'; dahodzishin' do'bik'ijin' tagi jinh azlin'go nāzdīdodał.

32 Nidih ei beh haisdzi'igi do hol bēdaho'zin dah; nidayīzdīdolkil'igi ei bik'e hol dahoyē.

33 ¶ Ado Kaperneamgi jikai; ako kin go'ne' nayizdel'kidit, Wohkāhdenšan' ha'ati ban'daht'inh'?

34 Nidih t'ado hadadzisdzi'dah, hálah, jokāhden, hai'san' ayoat'eh dolēł, dajini'go beh ałga'dazdit'ah nit'en, ei'banh.

35 Ado dzinezdāgo nakits'adahigi, Hak'go, bizdi'nid-go abijinih, T'a-hai'-dah at'sijin' nišhin' dolēł dzini'zini ei akēden jilin' dolēł, ado t'aaltso banjil'a'i jilin' dolēł.

36 Ako ałcini alts'isi-yē la' nazdiltin'go ei hani'gi biznesdah; ado niždiltin'go ei t'aaltso abizdi'nid,

37 T'a-hai'-dah ałcini ši'zi' beh nēdiltin'igi ei našidil-

tiñh': ado našidiltin'igi ei do šiñ t'eyah našidiltin' dah, nidih šini'a'i aldo' nēdiltinh.

38 Ado Jan hadzi'go anih, Na'ntini dineh la' ni'zi' beh nilc'ih - beh - in'izini i-sizi'ni hainilcēh'go dēiltsanh; ako, Dodah, dabidi'nid, hálah, do bił nekai' dah, ei'banh.

39 Ako Jesus adi'nid, T'ado, Dodah, dabidohni'ni, hálah, do hai'-dah dineh la' ayoat'ei ši'zi' beh yandogał dah ado t'a ničoň'go ša ya'dołtih, ei'banh.

40 Hálah, do nihits'anjih ni'lin'igi ei nihič'ijih ni'linh.

41 T'a-hai'-dah ši'zi' beh toh dadohdlin'go niha'ini-kāni, ei hálah Christ bi' danolinh ei'banh, t'aani a'nihidishnih, hayilya'i ei t'ai'yisi hadolyēł.

42 Ado t'a-hai'-dah bizadk'ehgo di adalts'isi dašodlan'igi la' banhigi a'dzago, ei tseh-beh-ak'ahigi hazē dēāngo to-nitēł biyi' go'ne' ahodiyolgan'go ei t'ai'yisi ya'at'e' dolēł nit'en.

43 Ado hai'-dah ni'la' binina banhigi in'dzago ei k'idi'gīs; hálah, ni'la' agodt'go inah go'ne' iniyāgo ei ya'at'eh, dodago ei ni'la' t'a ałc'iji' holon' nidih in'zin-boholni'hi-bahazaň go'ne', ado koň do-adiñ'hi biyi' go'ne' iniyāgo ei do ya'at'eh dah.

44 Adi dabi c'oš do daninē

dah, ado koñ' do o'diñh at'è'dah.

45 Ado hai'-dah nīkē binina bañhīgi in'dzago k'idi'gīs; hálah, nanilhodt'go inah go'ne' iniyāgo èi ya'at'eh, dodago èi nīkē t'a ałc'iji holoñ nīdih iní'ziñ-beh-boholni'hi bahaz'añ go'ne', ado koñ' do-a'diñhi biyi' go'ne' iniyāgo èi do ya'at'eh dah.

46 Adi dabī c'oš do daninē dah, ado koñ' do o'diñh at'è'dah.

47 Ado hai'-dah ninā binina bañhīgi indzago hañi-di'hañ; hálah, God alāhgo-beh-boholni'hi biyi' go'ne' ninā t'ala'igo iniyāgo èi ya'at'eh, dodago èi ninā t'a ałc'iji holoñ nīdih iní'ziñ-boholni'hi bahaz'añ biyi' go'ne', ado koñ' do-a'diñhi biyi' go'ne' iniyāgo èi do ya'at'eh dah.

48 Adi dabī c'oš do daninē dah, ado koñ' do o'diñh at'è'dah.

49 Hálah, t'aaltso èi a'siñh ak'e'nił nahalingo koñ' ha-k'i'-dado'nił.

50 A'siñh t'eyah ya'at'eh; nīdih a'siñh èi do halni' dah silin'go, ha'at'i'sa'ñ beh halni adi'lił? A'siñh nihiyi' daholo'go ado ałc'in' nihił dahozon' le'.

WOLTA'I 10.

1 Ado dašdiyāgo Judi'ah

ké'yah binit'āgo jiniyah, ado Jordan tōh-ni'lin'igi tse'na nižniah; ado dīneh t'oahayui ha a'la-silin'; ado t'a ajit'in'igi at'ēgo nazneztañ.

2 ¶ Ado Ferisiz ha y'kaigo nīdahodeł'kidt: Da' èiš t'a a'ko dīneh la' bē asdzañ yo'idiañgo, t'o hodažntahgo a'dahojinih.

3 Ado bic'in' hadzodzi'go a'bijinih, Mozessa' ha'at'i yeh na'nihineztañ?

4 Ado adadi'nid, Mozes lañh' èi ak'eašci'ni bik'ehgo alts'a'ildé'hi nihaidiniāngo a'yila ni, ako asdza'ni yo'ahidit'ah.

5 Jesus bic'in' hanānadzi'go anih, Danihižeih dat'is èi-bañh di nahat'ah nihadet'añh.

6 Nīdih hodēyādo God a'yilāi èi bikañ'in in'dah ba'adi a'yilah.

7 Di' binina dīneh, biže'e in'dah bimah yits'añ hīdi-gāhgo bē asdzañ t'eyah yil hīnā dolēl.

8 Ado èi naki'igi t'ala'i yilēh; ako ādo do naki' jilin' dah, nīdih t'ala'i jilēh.

9 Èi'bañh t'a-hai'-dah God ahi'yiltsodi èi ha'nī'di dīneh do alts'a'idonił dah.

10 Ado kīn biyi' go'ne' hodahol'ahīgi t'a èi yininādahodeł'kidt.

11 Ado abizdi'nid, T'a-hai'-dah bē asdzañ yo'ayil'āgo

ado la' niné'diltin'go éi azdí-dolél.

12 Ado asdza'ni la' ha has-tin yo'ajil'a'go aldo la' ba nádzidzāgo éi aldo' azdído-lél.

13 ¶ Ado alcini hac'in' ní-dajiz'éz bídaždídolcílgo bini-yeh; ako éi hodaho'āhígi déidešteh.

14 Nídiš Jesus éi yiyiltsaŋ-go do bíl ya'at'éh dah, ado ahodí'nid, Bí'ni' alcini ša ha-kāh; t'ado, yo'wehdi, dabí-dohní'ni; hálah, akodat'éh'-ígi éi God alāhgobi-beh-ohol-ní'hi dabih, éi'bañh.

15 T'aanigo a'nihidišnih, T'a-hai'-dah God alāhgo-beh-boholní'hi do di alcini naha-lingo nabidiltin'ígi éi t'ado bí jídolél dah.

16 Ako alcini hagan beh jo'taŋ'go ado bik'í'-daždil-nih'go bik'í' sozdolzin.

17 ¶ Ado aŋingo joga'go a'kwi la' hājil'wodt, ado hac'in' nitsizdine'go'go na-hožde'kídt, Ya'at'éh na'ntí'-ni ha'at'í'saŋ' adešlil'go hol-āgo inah bih de'sal?

18 Ako Jesus ahodí'nid, Ha'at'í'saŋ' biniyeh, ya'at'é'-hi, šidiniš? t'ala'í nídiš do ya'at'éh' dah, nídiš t'ala'í t'éyah ya'at'éh éi God.

19 Bik'eh-ahoni'li éi níł bē-ho'zin—Do adzilhē' dah, do azdílé' dah, do aźniinh' dah, do t'aadzagi a'dahojilne' dah,

do hona'adlo' dah, níze'e ín'-dah nímah níł ní'liñh.

20 Ado hanādzodzigo azdí'-nid, Na'ntí'ni t'a aški níšlín'-daŋ di t'aaltso hažo'ogo ba-ahašyañh.

21 Ado Jesus hone'in'go ayoaho'ñih; ako ahodí'nid, T'ala'hago t'ahdo bí'iléh' dah; nídidāhgo t'ant'ínigi altso nahil'ni ado ba'dahojoba'ígi éi bítaninih', ako ya'dilhil' biy'ídi ašt'é-nihini'li holon'dolél, ado hak'go tsin-alna-ōszit ní'ditiñh ado šikē yinał.

22 Ado di beh haodzi'ígi baho'ni'go dašdiyah; hálah, ayoat'é'go at'í'ni jilinh, éi'-bañh.

23 ¶ Ado Jesus hatazgal'go hodaho'āhígi abizdí'nid, Dajit'in'ígi éi God alāhgo-beh-boholní'hi biy'í go'ne' daji-kāhgo éi ha' níłzil.

24 Ako hodaho'āhígi t'o-bíl-adaho'yui, hadzodzi'ígi binina. Nídiš Jesus hanā-nadzi'go ahañnih, Alcini, daat'in'go yadaolih'ígi éi God alāhgo-beh-boholní'hi biy'í go'ne' dajikāhgo éi ha' níłzil.

25 Gañ-ask'ídi éi tsah biga-hodzaŋ go'ne' c'idoga'go éi do ba' nantl'a dah, nídiš di-neh ajit'í'ni éi God alāhgo-beh-boholní'hi biy'í go'ne' azdoga'ígi éi ha' nantl'ah.

26 Ako t'ai'yisi t'o-hoł-ada-ho'yui ako adañizdo'nid,

Hai'san' t'eyah a'ko yisda'-bididol'tel'?

27 Ado Jesus hone'in'go adi'nid, Dineh c'eh adel'in'h'; nidih God ei do c'eh il'in'dah; halah, God t'aaltso yilah nel'anh', ei'banh.

28 Ado Piter hac'in' aya-nilti, Jo'akon, nidelyeh yeni't'aaltso bits'an dahidikaigo nika nidekai.

29 Ado Jesus hadzigo anih, T'aanigo a'nihidishnih, Dineh do la' bi kin, ado bik'iso, ado bilahkeh', ado bimah, ado bize'e, ado be asdzañ, ado ba'alcini in'dah bi da'ak'eh ei sh in'dah hane'-ya' at'e'hi binina yo'ididoal dah,

30 Nidih di k'adtigi daakin, ado ak'iso, ado alahkeh', ado daamah, ado alcinikeh in'dah ada'da'ak'eh ei nezna'dindi ha bilah nidodlet, ado banhigi a'hodidolnil nidih aldo', ado ba'holzizgo hol'ago jinā dolēl.

31 Nidih t'oahayui daalan-jin'igi ei daakeden dolēl; ado akedenigi ei alanjin do-lēl.

32 ¶ Ado ei Jerusalem bic'in'go jokah; ado Jesus ei halanjin'yigal'; ako t'o-hol-adahoyui; ado akē jokahigi ei hol-dahoyē. Ado nakits'ā-dahigi, Hak'go, bizdi'nid; ako ahodidol-nil'igi beh bil ahoz-nilne'.

33 Ako ajinih, Jo'akon, Je-

rusalemgo yikah; ado Dineh Bayizci'ni ei alanjin' nadail-nin'hi ado ak'edaalci' ei'di ba'hodidol'tel'; ado hodi-yol-yel'go hah' hadadodzh; ado a'an dine'e ba hodidol'tel';

34 Ado ei hodal'in' dolēl, ado ni'dahodi'nohtsis, ado hak'i'-dahidizēh dolēl, ado dahodiyol'hel'; ado tagi jinā azlin'go nadidodal.

35 ¶ Ado Jems in'dah Jan, ei Zebedi biye'keh, ei hac'in' niniazgo anih, Na'nti'ni t'a ninikedigi nihah adili' nidzin.

36 Ako abizdi'nid, Ha'at'i'-san' niha adeslit nohsin'?

37 Ako ei ahodi'nid, Di nihadiniāh, nits'a'dinlid'igi bi-yi'gi bi'ni' la' ni nishaji dasida do, ado la' ni nist'l'aji dasida dolēl.

38 Nidih Jesus abidi'nid, Yi'nokkedigi do nihil behozin dah: ado da' nihi'is desdlin'igi dohdlin'go bi'not-anh? ado da' nihi'is nahadlāgo-taagis beh asididolnil'igi ei beh nahadlāgo-tanas'giz a'nihididolnil bi'not-anh?

39 Ado ei ahodi'nid, Bi'nilan lañh'. Ako Jesus anahodo'nid, Sh desdlin'igi nihi aldo' t'aani dohdlin'; ado nahadlāgo-taagis a'sididolnil'igi nihi aldo' a'nihididolnil;

40 Nidih si nishaji ado sh nist'l'aji dasokē dolēl'igi ei

do sĭh adis'ah dah, nĭdih ěi t'a al'dind bah ast'elyai' t'a ěi bahĭdidot'al.

41 Ado la' neznan'igi dědzits'aŋgo ěi do bił ya'adat'eh'go ya ya'dalfi', Jěms in'dah Jan bił.

42 Nĭdih Jesus, Hak'go, dahodi'nidgo anih, Nihił bědahoh'zin ala'n dine'e binant'ai ěi'di hwě bi'daholnih, ado ala'njin' nazi'ni beh bi'daholnih.

43 Nĭdih nihi t'eyah do akot'e' dah dolět; t'a-hai'dah ayoanist'eh dolět dzini'zini ěi nihi nal'ai jili'n' dolět;

44 Ado t'a-hai'-dah t'aanołtso nihiłanjin' nišli'n' dolět dzini'zini ěi t'aanołtso nihi nal'ai jili'n' dolět.

45 Halah, Dĭneh-Bayizci'ni nĭdih do ba' naal'a' dolět bi-niyě dah, nĭdih nal'a' dolět ěi yĭniyeh niyah, ado la'n'i yi-c'aňh dadotsal yĭniyě niyah.

46 ¶ Ado Jerikodi ji'kai; ado Jerikodo c'izniyago hodahoh'ahigi bił, ado dĭneh t'ohayui ěi bił jokahgo, Timi'as biye' Bartimi'as yolyeh'igi, na-at'dini jili'n'go, ěi aĭin banhgo azdo'kědgo dzĭzdah'.

47 Ako dzĭdzits'aŋgo ěi Jesus Nazerethden ji'nigo, t'ai'yisi ye'go hazdolgaž, Jesus, nih, Děvid biye' ni'li'ni sa ji'nabah.

48 Ado la'n'i, T'ado adini'ni,

dahami'go dahodesteh: ni-dih t'a yo'wehgo hanaz'dol-gaž: Nih, Děvid biye' sa jĭnabah.

49 Ado Jesus yizi'n'go, Hak'go, bidohnih, jidi'nid. Ado dĭneh binā at'dinigi, Hak'go, dayidi'nidgo adanĭh, Nił hozon'go nĭdidah, Hak'go, niłnih.

50 Ado ha bědla'di no'wehjĭn' ajiyił'hango niždi'na'go Jesus bažniyah.

51 Ako Jesus hac'in' hananadzi'go ahalnih, Hašan ništěh ni ni'zin? Ado dĭneh binā-at'dinigi adĭnid, Bohonišni'hi, ěs'inh' ni'děsdlět ni'sin.

52 Ado Jesus ahodi'nid, Niłah, nĭdidah, yĭndlani ěi ast'e'-nidlah. Ado t'ahago ajoinh', ado aĭingo Jesus bikě jĭniyah.

WOLTA'I 11.

1 Ado Jeru'salem ěi t'a ayĭdi hadzih'do, Bethfagi in'dah Bethani kĭn-sinil'igi a'di nažikaigo, ado Alivet dzĭłdi, hodahoh'ahigi naki'go daš-di'a'.

2 Ado ěi abĭzdi'nid, Nihi-lah kĭn-sinil'igi bic'in' doh-ās; ado a'kwi noažgo teli-ya-ži dahast'ohgo bik'i'-doh'as, ěi dĭneh t'ahdo yĭka dahndah dah; k'edoh'al'go de'do'los.

3 Ado dĭneh la'dah, Ha'at'i'-

šan' biniyeh aht'inh, ni'go nihic'in' hadzidañ, Boholni'hi cō'idol'inl biniyeh, didohnil; ako t'ahāgo aden' sic'in' yido'la.

4 Ado ei dasdiāzgo aŋingi dādilkalgi teli-yazi dahastl'ongo dziltsanh, ako k'e-jiāh.

5 Ado akon' la' nida'zin'igi adahodi'nid, Ha'at'i'shan' biniyeh teli-yazi k'eoh'adt?

6 Ado adabizdi'nid, t'a Jesus ahodi'nidigi at'ego; ako t'a ha'ni'i'di dasdi'löz.

7 Ado ei Jesus bažni'lözgo beldla'di bikā dahdziznilgo yik'i'-dahnesdah.

8 Ako t'oahayui daha beldla'di aŋingo nidadziskād, nānala' t'eyah at'an dajiz-giz'go aŋingo niki'dajilkād.

9 Ado ei alānjin' dayikāh-igi in'dah akēden' dayikāh-igi ei'di ha'dadešgāz, ako adanih, Hosan'nah, Boholni'hi bežniyahigi ei ba'hodon'nih.

10 Beh-boholni'hi dolēl'igi ba'hodon'nih, ei nihiŋa Dēvid beh-boholnih'igi; hosan'nah alāhgo ayoat'ē.

11 ¶ Ado Jesus ei Jerusalem go'ne' ajiyah, ado bi-sohodizin-kin go'ne'; ado t'aaltsogo nidzizgal'go, ako k'adt i'i'āngo, ako nakits'adahigi bil Bethani kin-sinil'igo jī-kai.

12 ¶ Ado biska'ni Betha-

nido c'inājikai'go dicin dzizliñ.

13 Ado tsin-fig, bit'an holon'go sikād lē'i ni'zajin' dziltsanh, ado bažniyah, ha'at'ih'igi-dah bañh holon' ša'sin dzini'zingo. Ako bažniyāgo bit'an t'eyah, hālah, t'ahdo a'kwi niholziž dah, ei'bañh.

14 Ado Jesus ei yic'in' hadzigo anih, Dineh do la'dah na adoyinl dah kodo hol'āgo. Ako ei hodahol'āhigi dēdizts'an.

15 ¶ Ado Jerusalemgi jī-kaigo, ado Jesus ei bi-sohodizin-kin go'ne' yah ajiyah. Ado bi-sohodizin-kin go'ne' nidailni'hi in'dah bandaini'hi c'inini'kād, ado beso bikā-alnā-da'an'ni'li aldo' yandzist'id; ado hasbi'di nidayitni'hi yikā-dahndahāztañ yēni' aldo'.

16 Ado dineh do la'dah bi-sohodizin-kin binakah c'ida-jiāh dah dolēlgo, beh ho-ji'a.

17 Ado nazneztaŋgo abijinih, Da' doš bik'ēascin' dah, Si kin bi-sohodizin-kin ei dineh t'aaltsoni bah yolye'dolēl? nidih nihi lañh' da-niin'hi ba' kin a'da'lah.

18 Ado ak'edaalci'i in'dah alānjin' nādailni'hi dēdizts'aŋgo, ha'at'ego dahodiyol'hēl'igi ei yandast'ind; hālah, hwē'daldzīt ei'bañh; hā-

lah, dīneh t'oahayu'īgi ēi t'aaltso nazntīn'īgi bik'ē t'obīl-adaho'yui, ēi'banh.

19 ¶ Ado i'i'āngo kin-laṅdo ts'ēdzidzah.

20 ¶ Ako abīn'igo najo-kāhgo tsin-fig sīkād yēnī' dadziltsanh, ako ēi bi-ke'tl'oldo de'go t'aat'ē-nīt'en sagan' lañh'.

21 Ado Piter ēi yināl'nigo ahañh, Na'ntī'ni, jo'akon, tsin-fig sīkādgo, Do anīlt'añ dah dolēl, bidī'nīd yēnī' ałtso sīgan' lañh'.

22 Ado Jesus anāhodo'nidgo anīh, God ēi daōhdlañh'.

23 Hālah, t'aanigo a'nīhidīšnīh, t'a-hai'-dah di dzīl nīdit'āngo, to-nītēl biyī' go'ne' ahīdolgāñl, yīdī'nidgo, bijēih biyī'di t'ai'yisi odlāngo, anin'īgi ēi t'aani ako'hodonīlgo, ado t'a hadzodzigo ha' adonīl.

24 Ēi' binina a'nīhidīšnīh, T'aaltso bika sodadolzin'īgi ado dayīnohkēdi niha dolyēl'īgi dayīnohdlañ'go ako ēi niha dolyēl.

25 Ado sodadolzīngo beh bik'ī'-da'hoh'āhi bān'dahīdoh'āh, ako nīhīta ya'dīlhlīl biyī'di holo'ni nihi ałdo' nihi t'aadzago a'dahdzāīgi ēi niha nē'didoal.

26 Nīdīh nihi do ānda'diyo'āhgo, ēi nīhīta ya'dīlhlīl biyī'di holo'ni ałdo' do t'a-

adzago a'dahdzaīgi niha nīdēdidoal' dah.

27 Ako Jerusalemgi nāji'kai; ado bi-sohodizīn-kin biyī' go'ne' jogał'go alānjīn' nādailnīn'hi ado ak'edaalci'i, in'dah alānjīn'-nīdakai ēi hac'in' nikai.

28 Ado adahañh, Ha'at'i beh-oholnī'hi bik'ehgošan' di dī'īgi bānanīnah? Ado hai'saň' di beh-oholnī'hi nēdī'ni-añh ako di dī'īgi bānanīnah?

29 Ado Jesus bic'in' hanānadzīgo anīh, Ših ałdo' lahgo nanīhidīdes'kił, ako nihi ałdo' šil dahodolmih, ako in'dah ših ałdo' beh nīhlīl hodešnīh, ēi beh-oholnī'hi bik'ehgo dī'di bāna'sāhīgi.

30 Jan nahadlāgo-taagis yēnī', da' ēis ya'dīlhlīl bīts'añdeñ, dīneh dats'i bīts'añdeñ? k'adt šil daholne'.

31 Ado ēi ban'dadzist'īnd: Ya'dīlhlīl bīts'añdeñ dadi'nī'go, t'a a'ko a'didonīl, Ha'at'ē'gošan' do daōhdlañ' dah?

32 Ado, Dīneh bīts'añdeñ, dadi'nī'go, ēi dīneh bē'dadzīldzīt; hālah dīneh t'aaltso, Jan ēi t'aani ahodonī'li-yahalne'i at'īnh danī'zīn ēi'banh.

33 Ado ēi Jesus yīc'in' hadsdzīgo adadinīd. Do badaholne' at'ē' dah. Ado Jesus abidī'nīd, Ših do' ēi beh-oholnī'hi dī'di beh bāna-

sāhigi do beh nihił hodešnih dah.

WOLĀ'I 12.

1 Ado hane'-beh-é'détiñh beh bic'in' ayaž'nif'i: Dineh lé'i la' c'il-naatl'oi k'idilah, ado c'il nānala' bināgo binazt'igo k'izdilah, ado tseh bāiji'nil c'il-naatl'oi ako'ne' yiljiz' dolél biniyeh, ado kin de'go ninezgo a'jilah, in'dah da'ak'eh yāa'dahalyāni a'kwi nižn'nilgo, ado la' ké'yah nižago ajiyah

2 Ado anit'anjin' a'holzižgo ha' nal'a'i la' éi da'ak'eh yāa'dahalyāni bits'añden c'il-naatl'oi bañh hazliñ'i la' naž'dojih biniyeh ahojil'a'.

3 Ado éi dahodzi'sil'go ni'dahozneshal, ako t'agéd a'ndahodzis'a'.

4 Ado nānala' ha' nal'a'i anājil'a'; ado éi tseh yeh daho'ne'go ha tsi-ts'in dayi'tséd, ako t'o ha ya'hasin'gi a'dahoji'lāgo a'ndahodzis'a'.

5 Ado nānala' anājil'a'; éi t'éyah dahodzishiñh'; ado nāna lañ'i la'; ako éi la' ni'dazneshal'go a'ndahodzis'a', la' ni'dadzistséd.

6 Ado t'ala'i yidzih, éi haye' ayoajo'ni'ni, éi'di ts'ide akēdih jini'a', ako ajinih, Šiye' éi hoł daniliñ' dolél, sa'sin.

7 Nidih da'ak'eh yāa'dahalyāni éi a'dahido'nid, Di bi-

adolél'igi at'iñh; hak'go, nihi'ni'di dadiyilyél, ako bi-dolél yēni' éi danihi' dolél.

8 Ado éi dahodzi'sil'go dahodzishiñh', ado c'il-naatl'oi biñahdo c'idahodzishan.

9 A'košan' di' binina c'il-naatl'oi beh-boholnih'igi hadoniñ' ? Ako a'kwi dogalgo da'ak'eh yāa'dahalyāni yēni altso né'dohtsil'go, ako c'il-naatl'oi éi-nanala' yé'didoal.

10 Ado da' di diyin-beak'ē-asci'nigis' nidih do dayi'nołta' dah?

Kin adél'i'ni tseh do déini'zingo yo' adayishan yēni'

Éi'di alāhdi beh nāna' astli'ningi sil'ni'

11 Di'di Boholnihi ani'li at'eh,

Ado éi danil'in'go t'o-nihil-adahayu'i.

12 Ado hoł ni'dadidil danižin nit'en, nidih dineh bēdadzildzit; hālah, hane'-beh-é'détiñh-igi beh nihi'c'in' yajil'ti' dani'zingo bil bēdahožin éi'bañh; ako hats'a'kai ado hats'anjin' aheskai.

13 ¶ Ako Ferisiz la' in'dah Herod dabi c'oni éi hac'in' adēs'a', hazādigi beh hānji-kai dolél biniyeh.

14 Ado éi'di ha yi'kaigo adahodi'nid, Na'nti'ni nihił bēdahožin ya'at'eh'go holne'igi, ado dineh t'ado bēnildzi'di dah, hālah, éi nihił bēda-

hozín; t'aanigo God iní'zini-gi beh na'ntín. T'a dats'i akot'eh, éi S'í'zar bic'in' ní-dolyèl'igi, dodah dats'i?

15 Da' ní'dadilyèl'ís, do dats'i ní'dadilyèl' dah? Nídih éi bíl bého'zín t'o a'dahozdil-in'go ako abízdi'nid, Ha-at'í'sań' biniyeh síka'daiyot-hil'? Yal la' sa noh'ah ako yidestsèl.

16 Ado éi hádadzíz'anh'. Ado abízdi'nid, Hai'sań' bí tsi-ts'in bík'i síanh', ado ha'at'í'sań' beh bík'èašcińh? Ako adahodi'nid, S'í'zar lańh'.

17 Ado Jesus hanānadzigo adahodi'nid, S'í'zar bíh'igi éi S'í'zar ba ní'dahohnil, ado God bíh'igi éi God ba ní'dahohnil. Ado hac'in' t'o-bíl-adaho'yui.

18 ¶ Ako ādo Sa'dusiz ha haskai, éi adani'go, Do ní-dahwizdo'nih' dah; ado ní-dahodil'kídtgo a'danih,

19 Na'ntini, Mozes níha yik'èašcińh, Dineh la' bitsí'li holońgo éi bé asdzań yańh daztsań'go, ado ha'alcini t'ala'í nídih at'dingo, ako éi bitsí'li hwè asdzań yèní' bé asdzań siliń'go, éi hak'is yèní' ba' adocil.

20 Ako tsosts'it bíl haji-jè; ako atseh alānjín'igi éi bé asdzań hazliń'go dadzíztsań'go do ha aźciń' dah.

21 Ako nāakēdenigi bé

asdzań nādzisdliń, éi danā-dzíztsańh, éi do ha aźciń' dah; ako nāakē'go éi aldo' t'a ako'dadzah;

22 Ako tsosts'itigi bí dzízliń nídih do ba ajízciń' dah. Altso'go in'dah asdza'ní yèní' daztsańh.

23 Ako nāhízdijèh bíjín'di hai'sań' bé asdzań jí'liń' do? tsosts'ídigi éi bé asdzań jí'liń' ní't'èń.

24 Ado Jesus bic'in' hadzigo anih, Da' díš binina do ako'dahdzā dah? Hálah, diyin-béak'èašciń'igi ado God behadzi'li éi do níhil bédaho'zín dahgo.

25 Hálah, dazneznāhdeń na'hízdijègo do dadoyèh' dah, do nídih ba'dadogèh' dah, éi' binina; nídih ya-dilhil bíyí'di God bí nal'a'í nídaha'lin.

26 Ado éi dazneznāhigi nādido'jahgo éi Mozes yéak'èašcińh, Da' éiš do dayinofta' dah? c'íl dadèni'ni bítahdeń God hac'in' hadzigo adí'ni, yèní', Síh E'braham bí God níšhńh, ado A'ízik bí God níšhńh, ado Jékab bí God níšhńh.

27 Ako daneznāni éi do bí God jí'liń' dah, nídih dahanāni éi bí God jí'liń lańh': ako níhi t'èyah t'ai'yisi do akōń adahnil' dah.

28 ¶ Ado ak'edaatci'í la' ni-yāgo, ahildahojilne'go yidiz-

ts'añ; ado nídahozdel'kidīgi nízo'nigo beh bīl dahojolne' ei bīl béhozīngo, ako ei aldo' nahodel'kidt, Hai'sañ' atseh bīk'eh-ahoni'li at'eh ?

29 Ado Jesus ahodi'nid, Bīk'eh-ahoni'li atseh'īgi ei di, Ízrel nī'li'ni dai'nołts'añ; Boholnī'hi nihi God ei Boholnī'hi t'ala'i nīlīnh;

30 Ado Boholnī'hi nī God ei nījēih t'aat'ē beh ayoīini'nīh, ado ni sīzini t'aat'ē beh ayoīini'nīh, ado nī'nī' t'aat'ē beh ayoīini'nīh, ado beh-nīdzi'li t'aat'ē beh ayoīini'nīh: di'di atseh bīk'eh-ahoni'li at'eh.

31 Ado akēdenīgi ei kot'eh, Nīl kē'hat'in'īgi t'a nīh nahalingo ayoīini'nīh. Di'di bīk'eh-ahoni'li do la' bīlāhgo at'ē dah.

32 Ako ak'eīlci'hi ahodi'nid, Ya'at'eh na'ntī'ni, t'aani adī'nīnid, hālah, t'ala'i God, ado nānala' ei at'dīn, hoh t'ēyah:

33 Ado hajēih t'aat'ē beh ayoīaho'ni'go, ado ak'īditi'hi t'aat'ē beh ayoīaho'ni'go, ado ayī'sīzi'ni t'aat'ē beh ayoīaho'ni'go, ado beh-adzi'li t'aat'ē beh ayoīaho'ni'go, ado bīl kē'hat'ī'ni t'a bīh nahalingo ayoīaho'ni'go ei t'aal'tso t'aat'ē dilit'go nāhanīnh'i ado nāhanīnh'īgi t'ai'yīsi bīlāhgo ayoat'eh.

34 Ado Jesus ei hwiya'ngo ahodi'nidīgi bīl bého'zīngo

ahodi'nid, God alāhgo-beh-boholnī'hi do bīc'in' nī'zad honīloñ' dah. Ado bīk'ijīn' dīneh do la'dah nīnābīdīl'kidt dah.

35 ¶ Ako Jesus ei bī-sohodīzin-kīn go'ne' nazntīn'go azdī'nid, Ha'at'ē'goša' ak'e-daałci'i a'danīh, Christ ei Dēvid biye' jīlīnh ?

36 Hālah, Dēvid t'a bīh adī'nid, Nīlc'ih Diyī'ni beh: Jīho'vah ei Bohonīšni'hi ayīdī'nid, Šīh nīšnāji atseh sīndah,

Nē ena'i nīkē biyā go'ne' na'īnīlgo in'dah.

37 Dēvid ei' binina t'a bīh aldo', Bohonīšni'hi, ahałnīh, a'koša' ha'at'ēgo biye' jīlīnh? Ado t'oahaojīyu'īgi bīl dahozōn'go dahodizts'añ.

38 ¶ Ado nazntīngo bīc'in' hadzodzīgo ajīnīh, Ak'edaalci'i baa'dahoyānh, bī ē danīnez'go nīdakai'īgi; di dīneh la'igo t'a k'aden' bīnał ayoat'ē beh dabīdē'jīgi;

39 Ado a'la-naadlēh-ba'-kīn go'ne' bīk'īdahasda'hi alāhgo adat'ē'i ei t'ēyah yīkā dahn'dandāhīgi; ado adaazi'ndgo t'a'k'at alānjīn' dahdanezdāhīgi;

40 Asdza'ni ba hastin bañh daneznāhīgi dabağan yēnī' ei yāndahodīkai', ado yīk'ē a'dahodīl'āhgo nī'zago soda-dīlzīn, kodajit'in'īgi ei alāhgo ūidahwīzdonīh.

41 ¶ Ado Jesus èi beso àha'-ni'hi ahì'nìl'ìgi bì'gahgi dziz-dah, ado t'oahojiyu'ìgi ha beso èi beso ahì'nìl' go'ne' adajinìl'go èi jine'in'; ado la'ni daat'in'ìgi èi t'oahayui adayiznìl.

42 Ako asdza'ni-ba-hastin-ba'nh-daztsan'ìgi bahojoba' a lè'i niyah, ado yal la' t'ai'yisi a'oh'go i'lin'ìgi èi naki'go ako'ne' ayi'nìl.

43 Ako hodaho'ahìgi, Hak'go, bîzdi'nidgo adabijinìh, T'aanigo nihic'in' hasdzih, Èi asdza'ni bahojoba'ìgi èi beso-ahì'nìl' go'ne' alāhgo ayi'nìlgo at'eh.

44 Hālah, èi la'ìgi t'aadzitso ba'añ nîdandèh'ìgi èi a'dadziznìl; di t'ai'yisi bahojoba'i t'a yit'inìgi altso akone' ayi'nìl, t'a beh jinan'ìgi nîdih altso.

WOLTA'I 13.

1 Ado bî-sohodizîn-kîn bì-yi'dèn c'izniyāgo hodaho'ahìgi la' ahodì'nid, Na'nti'ni dola'do' tseh a'dat'e' dah, ado dola'do' kin dah, soh, nî nîh'inh'.

2 Ado Jesus ahodì'nid, Da' di kin ayoadat'e'igis nî nîh'inh? Di'di tseh t'ala'i nîdih do alk'i'dasiāñ dah dolèl, ako èi altso na'hidoltl'ìl.

3 Ako Alîvet dzil'ìgi dziz-dāgo, èi bî-sohodizîn-kîn bì-k'ānhgo, i'da'ñ Piter ado

Jèms ado Jan in'dah Andrew t'a adì'gāhago nîdahodèl'kidt:

4 Nihìl hol'ne' hāhgošan' di di'ìgi altso ako'donil? ado ha'at'ì'sa'ñ beh-èho'zin dolèl di di'ìgi altso k'adt ako'donilgo?

5 Ado Jesus hac'in' aya'nifti'go anih, Hažo'ogo a'dahol'ya'nh, dodago dîneh la'dah t'aadzago nihì nî'do'loh.

6 Hālah, la'ni s'ì'zi' Christ yeh a'dado'ji'go ahikāh dolèl, ado èi Sîh ast'inh, dani'go; ado la'ni t'aadzago nîda'do'loh.

7 Ado ana' hazli'ngo, ado ana' halèh ha'ni'go, badahane'ìgi t'ado bik'e nihìl dahoye'i; di t'a ako'dat'eh dolèl, nîdih di do nî'holzìs at'e dah dolèl.

8 Hālah, la' a'la'ñ dadîne'e èi alc'in' nî'dahidikāh dolèl; lahgo nihokā beh-bidaholnì'hi in'dah nānala' nihokā beh-bidaholnì'hi alc'in' nî'dahidikāh dolèl; ado da'nilt'sa'ngonì nî'daha'nā do; ado dahodicin dolèl. Di di'ìgi in'dah tìho'nih bèdezt'i'i at'e dolèl.

9 ¶ Nîdih t'a a'da a'dahol'ya'nh; ānāhat'in'jin' a'dani'hidiyois, ado a'la-naadlèh-ba'-kîn biy'igo dabina' nîni'hi'da'doltlìs; ado nîdat'āni dabina'ñ, ado alāhgo nîdat'āni dani'lin'ìgi dabina'ñ nî-

13: 10 MARK BĪK'EHGO HANE'-YA'AT'Ē'HI 13: 26

daso'ziñ' dolèl sìh' sìnina, èi nihi sa nì'dahołne' dolèl.

10 Ako hane'-ya'at'Ē'hi èi atseh a'an dadine'e beh bił nì'dahodonih.

11 Nìdih nì'danihiz'ēzgo ado yādanihiznilgo t'ado bik'è nihił dahoye'í, a'kohgo a'dadidohnil'igi nihadèt'ani èi beh ha'dadohdzih, hálah, Nílc'ih Diy'ni ha'hidodzh, èi'bañh.

12 Īl-haaz nìdih hodi'yol-yel'jin' ya'hodołtèl; aze'e nìdih biya'zi aidotèl; ado alcini nìdih dabisci'ni yic'in' na'hididokāhgo èi' binina nì'dabididotsil.

13 Ado sizi'igi binina dineh t'aaltso danihijo'la dolèl; nìdih t'a yeh a'gayāhigi èi yisdah'-hodidolèt.

14 ¶ Do yildin'go nì'ılcoñ'hi do sizin yēngi sizingo yinil-tsan'go, èi Daniel, ahodoni'li-yahalne'í yeh hadzi yēn', (yofa'igi bī'nī' bił beho'zin,) in'dah Judi'ah ké'dahojit'in'igi bī'nī'di dzilgo yo'aji-jeh.

15 Ado ha'nī'di èi kin bigān dahnjigāh sīn èi t'ado ha'at'ih'igi dah bikāh yah anaz'dodał dah.

16 Ado ha'nī'di èi da'a-k'ehgo nījigā sīn t'ado ha-gan'go ha ē-tso bikāh nīzdo-dał dah.

17 Nìdih bik'inilkāngo èi daltsan'igi in'dah dabidil-

t'o'igi èi t'ai'yisi tidahonih dolèl.

18 Ado hai'go dadohnè'li, èi doda dadolèlgo biniyeh sodadolzin.

19 Hálah, èi bijiñ'jin' bañhigi ahodonil, God t'aaltsoni ayil'ado t'ahdo akonèh'igi dah, k'adt indí'dah; ado t'ado akonādo'nī'igi dah.

20 Ado ādi jin'h'igi èi Boholnī'hi do alts'isigo a'yil-lāgo, èi do hīnā dah dolèl nīt'en: ado nīzdīnian'igi binina jin'h alts'isigo a'jilah.

21 Ado dineh la'dah nihi-c'in' hadzigo: Soh, kwe'e Christ; doda'í, nīlāhdi hoh, dani'go t'ado daōhdla'ni.

22 Christ adadil'in'igi ado ahodoni'li-yahalne'í adadil-in'igi nīdakai dolèl èi'bañh; ado beh-ēho'zini ado ayoia-dat'è èi adéidolił, ado bī'daz-nel'āndañ èi atah-hasdla'igi nīdih yo adahizdois.

23 Nìdih t'a a'dahołyanh, ahodoni'igi t'aaltso t'a bitseh beh nihił hwešne'.

24 ¶ Nìdih èi bijiñ'jin', ti-ho'nih a'dza do'bik'ijin' jo'honaai bił ca'hodołhił, ado oljē èi do beh adindin' dah dolèl.

25 Ado soñ' ya'dil'hilđen nandèh' dolèl; ado ya'dil'hil biy'í'di beh-oholnī'hi èi daditlit dolèl.

26 Ado a'kohgo in'dah Dineh Bayizci'ni k'os bił yil-

doh'go, ado ayoat'ei beh, ado beh bits'a'dinlid'go yigal'dolél.

27 Ado a'kohgo bi nal'a'i idiyol'algo a'ah-hasdla'igi ni'ni'dahones'anden, ado ya'dilhil alahdi nel'anden ei a'la-adeidolil.

28 ¶ Ako k'adt tsin-fig bits'ando hane'-beh-e'detin'hi beh nihil be'dahozin: dabiganigi t'ah dadit'o'di ado bit'an haléh'go, ei sinh t'aayi'di hadzih'go beh beho'zin.

29 Ts'ide ako'danoht'eh, di t'aaltso ako'danil'go daoltsan'go t'aayidigi holoñ, ado c'ea'tingi nidihgo nihil be'dahodozinl.

30 T'aanigo a'nihidishnih, Di k'adt dahilcih'igi ei do a'dodihl dah, di di'igi t'aaltso adzago in'dah.

31 Ya'dilhil in'dah nahasdzan ei t'eyah a'dodihl, nidih sizad ei do a'dodihl dah.

32 Nidih ts'ide a'kwi nidołkālīgi in'dah nidolkil'igi ei dineh do la' bil beho'zin dah, ya'dilhil biyi'di anal'a'i nidih dodah, ado Aye' nidih dodah, A'a ei t'eyah.

33 ¶ T'a a'dahol'yanh, t'a ha'daohsid, ado sodadolzin, hálah, nihodolzišgi do nihil be'dahozin dah ei'banh.

34 Hálah, Dineh Bayizci'ni ei la' dineh, la' ké'yahgo iyāgo, ho nal'a'i hok'e nizni-nil'go ado kodajit'in' leh,

bizdi'nid, ado haidil'in'i ei, T'aaltso hanisid, bizdi'nid, ei' nahalin go.

35 Ei'banh t'a ha'daohsid: hálah, Boholni'hi ei nádodāli do beho'zin dah, i'i'ango dats'i, tl'e' ihni'go dats'i, naaho'hai adi'nidgo dats'i, abin'igo dats'i, ei do nihil be'dahozin dah.

36 Dodago ei t'ahāgo niyāgo il'hošgo nidołtsél.

37 Ako di beh a'nihidishnih, Ha'daohsid.

WOLTA'I 14.

1 Ado naki eskan do'bik'ijin' hatis-adesdzāigi beh-beha'nihgo-adaazind in'dah bah-do-nilyo'li beh-adaazind. Ado alānjin' nādaiñin'hi ado ak'edaalci'i ašt'e' deléh na'adlo'go hoł nidodilgo hodiolyel biniyeh.

2 Nidih adadi'nid, Adaziindgo bijiñh ei' dodah, akodédzago bik'e' dineh ba'dahodociñl.

3 ¶ Ado Bethanidi kin-sini'ligi, ats'is-yilga'li Saiman bā-nalnih'igi bi kin go'ne' ajiyāngo, nit'en asdza ni lé'i tse'-ts'a yah ayianh', ako ei nard bik'ah bi hadezbín, ako ei t'oahayui banh-iliñh. Ado tse'-ts'a yēni' dzists'ilgo hatsi bikājīñ' yajikañh.

4 Ako la' bik'e' do-bil-dahozon'-dah, ado adahido'nid,

Ha'at'i'saṅ' biniyeh di'di tlah t'aadzai siliṅ'?

5 Hálah, di ak'ah díz'din beso bi'gahgo nahidonih nít'ēn, ako eí'di besoigi badahojoba'igi bahído'níl yēní' eí'banh. Ako eí beh hán'dajit'inh.

6 Ado Jesus adi'nid, T'ado bandaht'i'ni. Ha'at'i'saṅ' biniyeh ban'daht'inh? Ya'a-t'ēh'gi yeh a'silah.

7 Hálah, nihi t'aa'łajin' badahojoba'igi t'eyah bil nídahkai; t'a holzís'gi ya'a-t'ēh'gi a'dahlil, síh t'eyah do t'aa'łajin' nihił naškai dah.

8 T'a bíznél'an'igi a'dzidzah, sízi'i yístlah, yo'adolnít'igi t'a bitseh.

9 T'aanigo a'nihidišnih, Hane'-ya'at'ē'hi nahasdzaṅ' t'at'ē-nít'ēn bikāgo baha'ne' dolēt, di asdza'ni a'dzaigi lahane' dolēt, eí beh baha'nih dolēt biniyeh.

10 Ado Judas Ískariat, eí nakits'adah'igi la', eí alānjin' nādainiṅ'hi yíc'in' iyah, bahoždidołgo biniyeh.

11 Ado eí dayi'nigo bil dahó'zond ado beso hādédēzanh. Ako t'a hoł bihone-dzaṅ'gi dīneh bahoždolēt bantsí'dzíkēs.

12 ¶ Ako bāh-do-nilyo'libeh-adaazind la'ajinh azlin'igo, i'daṅ haṱis-adesdzaigi eí biniyeh nāda'hazni, i'daṅ hodaho'ahigi adahodí'nid, Hā-

jisaṅ' dikāhgo niba' haṱis-adesdzāigi beh-bēha'ni'hi dibe t'a ał'dind adaaziṅdgo adadilnił?

13 Ako hodaho'ahigi naki'go abizdi'nidgo ajil'a', Kinlan'i-yil'ahi go'ne' oh'asgo a'kwi dīneh tozís toh yeh yoal'go nihidah' dogal: eí bikē woh'aś dolēt.

14 Ado t'a-hāi-dah yah iyāgo, eí dīneh bi kin i'li'ni a'bididohnil, Na'ntini ko'nih, Hāisaṅ' nídakai-ba'-kin a'kwe'e sídaho'ahigi bil haṱis-adesdzāigi dibe dade'sinił?

15 Ado t'a bih a'dagi kin go'ne' t'aaltsoni t'a ał'dindgo nihic'in' idolil: ado adi t'aaltsoni t'a ał'dindgo nihiba'ahlēh.

16 Ado eí hodaho'ahigi dahdiāzgo kin-lan'idi ni'āzgo t'a azdi'nid yeṅgi at'ēgo bik'izni'āz; ado haṱis-adesdzāigi-dibe t'a ał'dindgo a'jilah.

17 ¶ Ako i'i'āngo nakits'adahigi akwe'e bil jí'kai.

18 Ado a'kwi da'jiyāngo nídizitan'go Jesus adi'nid, T'aanigo a'nihidišnih, Nihił daasan'igi dīneh baśidołtēt.

19 Ako eí banh-daho'ni' dadzizlin', ado t'ala'i jinti'ni-go, Da' síh? daždi'nid.

20 Ako hanādzodzigo ajinih, Nakits'adahigi la' lēts'ā biyí' bil ih ní'dēsnihi'gi.

21 Ako t'a bēk'ēasciṅh yeṅ-

gi at'ègo, Dineh Bayizci'ni yo'adogał: ado ti'hwizdoni'hi èi dineh, Dineh Bayizci'ni bazdofèli. Ya'at'eh dolèł nît'eñ èi dineh do hodizciñ'go.

22 ¶ Ado da'jiyañgo Jesus bāh nēdianh, ado yił sodolzin'go niyizi' ado biā-dzizāngo ayidi'nid, Nī'dadoh'a' dahsañh', di'di sīzi'i at'eh.

23 Ado lēts'a-ya'zi la' nēdiāngo, ado èi baahēh' dzini'zīngo sozdolzīngo biā-dzizkañh, ako t'aaltso dayodlan.

24 Ado abizdi'nid, Di'di si dił at'èh, bēnihot'āni a'nidigi bik'ehgo, èi lañi ba' yadzid.

25 T'aanigo a'nihidishnih, c'il-naat'oi bits'āndēnigi do la' nādesdliñ' dah, God alāhgo-beh-boholni'hidi in'dah a'nidigi la' desdliñ.

26 ¶ Ado sin la' beh dahojital'go A'livet dziłgo c'ijikai.

27 ¶ Ado Jesus ahodi'nid, nihi di tl'è t'aanołtso sih' sīnina naadi'nohdah, t'a bēk'ēašciñh yēni' bik'ehgo: Na'nīlkādi bił niždešhał ako di-be yēni țayidokāh.

28 Nīdih ako'dza do'bik'ijīn' našidilzāgo, Galiligo nihibā' yi'sał dolèł.

29 Nīdih Piter ahodi'nid, T'aadziltso naaznidē nīdih sih t'ēyah dodah.

30 Ado Jesus ahodi'nid, T'aanigo niē'in' hasdzh, Di'jiñh ado di tl'è, naaho'hai

t'ahdo naki'di anih'go, țadi, Do hwē hasin dah, si didi'nił.

31 Nīdih t'ai'yisi yē'go hadzodzi, Nił siđogañ nīdih t'ai'yisi do nandi'neš'inł dah. Ado t'aaltso ałdo' t'a akot'ēgo adazdi'nid.

32 ¶ Ado da'ak'eh bina'aztl'inigi èi Gethse'mini hol-yeh'igi j'i'kai. Ako hodahołāhigi abizdi'nid, Nihi t'a kwe'e nahisotañh', niłāhdi èi sih sodidesziñł.

33 Ado Piter ado Jēms in'dah Jan èi bił akoñ' j'i'kai; ado na'hozdi'sāgo ha'ni' yi'lañd ado t'ai'yisi yinił a'dzidzah.

34 Ado èi abizdi'nid, Si si-zī'ni nīdih t'ai'yisi bañh-bi'ni'go t'o siđiyohl'èl' nahalin. T'a kwe'e nahisotañ'go hada'ohsid.

35 Ado t'a ahan'jin' dašdiyāgo, a'kwi ni'jin' tsi'ya jī-nešjol'go sozdolzin, Di t'aani'dañ k'adigi siyi' hadol-doh'go bi'nēl'ānh.

36 Ado adi'nid, Abba, Ața, t'aaltsoni bininil'ānh; di behadla'ni siťs'anjin' konilēh'; do ako'dza dah nīdih, inī'sinigi èi dodah, nīdih ininī'zinigi èi t'ēyah dolèł.

37 Ado bandzidza nīt'eñ da'alhoš lañh; ado Piter abizdi'nid, Saiman, da' il'hoš'is? T'ala'hadi ahē'ilkit-jin' nīdihis do doin at'è dah?

38 Da'disoniñ', ado sodadol-zin, ako nihi di'notah do bih dohkāh dah. I'sizi'ni-ni'c'ih ei lañh' ni'zin nidihi ats'is ei do bi'tah ho'dzil dah.

39 Ado anādzodzāgo t'a akot'ēgo sonaz'dolzin.

40 Ado haninādzidza nīt'eñ nādajilhoš lañh'; t'ai'yisi bił dazni'zin ei'bañh; t'ado beh hadadzodzi'hi dah a'ko.

41 Ado haninādzidzāgo, ei' bił t'adi alēh'go abizdi'nid, K'adt da'olhoš ado hādalyiñh; t'a ako'di baholziž. Jo-akon, Dineh Bayizci'ni bañhigi adani'li bi'lak'ējini' abidoltiñh.

42 Ni'dohjēh, tiñ', yikāh; jo'akon, dineh yašiniłtin'igi ei k'adt t'a ayi'dideñ.

43 ¶ Ako t'ahāgo t'ah yajil-ti'go Judas niyah, ei nakits'adahigi la', ado t'oahayui yił yikāh, diltliš in'dah giš dayi-jāhgo, alānjini'-nādaiñiñ'hi ado ak'edaalci'i in'dah alānjini'-nīdakai ei dabits'añdeñ.

44 Ako dineh yahoniłtin'igi ei beh-ēho'zin dolēli yił yēho'siñd, ako anih, T'a biza-di'nešt'al'igi ei at'in dolēt, bił ni'danohdēl'go hažo'ogo dayi'nohlos.

45 Ado jiniyāgo t'ahāgo hac'in' nižniyāgo adi'nid, Na'nti'ni, na'nti'ni, ado ha-za'-not'añh.

46 Ado dahodziltsōdgo dah-dahozdilōz.

47 Nidihi bił nīdzizin eñi'la' bi diltliš hayidziñs'go, alāhgo-nāilniñ'hi bi nal'a'i ei niž-dił'halgo bija k'izniłhal.

48 Ado Jesus hadziho aho-di'nid, Da' aģa'i'ni'li naha-lingōš šił ni'dadohdił'go ša nohkai, diltliš in'dah giš dayi'nohjāhgo?

49 Šāñ t'aakwi jiniñ bi-so-hodizin-kin go'ne' na'ništin, i'dañ do šił ni'dasodēl' dah, ado di ko'dza, ako diyin-bēak'ēašcin'igi ei bohodolnił biniyeh.

50 Ado ei ałtso hats'añ dah-dijē ado yo'aheswodt.

51 ¶ Ado dinēh lē'i akē bił joaš, naka'a'at'añ'hi ligai t'ēyah bik'esti'go, t'ajilci'igo hak'esti'; ado dahodzi'silgo,

52 Nidihi nak'a'at'añ'hi yēni' bih hajiyah ado t'a jilci-igo a'jolwodt.

53 ¶ Ado ei Jesus alāhgo-nāilniñ'hi yi'c'in' a'dahazloz; ado ādi alānjini'-nādaiñiñ'hi ado alānjini'-nīdakai, in'dah ak'edaalci'i t'aaltso ha a'la-siliñ'.

54 Ado Piter ei ni'zaden hakē niyah, t'a alāhgo-nāilniñ'hi bi kin go'ne' nidihi; ado a'kwi haškēji-nīdat'ani yił nahāztañgo na'idzil.

55 Ado ei alānjini'-nādaiñiñ'hi in'dah la'igi t'aaltso binina Jesus dēyidiyolhēli yan'dast'iñd; nidihi t'ado bē-hozin' dah.

56 Hálah, lañ'i yoc'id beh ha daholne', ako ha daholne'-igi èi do ahídal't'è dah.

57 Ado dìneh la'i niziñ'go yoc'id beh ha daholne' adani'go,

58 Nihi lañh' dahodisits'añ, èi di bī-sohodizīn-kīn yī'lah beh alyā'igi a'desdīñ, ado tagi jīñh azliñ'go nānala' yī'lah t'agéd adešīl, jīdī'nid.

59 Ado nīdih ha dahane' do ahídal't'è dah.

60 Ado ho nas'āgo alāhgo-nāilnīñ'hi nī'didzago Jesus nayizdel'kīdt ako ajīnih, Da' doš hadi'dzih dah? ha'at'i'saň yeh na dahalne'?

61 Nīdih t'ado hadzodzī dah, ado t'ado anāhozdo'ni'di dah. Ako alāhgo-nāilnīñ'hi nīnāhodel'kīdt, Da' nī'is Christ nī'līnh, Bīl-sohodizīni Biye'?

62 Ado Jesus adi'nid, Ših èi ašt'īnh; ado Dīneh Bayizci'ni èi Adzi'li bī nišñāji dasidago in'dah ya'dīlhił biyi'deñ k'os bīl yīldoh'go dēidołtsel.

63 Ado alāhgo-nāilnīñ'hi bī ē ayī'dlad ado adi'nid, Ha'at'i'saň bīniyeh nī'dahalne'i nānala' dolèl?

64 T'a nihi, God ba ih'go ya' hadzīgo dasīdots'añ: ha'at'ē'go bantsī'dahkes? Ado èi t'aaltso Hodiolyeł, dadi'nid.

65 Ado la' hak'i'-dahīdizēh'go yan'dikai, ado hanīñ'

yīk'i'ndaaltih'go, ado nī'dahonīłts'in, ado, Ahodoni'li ba hōl'ne', dahalmi'go hadasdzī: in'dah haskē'jī-nīdat'āni ałdo' dahdahodilōzgo dabī'la'yeh nī'dahonests'in.

66 ¶ Ako Piter èi kīn ałmi bī'gahdi dzīzdāgo, alāhgo-nāilnīñ'hi asdza'ni-ba'-nal'a'igi la' ha niyah.

67 Ado Piter na'idzilgo hołtsaňh ado honeł'in'go adi'nid, Nih ałdo' Nazerethdo, Jesus bīl nanaaš nīt'eñ.

68 Nīdih, t'aadzagi, jīdī'nid: Adinī'igi do šīl bēho'zin dah ado do dists'a' dah. Ako ado caha'ohgo c'izniyah; nīt'eñ naaho'hai adi'nid.

69 Ado èi asdzan'igi na'hołtsaňgo akōñ na'zī'nīgi yeh yīl holne', Di èi la' at'īnh;

70 Ado, Dodah, naždo'nid. Ado t'īn'higo nāhodo'na' do' bīk'ijīñ' akōñ na'zīn'igi èi Piter anādēyido'nid, T'aani nīh èi la' ant'īnh, Galilī'ni nī'līnh. Hálah, yanīłtī'igi èi'di bīl ahēł't'eh.

71 Nīdih ahožnīskéd ado hazaho'ciñ' ako ajīnih, Dīneh ban'daht'in'igi do šīl bēho'zin dah.

72 Ado t'ahāgo naaho'hai anādo'nid. Ako Piter èi Jesus hac'in' hadzī yēnī' bē'jolni, Naaho'hai t'ahdo nakī'di anih'go t'a bītseh tadi, Do hwé'hasin dah, šī didī'nīł, ado èi batsīz'nīkežgo jī'cah.

WOLTA'I 15.

1 Ado abinigo t'ahāgo alānjīn'-nādailnīn'hi ado alānjīn'-nīdakai ado ak'edaalcīi, in'dah t'aaltso ēi ban'dadzīst'īndgo Jesus ēi hwē dazīzītl'ōnh, ado a'dahodzīzlōzgo Pailat ba dahodzīstīnh.

2 Ako Pailat nahodef'kīdt, Da' nī'īs Juz alāhgo-bī-nat'āni nī'liñh? Ado ēi bic'īn' hadzodzīgo ajīnīh, Joh, beh haindzī.

3 Ado alānjīn'-nādailnīn'hi lañ'i yeh hak'ī'dahaz'āh: nīdih t'ado hadzodzī dah.

4 Pailat nīnāhodef'kīdt, Da' doš t'añ hadī'dzīh dah? Jo'akon, nī' nī'īn'go lañ'i yeh nīk'īdaha'āh.

5 Nīdih Jesus ēi t'ado ha'at'i dah dī'nīd dah, ēi'bañh Pailat t'o-bīl-ahayu'i.

6 Ako adaazīnd'gi awal-yah nažjē'īgi t'ala'ī yēdicīd'lēh, t'a ēi dolēl dajīnīh'īgi.

7 Ado dīneh la' Barrabas yolyeh, ēi be'astl'ōngō sitīnh', nat'āni yīl dahīgāngō bīnina, ado ēi nat'āni yīl dahīgāngō la' dīneh yiyīshīnh ēi'bañh.

8 Ado a'la-jīlīn'īgi ēi yē'go hadadesgāz, T'a ant'īn'īgīh adīnīl, dahodī'nīd.

9 Ado Pailat anādo'nīdgo hadzi yīc'īn', Juz alāhgo-bī-nat'āniīs nīhah bē'dīdes-cīl?

10 Hālah daolc'īndgo bīnī-

na alānjīn'-nādailnīn'hi ha dahastīnh ēi hoł bēho'zīn ēi'bañh.

11 Nīdih alānjīn'-nādailnīn'hi ēi jīl'āhīgi, Barrabasgo danīdzīn, dabīdīdohñīl, dabīdī'nīd.

12 Ado Pai'lat anābīdo'nīdgo hadzi yīc'īn', Juz alāhgo-bī-nat'āni dabīdīdohñīn'īgīsañ' ēi dādesīl'?

13 Ado t'aaltso hanādadešgāzgo adānīh, Tsīn-āl-na'ōszīt bīkājīn' bīl a'daolkał.

14 Ado Pailat anāhodo'nīd, Ha'at'ē'gošañ' bañhīgiat'ē banjīyah? Ado t'ai'yīsi yē'go hanādadešgāz, Tsīn-āl-na'ōszīt bīkājīn' bīl a'daolkał.

15 Ado ēi Pailat t'a k'aden' yīl'āhīgi bīl hojī'sōnd bīnīyeh, Barrabas ēi bah bēzdi'cīdt, ado Jesus ēi nīnaz'nes-tās'go sa'lāgo bāznīlīnīh, tsīn-āl-na'ōszīt bīkājīn' hoł a'dazdolkał bīnīyeh.

16 ¶ Ado salāgo ēi ho'-nī-tēlīn', Prito'riam holyeh'īgi dahonī'lōzgo, salāgo t'aat'ē-nīt'eñ, Hak'go, dayīdī'nīd.

17 Ado ēi ē tsī'dīdeh nahalīnīgi beh ha dahozdī'lā; ado c'īl-dēnī'ni beh na'nīt'āh-c'ah a'dajī'lāgo ēi hak'ī'-dazdez-añh'.

18 Ado a'dahañīh, Hālah, Juz alāhgo-bī-nat'āni.

19 Ado lo'k'a-tsoh beh ha tsi-ts'īn nī'dazñīlhał; ado

hak'i'-dahidizēh; ado hayā-jīn' nītsidahidez'go' bīl jī-līnh' a'dadil'inh.

20 Ado ēi hodajil'in' nīt'en do'bik'ijīn' ē tsi'dideh nahalin yēnī ha dazdiltsoz, ado t'a hoh ha ē yēnī' bih nī'dahodzistinh. Ado in'dah tsin-alna'ōszit bikājīn' hoł a'dadołkałgo dahdahodilōz.

21 ¶ Ado ēi dīneh la' Saiman yolyeh'igi, Sairi'ni dīne'e da'da'ak'eħden jogal'go, ēi Alexander ado Rufus bīze'e, ēi bīdah jī'kaigo, Tīn', tsin-alna'ōszit yī'tinł, dahož-dī'nid.

22 ¶ Ado ēi dahazlōz, Golgo'tha holyeh'igi, ēi tsi-ts'in ba'haz'an holyeh.

23 Ado c'il-naatl'oi-bi-ťo, jēh bīl ałtahgo hā dadzizkañh, jīdodlinł bīniyeh, nīdih do dzinī'zin dah.

24 Ado tsin-alna'ōszit bikājīn' hoł a'dadziskal, in'dah ha ē yēnī' ałtādzisni, dīneh ałañ dabih dadolēl'igi ēi ba dazdī'kad.

25 Ako dožon'go dahadiān-go tsin-alna'ōszit bikājīn' hoł a'dadziskal.

26 Ado, hak'igi di bēak'ēas-cinh, JUZ ALĀHGO BĪ NAT'Ā-NI, beh-ēho'zin bīniyeh.

27 Ado aģa'i'nī'li naki'go ēi bīl hoł adaaskal, la' nīšnāji dahidī'tinh, ado la' nīstl'aji dahidī'tinh.

28 Ado diyin-bēak'ēascin'igi

ēi boholyah, T'a bēhaz'ani yilāh nī'dahidesta'li bīl hodołdol'tah, hodo'nid yeñgi at'ego.

29 Ako hwi'ģah dahdahīdikāhīgi ho'dadilwoš, ado bītsi dēilmaz', ado adadi'nid, Šoh, nih, bī-sohodizin-kīn k'ēi'nīl-coñ'go ado ģagi jīnh alēh'go la' anādīdlił yēnī,

30 Yīsda'-adil'tēh, ado tsin-alna'ōszit bikāden hadani-nāh.

31 T'a akot'ego ałdo' alān-jīn'-nādailmīn'hi in'dah ak'e-daalci'i bilgo hodal'in'go ał-c'in' ya'dal'ti': la' t'ēyah yīsda'-dziznīl nīdih t'a hoh t'ēyah do yīsda'-azdiltēh dah.

32 Bī'nīdi Christ ēi Īzrel bi alāhgo-nat'āni nīlin'igi k'adt tsin-alna'ōszit bañhden hadaģāh, ako dadidi-t'inłgo in'dah daıdīdlañł. Ado ēi'di bīl hoł a'daaskal'igi hwēdzi.

33 ¶ Ado ałnī'doal'jīn' aholzizgo kē'yah t'aat'ē-nī-tēn bīkā caholhēl hīl'c'in-jīn'.

34 Ako hīl'c'in'go ēi Jesus yē'go hadolģāzgo hadzī, Eloi, Eloi, lama sabakthani? ēi baho'nego, Ši God, Ši God, ha'at'i'saň bīniyeh sīts'aň dahdīniyah? jīnī'go olyeh.

35 Ado ēi la' nazin'igi dē-dizts'aņgo a'dahīdo'nid, Jo'akon, ĩlai'jah hak'go, yīlnih.

36 Ado dīneh la' c'il-na-

atl'oi-bi-fo-dik'onzi banjil-wodtgo, toh-nayits'onsigi beh dziz'ango lo'k'a-tsoh bila'fahgi dahdziz'ango ha biz'niltsh, jidodlinl biniyeh, ado ajinih, Bi'ni'di, t'ado banahat'ini; Ila'jah dats'i ha dogal'go na'hodot'el danihi donal.

37 Ado ei Jesus ye'go haji-zilgo hwi sizi'ni yeni' hayiden halwodt.

38 Ado bi-sohodizin-kin go'ne' na'nibal yeni' ei'di bikado yago al'adlad.

39 Ako salago binant'ai hwi'gahgi sizi'ni, kot'ego hayiden halwodtgo yiyiltsanh, ado adinid, T'aani, di ei God biye' nit'en lahn'.

40 A'kwi aldo' asdza'ni la' nizaden dadezin'; ei di'igi bitahgi ei Meri Magdili'ni, ado Meri ei Jems akedenigi ado Joses bimah, in'dah Salo'mi ei a'kwi;

41 (Ako di di'igi Galilidi nijigadan hake nakaigo hadainil' nit'en;) ado la'ni la'dah asdza'ni Jeru'salemgi yil yikai'igi aldo'.

42 Ado bika'igi i'a'go ast'e-a'dazdilneh bijinh', halah, biska'ni ei haayinh-jinh alah ei'banh.

43 I'dan Jo'zef ei Arimithi'aden la' alanjin'-nidant'ahi, ei aldo' God alahgo-beh-boholni'hi t'ai'yisi nayozli' ei t'ado yisti'i Pailat yil yah

iyah, ado Jesus bizi'i yiyi'ked.

44 ¶ Ako Pailat t'o-bil-aho'yui t'a i'dan dadzitsan'igi binina; ako salago binant'ai, Hak'go bizdi'nidgo ado nayizdel'kidt, Ha'dansa' dadzitsanh?

45 Ako silago binant'ai bits'anden hol be'hozin'go, azi'i yeni' Jo'zef banot'eh, jidi'nid.

46 Ako nak'a'at'anhi ligai la' nidzisni'go, ako tsin-ahn'na'oszit banhden bidahojilti'ng'go ei nak'a'at'anhi hak'izdezdziz; ako tse'an a'holya go'ne' ahojil'tinh; ado tseh hadazdinilmaz.

47 Ado Meri Magdili'ni in'dah Meri ei Joses bimah, ei nihodeltin'igi daho'inh.

WOLTA'I 16.

1 Ado ei haayinh-jinh bi'gah azlin'go, Meri Magdali'ni ado Meri, Jems bimah, ado Salo'mi ei'di c'il'likan dahalcin'igi nidadzisni ei beh daho'zdotlah biniyeh.

2 Ado haayinh-jinh biska'ni, t'ai'yisi abinigo, jo'honaai t'o haya'hago, tse'an ho'doltin'igi jikai'.

3 Ado adahizdo'nid, Hai'san' tseh hadadinian'igi nahjin' niha idomas?

4 Ado ha'dadzizgal'go nit'en tseh yeni' nahjin' el-

16: 5 MARK BĪK'EHGO HANE'-YA'AT'Ē'HI 16: 19

māzgo dadziltsaṅh; hālah, ēi t'ai'yisi nītsah ēi'baṅh.

5 Ado tse'an ho'doltinh yē-ni' go'ne' ajokai, nīt'en nīš-nājin'go dīneh lē'i bi ē ligai-go dasidāgo dadziltsaṅh; ako t'o hoł-dahoyē.

6 Ako ēi ahodī'nid, T'ado nihił-dahoyēi: Nazerethdeṅ Jesus ēi tsin-ałna'ōszit bikājin' bił adaaskal yēni' ēi hadanohtah; ēi nādīdzah, ako kwe'e at'din; jo'akon, sitiṅ neṅgi dadoh'in'.

7 Nīdih nihiłah, hodahoł'ah yēni' in'dah Piter bił dahol-ne', nihiba' Galiligo jogał dolē, t'a anih ēngi at'ēgo, ako a'kwi dahwidoltsēł.

8 Ado ēi t'ahāgo tse'an ho'doltinh yeṅdo c'ijikaigo dašdijē; hālah, bik'ē hařah dahoditlitgo t'o-hoł-adahoyui ēi'baṅh; ado la'dah nīdih t'ado bił dahojolne' dah; nīdadzilzitgo ēi'baṅh.

9 ¶ Ako haayinh-jinh bis-ka'ni, t'ai'yisi abinigo nāz'-didzah, ado Meri Magdali'ni atseh na'hołtsaṅh, ēi biyi'-deṅ niłē'ih-beh-ini'zini i'si-zi'ni tsosts'itgo bih hažnił-kād yēni'.

10 Ado ēi bił nījikai yēni' haṅh-dabi'nigo dācah', ako ēi bažniyāgo bił ho-jolne'.

11 Ado ēi jināgo hwiłtsaṅh jidi'nidgo do dahojodlaṅ' dah.

12 ¶ Ako'dza do'bik'ijin' laḡgo izdilyāgo ēi indilt'ēgo da'ak'ehgo aṅingo yiašgo ba na'dzidzah.

13 Ado ēi dašdiāzgo ādo la'igi altso bił dahojolne'; ēi nīdih ako do dahojodlaṅ' dah.

14 ¶ Ako bik'ijin' lařa-dah'igi daayāngo bažniyah ado daholtsaṅh; ako biždes-řeh do da'odlaṅ'go ado daha-jēih dātł'isgo ēi'baṅh, hālah, nāzdidza do'bik'ijin' daho'in'-igi ēi do dayodlaṅ' dah, ēi'-baṅh.

15 Ado ēi abīzdi'nid, Nihi-lāh' nahaszaṅ nīdanes'aṅji, dīneh t'aat'ē bic'in', hani' ya'at'ēhi badahołni'.

16 T'a-hai'-dah odlāni, ado nahadlāgo-řanas'giz al'yai ēi'di t'ēyah yīsda'-dolřēł; nīdih t'a-hai'-dah do-odlaṅ'igi ēi tihwidonihjin' aḡidolgāṅł.

17 Ado di beh-ēdaho'zini ēi daodlaṅ'igi yił nīdakai dolēł: Si'zi' beh niłē'ih-beh-adēini'-zini hadēiniłčēh dolēł in'dah sad laḡgo-at'ē'i laṅi beh ya'dajilfi' dolēł;

18 Ado tli's nī'dayi'la dolēł; ado ha'at'ih'igi-dah aḡāni dēidlaṅ nīdih do hāda da'bidolił dah; ado danīneh'-igi ēi bik'i dahdahīdīlnih'go, ako do at'ēhi dah nīdadlēł dolēł.

19 ¶ Ako ado Boholni'hi hac'in' hadzi do'bik'ijin', ēi

16: 20 MARK BĪK'EHGO HANE'-YA'AT'É'HI 16: 20

ya'dilhił biyí'go abidolnih, t'é'hi beh God bā dahojol-
ako God bi nišnāji dasnez- ne', Boholni'hi hoł nīdalnīs-
dah. go, ado hazad beh beh-ēda-

20 Ado dašdikai'go t'aat'è- ho'zini beh dabidzil'go a'ji-
nit'eñ adziskai' hane'-ya'a- lah. Ei t'a akot'é' do.

LUKE BĪK'EHGO HANE'-YA'- AT'Ē HI

WOLĀ'I 1.

1 Ēi t'aaltso t'aani nihifahgo bī'daholyāigi ēi lan'i yeh ak'idaascīnh,

2 C'ośdan'dan dabinal'igi in'dah God bīzad yadahalne'i yeh nihil daholne'igi bik'ehgo;

3 Ēr binina nih, Thia'filas naha'ni'hi, t'a ēi beh nic'in' alk'iniāngo ak'edešcīl'igi ēi šil ya'at'eh, hālah, didi t'aaltso t'a bēdezt'ido ya'at'ehgo šil bēho'zīn, ēi'bañh.

4 Ako ēi beh nandīnes-ta'igi t'aanigo nił bē'hodozīnł bīniyeh.

5 ¶ Ēi Herad Judiah bi nant'a'i nīlīn'go yokał yeñdañ, nāilnīn'hi lē'i la' Zeke-rai'as yolyeh, Abai'ah yil danīlīn'igi la': ado bē asdzañ t'ēyah E'ran bītsi'keh la' nīlīnh, ako Eli'zabeth ha'zī'.

6 Ado ēi t'aji'lah God bīnał bañhīgiat'ē-hañh-at'dīn, Boholnī'hi yēhas'an'igi in'dah bī nahat'ah t'aat'ē bīyī' t'aaltso do beh hak'e-hat'āhīgo nījīāš.

7 Ado ba'alciñi at'dīn, Eli-

zabeth do-alcigo ēi'bañh, ako t'aji'lah t'a hažo'o hadzīstīh.

8 ¶ Ado ako'dzago bīł dajīlin'igi bītahgi God bic'in' nā jīhñīh'go,

9 Nādaiñnīn'hi ba'haz'an'igi bik'ehgo, c'il-likan-halcīn'igi jīdīlīt'go, Boholnī'hi bī bīsohodīzīn-kīn bīyī' go'ne'yah' anjīdah'go, ēi ha nanīs.

10 Ado ako c'il-likan-halcīn'igi dīdolīt ba'holzīzgo t'l'odī a'la-dzīzīlīn'igi t'aat'ē sodazdīlzīn.

11 Ado Boholnī'hi bī diyīn-ñīdal'a'i la' hac'in' nīniyah, c'il-likan-halcī'ni bīkā-naha-nīñh'igi bī'gahgi bī nīšna'jīgo sīzīñh'.

12 Ako Zekeraias ēi yiyīl-tsañ'go bītah hodīsñā, ado bik'ē t'o-hoł-ho'yē.

13 Ako ñīdīh diyīn-nal'a'i ahodī'ñīd, T'ado nił hoye'i Zekerai'as, hālah, nī sodīzīn yīdīzts'añ ēi'bañh, ako nē asdzañ Eli'zabeth aški na'yīdolcīł, ako ēi Jan beh yīdī'zīł.

14 Ado t'ai'yīsi hožo'ni in'dah il-hožo'ni nē holoñ' do;

ado yizciñ'go lañ'i bañ bil dahožon' dolèl.

15 Hálah, Boholni'hi bil ayoat'é do éi'bañh, ako c'il-naatl'oi-bi-to in'dah to-dilñil do yidlan' dah do; ako t'a bimah bišc'it biyí'den hatlíz-do God bi Nilc'ih Diyí'ni bi hadezbín dolèl.

16 Ado Ízrel ba'alcini t'ohayuigo dabi God Boholni'hi, bic'in' na't'añ nina'híz-dois.

17 Ado Ilai'jah biyí' sízín en' indah beh bídzil en' éi beh Boholni'hi bitsí'ji jogał do, aze'e dabi jéih'igi alcini, yic'in' ané'idodlił, ako ak'e-dahal'in'igi, do bañhigi-a-dat'eh'igi dahwiyán'igi bik'ehgo nidakai'go idolił; la' dīne'e Boholni'hi biba' ašt'è-t'ego idolił'.

18 Ako Zekerai'as ei diyin-nal'a'i ayidi'nid, Ha'at'é go-šan' di šil bé'hodoziñł? Joh, šiħ t'ai'yisi hastin se'liñ, ado se asdzañ t'a hažo'o bi'niłih.

19 Ako diyin-nal'a'i hanā-nadzi'go aħalñih, Ših Gé-briel ašt'inħ, éi God bic'in' se'zínigi: ako nic'in' hades-dziħ' biniyeh ši'dél'a, ado di ha'ne'-ya'at'é'hi nił bé'hodesiñł' biniyeh'.

20 Ado jo'akon t'ado its'a'i, in'dah do yanıfti' dah do, di ako'dadza bijinħ' in'dah, si-zād, ba'holzižgo ako'donił'igi do yindlan' dah éi'bañh.

21 Ako a'la-dzizliñ'igi Zekerai'as biba' nıdziz'ziñ'go t'a Bi-sohodizín-kín go'ne' ni-jığa'go hodi'na'go bik'é t'o-bił-adahayu'i.

22 Ado c'édzidza'go c'eh bic'in' hadzidziħ': ako Bi-sohodizín-kín go'ne' hoł a'hodza'go bil bé'dahozind': t'o nabi'jigiz, ako do hadzodzi at'é' dah.

23 Ado ako'dzago akwe'e altso nıdzis'a'go, t'a a'ko ha-gan'go dahniz'didzah.

24 ¶ Ado di bik'ijin' hwe asdzañ Eli'zebeth i'niltsāñd, ako asdla' nıdezitjin' na'az-des'in,

25 Ko'dzago Boholni'hi a'šilah, dīneh biħahgi ba-ya'nisi'ni siťs'aidiniħ biniyeh šiñel'in' yendañ, jidi-nid.

26 ¶ Ado hastan nıdezitgo diyin-nal'a'i Gé'briel éi Galili'gi, Na'zereth holye'jin', God bits'añden bi'dél'a,

27 Kañ-at'dini lé'i bic'in', éi dīneh lé'i Dé'vid ba'alcini nās-aholcil'igi la', Jo'zef yolyeh'igi badet'añh; ado kañ-at'dini éi Me'ri yolyeh'.

28 Ako diyin-nal'a'i hoł yah iya'go ahodi'nid, Jo'akon, niħ alahgo iħniłinħ', Boholni'hi éi nił holoñ': asdza'ni biħahgi alahgo nik'ihojidliħ'.

29 Ado hodziłtsañ'go adinidigi bik'é holye' hazliñ', ado a'bijin'in'igi hažo'ogo

yantse'kes, ha'at'i'lah šilnih' dzini'zingo.

30 Ako diyin-nal'ai ahodi'nid, T'ado bik'e nił hoye'i, Me'ri, God bił ni'linh' si'ni'lin'.

31 Ado jo'akon, nišc'it biyi' i'di'nil'tsañł, ado aški diłcil, ako ei JESUS bi'zi' doləl.

32 Ei ayoat'e' do, ado Alāhgoigi-Biye' yolye' do: ado Boholni'hi God, haže'e Dē'vid nat'āni niliñ'daň beh bohólnih yēni' yē'didoał.

33 Ako hol'āgo Jē'kab ba'alci'ni bah alāhgo-nat'āni jiliñ' do; ado beh bohólnih'igi do nint'i' dah doləl.

34 T'a a'ko Mē'ri ei diyin-nal'ai ayidi'nid, Ha'at'e'gošaň' di a'hodonil', joh, ša hastin' t'ah at'din'?

35 Ako diyin-nal'ai hanānadzigo ahodi'nid: God bi Nilc'ih Diyini in'dah Alāhgoat'e'i beh bidzi'li nik'i dol-doh': ei'baňh ado ei aldo'nits'āndo diyin'go docil'igi ei God Biye' beh wo'ji' doləl.

36 Ado jo'akon, nizē'di Eli'zebeth t'a bi'niñhgo aški yel'tsaňh: ado ei, Do alci'dah, bidini'ni yēni' k'adt yil'tsaň'go hastaň beh niđezit.

37 Hālah God do ha'at'i'hi-dah bił biyah' hoye'i dah.

38 Ako Mē'ri adi'nid, Laň'aň Boholni'hi bi nal'ai asdza'ni ni' ni'inh; bi'nidi nizādigi bi-

k'ehgo šic'in' a'hodonil'. Ako diyin-nal'ai hats'aň dahn'-didzah.

39 ¶ Ado i'daň Me'ri dahdi-yāgō kē'yahgi dzil naznil'igo tšini'go jiniyah', kin-hal'ah-igi kē'yah Ju'dah biyi';

40 Ado Ze'kerai'as baňan' go'ne' yah ajiyāgo Eli'zebeth bic'in' hadzodzi'.

41 Ako ako'dzago Mē'ri hadzi'igi Eli'zebeth yidiz-ts'aň'go, t'a a'ko hwesc'it biyi'di awē hidesnā; ako Eli'zebeth, God bi Nilc'ih Diyini hwi hadē'bind:

42 Ako yēgo hadzodzi'go azdi'nid: Asdza'ni ei bitahgi alāhgo nik'ihojidlih', ado nišc'it bits'āndo yizcin'igi bik'ihojidli' le'.

43 Ado ha'at'e'gošaň' di šic'in' a'hodzago, Bohonišni'hi bimāh ša niyah'igi?

44 Joh, šic'in' hainidzi'igi t'a disets'aňgo šisc'it biyi'di awē hidesnā, ei'baňh.

45 Ako bił hožo'ni ei asdza'ni yosdlāndigi: Boholni'hi bits'āndo hoł hōne'igi ei ako'donil.

46 ¶ Ado Mē'ri adinid Šiyi' sizi'ni ei Boholni'hi ayoat'e'-go ya'hanih,

47 Ado nilc'ih ši sizi'ni, God ši Yisda'ini'li yeh t'ai'yisi bił ho'zon.

48 Ako bi nal'ai asdza'ni dohayu'igo yinel'in': ako jo'akon, kodo' nās dañilcih'igi

t'aaltso bik'hojidlī' lañh',
dašlñi' dolèl.

49 Ēi ayoat'ehi ayoat'e'go
šic'in' a'yilah ēi'bañh; ado
diyīn ēi bī'zī'.

50 Ado nās da'icīh'do nās
da'icī'hi bik'eh dahol'in'igi ēi
bījoba'i yīc'in' idolil.

51 Bigan' beh bidzi'li bēho'-
zīngo a'yilah; ado t'a bījēih'
yeh nītsī'dakesgo a'dada-
dzo'dlih'igi tainoskād.

52 Ayoadat'e'hīgi nīdahāz-
tañ yēndo ha'dayistl'id, ado
do dahayu'iigi wo'dahgo
a'yilah.

53 Ado dicīn' danīlin'igi
ya'adat'ēh'igi yeh nī'dēinil-
cād; ado daat'in'igi t'ado
beh daholo'nigo yo'ayis'a.

54 Beh-ajoba'yēnāl'ni bini-
na, bi nal'a'i Iz'rel yikaal-
wodt;

55 Danīhiṭa yēnī' yīc'in' ha-
hasdzi'igi at'e'go, Ē'braham
yīc'in' in'dah ha'alci'ni hol'a-
go nās dahīlcīh'igi ałdo'.

56 ¶ Ako Me'ri t'a bīl dziz-
kēgo ṭa nīdēzīt, ako bağan'-
go dahna'didzah'.

57 ¶ Ako Elī'zebeth aždol-
ci'jīn' a'holzīz'go aški jīs-
cīnh'.

58 Ako bīl kē'dahojit'in'igi
in'dah dahazē'di, Boholnī'hi
ayoat'e'go hac'in' joba'go dē-
idizts'añgo, ako ēi t'aaltso
hol bīl dahō'zōñ.

59 Ado ako'dzado tsēbi' yīs-
kañ'go awē bañh-nīdahīzdi'-

nołgīs bīniyeh jī'kai; ako
Ze'kerai'as beh daji'zī', bī-
ze'e bī'zī'igi bik'ehgo.

60 Ako bīmāh hadzī'go adi-
nid: Do akot'e' dah; Jān
yolyē' do.

61 Ako adahodī'nid, Nik'-
ēih do ṭa' di yī'zīh beh wo'jī'
dah.

62 Ako bīze'e nībī'dajīgīz
ha'zī' dolèl nī'zīnīgi bīnda-
bīzdi'kitgo.

63 Ako bik'i-ak'ēilcīh'igi ha-
jitañ'go ak'ējīscīnh' ako aji-
nīh': Jān yolyeh'. Ako t'a-
altso t'o-bīl-adahayu'i.

64 Ado t'a a'ko hazē' añ
a'hodzā, ado hatso do nīldzil'
dah silīn'go, God bahojīnīh'-
go hadzodzī'.

65 Ako hanāgo kē'daha-
t'in'igi t'aaltso bik'ē bīl da-
hoyē: ado di a'daha'nīn'igi
Judī'ah kē'yahgo dzīl naz-
nīl'igi t'aat'ē-nīt'ēñ nī'dadez-
dlād.

66 Ako t'aadzīl'tso dazdziz-
ts'an'igi dahajēih biyī' ašt'e'-
nīdadziznīl'go a'dajīnīh': Di
awēšan' ha'ūt'e' do? ako Bo-
holnī'hi yeh at'e'i bīl holoñ.

67 ¶ Ado hazē'e Zekerai'as
ēi God bī Nīlc'ih Diyī'ni bī
hadē'bindgo, a'dahonī'li ya-
holne'go anih':

68 Boholnī'hi, Iz'rel bī God
ēi baha'nīh' do; hālah bī di-
ne'e yaniyāgo yīk'e' nīna-
nīlāh,

69 Ado beh yīsda'ilde'hi

deh'igi niha ast'é-yilah, hana'la'i Dè'vid ba'alci'ni bitah-gi;

70 Nahasdzañ al'yado diyin andant'ahi dabizé' beh hasdzī yen'gi at'é'go:

71 Èi nihè daana'i bits'ān-deñ yisdah'-idikāh biniyeh, ado danihi jo'lai' t'aaltso bits'ān-deñ;

72 Ajoba'i danihiṭa yēni' badēt'an'igi t'a ako'hodonil, ado diyin'go a'nihonian'igi yēnal'ni dolēl.

73 T'a bih binañ nihiṭa È'-braham ya'nihonian'igi, ni-haididoaḷigi,

74 Èi nihè ana'i bī'lak'ēden yisdah-nihidonil'go, t'ado nideldzi'ti bik'eh dahonil'in'go èi nihaididoaḷ.

75 Diyin'go, in'dah bañhigi-at'è-nihañh-at'dingo bik'eh-go binañ nekai'go yofka'go dahini'najin'.

76 Ado nih, awē, Alāhgo-Wodahdiḡi ya halne'i yinilyé' do: hālah Boholni'hi bilāñjin' ba hont'i'go ast'é-holēh'go yinañ' dolēl;

77 Bī dine'e, yisdaildē'hi bīl bēdaho'zin dolēlgo biniyeh, bañhigi-adanil'igi bana'hididot'āḡi beh,

78 Nihi God beh ajoba'i yeh osan'igi beh; èi' beh nilē wo'dahdeñ Ha'a'āhigi ni'liñ'-go niha niyah',

79 Cahahē'gi in'dah anineh' bī caha'oh'gi nīdahāz-

tan'igi ya' adinildin' do biniyeh, ado hozon'go hont'i'go nihois do biniyeh.

80 Ako aški èi di'ne'sañh in'dah biyi' sizi'ni bidzil' silin', ado donaadah'igi kē-hat'in nīt'en, İz'el dine'e yinañ' naga' dolēl'igi ba'holziz-jin'.

WOLTA'I 2.

1 Ado ako'dzago i'dañ nahasdzañ yikā kē'dahat'in'igi t'aaltso dabi'zi' naltsos bik'idadodzoh'go, Si'zar Augustus yē'nihoniañh'.

2 Ako Qui'rinas, Si'ria bī nant'a'i niliñ'dañ di atseh' dabi'zi' naltsos bik'idaszoh.

3 Ako t'aadzil'tso daha kin-dayil'āhigo a'dadziskai dabi'zi' naltsos bik'idadodzoh-go biniyeh.

4 Ado Jo'zef aḷdo' Ga'lili'deñ, Na'zereth kin-hal'āhīdeñ c'izniāz, Judi'ahgo, èi Dè'vid bī kinhal'āhigi, Beth'lihem holyeh; Dè'vid ba'alci'ni nās dahilcih'igi bitahdeñ la' jiliñh' èi'bañh.

5 Me'ri hwē asdzañ dolēl'go hadēt'an'igi bīl, bī'zi' bik'idadodzoh'go biniyeh, a'koh-go Me'ri èi yiltsañh'.

6 Ado ako'dzago t'a akwe'e dzizkēgo, azdolci'jin' bī'gah ninilkañh'.

7 Ako aški atse' docil'igi jišciñ'go nak'a'at'an'hi bīk'iz'dezdiz'go sīts'ā bēgaši

yī daalcož'igi bih jil'tinh; há-láh nīdakai'igi-ba'-kīn go'ne' do haz'an' dahgo, ei'banh.

8 ¶ Ado t'a ei kē'yahigi nī-da'nīlkādi tl'ēgo dibe yā-a'dahalyan nīt'en.

9 Ako jo'akon, Boholnī'hi bī diyīngo-nal'a'i bīk'ijīn' ha'-dayah', ado Boholnī'hi bī-ts'a'-dīn'dīn'igi beh dabināgo i'dīdlād: ako t'ai'yīsi nī'da-dzīsdzīd.

10 Ako diyīn-nal'a'i ahodī-nīd, T'ado nīdal'dzī'ti: jo'-akon, hane'-ya'at'ē'hi beh t'ai'yīsi il-hožo'ni beh nīhīl haš-ne', ako ei dīneh t'aaltso bah.

11 Joh, Dē'vid bī kīn-hal-ahīgi, dī'jīnh Yīsda'īnī'li nī-hā' yīzcin'h', ei Christ, Boholnī'hi at'eh.

12 Ado beh-ēho'zīni ei ko-t'ē'go nīhic'in' at'ē' do; awē nak'a'at'an'hi bīk'ī'desdīz'go tsīts'ā bēgaši yī-da' alcož'igi biyī' sītīn'go dēidołtsēl'.

13 Ado t'ahāgo diyīn nal'a'i yēn' bīnāgi yah biyī'dēn diyīn nīdal'a'i t'oahayui a'la sīlīn', ako God yadahanī'go a'danīh,

14 God nīlē wo'dahdi sīda'-hi baha'nīh, in'dah nahas-dzañ bīkāgi dīneh bīl ya'-adat'ēh'igi bītahgi bīl dahozōn' dolēl.

15 Ako ako'dzago diyīngo-nīdal'a'i ya'dīlhił biyī' go'ne' ana'kaigo, nīda'nīlkādi a'da-

hīdo'nīd: Sołtīn' Beth'lihem-jīn' dīkāh, ako dī'di a'dzaigi, Boholnī'hi nīhic'in' a'yila'igi dēidołtsēl'.

16 Ako tsīn'go jī'kaigo, Me'ri in'dah Jo'zef, in'dah tsīts'ā bēgaši yī-da'alcož'igi biyī' awē sītīn'go bīk'ijīkai.

17 Ako dadzīłtsa'ngo, di awē beh hoł dahō'ne' yēnī' bīnāgo badahojolne'.

18 Ako t'aaltso dēidołts'-an'igi bīk'e t'o-bīł-adahayu'i, ei nīda'nīlkādi beh bīł daholne'igi ei'banh.

19 Ako nīdīh Me'ri di t'aaltso t'o hajēih biyī'di beh bantsī'dzīkes.

20 Ado nīda'nīlkādi t'an' na'kaigo, God ayoat'ei lañh' daznī'zīn, ado bādahojīnīh', t'aaltso dazdīzts'an'igi in'dah dadzīłtsa'nh'igi ei'banh, t'a hol dahō'ne' yēngi at'ē'go.

21 ¶ Ako tsēbī' bīska'ngo, bañ - nahīnīlgīz'igi ba'hol-zīz'go, Jesus beh dajī'zī, t'ah-do iśc'it biyī' hoznīłtsa'nh yēndañ, diyīngo-nal'a'i yēho'zī' yēnī'.

22 Ado Mo'zes yēhas'an'igi bīk'ehgo bī'gah nīnīłka'ngo jī'diyīn nīdzīsdīn'go, Jeru'-salemgō bīl jī'kai, Boholnī'hi ba'dazdołfēt bīnīyeh.

23 (Boholnī'hi beh bīk'eh-ahonī'li biyī' beh-ak'ēascīn'-igi giat'ē'go, Atseh' dabīka'nh-in' nīdahacīh'igi t'aaltso Boholnī'hi ba' diyīn' dolēl.)

24 Ado Boholní'hi yéhas-
ani biyí' beh-ak'éascín'igi gi-
at'é'go, Hasbí'di naki'go; do-
da'go éi hasbí'di-łgai' biya'zi
naki'go nádahízdołniń' bini-
yeh.

25 ¶ Ado nít'eń jo'akon, Je-
ru'salemgi dıneh lé'i la', Sı'-
mian yolyeh'; t'a éi dıneh
bańhigi-at'é-bańh-at'dın, in'-
dah t'aalajın ya'at'éh'go da-
hodı'sını, ado İz'rel bıl na'-
hodojońł'igi bíba'jinah': ako
God bí Nılč'ih Diyini hwé
holoń'.

26 Ado t'ahdo dadzıtsáhgo,
God bí Nılč'ih Diyini hac'in'
bé'hozın', Boholní'hi bí Christ
yızdołtsél'go.

27 Ado Nılč'ih Diyí'ni bí-
k'ehgo bí-sohodızın-kın biyí'
go'ne' yah ajiyah': ako bí-
māh in'dah bíze'e bıl awé
Jesus yah ayıl'tıńgo béhaz-
an'igi bík'ehgo a'dazdolıl'go
biniyeh.

28 T'a a'ko hagān beh daš-
dıl'tıń'go God ba'hojıniń',
ako azdı'nid,

29 Boholní'hi, k'adt bí'nidi
nı nal'a'ı bıl hozon'go dahdı-
dogal', nızādigi bík'ehgo:

30 Sınā yısdaini'hi nih'igi
yiyıltsańh', éi'bańh.

31 Éi dıneh t'aaltso bınał
ašt'é nılāh:

32 Adındın'igi al'ań dadı-
ne'e beh ba' adındın' do bí-
niyeh, ado ní dıne'e İz'rel éi
beh ayoat'é'ı.

[Navaho] 12

33 Ako bíze'e in'dah bímah
bıl, dí'di ha' hadzodzi'igi bí-
k'e t'o-hoł-ahayu'ı.

34 Ako Sı'mian hak'ı sodol-
zingo, éi hamāh Me'ri ayıdı'-
nid, Jo'akon, di awé ba' ni-
t'ańh' İz'rel bířahgi lańi
nāahıdı'nodāh, in'dah ná'da-
hıdıdo'nāh biniyeh; ado beh-
ého'zinıgi do ya'at'ehgo ba
ya'dajıl'tı'go:

35 In'dah, aou', dıltlıs' niyí'-
sızı'ni bíga'do'jıl, t'oahayu'ı
dahajéih biyí' nıtsı'dadzıkes-
igi beh bého'zın do biniyeh.

36 Ado akwe'e ahodonı'hi
yahalne'ı lé'i, An'na yolyeh',
Fa'nuel bitsı', éi É'ser dıne'e
la'; éi t'oahayu'ı bí na'hai,
ado ha hastın' hazlıń'do t'a
bıl jināgo tsosts'ıt na'hai;

37 Ado t'a c'énai jılın'go
tsébı'dın do'ba'ań dın ho na'-
hāi, ado do bí-sohodızın-kın
bits'ań dašdıgāh dah, ako
tl'égo in'dah jıńgo nıdıh t'a-
do ajiya'ni in'dah sodızın t'é-
yah beh God bík'ehgo nıjıgā
nıt'eń.

38 Ado t'a a'ko yah ajiyā-
go t'a akot'é'go God bic'in'
ahés-nı'zın, ado Jirusalemgi
ké'dahat'ınıgi, ak'i-nına'ılye'-
hi bíba' dajinan'igi t'aaltso
yeh yic'in' hadzı.

39 Ako Boholní'hi yéhas'an'-
igi altso bí'gah da'dzıslıń'-
go, Galiligi, Nazereth, kın-hal-
āhıgi ké'dahojit'ıńgo akoń
nıjı'kai.

40 ¶ Ado aški no'sèl, ado hayi'-sizi'ni bidzil siliñ', in'dah beh-hódzàni hwi hadé'-biñdgo, in'dah t'a at'in'igo God bik'ijidliħ.

41 Ako t'ala'i nina'haħaħgo hamah in'dah haže'e Jerusalemdo go'deg aħnanat'aš, a'da-azind ei haħis-adesdza'igi beh-béha'nihigi ba na'hwil-zišgo.

42 Ako nakits'adah bi na'haigo Jerusalemdo ji'kai a'dai'zind bahaz'an'igi bik'ehgo.

43 Ado t'a akwe'e bi'gah dahwiskañ do'bik'ijiñ' ni-jokāhgo, aški Jesus t'a Jerusalemdi nağa nit'eñ; ako haže'e in'dah hamah do' do bil bého'zin dah lañh'.

44 Ako aħah bil jokāh dzin'zingo t'ala'i jinħ odał bi'gahgo niñi'kai; ako dabik'ei in'dah bil ahédahodzilzin'igi biħahgi hazneztañ.

45 Ako t'ado bik'izniāzgo, ado Jerusalemdo t'añ hanaž-ninitañ.

46 Ako ako'dza do'bik'ijiñ' ta yiskañ'go, bi-sohodizin-kin biyi' go'ne' nida'ntin'igi aħni'gi sida'go ei yiyists'añgo in'dah nayidił'kidtgo bik'iz-niāz.

47 Ako t'aaltso dahodizts'añ'igi, hoł ého'zinigi in'dah bic'in' hadzidzih'igi bik'è t'o-bil-adahayu'i.

48 Ako hodziltsañ'go t'o-

hoł-ahayui: ado hamah-ahodi'nid, Šiyaz ha'at'é'gošañ' ko'niħinilah? Jo'akon, niže'e in'dah šiħ bañh-niħi'ni-go ni'kaniħa nit'eñ.

49 Ako ahodi'nid, Ha'at'é'-gošañ' šikanohħa nit'eñ? Da' šiže'eis bik'ehgo bi kin go'ne' ašt'in'igi do niħil bého'zin dah?

50 Ako ei yeh hac'in' hadzi'igi t'ado hoł bé'hozind dah.

51 Ako akwi'yah Nazarethgi hoł na'kaigo hak'è-hoł-in' nit'eñ: ako bimah di aħa'nin'igi t'aaltso bijéih biyi'di yantse'kes nit'eñ.

52 Ako Jesus beh-hódzàni yeh nās a'dzah, in'dah néyañh', ado God in'dah dīneh bil ya'ajit'eh jolèl.

WOLTA'I 14: 28-35.

28 Ako hai'di niħiħahgi la' kin ayoat'ei adešlił' niziñ'go, doš altse di'noħdał dah, in'dah ado bañh adolé'li dats'i t'a bi'nèl'añ no'singo yi'doł-ħah dah?

29 Doda'go ei na'nle'i a-t'lah nastl'ini a'jilah do'bi-k'ijiñ' altso aždoli'li do biž-nèl'añ dahgo hanādeñ ha a'dadi'nodloh.

30 Ko'dani'go, Di dīneh kin a'yini'lā nit'eñ, altso i'doli'li do yi'nes'añ dah.

31 Ado hai nat'ani šiñ la'nina nat'ani bil ana'hoji'leh'-go, doš altse diž'nodał dah,

in'dah ado ba n̄itsiz'dokos dah, ei nadin'di mil'go šic'in' yinē'īgi dats'i neznādi mil'go beh bīk'eh-dīdešdlēl dzi-nī'zīngo?

32 Doda'go ei la'īgi t'ah nī-zaden yīgal'go dziltsa'n'go, a'halne'e akōn jido'a', beh na'hodojon'hi baŋtsi'dzīkes-go?

33 T'a akot'ē'go nīhiŋahgi hai'di-dah do t'a'k'adt aji-t'ē'i t'aaltso beh (Jesus) ba-až'dēt'ah šin ei do t'a'k'adt šī ho'a'hi dzizli'n' dah.

34 A'šinh ei ya'at'eh: nīdih do halnih' dah silin'gošan', ha'at'i beh halnih' nī'dodlēl'?

35 Nī' nīdih ado li'n' bi caŋ yahikāhdi nīdih do bīk'ijo-nīl at'ē' dah; ako dīneh ei c'idayitl'id. Hai'dah hajā beh azdits'a'i holon'īgi ho'nīdi azdits'in'h'.

WOLTA'I 15.

1 Ako bic'in'-nīdailyēh'īgi in'dah baŋhīgi-adanī'īgi ei t'aaltso dahodīdots'in' bīni-yeh hac'in' nīheskai.

2 Ado Fe'risiz in'dah ak'e-daalci'i do bił adanī'go ya-dal'ti'go hadaszi': Di dīneh baŋhīgi-adat'ēhīgi bahakāh ado yīl da'ayaŋh'.

3 ¶ Ako di hane'-beh-ē-dētīnhi yeh yic'in' hadzi'go, anih':

4 Hai'saŋ' nīhiŋahdo dīneh šin nezna'din bi dibe'go, ado

la' yo'ayil't'ē'go, da' nahas-t'ēi'din do'ba'aŋ nahast'ēi-īgiš do donaga'hijīn' t'ado yidołnih'go, ado yo'ēlwod'īgi (nīnē'idiltin'jīn' haidi'notał dah)?

5 Ado ei nīnē'idiltin'go bił hozon'go bi wos'gi dah-yidołtēl'.

6 Ado baġan'di nadza'go dahak'is'īgi in'dah bił kē'dahojit'in'īgi, Aha'nī hokāh, bīz-di'nidgo ado azdīdonil': šil nīhił dahozon' le', hālah, šī dibe yo'ēlwodt yēnī nādīl-tīnh', ei'baŋh.

7 Ako anīhidīšnih, T'a akot'ē'go baŋhīgi-at'ēh'īgi t'ala'igo baŋhīgi-anī'īgi yo'idiāŋgo ya'dilhił biyī'di ei baŋh hozon' do, nahast'ēi'din do'ba'aŋ nahast'ēi do-baŋhīgi-adat'ē'go, do baŋhīgiat'ē yo'adēidiāhīgi bilah at'ēgo.

8 ¶ Aldo' hai asdza'nī šin la', bēs-ligai neznā nē'jāhgo, la' yo'ayil'ne'go, da' t'aš do a'k'a-koŋ' yididołtlil'go kin go'ne' t'aat'ē hodo'soh' dah, ado nēidiāŋjīn' hažo'ogo ha-idi'notał dah?

9 Ako ei nīnēidiāŋgo, dahak'isīgi in'dah bił kē'dahojit'in'īgi, Hak'go, dabīzdi'nidgo a'bīzdidonil, Šil nīhił dahozon' le', hālah, yo'īlne'yēnī nīnā'diāŋh ei'baŋh.

10 T'a akot'ē'go a'nīhidīšnih, God bi diyīn-nīdal'a'i dabīnał, baŋhīgi at'ēh'īgi la',

bañhigi ani'ligi yo'idiāngo ei t'ai'yisi bañ bił daho'zoñ.

11 ¶ Ado anādo'nid, Dineh lè'i la' biye' naki' holoñ:

12 Ako akēdenīgi haže'e abizdi'nid, Šize'e, nalye'i ši dolél'īgi šadi'niah. Ako jiti'ni beh-jinan'īgi ba alts'ajinil.

13 Ado ako'dza t'adokwi yiskañ do'bik'ijin' akēdenīgi bi nalye'i t'aaltso a'la-a'yilah, ado ni'zadi ké'yah lé'igo jiniyah, ako adi tsin'jigāgo ha nalye'i yēni' yo'adziznil.

14 Ado altso hats'a'izdél'go ei ké'yahdi t'ai'yisi hodicin hazlin', ako hahojoba'igo t'altsoni bi'dinjilinh dzizlin'.

15 Ako ei ké'yahdi ké'dahat'in'īgi la' bažniyāgo ba'alk'eh dzizda nit'eñ, ado indaazt'igo biso'di bandziltso'go na'ha'a'.

16 Ako alastsi bikai'gi, biso'di deiyani'gi c'eh beh hwih jiléh: ado dineh t'ado la' ha'niltsođ dah.

17 Ako ajit'é'i beh adé'jolnigo azdi'nid, Šize'e bağan'di bandalniš'īgi lañ'i dabi c'iyañ' holoñ, ado t'a bilāh nelanh, ako ših t'éyah kwe'e dicin ši'nilhin'.

18 Ašt'é-a'didešnił'go šize'e bic'in' ni'dešdał ado abidi-dešnił, Šize'e ya'dilhił bic'in' in'dah ni' nic'in' bañhigi as'dzah,

19 Ako niye'go nāšido'jido'īgi do bañ nišlin' dah se'lin': na'ndalniš'īgi la' ašiléh'.

20 Ako ādo dašdiyāgo haže'e bic'in' dahniz'didzah, ako t'ah ni'zaden jogał'go haže'e hwiltsanh, ako ha a'aha niziñ', ado dahdilwođtgo, ako hazé naz'cít, ado haza-not'anh.

21 Ako haye' ahodi'nid, Šize'e ya'dilhił bic'in' in'dah ni' nic'in' bañhigi as'dza, ako niye'go nāšido'jido'īgi do bañ-nišlin' dah se'lin'.

22 Ako nidił haže'e ei ba'ndalniš'īgi ayidi'nid, Tšinił'go beldla'di-é' aģa'go ya'at'eh'īgi ni'dołtsos'go bik'eł'tih; in'dah yostsah' bi'la' bañh niñoh'ah, ado keh bił bidoł'es:

23 In'dah aden bēgasi-yāž nesk'ahīgi kwe'e ni'no'los'go solhé', ako nihił dahožoñ'go da'didiñl'.

24 Halah, di šiye' daztsañ' nit'eñ, na'ho'ni'; in'dah yo'iyā nit'eñ beh na'hosdzin. A'kohgo il-ho'zoñ yandikai.

25 Ako biye' alānjini'gi ana'azt'i'di naga' nit'engo, aden kinjin' nadał'go, dilnih' in'dah dajilziš'go yidizts'an.

26 Ako ado nidalniš'īgi la', Hak'go, yidi'nidgo, ahat'in'īgi bi' nabizdel'kit.

27 Ako ahodi'nid, Nitsi'li nadzah'; ako niže'e ei bēga-

15: 28 LUKE BIK'EHGO HANE'-YA'AT'É'HI 16: 26

ši-yāz nesk'āhi yiyishiñh', hálah, do dādah yidza'goh, in'dah do at'é'higoh ha na'-dzah, éi'bañh.

28 Ako bik'é do bił hozon'dahgo, do yah abí'ni dah: éi'bañh haže'e c'iniyāgo na'-hoskan.

29 Ako hadzodzi'go haže'e abizdi'nid: Jo'akon, di t'a na'naš'a'go lañ'i na'ñai, ado bēhosinil'an'igi t'ado do akōñ asdzaigi dah: ako nidih t'ah-do tl'izi-ya'zi la' šaniłtēh'dah dasik'isigi bił šil daho-žon' dolēl' biniyeh:

30 Ako nidih di niye' aljil'-nih yil' nakai'go ni nalyē'i beh hinināh yēni' altso yik'oya'go nadzah, nidih t'a a'ko bēgaši-yāz nesk'āhigi ba sinilhiñh'.

31 Ako abizdinid, Šiye', nih t'aa'łajin šil naniāš, ado yis-t'in'igi t'aaltso nih.

32 Ako ya'at'ēh'go bahonē'-ni in'dah nihił daho'žon: hálah, di nitsi'li daztsañ' nit'eñ na'ho'ni'; ado yo'iyā nit'eñ bēna'hosdzind'.

WOLŤA'I 16: 19-31.

19 Dineh lē'i la' t'ai'yisi at'inh', tsí'dedeh nahalin'igi in'dah nak'a'at'an'hi dalgai'igi yēha'dit'eh, ado t'aakwi jinñ c'iyān alřaskāndi t'eyah yiyāñh:

20 Ado ado'kēdi lē'i La'zerus yolyeh', t'aat'ē-nit'eñ lōd

bañh holoñ'go bi c'edañ'gi nina'dēltēh'.

21 Ado dīneh at'in'igi bi bikā-ada'ni bikādeñ bāh bīzē ha'dahinezdē'igi ša'dadoł-tsoł' dzini'zingo: indí'da lē-cañ'i ha na'kāhgo éi ha lōd dēlnād nit'eñ.

22 Ado ako'dzago ado'kēdi yēni' daztsañh', ako diyin-ñidal'a'i dahdahodiltiñ'go, É'braham biyidt'gi dahdahastiñh': ado dīneh at'in yēni' aldo' daztsañh', ado yo' abidilyah';

23 Ado Hé'dizdi (éi hoyē'go tiho'nih haz'āndi a'holyeh) tihojonih'go dzidezgal', ado aji'galgo dodēgan'idi É'braham dziltsañh, in'dah Lazerus biyidtgi dasitiñ'go.

24 Ado jica'go ajiniñ, Šiže'e É'braham, t'ašon'di šajinabah'go Lazerus šic'in' dilah, ado bi'la' bi'la'tah'gi řah didolnih'go šitsō na'idí'noł-k'as; di koñ' biyi'gi tihošnih, éi'bañh.

25 Nidih É'braham adi'nid, Šiye' bēnil'ni, hininādañ ya'adat'ēh'igi t'aaltso nē holoñ' nit'eñ, ako Lazerus éi hac'in'-nahwi'na nit'eñ: ako k'adt éi bił na'hojond, in'dah nih ř'eyah ři'honih'.

26 Indí'dah nihi in'dah nih do' nihiřa'gi bikōh ayo'ani-zad'go ašt'elyah: ako kodo nadodał'igi do biho'nēdzañ dah; ado aldo' adeñ la' niha

16: 27 LUKE BĪK'EHGO HANE'-YA'AT'Ē'HI 16: 31

doga'īgi do biho'nédzañ dah.

27 T'a a'ko azdi'nid, Di-baňh na'noškaňh, šize'e ba-gan'go hodil'äh:

28 Bıl hajē asdla' sē holon'īgi bıl dahoždol'ni biniyeh, ako di ťiho'nih'īgi do nihí-dokāh dah.

29 Ako Ē'braham ahodi'nid, Ēi Mozes in'dah ahodoni'li-

yadahalne'ī beh daholoň; bi-ni'di ēi dayis'ts'aň.

30 Ako azdi'nid, Doda šifa Ē'braham, la' daztsaň'deň ba nadza'go, ako baňhigi adani'īgi yo'adēididoať.

31 Ako anābizdo'nid, Mozes in'dah ahodoni'li-yadahalne'ī do da·yists'aňgo, la' daztsaň'deň na'didza nídih c'ēh ni'dahokaňh dolēť.

JĀN BĪK'EHGO HANE'-YA'- AT'Ē'HI

WOLĀ'I 1.

1 Sād jī'li'ni ēi hodèya'di hojilon', ado Sād ēi God yīl holoñ, ako Sād ēi God at'eh.

2 Ako t'a ēi hodèya'di God yīl holoñ.

3 Ado ēi t'aaltsoni a'yilah: in'dah a'dalya'igi ēi la'i nīdih t'a hat'dingo t'ado al'yai dah.

4 Beh-ināni ēi hwi holoñ lañh'; ako beh-ināni ēi dīneh be'-adīn'dīn.

5 Ado adīndīn'igi ēi cahalhēl go'ne' adīnīldīn, ado cahalhēl ēi do bīl bēho'zīn dah.

6 Dīneh lē'i God bits'āndo yīl'a', ako ēi Jan yolyeh.

7 Ako t'a hoh hwē ēho'zīn do bīniyeh jīniyah, beh-adīn-dī'ni ba hoždolnīh bīniyeh, ado ēi t'aaltso hak'ehgo dē-dīdolañ.

8 (Jan) t'a hoh ēi do adīn'igi jīlīn' dah, nīdīh t'o adīndīn'igi ba hoždolnīh bīniyeh hodēl'a'.

9 Ako ēi t'ēyah t'aani adīn-dī'ni at'eh, t'a ēi dīneh t'aaltso nahasdzan bikā nehekāhīgi ya' adīnīldīn.

10 Nahasdzan bikā nījīgā nīt'eh, ado t'aaltsoni a'yilah nīdīh do hwē daho'sīn dah.

11 T'a bīh'igi yāniyah nīdīh t'a bīh'igi do dabīnī'zīn dah.

12 Nīdīh t'a anē'lañgo dahonizīn'igi, dahołtsōdīgi ēi t'aaltso beh-oholnī'hi baždīnīañh ēi God ba'alcīni dadolēl bīniyeh, t'a ēi ha'zī' dayodlan'igi.

13 Do dīl bīts'āndo nīdahazēcīn'igi dah, do ats'īs nī'lī'ni bik'ehgo dah, ado dīneh do bīts'āndo dah, nīdīh God t'ēyah bīts'āndo.

14 Ado Sādīgi ēi dīneh dzīz-līn', ado nīhītahgi kē'hojī-t'īnh, ado bēh-ayoiajīt'ēi dē-iltsañh. Afa t'ala'i ba yīz-cīn'igi ayoat'ēi lañh', beh-ajoba'i ado t'aani'ni bī hadzbingo at'eh.

15 Jan ha nahasne'go yē'go hadzigo anīh, Beh hasdzī yēnī' ēi dī'di a'hodesnīh, Sī-kēdeñ yīgal'igi ēi t'a sī'lāh-go at'eh, hālah, t'a hoh ēi sī-lānjīn' ajīt'eh, ēi'bañh.

16 Ado beh-ayoiajīt'ēi hwi hadesbīn'igi in'dah ajoba'

yeh joba'igi ei t'aaniitso ni-ha-dasyah'.

17 Hálah, Mozes ei bik'eh-ahoni'hi eidiniañh, ñidih ajo-ba' in'dah t'aani'ni ei Jesus Christ bits'andeh hazliñ'.

18 Dineh la'i ñidih t'ahdo God yiyiltséh' dah: haye' t'ala'i hazliñ'igi, ei Afa bijèih biyi'di hojilon'igi ei beh ha-ho'nin'.

19 ¶ Ado kot'égo Jan ba hane', Juz nādaiñin'hi in'dah ei bi-sohodizin-kin ya-a'dahalyani, Jiru'selemdoigi ñidahodel'kit yēni, Hai'sañ ant'inñ dani'go.

20 Ado t'ado nēnil'in'igo t'aani a'daholne'. Do Christ ašt'in dah.

21 Ado ninādahodel'kit ha-at'i'sañ ni'linñ? Da' Ilai'as-is ant'inñ? Ako azdi'nid, Do ei ašt'in dah. Da' ei ahodonili-yahalne'i ant'eh? Ako, Dodah, nāzdo'nid.

22 Ado adahodi'nid, Hai'sañ ant'inñ, ako ñidanihil'a-igi bil' ñidahodilnih. Ako ha'at'égo beh a'dahadi'dzih?

23 Ako adi'nid, Nišli'ni ei la' bizih' donaadah'ideñ yégo ani'ni bizād, Ako ei Boholni'hi ba' hont'i'go k'ehéz-dōngo a'dale', t'a İzé'as a'niñ yeñ'gi at'égo.

24 Ako ñidaa'la'igi ei Fe'risiz a'dat'in lañh'.

25 Ako ñidahodi'kitgo adahodi'nid: Ha'at'égošan' na-

hadlāgo toh beh tai'gīs, do Christ ni'lin' do', ado Ilai'as do ni'lin' do', ei ahodonili-yahalne'i ñidih do ni'liñgo?

26 Ako Jān yic'in' hanāna-dzi'go adi'nid: Ših nahadlāgo toh beh taasgīs, ñidih la' nihiñah sīzi'ni ei do bē-dahonohsin dah;

27 Ako hoh ajit'ei silañjin' at'égo ei šilāhgo ayoat'eh, bike'tl'ol k'ede'sa' ñidih do bañh nišliñ' dah.

28 Di'di t'aamtso Betha'baragi a'dadza, Jor'dan bilāh-di, ādi Jān nahadlāgo toh yeh taagīs ñit'eñ.

29 ¶ Nā biska'ni Jān jī-dein', ñit'eñ Jesus hac'in' yīgal'go dziłtsañh', ako azdi'nid, Jo'akon, God bits'ando Dibe-Ya'zi danol'inñ', ako ei nihokā dineh t'aat'é bitahgo bañhigi-at'é yo'idiāhi at'eh.

30 Di'di ei a'bidisñih, šikē-deñ dineh la' t'a šilāhgo at'é'i yīgal', dišñih yēni, ako ei t'aani silañjin'.

31 Ado do hwé'hasin dah ñit'eñ: ñidih İz'rel dīne'e bi-c'in' hwé'hodoziñl' ei t'a akot'édo biniyeh ši niyah', ako nahadlāgo to beh taasgīs.

32 Ado Jān hā nahasne'go hadzi: Nilc'ih Diy'i'ni ya'dil-hil' biyi'deñ, hasbi'di nahalin'go hak'ijjin' bidaho'le'go ado bik'igi nesda'go yil'tsañh'.

33 Ako do hwé'hasin dah nit'eñ: ako nahadlāgo tō beh taasgis šinil'a'igi t'a èi ašidi'nid, T'a bikājin' Nilc'ih Diy'ni bidaho'le'go yiniltsañ šin, ado bik'i dasida'gohigi t'a èi Nilc'ih Diy'ni biyi' tahodesg'zi ajit'in dolél.

34 Ako t'a ših yiltsañh', in'dah beh hā nahosisné, Di God biye' at'é lañh.

35 ¶ Ado nā biska'ni Jān in'dah bo'ho'āhigi naki'go bil nidadzizinh;

36 Ado Jesus yiga'go jine'in', ako azdi'nid: Jo'akon God bits'āndo Dibe-Ya'zi no'inñh.

37 Ado bo'ho'āhi naki'igi bi'dizts'añ, ado Jesus bikē dašdiāz;

38 Ako Jesus naz'yiz nit'eñ ado bikē joas'go holtsañh, ado ahodi'nid, Ha'at'i'saň hanoťah? ado abizdi'nid: Rab'bi, (èi Boholni'hi jini'go olyeh'), Hādišaň kē'hot'inñh?

39 Ado ahodi'nid, Hak'go in'dah no'inñh, ako kē'hat'in'di jini'āzgo hodziltsaňh, ako t'a èi bijiñh' t'a akwe'e bil nidziztaňh: hālah, t'a a'ko hil'c'in', èi'baňh.

40 Nakizdilt'eh'igi la' èi Jān yałti'go yidizts'aň yēni' hakē dahdiyah, èi An'drew at'inñh, Sai'man Pi'ter yił haāžigi.

41 Èi altseh' yił haāžigi Sai'man jolyeh'igi yik'i-niya'go ayidi'nid: Mes'iya bik'i

nit'āz, (èi Christ jini'go olyeh').

42 Ado Jesus bic'in' hoł ni-āz, ako Jesus honel'in'go adi'nid, Nih, Sai'man ant'inñh, Jo'nah biye', ako Si'fas yinilye' dolél, (èi Tseh olyeh.)

43 ¶ Ado la' nāneskaň'go Jesus dašdiyah Ga'liligo, ako ādi Fi'lip bik'iz-niyāgo abizdi'nid, Šikē yinał.

44 Fi'lip èi Bethsé'dado nağah', kīn-hal'āhigi, ako An'drew in'dah Pi'ter aldo' t'a ado.

45 Fi'lip èi Natha'niel bik'iz-niyāgo abizdi'nid, Bik'eh-ahoni'li biyi' Mo'zes, in'dah a'hodoni'li-yadahalne'i hwé ak'ēdaašciñh yēni' hak'i-nikai, Jesus, Na'zerethdo, Jo'zef biye'.

46 Ado Natha'niel ahodi'nid, Ha'at'i'saň ya'at'é šin Na'zereth biyi' do hodolél? Ako Fi'lip ahodi'nid, Hak'go, ado yidiltseł.

47 Jesus dein'go Natha'niel, bic'in' yiga'go yiyiltsaňh', ako hwé hadzodzi'go ajiniñ, Jo'akon, dano'inñh, èi t'aani Iz'rel dīneh laňh', ako ba'at'e' èi baňh at'din.

48 Natha'niel ahodi'nid, Ha'daňsaň sēhoni'sin? Jesus hanānadzi'go ahałnih: T'ahdo Fi'lip, Hak'go, niłnih, yeñdaň, tsin-fig biya'gi sīndāgo niłtsaňh'.

49 Natha'niel hanānadzi'go

ahodi'nid: Rab'bi, nih God biye' nī'liñ lañh', in'dah nih Īz'rel dine'e binant'a'i alāh-goigi nī'liñh.

50 Jesus hac'in' hanānādzi'go ahodi'nid: Tsīn-fig biyāgi sindāgo niłtsañ nīdi'nidigi da' ēis bañh sindlañh? yidiłtsē'li ēi di t'a bilāhigo a'dat'ēh.

51 Ado anāhodo'nid, T'aani, t'aani'go a'nīhidiñih, kodo bik'ijīn' ya'dīlhił añ at'ē'go in'dah God bi diyīn nīdal'a'i de'go ado yāgo, Dīneh Bayīz-ci'ni bikājīn' ałna'hakāhgo yidiłtsē'.

WOLĀ'I 2.

1 Ado ūagi jīn azliñ'go lahdī igēh' lañh, Kē'nadi ēi Ga'liligi; ako Jesus bimāh ēi a'kwi nījīgah':

2 Ado Jesus in'dah bīdahoh'āhigi aldo' biłgo, Hak'go, bīdo'nid, igēh'jīn'.

3 Ado c'il-naatl'oi-bi-ūo a'bi'nidindgo, Jesus bimāh abīdi'nid, C'il-naatl'oi-bi-ūo beh a'dasdīnd.

4 Jesus bimāh ayīdi'nid, Asdza'ni hāsañ' nīdešhił? Ših t'ahdo ša holziš' dah.

5 Ado bimāh ēi nīdal'a'īgi ayīdi'nid, T'a a'nīhīlni'nigo a'dahnił'.

6 Ado a'kwi ūosjēh nītsāigi, tseh bits'āndo alyā'īgi hastān'go sinil', beh bahaz'añh bik'ehgo t'aaltsoni Juz ūadē-

gis, bēs-asā hastān'di ūoh hadezbin dabīgahgo, t'a a'lañ.

7 Jesus adahodi'nid, ūosjēh bī ūoh ha'dadołbin. Ako dabīdājīn' ha'dazdēłbiñd.

8 Ado anābabižo'nid, Ha'dahohkāh k'adt, in'dah bik'ehgo adaaziñ'di badahohkāh, ako ba'dadzizkañh.

9 Ako bik'ehgo adaaziñ'di ūoh, c'il-naatl'oi-bi-ūo alyā'īgi dzīzliñh, a'dzaigi ēi do hoł bēho'zīn dah, nīdih nīdal'a'i t'ēyah bīł bēdahozīn; ado bik'ehgo adaaziñ'di adoyē'hi, Hak'go, bīzdi'nid.

10 Ako abīzdi'nid, Dīneh c'il-naatl'oi-bi-ūo ya'at'ēh'īgi atsed'ādayikāhgo bahaz'añh: ado dīneh nīdadī'nidliñh'go ēi c'il-naatl'oi-bi-ūo do ya'at'ēh'īgi badahakāh, nīdih nih t'ēyah t'ado atsed'niha hīnīkañ' dah, k'adt in'dah.

11 Di ts'ide atsed' ayoidat'ē Jesus yanayah'īgi, Kē'nadi, ēi Ga'liligi, ado beh-ayoiājīt'ē'i bēho'zingo a'jilah, ako bīdahoh'āhigi dabosdlānd.

12 ¶ Ado ēi bik'ijīn' Kaper'nēam go'ya jīniyah, Hoh in'dah hamāh do', ado hatsī'likeh do', in'dah hodahol'āhīgi do': ako ādi t'ado lañh dahwiskañ' dah.

13 ¶ Ado ako Juz bih hātis-adesdza'īgi-beh-bēha'nihi k'adeñ ba'holziš, ako Je-

sus dašdiyah Jeru'selem gōdeg.

14 Ado bī-sohodizīn-kīn go'ne' bēgaši, ado dibe, ado hasbī'di dah nīdayīlnīh'īgi, in'dah bēso ałna'daa'nī'li yīl nahāztañ'go bik'iz-niyah.

15 Ako t'lo' adalts'ozīgi bē-atšis a'jilāgo, bī-sohodizīn-kīn biyī'deñ t'aaltso c'iznī-nīlkād, ado dibe, in'dah bēgaši do', ado ałnadaanī'li bī bēso yajiyikānh, ado tsīn bī-kā ałna'daa'nīli naadzistī'd;

16 Ado hasbī'di nīdayīlnī'hi yēnī' abīzđi'nid, Dī'di c'īdahohjah. Šīta bī kīn t'ado biyī' na'īnī' bahaz'añh adale'i.

17 Ako hodaho'āhigi di behak'ēašciñ yēnī' yē'dalnī', Na-gan' t'ai'yisi bahañh' nī'sin-go ašil'na'.

18 Ako Juz hadasdzi'go hac'īñ' adadi'nid: Beh-ēho'zīnišañ' hā'it'ē siñ nīhinał adilil'go, didi'īgi in'dzah?

19 Jesus bic'īñ' hanānadzi'go anih': Di bī-sohodizīn-kīn a'daldīnh ado ūagi jīnh azliñ'go na'bidīdeslāl.

20 T'a a'ko Juz adadi'nid, Diz'din do'ba'añ hastañ' na'hai di bī-sohodizīn-kīn t'a ałnehgo, da' a'koš ūagi jīnh azliñ'go nīna'bidīdi'lāl lañh?

21 Nīdīh t'a hoh hats'is bī-sohodizīn-kīn at'ē'go, ēi a'bī-jīnih.

22 Ēi'bañh dadziztsañ'deñ

nahojo'nigo ēi hodaho'āhigi di beh bic'īñ' hadzodzī yēnī' yē'dasni, ako t'aaltso laħ'go diyīn beh-ak'ēašciñ yēnī' dayosdlānd, ado sād Jesus beh hadzodzī'īgi aldo'.

23 ¶ Ado Jeru'selemgi nījī-ga'go hañis-adesdza'īgi-beh-bēha'nihgo adaaziñd'īgih t'o-ahayu'i dabosdlānd, bī'zī' beh; ayoat'ē la jolil'go dabinał, ēi'bañh.

24 Nīdīh Jesus t'ado haa-dēltiñ' dah, hālah dīneh t'aaltso hoł bēho'zīn ēi' bīnīnā.

25 Ado la'dah dīneh yahalne'go doznī'zīn dah, hālah, dīneh biyī'di holo'ni hoł bēho'zīn ēi'bañh.

WOLTA'I 3.

1 Ako akwe'e dīneh la' Fe'risiz bīfahdeñ, Nī'kodī'mas jolyeh, ado Juz bī nant'a'i la' jīliñh':

2 T'a ēi t'ēgo Jesus yanīyah, ako ayīdī'nid, Na'ntīnī' nīhī nīhīł bēdaho'zīngo God bīts'āndeñ na'ntī'ni nī'liñh: ako dīneh do la' alī'lēgo ajo-lē at'ē dah, nī int'īn'īgi at'e'go, God hoł holoñ'go t'ēyah.

3 Jesus hanānadzi'go ahodī'nid: T'aani, t'aanigo an'dīšnīh, ēi dīneh do na'bidizciñ'go ēi God alāhgo-beh-boholnī'hi do dzołtsēł at'ē dah.

4 Ako Nī'kodī'mas ahodī'nid, Ha'at'ē'gošañ' dīneh la'

has̄ihgo nādocił, da' hamah' bišc'itīs bih nīzdodał'go ado na'hodidocił'?

5 Jesus anāhodo'nid, T'aani, t'aani'go an'dišnih, ēi akōñ dīneh la' do toh in'dah Nīlc'ih Diyī'ni beh na'hodīzcin'go ēi God alāhgo-beh-boholni'hi do bih jō'iyā' at'ē' dah.

6 Ats'is bits'āndo yīzcin'igi ēi t'a ats'is at'eh, ado Nīlc'ih Diyī'ni bits'āndo yīzcin'igi ēi t'a Nīlc'ih Diyī'ni at'eh.

7 Na'ndīdocił ni dešnīn'igi ēi ako bīk'e t'ado t'o-nīl-aha'yui.

8 Nī'yol t'a bī nī'zingo nī'yol, ado t'o dits'a'go ēi dīnts'a', nīdih hazlīn'dēn do nīl bēho'zin dah, in'dah dēyāgo ēi do nīl bēho'zin dah: ako Nīlc'ih Diyī'ni bits'āndo nīhīcīh'igi aldo' t'a ako'dat'eh.

9 Nī'kodi'mas hanānadzi'go ahodi'nid: Ha'at'ē'gošan' dī'di ako'dadonił'?

10 Jesus hac'īn' hadzi'go ahodi'nid: Da' nī'-īs Īz'rel dīne'e nīdahomi'hi la' nī'līnh, da' a'kōš di do nīl bēho'zin dah?

11 T'aani, t'aani'go, an'dišnih, nīhi nīhīl bēdaho'zinīgi beh hadahidzih', ado dēltsan'igi badahwilne', ako badahwilne'igi do daōhdlañ dah.

12 Nahasdzañ bikāgi ahoni'igi ēi beh nīl hweš'nigo ado do indlāñ dah, ako ya'

dīhīl biyī' di ahoni'igi beh nīl hweš'nigo, ha'at'ē'gošan' al't'añ ēi' yīdī'dlāñ'?

13 Ya'dīhīl biyī'go do la'naya'hi dah, nīdih ya'dīhīl biyī'dēn ha'dayah'igi t'ēyah, Dīneh Bayīzci'ni t'ēyah, ya'dīhīl biyī'di sīdah'igi.

14 Ako t'a halgai'gi Mo'zes t'līs dahyidilt'e' yēngi at'ē'go Dīneh Bayīzci'ni dahbidīdol-t'ēt:

15 Ako t'a-hai'-dah bodlan'igi ēi do a'dodiñ dah, nīdih holāgo inah hwē hodolēt.

16 ¶ Hālah, God ēi nīhokā dīneh t'ai'yīsi ayoayo'ni'go bañh Bīye' t'ala'i bayīzcin'igi yēnīltīnh, t'a-hai'-dah bodlan'igi ēi do a'dodiñ dah nīdih holāgo inah hwē hodolēt.

17 Hālah, God, bīye' ēi nīhokā dīneh do yanahwiāh bīniyeh yīnī'a' dah, nīdih nīhokā dīneh yīsdē'yidonił'go bīniyeh yīnī'a'.

18 T'a-hai'-dah bodlan'igi ēi do ba'nīhot'āñ dah; nīdih do bodlan'igi ēi t'a i'dañ ba'nīhot' āngo at'eh, hālah God t'ala'i bayīzcin'igi bī'zī' do yodlāñ dah ēi binina.

19 Ako dī'di beh ba'nīhot'āñ, adīndīn ēi nahasdzañ bikā nīniya lañh', nīdih dīneh cahalhēt t'ai'yīsi bīl ya'adat'eh, adīndī'ni do bīl ya'adat'eh dah, hālah, adanī'igi bañhīgiat'ē ēi' binina:

20 Hálah, t'aadzil'tso bañhigi adajoní'figi éi adíndin'ígi dajíjolah', ako adíndin'jín' do la' nigāh dah, ajoní'figi binina hodídotēhgo bédzil-dzít, éi'bañh.

21 Nídiñ t'aanigo ajoní'figi éi'di t'éyah adíndin'jín' nehigāh, ajoní'figi éi God bik'ehgo at'ēgo hah bé'hodoziñt biniyeh.

22 ¶ Dí'di a'dadza do'bik'í-jín' Jesus in'dah hodaho'áhigi ké'yah Judi'adi jí'kai ako t'a akwi bíl níjikai ní-t'ēñ ado nahadlāgo tādadzizgiz.

23 Ako Jān aldó' I'nangi nahadlāgo taagís, S'é'lem bí-gāhgi, a'kwi to lañ'i holoñ' éi'bañh, ako aña'ni isdēgo nahadlāgo tādahodisgiz.

24 Ako Jān t'ahdo yah abídilt'é' dah.

25 Ado Jān bí'daho'áhigi la' in'dah Juz yíl naahí'díkidt yan'dikai hodíl'zingo taa'dazdigís'ígi binina.

26 Ako Jān ha jikaigo adahozdí'nid, Na'ntí'ni, éi Jordan bílāhdi bíl naniāsgo ba hwinílne' yēní, t'a éi, jo'akon, nahadlāgo taagís, ado díneh t'aaltso ba hakāh.

27 Jān hadzí'go ahodí'nid: Díneh t'ado badodí'li dah, ya'dílhil bíyí'dēñ t'éyah bahadél'.

28 T'a níhi sah níhil bédahozín, Christ do níshín' dah,

nídiñ t'o bitsí'jín' sí'dél'a' dešní'go hasdzí yēní.

29 Ako ba'dogé'hi hwé holoñigi éi adoyé'hi jíliñh', ako iyé'hi bik'ís, bí'gāhgi siziñ'go bists'an'ígi éi t'ai'yisi bíl ho'zoñ, bízad yídits'a' éi'bañh, dí'bañh t'ai'yisi síl ho'zoñ.

30 Ako hoh éi ayoat'eh jídolét, nídiñ síh t'éyah éi a'oh naš'dlét.

31 ¶ Éi hoh yo'dahdeñ hadajiyah'ígi éi ts'ide t'aaltsoni yílāhgo at'eh; ako éi la' nahasdzañ bíkādoigi éi t'a ní' bits'añdo ajít'eh, in'dah t'a nahasdzañ ba yajílti', ado la' ya'dílhil bíyí'dēñ hadajiyah'ígi éi ts'ide t'aaltsoni yílāhgo at'eh.

32 Ado t'a yiyíltan'ígi in'dah yídizts'an'ígi éi ya halne'; ako díneh do la' ha hane' yodlañ dah.

33 Ako hai'-dah hazād yosdlāndígi éi God t'aani'ni at'eh jíni'go beh-ého'zini beh azdozoh'.

34 Hálah hoh God yíní'a'ígi éi God bízad yeh hadzhíh', ado God éi Nílc'ih Díyíni t'ado bí'nél'āñhi hadiāh éi'bañh.

35 Ako A'ā éi Aye' ayo-ayo'níh ako t'aaltsoni yí'la-k'éjín' idíāñh.

36 T'a la' Aye' yodlan'ígi éi hol'āgo inah beh holoñ', ado éi la' Aye' do jodlan'ígi éi

inah do yǐzdołtsel' dah; nī-
dih God yeh aťial'i'ni hol'ago
hak'igi doləl.

WOLĀ'I 4.

1 Ako Fe'risiz ěi Jesus bī-
dahol'ahīgi Jān bih'īgi bi-
lāhgo lañ'i a'yilago, in'dah
lañ'i nahadlāgo řanesgiz'īgi,
deǐdizts'ańgo ěi Boholn'i'hi
bił bē'hozín',

2 (Ako Jesus ěi t'a bih do
nahadlāgo řaazgiz dah nī-
dih, bī'dahol'ahīgi t'ėyah.)

3 Ī'dań hoh Judi'ado daśdi-
yah, Ga'lili bic'in'go.

4 Ado Seme'ria biy'igo c'i-
de'śał dzinizin.

5 Ako Seme'riadi kin-hal-
ah lé'īgi jiniyah', Sai'kar hol-
yē lańh', ké'yah dahaz'ań
lé'i ěi Jé'kab, biye' Jo'zef
yėǐdinińań yēni' bī'gahgi.

6 K'adt akwe'e Jé'kab bi
řohaha'dlėh, ako Jesus jo-
gał'īgi bits'ańdo c'ėśdėya'-
go ěi řohaha'dlėh bikāgi
dzinesdah, ako k'adeń imė'-
eāhgo.

7 Ako Seme'ria asdza'ni la'
yigał', řoh haidoloh biniyeh:
Jesus ahodí'nid, řa'nizid.

8 (Hodahol'ahīgi ěi kin'go
c'iyān nīdahǐzdołnih biniyeh
ajokai.)

9 Ako Seme'riado asdza'ni
ahodinid, Ha'atėgořań' niń
Ju la' nilin'go, řa'nizid, řidi-
nih, ako Seme'riado asdza'ni
niřin'go? Juz ěi Seme'ria

dine'e do yil aľah naldėh'
dah ěi'banh.

10 Jesus hac'in' hanāna-
dzi'go ahodí'nid: God niha-
niltin'īgi nił bėho'zingo, in'-
dah hai at'inħ, řa'nizid, nił-
nin'īgi bėhoni'singo, ako nē'-
idikańł' niteń, ako beh-inah-
řoh nē'dokał' niteń.

11 Ako asdzani anāhodo'nid,
Joh, řohaha'dlėh go'ya ho'-
zad ado niń řoh t'ado beh
haolė'hi dah, ako hādeń'sań'
beh inah řoh nē'holoń'?

12 Da' Jé'kab niħiřa yēni'is
bilāhgo ant'eh, ěi di řoha-
ha'dlėh niħaidi'ńian'īgi, ado
t'a bih, in'dah ba'alcí'ni, ado
biliń' dayodlań'?

13 Jesus hac'in' hanānadzi'-
go ahodí'nid: T'a-ħai'-dah di
řoh jodlań'īgi ěi dibā nař'-
dodlėł:

14 Nīdih t'a-ħai'-dah řoh
banikań'go yodlań'īgi ěi do
dibā na'dodlėł dah, ako řoh
banikań'īgi ěi hayi'gi řoha-
ha'dlėh dolėł, ado ha'lin'go
hol'ago inah bih yilin' dolėł.

15 Asdza'ni ahodí'nid, řoh
dinin'īgi la' řānikāh ako do
dibā niřin' dah dolėł, do nī-
dih a'kwi řoh hanařdah' dah
dolėł.

16 Ado Jesus ahodí'nid, Ni-
lāh ni hastin, hak'go, bidī-
niń', ado kwe'e bił nant'ař.

17 Ado asdza'ni hanāna-
dzi'go ahodí'nid: řa hastin
at'din, Jesus anāhodo'nid, řa

hastin at'din, dinin'igi, ya-at'eh'go adi'ninid:

18 Hálah, asdla' nî hastin nit'en; ado ei hoh k'adt bil naniásigi do nî hastin at'é dah, ako t'aani'go haindzi.

19 Asdza'nî anāhodo'nid, K'adt sîl bé'hozín' ahodoni'li-yahalne'e ní'lin lañh'.

20 Nihîta yēn' di dzil yikāgi nidaha'lā nit'en, ako nihi a'dadohni'go, ei Jeru'selemgi t'éyah dīneh nidaha'āgo ba-haz'ānh.

21 Jesus anāhodo'nid, Asdza'nî sindlānh, bic'in' holzīs, di dzil bikāgi dodah, ado Jeru'selemgi a'do do Afa bic'in' nidaho'lā dah dolél.

22 Nihi do nihił bédaho'zinīgi bic'in' nidaho'lah', nihi nihił bédahózinīgi bic'in' nidahwidlah', hálah, yisdail-dé'hi ei Juz dīne'e bits'an-do.

23 Ako bic'in' holzīs, ado k'adt nidih ba'holziz, a'kohgo t'aani'go naha'la'hi ei Nilc'ih Diyini beh Afa yic'in' t'aani'go nidaha'lā dolél, hálah Afa ako'dat'é'go bic'in' nidahojil'ah'igi ha'in-tah.

24 God ei Nilc'ih Diyin at'eh ako ei t'aaltso yic'in' nidaha'lā sin ei Nilc'ih Diyini beh ado t'aani'ni beh bic'in' nidahojil'ā dolél.

25 Asdza'nî anāhodo'nid, Sîl lah béhozini ei Mesi'ya

yigah'igi, Christ jolyeh'igi, ei jiniyāgo t'aaltsoni yeh nihił hodolnih.

26 Jesus ahodi'nid, Sîh nīc'in' yašti'igi ei hoh ast'inñ.

27 ¶ Ako'dzago hodaho'ah-igi hana'kai, ado asdza'nî bic'in' yajilfti'igi bañh t'o-bil-adaho'yui; nidih ha'at'is bí'naidilkidt, ado ha'at'is biniyeh bic'in' yanilfti' t'ado hodini'di dah.

28 Ako asdza'nî ei ha tos-jèh t'a akwe'e nizniāngo kin-hal'āgo an'dzodzah, ako dīneh t'aaltso abizdi'nid:

29 Hak'go, dīneh lē'i la' dēidołtsel', ei t'aaltso sîh at'ind yēn' yeh sîl na'holne', da' diis do Christ at'é' dah?

30 Ako kin-hal'ādo c'idzis-kai'go hāji'kai.

31 Ts'idah a'kohgo hodaho'ahīgi nī'dahokānhgo, Bo'hoāhi iyanñ dahodi'nid.

32 Nidih abizdi'nid, Sîh c'iyān yi'san'igi holoñ, ei do nihił bédahozin dah.

33 Ei' binina hodaho'ah'igi ałc'in' hadasdzi-go adadi'nid, Da' la' dās ha'niłtsöd?

34 Jesus ahodi'nid, Sini'fa'i in'izinīgi ei ašneh ado bi nānis altso ašleh, ako ei si c'iyān' at'eh.

35 Diñ nī'dezit azlin'go in'dah agiz'gi bahodolzīs, da' dōs dadohni' dah? Jo'akon, sîh a'nihidisnih, dado'hal'go ado da'da'ak'ehgo dadoh'in',

hálah, dadigai, ako k'adt agízjín' a'holziz.

36 Ado igès'ígi èi bic'in' na'ilyeh ado anest'an' a'la-il'inh' hol'āgo inah bic'in', ako k'èdíd'leh'ígi in'dah igès'ígi èi t'ala' bañh bìl ho-zoñ' dolél.

37 Ado t'a di giat'é'go t'a-anì beh aha'nih, èi la' k'iz-dilé'go in'dah nāna'la' t'éyah èi ajigès'.

38 T'ado akwe'e nīdasoñ-nis dah nit'enīgi, dadiyoh-gis binìyeh anihiyel'a', ako la' èi nīdasnis yen'gi banah-kai.

39 ¶ Ako èi'di kīn-hal'adi Seme'riado dīne'e t'oahayu'i dahosdlānd, at'indīgi t'aaltso yeh sīl na'holne', nih, asdza-ni, dani'go èi'bañh.

40 Ako Seme'ria dīne'e hahaskai'go, T'a kwe'e nīhi-tah nanīnāh, dani'go nī'da-hoskan, ako t'a akwe'e naki'hwiskan'.

41 Ado t'oahayui na'da-hosdlānd, hálah, t'a hoh hazad, èi'bañh.

42 Ado asdza'nī adéyidi'nid, K'adt daidlanh', do nī adinī'nīgi binina dah, t'a nīhi dahodisits'an' èi' binina, ado nīhīl bé'dahozin, di t'a-anì Christ, nīhokā dīneh yīsda'yini'li at'eh lanh'.

43 ¶ Ako naki' yiskan' do'bik'ijīn' Ga'lili bic'in'go jīniyah'.

44 Hálah, Jesus t'a bìh adi'nid: Ahodoni'li-yahalne'i t'a bìh bì kè'yahdi do hol dani'lin' dah.

45 Ado ako Ga'liligi jīniyā-go, Ga'lilido dīne'e bìl daho-zoñ, Jeru'selemgi adaaziñd-go t'aaltso ajit'indīgi dayit-tsañh èi'bañh, hálah, èi t'a-altso aldo' adaaziñdgi nīdas-kai, èi'bañh.

46 ¶ Ako'dzago Jesus nā-nadzah Ké'nadi, èi Ga'liligi, ako a'kwi toh, c'il-naat'oi-bi-to a'jila yen'gi. Ado akwe'e dīneh a'tah-baha'ni'hi la' Kaper'neamgi biye' datsah lanh'.

47 Ako hoh èi Jesus ni-yāgo jī'ni Judi'a kè'yahdo Galilijīn', ako hažniyāgo nahodzoskan. Akwi'yah dina'go šiye' nabididi'la', hálah, dadotsa' bila'ta-dahašziz nī, èi'bañh.

48 Ako ado Jesus ahodi'nid, Beh-èho'zini in'dah alilégō ahoni'li yīniltsañ'go do inīdlān dah dolél.

49 Ako ado dīneh la' a'tah baha'ni'hi yēnī anāhodo'nid, Joh, šiye' t'ahdo datsāh-dañ akōñ dina'.

50 Jesus anāhodo'nid, Nīlah nīdīdah; Nīye' nadīdzah. Ado dīneh Jesus sād yeh hac'in' hadzi'igi dzosdlānd ako an'dzodzah.

51 Ado ako'ya nījoda'go handala' i hadah yi'kai ako

yeh hoł daholne': ako a'da-nih: Niye' nādidzah.

52 A'kwi naiždił'kidtgo az-di'nid: Ha'dańsań' t'ah nít'eń ya'at'é nīdzisdlīn? Ako adahodi'nid, Ada'dań yaadez-āngo haťa-honezgai yēnī' do at'é'hi dah nasdlīn.

53 Ako aze'e bił bēho'zīn, ts'ide az'āngo Jesus, Niye' nādidzah, hodi'nid yēngo, ado t'a hoh in'dah ha'alcī'ni aldo' daosdlānd.

54 Di'di bił naki'di Jesus ayoat'é yanayah', Judi'a bi-yi'do Galiligi jīniyāgo.

WOLĀ'I 5.

1 Ado di bik'ijīn' Juz bah a'daazińd, ako Jesus akōń Jerusalemgō jīniyah.

2 ¶ Ado a'kwi Jerusalemgī, dībeh nīdahanih'īgi bigahgi toh sīkańh', ei Hi'brew bīzad bik'ehgo Bethez'da holyeh', ako ei bīnāgo aśdla'go ca-ha'oh.

3 Ako akwi t'oahayui jīzjē, do-bītah-dahoł'dzilīgi ado bīnā a'dadinīgi, nīda'nīłhod'īgi dah, bītah-dahazgan'īgi dah, ei toh hīdo'nał' bība' nīdadziztańh.

4 Bana'hwilzīs'go diyīn nal-a'i la' toh sīkan'īgi yih nadāh ado toh nē'idīłnāh, ako t'a-hai'-dah atseh' toh hīdes-nā do'bik'ijīn' yih doltal'īgi ei ha'at'i-dah nałniń'hi bańh holon'īgi ya'at'é nīdadlēł.

5 Ako dīneh lē'i la' akwe'e hafah-do-hoł'dzilgo aťah, ako t'a akojit'ēgo řa'dīn do'ba'an tsēbi' na'hai;

6 Ako dziztiń'go Jesus hoł-tsańh', ako Jesus, t'a alķ'īdań akojit'ēgo bił bēho'zīn, ako ahodi'nid, na'sīdīdodlał'īs nih nī'zīn?

7 Ako dīneh bītah-do-hoł'dzil-dah yēnī' ahodi'nid, Joh, dīneh at'dīn ei toh nahīdī-nāhgo t'ado yi sołřēłi dah, ako t'ah ajīń' yīsał'go nāna-la' t'a sīh atseh' yih nī'dadīl-tał'.

8 Jesus ahodi'nid, Nī'didāh, nih tsask'eh nīdinił'go dah-dīnāh.

9 Ado t'ado hoyā'ni dīneh yēnī' hadałt'eh ana'bīdilyah ado bī tsask'eh nē'dīnīł, ado jīdēyah', ako t'a ei haayīńh'-jīńh alēh biyī'.

10 ¶ Eī'bańh nahodīłzah'īgi Juz adahodi'nid, Di haayīńh'-jīńh at'eh, ako nih tsask'eh yī'jīh'īgi ei do bēhaz'ań dah.

11 Ako hoh abīzdi'nid, Na-sīdisāhīgi t'a ei, Nih tsask'eh nīdinił'go dahdīnah, sīdī'nid.

12 Ado nīdahodīł'kit, Hai'sań' dīneh siń, nih tsask'eh nīdinił'go dahdīnāh, nīłnīh'?

13 Ako ei nahodī'sāhīgi do hoł bēho'zīn dah: hālah, Jesus hats'a niyah, ado a'kwi t'oahayui jīł'āh, eī'bańh.

14 Ado bik'ijīn' Jesus bī-sohodizīn-kin biyī' go'ne' hak'ī-

niyāgo ahodi'nid, Jo'akon, nāndilzah, t'ado bañhigi anānt'ini, akō nant'in'go indah t'a yowehigo adinil'.

15 Ado dīneh yēni' dahdiyah, ako, našidi'sāhigi ēi Jesus at'inh, jini'go Juz bił holjne'.

16 Ado ēi binina Juz t'aani Jesus yik'ē-dadeznih' ado dahodiyilyeł' daniziñ', hālah, haayinh'-jinh' biyi' di banjiyah' ēi'bañh.

17 Nidih Jesus abidi'nid, Šiſa t'aa'lajin' di'jin'go yilniš, ado Ših do' yišniš.

18 Ēi' binina Juz t'aiyiš Jesus dahodiyilyeł' daniziñ', haayinh'-jinh' bēhaz'an'igi do bik'ehgo banjiya dah; nidih do ēi t'eyah binina dah, hālah, aldo' God šifa at'eh, jinih, ado God bił ahēlt'ēgo iždilneh' ēi'bañh.

19 ¶ Ako Jesus anāhodo-nidgo hadzi hac'in', T'aani, t'aanigo a'nihidišnih, Aye' ha'at'ihigi dah t'asah'igo do ajilēh' dah, nidih haſa hanal iñ'igi t'eyah, ha'at'ihidah banjiġāhigi t'a ēi Aye' aldo' yanāġāh.

20 Hālah, Aſa ēi Aye' ayo-ayo'nih ēi'bañh, ado t'aaltso t'a bih at'inligi yeh yił hal'ne' ado di'di bilāhgo adat'ēi hac'in' idolil ako t'o nihił adahayui dolēł.

21 Ako Aſa ēi daneznāhigi na'idiyiljēh' ado dahināgo

an'dēdle', ts'ide t'a akot'ēgo Aye' t'a hozni'zinigi dahināgo an'dajidle'.

22 Aſa ēi dīneh do la' yēnt'in dah, nidih ēi t'aaltso Aye' beh-boholnih' dolēłgo yēidiniah'.

23 Ako ēi dīneh t'aaltso Aye' bił danilin' dolēł, t'a Aſa hoł danilin'igi at'ēgo ēi' biniyeh; indah Aye' do hoł ni'lin'igi ēi Aſa, anil'a'igi aldo' do hoł ni'lin' dah.

24 T'aani, t'aanigo a'nihidišnih, T'a-hai'-dah sīzad yidizts'an'igi ado šinil'a'igi yodlāni ēi hol'āgo inah' beh holoñ, ado ēi do bana'hodot'inł dah, nidih anīneh' bits'āndo inājin' iyah'.

25 T'aani, t'aanigo a'nihidišnih, bic'in' holziš ado k'adt nidih ba'holziž, ako ēi daneznan'igi God Biye' bižih' dēididots'inł ado t'aaltso dazdizts'an'igi ēi dajinā dolēł.

26 Hālah, Aſa inah' t'a bih biyi'di holoñ ēi'bañh; t'a akot'ēgo Aye' inah' biyi'di holoñ'go yēidiniah'.

27 Ado beh-boholni'h'go an-dot'inłgo aldo' yēidiniah', hālah, Dīneh-Bayizci'ni jiliñh ēi'bañh.

28 Di'di t'ado bik'ē t'o nihił adahayui, hālah, jišcā go'ne' nazjē'igi t'aaltso hažih' dēididots'inł, ēi bic'in' holziš.

29 Ado adeñ hādahidokah, ēi t'aaltso ya'at'ēhgo ada-

dzāigi ei hol'āgo inah' biyī-jīn' nadahīdido'jah, ado t'aaltso banhigi adadzaigi ei tī-ho'nih biyī'jīn' na'dahīdido'jahgo baniz'dot'inl.

30 ¶ Ših t'asa'hago c'eh aš'inh; dists'a'igi ei bik'ehgo béništ'inh: ako ših ana'hat'inh ei k'ezdon, hálah, do t'a ših inī'sinigi bikaša' dah ei'banh, nīdih Aġa šini'a'igi ei inī'zinigi t'eyah.

31 T'a ših a'dahašni'go ei ša hane'igi do t'aani dah.

32 Ako nāna'ta' ei ših ša halne' ado šil bého'zin ei yeh ša halne'igi t'aani.

33 Nīdih Jan bic'in' adaso'ta' ako ei t'aani'ni ya holne'.

34 Nīdih dīneh bits'āndo ša hane'igi do nī'sin dah, ako di di'igi beh hasdzih nihic'in' yisda'hidohkāh binīyeh.

35 Ako hoh ei diltli'ado ididin'go bits'a'dindin'igi jilīn' nit'en; ako hwe adinin'igi konagan'ijīn' nihil ya'adat'ehgo nihil daho'zond.

36 Nīdih Jan ša halne'igi bilāhgo ayoat'eh ša halne', nāniš altso adesli'go binīyeh šīta šeidinian'igi t'a di nāniš banašahigi ei ša halne' Aġa ei šini'a'.

37 Ado Aġa šini'a'igi t'a bih ša holne'; bizih nīdih t'ahdo dadohs'inh dah, indah aźnolnīnigi nīdih do da-ōltsēh' dah.

38 Ado bizad ei do nihiyi'di daholon' dah, ei'banh yini'a'igi do daōhdlan' dah.

39 Diyin beh-ak'ēašcin'igi biyī' hažo'ogo hadadoh'in', ei beh hol'āgo inah' nihē holoñ danohsin, ako t'a ei t'aaltso ša halne'.

40 Ako nīhi do šadanohkāh dah, inah' nihē dahodolēl' nīdih.

41 Dīneh bits'āndeñ do ša ha'nih' dah.

42 Nīdih nihēha'sin God yeh ayoio'o'ni'ni do nihiyi'daholon' dah.

43 Šīta bi'zi' beh niyah' ako do dasinoh'sin dah; la'dah t'a bih bi'zi' yeh niyāgo indah ei dadi'no'sinl.

44 Ha'at'ēgošan' deidohdlañ il-i'lin' aha'dēnidzin'igi; ako il-i'lin'igi God t'eyah bits'āndeñ ei do danohsin dah.

45 Ako Aġa bic'in' beh niha hozdolnih t'ado dašohni'ni, t'ala'i ei niha halni', Mozes ba'daino'lih'igi nīdih.

46 Hálah, Mozes deisohdlañdgo t'eyah, ših do' dašoh-dlañd dolēl nit'en, hálah, ei šē ak'ēašcinh ei' beh at'eh.

47 Nīdih yeh ak'ēašcin'igi do daōhdlañgo, a'košan' ha'at'ēgo sizad deidohdlañl?

WOLĀ'I 6.

1 Ado ei' bik'ijīn' Jesus dahdiyah Galili be'ek'idt tse'

nago, èi Taibirias be'ek'ïdt at'eh.

2 Ado t'aiyisi ayoi aznè-lāngo hakē dayikai, hālah, na'ni bandat'inigi ayoat'è ba a'jilago dayiṭsañh' èi' binina.

3 Ado Jesus dziḷ biḡāngo ajiyah ado a'kwi hodahoḷ'āhigi biḷ nīdziztān nīteñ.

4 Ako haṭis-a'desdza beh beha'ni'hi Juz ba'alk'eh ada-doziñl èi aha'ni hadzih.

5 Ako Jesus jīdein'go t'o-ahojiyu'i hac'in' jokāhgodziṭsañh, ado Filip abizdi'nid, Hādeṣaṣaṅ bāh nīdahidil'nigo ako di dēidoyiñl'?

6 Ako di t'o hoznṭah biniyeh ahojinih, hālah, aẓdoniḷ'igi èi t'a hoh hoḷ bēho'zin nīdih.

7 Filip ahodi'nid, Bāh ṭa'din do'ba'añ naki bēso bañh-īliñ'go nīdih do biḡah dah, t'ala'i nītin'igo alc'indigo ba'istsōdgo nīdih.

8 Hodahoḷ'āhigi la' Andrew, Saiman Piter yiḷ haāzīgi ahodi'nid:

9 Kwi aṣki lè'i tl'oh-nadañ lès'an aṣdla'go nē'jah, ado lō alts'isigi aldo' naki': nīdih èis akoz'nè'lāngo honèl'añ dolèl'?

10 Ado Jesus adi'nid, Dineh t'aaltso dabidi'noḷbin, ako èi haz'an'igi tl'oh t'oahayui yil-āh, ako dineh dīnezbin'igi aṣdla'di milgo a'nèlt'e'.

11 Ako Jesus lès'an yēni' nē'dinilgo ako yik'i sodol-zinḍ, ado hodahoḷ'āhigi badzizniḷ, ako èi hodahoḷ'āhigi dadinezbīn'igi yadayizniḷ, ado lō aldo' t'a yeh hwih dadolèlgo.

12 Ado nīdanicādgo hodahoḷ'āhigi abizdi'nid, Nihēstī'igi nī'dahó'lah, t'a bo'oh'igi do yoadolts'iḷ dah.

13 Èi' binina a'la-a'dayilah, tl'oh-nadañ lès'an aṣdla' nīdahastī'go bo'oh dajiyañ'igi, ako ts'izis nakits'ādahgo bī ha'dadè'biñd.

14 Ado Jesus dīneh t'aaltso binaḷ alī'lè yanayāgo adadi'nid, Di t'aani ahodoni'ṭi-yahalne'i at'in lañh', nahasdzañ bikāgi dogal ha'nih yēni'.

15 ¶ Ako t'a adzi'li beh a'lāhgo-nat'āni adahoẓdolil'go Jesus biḷ bēho'zingo èi' binina t'asa'ha dziḷgo anānadzah.

16 ¶ Ako k'adt i'i'āngo hodahoḷ'āhigi be'ek'ïdtgo yī'kai.

17 Ado tsin-nael bih jokai, ado tse'na Kapernēam bic'in'go jī'kai, ako cahoḷhèl'go ado Jesus t'ahdo ha yigāh dah.

18 Ako ayoat'ēgo dēyolgo ṭoh yīlk'ōḷ siliñ'.

19 Ako ṭa dats'i, din dats'i tsin-sītañ biḡahgo dajil'èl'go Jesus ṭoh yīkā yīgaḷ'go dazizṭsañh', ado tsin-nael yic'in' yīgaḷ'go, ado bik'è holyè dahazliñ'.

20 Nídiḥ ako ahodí'niḍ, Śih ašt'ínḥ, t'ado ní'daldzǐ'di.

21 Ako ado bił ya'adat'éh'-go tsin-naeł biḥ jiyah, ado t'ahāgo ké'yahjiñ' dzideskai'igi jǐ'kai.

22 ¶ Ado biska'ni be'ek'idt yo'nandi naziñḥ yēní' a'kwi tsin-naeł a'dadiñgo dadziłtsañḥ', hodahoł'āhigi yih yǐkai nít'eñigi t'ēyah, ado Jesus hodahoł'āhigi tsin-naeł do bił biḥ jokai dah, ako hodahoł'āhigi t'ēyah t'asa'ha dahdikai:

23 Boholní'hi sodolzin do'-bik'ijǐñ' bāḥ dajiyañ yēngi, tsin-naeł la' Taibiriasdeñ níhez'el nídiḥ.

24 Ako a'kwi jil'āhigi, Jesus ado hodahoł'āhigi aldo' do akwe'e nakai'go dēyīñigo, biḥ aldo' t'aaltso bił dahdadiēł, ado Kapernéamdi yǐ'kai Jesus yǐ'kadantago

25 Ado be'ek'idt yo'nandi hak'idaskaigo adahodí'niḍ, Na'ntini ha'dańsañ' kwe'e yiniyah?

26 Jesus anāhodo'niḍgo anih', T'aani, t'aanigo a'nihidisñih, Níhi ha'daśinoťahigi ei niḥinał ali'lē banisēyah'igi do biniyé' dah, nídiḥ, hálah, bāḥ daōyañgo ado nídanocādigi ei t'ēyah biniyeh.

27 C'iyañ ana'diñhigi t'ado bik'e nídamisi, ako c'iyañ do-a'dodiñhigi, hol'ago inah biḥ yǐ'ti'i, ei Dineḥ Bayizci'ni

niḥaididoāl, ei'banḥ God Aṭa beh-ēho'zini yeh hak'i-a'zoh.

28 Ako adahodiniḍ, Ha'a-t'isañ' bandikāḥ ako nídadilniś God bi nāniś'igi?

29 Jesus anāhodo'niḍgo hac'in' hadzi, Ei hoh hodēla'igi daōhdlāñḥ, ako ei God biḥ nāniś at'eh.

30 Ako ei'banḥ adahodí'niḍ, Ha'at'isañ' beh-ēho'zini siñ beh, niḥinał adilił'go danididlanł; ado ha'at'isañ bandi'nal?

31 Daniḥiṭa yēní' halgaigi nídakai yēndañ man'na dayi'yān: t'a beh-ak'ēascin nēgi at'ēgo, ei ya'dilḥil biyi'deñ bāḥ baznił'tsōd dēido-yiñ'go biniyeh.

32 Ako Jesus anāhodo'niḍ, T'aani, t'aanigo anihidiśniḥ, Mozes ei do ya'dilḥil biyi'deñ bāhigi niḥa'niłtsōd dah, nídiḥ siṭa ei t'aani bāḥ ya'dilḥil biyi'deñ niḥa'niłtsōd.

33 Hálah di God biḥ bāḥ at'eh, ei hoh ya'dilḥil biyi'deñ bídayah'igi ado niḥokā dīneh inah yēidiāhigi.

34 Ado adahodí'niḍ, Boholní'hi, hol'ago di bāhigi niḥa iyiltsōd.

35 Ado Jesus anāhodo'niḍ, Śih ei bāḥ beh-inan'igi niśliñḥ', t'a-hai'-dah śadogał'igi, ei do dicin nādodlēt dah, ado t'a-hai'-dah śodlan'igi ei do dibā rādodlēt dah.

36 Nídiḥ a'nihidisñih, Níhi

aldo' dasoŋtsaḥ' ḥīdih do da'ohdlāḥ dāh.

37 T'aaltso Aḥa šayidiāhigi ēi šahakāh, ado t'a-hai'-dah šažniyah ših ēi t'aiyisi do No'wehjin', hodoš'ne' at'ē dah.

38 Hālah, ya'dihlil biyī'den hadayah do t'a ših inisiḥigi adešniḥ biniyē' dah, ḥīdih šiniḥ'a'igi inī'zinigi ēi adešniḥ biniyeh.

39 Ado di ēi šiniḥ'a'igi inī'zinigi at'eh, t'a Aye' dziḥtsan'igi ado jodlan'igi ēi t'ēyah hol'āgo inah beh holon, ado ninilkāndi nāhodi-dešlāl.

40 Ado di'di Aḥa šiniḥ'a'igi inī'zinigi at'eh, ēi t'aaltso šažninil'igi do la' yo'adešt'ēl' dah, ḥīdih ninilkāndi nābīdī-dešlāl.

41 ¶ Ako Juz honina aḥc'in' ya'dalḥi' t'a dabiyī'idi, hālah, Ei bāh ya'dihlil biyī'den niyah'igi ašt'inḥ, jini'go hadzodzi ēi'baḥ.

42 Ako adadī'nid, Da' di'is do Jesus at'in' dah? Jo'zef biye', biže'e ado bīmah bē'dahonilzin'igi? Ha'at'ēgošan' a'ko Ya'dihlil biyī'den hadayah', jiniḥ?

43 Ako ēi'binina Jesus anāhodo'nidgo hadzi hac'in': T'ado t'a nihiyī'idi sād nihi aḡa'ni.

44 Dineh do la' šadogaḥ' dah, Aḥa šiniḥ'a'igi ēi šic'in' ko'ho-

lago t'ēyah, ado ninilkāndi nāhodi-dešlāl.

45 Ahodonih - yadahalne'i yik'idēzoh': Ado ēi t'aadzil-tsoh God bits'ānden ḥī'dahodi'notiḥl' ako dīneh t'aaltso Aḥa dēyidizts'an'igi ado i'dahol'an'igi ēi šahakāh.

46 La'dah dīneh do Aḥa yiyiḥtsan' dah, God bits'ānden naḡah'igi ēi t'ēyah Aḥa yiyiḥtsanḥ'.

47 T'aani, t'aanigo a'nihidīšniḥ, T'a-hai'-dah šodlan'igi ēi hol'āgo inah beh holon.

48 Ših ēi bāh beh inan'igi nišlīḥ'.

49 Nihiḥa yēni' halgaigi man'na dayi'yāḥ ako ēi dāneznah'.

50 Di'di ya'dihlil biyī'den bāh bīdayah'igi at'eh, ako ēi'di dīneh yiyiyan'in do dādotsaḥ' dah.

51 Ših bāh ḥinan'igi nišlīḥ', ēi ya'dihlil biyī'den bīdayah'igi; ado dīneh t'a-hai'-dah yiyiyan'go ēi hol'āgo ḥinā dolēl, ako bāh ādeš'āligi ēi šitsiḥ' at'eh, ako t'a ēi ni-hokā dīneh beh dajinā dolēl biniyeh.

52 ¶ Ako Juz ēi' binina do biḥ dahozoḥ'go aḥc'in' ya'dalḥi'go adaniḥ, Ha'at'ēgošan' di dīneh t'a biḥ bitsiḥ' nihadol-tsoḥ'go dadidiḥl'?

53 Ako Jesus ahodi'nid, T'aani, t'aanigo a'nihidīšniḥ,

Dīneh Bayīzci'ni bitsīn' do daōyāngo ado bih dīl do daōhdlañ'go ako inah nihi-yi'di at'din.

54 T'a-hai'-dah sitsīn' yiyi-yañ sīn, ado sīh dīl yodlañ sīn ēi hol'āgo inah beh holoñ, ado ninīlkāndi nāhodīdešlāl.

55 Hālah, sitsīn' ēi t'aani c'i-yan at'eh, ado sīh dīl ēi t'aani yīdlañ'īgi at'eh, ēi'bañh.

56 T'a-hai'-dah sītsīn' yiyi-yañ sīn ado sīh dīl yodlañ sīn t'a ēi sīyi'di hojiloñ, ado sīh hayi'di honišloñ'.

57 Ado t'a Afa hīnan'īgi sīnīl'a, ado Afa beh hīnīš-nah', t'a akot'ēgo t'a-hai'-dah sīyañ'īgi t'a ēi sē hīnā dolēl.

58 Di'di ēi ya'dīlhił biyi'deñ bāh bīdayah'īgi at'eh: dani-hīfa yēni' man'na dayi'yañ ako ēi daneznah', di'di do akot'ē dah, t'a-hai'-dah di bāh yiyiyan'īgi ēi hol'āgo hīnā dolēl.

59 Di beh nažnitin'go Kapernėamgi a'la-na'adlėh-ba'kin go'ne' hadzisdzi.

60 ¶ Di' bīnina hodaho'āh-īgi lañh dēidizts'aŋgo ada-di'nid, Di aha'nin'īgi t'aiyisi nantl'ah, hai'saŋ' bīl bėho'zīn dolēl?

61 Ado Jesus t'a hoh hayi'-di hoł bėho'zīngo, ēi hoda-ho'āhīgi do bīl dahožon'go al'c'in' ya'dalfi'go abīzdi'nid, Da' di'īs bik'ē do nihił daho-žon' dah?

62 Ako ha'at'ėgošaŋ' dolēl Dīneh Bayīzci'ni de'go yi-gal'go daołtsaŋ'go atse'daŋ sīda nīt'eñ yeŋ'go?

63 Nīlc'ih Diyini ēi inah iłiñh', ats'is ēi t'ado ił'i'ni dah, sād beh nīhic'in' yaš-ti'īgi ēi Nīlc'ih Diyini adat'eh ado inah adat'eh.

64 Nīdih nihi la' do daōhd-lañ' dah, hālah, Jesus hodėyādeñ dodajodlañ'īgi bīl bėho'zīn ēi'bañh, in'dah la' dīneh yahodołtėlīgi aldo' hoł bėho'zīn.

65 Ado azdi'nid, Di' bīnina anīhidi'nid, dīneh do la' sa dogali dah, Sīfa bik'ehgo šažniyāgo t'ėyah.

66 Ado i'daŋ hodaho'āhīgi lañ'i na't'aŋ dahna'hīdikai ado t'ado hoł nādeskai dah.

67 Ako Jesus hadzigo anih', nakits'adahīgi bic'in': Da' nihi'īs aldo' sīts'a'-dohkāh?

68 T'a a'ko Saiman Piter ahodi'nid, Boholni'hi, hai'saŋ' bic'in' dikāh, nił hol'āgo inah sād nē holoñ?

69 Ado nihi da'idlāñh ado t'aiyisi nihił bėdaho'zīn nił t'aani Christ nī'liñh, God hīnan'īgi biye'.

70 Jesus anāhodo'nid, Da' sīh'īs do na'nīhidinil dah ēi nakits'adah nołt'ėgo? ado nihi la' bī-ini'zini no'liñh'?

71 Ako ēi Judas Īskariat, Saiman biye' a'bijinih, hālah, t'a ēi dīneh yahodołtėl ēi'

bañh; ado èi nakits'adahigi la' at'inh.

WOLĀ'I 7.

1 Ako'dza do'bik'ijin' Jesus ninajidah Galiligi, Judiagi èi do t'a'k'adt jidèyā dah, hálah, Juz dahodiyilyèl daho'nih èi'bañh.

2 Akohgo Juz bih Ca'ha'ohgi a'dadozinl k'adeñ baholziš.

3 Èi'bañh bil hajijè'igi adahodi'nid, Kodo Judiago dahadināh ako nidaho'ahigi aldo' bananināhigi dèidołtsèl biniyeh.

4 Hálah, dīneh la'dah do nēnil'in'go yanağā dah sēho'zin dolèl nī'zingo, ako di'di bānanināgo t'a yit'ini t'aadziltso dahanal bānanināh.

5 Joh, bil hajijè'igi nīdih aldo' do dahodlan' dah, èi'bañh.

6 Ado Jesus ahodi'nid, Ših t'ahdo ša holziš' dah, nīdih nihi èi t'a holzišgi danīhah'.

7 Nihokā dīneh èi do nihi jo'la dah, nīdih ših t'èyah dašjo'lah' hálah, adani'igi bañhigi at'ègo èi bahašne' èi'bañh.

8 Nihi adaaziñdgo dahdohkāh: ših t'èyah do k'adt adaziñdgo dèyā dah; hálah, ših t'ahdo ājin' ša'ahalziš' dah èi'bañh.

9 Ako di sādigi beh hac'in'

hadzodzi'go t'a Galiligi niñiga nit'ēñ.

10 ¶ Nīdih bil hajijè èi adaziñdgo èikai, ado hoh aldo' t'a nažnt'ingo akōñ jiniyah.

11 Ako adaziñdgi Juz ha'dahodez'in'go a'danih, Hādīšan' niñigāh?

12 Ako dīneh bitahgi hā ya'ti': la' adanih, Dīneh ya'at'ēhi jilinh, nīdih nāna'la' èi adanih, Dodah, dīneh binjilo'.

13 Ako nīdih dīneh la'dah do t'a yit'inigo hā ni'dat'in dah, Juz bēdadzil'dzitgo èi'bañh.

14 ¶ Ako adaziñd ałni'gi holzišgo Jesus bi-sohodizinkin go'ne' yah ajiyah ado naznežtañ.

15 Ado Juz t'o-bil-adahayu'i ako adadi'nid, Ha'at'ègošan' di dīneh naltsos bil bēho'zin, šāñ t'ado yīho'āñ dah.

16 Jesus hananadzi'go ahodi'nid, Ših na'ntin'igi do t'a ših dah, nīdih šinī'a'igi èi bih.

17 Ako dīneh t'a-hai'-dah la' yik'ehgo nağāgo na'ntin'igi bil bēho'zin dolèl, God dats'i bits'añdeñ, doda'i, t'a šinik'ehigi dats'i adišnih'.

18 T'a-hai'-dah a'da yajil'ti'igi èi t'a hoh ayoat'è dešlèl dzinī'zin: nīdih t'a-hai'-dah binī'a'igi baha'nih dolèl nī'zinigi èi t'aani'go at'eh, ado bañhigiat'è biyi' at'din.

19 Da' Mozesís bik'eh-ahoni'li do niha yidiniān dah? nīdih ei bik'eh-ahoni'li do bik'ehgo nahkai dah. Ha'-at'isañ' biniyeh ako dašidi-yoñhél'go ban'daht'inh?

20 Ako dīneh'igi anādahodo'nidgo hac'ih' hadasdzi, Nilc'ih-bi-ini'zini niyī'di holon lañh', hai'sañ' ako niñih'ih'go yan'dat'inh?

21 Jesus hananadzi'go ahodi'nid, T'ala'i banisēyah ado t'aanoitso t'o-nihil-adahayu'i.

22 Di'banh Mozes añh-na'-hinilgis niha yidiniānh, (hālah, do Mozes bits'anden dah, nīdih da'aā yēni' bits'anden ei'banh;) ako nihi haayinh'-jinh biyī' nīdih dīneh banh nīdahinoḡis.

23 Ako dīneh haayinh'-jinh biyī' hañh na'hīneḡizgo Mozes bits'añdo bik'eh-ahoni'li do bits'azdokah dah biniyeh, da' haayinh'-jinh biyī' dīneh hažo'o na'bīdilizah'igis banh sic'in' do nihil dahožon' dah?

24 Īnolnīn'igi t'ēyah bik'ehgo t'ado nītsī'dahkesi, lēdol't'ēgo t'ēyah bantsī'dahkes.

25 ¶ Ako la' Jerusalemdoiḡi adadi'nid, Da' di'is do dazdiyohél'go ban'dajit'inigi at'in' dah?

26 Ako nīdih do biyēgo yał'ti', in'dah t'ado bic'in' hadzi'i dah. Da' bi'daholnih'-

igis di t'aani Christ at'ingo bil bēdaho'zin?

27 Joh di dīneh naḡaden nihil bēdaho'zin; nīdih Christ niyāgo, niyāden dīneh la'i nīdih do bil bēdaho'zin dah dolēt.

28 Ado bi-sohodizīn-kin go'ne' Jesus nažntin'go yē'go hadzodzi'go ajinih, Sē'dahonohsin, ado našāden aido nihil bē'daho'zin; do t'a sī'nik'eh niyā dah, nīdih sīni'a'igi ei t'aani'go at'eh, ako ei do bē'dahonohsin dah.

29 Nīdih sīh hwē'hasin: hālah, sīh bits'anden našah' eibanh; ado ei sīni'a'.

30 A'kohgo hoł nī'dadidil danizīn', nīdih dīneh t'ado hwiłtsōdi dah, hālah, t'ahdo ajin' ha ahalziš' dah ei'banh.

31 Ado t'oahayui dahosdlāndgo ado adanih, Da' Christ niyāgoš di dīneh bilāhgo alī'lē yandogał'?

32 Ako dīneh akot'ēgo ha ya'dał'ti'go Fe'risiz dēyidizts'an, ado Fe'risiz in'dah alānjīn' nādaiñn'hi bil ei yah-ada'ini'li adēs'a' hoł nī'dadodilgo biniyeh.

33 Ako Jesus ahodi'nid, T'a aha'nijīn' nihil honišon', ako in'dah sīni'a'igi bic'in' nī'dešdał.

34 Ha'dašinohta dolēt nīdih došik'idadohkah' dah, akonašādi t'ēyah do dadohkah' dah.

35 Ako Juz t'a bih al'c'in'

ya'dalŕi'go adadi'nid, Hāgo-
sañ' dogal'go do bik'idadi-
kah' dah, da' ŕa'daōskaigiš
biŕahgo jidogał, adi ał'añ
dadine'e nažntin dolēłgo?

36 Ako ał'añ'nin'igišañ'
ha'at'i olyeh, Ha'dašinoħta
dolēł nidiħ do šik'idadoħkah'
dah, ako našadi ei akōñ do
dadohkah' dah?

37 ¶ Ado adaaziñd biğah
niniłkāngo, ei bijiñh ayoat'ē
bana'asde, Jesus sižin'go ado
yē'go hadzi'go anih Dineħ
t'a-hai'-dah la' dibā nilin'go
bi'nidi šadogał ado adodlinł.

38 T'a-hai'-dah šodlan'igi
diyin beh-ak'ēašcin'go adi-
nidigi giat'ēgo ei biyi'deñ
inah-tōħ ha'dazlin' dolēł.

39 (Ako di Nilc'ih Diyini
ba hadzodzi', dahodlan'igi
badidot'ał: hālah, Nilc'ih
Diyini t'ahdo adeñ ādēt'ah
dah, ado Jesus t'ahdo ayo-
at'ei abidilneh' dah ei'banh.)

40 Ei' binina dineħ t'oaha-
yui di'di ał'añ'nin'igi dazdiz-
ts'añgo adazdi'nid, T'aiyisi
t'aani di Ahodoni'li-yahalne'i
at'eh lañh'.

41 Nāna'la' ei adaniħ, Di'di
Christ at'eh, nidiħ la' ada-
nih, Da' Christiš Galilideñ
dogał?

42 Da' dōš diyin beh-ak'ēaš-
cin'igi ani' dah, Christ ei Dē-
vid biš'añdo oci'li jiliñh ado
Bethlihem kin-hal'ādo, t'a'a-
kwi Dēvid kē'hat'in nīt'eñ?

43 Ako dineħ'igi honina t'a
ał'añ niš'i'dakesgo ya'dalŕi'.

44 Ako la'igi hoł nidadidił
daniziñ nidiħ dineħ t'ado
hwiltsōdi dah.

45 ¶ Ako yah-ada'ini'li ei
alāñjin' nādaiñn'hi ado Fe'-
rišiz yana'kaigo adabiždi-
nid, Ha'at'ēgošañ' t'ado bił
na'nohkai dah?

46 Yah-ada'ini'li anādado'-
nid, Dineħ t'ahdo kot'ēgo
yałŕi'igi dah.

47 Ako Fe'rišiz anādahodo'-
nid, Da' nihi'is ałdo' nihi' di-
not'a?

48 Da' bidaholnih'igi ado
Fe'rišiziš la' dabosdlāñd?

49 Nidiħ di dineħ bik'eh-
o'o'ni'li do bił bēdaho'zinigi
dabidēdzi.

50 Nikodi'mas, (ei tl'ēgo Je-
sus yaniyah'igi,) la' ałah ji-
lin'go abiždi'nid,

51 Da' nihi bik'eh-o'o'ni'liis
dineħ la'dah t'ahdo yidi-
ts'inħgo ado ani'igi t'ahdo
behoziñh'go ya'nihwiāh?

52 Ei t'aaltso anādahodo'-
nidgo hac'in' hadasdzi, Da'
nih'is ałdo' Galilideñ ni'liñh?
hāssid in'dah di'niñ, hālah,
Galilido ahodoni'li-yahalne'i
do halēh' dah.

53 Ako dineħ t'aadziltso da-
hağan'go tādzoskai.

WOLŦA'I 8.

1 Jesus dašdiyah dził A'li-
vet bič'in'go.

2 Ado t'aiyisi abi'nigo bīsohodizin-kin biyi' go'ne' anādzodzah, ako dineh t'aatso hahaskai, ado dzinezdāgo ado nazneztān.

3 Ado ak'idaalcīi in'dah Fe'risiz ēi asdzani la' adilē'go bik'idadziskai'igi yił ha ikai ado alni'gi dayinesdāgo,

4 Adahodi'nid, Na'ntin'i di asdzani ts'ide adileh yanagāgo nī'dadiltinh.

5 Joh, Mozes bits'ando bik'eh-o'o'ni'hi yeh nihił holne' akodat'inigi bił nizdolnīł; nīdih nih'saṅ' ha'at'i dinih'?

6 Di yeh hodantahgo adahodi'nid, beh hak'idahozdiāh biniyeh. Nīdih Jesus ya a'dzidzāgo lēz bikāgi ha'la' beh adzizoh, t'ado dzidizts'aṅ dah nahalingo.

7 Ako t'a nī'dahodił'kidtgo nīzdi'na'go abīzdi'nid, T'a-hai'-dah ēi nihiłahgi bañhigiat'ē biyi' at'dinigi ēi ha'nīdi atseh di asdzani tseh yeh nē'didołnīł.

8 Ado ya anādzidzāgo lēz bik'i nājišcīnh.

9 Ako dēyidizts'aṅ'igi t'ala'i nītin'igo c'ēheskai, (alañjin'igi atseh' ado ts'ide akeden'igi beh niholziž:) ako Jesus t'ēyah akwe'e, in'dah asdzani yo'ne' alni'gi siziṅ'go.

10 Ado Jesus na'di'na'go t'ado yiyiltsa'ni dah, ei asdzani t'ēyah, ado ayidi'nid, Asdzani, hājišaṅ' nik'idaha-

ahigi? Da' dineh'is do la'dah nē'nist'ind dah?

11 Ako ajinih, At'din dineh, Boholnī'hi. Ado Jesus ahodi'nid, Ših aldo' do na nī'des'tiṅł dah: niłāh dahn'didāh, t'ado bañhigi anānt'ini.

12 ¶ Ako Jesus hanānadzi'go ahodi'nid, Nahasdzan bikāgo dine'e ba' adindi'ni nišliṅh, t'a-hai'-dah šikē nagāh'igi ēi do cahalhēlgo nagā dah dolēł, nīdih inah beh adindi'ni hwē holoṅ' do.

13 Eī'bañh Fe'risiz adahodi'nid, Nih, t'a nih a'dahol'ne', ako hōlne'igi do t'aani dah.

14 Jesus hadzigo anāhodo'nid, T'a ših a'dahašne' nīdih hašne'igi ēi t'aani at'eh: hālah, niyādeṅ in'dah dēyāgo aldo' šil bēho'zin ēi'bañh; nīdih niyādeṅ ado dēyāgo do nihił bēdaho'zin dah.

15 Nihi ats'is bik'ehgo t'ēyah ban'daht'inh, ako ših do dineh bēništ'in dah.

16 Nīdih bēništ'ingo bēništ'i'ni ēi t'a'ani; hālah, ših do t'asa'ha dah, nīdih ših in'dah Aṭa šinī'a'igi šil holoṅ.

17 Ado nihi bik'eh-o'o'ni'hi aldo' biyi' beh-ak'ēašcīnh, ēi dineh nīdilt'ēgo halne'go ēi t'a'ani.

18 Ših ēi t'a ših a'dahalne'igi ašt'inh, ado Aṭa šinī'a'igi ēi aldo' ša halne'.

19 Ako adahodi'nid, Hadišaṅ' niṭa? Jesus anādo'nid,

Ših' nīdih do sē'dahonohsin dah, ako šīfa aldo' do bē'dahonohsin dah; sē'dahonohsingo t'eyah šīfa aldo' bē'dahonohsin do nīt'eñ.

20 Di sādigi bēso-ba'-kin go'ne' Jesus yeh hadzī, bīsohodizīn-kin biyī' go'ne' na'ntīn'go: ako nīdih dīneh do la'dah holtsōdi dah, hālah, t'ahdo ajīn' ha ahalzīs' dah ēi'banh.

21 Ako Jesus anāhodo'nid, Ših, ša' hont'i'go déya'go ado nihi hadašinohta dolēl, bañhīgi-at'è t'a danīhiy'go dadī'noñhnēl: déyah'ago do akōñ dadohkah' dah.

22 Ako Juz adadi'nid, Da' t'ās hoh az'diyolyēl? Hālah déyah'ago do akōñ dadohkah' dah, jīdi'nid ēi'banh.

23 Ako abizdi'nid, Nihi yo'yahdi dano'liñh; ših t'eyah yo'dahdeñ: nihi nihokādeñ dano'liñh ših t'eyah do nihokādeñ dah.

24 Ēi'banh a'nīhidīšnih, bañhīgiat'è t'a danīhiy'go dadī'noñhnēl, hālah, do daōhdlañ dah ših ašt'ingo, ako bañhīgiat'è t'a danīhiy'go dadī'noñhnēl.

25 Ado ēi adahodi'nid, Hai'sa' ant'iñh? Ako Jesus ahodi'nid, Ts'ide atsē'da' a'nīhidīšnih yēnī' t'a ēi.

26 Lañ'i beh nihič'in' hadesdzih ado beh niha nīdešt'inli holoñ: nīdih šīnīl-

a'igi ēi t'aani; ako ēi bits'an-do dišets'an'igi ēi nihokā dine'e beh bic'in' yaštī.

27 Ako Afa ba yajil'ti'go ēi t'ado yik'idaditañ dah.

28 Ako Jesus ahodi'nid, Dīneh Bayizci'ni dahdahidoł-t'e'go ako in'dah ših t'a ēi ašt'ingo nihił bē'dahodoziñl, nīdih do t'a šī'nik'eh bana'sā dah; šīfa yeh nasineztañ'igi bik'ehgo di beh yaštī.

29 Ado šīnīl'a'igi ēi šīl holoñ: Afa ēi do šīts'anđi nağā dah, hālah, t'aa'lañin' bił ya'at'ēhīgi t'eyah bana'sah ēi'banh.

30 T'a di beh yajil'ti'go lañ'i dahosdlañd.

31 ¶ Ako Jesus ēi Juz dahosdlañdigi abizdi'nid, Sīzād t'eyah bik'ehgo wohkāhgo ako in'dah t'aani šīdaholañi dano'liñh.

32 Ado t'aani'ni nihił bē'dahodoziñl, ado ēi t'aani'ni nihiē' dēdidocił'.

33 Ako anādahodo'nid, Nihi Ēbraham ba'alcini danidliñh, ado t'ado dīneh bi nalte' danidliñ nīt'enīgi dah, a'koša' ha'at'ēgo nihe' dadidocił' dīnīh'?

34 Jesus anāhodo'nid, T'aani, t'aanigo a'nīhidīšnih, t'aha'i'-dah bañhīgi ani'li t'a ēi bañhīgiat'è bi nalte' jīliñh.

35 Ako a'nal'a'i do hol'ago ha'alk'è sīda' dah, nīdih Aye' t'eyah hol'ago sīdah'.

36 Ēi' binina Aye' niĕ dēi-dezcit'go ako t'aani niĕ dadidocil'.

37 Šil bēho'zin Ē'braham ba'alcini dano'lin'igi nīdih dašidiyoĕhēl'igi t'ēyah danohsin; hālah, sizād nihiyi'di do ba'nahaz'ān dah ēi'banh.

38 Šiŕa bil yiltsan'igi t'a ēi beh yašī': ado nihi danihiŕa bil daoĕtsan'igi ēi banahkai.

39 Ako hanadasdzigo adahodi'nid, Ēbraham ēi danihiŕa at'eh. Jesus anāhodo'nid, Ēbraham ba'alcini danoĕin'go lañh' Ēbraham yanayah'igi banahkai dolēl nī'tēn.

40 Nīdih k'adt dašidiyoĕhēl'igi t'ēyah danohsin, t'aanigo beh nihiĕhwešne'igi ēi God bits'aŕdo dīsets'aŕ: hālah, Ēbraham ēi do akot'in dah nī'tēn.

41 Nihi danihiŕa yanaĕāhi-gi bandahkai; ako adahodi'nid, Nihi do adilyeh beh danihidizciŕ' dah, ako nihiŕa ēi t'ala'i, ēi God.

42 Jesus ahodi'nid, God nihiŕago lañh'ayoadašohni' dolēl nī'tēn nih; hālah, God bits'aŕden kwe'e niyah ēi'banh, in'dah do t'a šī'nik'eh niyā dah, nīdih ēi šī'nī'a'.

43 Ha'at'ēgošan' yašī'igi do bik'idadohtin' dah? Hālah,

nihi sizād do dadohts'in dah ēibañh.

44 Nihi ini'ziŕ-beh-bohol-ni'hi danihiŕa, ēi bits'aŕden dahonoĕn, ado t'a yida'hi-nolnih'igi ēi a'daht'in, in'dah ēi hodēyāden dīneh nēltsēdi niĕin, ako t'aani'ni do yik'ehgo naĕā dah, hālah, biyi'di t'aani'ni at'din ēi'banh. Yoc'id yeh yaŕŕi'go t'a bih'igi yeh yaŕŕi': hālah, biyoc'idi niĕin in'dah yiŕa niĕin'igi at'eh ēi'banh.

45 Ado t'aani'ni beh nihiĕ hašne'go ēi' binina do dašohdlān dah.

46 Hai'saŕ' banhiĕiat'ē beh šik'ihodoh'āh? ado t'aani adišni'go ha'at'ēgošan' do dašohdlān dah?

47 T'a-hai'-dah God bits'aŕdoigi ēi God bizād yidits'a': ēi'banh nihi do dadohts'a'dah, hālah, do God bits'aŕden dahonoĕn' dah ēi'banh.

48 Ako Juz hanādasdzigo adadi'nid, Da' dōš ya'at'ēhgo adadi'ni' dah, ēi nih Seme'ria dīne'e la' ni'ĕin, ako niĕc'ih-bī-inī'zini niyi'di holoŕ?

49 Jesus anādo'nid, Ših do niĕc'ih-bī-inī'zini šiyi'di holoŕ' dah; nīdih ših šīŕa šil niĕin'go inī'sin, ako ših do nihiĕ nišliŕ' dah.

50 Do t'a ših beh ayoaništ'ē dolēli bikāšā dah, ako t'ala'i ēi yikāĕah ado yēnt'in.

51 T'aani, t'aani'go a'nihi-

dīsnih, t'a-hai'-dah la' dīneh sād beh yašti'īgi yāahalyāngo ei do anīneh yidołtsel' dah.

52 Ako Juz anādahodo'nid, K'adt nihił bē'dahozin nił-c'ih-bi-ini'zini niyi'di holon lañh', Èbrahim indah ahodoni'li-yadahalne'i ei daneznah', ako nił adīnih, T'a-hai'-dah sād beh yašti'īgi yāahalyāngo ei do anīneh yido'liñh' dah.

53 Da' ni'is nihița Èbrahim yēni' ei daztsan'īgi bilāhgo ant'eh? ahodoni'li-yadahalne'i aldo' daneznah': akosañ hai i'dil'inñh?

54 Jesus anādo'nid, T'a šił ayoaništ'eh i'dišyago ako ayoaništ'ēhīgi do i'liñ' dah dolēł; šița ei ayoat'ēi šiēidiāh, nihi God at'eh dadohnin'īgi:

55 Ako do hwē' dahonohsin dah, niđih šił bē'hasin, ako, do bē'hasin dah, diśni'go nihi nahonišlin'go biyoc'idi nišlin dolēł nit'eñ: niđih šił bē'hasin ado sād yeh yašti'īgi bāahašyañh.

56 Nihița Èbrahim sa holziz'īgi biđiñh yiyiltsaño t'aiyisi bil ho'zon' ado yinēl'in'go bah bil ho'zonđ.

57 Ako Juz anādahodo'nid, Nił t'ahdo ašdla'din ni na'hāh dah, da' a'koš Èbrahim yiniłtsañh?

58 Jesus anāhodo'nid, T'aani, t'aanigo a'niłidišnih,

Èbrahim t'a bitsē'dañ honiš-loñh.

59 A'kohgo tseh ni'dadzizlā beh dahwiždolnił' biniyeh, niđih Jesus hats'añ ni'des-t'iñ, ado bi-sohodizin-kin biyido' c'izniyah, ado biťahgo c'izniyah, ado yo'ajiyah.

WOLĀ'I 9.

1 Ado Jesus t'a a'kwi jogal'go dīneh la' t'a biđizciñdeñ binā at'din lē'i dziłtsañh.

2 Ako hodahoťahīgi niđahodeł'kit, Na'nñini, hai'sañ bañhīgi a'dzah, di dīneh dats'i, hašci'ni dats'i ako t'a hanā at'dingo hodizciñh?

3 Jesus ahodi'nid, Di dīneh do bañhīgi a'dza dah, ado bišcin'īgi aldo' dodah: niđih God yanağahīgi beh bē'ho-doziñł biniyeh.

4 Šinił'a'īgi bi naniš t'aiyisi bana'sah' t'ah hol'indañ: tl'ē ei bic'in' holziš, a'kohgo dīneh do la' nalniš dah.

5 Nahasdzañ t'a bikā našah'ijin' šił nihokā dīne'e ba adindin nišlinñh'.

6 Ako akot'ēgo hadzi'go lēz yik'idēzē ado bižē yeh haštl'iš a'yilāgo dīneh binā at'dinīgi bina'k'ē yiztlē.

7 Ado ayidi'nid, Niłah, Šiloam toh sikan'īgi, (ei El'a'yolyeh) biyi' ťaa'digis, ado akōñ jiniyago ťa'az'desgiz ako adeñ ajoin'go niđizdah.

8 Ēi' binina bił kédahoji-
t'inigi ado hanā at'dingo da-
hoin yēnī' adadi'nid, Da' di-
jś do sidāgo ado ado'ked yē-
nī' at'in dah?

9 Ako la' a'danih, Di ēi'
at'inh: nānala' a'danih, Ts'i-
de bī'nolnīn lē'i, nīdih t'a
hoh aźdi'nid, Śih lañh' ēi
ašt'ini.

10 Ēi' binina adahodi'nid,
Ha'at'ēgošan' nīnā añ al'-
yah?

11 Anaž'do'nidgo hadzodzi,
Dineh lē'i Jesus yolyeh'igi
ēi hašt'is a'yilah, ado śinā
yiztlē ado aśidī'nid, Nilāh
Siloam, toh sikan'igo dīnah,
adi ūa'dīgīs; ako ado akōn
nisēyah ado ūadesgiz ako
eš'inh se'liñ.

12 Ado ēi adahodi'nid, Hā-
dišan' nağāh? Ako aźdi'nid,
Do śił bēho'zīn dah.

13 ¶ Ako ēi bitsēdan hanā
at'din yēnī' Ferisiz bic'in' hol
daskai.

14 Ako lañh' haayinh-jīnh
azliñ'go Jesus hašt'is a'yi-
lah ado hanā añ a'yilah.

15 Ako Ferisiz ałdo' nīnāda-
hodel'kidtgo, Ha'at'ēgošan'
inīinh sinī'liñ? Ako abīzdi-
nid, Hašt'is śinā yiztlē, ado
ūadesgiz ako eš'inh' se'liñ.

16 Di' binina Ferisiz la' ada-
di'nid, Di dīneh do God bi-
ts'andēn dah, hālah, haa-
yinh'jīnh azliñgo do bił ni-
liñ dah, ēi'bañh. Nānala' ēi

adadi'nid, Ha'at'ēgošan' di-
neh bañhigi añihigi kot'ēgo
alilē yanağā do? Ako t'a
a'lañ hantsi'dakesgo ya'dal-
ti'.

17 Dineh binā at'din nīt'eñ-
igi anādēido'nid, Nih'saň'
ha'at'i bīdīnih', nīnā añ a'yi-
lāigi bañh? Ado aźdi'nid,
Ahodoni'li-yahalne'i jī'liñh'.

18 Nīdih Juz ēi do dahodlañ
dah, t'aani hanā at'din ni-
t'eñigi, ado ajoīñ dzizliñ'go,
ado ēi ajoīñ dzizliñ'igi, haže'e
indah hamah ēi yika' nīda-
as'a'go indah.

19 Ado ēi nīdahodel'kidt,
ako adanih, Da' di'is nīhiyāž
at'eh, t'a binā at'dingo yiz-
ciñ' dohnin'igi, akošan' ha-
at'ēgo k'adt o'inh'?

20 Ajīscin'igi t'aaji'lah ha-
nādzodzi'go aźdi'nid, Di ni-
hiyāž at'eh ado binā at'din-
go śilcinh' ēi nīhił bēho'-
zīn;

21 Nīdih ajo'īñ dzizliñ'igi
ēi ha'at'ēgo śiñ, ako do nīhił
bēho'zīn dah, ado hai śiñ
hana añ a'yilah ēi do nīhił
bēho'zīn dah, nizni'nīsañh,
t'a hoh nīdahodol'kidt, ako
t'a hoh a'dahazdodzih.

22 Ajīscin'igi di sād beh
hadzodzi, hālah, Juz bēdzil'-
dzīt ēi'bañh: Juz t'a i'daň
yeh nīdahaz'añh, t'a dīneh
la', di Christ at'eh, jīdi'nidigi,
ēi a'la-na'adlēh-ba'-kindo a-
ts'a-hodidolt'el.

23 Ēi' binina ajišcin'igi az-di'nid, Nizni'nisañh t'a hoh nidahodoł'kidt.

24 Ako binā at'din nīt'enīgi, Hak'go, nādēido'nidgo adayidi'nid, God bił sodil'zin, nihił bédaho'zin di dīneh bañhīgi anili at'eh.

25 Ako anādo'nidgo hadzī, Hwilah, bañhīgi anili dats'i at'eh, dodah dats'i, nidih ēi do šil bēho'zin dah; t'ala'i t'eyah šil bēho'zin, šinā at'din nīt'en, k'adt eš'inh'.

26 Ako anādahodo'nid, Hā-šan' ni'lāh, ado ha'at'ēgo ninā aň a'yilah?

27 Anābīzdo'nid, T'a i'daň beh nihił hwešne' nidih t'ado dasidots'aň dah: ha'at'isaň' bīnyeh nādadihohts'inł, da' nihi'is ałdo' bīdaho'ah dolēl?

28 Ako dahodzēdzī ado adadi'nid, Nih ēi boho'ahi ni'linh, nidih nihi ēi Mozes bīdaho'ahīgi danidlinh.

29 Nihi nihił bédaho'zin God, Mozes yic'in' hadzi'igi, ako di ēi jīnyādeň do nihił bédaho'zin dah.

30 Ado dīneh hadzīgo anāhodo'nid, Yā t'a dolē'igi at'ē laňh', niyadeň do nihił bédaho'zin dah nidih, ako ēi šinā aň a'yilah.

31 Joh, nihił bédaho'zin, God bañhīgi adanīgi do yīdits'a' dah: nidih dīneh God yic'in' sodilzīn'igi ado yik'eh-

go nağāhīgi ēi t'eyah yīdits'a'.

32 Nahasdzaň hazliň'deň dīneh t'a binā at'dingo bīdīzcin'go t'ahdo binā aň al'yah ha'nin'igi dah.

33 Ako di dīneh do God bīts'andēň nağā dahgo, ha'at'ihīgi-dah do la' i'fin' dah dolēl nīt'en.

34 Ado hanādasdzīgo adahodi'nid, T'a bañhīgi ant'ēgo nidīzcinh, da' akōs nanihin'tin? Ako c'īdahwishan.

35 ¶ C'īdahodzīšan'igi ēi Jesus yīyī'nī, ado hak'īnyāgo ahodi'nid, Da' God Biye'is yīndlaňh?

36 Hanādzodzīgo azdi'nid, Bo'holni'hi, ha'isaň' ēi at'inh, ako ēi hošdlaň' dolēl?

37 Ako Jesus ahodi'nid, Joh, ho ni'nīlinh, ado ēi at'inh nīc'in' yałti'igi.

38 Ako azdi'nid, Bo'holni'hi, ošdlaňh, ako bic'in' nahodzi-sah'.

39 Ako Jesus adi'nid, Anahat'inh bīnyeh di nahasdzaň bikāgi niyah', ēi t'aaltso do dao'in'igi dao'in' dolēl bīnyeh; ado dao'in'igi ēi binā a'dadodiňl bīnyeh.

40 Ako Ferisiz la' akwi'igi di sād dēyidizts'aňgo adahodi'nid, Da' nihi'is ałdo' nihiñā a'dadin'?

41 Jesus ahodi'nid, Nihiñā a'dadingo laňh' t'eyah bañhīgiat'ēi nihe' a'dadin' dolēl

nít'eñ nih, nídih k'adt níhi, Éš'íñh', dadohnih, éi'banh banhigiat'ei t'a nihé holoñ.

WOLĀ'I 10.

1 T'aani, t'aanigo a'nihidís-nih, t'a-hai'-dah éi do díbeh baġan c'èatin go'ne' yah ana'dah šin, nídih éi hādeñ-dah yíťis na'nah'igi t'a éi aniñ'hi ado aġa'ini'li at'eh.

2 Nídih t'a c'èatin go'ne' yah ana'dah'igi éi díbeh yāahalyāni at'eh.

3 Éi dādil'kať yāahalyāni hah añ nē'ditíñh ado hazād éi díbeh dēidits'a': ako t'a hoh ho díbeh dabí'zī' yeh yo'zih ado yah c'èheġah.

4 Ado c'inē'nilgo yilānjīn' naġah, ako díbeh hakē nakai, hālah, hazād yī'danes-din éi'banh.

5 Ako hai'-dah la' dobēho'-zini éi do yikē nakai dah, nídih yíts'añ dahdidō'jah: hālah, la' dobēho'zini bízād do yē'dahosin dah éi'banh.

6 Di hane'-beh-é'detīn'hi Jesus yeh hadzī hac'in': nídih éi beh bic'in' hadzodzi'igi t'ado yik'idaditāñ dah.

7 ¶ Ako Jesus anāhodo'nid, T'aani, t'aanigo a'nihidís-nih, Ših, díbeh bi c'èatin nišíñh.

8 T'aaltso sítse'dañ nīdashakai'igi éi da'nī'ñ'hi indah aġada'ini'li a'dat'eh: ako nídih díbehdo dabídits'a' dah nít'eñ.

9 Ših c'èatin nišíñh: ših' sé dīneh t'a-hai'-dah la' yah iyah šin éi yisda'-dogal, ado yah anadāh dolét, indah c'īnadāh dolét, ado hotsojin' anadāh dolét.

10 Aniñ'hi t'èyah do nadāh dah nídih aniñh'go t'èyah, ado nēłtséd, ado niyilcoñh: ših niyah'igi éi inah beh daholoñ' dolét bīniyeh, ado lañ'igo beh daholoñ' dolét bīniyeh.

11 Ših ya'at'èhgo díbeh yāahalyāni nišíñh: ya'at'èhgo díbeh yāahalyāni éi inah bīholoni díbeh yic'añh nidiāh.

12 Nídih adēnāgo nalnīs'igi, éi do díbeh yāahalyāni at'è dah, díbeh do bīh'igi, éi ma'in-tsoh yiyiltséhgo díbeh yíts'añ dahdilwo' ako ma'in-tsoh díbeh yil nī'dahadēł ado la' éi tādāo'jah.

13 Adēnāgo nalnīs'igi éi yo'ilwo', hālah, adēnāgo nalnīs éi'banh, ado díbeh do yantse'-kes dah.

14 Ših ya'at'èhgo díbeh yāahalyāni nišíñh, ado ših díbeh bé'hasin, ado ših'igi sé'dahosin.

15 Aťa séhosinigi ġiat'ègo Aťa bé'hasin, ado inah šīholon'igi éi díbeh bic'añh ní'hi-diš'ah.

16 Ado díbeh nānala' séholoñ, di šījé'igi do bits'añdo dah: ako éi aldo' nīdes'is, ado éi t'aaltso sízād dēidi-

ts'a'dolèl; ado t'alah'ago šijé' dolèl, indah dibeħ yāahalyā-ni t'ala'i dolèl.

17 Ēi' binina šīta ayoašo'-nīh, hālah, inah šī holoni nī-na'dīnīaħ, ako ado šī nī'-dodlèl ēi'baħh.

18 Dīneh do la' šīgāididot'a-ħi dah, nīdīh t'a šīh nīnāhidīš-āh. Beh-adzī'li sē holon'īgi beh nīnāhidīš'āh, ado beh-adzī'li sē holon'īgi beh šī nī'dodlèlgo at'eh. Di šīta adešnīl'go yeh ša'nīhoniāni at'eh.

19 ¶ Ako di sād beh hadzodzī'īgi binina Juz aġanādadīt'āh.

20 Ado ēi laħ'i yīlt'ēgo adadi'nid, nīlc'īh-bī-inī'zini hayī'di holon' ado digīs jilīn laħh', ha'at'īsaħ' bīniyeh dahwisolts'an?

21 Nānaġa' ēi adaniħ, Di do nīlc'īh-bī-inī'zini biyī'di holon'īgi at'ē dah. Da' nīlc'īh-bī-inī'ziniš anā at'dīngo anā aħ i'dolīl?

22 ¶ Ado Jerusalemgi ēi bī-sohodīzīn-kīn ats'a't'aħh bīk'ehgo beh a'daaziħd, ako i'daħ ħai'go.

23 Ado Jesus bī-sohodīzīn-kīn go'ne' naġāgo ado Salamān bī ca'ħa'oh go'ne' aldo'.

24 Ako Juz hanādeħ nīheskaī'go adahodī'nid, Hā nī'zahgošaħ' nās nīħi nīah' dolèl? Christ nīlīndaħ t'a bēho'zīnīgoh beh nīħīl hōl'ne'.

25 Jesus anābido'nid, Nīħīl hwešne' nīdīh t'ado daisohdlaħd dah: Šīta bī'zī' beh nānīš bana'sāhīgi ēi t'aaltso ša dahalne'.

26 Nīdīh do dašohdlaħ dah, hālah, do šīh šīh dibeħ bī-tahdeħ dahonoħ' dah ēi'baħh, t'a beh nīħīc'īn' hasdzi yeħgi at'ēgo.

27 Šīh dibeħ ēi sizād dēi-dīts'a', ako bē'dahasīn, ado ēi šīkē nīdakai.

28 Ado ēi šīh, hol'āgo inah baħīdīš'āh, ado ts'īde do a'dadodīħ dah, do nīdīh dīneh la' dah šī'lak'ēdo hayīdiyol-ħāħ dah.

29 Šīta ēi sēidīnīan'īgi t'aaltso yīlāhgo at'eh, ado dīneh do la' dah yī'nēl'an' dah šīta yī'lak'ēdo hayīdiyol-ħāħīgi.

30 Šīh indah šīta ēi t'ala'i nīdīħh.

31 A'kohgo Juz tseh nīnādayīzlā hoħ nī'dazdoħnīlgo bīniyeh.

32 Jesus anābido'nid, T'o-ahayui danīħīnaħ ya'at'ēħi banīšēyah'īgi, ēi šīta bīts'aħdeħ, ako di bana'sāh'īgi ħai'sāħ' bīnīna šīl nī'daznoħne'?

33 Juz anādahodo'nidgo adaniħ, Ya'at'ēhgo banānaħ'īgi ēi do bīnīna nīl nī'daznīlne' dah, nīdīh diyīni bā'īh'go ba yanīħī'īgi ēi' bīnīna, ado nīħ t'a dīneh nī'līħh nīdīħ God i'dīl'īħh'.

34 Jesus anābido'nid, Da' nihi bik'eh-o'o'ni'liis do biyi' beh-ak'ēascin' dah, "Šaň has-dzi, god dano'liňh?"

35 God bizād yēidinian'igi god yeh yozi'go, ado diyin beh-ak'ēascin'igi do lahgo a'ndolnil'go,

36 A'košan' ei Aťa ats'ei-nilt'ēigi ado nahasdzaň bikājġn' yinil'a'igi, da eis diyini bā'ih'go ba ya'nilti' dabi-dohnih; God biye' nišġnh, dišnin'igi baňh?

37 Siťa bi nānis do bana-šago ako t'ado dašohdla'ni.

38 Ako ei banašago t'ado dašohdla'ni nidiň banašah'igi ei dašhdlaňh: ako Aťa šiyi'di holon'igi, ado šiň do' biyi'di honišlon'igi ei nihił bē'dahodoziňł ado dēidoh-dlaňł.

39 Di binina hoł nīdadidił c'eh nādani'dziň: ako bi'la-k'edo hanājolwodt.

40 ¶ Ado Jordan bilāhgo nādizdzaň, Jan atsēd nahadlāgo ťaagis yeň'gi; ado akwi niġagā nit'eň.

41 Ado t'oahayui hahaskai-go adaniň, Jan ali'lē do yanayā dah: nidiň Jan di dīneh yaholne'igi ei t'aat'ē t'aani laňh'.

42 Ado a'kwi t'oahayui dahosdlaňd.

WOLĀ'I 11.

1 A'kohgo la' dīneh lē'i da-

tsāh La'zeras jolyeh', ako Meri indah ba'di Martha ei Beth'ani, kin-hal'āhigi kē-dahojit'ġnh.

2 (Ako di Me'riigi t'a ei tlah likani-halcin'igi Bohol-ni'hi yik'i yayizid, ado bikē hatsi beh banadziltsēi yēni', ei bilāh Lazeras datsāh.)

3 Ei binina halakēi ei yic'ġn' iil'a' ako aniň, Boholni'hi, jo'akon, ayoiini'ňih'igi datsāh.

4 Ako di Jesus yidizts'aňgo adi'nid, Di da'atsāhigi do bik'ē dadotsal' dah, nidiň God ayoat'ei beh bē'hodoziňł bi-niyeh, ei God biye' aldo' ayo-at'ei beh bēho'zin dolēł ei'baňh.

5 Ako Martha indah bidē'zi ado Lazeras ei Jesus ayo-ayo'ňih.

6 Ako dadzġtsāhgo yiyi'ni nidiň t'a a'kwi naġago naki nānēskaňh.

7 Ado bik'ġjin' indah hoda-hoľ'āhigi, Judi'ago nādikaň, bijini'go bic'ġn' hadzodzi.

8 Ako hodahoľ'āhigi adaho-di'nid, Na'nti'ni, Juz t'a a'ni-digo nił ni'dazdilnił daniziň' nit'eň, da' a'kōš akōň nādīndzah?

9 Jesus anādo'nid, Da' doš nakits'adahdi aheilkē' dah la' ajġnh biyi'? Ako dīneh la' ġin'go naġāgo ei do digēh' dah, hālah, di nahasdzaň ba' hol'ġn'igi yoiňh' ei'baňh.

10 Nídih dīneh la' t'l'ēgo na-
gāgo ēi a'dogoh, hálah, hol-
in'igi hayí' at'din ēi'banh.

11 Di beh hadzodzī do'bik'i-
jīn' abizdi'nid, Nihik'is La-
zeras ēi alhoš; nídih ajilhoš-
deñ ts'ēhode'sil ēi biniyeh
deyah.

12 Ako hodaho'āhigi ada-
nih, Boholnī'hi, joh, na'ilgāz
ako k'adt nādīdodał.

13 Ako Jesus dadziztsan'-
igi ahyilnih: nídih hanal-
yinh'go alhoš'igi ahyilnih
dazn'zin.

14 Ako indah t'a bēho'zini-
go hoł holne', Lazeras ēi daz-
tsaňh,

15 Ako nihinina do ādi na-
šāgo baňh sil ho'zoň, da'idoh-
dlaň biniyeh; t'a a'ko nídih
bic'in' dikāh.

16 Ako Ta'mas, t'a ēi Di'di-
mas jolyeh'igi bil i'dahojil-
āhigi ayidi'nid, Nihī aldo'
dadikāh ako hoł na'nihidi-
dotsil.

17 ¶ Ako Jesus akwe'e ni-
yāgo bil bē'hozīn' ēi jīscā
go'ne' dziztiň'go t'a i'daň diň
hwiskaň laňh'.

18 Ako Jerusalemdo ēi Be-
thanijīn' t'aayī'di, naki'di
dats'i tsin-sitaňh t'ah bic'in'-
go.

19 Ako Juz laň'i Martha in-
dah Meri yahaskai, hálah,
daztsan'igi baňh ha'dahojil-
nih' biniyeh.

20 Ako Martha, Jesus hac'in'

yígal'igi t'a jī'nīgoh dašdi-
yāgo ado hadaš niyah, ako
Meri ēi t'a yo'ne' sida nīt'eň.

21 Ako Martha ēi Jesus
ayidi'nid, Bohonišni'hi kwe'e
nanināgo sītsi'li do dadotsał'
dah nīt'eň.

22 Nídih sil bēho'zin t'a
k'adt nídih ha'at'ihī-dah, God
ša'anilē, bīdi'ninidgo ēi God
nē'dolēł.

23 Jesus ahodi'nid, Nitsi'li
yēni' ēi nādīdodał.

24 Martha ahodi'nid, Nādi-
jēh'di ninilkaň'go laňh' aťah
naždido'nāhgo sil bēho'zin
nih.

25 Jesus ahodi'nid, Nadi-
dah'igi indah inah ēi sīh niš-
liňh: t'a-hai'-dah šodlan'igi
ēi daztsaň nīt'eň nídih hīnā
nī'dodlēł.

26 Ako t'a-hai'-dah hīnāgo
šodlan'igi ēi ts'ide do dado-
tsał' dah. Da' a'ko di yin-
dlaňh'?

27 Martha anāhodo'nid, Aou,
Bohonišni'hi, ošdlaňh, Nih
Christ nī'liňh, God biye', na-
hasdzaň bikājīn' hadagah'i-
gi.

28 Ako kot'ēgo hadzodzi'go
Martha anādzah, ado t'a nan-
t'ine hadē'zi Meri, Hak'go,
bizdi'nidgo ajīnih, Na'nti'ni
niyah'ado, Hak'go, niňnih'.

29 Ako t'a dzidizts'aňgo
tšīňlgo naž'di'na' ado bic'inš
niyah.

30 Ako Jesus t'ahdo kīn-

hal'ahigi jigāh dah, nīdih t'a Martha hadah niyah haŋgi nījagah.

31 Ako Juz yo'ne' hoł nahāztan'igi hak'idahałta' yē-ni', Meri tšīnłgo nīdi'na' do c'iniyāgo dadziłtsaňh, ako ado hakē jī'kai, ako a'danih, Jiścādi jīdocahgo jīdēyah.

32 Ako Meri jīniyah ado Jesus dziłtsaňgo biyājīn' nī-tsizdini'go' ako ajīnih, Bohonišni'hi, kwe'e nanīnāgo si-tsi'li do daztsaň' dah dolēł nī'tēň.

33 Ako Meri jīca'go, ado Juz hoł yīkai'igi ałdo' daaca'go Jesus hołtsaňh', ako bīnina nīłc'ih-hwi-sīzi'ni beh aa'haz niziň' ado ha'ni' yī laňd.

34 Ado azdi'nid, Hādišan' nīdahosołtiňh? Ako adahodi'nid, Boholni'hi, hak'go, ako di'niliňł.

35 Jesus yī'cah.

36 Ado Juz adadi'nid, Jo'akon, t'aiyisi ayoaho'ni nī-t'ēň.

37 Ado nānała' t'ēyah adanih, Da' di dīneh'is do dīneh bīnā at'dingo bīnā aň a'yila dah, nīdih di dīneh hak'ehgo do dadotsał'goš do bižnelaň' dah?

38 Ako ēi' bīnina Jesus t'a hayī'idi aa'ha dzīnīzīngo jīścāgi jīniyah, tseh-bi-hodzāň go'ne',ado tseh bīda'diniāňh.

39 Jesus adī'nid, Tseh no'wehjiň' oh'āh. Daztsaň'igi

bilah Martha ahodi'nid, Bohonišni'hi diň yīskan'daň dadziłtsaňh ako k'adt jī'con dziłziň'.

40 Jesus ahodi'nid, Da' dōs an'dišni' dah, Yīnīdlaň'go God yeh ayoat'ē'i yīdiłtsēł?

41 Ado tseh nah'jīn' adadziłtsaňh dadziłtsaň'igi dziztiň bits'aňdo,ado Jesus de'go dēiň'go hadzi, Šīfa ših dišints'aňgo ēi'baňh nīc'īň' ahēh-ni'sin.

42 T'aa'łajīn' ših dints'a'igi šīł bēho'zin: nīdih di dīneh naziň'igi bīniyeh adišniň, ako šīnił'a'igi dēidodlaňł.

43 Ako kot'ēgo hadzodzi'go, yē'go haždolgāž, Lazeras, Hak'go, c'iniňāh.

44 Ado ēi dadziłtsaň yēni' hajiyah, ha'la' indah hakē, ado t'aat'ē bił yo'ēel'inh-ēigi hak'idesdiz'go: ado hanīnjīn' beh-a'dit'ōdi bik'idesdiz. Jesus adahodi'nid, Hak'in'daoh-ādgo hodadohcīd.

45 ¶ Ako Juz laň'i Meri yahaskai'igi ēi Jesus yanayah'igi dayiłtsaň'go dahosdlaňł.

46 Ako nānała' t'ēyah Ferisiz yīc'īň' ahēskai ado Jesus yanayah'igi yeh yīł daholne'.

47 ¶ Ako nādaiňnīň'hi alaň-jīn'igi indah Ferisiz bił ahīł dahojilne' bīniyeh a'ła-dzizliň'; ako adadi'nid, Hās da-di'nił, di dīneh laň'i alī'lē yanagāh?

48 Ako do bandēt'ingo dineh t'aaltso dabodlañ' do: ado Rome dine'e dadokāhgo nihi kē'yah indah beh-nihidaholnih'igi nihigādēdido-t'al.

49 T'a ēi la' Kai'afas yolyeh, t'a ēi yihah'igi biyī' alaŋjīn' nāilnīn'hi jilīn'go ēi yic'in' hadzī. T'ado nihil bēdaho'-zī'ni dah.

50 Ado do ya'at'eh bantsī'-dakes dah; dineh t'ala'i t'aat'ē yic'añh dadotsa'go ēi ya'at'eh, ako t'aat'ē-nit'en' dine'e do a'dodiniñ dah.

51 Ako di do t'a ha'nī'k'eh hadzodzī dah: ako t'a ēi yihah'igi biyī' alaŋjīn' nāilnīn'hi jilīn'go, ako ēi dine'e Jesus ya dadotsa' ni'go a'ho-doni'li-yaholne'.

52 Ado do t'a ēi dine'e t'ēya' dah, nīdih aldo' God ba'alcini t'anīfēl t'adaoskai'igi t'alah'-ijīn' a'la-idolil.

53 Ako ēi bijīn'do dahodiyohēl'go t'ēyah yan'dat'inñ.

54 Eī'bañh Jesus do t'a yit'ini Juz bīfa nājidā dah; nīdih ado kē'yah lē'igi jīniyah, do-naadah'ijīn', ēi t'aayī'di kin-hal'āhigi I'frem holyeh, ako t'a akwe'e ho'daho'āh-igi bil nījī'kai nit'en.

55 Ado Juz ēi hañis-adesdzah'igi-beh-bēha'nihi ēi k'a-deñ ba'holzīs: ado t'oahojiyui ha kē'dayahdo Jerusalengo adziskai, hañis-ades-

dzah'igi-beh-bēha'nihi t'ah-do ba'holzīsgo nahadlāgo ašt'ē-a'dazdilne' bīniyeh.

56 Ako Jesus ha'dazdez'in' ado bi-sohodizīn-kin go'ne'naziñ'go t'a bīh a'dahīdi-nih: Ha'at'ēgo bantsī'dahkes adaaziñdjīn'is do doga' dah?

57 Ado alaŋjīn' nādaimnīn'hi indah Ferisiz bil bīnahat'a' hatast'añh, dineh t'a-hai'-dah la' (Jesus) nağāhigi bil bēho'zīngo ēi yahodolni, hoñ nī'dazdodil bīniyeh.

WOLTA'I 12.

1 Ako hañis-adesdzah'igi-beh-bēha'nihi hastañ yis-kañ'go adolēlgo Jesus niyah, Bethanigi, ako a'kwi Lazeras kē'hojit'inñ, ēi daztsañ nī-t'eñigi ado ēi nābīdīlzhah'igi.

2 Ado akwe'e ēi c'īyan ha a'dayilah: ako Martha hacc'in' nī'izkañh: nīdih Lazeras ēi la' bikā-ada'ni bīc'in' hoñ dahdī'nezbīnigi at'inñ.

3 Ako Meri tseh-ts'a nanise' la' nard yolyēi bik'ah yeh dahidianñ', ako ēi t'aiyisi i'liñh', ado Jesus bikē bikā-jīn' yadzizid, ado hatsi beh bikē jīt'od: ado kin go'ne' t'aat'ē tlah hikani halcin'go hadē'biñd.

4 Ako hodaho'āhigi la' ēi Judas Iskariat, Saiman biyē'igi, ēi na'hodiyolnih'igi adī-nid,

5 Di tlahsañ' ha'at'ēgo t'ado

asɗla'din bēso bigahgo nahazni'dah, ado badahojoba'igi t'ado bādahasnil'dah?

6 Di do badahojoba'igi yantse'kesgo hadzī dah, nīdih aniiñ'hi jiliñh ado azis nīdziltsos ei'bañh, ado ei azis bih hesnil'igi beh nīdziltsos.

7 Ako Jesus adi'nid, T'ado ha nant'ini, di yo'ašidilneh bijiñh biniyeh nijiā nīt'eñ.

8 Badahojoba'igi ei t'aa'łajin' nihiñah nīdakai ei'bañh; ako šiñ ei do t'aa'łajin' nihiñahdah.

9 ¶ Ako ei'bañh Juz lañ'i bił bēdaho'zin a'kwi nījigāh'igi, ado do Jesus t'eyah biniyeh jī'kai dah, Lazeras ałdo' dēzdołtsēł biniyeh, ei daztsañden nē'di'sāhīgi.

10 Ako alañjin' nādaiñiñ'hi Lazeras ałdo' dahozdiyol'hēł'go ban'dadzist'ind:

11 Hálah, na'hodilzāhīgi binina Juz lañ'i bits'akaigo Jesus dayosdlañd ei'bañh.

12 ¶ Ado biskani dīneh t'ohayui ei a'daaziñdgi niheskai'igi, ei Jesus Jerusalem-jin' yigali dēyi'nigo,

13 Pām bit'añ dadziztī' ado hadašdokāñ biniyeh c'ijikai, ado ha'dadešgāz, Hosa'nah, Izrel dīne'e Alāhgo-bi-Nat'āni bahodo'nih, ei Boholni'hi bi'zi' bēz-niyah'igi.

14 Ado Jesus teli-ya'zi bi-k'izniyāgo bik'i dasnezdah, t'a beh-ak'ēašcin nēgi at'ēgo.

15 T'ado nił ho'ye'i Zai'an bic'e'e nīli'ni: Jo'akon, Nih Alāhgo-ni-Nat'āni yigal', teli-ya'zi yik'i dasidāgo.

16 Di hodahol'āhīgi atse'dañ do bił bēdaho'zin dah, nīdih Jesus ayoat'ē'i abidilyāgo indah di ha hane'go beh-ak'ēašcin yēni', ado di ha adajila'i yē'dasni.

17 Ako ei' binina Lazeras jīscā biyi'dēñ c'ininah bizdi'nidgo, ado daztsañ'dēñ nābizdi'sāgo dabinañgi yadaholne'.

18 Di' binina ałdo' dīneh hadah hēskai, hálah, di alī'le banjiyāgo dēidizts'añ ei'bañh.

19 Ako ei' binina Ferisiz t'a bih adahido'nid, Da' dōš dah-in' dah do bi'dani'lañ' dahgo? Joh, t'aat'eh bikē nīdakai siliñ'.

20 ¶ Ado a'kwi Griks la' añah a'daaziñdgi yī'kai sodadidolziñh biniyeh:

21 Ado t'a ei Filíp, Bethsē'dadoigi, Galilido, ei ba jī'kai ado nīdahozdeł'kidtgo adadi'nid, Soh, niñi Jesus dēidiltsēł danidzin.

22 Ado Filíp niyāgo Andrew yeh yīł holne': ado Andrew indah Filíp bił Jesus yīł holne'.

23 Ado Jesus hadzigo anih, K'adt ba'holziž Dīneh Bayižci'ni ayoat'ē adolnił.

24 T'aani, t'aanigo a'nih-

dĩsnih, T'oh-nadañ binā la' do lè yilts'itgo ado daztsaṅ-go èi t'asa'ha saañ' do, nĩdih daztsaṅ'go èi binest'añ' t'o-ahayui bañh hodolèl.

25 T'a-hai'-dah yeh-hinan'-igi ayoayo'ni'go èi yeh-hinan'-igi t'aadzai dolèl: ado t'a-hai'-dah di nahasdzan bikāgi beh-jinan'-igi jiĵo'lāgo èi hol-āgo inah hwè holoñ dolèl.

26 Dineh t'a-hai'-dah la' sa nala'go èi ha'ni' šikè yigal: ado na'sāhigi èi šī nala'ī al-do' naġā dolèl: dineh t'a-hai'-dah la' sa nala'go èi šīfa bil niliñ' dolèl.

27 K'adt šiyī' sīzi'ni bi'ni' lañh ado ha'at'isañ' didešnił? Šīfa, k'adt ba'holziz' yisdah-šil'tèh: nĩdih k'adt ba'holziz'igi biniyeh niyah.

28 Šīfa ni'zi' ayoat'è anleh. Ado ya'dilhił biyi'deñ sād dists'añ ako anih: Ayoat'ègo lañh' aš'lā ni, ado ayoat'ègo anādešdlił.

29 Ako èi' binina a'kwi ni-dzizín'igi dazdzits'añ ako, Adesni', daždi'nid; nānala' adanih, God bi diyin nala'ī hac'in' hadzi.

30 Jesus hanānadzigo adi'nid, Di ha'odzi'igi èi do sa'dah, nĩdih nihi t'èyah niñah'.

31 Ako k'adt di nahasdzan bana'hat'iñh: ado k'adt nahasdzan t'o-altseh-beh-boholni'higi c'ihidolġañł.

32 Ado ših ni' bikādo daši-

diltiñ'go dineh t'aamtso ac'in' ko'dešlił.

33 Di, kot'ègo dazdotsal'igi èi beh hadzodzi.

34 Dineh hac'in' hadasdzi'-go adadi'nid, Bik'eh-o'o'nili bits'añdo nihił bédaho'zín, èi Christ hol'āgo holoñ' do, ako ha'at'ègošañ' Dineh Bayiz-ci'ni dahbididol'fèl dinih'? Hai'sañ' di Dineh Bayizci'ni at'eħ?

35 Ako Jesus anāhodo'nid, T'aayí'dijin' adindin nihił holoñ. Adindin t'ah niñè holoñdañ nĩdahkai, ako cahalhèl do nihił'idoldoh' dah: hālah, la' cahalhèl'go naġah-igi, yigal'go do bil bēho'zín dah.

36 Adindin' t'ah niñè holoñ'-dañ èi adindin'igi daōhdlañh ako adindin ba'alcini dano-liñ do. Di Jesus yeh hadzi ado dahdiyāgo hats'añ na'-dest'in.

37 Ali'lè beh t'oahayuidi dabinał banjiyah nĩdih t'ado dahosdlañd dah:

38 İzé'as, ahodoni'li-yahal-ne'i adi'nidigi t'a ako'hodonil, èi yeh hadzi'igi, Bohol-ni'hi hai'sañ' badahwilne'igi dayosdlañd? Ado hai'sañ' Boholni'hi bigan bil bēho'-zín?

39 Ako èi' binina dēzdo-dlañłgo do bí'dažnel'añ dah, hālah, İzé'as anādo'nid'igi at'ègo,

40 Hanā a'desdiñd ado ha-jèih dayil'tl'is ako dahanā do beh dajoin' dah dolèl, ado dahajèih do beh ak'idaz-ditiñh' dah dolèl, ado do lah-go at'ègo ana'hodidolnìl dah, ado do nādabidideslāl dah.

41 Dī'di Izé'as yeh hadzī, hats'a'dindin'igi yiyiltsan'go ado èi i'dan yeh ha holne'.

42 T'a ako nīdih alanjin' nīdat'ani t'oahayui dahos-dland: nīdih Ferisiz binina do t'a yit'ini hā dahojilne' dah, a'la-na'adlèh-ba'kindo bits'a' nīhi dido'nìl daznī'zin-go èi'banh.

43 Hálah, dìneh beh bada-ha'nih'igi ayodayo'nih God baha'nih'igi bilāhgo at'ègo èi'banh.

44 ¶ Jesus yé'go adi'nidgo hadzī: T'a-hai'-dah sodlan'-igi èi do sīh sodlan' dah, nīdih sīnīl'a'igi èi yodlanh.

45 Ako èi soin'igi èi sīnīl'a'-igi yoiñh'.

46 Sīh adindin nīslin'go nahasdzan bikājin' niyah, ado t'a sodlan'igi do cahalhèl'go nagā dah dolèl.

47 Ado dìneh la'dah sīzād yidits'a'go ado do yodlan'go, èi do ba'nihodes'al dah: nīhokā dìneh do ba'nihodes'al bīniyeh niyā dah, nīdih yīs-da'desnīl'igi t'èyah bīniyeh.

48 Èi do sī nī'zinigi indah sīzād do yīnī'zinigi èi la'ha'-nīhodoal; sād beh hasdzi'igi

t'a èi nīnīlkāndi ha'nīhodoal.

49 Hálah, do t'a sī'nik'eh yašti' dah èi'banh; nīdih Aṭa sīnīl'a'igi èi beh adīdesnīl'igi indah beh hahīdesdzih'igi sēidīnīan̄h.

50 Ado sīl bēho'zin yēhas-an'igi èi hol'ago inah at'eh: èi'banh t'a beh yašti'igi, sīṭa t'a asīdī'nidigi at'ègo yašti'.

WOLṬA'I 13.

1 Ako haṭis-adesdzah'igi bik'ehgo adaazīnd t'ah bītsé'dan, di nahasdzan bikādo Aṭa yīc'īn' dogahigi, ba'hol-zīzgo Jesus bīl bēho'zin, t'a hoh'igi, nahasdzan bikā nīdakal'igi ayōajo'nī'go, t'a nīznīl'dīndjīn' ayōajo'nīh'.

2 Ado altso da'jiyan'go, Sai'man biye', Judas Iska'riat jolyèh'igi, inī'zin-beh-bohol-nī'hi hajèih yih hiyah', èi nahodiyolnīh bīniyeh:

3 Jesus bīl bēho'zin, Aṭa t'aaltso ha'lak'è yīlāgo, ado God bīts'andēn jīniyah ado God bīc'īn' nīzdodał;

4 Ajiyādo naz'didzah, ado ha ē nahjīn' nīznīnīl ado beh-adit'odi dasdītsoz'go andzist'ī.

5 Ado bik'ijīn' biyī-ṭaadi-gī'si biyī'jīn' ṭoh yajikañgo idahol'āhīgi dabīkē tabīznīgiz ado beh-adit'odi honaz-t'ī'igi beh bajit'ód.

6 Ako Sai'man Piter bažni-

yah: ado Piter ahodí'nid, Bohonišni'hi, da' ní'is' šikē ūadi'gís?

7 Jesus hanānadzi'go ahodí'nid, K'adt bana'sāhīgi do nīl bēho'zin dah; nīdih a'tah in'dah nīl bē'hodoziñl.

8 Piter ahodí'nid, Nih ts'ide do šikē ūadi'gís dah. Jesus anāhodo'nid, Do ūanise'gizgo do ši niliñ' dah.

9 Sai'man Piter ahodí'nid, Bohonišni'hi, do šikē t'eyah dah, nīdih sí'la' aldo', indah ši tsi-ts'in do'.

10 Jesus ahodí'nid, Ēi ūaazdesgiz'īgi do t'aat'ē ūaanaz'didogis dah, hakē t'eyah, t'aat'ē-nit'en do bañh cín dah ēi'bañh: ado nihi cín nihañh a'dadin, nīdih do t'aanołtso dah.

11 Hálah, nahodiyolnih'īgi ēi hoł bēho'zin ēi'bañh, ēi' binina azdi'nid, Do t'aanołtso cín nihañh a'dadin dah.

12 ¶ Ako dabikē ūadzizgiz do'bik'ijiñ' ha ē bih nīdzodzāgo ado naznesdāgo abizdi'nid, Da' niha asdzāigis nihił bēdaho'zin?

13 Nihi, Na'nti'ni indah Boholni'hi dašidohnih, ako ya'at'ēhgi a'dadohni; hálah, ēi nišlinh ēi'bañh.

14 Ako ši, nihi Boholni'hi ado nihi Na'nti'ni nišlin'go, nihikē ūase'gizgo nihi aldo' ahañ' nihikē ūadahgis dolēl'ēñh'.

15 Hálah, bik'ehgo dolēl'īgi nihiñal aš'lah, asdza'īgi t'a bik'ehgo adaht'in' dolēl' biniyeh.

16 T'aani, t'aanigo a'nīhidisnih, a'nal'ai ēi binant'ai do yilāhgo at'ē dah: ado bi'del-a'īgi do binil'a'īgi yilāhgo at'ē dah.

17 Di di'īgi nihił bēdaho'zingo ako ēi banahkaigo t'eyah nihił dahožon' dolēl'.

18 Do t'aanołtso a'nīhidisni' dah: ši bi'aha'la'īgi ēi šił bēho'zin: nīdih diyin beh-ak'ēascinigi ēi t'a akot'ēgo adonił, ēi bañ bił yi'san'īgi ēi ši'ic'in' bīke'tal yeh dahdi dil'ez.

19 T'ahdo ahanēh'go nihił hašne', ako'dzago, ši, ēi aš't'ingo dēidohdlañl.

20 T'aani, t'aanigo a'nīhidisnih, ēi t'a-hai'-dah anašahgo yini'zinigi ēi ši ni'zin, ado ši nizinigi ēi šiñil'a'īgi aldo' yini'zin.

21 ¶ Jesus kot'ēgo hadzodzi'go hayi' sizi'ni bi'ni' yi'lañd, ado biđzilgo azdi'nid, T'aani, t'aanigo a'nīhidisnih, nihi la' našidiyolnih.

22 Ako idaho'ahīgi nīdahinel'inh, hai lañh' ahyilni lañh' dazni'zingo.

23 Ako hodaho'ahīgi la' Jesus biyidt binahjiñ' kiž'nitiñh, ako ēi Jesus ayoaho'niñh.

24 Ako Saiman Piter na-

hwé'agizgo, hai'sañ' āhyil-nih, beh nihił hōl'ne' biždi-doniłgo.

25 Ako èi Jesus biyidt bik'i-jin' dziztin'igi azdi'nid, Bohonišni'hi, hai'sañ'?

26 Jesus anih, Ē' siāngo badeš'aligi èi hoh. Ako yinéz'āngo Judas Iska'riat bažna'anh, Sai'man biye'.

27 Ado ē'ez'añ do'bik'ijin' Ak'ihodiāhi Judas yih hiyah. Ado Jesus ahodi'nid, Bandindzah'igi tšinłgo banani-nah.

28 Ako bikaada'ni bic'in' nīdziztan'igi di ałjinin'igi do bił bédaho'zin dah.

29 Ako la' adėzni'zin, hālah, Judas bėso bižis nīdziltsongo èi'bañh Jesus ahałnih, A'dadoziñł biniyeh'igi nayil-nih dats'i: bādahojoba'igi ha'at'ihidah bahizdonił dats'i, dazni'zin.

30 Ado ē'est'anigi hayit'añgo tšinłgo c'izniyah, ako caho'hel.

31 ¶ Èi' binina ako c'izniyāgo Jesus adi'nid, K'adt Dineh Bayizci'ni ayoajit'èi ha'do'nih, ado t'a hoh hwé God ayoat'èi ha'do'nih.

32 Ako èi' beh God ayoat'èi ha'do'nihgo, God ałdo' t'a bih beh ayoat'èi yin'ih'go, ado tšinłgo ayoat'èi yin'ih'go ha i'dolił.

33 Ałci'ni ya'zi t'o kona-gan'ijin' nihiłah na'sah. Si-

kadanohta dolèł: Juz bic'in' hasdzī ye'ngi at'ėgo k'adt a'nihidisnih: Dé'yah'ago do dadohkāh at'ė dah.

34 Bik'eh-o'o'nili a'nidi niha dinis'ah, ayoadahohnih, ayoanihošni nit'enigi at'ėgo nihi ałdo' ayoadahohnih.

35 Di' beh dineh t'aaltso, nihi sidaho'āhi dano'lin'go beh bił bédaho'zin dolèł, ayoadahohni'go èi'bañh.

36 ¶ Sai'man Piter ahodi'nid, Bohonišni'hi, hāgošan' diniyah? Jesus anāhodo'nid: Déyago do k'adt šikē dinał dah; nīdih a't'ah in'dah šikē yinał dolèł.

37 Piter anādo'nid, Bohonišni'hi, ha'at'ėgošan' do k'adt nikē yisał dah dolèł? Nini-na dasetšan' nīdih t'a a'ko dolèł.

38 Jesus anāhodo'nid, Da' šininais dadi'tsał? T'aani, t'aanigo a'ndisnih, naaho'hai t'ahdo anih'goh t'adi, Do hwé'hasin dah, šididi'nił.

WOLTA'I 14.

1 T'ado danihijèih biy'di nihi'ni' da'la'ni: God daohdlañh, ado ših ałdo' dašohdlañh.

2 Šița bi kin go'ne' kin danizo'nīgi t'oahayui: do akot'ėgo t'ėyah nihił hwešne' do nit'en. Ših dahdi'sah nihiba' ašt'ė-hodešlił biniyeh.

3 Ako akōn dėyāgo, ado ni-

ha ast'è-hošlāgo, ših aden nādesdał, ako na'nihideš'is: ako na'sah'idi nihi aldo' adi dolèł.

4 Ado déyah'ago nihił bédaho'zin, ado hont'i'go nihił bédaho'zin.

5 Tamas ahodi'nid, Bohonišni'hi, diniyāgo do nihił bédaho'zin dah, akošan'ha'a-t'ēgo hont'i'i nihił bédaho'zin dolèł?

6 Jesus ahodi'nid, Ših hont'i'i, ado t'aani'ni, in'dah inah nišlīnh: dīneh do la' Aṭa yadoga'li dah, ših sē'go t'ēyah.

7 Šédahososiṅdgo ēi šīṭa aldo' bédahososiṅd do nī-t'ēn: ado k'adt kodo hwé-dahonohsin ado daholtsaṅh.

8 Filīp ahodi'nid, Bohonišni'hi, Aṭa nihił bēhoni'siṅh ako at'ē dadí'nidziṅł.

9 Jesus ahodi'nid, Da' alk'i-daṅ nihił honišloṅh nīdih'is do sēhoni'sin dah Filīp? T'a-hai-dah šiltsan'igi ēi Aṭa yiyiltsaṅh; ha'at'ēgošan' ako Aṭa nihił bēhoni'siṅh, dinih'?

10 Aṭa biyi'di honišloṅh, ado Aṭa ēi šiyi'di holoṅ, da' ēiš do yindlaṅ' dah? Sād beh nihič'in' yašti'igi do t'a šī-nik'eh yašti' dah: nīdih Aṭa šiyi'di hīnan'igi ēi nānišigi yanagah.

11 Ših šindlaṅh, Aṭa biyi'di honišloṅh ado Aṭa šiyi'di ho-

loṅ, ēi doda nīdih, nāniš ašlī'igi beh šindlaṅh.

12 T'aani, t'aanigo a'nihi-dišniṅh, T'a-hai'-dah šodlan'igi ēi di nāniš ašlī'igi hoh aldo' ajolił dolèł; ado nāniš ašlī'igi bilāhgo ajolił dolèł; hālah, Šīṭa bic'in' déyah ēi'baṅh.

13 Ado t'a ha'at'ihīgi-dah šī'zi' beh dayi'nohkēdgo ēi adešnił, ako Aṭa yeh ayot'ē'i beh ba' yi'nih dolèł.

14 Ado ha'at'ihīgi-dah šī'zi' beh dayi'nohkēdgo ēi adešnił.

15 Ayodašohni'daṅ ših bīk'eh-o'o'nīli bāa'dahoṭyaṅ dolèł.

16 Ado Aṭa bic'in' sodīdesziṅł, ako akaanal'wo'i la' niha nané'didoał, ako ēi holāgo nihił holoṅ dolèł.

17 Nīč'ih Diyīni t'aani'ni nīdih, ēi nīhokā dīneh do beh daho'le' at'ē dah; hālah, do daho'in' dah, ado do hwé-dahosin dah ēi'baṅh: ako nihi hwé-dahonohsin: nihił kē'hat'inṅh, ado nihiyi'di holoṅ dolèł ēi'baṅh.

18 Do t'asa'ha nahkai' dah dolèł: niha našdah dolèł.

19 Konaḡan'ijīn' hadzih, nīhokā dīneh do nādasidoltsēł' dah, nīdih nihi dašoh'inṅh': hālah, ših hīnišnah, ēi'baṅh nihi aldo' dahīnohnā dolèł.

20 Ako t'a ēi bijīnh nihił bédahodoziṅł, ših šīṭa biyi'di

honišlon'igi, ado nihi šiyi'di dahonołon'igi, ado ših nihi-yi'di honišlon'igi.

21 T'a ei ših bik'eh-o'o'nili bil beho'zingo ado yik'eh nagāgo t'a ei ayoašo'nin'igi at'eh: ado ei ayoašo'nin'igi šifa bits'ando ayoabido'ni' dolēl, ado ših ayoošni' dolēl, ado hac'in' adē'hode'zinl.

22 Judas ahodi'nid (Iskariat ei dodah) Bohonišni'hi ha'a-t'egošan' nihi t'eyah nihi-c'in' adē'hodil'zinl nidih nihokā dineh ei dodah?

23 Jesus hanānadzigo ahodi'nid, Dineh la' ayoašo'ni'go, ei sizādigi yāahalyaṅ dolēl, ado šifa ayoaho'ni' dolēl, ado nihi ha ne't'aš do, ado hol kehwit'in dolēl.

24 T'a-hai'-dah do ayoašo'nin'igi ei do sizādigi yāahalyaṅ dah: ado sād dadohs'a'igi ei do ših dah, nidih šifa, šinil'a'igi ei bih.

25 ¶ Di t'aaltso t'ah nihił naškai'go beh nihił hwešne'.

26 Nidih akaanal'wo'i ei Nilc'ih Diyini at'eh, ei Afa šiz'i' yeh yidoł'a'igi, ei t'aaltsoni yeh na'nihintin dolēl, ado t'aaltsoni beh nihi-c'in' hahšdzi'igi be'dałnihgo aniho'sin dolēl.

27 Beh-ıl-hozo'ni niha aš'lah, ado šil hozo'nigi nihadiniš'ah, do nihokā dineh adēidiāhigi at'ego nihadiniš'ah dah. T'ado danihijēih biyi'-

di nihi'ni' da'la'ni, ado t'ado nidaldzi'di.

28 Nikiniyah ado niha na'dešdał, nihi'di'nidigi ei dasidots'aṅ. Ayoadašoṅni'go t'ai-yisi nihił daho'zoṅ, hālah, šifa bic'in' dēyah, nihi diš-nin'igi ei'baṅh: šifa šilāhgo at'eh ei'baṅh.

29 Ado k'adt t'ahdo ahanēh'go nihił hwešne', ako ako'dzago dēidohdlaṅ.

30 Kodo di' bik'ijin' do laṅ-igo nihi-c'in' yanānaš'ti' dah dolēl: nahasdzan t'o-altseh'yeh-adiholni'hi dogal ei'baṅh, ako ei do šidēt'i' dah.

31 Nidih nihokā dineh, Afa ayoošni'go bil bēdahozin dolēl, ado šifa bik'eh-o'o'ni'i šēidinian'igi ts'ide akot'ego ašnił. Sołtin', dahdīdikah.

WOLTA'I 15.

1 T'a ših t'eyah c'il-na'at'lo'i t'ala'i ya'at'ehgo sikādigi niš-liṅh, ado šifa t'eyah yāahalyāni ni'liṅh.

2 Šits'a dane'san'igi t'aaltso do binest'aṅ halēh'igi ei yit-s'a' yijāh: ado t'aaltso binest'aṅ baṅh nahadlēh'igi ei bila'fa ni'jigis, t'a bilāhgo baṅh na'hododlēl biniyeh.

3 Ako k'adt sād beh nihi-c'in' yāl'ti'igi beh niha'at'e' a'dadin.

4 Šiyi'di dahonołon' do, ado ših aldo' nihiyi'di honišloṅh. Ats'a ne'san'igi t'a biža'nigo

do bañh nahadlèh dah, ba' sikādi bits'andogo t'èyah: ako nihi ts'ide ako'danoh-t'èh, siyi'di da honołoń'go t'èyah.

5 Śih c'ıl-na'at'l'o'i sikādigi niśiñh, ado nihi t'èyah bigān dano'liñh, ei t'aa'łajin' siyi'di hojiloń śiñ, ado śih hayi'di honiślon'igi ei lañ'i anest'añ' hañh na'hadlèh: hálah, t'a śi'dingo ha'at'i-dah do bí'dano'lañ' dah.

6 Ako dıneh t'a-hai'-dah do siyi'di hiñago ei ats'a nesan'igi yo'aholgan'go ado sagan nahoji'lin; ako ei dıneh a'la-a'dayil'in'go dzi'dza dayilkād ako dadilit.

7 Ako nihi siyi'di dañinoh-nāgo, ado sizād nihiyi'di holon'go t'a nihi danohsın'igi dayi'dohkił ako niñah ako'dolnil.

8 Di beh śiťa ayoat'ei ha'do'niñ, anest'añ' t'oahayui niñahñ nahadlèhgo ei' beh; akot'ego śidaholāhigi dano-liñ dolèl.

9 T'a śiťa ayoašo'nin'igi at'ègo, śih aldo' ayoanihośniñ ayoo'ośnin'igi t'a ei bik'ehgo nahkai.

10 Bèhoseł'anigi bik'ehgo nahkai'go ako in'dah ayoo'ośnin'igi bik'eh nahkai dolèl: t'a śiťa yeħas'ani bik'ehgo na'śah, ado yeh ayoo'o'nin'igi bik'ehgo na'śah'igi giat'ègo.

11 Di'di t'aaltso beh nihi-c'in' hahasdzi śił hozon'igi t'a nihiyi'di dolèl, ado nihił dahozon'igi beh ni'da'doldinł ei' biniyeh.

12 Di bèhoseł'an'igi at'eh, ahidelnāgo ayoadahohniñ, t'a ayoanihośnin'igi giat'ègo.

13 Di bilāhgo dıneh do la' ayoo'o'ni' dah, ei dıneh la'dah bik'iso yic'añh daztsan'igi.

14 T'a ha'at'i'hi-dah beh niñanihwiś'āhigi ei a'daht'in'go ako nihi sik'iso dano'liñh.

15 Kodo nās holziśgo, do nal'a'i nihi diśni' dah dolèl; hálah, a'nal'a'i ei hanant'a'i yanağāhigi do bił bēho'zin dah, ei'bañh: niđih śih sik'iso, nihi di'nid: hálah, t'aaltso śiťa bits'ando disets'añ'igi ei nihił bēdahozingo aś'lah ei'bañh.

16 Nihi do ni'daśidołtin'dah, niđih śih t'èyah na'nihiyēlāgo ninihini'nil, ado dasidołhkaig'goh anest'añ' niñahñ ni'dahodlèl dolèl, ado nihi nest'añ' do a'dodinił dah; ado t'a ha'at'i'hi-dah śi'zi' beh Aťa bi'dayi'nohked ei t'a bih niñaididoal.

17 Di t'aaltso beh niñah hoseł'añh, ayoadahohni' dolèl.

18 Isjañh niñokā dıneh danihijo'lāgo, ei nihił bēdahozin, t'a niñitsé'dañ śih dasi-dzoslā.

19 Nīhi nihokā dīneh bī dano'liń'go ěi nihokā dīneh t'a bīh'īgi ayoadayo'ńi' dolěl, nīdih hálah, nihokā dīneh do bī dano'liń' dah, ako nīdih nihokā dīneh bits'āndēń na'nīhiyē'lā, di'bańh nihokā dīneh danīhijo'lah.

20 Sād beh nihic'in' hasdzi'īgi ěi bē'dańih, a'nal'a'ĩ do binant'a'ĩ yī'lah at'ē dah. Šik'ē-dadīnihīgi a'daši'lāgo, nīhi āldo' nihik'ē-dadīnihīgi a'danihi dolil; adīšnīn'īgi bīk'ehgo nīdakai'go t'ēyah nīhi āldo' nihik'ehgo nīdakai' dolěl.

21 Di t'aaltso a'danihidolil, šī'zī' bīnina, hálah, šīnī'la'īgi do yēdaho'sīn dah ěi'bańh.

22 Do niyāgo ado t'ado bīc'in' hahasdzi'go ako do bańhīgi a'dadza dah dolěl nīt'ēń: nīdih k'adt bańhīgi-at'ē t'ado beh nīdaždot'in'hi dah.

23 T'a-hai'-dah šī jo'lah'īgi t'a ěi āldo' šīfa yījo'lah'.

24 T'a ěi haťahgi banīsēyah'īgi dīneh la'dah t'ahdo akonēh' dahigi do banīsēyāgo, ako do bańhīgi a'dadza dah dolěl nīt'ēń: nīdih k'adt t'aanidlah, šīh in'dah šīfa do' danīhīłtsańh ado danīhidzos-lā.

25 Nīdih di ako'dza ěi bīk'eh-o'ńi'hi beh-ak'ēašcīn' nēgi at'ēgo adonī'go, T'ado bańigo dasīdzos-lā.

26 Nīdih Akaanalwo'ĩ niyāgo, šīfa bits'āndēń nihic'in' deš'ałigi, Nīłc'ih Diyīni t'aanīn'īgi, ěi Aťa bits'āndēńīgi ako t'a ěi ša' hodolnih:

27 Nīhi āldo' šandahodol-nih, hálah, t'a hode'sādeń šīł nahkai ěi'bańh.

WOLĀ'I 16.

1 Di diīgi t'aaltso beh nihīł hwešne', ako do dadīdohgōh dah.

2 A'la-naadlěh-ba'-kīndo at's'a danīhidonīł; ado bīc'in' holzīs t'a-hai'-dah nīhīšhīn' nīdih ěi God bī nāńīs bana-šah nī'zīn dolěl.

3 Ako t'aaltso di di'īgi at'ēgo a'danihidolil, hálah, Aťa in'dah šīh do' do nihē daho'sīn dah, ěi'bańh.

4 Nīdih di di'īgi t'aaltso beh nihīł hwešne', ako ba'-holzīžgo di di'īgi beh nihīł hwešne' yēnī' bē'dadołnih. Ado di di'īgi hode'sādeń t'ado anīhīdī'nid dah, hálah, nīhīł honīštoń ěi'bańh.

5 Nīdih ako k'adt šīnī'la'īgi bīc'in' nīdesdzah; ako nīdih la'dah t'ahdo, Hājīńsań' dīniyah? šīdohnī' dah.

6 Nīdih hálah, di di'īgi beh nihic'in' hahasdzī ěi'bańh danīhi jēih bīyī'di t'aiyīsi badanīhī'ńi.

7 T'a ako nīdih t'aanigo nihīł hašne', nīdesdzah'īgi ěi ya'at'ēhgi nīha'ašnēh; hálah,

do ñidesdzāgo ako Akaanalwo'i do niha dogal' dah, éi'banh; ñidesdzāgo éi nihi-c'in' deš'al.

8 Ako éi niyāgo, niħokā dīne'e banhīgiat'ei, ado t'a-ako-giat'éi, ado anāhat'inħ éi t'aani yeh yīł hodolnih.

9 Banhīgiat'ei, hālah, do dašodlan' dah.

10 T'a-ako-giat'éi, hālah, śih śīta bic'in' déyah ado do dašoh'in' dah do.

11 Anahat'inħ, hālah, nahasdzan t'o-altseh-yeh-a'dīholni'hi bāna'hast'īnd éi'banh.

12 Beh niħic'in' hahidesdzih'īgi t'ah lañi ñidih, k'adt éi do bī'danoldzil' dah.

13 T'a ako ñidih Niłc'ih Diyini t'aani'īgi niyāgo, éi t'aaltso t'aani'igo niħoiś dolèł; hālah, do t'a biħ a'dahalne' dah dolèł, éi'banh; ñidih t'a ha'at'i'hi-dah yidits'a'īgi éi yahalne' dolèł; ado a'hodonil'īgi yeh niħil halne' dolèł.

14 Ako éi ayoaništ'eh a'śīdolił; hālah, śih'īgi éi biħ' dolèł ado niħic'in' yit'īngo idolił.

15 Śīta biħ'īgi t'aaltso śih; éi'banh adiśnih, śih'īgi biħ' dolèł ado niħic'in' yit'īngo idolił.

16 Konagan'ijin' do dašoh-in'dah dolèł; ado nāna konagan'ijin' dašoh'in' dolèł, hālah, Afa bic'in' déyah éi'banh.

17 Ako hodahoł'ahigi la' adahido'nid, Ha'at'īsañ' didi yeh niħil halne', Konagan'ijin' do dašoh'in' dah dolèł, ado nāna konagan'ijin' dašoh'in' dolèł; hālah, Afa bic'in' déyah éi'banh.

18 Éi'banh adadi'nid, Di konagan'ijin' jiniħ'īgiśañ' ha'at'i ał jiniħ'? Ał jiniħ'īgi do niħil bédaho'zin dah.

19 Ako Jesus bił bėhozin ñidahodidilkil daní'zinīgi ako ahodi'nid, Da' beh hasdziigis bindahidoł'kidt, Konagan'ijin' do dašoh'in' dah dolèł, ado nāna konagan'ijin' dašoh'in' dolèł, di'nidīgi?

20 T'aani, t'aanigo a'niħidīśnih, Niħi éi dahca' dolèł, ado yé'go dahca' dolèł ñidih niħokā dīne'e bił dahožon' dolèł; ado yinił nahkai dolèł; ñidih yinił'īgi iħo'žon' ni'dodlèł.

21 Asdzani k'adeñ i'niłcin'go banhbī'ni lėh, hālah, ba'holziž éi'banh; ñidih t'a ajiłcīh'go ti'hodzozni'īgi do bėjil'niħ dah, hālah, dīneh nahasdzan bikā yižeciñh, éi'banh t'aiyisi bił ho'žon.

22 Ako éi' binina k'adt niħi banhdaniħi'ni'; ñidih nādanīħidestsėł, ako daniħi jėih bił ni'dahodojoñł; ado niħil dahožon'īgi éi hai'-dah dīneh do niħi aģa'ididot'al dah.

23 Ado éi bijinħ niħi do ni'daśididołkil dah. T'aani,

t'aanigo a'nihidishnih, t'a ha-at'i'hi-dah Aṭa śi'zi' beh bida'noh'kedgo ei nihaididoaḥ.

24 Holziśden ko'jin' t'ahdo śi'zi' beh da'noh'ked dah nite'eh; da'noh'ked ako niha-dolyeḥ, ado t'aiyisi nihiḥ dahozon' dolēḥ.

25 ¶ Di t'aaltso hane' nant'l'a'i beh nihi'ic'in' hasdzī; nidiḥ bic'in' holziś ado hane' nant'l'a'i do beh nihi'ic'in' hanādesdzih' dah, nidiḥ t'a bēho'ziniḡo Aṭa beh nihiḥ ho-deśnih.

26 Ako ei bijinh śi'zi' beh da'noh'ked dolēḥ; ako Aṭa niha nē'deskaḥ do diśni' dah.

27 Aṭa t'a bih ayoaniho'niḥ ei'baḥh; hālah, nihi ayoada-šoḥni nite'eh, ei'baḥh; ado God bits'aḥden niyah'igi aḥdo' daoḥdlaḥ ei'baḥh.

28 Aṭa bits'aḥden niyah, ako nahasdzan bikāgi niyah; ado nāna nahasdzan bits'aḥ-jin' dahnādeśda'go, Aṭa bic'in' ni'deśdaḥ.

29 Hodaho'āhigi adahodi'nid, K'adt t'a bēho'ziniḡo yanifī, do hane' nant'l'a'i beh yanifī' dah.

30 K'adt nihi nihiḥ bēdaho'zin, t'aaltsoni niḥ bēho'zin laḥh', ado do nidiḥ diḥeh la'dah nan'didoḥ'kil dah. Di beh dainidlaḥh, ei God bits'aḥden yiniyah'igi.

31 Jesus anābido'nid, Da' k'adtis nihi da'ohdlaḥh?

32 Jo'akon bic'in' holziś, t'aani k'adt ba'holziḥ, t'a nihi danohsingo ḥaidoḥwoḥ, ei diḥneh t'ala'i nitin'igo, ako śih t'eyah t'asa'ha dolēḥ; ako nidiḥ do t'asa'ha naśa dah, hālah, Aṭa śih holoḥ ei'baḥh?

33 Di t'aaltso beh anihidi'nid, śih' sē nihiḥ dahozon' dolēḥ. Nahasdzan bikāgo t'eyah nihi'ic'in' nidaḥwi'nā do; nidiḥ nihiḥ daho'zon; śih nahasdzan bik'ehdeśdliḥ.

WOLṬA'I 17.

1 Di sādigi Jesus yeh hadzī, ado de'go ya'diḥiḥ biy'igo jidein, ado azdi'nid, Aṭa, k'adt śahaz'ani ba'holziḥ; niye' ayoat'e anleh, ako niye' aḥdo' ayoat'e an'dolil;

2 Beh-adzi'li t'aaltso badi-nian'igi at'ēgo, ako t'aaltso bahidinian'igi hol'āgo inah yēdidoaḥ.

3 Ako di'di hol'āgo inah at'eh nē'dahosiḥdo, niḥ t'eyah God t'aani'ni ni'liḥh, ado Jesus Christ yini'a'igi aḥdo'.

4 Ako śih ni' bikā ayoat'e a'niślah; nāniś śadinian'igi aḥtso banis'e'yah.

5 Ako k'adt Aṭa ni'li'ni ayoat'e aśilēh, nahasdzan t'ahdo alnēdhaḥ niḥ honiśloḥ nite'eh-igi at'ēgo.

6 Nihokā diḥeh bīḥahden diḥneh śadinian'igi bic'in' ni'zi' bēho'zingo aś'lah; ei t'aaltso niḥ, ako niḥ t'aaltso śadini-

añh; ako nízād yík'eh-dahoł-
iñh.

7 Ako šadinian'igi t'aaltso
nīts'añdeŋgo bıl bédaho'zín.

8 Hálah, sād šadinian'igi
badiniañh éi'bañh; ado éi'di
dayosdlañd, ako t'aani śih
nīts'añdeñ niyāgo bıl bédah-
ho'zín, ado nih śinil'a'igi dā-
yosdlañd.

9 Ako śih ba' sodiszín; ni-
hokā dīne'e éi do ba' sodis-
zín dah, nīdih šadinian'igi
t'eyah, hálah, éi nih éi'bañh.

10 Ado t'aaltso śih'igi éi
nih, ado t'aaltso nih'igi éi
śih; ado éi beh ayoat'è a'śi-
dilyah.

11 Ado k'adt nahasdzan bi-
kāgi do naśā dah dolèł; ni-
dih di nahasdzan yikā nīdā-
kai dolèł, ako śih k'adt nīc'in'
déyah. Aťa diyī'ni, t'a nih
nī'zī' beh šadinian'igi bāa-
holyañh, ako t'ala'i dani'liñ'
do, nihi anit'ehigi at'ègo.

12 Nahasdzan bikā t'ah bıl
naśkai yeñdañ nī'zī' beh
bāahaśyañ nīt'eñ, šadinian'-
igi éi bāahaśyañ nīt'eñ, ado
t'ado la'dah yoilt'e' dah, ni-
dih inī'zīñ biye' t'eyah; ako
éi diyīñ beh-ak'èaścīn'igi bi-
k'ehgo ahodonil biniyeh.

13 Ado k'adt nīc'in' déyah;
ado di t'aaltso nahasdzan
bikā beh yaśtī, ako éi, t'a
beh śil hožon'igi éi beh da-
holoñ dolèł éi'bañh.

14 Nízād éi badiniañh; ado

nihokā dīne'e dabidzoslā, há-
lah, nihokā dīne'e do bī daji-
liñ' dah éi'bañh; t'a śih ni-
hokā dīne'e do bī niślin'igi
at'ègo.

15 Do nahasdzan bits'a'di'is
biniyeh na'nośkañh dah, ni-
dih bañhigiat'è bits'anjiñ'
nabi'il'niñh dolèł.

16 Éi t'aaltso do nihokā dī-
ne'e bī daji'liñ' dah, t'a śih
do nihokā dīne'e bī niślin'igi
at'ègo.

17 Nih t'aani'ni beh diyīñ-
go a'danile': nízād éi t'aani'-
ni at'eh.

18 T'a nahasdzan bikājiñ'
aśinil'a' nīt'eñigi at'ègo, śih
ałdo' nahasdzan bikāgo a-
hèł'a'.

19 Ado èidi dabah' diyīngo
i'diśyah, ako bīh ałdo' t'aani'-
ni beh diyīngo a'dabidīdol-
nił.

20 Ado do t'a di t'eyah bah'
sodiszín dah, nīdih dabizād
yeh daśidodlañhigi ałdo'.

21 Ako t'aadziltso t'ala'i da-
ji'liñ' do; t'a nih, Aťa śiyī'di
honilon'igi at'ègo, ado śih
niyī'di honiślon'igi at'ègo,
ts'ide akot'ègo éi'di ałdo' t'a-
la'i nihiyī'di daholoñ' dolèł;
ako nihokā dīne'e éi śinil'a'-
igi dèidodlañł.

22 Ado ayoat'èi šadinian'igi
éi badiniañh; ako t'ala'i da-
ji'liñ' do, t'ala'i nidlin'igi at'è-
go.

23 Śih éi dabiyī'di, ado nih

šiy'idi, ado le'dadoł't'e'go t'a-
 ła'i daji'lin' dolèł; ako niho-
 kā dīne'e nih šini'a'igi bił
 bédaho'zin dolèł, ado ayoa-
 dēn' nih t'a ayoasini' nīn'igi
 at'ego.

24 Afa ēi šadinian'igi ho-
 nišłoŋdi bił dahonišłoŋ' dolèł
 nīsin; ako ayoat'ēi šadinian'-
 igi dēidołtsèł; hálah, nahas-
 dzan t'ahdo alnéhdaŋ ayo-
 asini'nīh.

25 Afa ni'li'ni, a'at'e'-niyi'-
 at'dini, nihokā dīne'e do nē-
 daho'sin dah; nīdih ših nē-
 hasin, ado di'di bił bē'daho-
 zind nih šini'a'igi.

26 Ado ni'zi' beh bił hweš-
 ne', ado beh bił nahodešnih;
 ado ēi beh ayoo'o'ni'ni beh
 ayoasini'ni'ni biyi'di daho-
 loŋ' dolèł, ado ših dabiyi'di
 honišłoŋ' dolèł.

WOLĀ'I 18.

1 Ako Jesus di sādigi yeh
 hahasdzi'go hodahoł'ahigi bił
 c'ijikai, a'kwi toh-ni'li'ni, Ki-
 dran yolyehigi tse'na, ado
 a'kwi da'ak'eh, ēi hodahoł-
 ahigi bił bih jokai.

2 Ado Judas, ēi nahwisni'-
 igi ēi ałdo' a'kwi ho'inh'; hál-
 lah, Jesus t'a ahaŋh hoda-
 hoł'ahigi bił a'kwi nījikāh
 ēi'baŋh.

3 Ako Judas alaŋjin' nā-
 dailnīn'hi in'dah Ferisiz bi-
 ts'andēn si'lāgo, ado binan-
 t'a'i ha'i'nilgo bił ji'kai, a'k'a-

kon' nadlo'igi ado honoyeł',
 in'dah dēnih dajijāhgo.

4 Jesus a'ho'didolnīligi
 t'aaltso hoł bēho'zin ako ēi
 binina bidašniyāgo abizdi-
 nid, Hai'saŋ' hadadoh'in'?

5 Ako ēi anādahodo'nid, Je-
 sus Nazarethdēnigi laŋh'.
 Jesus ahodi'nid, Ših, ēi aš-
 t'inh. Ako Judas ałdo', ēi
 nahwisni'igi, yił na'ziŋh.

6 Ako, T'a ših ēi ašt'inh,
 jini'go bic'in' hadzodzi'go ēi
 t'aaltso t'aŋjin' ni'jin' ani'dē.

7 Ado nināyizdeł'kidtgo aź-
 di'nid, Hai'saŋ' hadanohtah?
 Ako adadi'nid, Jesus Naza-
 rethdēnigi laŋh'.

8 Jesus anādo'nid, Šaŋ, ših
 ēi ašt'inh dišni'go nihił hweš-
 ne'. Joh, ših šikadanohťa-
 daŋ didi binī'di dahdikāh.

9 Ako aźdi'nidigi t'a ako'-
 hodonil, Ēi šadinian'igi do
 ła'dah yo'itt'e' dah jidi'nid
 yeŋ'.

10 Ako Saiman Piter bi dil-
 tliš hayidziŋs'go alāhgo nāil-
 nīn'hi bi nal'a'i bijā nišnā-
 jīn'igi k'iznił'hāl. Ako ēi
 anal'a'igi Mal'kas jolyeh.

11 Ako Jesus ēi Piter ayi-
 di'nid, Ni diltliš ih nantiŋh;
 da' beh-adla'ni šifa sēnikan'-
 igiš do adešdlin' dah.

12 ¶ Ako jil'ahigi ado ha-
 nant'a'i do', ado Juz bi si'lāgo
 Jesus dayiltsöd ado hwē da'
 aztl'oŋh.

13 Ado dahdahodilöz An'-

nas altseh bīc'in', hálah, Kai'afas ei badāni nī'līnh, ako t'a ei nahah'igi bīyī' alāhgo nāilnīn'hi nī'līnh.

14 Ado Kai'afas t'a hoh ei Juz ba'hozdez'anh, Dineh t'ala'i, dineh t'aat'ē-nit'ēn ya' dadotsalgo ei ya'at'eh, jini'go.

15 Ako Saiman Piter ei Jesus yikē niyah, nānala' oho'āhigi aldo', ako oho'āhigi ei alāhgo nāilnīn'hi hwē ho'singo, alāhgo nāilnīn'hi bī kin go'ne' Jesus bīl yah aji-āz.

16 Nīdih Piter c'eatindi tl'odi dzizīnh. Ako oho'āhigi alāhgo nāilnīn'hi hwē ho'sinigi c'izniyāgo asdzani c'eatin yāahalyāni yīc'in' hadzi: ako Piter bīl yah ajiāz.

17 Ako asdzani c'eatin yāahalyāni Piter ayīdī'nid, Da' nī'is do di dīneh bidaho'āhigi la' nī'li' dah? Ako ayīdī'nid, Sīh ei' dodah.

18 Ado anda'la'i in'dah silāgo akwe'e yīl na'zīnh, tsīd dabī ko' adayīlāgo ei yeh nī'da'idzil, hálah, ako desk'az, ei'banh; ado Piter a'ah sīzīn'go na'idzil.

19 ¶ Ako alāhgo nāilnīn'hi Jesus, bidaho'āhigi ado ho na'ntin bī'nahozde'kidt.

20 Ako Jesus hadzigo adi'nid, T'a yit'ini dīneh t'aat'eh bīc'in' yašti' nit'ēn: t'aa'la-jīn' a'la-na'adlēh-ba'-kīn go'

ne' in'dah bī-sohodizīn-kīn go'ne' aldo', ado Juz a'la-nī'daadlēh go'ne' na'nīstīn; nānī'in'go do ha'at'i'hi-dah ba hasne' dah.

21 Ha'at'ēgošan' bī'našidil'kidt? Dasīdizts'an'igi ei beh bīc'in' hasdzi'igi bī'ndabīdo'l'kidt: joh, ei beh hahasdzi'igi bīl bēdaho'zīn.

22 Ako kot'ēgo hadzodzi'go haskēji-nat'ah la' hwi'gāhgi sīzīn'igi ei Jesus yīldzīdez-kād, ado hadzi'go adi'nid, Da' akot'ēgoš alāhgo nāilnīn'hi bīc'in' hahī'dzih?

23 Jesus ahodī'nid, Banhīgiat'ēgo hasdzi'go, ei banhīgiat'ē ba hōl'ne', nīdih ya'at'ēhgogo ha'at'īsan' bīniyeh našidī'nikād?

24 Ako Annas hwē aztl'on'go Kai'afas alāhgo nāilnīn'hi yīc'in' aho'la'.

25 ¶ Ako Saiman Piter a'kwi na'idzilgo sīzīnh. Ado ei bīnina adahodī'nid, Da' nī'is aldo' bidaho'āhigi do la' nī'li' dah? Ako azdī'nid, Sīh ei dodah.

26 Ako alāhgo nāilnīn'hi bī nala'i la', ei Piter yijā k'inihal'igi bīk'ei, ei adi'nid, Da' dōš da'ak'eh go'ne' bīl nīltsan' dah?

27 Ako Piter, Dodah, nādo'nid. Ado t'a a'ko t'ahago naaho'hai adi'nid.

28 ¶ Ako Jesus c'inādezloz Kai'afas bīts'a'ndo ana'ha-

t'inh-ba'-kin go'ne'; t'aiyisi abin'igo; ako ei t'aaltso do ana'hat'inh - ba'-kin go'ne' yah akai' dah. Nihañh dacin dadidlél dan'zingo, ado hañs-adesdzah do dadidin' dah ša'sindani'zingo, ei'bañh.

29 Ako Pailet bic'in' c'iniyah ado adi'nid, Di dineh-šan' ha'at'i beh bik'idahodohan'?

30 Ako hanadasdzigo adahodi'nid, Do dineh bañhigiat'é jiliñ'go do nic'in' nidadhosidloz dah do nit'en.

31 Ako Pailet anāhodo'nid T'a nihi dahdahodolos, ado t'a nihi bik'eh-o'o'ni'li bik'ehgo han'daht'inh. Ako ei' binina Juz anādahodo'nid, Dineh dadiyilye'go ei do behniha-haz'an' dah;

32 Ei Jesus t'a yeh hadzi yeñgi at'ego ahodonil, ts'ide dazdotsa'igi at'ego beho'zingo hadzodzī.

33 Ako Pailet ana'hat'inh-ba'-kin go'ne' yah anādzodzah, ako Jesus, Hakgo, biždi'nid; ado abiždi'nid, Da' ni'is Juz alāhgo-bi-nat'ani ni'linh?

34 Jesus hanānadzigo anih, Da' t'as nih di beh adin'ih? Ła'dah dats'i še nil holne'?

35 Pailet anāhodo'nid, Da' ši'is Ju nišlinh? T'a nih ni dine'e ado alañjin' nādaiñniñ'hi šadanizloz. Ha'at'i-šan' banisiniyah?

36 Jesus anādo'nid, Beh-šiholnih'i ei do di ni' bikāgiigi at'è dah; beh-šiholnih'igi ni' bikāgiigi at'ego, ei sandal'a'i bil alk'ojē dolél nit'en; Juz biñahjin' do ašididodlozgo; nidih beh-šiholnih'i ei do kodo' dah.

37 Ako ei' binina Pailet anāhodo'nid, Da' a'koš alāhgonat'ani ni'linh? Jesus anādo'nid, Nih haindziigi at'ego, alāhgonat'ani nišlinh. Di'bañh šidižciñh, ado di'bañh nahaszdan bikāgi niyah; t'aani'ni ba hašne' biniyeh. T'aadziltso t'aani'ni dazni'zingi ei dasizdits'a'.

38 Pailet ahodi'nid, T'aani'nisan' ei ha'at'i at'eh? Ado di yeh hadzi'go Juz yic'in' c'inānadzago ayidi'nid, Bañhigiat'é biy'idi at'din šil be'hozin.

39 Nidih beh-nidahosol'an'igi at'ego hañs-adesdzah'igi dineh la' niha beħidišcid. Ako dats'i Juz alāhgo-bi-nat'ani niha be'didešcil?

40 A'kohgo t'aat'eh hanādadešgāž, Di dineh dodah, Barab'basgo dadi'nid. Ako Barab'bas ei aģa'inihi at'eh.

WOLTA'I 19.

1 Ako Pailet ei Jesus dahyidilozgo nainestšas.

2 Ado si'laģo c'il dadeni'ni deyižbižgo beh-na'nit'a-c'ah a'dayilah, ado hak'idēidez-

anh, ado bédla'di-ē tsi'didēh nahalín'igi yih dahastīnh.

3 Ado adadī'nid, Hálah, Juz Alāhgo-Bi-Nat'āni; ado ní'-dahonest's'in.

4 Ako Pailēt ēi' binina c'inā-nadzago anayido'nid, Jo'-akon, dahono'inh, nihie'in' c'ihonistos, bañhigiat'ē bi-yi'di at'dingo šil bé'hozīngo niñil bé'dahodoziñh.

5 Ako Jesus c'izniyah, c'il-deni'ni beh-na'nit'a-c'ah hak'idi'aŋgo, ē tsidedēh naha lin'igi ałdo' beh jogałgo. Ado Pailēt adahodi'nid, Dīneh danoł'inh.

6 Ado ēi binina alaŋjīn' nā-daiñn'hi ado hašké'jī-nīdat'āni dahołtsaŋgo hadadeš-gāz ado adanih, Tsīn-alnaos-zit bikājīn' bił a'daolkał, tsīn-alna'oszit bikājīn' bił a'daolkał. Pailēt abīdī'nid, T'a niñi dahdahodološgo tsīn-alna'oszit bikājīn' hoł a'daolkał. Hálah, ših, bañhigiat'ē biyi'di at'dingo šil bého'zin ēi'bañh.

7 Juz anādahodo'nid, Niñi bik'eh-o'oni'li holoñ, ako ēi bik'eh-o'oni'li bik'ehgo dazdotsał, hálah, God biye' iz'dilyah ēi'bañh.

8 Ako ēi' binina Pailēt ēi ha'isdzi'igi yidizts'aŋgo t'ah bilāhigo nīdzisdzid.

9 Ako ana'hat'inh-ba'-kīn go'ne' yah anānadza'go Jesus ayīdī'nid, Hādeñsañ' nani-

nah? Nīdih Jesus t'ado ha-c'in' hadzi' dah.

10 Ako Pailēt ahodi'nid, Da' dōš šic'in' hadi'dzih dah? Tsīn-alna'oszit bikājīn' nił adadolkałgo beh šiholnih, ado nē'didešciłgo beh šiholnih'igi ałdo', da' ēiš do nił bého'zin dah?

11 Jesus anādo'nid, Beh šik'eh-dīdī'dlēhi nē at'din, yo'-dahdeñ nadēt'aŋgo t'eyah; ēi' binina našiniłtin'igi alāhgo bañhigi a'dzah.

12 Ado bik'jīn' ēi Pailēt hwé' dīdešcił c'eh dziniziñ; nīdih Juz hadadešgāzgo adanih, Di dīneh bīdincit'go do Sizar bik'is niñiñ dah. T'ahai'-dah la' alāhgo-nat'āni adil'inh'go ēi Sizar yēnt'inh.

13 Ako Pailēt ēi ha'isdzi'igi yidizts'aŋgo Jesus yił c'iniāz ado bikādo anahat'ini yik'i'-dahnezdah, kīn-nahalgai'gi, ēi Tseh'-sikād holyeh, nīdih Hibru bīzād k'ehgo ēi Gaba'tha holyeh.

14 Ako hañis-adesdza'i bīniyeh ašt'ē adadilne'go ba'-holziž, ako k'adt ts'ide alni'niañh, ako Juz abīzdi'nid, Jo'-akon, Alāhgo niñi Nat'āni danoł'inh.

15 Nīdih hadadešgāzgo adadī'nid, No'wehjīn' ohłos, no'-wehjīn' ohłos, tsīn-alna'oszit bikājīn' bił adaolkał. Pailēt ahodi'nid, Da' Alāhgo niñi Nat'āniš tsīn-alna'oszit bī-

kājīn' bīl ideskał? Nādail-nīn'hi alāhgoigi anādahodo'-nid, Nīhi Alāhgo-Nat'āni at'din, Sizar t'èyah.

16 Ako yahoniltīnh tsīn-al-na'oszit bikājīn' hoł adadoł-kał bīniyeh; ado èi Jesus dahdahodilož.

17 ¶ Ado tsīn-al-na'oszit t'a hoh jotīn'go, Tsi-ts'in ba-haz'añh holyè lé'igo jīniyah. Èi Hibru bizād bik'ehgo Golgotha holyeh.

18 A'kwi tsīn-al-na'oszit bikājīn' hoł adaaskal, ado nakīzdilt'ègo ałdo' hoł adaaskal, t'aalc'iji, ako Jesus èi amī'gi.

19 Ado Paillet beh-èho'zini yeh-ak'èaścīnh ado tsīn-al-na'oszit bila'fahdi dahyis-tsož, ado beh-ak'èaścīn'igi èi JESUS NAZARETHDO, JUZ ALĀHGO-BĪ-NAT'Ā-NI.

20 Ako di beh-èho'zini Juz lañ'i dayil'ta'; hálah, Jesus tsīn-al-na'oszit bikājīn' hoł o'olkálido èi kinjīn' t'aayí'di; ado Hibru, ado Grik in'dah Latin bizād bik'ehgo beh bik'idaaścīnh.

21 Ado Juz nādailnīn'hi alāhgoigi Paillet adéyidi'nid, Juz Alāhgo-bi-Nat'āni èi t'ado beh-ak'èilci'hi, nīdih Juz Alāhgo-bi-Nat'āni nišlīnh, jīnīn'igi èi t'èyah.

22 Paillet anādo'nid, T'a bik'èšelcīn'igi èi t'a bik'èšelcīnh.

23 ¶ Ado silāgo danī'lin'igi Jesus tsīn-al-na'oszit yikā yil'adaaskalgo behazdit'eh yēnī'din'go ałtayisnī, ha ē ałdo'; ako ha ē do naskadt dah, bik'osdo yāgo t'aat'eh t'o yis-tl'ōnh.

24 Ado èi binina adadi'nid, Do nī'dahididoñs dah, t'o ba da'didikał, hai sīn bī dolēł. Ako beh-ak'èaścīn'igi bo'hodolnīł bīniyeh, Bēhadiniš-t'èhīgi ałtayisnī, ado šī ē ya dadi'kād ha'nīn'igi, di t'aaltso bīnina silāgo ako'dadzah.

25 Ako a'kwi Jesus bīmah tsīn-al-na'oszit bī'gahgi sīzīnh, ado bīmah bīdēzi' Meri, èi Klopas bē asdzañh, ado Meri Magdelin ałdo'.

26 Ako èi' binina Jesus hamah dziłtsañ'go, ado ohoł'āhīgi la' ayoajo'nīn'igi bīgah sīzīn'go hamah abīzdi'nid, Asdzani, niyāž nīnī'īnh.

27 Ado èi ohoł'āhīgi abīzdi'nid, Nīmah nīnī'īnh. T'a ako èi ohoł'āhīgi t'a bīh bağan'go hoł anāt'āž.

28 ¶ Ado di bik'ijīn' t'aaltso a'dadzago Jesus bīl bēho'zīn, ako èi diyīn beh-ak'èaścīn'igi bī'gah adolēłgo azdi'nid, Dībā se'lin.

29 Ako a'kwi c'īl-na'atl'o'i-bi-fo dik'onžigi la' sikañh; ako fo-nayits'ōnsigi c'īl-na'atl'o'i-bi-fo dik'onžigi yi hadēdesbīn, ako c'īl hī'sop yol-

yeh'igi, bitsin, yañh dahdéz-
añh, ako hazé'jin' dahdèi-
dianh.

30 Ako èi' binina Jesus c'ila-
na'atl'o'i-bi-to dik'onžigi dzit-
s'onžgo azdi'nid, K'adt bi-
gah azliñ'. Ado ha tsi ya
a'jilāgo ado hwi sīzi'ni ni-
naž'diniañh.

31 ¶ Ado èi' binina, hálah,
Juz ašt'é adadilneh'go èi'-
bañh, haayinh-jinh do t'a
tsin-almāoszit bikā dahdahiz-
deltiñ dah dolēlgo, (hálah, èi
haayinh-jinh ayoat'é azliñ
èi'bañh,) bijādt dahīzdotih'-
go ado yo'adaždoliłgo bini-
yeh Paillet ban'dadzoskan.

32 Ako silāgo yikaigo, a-
tseh'igi hajādt dzizti', ado la-
igi bił hoł adaaskaligi ałdo'.

33 Nīdih Jesus ba jikai'go
daznè'in' nīt'eñ t'a i'dañ daz-
tsañ lañh', ako t'ado bijādt
dadzizti' dah.

34 Nīdih silāgo la' tsidītan
beh hak'iz go'ne' yaayil'gèd.
Ado t'a ako aden' dil in'dah
toh hā'na'

35 Ado èi' yiyiltsan'igi ya-
holne', ako èi' yahalne'igi
t'aani; ado bił bēho'zingo èi
t'aani yahalne', ako nihi dèi-
dohdlañ.

36 Ako di t'aaltso ako'dzah,
èi diyin beh-ak'éascin'igi bo-
hodolnił biniyeh, Bih ts'in t'a-
do la' k'idoltoñ dah, hodo'nid
yēni'.

37 Ado nānalahgi diyin beh-

ak'éascin'igi anih, Èi t'aaltso
baada'dzizgèd'igi dazni'in'
dolēl.

38 ¶ Ado di bik'ijiñ' Josef,
Arimithi'aden, ako èi Jesus
bidahoł'ahigi la' naznt'ingo,
hálah, Juz bēdzildzit èi'-
bañh; èi Paillet bažniyago
Jesus bizi'i biji'kèd, Nīdides-
tēl, jini'go; ako Paillet ha-
dina'añh; èi'bañh akōnz ni-
yāgo Jesus bizi'i yēni' daš-
diltiñh.

39 Ado Nikodimas ałdo'
a'kwi niyah, èi atse'dañ tl'è-
go Jesus yaniyah'igi, ako jēh
likani dahalcin'igi ałtanas'-
dzidgo jiniyiñh, nezna'dindi
dahide'dlo' bi'gahgo.

40 Ado Jesus bizi'i nīdaz-
diltiñ'go, nak'a'at'añhi ligai'-
igi in'dah jēh likan-halcin-
igi bił hak'idazdezdziz, Juz
yo'adał'in'go bēhaz'an'igi bi-
k'ehgo.

41 Ako a'kwi tsin-almā'os-
zit bikājin' hoł aolkał'igi èi
la' da'ak'eh; ado èi da'ak'eh-
igi a'kwi a'nid tseh bio'nil,
ako'ne'e dineh t'ahdo la' nil-
tēh dah.

42 Ako a'kwi èi Jesus ni-
dadzistiñh, hálah, Juz ašt'é-
adadilneh'igi bijinh èi'bañh;
ado tseh-añ hodi'nił'igi t'a-
ayidi èi'bañh.

WOLTA'I 20.

1 Ado haayinh-jinh biska-
ni, abinigo, t'ah cahalhèl'go

Meri Magdilin jiscāgi niyah, ako jiscādo tseh nahjin' ei-t'āngo yiyiltsaṅh.

2 Ako dašdilwodt, ado Saiman Piter ba jilwodt ado la' idaho'āhigi, ei Jesus ayoayo'nin'igi bažniyāgo abizdi'nid, Boholn'hi yo'adestiṅ laṅh', ado nidestiṅ'gi do nihiḷ bédaho'zín dah.

3 Ako ei binina Piter dašdiyah, ado nānaḷa' idaho'āhigi aḷdo' jiscāgo jiniāz.

4 Ako akōn t'aji'lah ahiž-nelcāngo ei oho'āhigi la' Piter yadilwodt, ado jiscāgi altseh jilwodt.

5 Ado ya a'dzidzago, akone'e jidēin'go nak'aṅat'aṅhi dalgai'igi t'eyah akone'e sinil'go yiyiltsaṅh; nidih t'ado yah iyā dah.

6 Ado Saiman Piter bikēden yil'wodtgo ado jiscā go'ne' yah iyah, ado a'kwi nak'aṅat'aṅhi dalgai'igi sinil'go yiyiltsaṅh.

7 Ado azédeltsoz'igi, ei ha tsits'in bik'idesdiz nit'enīgi, do nak'aṅat'aṅhi dalgai'igi biḷ sinil' dah, nidih t'a'la' bik'idesdizgo t'asah'di siltsoz.

8 Ako la' o'ho'āhigi aḷdo' akone'e yah iyah, atseh jiscāgi yilwodt yēni', ado ei yiyiltsaṅ'go osdlaṅd.

9 Hálah, daztsaṅden nādidonaḅgo diyin beh-ak'eas-cin'igi ei t'ahdo biḷ bédaho'zín dah.

10 Ado idaho'āhigi dabaḅan'go anat'āz.

11 † Nidih Meri ei jiscā bic'ēedaṅgo jica'go dziziṅh, ado t'a jica'go ya a'dzidzago jiscā go'ne' jidēin'.

12 Ako God binal'a'i naki, algai'go hadit'è lé'i síke'go dziltsaṅh, la' dzines'an nit'enīgi sídah, la' ei dzidesēz nit'enīgi, Jesus bizi'i sitiṅ nit'enīgi.

13 Ako ei ahodi'nid, Asdzani, ha'at'isaṅ' ba nicah? Ado abizdi'nid, Hálah, siḅ Bohonisiṅ'hi siṅs'an yo'adestiṅ laṅh' ei'baṅh, ado nidestiṅ'gi do siḷ bého'zín dah.

14 Ado kot'ēgo hadzodzi'go t'aṅjin' najiyah, ado Jesus siziṅ'go dziltsaṅh, nidih do Jesus at'iṅh dzini'zín dah.

15 Jesus ahodi'nid, Asdzani, ha'at'isaṅ' ba nicah? Hai'saṅ' han'ah? Ako hoh (Meri) da'ak'eh yāahalyāni at'iṅh dzini'zingo azdi'nid, Joh, nih yo'ahwiniltiṅ'go, nihwiniltiṅ'gi beh siḷ hōl'ne', ako yo'ahodeštél.

16 Jesus ahodi'nid, Meri. Ako nižiyāgo abizdi'nid, Rabbo'nai, ako ei Na'nti'ni jini'go olyeh'.

17 Jesus ahodi'nid, T'ado siḅ dinilci'di; hálah, t'ahdo siṅa bic'in' di'sah dah ei'baṅh; nidih nilāh sík'iso bic'in' dināh, ako biḷ hodil'nih, Siḅ de'go déyah siṅa bic'in',

nīhi ałdo' nīhīta; ado sīh God in'dah nīhi ałdo' nīhi God éi' bic'in'.

18 Ako Meri Magdilin nazāgo ado idahoł'āhīgi yil daholne', Boholni'hi dziltsan-go ado di di'īgi yeh hac'in' hahasdzi'go.

19 ¶ Ako t'a éi bijinh i'i'an-go haayinh-jinh biskani idahoł'āhīgi a'ła-adzago dada-deskal, hálah, Juz yé'daldzigo éi'banh; ako Jesus niyāgo ałni'gi yiziñ', ado ahodi'nid, Nihil dahožoñ' le'.

20 Ado kot'ēgo hadzodzi'go, ha'ła' in'dah hak'iz ha'denel-in'. Ako idahoł'āhīgi bil dahozond, Bo'holni'hi dadziltsan-go.

21 Ado Jesus anāhodo'nid, Nihil daho'žoñ; T'a šița sīnīła'īgi at'ēgo, sīh ałdo' t'a akot'ēgo nīhi deś'al.

22 Ako ado di yeh hadzigo hak'ijiñ' déiyol, ado ahodi'nid, K'adt Nīč'ih Diyini nihé daholoñ le'.

23 T'a-hai'-dah banhīgiat'é ba nīdahidoh'āh éi ba na'hidest'anh; ado t'a-hai'-dah banhīgiat'é do ba nīdahidoh'āhīgi éi do ba na'hidest'an dah.

24 ¶ Nīdih Tamas, nakits'adāhīgi ła', Didimas jolyeh'īgi, éi Jesus niyāgo do aťah dah.

25 Ako ła' idahoł'āhīgi éi binina adahodi'nid, Bo'hol-

ni'hi dēiltsanh. Nīdih ahodi'nid, Ha'ła't'lah go'ne' bil o'olkal nīt'en go'ne' t'ado yiltsan'go, ado sí'ła' t'ado akone'e itsi'go, bil o'olkal nīt'en go'ne', ado sí'ła' beh bik'iz go'ne' do adesniñ'go sīh do ośdlañ dah dolēl.

26 ¶ Ado bik'ijiñ' tsēbi yiskañ'go hodahoł'āhīgi in'dah Tamas yil nahāztañh; ako da'dēlkal nīdih Jesus yah iyah, ado ałni'gi yiziñ', ado adi'nid, Nihil dahožoñ' le'.

27 Ako Tamas ayidi'nid, Nī'ła' k'īnitseh ado sí'ła' nīnīñh; ado k'īdīlnih'go sīk'iz go'ne' adīlnih'; ako t'ado do indla'ni nīdih indlañh.

28 Ako Tamas anahodo'nid-go hac'in' hadzī: Bo'honiś-ni'hi, ado sīh God.

29 Jesus ahodi'nid, Tamas, hálah, sīh nīnīñh éi'banh sīndlañh; bil dahožo'ni éidi do dašoñ' dah nīdih daosdlañd.

30 ¶ Ado t'aani'go hodahoł'āhīgi binał t'oahayui behého'zini banjiyah, éi'di di naltsos do bik'isdzoh dah.

31 Nīdih di'di bik'inehesdzoh, ako da'ohdlañ dolēl, Jesus éi Christ at'eh, éi God biye' ako da'ohdlañ'go bí'zi' bik'ehgo inah nihé da holoñ dolēl.

WOLTA'I 21.

1 Di t'aaltso ako'dadza do'

bik'ijin' Jesus hodaho'ahigi bic'in' adena'hodzoszind, Tairias be'ek'idigi; ako t'ego adehodzoszind.

2 A'kwi a'la-a'dzidzaigi ei Saiman Piter ado Tamas, ei Di'dimas jolyeh, ado Nathaniel ei Galiligi Ke'naden, ado Zebedi biye, ado la' oho'ahigi nakidilt'ego aldo'.

3 Saiman Piter abidi'nid, Lo hahidestsosgó deyah. Ako, Nihi aldo' akon nil dikah dahodi'nid. Ado akon jikago tsinlgo tsin-nael bih jokai; ado t'a ei bi-tl'e t'ado la' bil dazdezdél dah.

4 Nidih hayil'kango Jesus tabanhgi sizin'; nidih idaho'ahigi ei do Jesus at'inh dazni'zin dah.

5 Ado Jesus ahodi'nid, Alceni, da' nihi c'iyani's holoñ? Ako, At'din dadi'nid.

6 Ado ahodi'nid, Lo beh hahaltso'si tsin-nael bi nisnaji'ngo tah daltos, ako la' beh hadadoitsos. Ako ei binina tah destsozgo lo t'ohayui hadadziltos'go, c'eh adajil'ind.

7 Ei binina ei oho'ahi Jesus ayoayo'nin'igi ei Piter ayidi'nid, Boholni'hi at'inh. Ako Saiman Piter, Boholni'hi at'ingo yidizts'ango lodayoleh'igi-bi-e yih hi'yah, ado sis anes'ti' (t'a lici'igo ei'banh) ako tayi' go'ne' bi-dah dasdilwodt.

8 Ado la' idaho'ahigi ei tsin-nael alts'isi le'i bil niel, (halah, tabanhjin' t'aayidi, nezna'dindi ades'ez ei'banh,) ako lo dayi'sod.

9 Ako t'a tats'a dziskaigo akon tsid kon'go dadziltsanh, bikagi lo sinilgo in'dah bah do'.

10 Jesus ahodi'nid, Lo dasoltsoz'igi la' kwe'e ni'danohjah.

11 Saiman Piter akon niyago lo-beh-hahaltso'si lo beh hadezbingo tsilts'ei'sod, nezna'din do'ba'an asdla'din do'ba'an tago lo dantsazigi lañh'; t'ohayui lañh' nidih lo-beh-hahaltso'si t'ado k'indlad dah lañh'.

12 Jesus ahodi'nid, Hak'go, da'ohsanh. Ako idaho'ahigi t'ado la'i nidih, Hai la ant'inh? dahodi'nid dah; Boholni'hi at'ingo bil bedaho'zin ei'banh.

13 Ako Jesus ado ko'jin' dahdiyago bah nedini'go hafayizni in'dah lo aldo'.

14 Dadziztsanden nazdidzado bik'ijin' di bil k'adt tadi hodaho'ahigi bazniyah.

15 ¶ Ado da'jiyango Jesus, Saiman Piter ayidi'nid, Saiman, Jonas biye, da' di'is bilahgo ayoasini'nih? Ako abizdi'nid, Aou, Boholni'hi ayoanosni'go nil beho'zin. Ako anabizdo'nid, Sih dibehyazi baaholyanh.

16 Ado naki'di hanādzodzi-go ajinih, Saiman, Jonas biye', da' ayoas'asini'nih? Ako ahodi'nid, Aou, Boholni'hi, ayoanošni'go nił bēho'zin. Ako anābīzdo'nid, Ših dibeh baaholyaňh.

17 Ado řadi hac'in' hadzigo anāhodo'nid, Saiman, Jonas biye', da' ayoas'asini'nih? Ako Piter baňhb'i'ni, hálah, řadi, da' ayoas'asini'nih, bīzdi'nid ei'baňh. Ako ahodi'nid, Boholni'hi, t'aaltso nił bēho'zin, ayoanošni'go nił bēho'zin. Jesus anāhodo'nid, Ših dibeh baaholyaňh.

18 T'aani, t'aanigo an'diš-nih, a'nid naninah yeňdaň t'a nih akananilzis nit'eň, ado t'a nih ni ní'zingo nanīnā nit'eň; ako nidih hasin-tihgo alts'anjin' k'ididil'cil, ado la'dah akanidiyosis, ado do de'sal dah nih ní'zin nēgo nanilfē dolēl.

19 Di ei yeh hadzī, ei daz-dotsalgo beh God bił jiliň'do, ei bił bēho'zingo. Ako di beh hadzodzi-go, Šikē yinał hozdī'nid.

20 Ako Piter nidzizyizgo, ei

ohoľāhigi Jesus ayoayo'nin'igi hakē yigalgo dziłtsaňh; ei da'jiyaň yeňdaň hayidt yik'ijin' sītiň'go, Bo'honišni'hi, hai'saň' anidoľfēl? jidi'nid yēni'.

21 Piter hoľtsaňgo Jesus ayidi'nid, Bo'honišni'hi, di'saň' dīneh ha'at'i yandogał?

22 Jesus ahodi'nid, Nanīsdzājin' bī'ni' šiba' nağah ni'singo dāsaň' dilil? Nih šikē yinał.

23 Di ha'isdzi'igi ak'iso bi-tahgo a'dahidezdlad, di ohoľāhigi do dadotsał dah, dani'go: nidih Jesus, Do dadotsał dah, do ni' dah; nidih, Nanīsdzājin' bī'ni' šiba' nağah ni'singo dāsaň' dilil?

24 ¶ Ohoľāhigi di'di yanāhalne', ado di'di yeh yik'ēasciňh; ado ei yahalne'igi t'aanigo nihił bēdaho'zin.

25 ¶ Ado Jesus t'oahayui lahgo adat'ei aldo' yanayah; yanayah'igi t'aaltso beh ak'ēasciň'go naltsos t'oahayui dolēl, nahasdzan nidih bikā'i do ba haz'aň dah dolēl ša'sin ni'sin. Ei t'a akot'ē do.

DALĀDI A'DADZAI BA HANE'

WOLĀ'I 1.

1 Thiafilas nili'ni, atse'dan bik'eselein'igi ei t'aaltso Jesus yandidzado, in'dah nidi-nitan yendo,

2 De'go a'bidoltinh bijin'jin' ei dabididol'algo bifadzizla'igi God bi Nilc'ih Diyini beh beh-hodzis'ani bazdinianh do'bik'ijin':

3 Ado ti'hozni do'bik'ijin'aldo' ei t'aani hinago hac'in' idilyah, di'di lan'i beh t'aanigo a'dza, ado dajoin'go diz'din yiskanh, ako ei' biyi'God beh-boholni'hi ya ya'fi'.

4 Ado bil ahî-najikai'go hac'in' hasdzigo adinid, T'aka Jerusalem bits'anjin' dahdohkah yi'la', nidih di biba' adanoht'eh, Ata yenhonian'igi, ei' beh nihil hwešne', ako dašidisots'añ.

5 Ako Jan t'eyah t'aani toh beh nahadlago-yeh-ŋaagis nit'en, nidih nihi t'eyah Nilc'ih Diyini biyi' tanihididogis, kodo t'ado lan'i yikahi.

6 ¶ A'kohgo bil ahî-najikai'go nidahodil'kitgo adadinid, Boholni'hi, da' k'adiš Izrel dine'e beh-oholni'hi bandiniah?

7 Ado abizdi'nid, Holziš'igi indah yihah'igi ei do nihil be'dahodozinl' biniye' dah; nidih Ata t'a bih beh-bidzi'li bi.

8 Nidih Nilc'ih Diyini nihil hodolël, ako ado bik'ijin' ei beh-adzi'li nihil hodolël: ako nihi Jerusalemgi, ado Judi'ahgi t'at'e-nit'en, ado Semeriagi, in'dah nahasdzan nidanes'ango se nisozin' dolël.

9 Ako kot'ego hasdzigo t'a dažni'in'go de'go dahbidiltinh, ado k'os bašegizgo ei beh hoł c'a silin'.

10 Ako de'go ajiyago, yah biyi'go hažo'o dazdez'in'go, nit'en jo'akon, dineh le'i naki'go, ligai yehadit'ego hwi'gahgi yizin',

11 Ei aldo' adinid, Nihi Galilido dine'e, ha'at'egošan' ya'dilhil biyi'go deg dadohin'go nasozinh? Di Jesus t'a ei nihits'ando ya'dilhil biyi'go dahbididiltin'igi, de'go holël'go daoltsan'igi giat'ego nadodał.

12 ¶ Ado dził A'livet yol-yehido Jerusalemgo niji'kai, ei Jerusalemdo t'aayi'digi,

Haayin'h'jin'h oda'igi bi'-gahgo.

13 Ado niji'kaigo naade'gi kin go'deg hadziskai, ako'ne' nidzitan' nit'en Piter, ado Jems, ado Jan, ado Andrew, ado Filip, ado Tamas, ado Barthalimew, ado Matthew, ado Jems ei Alfi'as biye', ado Saiman Zilo'tiz indah Judas, ei Jems bi'nai.

14 Di t'aaltso t'ala'igi bantsi'dadzikesgo nas holziz hazo'o sodazdilzin, asdzani bil, indah Meri ei Jesus bimah'igi indah bik'iso aldo'.

15 ¶ Ako kwe'e nelka' yenda' Piter i'dahofahigi yini'gi yizini'go adi'nid, (i'dan nezna'din do'ba'an nadin jilt'ego a'ladzizlin'.)

16 Dineh sik'iso t'a di beh-bik'eaacin' yengi a'dza, Nilc'ih Diyini, David bize' beh, Judas bah hadzodzi'igi, ei yike yikahi Jesus dayiltsod.

17 Ei hol' nihal' el'ta' ado di banekai'igi atah badet'an nit'en.

18 Ako di dineh banhigiat'e yik'e nenilago ei beh ke'yah nayisni'; ado bitsi ha'yago hadago'go' ako bi bidt yisdoh' indah bih ci yeni'taat'e hal'henz.

19 Ado Jerusalemgi kedahatinigi t'aaltso bil bedahozin', ako ei binina t'a bih dabizad bik'ehgo keyah Asel-

dama hosye', olye'i ei Keyah-Dil holyeh.

20 Joh, Sin-bah-naltsos'igi ei biyi' beh-ak'eaacin'h, Bi'ni dineh la' bagan yengi do nagah'i dah do, ado do yi kehatin' dah do: ado bi tsask'eh yenjin' la ana'dodal.

21 Di binina di dineh nihil nakai'igi, nilé Jesus Boholni'hi nihinal' naga yenda',

22 Jan toh beh nahadlago yeh tahazgiz yend'o, indah Jesus nihits'ando dahbidilitinh yend' bijin'jin', nihitahden la'dah nididolfel, nadi-dzahigi nihil bahojilne' do biniyeh.

23 Ako naki nidazdinil, Josef ei Barsibas yolyeh'igi, ei akeden bi'zi'igi Justus yolyeh', indah Matthaias.

24 Ako sodazdolzingo adadzidi'nid, Nih, Boholni'hi, dineh dabijeih t'aaltso nil behozinigi, di nidilt'ehigi hai sin' nidi'nianh?

25 Ako di banekai'igi indah danihi dol'adigi atah yanaga do biniyeh, ei bits'ando Judas behaz'ani yitis yiya'go nai'tliz, t'a bahazan'igo dogal biniyeh.

26 Ako tseh awo'zi beh-e'hozin'hi beh-ak'eaacin'igi ei Matthaias hayi'anh; ako ei dal'adi lats'adahigi bil ho'del'ta'.

WOLĀ'I 2.

1 Ado asldadin yiskan bi-jinh ei Penticast ts'ide ba'holziigo t'aadziltso t'ala'igi bantsi'dadzikesgo t'alah'igi nidziztanh'.

2 Ako t'ado hoyani ya'dihil biyi'den ni'yol tsoh nahalingo hodists'an, ado kin biyi' nidziztan ne go'ne' hadé'bind.

3 Ado atso dahalg'izi kon' nahalingo dadziltso, ado t'a dajil'an hakajin' ahwizlind.

4 Ako t'aadziltso Nilc'ih Diyini hwi hadadé'bind, ado Nile'ih Diyini sad al'an adat'ehigi hadéidez'an go beh hadadzisdi.

5 Ado Jerusalemgi Juz dine'e ya'at'ehgo dahodis'ini ké'dahat'inh, al'an dadine'e t'aaltso bits'an den.

6 Ako di hodists'an'igi dei-dizts'an go t'odi a'la-silin'igi t'o-bil-adahayui, halah, dineh t'ala'i nitinigo t'a hoh dahazadigi yeh ya'dalfti'go dazdizts'an ei'banh.

7 Ado tsid'adzisyiz'go t'ohol-adahayuigo al'c'in' hadadzisdi'go adazdi'nid, Jo'akon, da' di t'aaltso ya'dalfti'igis do Galili dine'e adat'edah?

8 Ha'at'egošan' ako dineh t'aaniltso nidahacin'ji sadigi yeh ya'dalfti'go dadits'a'?

9 Parthia dine'e, ado Midia

dine'e, ado I'lam dine'e, ado Mesopoté'mia yi ké'dahat'in'igi, ado Judi'agi, ado Kapado'sigi, ado Pon'tusgi, indah E'sagi,

10 Fri'jiagi, ado Pamfi'liagi, ado I'jiptgi, ado Li'biagi, Sairi'ni binago, ado Romden nidanéh'igi, Juz indah la' dineh Juz binahadla' déinizi'n'igi,

11 Krit dine'e, indah Erab dine'e bil' t'a nihi nihizad yeh ya'dalfti'go dadits'a', God ayoat'éi yanaga'i at'eh.

12 Ako t'aadziltso t'o-hol-adahayui indah do da'az'dodlan dah, ako al'c'in' hadadzisdi'go a'dajinih, Di'san' ha'at'i biniyeh a'dzah?

13 La' ei hadadloh'go adanih, Di dineh c'il-na'at'l'o'i-bit'o a'nidigi yeh nidanicad lahn'.

14 ¶ Nidih Piter la'ts'adāh'igi yil nazi'n'go ei beh bi'c'in' hadzodzi'go azdi'nid, Nihi Judi'a dine'e, indah t'aanoltso Jerusalemgi ké'dahoht'in'igi di nihi bédahozin le', ado sizad dayi'nots'an:

15 Halah, di do daadlan dah nihi adénohsin'igi at'ego, joh, indah deg dahadianh'.

16 Nidih ei Joel, ahodoni'hi-yahalne'e yeh hadzi yeni' at'eh;

17 God adi'nid, kot'é do-

lèl, Nihont'i'jin' ayilka'ngo
ats'is dahanan'igi t'aaltso
ših Nilt'ih Diyin bik'i-dol-
doh, ako niye'keh indah
nitsi'keh God ya'dahalne' do,
ado nihi tsilkè danilin'igi
bił a'dahane' dolèl, ado nihè
hasto'i danilin'igi ndayiyèl
doleł.

18 Ako èi yołkałgo ših ni-
dala'i indah asdzani ših ni-
dala'i'igi ših Nilt'ih Diyini
bik'i-doldoh ako èi God ya-
dahalne' dolèl:

19 Ado wo'dahdi ya'dilhił
biyi'di ali'lè, indah wi'yahdi
nahasdzan bikā beh-èho'zini
dèzdoltsèl; dił ado koñ'indah
a'hi, lit nahalin'igi:

20 Johonaai cahalhèl nido-
dlèl, ado oljè t'èyah dił ni-
dodlèl, Bo'holni'hi dogal'igi
t'ahdo ba' holzišgo ko'donił.

21 Ako ako'donił t'a-hai'-
dah Bo'holni'hi bi'zi' na'yo-
kañhigi èj yisda'dogał.

22 Nihi İzrel dine'e di sād
dadohts'inh, Jesus, Nazareth-
do dineh nihiṭahgi God ayo-
at'ègo a'yilah, ayoat'è ya-
nayah'igi, indah ali'lè, in-
dah beh-èho'zini beh, èi beh
God nihiṭahgi yanayah; èi
t'a nihi nihił bédaho'zin ał-
do':

23 God bi nahat'a' do lahgo
an'dolnił'igi, indah atsé'daň
bił bého'zini'igi, èi beh baž-
niłtin'igi, nihi bañhigi ada-
t'èhigi dabi'la' beh tsin-ał-

na'oszit bikā bił a'dasolkāl
ado dasolhiñh':

24 Èi God nè'idi'sah tiho-
yo'nił'go anineh bits'ando
yidi'cit: hālah, èi do ho'fañ'le',
at'è dah èi'bañh.

25 Joh, Dèvid beh hadzodzi'-
go ajinił,

Boholni'hi t'aa'łajin' si-
tsi'jin' yis'inh,

Nišnājin'go ši'gah na-
gah', ako do nah'jin'
ašijō'lè at'è dah:

26 Di' binina šijèih bił ho'-
zoň, indah sitso t'aiyisi
bił ho'zoň;

T'ah nā bilahgo sits'is
ałdo' na'oli'go hanal-
yinh' do:

27 Hālah, Nih do Hè'dizdi
(èi hoyè'go tiho'nił ba-
hazaň holyè'di)

Ši sizi'ni bi'nidi nił ni'zin
dah èi'bañh.

28 Ado ałdo' nił diyini'igi do
bi'nidi diłdzid'igi yidoł-
tsèl' dah.

Inah ba' hont'i'igi sił bē-
ho'zingo a'šindlah;

Niniñ beh ił-ho'zoň ši
hadez'bingo a'šidi'lił.

29 Dineh sik'iso, ši'nidi has-
to'i a'hoyāni Dèvid beh ni-
hiè'in' hasdzih, èi daztsaň
indah lèh-yiltiñh, niđih bił
jišcāigi èi kwe'e nihiṭah di-
jin'go.

30 Èi'bañh a'hodoni'hi-ya-
halne'e jiliñ'go ako God t'a
bił binał hac'in' adi'nid. Ha-

ts'ando nīdahwilēh'īgi nās ocil'go la' nat'āni dasīdah'īgi dahbīzdi'nołdał;

31 Di atsē'daň bīł bē'hoziňdgo, Christ na'hi'nādīgi beh hadzodzi', Hayi' sīzi'ni do Hē'diz hol-yē'di ho'nī' sīda' dah nīt'ēň, indah bits'is nīdīh dīldzid'īgi t'ado yiyiltsaň' dah.

32 Di Jesus, God na'bīdi'sah, ēi t'aaniltso badahwilne'īgi adēt'īnh.

33 Dī'baňh God bī'la' nīsna'jīň'īgi beh wo'dahdi dahyidīłtīnh, ado Ałā bits'an'deň God bīh Nīłc'ih Diyīn beh ha'nīhot'aňgo, di dałłtsaň'īgi indah dādohts'a'īgi ha'dayil'doh.

34 Hálah, Dēvid ēi t'ado ya'dīłhīł biyī'go iyā dah: nīdīh t'a bīh anīh, Ēi Jīho'vah šīh Bohonīšni'hi ayīdi'nid, Sī'la' nīšna'jīň'igo dahñīdah.

35 Nīh daana'ī bīkā dahdī'nil'ēzgo aš'łago indah.

36 Dī' binina ha'nīdi Īzrel dīne'e t'aaltso t'aani'go bīł bēdaho'zīn le', Joh, God ēi Jesus, t'a ēi tsīn-alna'oszīt baňh'gi bīł a'dasolkālīgi ēi Boholnī'hi indah Christ nīliň'go a'yilah.

37 ¶ A'kohgo di dēidizts'an'go t'a a'ko dabijēih baa'daažjīł nahalīn sīliň', Piter indah la' dal'ādīgi ałdo' t'aaltso adayīdi'nid, Dīneh sīk'iso, hāsaň' dadī'nil'?

38 Ako Piter ayīdi'nid, Baňhīgi adahnīł'īgi yo'adahidoh-āh, ado nahadlāgo toh beh řadanihidīdogīs, Jesus Christ bī'zi' bīk'ehgo, baňhīgi adahnīł'īgi niha na'hīdīdot'ał bīniyeh, ado God bīh Nīłc'ih Diyīni nīhi dadolēł.

39 Beh a'hanīhot'anīgi ēi nīhah, indah nīhada'alcīni ałdo', ado nī'zadi nīdakai'īgi t'aaltso bah, Boholnī'hi nīhi God, t'a Hak'go, yīdīdonīł'īgi nīdīh t'aaltso.

40 Ado sād t'oahayui yeh yaholne' indah na'yoskaň'go, Di nahonešt'ł'izgo nīdakai'īgi dahīnan'īgi bītaħdeň yīsda'hohkāh, jīni'go hadzodzi'.

41 T'a a'ko ēi bīł dahožoň'go hazād dayiltsōd'īgi nahadlāgo toh beh řadabīdīs-gīz: ado t'a ēi bījīnh řadi mil bī'gahgo dīneh ho nānakai.

42 Ado dal'ādi bīh na'nīn'īgi bīk'ehgo hazo'o nīdajīkai' indah bīł a'la-nī'dajīdlēh, indah bāh nīna'dajitīh'īgi, indah sohodizīn'īgi dah.

43 ¶ Ako nīdajīkai'īgi t'aaltso bīk'e t'o-bīł-dahoyé'; ado dal'ādīgi laň'ī alī'łēgo indah beh-ēho'zīni a'dayilah.

44 Ado t'aaltso da'osdlānd'īgi t'alah'īgi nahāztaňh', ado t'ala'īgi bajī'laň' nīt'ēň.

45 Ado beh bīdaholnīh'īgi, indah dabīh nalye'ī ba'ndaħaznī', ako ēi dīneh t'aalt-

tso bih bēso a'dadinigi yitā-
dēznī.

46 Ado Bi-sohodizîn-kîn
go'ne' t'aakwi jinh t'ala'i
bantsi'dadzîkesgo nîdajikai,
ado dabağan'di bāh dēyañ
nit'en, bił dahožon'go indah

240

t'ala'i bantsi'dadzîkesgo da-
ha c'iyañ' da'jiyañ nit'en,
47 God yadahanih', ado di-
neh t'aatso bił ya'adajit'eh'-
go. Ako Boholni'hi t'aakwi
jinh yisda'-hakāhigi ho' da-
yinil.

PĀL YĪL·ĀDI BĪH NALTSOS ROMGI KĒDAHATINI BĪC'ĪN'

WOLĀ'I 1.

1 Ako Jesus Christ bih nalte' Pāl, dol'āhi, t'asahdi God ba hane' ya'at'ēhi yahalne'i a'bidilyah.

2 Ēi t'a bitsé'daŋ diyin behak'éasčín'īgi biyi' nāsgo ahodoni'li-yahalne'i yeh ya'nihoniaŋh.

3 Biniyē'i ēi biye' Jesus Christ Bī'dahonilni'hi, ēi Dēvid bih dine'e aholci'li la' at'eh;

4 Indah God biye' at'ē'i ēi di beh bē'hoziŋd, ayoat'eh bidzi'li ado Nilc'ih Diyini beh, ado daztsaŋ'deŋ na'ho'niŋ.

5 Ako t'a ēi bits'aŋdo dajoba'i indah dadol'āhi a'nihidilyah, a'ān dadine'e t'aaltso bītahgo bī'zi' bik'ehgo wodlāni yī'daholnih' dolēl:

6 Ako ēi bītahjīn' nihi aldo' Jesus Christ nihi'ni'niŋ.

7 Ado t'aaltso Romgi kēhat'ini, God ayoayo'ni'ni, t'asahdi diyini bido'nid: ajoba'i indah bik'eh-hožo'ni nihi' doh, God nihiŋa indah Bī'dahonilni'hi Jesus Christ bīts'aŋdo.

8 ¶ Altseh', nihi daohdlan'īgi nahasdzan bikāgo haodzi'īgi, ēi bik'eh Jesus Christ beh, sih God ahe'he bidi'nid.

9 Ako t'ado a'hodiszé'hi sodiszingo t'aa'lajīn' nihi aldo' niha adišnih', di'di God sa bīl bēho'zīn, si sizi'ni beh banaša'īgi Biye' ba' hane'īgi bik'ehgo:

10 Di k'adt holzīs'īgi hožoŋ'go niha de'saŋ li, bikah sodiszīn, God inī'zīndaŋ.

11 Beh nihidzil dolēli nitc'ih t'a joba'e ayilya'i sīl bēho'zīnigi la' nihi dešlēl'go biniyeh t'a k'adeŋ nihiłtsaŋh;

12 Aldišni'ni ēi di, nihi indah sih do' ahēłt'ēgo t'ala'i wodlāni dēisidlāngo ako indah nihił dahožoŋ' dolēl.

13 Ako sik'iso laŋdi adi niha de'saŋ niziŋ', (nīdih nat'aŋ aso'sini) ēi di nihił bē'dahodoziŋł, k'adt t'ēyah nihiŋahgo dēisohdlāndīgi nanise' bīnest'aŋ'īgi k'ehgo beh nihi di'neš'īnł, la' a'ān dadine'e bītahgo giat'ēgo.

14 Sīh t'ēyah di bic'īn' baŋha'a'i nišlīnł, Griks indah a'ān dine'e nīdalzdzi'di, indah

dineh dahwiyāni, ado do-dahwiyāni aldo'.

15 Ako k'adt nihic'in' ast'è-a'diśyah t'a nina'diništ'injin' Romgi kéhoht'ini hane' ya'at'èhi beh nihil dahodesnih.

16 Ako Christ ba' hane' ya'at'èhi do baya'nisin dah, hálah, èi God bih beh-adzi'li bik'ehgo yisda'ildé'hi, da'odlan'igi t'aaltso bic'in', Juz altseh indah Griks aldo' bic'in'.

17 Hálah, t'a èi biy'igi God bih t'a-ako-giadza'igi bého'zin, odlando naodlani, t'a beh-ak'éascinigi at'égo, banhigiat'è-banh-at'dini èi odlanh yeh hinā doléh.

18 ¶ Ako ya'dilhil biy'den God bih beh-atiel'ini bého'zin, dineh t'aaltso do-Godbik'ehgo-adat'éi bic'in', indah dineh bih do-akwi-ada-t'éi, èi do-akwi-adat'éi biy't'aani'ni ya adayo'sin.

19 Hálah, dineh èi t'aaltso God at'éi bil bédaho'zin, ako God t'a bih ho' yé'daho'sind èi'banh.

20 Hálah, bih do-daat'ini nahasdzan al'ya-do t'a yit'inh, a'dalya'i beh bého'zin, t'a bih beh-adzi'li hol'agoigi ado God at'éi; ako do do beh-a'dahozdilzin le' at'é dah.

21 Hálah, God bil bédaho'zindañ nidih do èi jilin'go ha nitsi'dakes, do nidih hac'in' ahèh daniz'in dah, èi'

banh banhigiat'è bil a'dat'inh, indah dabijèih banhigiat'ègo èi bil tl'è adaho'sin.

22 T'a a'ko nidih ayoat'eh hwiyāni danidlinh daniz'in, nidih èi do hwiyān dah a'dadilne'.

23 Ado God yeh-ayoat'eh yēni' lahgo a'dayilah, dines'cin indah nidat'a'i, indah nidaldloši, indah nida'na'i di yidailah.

24 ¶ Kot'è banh God aldo' yo'adibidez'anh dabijèih banhigiat'è yeh yidindani'li'ni bic'in', indah dabits'is do bil dani'lin' dahgo adayo'sin:

25 Èi God bih t'aani'ni wo'cid yil alnadèznil, ado a'dalya'i yic'in' nidaha'la do bil dani'linh, I'ila'i bilahgo; èi hol'ago baha'nih. Akot'è le'.

26 ¶ Di' binina ba'hi bidahononi'ni bic'in' God yo'adabidez'anh: hálah, bidaasdzan nidih do a'dadonil dah yengi a'dadil'inh.

27 T'a akot'ègo dineh aldo' asdzani al'in'gi bil bédaho'zin nidih yits'anjin' a'dat'ègo; joh, t'a bih dah t'aiyisi ba'hi bidahononi'ni yeh aha-naldèh', ado di yeh aha-naldèh'igi èi nat'ango yik'è tidahonih.

28 ¶ Daholōni t'aaltso bil bédaho'zin nidih God t'éyah do t'a'k'adt dēniziñ' dah, èi'di banh God hoyé'go antse'

hakesi ya'dahodez'añh, indah a'lañ adat'é'i do-bidahonédzāni a'ldo' bic'in'.

29 Ako di t'aaltso bī dahēl, dc-akwi-adat'é'i, na'ageh' beh tsī'na'ada'i, banhigiat'é'i, adahononi'ni, a'doya', adah'-jin'idli'ni bī dahēl', indah adiyolyēl'; sād e't'āh, anót'āh indah adilāh;

30 Asēzin nat'a'i, ane'deñ ya'fi'i, God dējo'la'i, do-ik-i-līñh, a'daha'niñ, a'dādzodli, banhigiat'é'i a'nidī an'dayodli'hi, bīsci'ni do yik'eh-daho'i'ni.

31 Do-ak'idaditiñ'hi, alha-dēt'añh dayini'si, t'o ak'indakai, nīdacon'i do banaho'jon adat'é'i, do bīl a'hojoba'i:

32 Di ako'daniñgi t'aaltso a'dodinñ; akot'ēgo God yēhas'añh; di bīl bēdaho'zin nīdih t'a yandakai, ado do di t'eyah dah a'ldo', la' do' yandakai ēi bīl dahonēl'niñ.

WOLTA'I 2.

1 Ēi'banh la' dīneh no'li'ni do ānjit'in dah, nānalahjin' dīneh āni'li beh, hālah, beh ānant'ini, ēi t'a nih beh a'danant'ingo at'eh ēi'banh; ako lahjin' beh ānant'ini ēi nih a'ldo' bānanināh.

2 Di nihil bēdaho'zin ko'-dajit'inigi ēi God yēhas'āni hak'ijin' saañh', t'aani'ni bīk'ēgo.

3 Indah nih dīneh la' ko'da-

t'inigi beh bānant'ingo, t'a ēi nih a'ldo' bānanināgo, da' God yēhas'āniis ba dādi de-sa' nih nī'zin?

4 Doda'i dats'i diñ: beh-ajoba'i k'ēgo t'añ bic'in' nīna'-hidāhi niyo'la'i do nīl bēho'-zin dah ēi'banh?

5 Ado nijēih tseh' nahalini indah do-lahgo-o'ne'-at'é'i beh a'īdoni'hi a'danihi'niñ, a'īdiniñ bījin'jin', ēi God t'a bīh nihil yē'hodosiñ, yēhas'āni ya'at'ēhi bik'ēgo.

6 Dīneh t'aaltso a'lañ adanīñgi bik'ēgo ēi God hac'in' na'diyolēt:

7 T'aaltso nī'zago ha'daol-ni'ni ya'at'ēghi ahat'ini beh ayoat'é'i, indah beh-ik-idli'ni, indah inah doyicon'hi ha'dēidez'in'i, ēi t'eyah hol'āgo-ināni dabih dolēt:

8 Nīdih t'aaltso a'c'añh-ya'-dal'ti' indah t'aani'ni do yīk'eh-daho'i'ni, nīdih do-akwi-adat'é'i yik'eh-daho'i'ñh, ēi t'eyah yē'go ahaciñ'i indah a'īdolni'hi dabih dolēt.

9 Dīneh t'aaltso a'lañ dahanāni banhigi adaniñ ēi tīho'-nih indah ac'in'-nahwi'nah dabih do, Juz altseh indah Griks a'ldo'.

10 Nīdih dīneh t'aaltso a'lañ dahanāni inah-ya'at'ēhi yandakai ēi t'eyah ayoat'é'i, beh-ik-idli'ni indah bik'ēh-hozo'ni dabih do, Juz altseh indah Griks a'ldo'.

11 Hálah, God éi dīneh a'lañ adat'èli do bil' a'lañ at'ègo yantse'kes éi'bañh.

12 Hálah, bik'eh-o'o'nili t'agèd bañhigi a'dadzai éi bik'eh-o'o'nili t'agèd a'dado-diñl: indah bik'eh-o'o'nili beh daholon' nīdih bañhigi a'dadzai éi t'èyah bik'eh-o'o'nili beh ban'dahodot'inl éi'bañh;

13 (Hálah, bik'eh-o'o'nili dēi-dits'a' nīdih do yik'ehgo aš-t'e-daōne' at'è dah God binał, bik'eh-o'o'nili yik'ehgo adanili éi t'èyah t'aiyisi aš-t'e-danil.

14 Hálah, a'lañ dadine'e di bik'eh-o'o'nili beh a'dadin'igi, t'a bih adat'è k'ehgo bik'eh-o'o'nili yik'ehgo a'danil, a'kohgo bik'eh-o'o'nili beh a'dadinigi éi t'èyah t'a bih bik'eh-o'o'nili a'da danidlinh:

15 Ako éi bik'eh-o'o'nili o'o-li'li dabijèih biyidi beh bik'edaas'cinh nīdahalīn éi bēho'zin, indah i'ēho'sini éi aldo' bil' dahalne', ado lahjin' ak'ihodit'ah t'èyah yantsi'dakes, t'a dabih éi dodago éi'bañh;)

16 Bēnīkāngo dīneh a'lañ adajit'è'i nīdaznī'in yēni' éi God yēhas'ani yeh hān'dot'inl, Jesus Christ beh, ša'hane' ya'at'èhi bik'ehgo.

17 ¶ Jo'akon, Ju nīdi'ni'ni indah bik'eh-o'o'nili beh ant'eh, indah badzinil' éi God,

18 Ado nih t'èyah yi'na-haa'i nil' bēho'zin, indah a'lañ at'è'i dabi'yisi nil' t'a-a'ko, indah bik'eh-o'o'nili beh nandī'nestān:

19 Ado do-da'oi'ni ba'na-šah, indah bil-dat'l'è'i daholin'jin' bil' c'ēheškāh nih nī-zingo éi nil' t'aani,

20 Ado do-dahoyāni nanis'tin nih nī'zin, ałcini bo'ho'āhi nīšlinh nih nī'zin. Nih t'èyah bik'eh-o'o'nili biyī' beh-ēho'zini indah t'aani'ni at'è'i nē holoñ.

21 Nih t'èyah, jo'akon, lahjin' na'n'tini nī'linh, akot'è nīdih nih t'èyah do na'adin'tin dah, éi'sa' ha'at'ègo? Na'n'tingo lahjin' dīneh, Do aźniinh' dah, bīdīnih, nih'sa' da' anīinh'is?

22 Nih, lahjin' dīneh, Do aź-dilè dah bīdīnih, Da' adilé'is? Nih a'lañ adat'è bidaalya'i t'aiyisi sinīšit, da' nih'is bī sohodizīn-kin do bī anīinh' dah?

23 Nih bik'eh-o'o'nili badzinili'go inī'sin, ako lahjin' dabinał God do-iliñ' dās i'nilah, bik'eh-o'o'nili do bik'eh-honil'in'go beh?

24 Hálah, yīzih'igi God, éi a'lañ dīne'e bītahgo t'aiyisi ba'ih'go ya ya'dałti', nih ant'è'i bininah, t'a beh-ak'ēas-cin yēngi at'ègo.

25 Hálah, aldo' bik'eh-o'o'nili bik'eh-honil'in'go, éi t'aa-

ni aňh-na'hinolgi'si ya'at'eh do: na aldo' di'di bik'eh-o'o'nili do bik'eh-honil'in'go t'eyah aňh-na'hinolgi'si nih'igi do-aňh-na'hinolgi'sgo al-nil.

26 E'i'banh, jo'akon, do-banh-na'hinesgiz'igi ei bik'eh-o'o'nili ya'at'ehgo beh ba'nahot'ani, beh bana'hotot'inli yaahalyani, da' a'kos di do-banh-na'hinesgiz'igi, do t'a banh-na'hinesgizgo bic'in' yidol'fah dah?

27 Indah da' a'kos do-banh-na'hinesgi'zi, t'a bidizcin'igi k'ehgo bik'eh-o'o'nili t'aaltso yiila'i, ako nih, naltsos na'al'yai indah aňh-na'hinesgi'zi beh na'haz'ani bilah nidiniltali da' eis do yeh nan'dot'inl dah?

28 Halah, la' t'aani Ju nilin' nidih yeh-at'e'i beh nilin'go ei do Ju at'e dah; na aldo' ei t'aani banh-na'hinesgi'zi nilin' nidih yeh-at'e'i beh nilin'go ei do banh-na'hinesgi'zi at'e dah.

29 Nidih la' t'aani Ju nili'ni ei ya'at'e'i t'aani bi holoň; indah aňh-na'hinesgi'zi ei bijeih indah nilc'ih bi holoň'go at'eh, naltsos beh ei' dodah; beh baha'ni'hi ei do dineh bits'ando dah, God t'eyah bits'ando.

WOLTA'I 3.

1 A'košan' di Ju ha'at'i yeh

la' yil'inh'? Ado aňh-na'hinolgi'si ei'san' ha'at'i banh-i'linh'?

2 Laň'igo a'añ at'eh: halah, agago at'e'i ei God bizad ba yilyah' ei'banh.

3 A'košan' la' do da'odlan dahgo? Da' do-dayodlan'igis ei God beh-wodlani do-i'lin'go idolil'?

4 Dodah laň': t'a beh-ak'eascin yeňgi at'ego, Bi'ni' God at'e'i t'aani, indah dineh t'aaltso at'e'i woc'itd, ako beh haizdi'igi beh t'aani siliň', indah beh anisin-t'indi beh bik'eh-didi'dlel.

5 Ako nih do-akwi-ëet'e'i beh beho'zingo ei God bih t'a-a'ko-giadza'igi ei t'aiyisi ya'ateh, a'košan' ha'at'i dadidi'nil? Da' a'kos God do-akwi'go ate'elinh' (dineh k'ehgo adisnih:)

6 Dodah laň': akošan' ha'at'ego God yehas'ani beh nahadzan bikago a'añ dadine'e yeh yandot'inl?

7 Joh sih yoc'idigi beh beho'zingo God bih t'aani'ni, indah ei ayoat'e'i alahgo beho'zingo, ha'at'egošan' sih aldo' banhigi anist'ego sa na'hat'inh'?

8 Indah ha'at'egošan' do ha'ni' banhigiat'e bayikah dah? (la' asëzin'go adadi'ni'ni yeh niha dahalne'igi bik'ehgo,) ako banhigi adënilgo bits'ando ya'at'ehi ho-

dolèl? Hoyè'go beh bandahaz'an'igi èi t'aiyisi ya'at'eh.

9 ¶ Ado ha'at'i? Da' nihi'is bilāhgo adanit'eh? Dodah, t'aiyisi dodah: ts'ide aktseh t'aani dadi'nid, èi Juz indah Griks t'aaltso banhigi adat'eh.

10 T'a beh-ak'ëascin yengi at'ëgo, T'ado la' akwi-at'ë'hi dah, dodah, do la'dah:

11 Ado do la'dah ak'ituditinh' dah, indah do la'dah t'a'k'adt God bil bè'hozin'di dah.

12 T'aaltso hont'i' yits'a-dahaskai, ado t'aat'ë-nit'ën do-iliñ'-dah dazliñ'; ako do la' ya'at'ëhi yanagāhi dah, dodah, do la' dah.

13 Dabiza'gi èi jiscā an at'ëi at'eh: dabitso t'ëyah yeh da'noāh: dabidā biyāden t'ëyah tli'is yeh na'altsë'di at'eh:

14 Dabizë t'ëyah o'dzih indah ak'ëdinih-sād bi hadadezbīn:

15 Tšīnłgo adiyolyèl t'ëyah yic'in' ayoa'dat'inħ:

16 I'oldiñ'li indah ac'in' nahwi'nah èi bil ba'dahont'i'.

17 Indah beh-hožo'ni ba'hont'i'i èi do bil bèdaho'zin dah:

18 God beh ba'nahas'āni do bik'ë bil dahoyè' dah.

19 ¶ Ako k'adt nihił bèdahozin bik'eh-o'ō'nili ani'ni èi ba'a'dalyai t'aaltso yic'in' anih, do ha'at'ëgo dah hadzidzih' dah, indah nahasdzan

bikāgo a'ān dīne'e t'aaltso banhigi at'ëgo ba' hadodzih, God binał.

20 Èi'banħ bik'eh-o'ō'nili bi' ilni'li beh la' niñģa ha'at'e' do ast'ë-nił dah do, God binał: hālah, bik'eh-o'ō'nili èi t'ëyah banhigiat'ëi beh bèho'zin èi'banħ.

21 ¶ Nidih k'adt bik'eh-o'ō'nili t'agèd God bih t'a-akogiadza'igi bèho'zin, bik'eh-o'ō'nili indah ahodoni'li-yadahalne'i yadaholne'.

22 God bih t'a-akogiadza'igi nidih, èi Jesus Christ beh odlāni t'aadziltso hac'in', indah daodlāni t'aaltso dabi-k'ih: hālah, do la' a'ān at'ë dah èi'banħ.

23 T'aaltso banhigi a'dadzah, indah God yeh ayoat'ëi yiōhdanes'ānd èi'banħ.

24 Ako beh-ajoba'i beh t'ajik'eh ast'ë-dadzah Christ Jesus beh ak'e-na'ilyago:

25 Èi God nin'ëdinianħ, nāhidonih'go, bih dił beh odlān'go, bih t'a-akogiat'ëi bèho'zin do, banhigi o'ō'nił yeñ' anāhidit'ah dolèl biniyeh, God t'o yił at'eh heñ'.

26 Di k'adt holziš'igi biyi' adišnin'igi, t'a bih bih t'a-akogiadza'igi bèho'zin: God t'a bih t'aani'go o'ō'li'li at'eh, ado indah Jesus dayodlan'igi t'aaltso God ast'ë-yi'la'i a'dat'eh.

27 A'košan' hādi a'dādzodli'?

Èi do bahaz'an' dah. Hai bik'eh-o'o'niliis beh? O'o'niliis beh? Dodah: wodlani bik'eh-o'o'nili t'èyah beh.

28 Èi'banh k'adt ast'e' nitsidasikezgo la' dineh odlani beh ha'at'e' yèni' hanh at'dingo a'ho'dilyah, beh la'onil'go bik'eh-o'o'ni'li t'agéd.

29 Da' a'kos Juz t'èyah bah God jilinh'? Da' a'an dine'eis aldo' do ba' dah? Aou, a'an dine'e aldo' bah:

30 Jo'akon, t'ala'i God èi anh-na'hinesgi'zi wodlani beh ha'at'e' yèni' hanh at'dingo idolil, indah do-hanh-na'hinesgi'zi èi wodlani bik'ehgo t'a akot'e dolél.

31 ¶ Da' a'kos beh-odlani beh bik'eh-o'o'ni'li do-i'lin'go a'dèl'inh? Dodah la'nh': aou, bik'eh-o'o'ni'li i'lin'go a'dèl'inh.

WOLTA'I 4.

1 Ha'at'isan' dadidi'ni' ako, èi Èbrahim danihita yèni', t'a bidizcin en' k'ehgo, ha'at'i bil bé'hozín'?

2 Ako Èbrahim ajoli'li beh ya'at'èhgo-ast'e'-azdil-yago, èi beh ayoanist'eh dzi ni'zin do, nidih God binat èi' dodah.

3 Ado diyin beh-ak'éascin'igisan' ha'at'i nih? Èbrahim èi God yodlan'go èi beh ha'at'e' yèni' hanh at'dingo hac'in' nal'ta'.

4 Joh, dineh la' ajoni'li èi adèna lèh nidih do ajoba'go ailya'i bik'eh dah, dzosbani t'èyah.

5 Nidih la' do ha'at'i-dah ajolil'go indah God do-bilnili'go-naga'i nidih, èi ya'at'èhgo ast'e-el'i'ni, jodlan'go t'èyah, beh ajodlani beh ha'at'e' yèni' hanh at'dingo hac'in' néidol'tah.

6 Ado Dèvid aldo' yahalne', La' dineh do ha'at'i-dah ajolil' dah nidih, God ha'at'e' hanh at'dingo hac'in' nayil'ta', èi'banh t'aiyisi hol'ho'zon.

7 T'a èi hojilne'go ajinih, T'a bizadakah a'dadza yèni' t'aaltso ban'dahidest'anh, indah banhigi a'dadzidza yèni' t'aaltso hak'èolcon', èi'banh hol' daho'zon.

8 Indah aldo' la' dineh Boholni'hi do banhigiat'e hac'in' yiyil'ta'i èi t'aiyisi hol'hozon.

9 Da' di il-hozo'niis banh-na'hinesgi'zi t'èyah bah, do-banh-na'hinesgi'zi dats'i aldo' bah? Joh, a'dadi'ni'go wodlani beh Èbrahim a'at'e' hanh at'dingo hac'in' nal'ta'.

10 Ha'at'ègošan' ako yel'ta'? Hanh-na'hinesgi'z/go dats'i, do-hanh-na'hinesgi'z-go dats'i? Hanh-na'hinesgi'z/go èi' dodah, do-hanh-na'hinesgi'z/go t'èyah.

11 Ado indah beh-èho'zini

hadét'aŋgo dzinizin'igi, èi aňh-na'hinešgi'zi, odlāni beh a'at'e-aňh-at'dingo beh-bè-ho'zini, t'ahdo haňh-na'hinilgis yendaň hwè holoň yēni': daodlan'igi t'aaltso, do-baňh-ni'dahinešgiz dah nidiň dabita jilin' dolèl; indah aldo' ha'da'at'e' yēni' haňh a'dadingo dahac'in' naidol'tah:

12 Baňh-ni'dahinešgiz'igi bah aňh-na'hinešgi'zi bita jilin'h', nidiň do t'a èi t'eyah dah, nihiŋta yēni' Èbrahim yodlaň yēni' t'ahdo baňh-na'hinilgis yendaň beh holoň yēni' yike'-k'ehgo dayikāhi aldo'.

13 Hālah, beh-nihot'ani èi Èbrahim nahasdzan bi dolèli, do bik'eh-o'o'nili beh dah, hoh indah ho dine'e dahilci'hi nidiň odlaň'go a'at'e-aňh-at'dini t'eyah beh.

14 Ako t'a-hai'-dah nidakai siň bik'eh-o'o'ni'li beh bi dadolè'li dazliň'go, wodlaň yēni' do-i'liň'-dah al'yah, indah beh a'nahot'aň yēni' do-idèlni'go al'yah.

15 Hālah, bik'eh-o'o'ni'li beh i'olni'li èi aŋiel'inh èi'baňh; bik'eh-o'o'ni'li do-holoň'gi t'eyah behaz'ani bitis nidèl'tahi at'din.

16 Èi'baňh di odlāni t'eyah beh, ako t'a joba'e èi' beh; kot'è baňh, beh a'nahot'ani èi t'aani, da'hilci'hi t'aaltso

bic'in'; ado bik'eh-o'o'ni'li beh daholoni do èi t'eyah bic'in' dah, nidiň aldo' t'aaltso Èbrahim yodlaň yēni' dayodlāni bic'in'; èi t'aaniltso nihiŋta at'eh.

17 (T'a beh-ak'eašcin yēngi at'ègo aňih, Al'aň dadine'e laňi bita a'nišlah), God t'a bih binał dzosdlaňd, daneznan'igi dahanāgo ana'yodli'li, indah a'dadini nidiň daholoň' nahalin'go yeh hadzi'i.

18 Ako t'ado beh-ha'honih'i dah nidiň odlaň beh ha'honih, biniyè'i èi al'aň dine'e laňi bita jilin' do; t'a beh haodzi' yeň' bik'ehgo, Na'al-cini da'hilci'hi at'è dolèl.

19 Ado odlaňh do do-nildzil'goh, t'a hoh ajit'è'i k'adt nezna'din bi'gahgo ho na'haigo, hats'is daztsaň nahalin'igi t'eyah do bantsi'dzikes dah, do nidiň Sara bis-c'itd do nildzil dah siliň'igi bantsi'dzikes dah:

20 T'a hoh t'eyah do-wodlāni biy'i God yeh ha'nihoni-āni do bik'è naznit'i dah, nidiň bidzil'go odlāni beh God yeh ayoat'è'i bahojinih;

21 Ado yeh ha'nihonian'igi aldo' yinèl'aňgo la' yidolilgo hoł bēho'zin, èi'baňh t'aiyisi dzinizin.

22 Ako èi'baňh ha'at'e'-haňh-at'dingo hac'in' yèl'ta'.

23 Ado do t'a hoh t'eyah ha

beh-ak'éascin' dah, di hac'in' yélta'igi;

24 Nihi aldo' t'a éi nihic'in' yí'dol'ah, Jesus, Bí'dahonilni'hi daztsañ'den n'é'idisa'i déidlāngo;

25 T'a éi banhigi adénili bik'e nilti'ni, indah biniyeh nā'bídilza'i éi beh do nihihodit'i'go nídékai.

WOLTA'I 5.

1 Éi'banh odlāni beh ya'at'éhgo-ast'é-idzah, ako Bí'dahonilni'hi Jesus Christ beh, nihita'gi, God indah nihi do' ho'zoñ nahasdliñ':

2 Ado t'a éi aldo' beh, ajoba'i biyí' nidasidzin'igi odlanh beh bih hikāh, indah God yeh ayoat'é'i nídadini'nih'igi éi t'aiyisi bah nihil daho'zoñ.

3 Indah do t'a éi t'eyah akot'é dah, ac'in'-nahwi'na nidih bik'e ha'dainilnih: beho'zingo éi ac'in'-nahwi'nan'igi éi beh ha'honih';

4 Ado ha'honih' beh o'hoañ; indah o'hoañi éi beh nahodino'ni:

5 Indah nahodino'ni'igi do ayaha'singo e'eléh' dah, hálah, beh-ayoo'o'ni'ni God bits'āndoigi da'nilt'sāngo da'sidešgiz danihijèih biyí'. God bih Nílc'ih Diyini beh, ako t'a éi aldo' niha yilya'i at'eh.

6 Hálah, dzil t'ah nihè at'dindañ, ba'holzizgo, do-God-

bik'ehgo-adat'é éi Christ ya'daztsañh.

7 Dineh la' ba'at'e' at'dini do t'a'k'adt la'dah ya'daztsañ dah, nidih la' da'añsañ' dineh ya'at'èhi t'a'k'adt ya'nina'adèt'āngo dadotsa.

8 Nidih t'aaniltso banhigi adénil'go Christ niha daztsañh, éi' beh God yeh ayoo'o'ni'ni nihic'in' a'yilah.

9 Ako k'adt t'eyah bih di' yēni' beh ya'at'éhgo-ast'é-dadzā, ado nā bilāngo dolé'li éi t'a bih beh ayoat'eh atēel-i'ni bits'āndo yisda'-dikāh.

10 Hálah, beh ena'i danidliñ yendañ, nihita'gi, God indah nihi do' ho'zoñ nahasdliñ, biye' daztsāni beh, ako ho'zoñ nahasdliñ'igi nā bilāngo dolé'li éi yeh hināni beh yisda'-hikāh.

11 Indah do t'a éi t'eyah dah aldo', God beh t'aiyisi nihil daho'zoñ, Bí'dahonilni'hi Jesus Christ beh, t'a éi beh k'adt nihadēt'āni altso k'ehéz'don siliñ'.

12 ¶ Éi'banh ako'dzago nahasdzan bikāgo t'aat'é-nit'en' dineh t'ala'i beh banhigiat'é'i hazliñ, indah banhigiat'é'i beh aninèh hazliñ'; éi'banh dineh t'aaltso bitahgo aninèh siliñ', t'aaltso banhigi a'dadzā éi'banh:

13 Hálah, bik'eh-o'o'ni'li t'ahdo halèh yendañ banhigiat'é'i nahasdzan bikāgo t'a

holoñ nít'eñ, nídih bik'eh-o'-o'nili atdingo bañhigi-o'o'nili do yèl'ta' dah.

14 T'a ako nídih aninēh t'ēyah bik'eh ahoniñ nít'eñ, Edam bañhigi adzado Mozes hazliñ'jin', azañh Edam bēhaz'ani yilāh nídeltal'igi bik'ehgo do bañhigi adadza dah nídih; joh, t'a ēi t'ēyah dogāli yèl'té'i jiliñ nít'eñ.

15 Nídih bēhaz'ani bilāh nídeltal'igi indah t'aji'k'eh-ailya'i aldo' do ahèlt'é dah. Ado t'ala'i bēhaz'ani yilāh nídeltal'igi beh lañi daneznāgo, ako bilāhgo at'éi ēi God beh-ajoba'i indah t'a joba'é ailya'i la', dineh t'ala'i beh, Jesus Christ ēi t'oahayui ya' a'dzah.

16 Indah t'ala'i bañhigi a'dzai indah ailya'i aldo' do ahèlt'é dah: hālah, t'ala'i beh ānahas't'indo ēi t'aanigo beh a'nahot'añh, nídih t'aji'k'eh ailya'i ēi lañi bēhaz'ani yilāh nídeltali beh ya'at'ehgo ašt'é-dadzah.

17 Hālah, dineh t'ala'i bañhigi a'dza binina aninēh bik'eh ahoniñ'; t'a ako nídih bilāhgo at'éi, ēi t'aaltso joba'i ayoat'éi indah a'at'e-añh-at'dini badadest'an'igi dabih, ēi inah beh bidadholnih' do, t'ala'i beh, Jesus Christ.

18 Ēi'bañh t'ala'i bañhigi a'dzaigi beh ana'hast'indgo

ēi dineh t'aaltso beh ba'na-haz'añh; t'a akot'ēgo t'ala'i bih t'a-ako-giat'éi t'aji'k'eh ailya'i, indah inah ya'at'eh'go ašt'é-ilya'i aldo' di dineh t'aaltso dabie'ñ.

19 Dineh t'ala'i do ak'eh hojišcin'igi bik'ehgo t'oahayui bañhigi adani'hi dazliñ, t'a akot'ēgo t'ala'i ak'eh-hol'i'ni bik'ehgo t'oahayui bada'at'e-bañh-a'dadini a'dadolnil.

20 T'ah nā bilāhgo bik'eh-o'o'nili hazliñ bañhigi ahoni'hi t'oahayui beh yidoltsèl biniyeh. Ado bañhigi ahoni'hi t'oahayui nídih bilāhgo at'éi, ēi ajoba'i alāhgo anēlañ:

21 Ado bañhigiat'éi bik'eh anonèl yeñgi at'ēgo aldo' ajoba'i bik'eh a'honiñ do, t'a-ako-giat'ēi beh, hol'āgo inah bic'ñ, Jesus Christ Bídahonilni'hi beh.

WOLTA'I 6.

1 Ha'at'isañ dadidi'nil ako? Da' ajoba'i t'oahayui dolèl danidzingōs ha'ni'di bañhigiat'éi ba yikāh dolèl?

2 Dodah lañh'. Ha'at'ēgo-šañ' ako bañhigiat'éi bic'ñ dasitsañ'go t'a ēi biyi' nāsgo nādahini'nā dolèl?

3 Da' dōs t'a Jesus Christ biyi' ni'nihidēnil'igi a'nilt'e-go daztsañ go'ne' a'nihido-nil'igi nihiñ bēdaho'zīn dah?

4 Èi'bañh daztsañ'go t'a nihil yo'aho'dilyah : ado Aña yeh ayoat'é'i beh Christ daztsañ'deñ. nè'idisa'i bik'ehgo nihi aldo' inah a'nidi bi ñidékai dolèl.

5 Hálah, t'a daztsañ'igi giat'égo t'a bil leh nihido'já, ako t'a akot'égo na'bidilzäh-igi nihi aldo' akot'é dolèl:

6 Di nihil bédaho'zin, ak'idañ adanit'é yéni' èi bil tsin-ama'öszit bañh dahidilt'é, ako ats'is bañhigiat'é'i bik'eh hodidodlèl biniyeh nãsgo bañhigiat'é'i do bik'eh dahonil'in' dah dolèl.

7 Hálah, la'dah dadziztsañ'igi èi bañhigiat'é'i bits'ando hwédocit.

8 Ako k'adt di dèinidlanh, nihi Christ bil dané'nãgo, t'a èi aldo' bil dahini'nã dolèl:

9 Bèho'zingo Christ daztsañ'deñ na'bidilza'i èi do dana'dotsa' dah, ako aninëh do bik'eh-nãdidlin' dah dolèl.

10 Hálah, dadziztsañ'go èi t'alah'adi bañhigiat'é'i bic'in' dadziztsañh : indah èi yeh hìnãni, èi God t'éyah bic'in' jinah.

11 T'a akot'égo adantsi'dahkes nihi aldo' bañhigiat'é'i bic'in' dasinonãgo, ñidih dahinohnãni èi God bic'in', Jesus Christ Bì'dahonilni'hi beh.

12 ¶ Èi'bañh do ha'ni'di bañhigiat'é'i danihits'is da-

dotsa'li beh bi'dahonolnih' dah do, ako èi beh ada'hononi'ni èi do bik'eh hojil'in' dah.

13 Do ñidih nihits'is bëhadit'é'i ba'at'e'-holo'ni beh ajo-lil dah bañhigiat'é'i bic'in': ako God bah a'dadiyoht'ähgo t'éyah, èi la' daneznã ñit'enigi ñi'daho'niñ giat'égo, indah nihits'is bëhadit'é'i a'at'e'-at'dini beh a'da'ilgo God bic'in'.

14 Indah bañhigiat'é'i èi do bi'dahonolnih' dah do : bik'eh-o'oni èi do ba'adanoht'é' dah, ajoba'i t'éyah.

15 ¶ Ha'at'égošan' ako, da' ajoba'i t'éyah ba'adanit'égo, ado bik'eh-o'oni do ba'adanit'é dahigis binina ha'ni'di bañhigi a'dé'nil? Dodah lanh'.

16 Da' dös nihil bédaho'zin dah, t'a bah a'dadiyohñil'igi èi bik'eh dahonol'ni, bih na'nil dano'linh, t'a èi bik'eh dahonol'in'igi èi bih na'nil dano'linh; hai siñ, bañhigiat'égo èi aninëh bic'in', indah ya'at'ehgo ak'eh ho'i'nigo èi t'a-ako-giat'é'i bic'in'.

17 Ako bañhigiat'é'i bih na'nil dano'lin'dañ ñidih, beh na'nfini beh nihic'in' haodzi'igi danihijèih beh bik'eh dahosolciñ'go, èi bik'eh God bic'in' ahé'hasin.

18 Ako bañhigiat'é'i bits'ando nihe dadescit'go, ako

t'a-ako-giat'é'i bih na'nîl dasoliñ'.

19 Hasdzi'igi t'a dineh bik'ehgo adishñih, hálah, nihiñah do dahol'dzil dah éi beh at'eh: ado indah nihits'is behadit'é na'nîlgo di bādahidisoanh éi t'aiyisi bai'hi indah bañhigiat'é'i alfa'dazt'i'i bic'in': t'a akonānat'égo k'adt nihits'is behadit'é t'a-akogiat'é'i badahidohāhigi t'éyah, t'asahdi adanoht'é dolèl.

20 Hálah, t'ah bañhigiat'é'i bih na'nîl dano'liñ' yeñdañ t'éyah, t'a-ako-giat'é'i niñé at'din.

21 Ako t'aaltso k'adt bayadanosin'igisañ' ha'at'i bits'āndo niñé hazliñ'? Jo'akon, aninēh t'éyah t'aaltso beh niñdahāzt'i'.

22 Niñih k'adt bañhigiat'é'i bits'āndo niñédadešcit indah God bih na'nîl dosoliñ'go, niñé hazliñ'i éi t'asahdi at'é do, indah beh ni'nēl'āni éi hol'āgo inah at'eh.

23 Hálah, bañhigiat'é'i nayil'é'i éi aninēh at'eh; niñih God ainila'i éi inah do-nint'i'i at'eh, Jesus Christ Bi'dahonilni'hi beh.

WOLTA'I 7.

1 Da' dōš niñih bédaho'zin dah, sik'iso, (bic'in' yašt'i'igi éi t'aaltso bik'eh-o'ō'nili bil bédaho'zin,) dineh éi bik'eh-

o'ō'nili yik'eh hol'in' do, niñniñdind bijin'jin'.

2 Ako asdzani la' bik'eh-o'ō'nili bik'ehgo ha hastin bohojolnih' do niñniñdind bijin'jin'; niñih ha hastin daztsa'ngo t'éyah bik'eh-o'ō'nili bik'ehgo t'a hoz ni'singo niñajidā do.

3 Ado ha hastin t'ah hināgo dineh lahjin' bil alhajit'āzgo t'éyah adil'éi jolyé' do: niñih ha hastin daztsa'ngo t'éyah bik'eh-o'ō'nili do beh hana'hodot'inl dah, do niñih adil'éi jiliñ' dah, dineh lahjin' bil alha-na'jit'āz niñih.

4 Éi'bañh dasik'iso niñi aldo' bik'eh-o'ō'nili bic'in' dasinonah, Christ bits'is beh; la' ba nāhidohkāhigi biniyeh, ts'ide t'a hoh dadziztsa'ndēn na'hodilzah'igi niñih, ako niñits'āndo anest'an' na'hodlèl do, God bic'in'.

5 Hálah, t'a daniñits'is dazci'ni bik'ehgo nekai yeñdañ bañhigiat'é'i bidahononih' daniñits'is behadit'é yeh yanayah, anest'an'igi aninēh bic'in' na'hodlèl dolèlgo, bik'eh-o'ō'nili beh at'eh.

6 Niñih k'adt di biy'i dasitsa'ngo niho'tañ' yeñ', éi bik'eh-o'ō'nili k'adt bits'āndo yisda'-niñido'nîl; ako niñē'ih a'niñi bik'eh dahonil'in' do, indah bik'eh-o'ō'nili niñ'enīgi éi dodah.

7 ¶ Ha'at'isañ' dadidi'nîl

ako, da' bik'eh-o'óniliis bañhigiat'éi at'eh? Dodah lañh'. Dodah, bañhigiat'éi do béhasin dah nit'en, ako bik'eh-o'ónili t'éyah beh: ado ada'hononi'ni do béhasin dah nit'en, bik'eh-o'ónili t'éyah, Do adaznolni' dah, ni'go indah.

8 Nidih bik'eh-o'ónili behgo t'éyah bañhigiat'éi t'oa-hayui bidahononi'ni a'lañ at'éi siy'idi bé'hoziñd. Hálah, bik'eh-o'ónili t'agédgo t'éyah bañhigiat'éi daztsañh.

9 Hálah, lah bik'eh-o'ónili t'agéd hinisnā nit'en: nidih bik'eh-o'ónili hazlin'go bañhigiat'éi éi na'ho'niñ ako indah siñ dase'tsañh.

10 Indah t'a éi bik'eh-o'ónili ailyah yení' éi beh inah biniyeh ni'sin nit'en, siñ bé'hoziñ'go éi aninēh bah lañh';

11 Hálah, bik'eh-o'ónili beh bañhigiat'éi siniā indah t'a éi yeh sishinh'.

12 Ako di bik'eh-o'ónili éi diyin, indah bik'eh-o'ónili yéhas'ani éi aldo'diyin at'eh, indah t'a-ako-giat'eh, indah t'aiyisi ya'at'eh.

13 Da' a'kōs ha'at'i-dah ya'at'éhi beh aninēgo sic'in' al'yah? Dodah lañh'. Ha'at'i-dah ya'at'éhi beh bañhigiat'éi yidoltsé'li t'éyah éi aninēh sic'in' a'yoliñ, ako di bik'eh-o'ónili yéhas'ani behgo t'éyah bañhigiat'éi t'ai-

yisi bañhigiat'égo bé'hodoziñ.

14 Hálah, niñil bédaho'zin bik'eh-o'ónili niñ'ih at'eh: nidih siñ t'éyah yizci'ni nislinh, bañhigiat'éi bic'in' nahazniñ'i.

15 Hálah, do adeñil'gi añil: indah adeñi'li éi do añil' dah; nidih bik'e-diniñnih'igi éi añil.

16 Ako ha'at'i-dah do adeñil' yeñ' éi añil'go, k'adt t'éyah bik'eh-o'ónili at'éi t'aani ya'at'eh lañh' ni'sin.

17 Jo'akon, k'adt éi do t'a siñ ašt'in dah, nidih bañhigiat'éi siy'idi holo'ni.

18 Hálah, siñ bého'zin siy'idi (sits'is biy'idiugi) ya'at'éhi at'din: beh a'deñi'li éi seholon nidih ha'at'égo ya'at'éhi adolni'li éi do siñ bé'hoziñh' dah.

19 Hálah, ya'at'éhi adeñil' nisinñ' nidih éi do añil' dah: ado bañhigiat'éi do adeñil' dah nisinñ' nidih éi añil.

20 Ado k'adt do adeñil'gi añil li, éi do t'a siñ ašt'in dah, nidih bañhigiat'éi siy'idi holo'ni éi at'inñ.

21 Ako béhaz'ani siñ bé'hoziñ', ya'at'éhgo adeñil' nidih bañhigiat'éi éi siñ holon.

22 Nidih bik'eh-o'ónili God biñ'igi t'aiyisi bañh siñ ho'zon, dineh ay'idi sizi'ni bik'ehgo:

23 Nidih sits'is béhadit'é

biyí'di bēhaz'ani nanala' sīl bē'hozin', ēi beh nītsīskesgo bēhaz'ani yīl alk'ēdī'nih, indah ēi bēhaz'ani bañhīgi o'o'lil'igi, sīts'is biyí'di holoni, bic'in' yisnān nīšīngo yisilos.

24 Dīneh t'aiyisi bīdeg ahodzai anīst'eh, hai'saŋ' di ats'is dadotsa'li bīts'aŋdo yisdah'-sīdoftēl'?

25 God bic'in' alēh' nī'sin, Jesus Christ Bī'dahonilnī'hi beh. Ako t'a sīh sīntse'kes beh bik'eh-o'o'nili God bīh'igi bik'eh honīš'inh'; bēhaz'ani bañhīgiat'ēh'igi t'ēyah ats'is beh.

WOLŪA'I 8.

1 Kot'ē bañh k'adt t'aaltso Christ Jesus yiyí'di daholon'igi do bañhīgiat'ē'i beh ban'dahodot'inl dah.

2 Hálah, bēhaz'ani Nīlc'ih Diyīni bīts'aŋdoigi, beh-ināni Christ Jesus bīh'igi beh bañhīgiat'ē'i indah anonēl bīl bēhaz'ani bīts'aŋdo do-sīhodit'igo a'sīlah ēi'bañh.

3 Hálah, bik'eh-o'o'nili do ha'at'i-dah la' yīlēh' dah, ēi dažci'ni do dabīdzil' dahgo ēi'bañh, God t'a bīh biye' hadayī'a, ei t'a bañhīgiat'ēgo yīzci'ni nahalin'go, ēi bañhīgiat'ē bah, ako yīzci'ni bī bañhīgiat'ē'i beh bānahas't'īnd.

4 Ako bik'eh-o'o'nili t'a-a-

ko-giat'ēhīgi bik'eh adani-t'ē do; ēi do bañhīgiat'ēgo yīzci'ni k'ēhgo dayīnikāhi, nīdih Nīlc'ih Diyīni t'ēyah bik'ehgo.

5 Hálah, t'aaltso dažci'ni yīdaholnī'hi, ēi t'a dažci'ni k'ēhgo adat'eh; nīdih t'aaltso Nīlc'ih Diyīni yīk'ēhgo adat'eh, ēi Nīlc'ih Diyīni beh holóni yīk'ēhgo adat'eh.

6 Hálah, t'a ocil'igi k'ēhgo ada'hononi'ni ēi anīnēh at'eh; nīdih Nīlc'ih Diyīni bīda'hononi'go ēi inah indah hožō'ni at'eh.

7 Hálah, t'a dažci'ni k'ēhgo nītse'hakesi ēi beh God jodla'i at'eh: ado ako'dat'ē ēi bik'eh-o'o'nili God bīh'igi beh do bīdadē'tī' dah, do nīdih yīk'eh daholcīl a'dat'ē dah.

8 Kot'ē bañh t'a ats'is k'ēhgo adajit'ē'i do God bīl dahojō'soñh at'ē dah.

9 Nīdih nīhi t'ēyah Nīlc'ih Diyīni bī honoloñh, danīhīdīzcin yeŋgi at'ēgo ēi dodah, di t'aanigo God bīh Nīlc'ih Diyīni nīhi holon. Ado k'adt dīneh t'a-hai'-dah Christ bīh Nīlc'ih Diyīni bē-at'dingo ēi do bī jīlīn' dah.

10 Ado indah Christ nīhiyīgo ēi ats'is daztsañh, hálah, bañhīgiat'ē ēi'bañh; indah Nīlc'ih Diyīni inah sīlīn'go, hálah, t'a-ako-giat'ē ēi'bañh.

11 Nīdih Jesus daztsaŋdeñ

nè'idisa'i bih Nīlc'ih Diyini nīhiy'idi hazliñ'go, t'a bih Christ daztsañ'deñ nè'idisa'i aldo' danihitsu'is dadotsa'li dahanāgo anēidodlił, bih Nīlc'ih Diyini nīhē dahazliñ'i beh.

12 ¶ Èi'bañh dasik'iso bañhadaza'a'i danidliñh, dažci'ni èi do bic'in' dah, dažci'ni k'ehgo ināni èi dodah.

13 Hálah, ats'is bik'ehgo dahinohnāgo èi danohné' dolèł: nīdih Nīlc'ih Diyini beh ats'is ani'li nīdałtséd'go t'èyah dahinohnā dolèł.

14 Hálah, t'a a'nelt'e'gi God bih Nīlc'ih Diyini dabidežēzgo èi t'aaltso God ba'alcini a'dat'eh.

15 Hálah, na'nīl yeh nītse'kesi bik'è nīhił nahoyé dolèłi èi do nīhailyā dah, nīdih Nīlc'ih Diyini bēh-ēho'zini èi nīhailyah, èi' beh Eb'ba, nīhiñā, dadi'nih.

16 Ako God ba'alcini danidliñ'igi èi Nīlc'ih Diyini t'a bih, nīhi nīhi nīlc'ih do' bił bēho'zīn:

17 Ado alcini danidliñ'go nīhi dadolèłi, God bih'igi nīhi dadolèłi, indah Christ bił t'ala' nīhi dadolèłi; t'ala' hoł fidahwisinigo ako indah aldo' ayoat'è'i t'ala' danidliñ' dolèł.

18 ¶ Ako bantsis'kesgo di k'adt holziš'igi biyi' tihonih'igi do-bañh-i'liñ'go, beh ayo-

anit'è dolèł'igi bē'hodoziñli do bił alhañh no'nīl at'è dah.

19 Hálah, God ba'alcini dani'li'ni bē'dahodoziñligi èi a'dalyai t'aiyisi nīdayoligo yiba'adat'eh.

20 Hálah, a'dalya'i èi do-dina'go bēhaz'añh, do t'a hoh daha'nik'eh dah nīdih, t'a bih t'a akot'ègo yantsez'kežgo èi'bañh, ado t'a èi yeh nīda'dino'nih.

21 Hálah, a'dalya'i aldo' t'a bi'ni' nīdakai do, anonel'go o'o'diñli bi idli'ni bits'añdo, God ba'alcini ayoat'è'i t'a-ji'k'eh yeh a'dat'ehigi bitahjīn'.

22 Hálah, nīhił bēdaho'zīn di'jīngo a'dalya'i t'aat'è-nīt'èñ adinih na'adzil bił yik'è dadi'nih.

23 Do t'a èi t'èyah dah, nīdih nīhi aldo' Nīlc'ih Diyini bits'añdo altseh nest'āni nīhē holo'ni, ts'ide t'a nīhi a'yī-jīn' da'dini'ni'ni, èi beh-è'hoziñli bība'adanit'eh, èi di danihitsu'is beh yīsda'-hīdo'nīli.

24 Hálah, nīhi naho'dino'ni'ni beh yīsda'-hikah: nīdih nīdi'no'nih yit'ini èi do nahodino'nih at'è dah: ako dīneh ha'at'i-dah joiñ'go ha'at'isañ' biniyeh t'a èi beh nazdino'ni' do?

25 Nīdih ha'at'i-dah do-dēt'īnigi beh nīda'dini'go ako t'a èi bība'hadainilni go adanit'eh.

26 ¶ T'a akot'égo Nilc'ih Diyini aldo' do-danihidzil'igi yeh nihika-ahilyéd, hálah, ha'at'i-dah bika sodadilzin do yeñ', do nihil bédaho'zin dah, nidih Nilc'ih Diyini t'a bih niha sodilzin, jidi'ni'go ha'at'i-dah do-beh - ha'odzih at'éji beh.

27 Indah t'a bih daajéih haisid'igi éi Nilc'ih Diyini yini'zini bil bého'zin, God yeh nihwiahi bik'ehgo dadiyi'ni yah' sodilzin éi'banh.

28 Ako nihil bédaho'zin t'aaltsoni ani'li éi ya'at'eh nina'hadlèh, éi God ayoadayo'ni'ni dabic'in', t'a éi bí-daasni'ni, t'a hoh ha a'dadonili bik'ehgoigi.

29 Hálah, dahodolé'li t'a bil bého'zingo aldo' binahodzizanh t'a haye' at'éhigi a'dadonilgo, éi bih bik'iso lan'i bitah altseh yizci'ni nilin' do.

30 Na bilahgo éi yinahazan'igi aldo' yiyi'kéd: ado éi yiyi'kédigi aldo' ya'at'éhgo ast'é-yilah: ado éi ya'at'éhgo ast'é-yilāigi aldo' ayoat'égo a'yilah.

31 ¶ Ha'at'isañ' dadidi'nil ako, di kodat'éhigi banh? God nihic'ijih nilin'go hai'sañ' ako nihi dilkal' dolèl'?

32 T'a biye' nidih ya'idlègo, éi t'aaniltso nihic'anh ayil-tinh, ha'at'égo'sañ' ako do t'a

éi bil aldo' ha'at'i'hi-dah t'ajik'eh nihayidonil' dah?

33 Hai'sañ' God ast'e'niniliti'ni ha'at'i-dah yik'ididoal? Ya'at'éhgo-ast'e'-oli'li éi God at'eh.

34 Hai'sañ' éi a'nahodoāli? Christ lanh', daztsañ nit'enīgi, aou, lanh', daztsanden na'ho'ni'i, éi God bih nishā-jin' dasidah'igi, t'a éi aldo' niha sodilzin.

35 Hai'sañ' Christ bih beh-ayoo'o'ni'ni yits'a-nihidonil? Da' ac'in'nahwi'nah, tihonih, ak'é-dinih', dicin, te'e'inh, nahadzit, diltilis'is?

36 T'a beh-ak'eašcin yeñgi at'égo, Ninina t'aakwi jinñ nihidotsil; dibeh nidotsili nahalingo nihil ol'ta'.

37 Dodah, di t'aaltso kot'è nidih ayoaniho'ni'ni beh ak'eh-hididlé'hi bilahgo dani-dlinh.

38 Hálah, t'aiyisi niziñ'go éi anonel' nidih, inah nidih, diyingo-nidal'a'i nidih, t'aake'ego bidaholni'hi nidih, alañ-jin' bidaholni'hi nidih, ha'at'ihidah k'adt daholo'ni nidih, ha'at'ihidah dahodolé'li nidih,

39 Da wo'dahdi nidih, da wi'yahdi nidih, indah a'dalya'i nidih t'ado la' yinel'a'ni dah God bih beh-ayoo'o'ni'ni, Christ Jesus Bidahonilni'hi biyi'gi, yits'a-nihidonili.

JAN BĪK'EHGO AHODONI'LI- BĒ'HOZĪ'NI

WOLĀ'I 20.

1 Ado indah ya'dilhil biyīden·diyīn nīdal'a'i la' hadaholēl'go yiłtsanh, ako a'ān donīhodzāni beh-anditiñ'hi yotiñl'go indah bēs-daholza'i ayoat'ē lē'i dahyolēl.

2 Ado ako nayē bahadzī'di yēnī' yiyiłtsōd, ako dī'di t'a ēi t'īs bēhode'zizi at'eh, t'a ēi Inī'zin-beh-boholnī'hi, indah Ak'īhodiāhi yēnī' t'alāh'adi mil na'haijīn' ye'ezt'l'ōnh.

3 Ado a'ān donīhodzāni yēnī' biyī' go'ne' iyiyił'han, ado yīda'dī'nīl'kalgo yīda'dī'nī'dlēz, t'ado a'ān dadine'e binjilo'i dolēlgo biniyeh, lahdi mil nahai bi'gah azliñ'go indah t'o konagan'ijīn' bē'didocił lañh'.

4 ¶ Ado bik'īdaasda'hi-bikādo-nahat'ē'i yiłtsanh, ako ēi yikā dahnahāztañgo yiłtsanh, ado ēi an'dadot'iñlgo badēt'añh; hālah, ēi Jesus ya'dahalne'go, indah God bīzād, ado naldlōsi do yīc'īn' nīdahaslā'i, ado bih dīneš cin; ado dabītagi indah do nīdih dabī'la'k'ēgi ba daasdo'hi, ēi

binina dabih tsi-tsin nī'dahidī'nīl yēnī', ēi bī naazi'ni dēiłtsanh; ako ado Christ yił dahanāgo indah nīdant'āgo lah mil na'hai.

5 Nīdih la' daneznah'īgi ēi t'ado nī'dahi'na'hi, lah mil bi'gah na'haigo indah, ako dī'di altseh nādido'ja'hī at'eh lañh'.

6 Di altsēd nādido'ja'hī biyī' a'ah jilī'ni ēi jīdiyīn indah hak'īhojīdlih: ako ēi t'ēyah akēden-anīnēhīgi do bīdīlmi' dah, nīdih ēi t'aaltso God indah Christ yā nādailniñ'hi dadolēl, ado yił nīdant'āgo lah mil nī'dohah lañh'.

7 ¶ Ado lah mil nī'dohah'īgi bi'gah azliñ'go Ak'īhodiāhi niyah'-sitiñden bē'didocił lañh,

8 Ado c'īdogalgo nahasdzan bikāgi din'go haz'an'īgi a'ān dadine'e yīnaalo' do, ado Gag indah Mēgag dīne'e al'k'idiyoyjāh: ako ēi adanēlt'ēi tōnīfēl bañhgi sēi'īgi nahalin.

9 Ado ako ēi t'aaltso nahasdzan bikā t'a-ahonīfēl nīt'en adahaskai'go, ado di-

yin dine'e kedahta'ini, indah kin-hal'ago ayoo'nin'igi yinaš'ziž: a'kohgo ya'dilhił biy'deñ God, koñ hadèidil-nōdgo ei abis'diñd.

10 Indah Iní'zin-beh-boholni'hi ina'a'lo yēni' t'ēyah tseh-likon'igi indah koñ-bil-be'ek'idt biyī' go'ne' ahogan', ako t'a akwe'e ei naldlōši indah ahodoni'li t'aadzago ya halne'e sikeh'idi, ado jin'go indah tl'ēgo hol'ago tihojonih' dolēlgo biniyeh.

11 ¶ Ado ayoat'ē bik'idaasda'hi ligaigo yiltsaňh, ako bik'idadzizda'i ei hanin' bits'año nahasdzan indah ya'dilhił yo'eldoh, ako t'ado ba haz'an'igi dah.

12 Ado ayoadat'eh indah do-ayoadat'ehigi daneznāh yēni' ei God yidāhdeñ nīdaziñ'go yiltsaňh; ado naltsos an' a'dalyah, ado nānala' an' ananal'yah, ako ei hol'ago ināni badadest'āni dabi'zī' beh siaň laňh': ako daneznān'igi t'aaltso ban'dahas-t'iñd, a'dadzidzāigi, naltsos bik'i n'dahasdzo yēni' bik'ehgo.

13 Ado daneznāgo t'aiyī'di nīdazjē yēni' ei to-nītēl altso ha'yistl'id; ado aninēh indah hē'diz (ei hoyē'go tihonih haz'aňh yolyē'i) aldo' daneznah yēni' yēdēidežcit, ako ei t'aaltso dineh t'ala'i nīfīn'igo

ha n'dahast'iñd, a'dadzidzah yēni' dabik'ehgo.

14 Ako ado aninēh indah hē'diz yolyē'i ei koñ bil-be'ek'idt go'ne' ahestl'id. Ako di'di ei akēdeñ aninēh at'eh laňh'.

15 Ako t'a-hai'-dah di hol'ago-ināni naltsos beh sian'igi biyī' ha'zī' do bik'i yis dzoh'igi ei koñ-bil-be'ek'idt go'ne' a'hodistl'id.

WOLTA'I 21:

1 Ado ya'dilhił a'nidigi indah nahasdzan a'nidigi yiltsaňh: hālah, ya'dilhił atseh yēni' indah nahasdzan atseh yēni' ei yo'eldoh ei'baňh; indah to-nītēl aldo' as'diñd.

2 Ako ših, Jan nīšlī'ni kin diyingo hal'āhīgi ei Jerusalem a'nidigo, ako ei God bits'año, ya'dilhił biyī'deñ yildoh'go indah ašt'ēlya'go, asdzani la' ba'igēh'go ba hastin yiba' ašt'ē-adilya nahalingo yiltsaňh.

3 Ado ya'dilhił biyī'deñ ažih yē'go beh haodzi'go disets'aňgo anih: Jo'akon, dineh biťahgi God bağan siaňh', ado ei yil kē'hat'iñ do, indah bih dine'e niliñ' do, ado God t'a bih bil nījildēh' do, ado dabih God jiliñ' dolēl.

4 Ado dahanā bits'año anī'k'ešto' ei God han'dēidołtsih; ado ādi aninēh at'din do, yini' nīdih, cah' nīdih, ado

adinih' nidih at'din dolèt: hálah, atsé'dañ a'dahot'eh yēni' ēi bīl yo'ahoyah ēi-bañh.

5 Ado ēi hoh bik'idaasda'hibikādo-na'nit'a'i bikā dahdzizdah'igi azdi'nid, Jo'akon, ts'ide t'aaltsoni a'nidigo aslèh'. Ado asidi'nid, Ak'eit-cih': hálah, di sādigi ēi t'aani indah do woc'id dah.

6 Ado anāsido'nid, K'adt atso a'dzah. Ako Alfa indah Omi'ga, ēi behodezt'i'indah bēnihont'i'nišlīnh'. Ado t'a dibā dzizlīn šīn ēi t'a-nīk'eh inah-toh hal'ini hā dīdeš'al.

7 Ēi la'dah ak'eh-dzīdesdliñ šīn t'aaltsoni bī dolèt; ado ha God nišlīn' do, indah hoh t'ēyah šīye' jīlīn' dolèt.

8 Nidih nidaldzid'igi, ado do-da'odlan'igi, ado ba'dahodoni'hi, ado dineh nidēltsē'di, ado ałjīl'ni yīl danilīn'igi, ado nidilnih yandakai', ado ē'ilyāgo yic'in' nidaha'la'i, indah dabiyoc'idi t'aaltso, ēi be'ek'idt koñ' indah tseh'koñ' litso'igi bīl hodok'añlīgi ba'ndahaz'añh: ako ēi akēdeñ aninēh at'eh lañh'.

9 ¶ Ado diyin nidala'i tsosts'itgo lēts'ā yeh dahda'i-kāh, ako ēi tsosts'itdi tīdahwīzdoni'hi biyī' lañh', ako ēi t'ala'igo šic'in' yałti'go ša niyah, ako anih: Hak'go, asdza'ni ba'asgē'hi, ēi Dibeh-

Ya'zi volyèh'igi bē asdzañ dī'nīlīn'.

10 Ado nīlc'ih nišlīn nahalingo šīl dahdiāz, dził ayoat'eh indah ninez' lē'i bic'in', ako ado kīn ayoat'ē diyīngo hal'āhīgi, ēi Jerusalem lañh' niš'in'go a'silah, ako ēi ya'dilhlīl biyī'deñ, God bīts'añdo yago yīldoh'.

11 God beh-bīts'a-dīnli'di beh holoñ: ēi beh-bīts'a-dīnli'di t'ēyah tseh i'liñ'go bik'iniz-dīlādi giat'eh, ts'ide t'a jasper nidih nahalīn, ako ēi tseh-ga-dīndī'ni nahalīn.

12 Ado bih naastl'īnī ēi ayoat'eh do bañh nī'zad, ado nakits'adahgo dadilkał; ado t'a dan-dadilkał'igīh diyin nidala'i nakits'adahgo naziñh'; ado yī'zī' bikā-dasdzoh, ako ēi l'zrel ba'alcini nakits'adahīgi dīne'e dabi'zī'adat'eh lañh'.

13 Ha'a'ahjigoh dādilkał ūa lañh; ado na'hokoñs'jigoh dādilkał ūa lañh', ado šadaahjigoh dādilkał ūa lañh', indah ēiāhjigoh dādilkał ūa lañh'.

14 Ado kin-hal'āhīgi bih naastl'īnī biyādeñ beh-haotl'īnī ēi nakits'adah al'k'i yistl'īn lañh' ako ēi Dibeh-Ya'zi volyē'i nakits'adahgo ba'dal'ādi dabi'zī' biyī' lañh'.

15 Ado ēi šic'in' yałti'igi o'lah lo'k'āgo yeh kin-hal'āhīgi indah dādadilkał, in-

dah binaastl'inīgi yidadi'noł-añ biniyeh yotiñl lañh'.

16 Ado kın-hal-ähigi ei bi-nāgi dıngo na'hodzızk'ih nahalın, ado nāsē ei nanigo t'a bił ahē-nı'zah: ako lo'k'ā yēnı' beh kın-hal-ähigi yı-nēł'andgo asdlaadahdi tsın-sıtañh' lañh'. Nāsē ado nanı'go indah de'go ei t'a ahı'danēł'añ lañh'.

17 Ado bina'astl'inīgi yı-nēł'and, nıt'eñ nezna'dın do'ba'añ dız'dın, do'ba'añ dıñ ku'bit (ei ac'ozlā do a'la' bıla'tahjıñ' olyé,) dıneh bı-k'ehgo inēł'āñhıgi, ako ei diyın nıdala'ıgi la'.

18 Ado beh bina'astl'inīgi ei jasper tseh beh: ado kın-hal-ähigi t'eyah o'lah lañh', ako ei tseh'-soñ' nıftolıgi nahalın.

19 Ado kın-hal-ähigi bınas'tl'ini bıyadı yıstl'inīgi ei tseh daı'lın'ıgi al'añ adat'eıgo beh ha'dılyah. Atsēd yıstl'inīgi ei jasper at'e lañh'; akēdenıgi t'eyah ei saf'fair; ado faıgi ei kalse'doni indah dıñ'ıgi t'eyah e'merald:

20 Asdla'ıgi ei sarda'nıx; hastañ'ıgi ei sar'dias; tsosts'ıdigi ei krisolait; tsēbi'ıgi ei be'rıl; nahast'eı'ıgi ei to'paz; neznaıgi ei krisopre'sas; lats'adahıgi ei ja'sınth; nakits'adahıgi ei a'methıst.

21 Nakits'adah dādadılka'-

ıgi ei dıci'lı i'lıñ'ıgi nakits'adahgo at'e lañh'; ado dādadılkaı ei t'a da'nıł'añ t'ala'ı dıci'lı i'lıñ'ıgi adat'eh: ado kın-hal-ähigi bıtahgo ha'dahodıt'ıı ei t'aat'eh o'lah lañh', tseh'-soñ' bıñıka dıñdi'ni nahalıngo.

22 Ado ako'ne'e kın-bı-sohodızı'nı t'ado la' yıltsañ'dah: hālah, Boholnı'hi God T'aatso-Yıñēł'a'ni indah Dibeh-Ya'zi yolyeh'ıgi ei akwe'e bı-sohodızı'nı nı'lıñh'.

23 Ado kın-hal-ähigi ei jo'honaai indah oljē nıdih beh at'dın beh bı'dındın dolē'lı: hālah, God beh bıts'adınlı'dı ei beh adıñdi'ni at'eh ei'bañh; ado Dibeh-Ya'zi yolyeh'ıgi ei akwe'e beh adıñdi'ni at'eh.

24 Ado ei nıdezdi'ni ei bıyı'ıgi al'añ dadıne'e yısdabıdısnıł'ıgi nıdakai' do: ado nahasdzan bıka nat'ani dani-lın'ıgi ei yeh ayoadat'eı indah yeh ıldanı'lı'ni yıl yah adahakāh dolēł.

25 Ado jıngo ei dādadılkaı'ıgi do al'e'ın' a'ndalıñh' dah do: hālah, akwe'e tl'e at'dın dolēł, ei' beh at'eh.

26 Ado al'añ dadıne'e yeh ayoadat'eı indah yeh ıł-danı'lı'ı yıl yah adahakāh dolēł.

27 Ado ha'at'ıhi-dah nıdayılēñhıgi, ado ha'at'ıhi-dah ba'hodoni'hi yandakai'ıgi,

ado woc'id adéile'i éi t'aiyisi do ako'ne' yah ahokāh at'é dah: nīdih Dibeh-Ya'zi yolyé'i bih naltsos hol'āgo inah biniyeh biyí' bik'idaszoh'igi t'éyah.

WOLTA'I 22.

1 Ado tōh nīfōligo éi inah tōh lañh', tseh-gadindī'nī nahalingo bisdīfōl, bik'idaasda'hi-bikādo-nahat'é'i God, indah Dibeh-Ya'zi yolyé'i bih'igi bits'āndo c'ini'lin'go sīc'īn' a'yilah.

2 Kīn tahi gi ha'dahodit'i'igi ałni'gi ado tōh nīlin'igi ałts'anjhīh éi inah-tsin sīkād, binest'añ' nakits'adah ałañ adat'ēgo bañh na'hodlél lañh', ado t'ala'i na'hīdzīd' bik'eh binest'añ' bañh nan't'īnh: ado tsin bih t'añigi t'éyah ałañ dadine'e na'idiyiljēh biniyeh lañh'.

3 Ado beh acōnh'igi yēnī' at'din dolél: nīdih bik'idaasda'hi-bikādo-nahat'é'i God bih'igi indah Dibeh-Ya'zi yolyé'i bih'igi t'éyah akwe'e holon' do; ado bih nīdal'a'i éi ba'nīdal'a' dolél:

4 Ado éi t'aadzītso bīnīn dajoin' do; ado bī'zī' éi dahātagi bik'idaszoh dolél:

5 Ado akwe'e tl'ē at'din do; ado a'k'a-koñ' indah jo'honaa'i nīdih at'din dolél; hālah, Boholnī'hi God éi ba'adinīdin' do éi'bañh: indah

éi t'aaltso hol'āgo nīdant'a dolél.

6 ¶ Ado éi ašīdī'nid, Di sādigi t'aaltso t'aani indah do woc'id dah: ado diyin ahodoni'li yadahalne'i bih Boholnī'hi God bits'āndo bih diyin nal'a'i dahidil'a', bih nīdal'a'i bic'īn, éi t'a hañ'hañ adahodoni'li yé'ho'sīnh biniyeh.

7 Jo'akon, sīh, tšīnlgo de'sał, t'a-hai'-dah di sādigi indah di naltsos bits'āndo ahodoni'li ba hane'igi ba'ahojilyañ'go éi hol hozon' dolél.

8 ¶ Ado sīh, Jan nīšlī'ni éi di a'dadzāigi yiltsañh indah dīsets'añ. Ako dīsets'añgo ado yiltsaño di diyin nīdal'a'i sīl é'ho'sīndigi bike'tsinjīn' neš'jol ado bic'īn' sodīdeszīnl biniyeh.

9 Ado ašīdī'nid, Yīniīn'go, do adinil' dah: hālah, t'ala' bīl nanil'a'i nīšlīnh ado nī k'iso ahodoni'li-yadahalne' ałdo' éi'bañh; ado t'aaltso di naltsos biyí' sādigi yaa'dahalyāni ałdo': God t'éyah bic'īn' naho'lah'.

10 ¶ Ado ašīdī'nid, Di naltsos bits'āndo ahodoni'li baho'nī'i éi sādigi t'ado ał'c'īn' inī'sīni: hālah, éi k'adeñ baholzīs.

11 Ako t'a-hai'-dah t'a-akogiat'é'i do dzīnī'zīni éi ho'nī'di t'a-akogiat'é'i do dzīnī'zīn dah: ado ha'i'hi éi ho'nī'di t'a hāih: ado bañhīgiat'é-hañh-

at'dini éi ho'ní'di banhígi-at'è - hanh - at'din: ado t'a-hai'-dah jídiyín sîn, ho'ní'di t'a jídiyín le'.

12 Ado jo'akon, síh tsínłgo de'sał, ado dínéh t'a da'nít-ań a'dadzidzāigi bík'ehgo na'hideslé'li éi bíł déyah.

13 Ako síh éi Alfa índah Omí'ga níshính, altseh'ígi índah akēdenígi, beh hodezt'íi índah beh níhont'íi.

14 Ado bíł daho'zon dolé'li éi yéhas'ani yík'ehgo adani'li, inah-tsín bahízdokāhígi índah kín-hal-āhígi bíc'ín' dadadilkaldeń yah ahízdokāhi beh haz'ań doléł.

15 Ako nídił t'l'odi t'éyah lécańi índah nídadilni'hi, ado aljilni yíl dani'lin'ígi, ado dínéh nídełtsé'di, e'ilyāgo yíc'ín' nídahala'i, índah t'ala'i nífínigo woc'id bíł ya'adat'éhgo adéł'i'ni daholońh.

16 ¶ Ako síh, Jesus níshí'ni diyín sandala'a'i níhic'ín' il'a, di a'hodzāigi, ats'a-dahaskai a'la-nídadlé'hi yeh yíl hodolni biniyeh, Dévid ba'al-cini dahílci'hi la' índah bíh ke'tl'ol níshính', ado abí'nigo soń' bíts'a-dínli'di.

17 ¶ Ado Níle'ih Diyíni índah

asdza'ni-baasgè'hi, Hak'go, nih. Ado ha'ní'di t'a-hai'-dah azdizts'ań sîn, Hak'go, nih. Ado t'a díbā jilín' sîn ha'ní'di jígah. Ado t'a-hai'-dah síni'zín sîn ha'ní'di inah toh t'ani'k'eh jídodlińł.

18 ¶ Hálah, ahodoní'li-yadahalne'i di sādigi éi beh dínéh t'aaltso déidits'a'go bíł hasne', ako t'a-hai'-dah dínéh la' di naltsos bík'ínehesdzo'ígi lahden bí'jian'go God aldo' beh aťihodídolní'li ha yí'doał:

19 Ado t'a-hai'-dah dínéh la' di sādigi, éi ahodoní'li baho'ne'ígi naltsos bíts'ańdo la' bízdian'go, God aldo' naltsos bí hol'āgo inah beh ha' haz-ań yēni' hats'édidoał, ad^o diyíngo kín-hal-āhígi bíts'ańdo dah, ado di naltsos biyí' beh-ak'ēascín'ígi bíts'ańdo aldo'.

20 ¶ Ako di la' ahodoní'li yeh hahasdzi'ígi anih: T'aani tsínłgo de'sał. Akot'è le'. Akot'è le'. Boholní'hi Jesus adēń dinał.

21 ¶ Bí'dahonilní'hi Jesus Christ bíh beh ajoba'i t'aanołtso níhē holoń' do. Akot'è le'.

